

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

nr. _____ din _____

pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 661), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 1:

- 1) în titlul articolului cuvântul „Bazele” se substituie cu cuvântul „Principiile”;
- 2) la alineatul (1), după cuvintele „reglementate de ea,” și cuvintele „libertății contractuale,” se va completa cu cuvintele „protecția vieții intime, private și de familie,” și respectiv cu cuvintele „a bunei-credințe, protecției consumatorului,” iar cuvintele „judiciară a lor” se substituie cu cuvintele „a lor de către organele de jurisdicție competente”;
- 3) alineatul (2) se abrogă.

2. Articolul 2:

- 1) în alineatul (1), cuvintele „conexe lor” se substituie cu cuvintele „dintre subiectele raporturilor juridice civile”;
- 2) la alineatul (2), cuvântul „înconjurător” se exclude;
- 3) alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:
„(3) Raporturile privind realizarea și apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, a altor valori nepatrimoniale sînt reglementate de prezentul cod și de alte legi în lumina dispozițiilor și principiilor stabilite de tratatele internaționale în materie de drepturi ale omului și libertăților fundamentale.
(4) Subiecte ale raporturilor juridice civile sînt persoanele fizice și juridice, cele care au calitate de profesionist, precum și cele care nu au această calitate.”.

3. Articolul 3 se completează cu alineatele (3) – (6) cu următorul cuprins:

„(3) Legislația civilă se interpretează și aplică în concordanță cu Constituția, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(4) În caz de contradicție între o dispoziție legală generală și o dispoziție legală specială aplicabile unei anumite situații care face parte din domeniul de aplicare al dispoziției legale generale, dispoziția legală specială se aplică cu prioritate.

(5) Dispoziția legală intrată în vigoare ulterior se aplică cu prioritate față de dispoziția legală deja existentă, cu același domeniu de aplicare, cu excepția cazului în care dispoziția legală deja existentă este specială.

(6) La interpretarea și aplicarea legislației civile se ține cont de nevoia de a promova aplicarea uniformă a dispozițiilor legale, buna-credință, precum și certitudinea juridică.”.

4. Articolul 4:

1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Uzanța este o regulă de conduită care, deși neprevăzută de legislație, este larg recunoscută și respectată în mod regulat într-un anumit domeniu al raporturilor civile.”;

2) alineatul (2) se completează cu cuvintele „, , precum și actului juridic”.

5. La articolul 5, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă aplicarea analogiei legii este imposibilă, drepturile și obligațiile părților se determină în funcție de principiile legislației civile și de echitate (analogia dreptului).”

6. Articolul 6 se completează cu alineatele (6)-(8) cu următorul cuprins:

„(6) Dispozițiile legii noi privitoare la termenele de prescripție atât extinctivă cât și achizitivă se aplică termenului de prescripție care a început să curgă înainte de data intrării ei în vigoare și nu a expirat înainte de acea dată. În acest caz, termenul curs anterior se ia în cont. Începutul, suspendarea și întreruperea termenului de prescripție se determină, pentru perioada înainte de intrarea în vigoare a legii noi, de legea veche.

(7) Dacă termenul de prescripție prevăzut de legea nouă este mai scurt decât cel prevăzut de legea veche, atunci, începând cu data intrării în vigoare a legii noi, începe să curgă un nou termen de prescripție în condițiile legii noi. În acest caz, termenul curs anterior nu se ia în cont. Dispozițiile prezentului alineat se aplică și în cazul în care legea nouă declară prescriptibil extinctiv dreptul la acțiune care conform legii vechi era imprescriptibil extinctiv.

(8) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(7) dacă termenul de prescripție prevăzut de legea veche va expira înainte de termenul de prescripție prevăzut de legea nouă, atunci prescripția se va împlini la expirarea termenului stabilit de legea veche.”.

7. Articolul 8:

1) la alineatul (1) cuvintele „generale și de la sensul” se exclud;

2) alineatul (2):

a) la litera d) cuvântul „patrimoniu” se substituie cu cuvântul „bunuri”;

b) litera e) va avea următorul cuprins:

„e) în urma elaborării de creații intelectuale;”;

c) la litera h) cuvântul „legislația” se substituie cu cuvântul „legea”.

8. Se completează cu articolele 9¹ – 9⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 9¹. Buna-credință și diligență

(1) Bună-credință este un standard de conduită al unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la acel raport juridic.

(2) În special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau comportament.

Articolul 9². Caracterul rezonabil

Caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se va aprecia în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.

Articolul 9³. Abuzul de drept

(1) Niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat exclusiv cu intenția de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

(2) În cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

(3) Dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

Articolul 9⁴. Interdicția invocării comportamentului propriu ilicit sau de rea-credință

(1) Nicio persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o sau la care a participat. .

(2) Nicio persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.”.

9. Articolul 10:

1) la alineatul (2), cuvântul „aplanare” se substituie cu cuvântul „soluționare”;

2) se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Referințele din prezentul cod la un judecător sau instanță de judecată sunt referințe și la alte organe de jurisdicție competente în condițiile legii, iar referințele la

dispozițiile legale de procedură civilă sunt referințe și la regulile de procedură ale respectivelor organe de jurisdicție competente.”.

10. Articolul 11:

1) alineatul unic devine alineatul (1) și va avea următorul cuprins:

„(1) Apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

- a) recunoașterea dreptului;
- b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;
- c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;
- d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;
- e) impunerea la executarea obligației în natură;
- f) autoapărare;
- g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui moral;
- h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;
- i) rezoluțiunea sau modificarea raportului contractual;
- j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;
- k) alte căi prevăzute de lege.”;

2) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Metoda de apărare prevăzută la alin.(1) poate fi invocată dacă sunt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, act juridic, pentru aplicarea ei.”.

11. Articolul 14 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 14.** Repararea prejudiciului

(1) În condițiile legii persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

(2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (dauna reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profitul ratat).

(3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții (prejudiciul moral). În cazul vătămării sănătății, el de asemenea cuprinde pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciul biologic).

(4) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.

(5) În locul reparării prejudiciului patrimonial conform dispozițiilor alin.(2) și (4), persoana lezată poate cere recuperarea de la cel care răspunde de prejudiciu a întregului profit pe care l-a obținut în legătură cu cauzarea prejudiciului. Această regulă se aplică

doar dacă legea prevede o asemenea formă de determinare a prejudiciului patrimonial sau dacă aplicarea unei asemenea forme de determinare a prejudiciului patrimonial este rezonabilă în împrejurările cazului.”.

12. Se completează cu art. 14¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 14¹.** Vinovăția

(1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvârșită cu vinovăție, sub forma intenției sau imprudenței (culpei).

(2) Fapta este săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau admitea, în mod conștient, survenirea acestor urmări.

(3) Fapta este săvârșită din imprudență (culpă) dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă.

(4) Fapta este săvârșită din culpă gravă dacă persoana a săvârșit-o cu o profundă lipsă de prudență de care, în împrejurările cazului, era evident că trebuia să dea dovadă.

(5) Atunci când legea condiționează efectele juridice ale unei fapte de săvârșirea sa din culpă, condiția este îndeplinită și dacă fapta a fost săvârșită cu intenție.”.

13. Articolul 16 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 16.** Apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, precum și a vieții private

(1) Orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale în condițiile prevăzute de lege.

(2) Orice persoană are dreptul la respectul vieții private și de familie în condițiile prevăzute de lege.”.

14. Se completează cu art. 16¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 16¹.** Notificările

(1) Se consideră notificare comunicarea unui act juridic sau a unei informații într-un scop juridic.

(2) Notificarea poate fi făcută prin orice mijloace adecvate circumstanțelor dacă legea sau actul juridic nu impune o anumită cerință de formă.

(3) Notificarea produce efecte atunci când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta prevede un efect întârziat.

(4) Notificarea ajunge la destinatar:

a) atunci când aceasta este predată destinatarului;

b) atunci cînd aceasta este predată la adresa poștală indicată de destinatar în acest scop sau, în lipsa acesteia, la sediul destinatarului persoană juridică sau domiciliul persoanei fizice;

c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală, atunci cînd aceasta poate fi accesată de către destinatar; sau

d) atunci cînd aceasta este pusă în orice alt fel la dispoziția destinatarului într-un loc și într-un mod care fac posibil în mod rezonabil accesul destinatarului, fără întârziere.

(5) Notificarea a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la lit. a), b), c) sau d), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întîi.

(6) Notificarea nu produce efecte dacă revocarea acesteia ajunge la destinatar înaintea notificării sau în același timp cu aceasta.

(7) Notificarea transmisă de către un reprezentant sau ajunsă la el se consideră transmisă sau, după caz, ajunsă la persoana reprezentată dacă reprezentantul era împuternicit să transmită sau, după caz, să primească notificările de acest fel.

(8) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este nulă.

(9) Dispozițiile legale speciale în materie de comunicări judiciare rămîn neafectate.”.

15. Înaintea articolului 17 se completează cu textul: „Secțiunea 1 Dispoziții generale”.

16. La articolul 20 alineatul (3), cuvintele „acordul” și „acord” se substituie cu cuvintele „încuviințarea” și, respectiv, „încuviințări”, iar cuvîntul „unui” se substituie cu cuvîntul „unei”.

17. Articolul 21:

1) la alineatul (1) cuvintele „părinților, adoptatorilor” se substituie cu cuvintele „părintelui, adoptatorului”;

2) la alineatul (2) cuvintele „consimțămîntul părinților, adoptatorilor” se substituie cu cuvintele „încuviințarea părintelui, adoptatorului”

3) la alineatul (2) litera b), cuvîntul „apărate” se substituie cu cuvîntul „protejate”.

18. La articolul 22 alineatul (1) cuvintele „părinți, adoptatori” se substituie cu cuvintele „părinte, adoptator”.

19. Articolul 26 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 26.** Activitatea de întreprinzător și profesională a persoanei fizice

(1) Persoana fizică are dreptul să practice activitate de întreprinzător din nume și pe cont propriu din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual sau în alt mod prevăzut de lege.

(2) Persoana fizică are dreptul să practice activitate de profesională din nume și pe cont propriu din momentul întrunirii condițiilor stabilite de lege pentru aceasta.

(3) Persoana care practică activitate de întreprinzător sau profesională fără a întruni condițiile stabilite de lege pentru aceasta nu poate invoca lipsa calității de profesionist.

(4) Asupra activității de întreprinzător desfășurate fără constituirea de persoană juridică se aplică regulile care reglementează activitatea persoanelor juridice cu scop lucrativ dacă din lege sau din esența raporturilor juridice nu rezultă altfel.”.

20. Articolul 30 va avea următorul cuprins:

„Articolul 30. Domiciliul și reședința temporară

(1) Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. Se consideră că persoana își păstrează domiciliul atâta timp cât nu și-a stabilit un altul.

(2) Reședința obișnuită demonstrează o legătură apropiată și stabilă a persoanei fizice cu locul vizat. La determinarea reședinței obișnuite se iau în considerare toate elementele de fapt relevante, în special durata și regularitatea prezenței persoanei în locul vizat, precum și condițiile și motivele acestei prezențe.

(3) Reședința temporară a persoanei fizice este locul unde își are locuința temporară sau secundară.

(4) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo reședința obișnuită. Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la autoritățile competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.

(5) Persoana al cărei domiciliu nu poate fi stabilit cu certitudine se consideră domiciliată la locul reședinței sale temporare.

(6) În lipsă de reședință temporară, persoana este considerată că domiciliază la locul ultimului domiciliu, iar dacă acesta nu se cunoaște, la locul unde acea persoană se găsește.”.

21. Se completează cu articolul 30¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 30¹. Dovada domiciliului sau a reședinței temporare

(1) Pînă la proba contrară domiciliul sau reședința temporară a persoanei fizice se prezumă că se află la locul menționat ca atare în buletinul de identitate sau, după caz, în alt act de identitate prevăzut de lege.

(2) În lipsa acestor mențiuni ori atunci când acestea nu corespund realității, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reședinței temporare nu va putea fi opusă altor persoane.

(3) Dispozițiile alin. (2) nu se aplică în cazul în care domiciliul sau reședința temporară a fost cunoscută prin alte mijloace de cel căruia i se opune.”.

22. La articolul 31, alineatul (6) se abrogă.

23. Se completează cu articolele 31¹ – 31⁹ cu următorul cuprins:

„Articolul 31¹. Sediul profesional

Persoana fizică care desfășoară o activitate de întreprinzător sau profesională își are domiciliul, în tot ceea ce privește acea activitate, și la sediul formei de exercitare a activității.

Articolul 31². Domiciliul ales

(1) Partea unui act juridic poate să-și aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligațiilor născute din acel act.

(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris sub sancțiunea nulității.

Articolul 31³. Drepturi ale personalității

(1) În condițiile legii, orice persoană fizică are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la libera exprimare, la nume, la onorare, demnitate și reputație profesională, la propria imagine, la respectarea vieții intime, familiale și private, la protecția datelor cu caracter personal, la respectarea memoriei și corpului său după deces, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

(2) Aceste drepturi sunt insesizabile și inalienabile.

Articolul 31⁴. Interzicerea unor acte patrimoniale

Orice acte care au ca obiect conferirea unei valori patrimoniale corpului uman, elementelor sau produselor sale sunt lovite de nulitate absolută, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

Articolul 31⁵. Dreptul la propria imagine

(1) În exercitarea dreptului la propria imagine, persoana poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri. Dispozițiile art. 31⁶ rămân aplicabile.

(2) Dacă o persoană consimte ca imaginea sa să fie captată în circumstanțe din care rezultă în mod evident că imaginea va fi difuzată, se prezumă că ea de asemenea consimte la reproducerea și difuzarea acesteia pe cale obișnuită, așa cum se putea aștepta în mod rezonabil în aceste circumstanțe.

Articolul 31⁶. Atingeri aduse vieții private

Sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 31⁷ pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private:

a) intrarea sau rămânerea fără drept în locuință sau luarea din aceasta a oricărui obiect fără consimțământul celui care o ocupă în mod legal;

- b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvârșită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoștință de cauză, a unei asemenea interceptări;
- c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără consimțământul acesteia;
- d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără consimțământul celui care îl ocupă în mod legal;
- e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;
- f) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără consimțământul persoanei în cauză;
- g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără consimțământul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără consimțământul familiei sau al persoanelor îndreptățite;
- h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană;
- i) difuzarea sau utilizarea corespondentei, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără consimțământul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

Articolul 31⁷. Limitele dreptului la viață privată

(1) Nu constituie o încălcare a dreptului la viață privată atingerile care sunt permise de lege sau de tratatele internaționale privitoare la drepturile omului la care Republica Moldova este parte.

(2) Exercițarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte nu constituie o încălcare a dreptului la viață privată.

Articolul 31⁸. Prezumția de consimțământ

(1) Când însuși cel la care se referă o informație sau un material le pune la dispoziția unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoștință că își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului, consimțământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesară exprimarea lui în formă scrisă.

(2) O persoană care a consimțit la utilizarea documentelor personale, imaginii sau înregistrărilor audio sau video sau opiniilor personale poate retrage consimțământul, chiar și în cazul în care acesta a fost acordat pentru o perioadă determinată.

(3) În cazul în care consimțământul acordat pentru o perioadă determinată este retras fără ca justificarea să fie fundamentată pe modificări substanțiale ale

circumstanțelor sau orice alt motiv întemeiat, persoana care retrage consimțământul trebuie să repare prejudiciul cauzat persoanei căreia i-a acordat consimțământul.

(4) Consimțământul nu este necesar în cazul în care imaginea, înregistrarea audio sau video este făcută sau folosită pentru a exercita sau a proteja alte drepturi sau alte interese protejate de lege.

(5) De asemenea, consimțământul nu este necesar în cazul în care o imagine, document personal sau o înregistrare audio sau video se face sau este folosită în baza legii în scopuri oficiale, sau în cazul în care cineva execută un act public în interes public.

(6) Consimțământul persoanei vizate nu este necesar pentru înregistrarea imaginii sau vocii, și pentru utilizarea acestei înregistrări atunci când aceasta este făcută în mulțime sau în timpul unui eveniment public.

Articolul 31⁹. Respectul datorat persoanei decedate

(1) Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum și cu privire la corpul său.

(2) Orice persoană poate determina felul propriilor funeralii și poate dispune cu privire la corpul său după moarte.

(3) În lipsa unei opțiuni exprese a persoanei decedate, va fi respectată, în ordine, voința soțului, părinților, descendenților, rudelor în linie colaterală pînă la al patrulea grad inclusiv, moștenitorilor ori dispoziția primarului comunei, orașului sau municipiului în a cărei rază teritorială a avut loc decesul. În toate cazurile se va ține seama de apartenența confesională a persoanei decedate.”.

24. La articolul 53, alineatul (3), după cuvintele „dobîndirii lor știa” se completează cu cuvintele „sau trebuia să știe”.

25. În capitolul II, după textul „Secțiunea 1 Dispoziții generale” se completează cu textul „§ 1. *Dispoziții comune*”;

26. Articolul 55:

1) la alineatul (1), cuvintele „este organizația care are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu,” se exclud, iar alineatul (1) devine alineatul (2);

2) se completează cu alineatul (1), cu următorul cuprins:

„(1) Persoana juridică este subiectul de drept constituit în condițiile legii, avînd o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu și distinct, afectat realizării unui anumit scop conform cu legea, ordinea publică și bunele moravuri.”.

27. Articolul 60:

1) la alineatul (1), cuvintele „registru de stat” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate prevăzut de lege”;

2) la alineatul (5), cuvântul „expirarea” se substituie cu cuvintele „suspendarea sau retragerea”.

28. Articolul 61 va avea următorul cuprins:

„Articolul 61. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice

(1) Persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și își execută obligațiile prin administrator. Persoana juridică poate avea unul sau mai mulți administratori.

(2) Are calitatea de administrator persoana fizică sau, în cazurile expres prevăzute de lege, persoana juridică care, în condițiile legii și a actului de constituire, este desemnate să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice. Persoana juridică cu scop lucrativ poate avea în calitate de administrator o altă persoană juridică.

(2¹) În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele juridice ale administratorului cu excepția cazului când actele astfel încheiate depășesc limitele împuternicirilor sale prevăzute de lege. Dispozițiile actului de constituire ori hotărârile organelor persoanei juridice care limitează împuternicirile conferite de lege administratorului sunt inopozabile terților, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate.

(2²) Înregistrarea administratorului sau altei persoane cu drept de reprezentare a persoanei juridice în registrul de publicitate prevăzut de lege face inopozabilă terților orice încălcare cu privire la desemnarea acestora, cu excepția cazului în care persoana juridică demonstrează că terții în cauză cunoșteau încălcarea.

(2³) În cazul în care persoana juridică are mai mulți administratori, fiecare dintre ei poate acționa în mod individual din numele și pe seama persoanei juridice, cu excepția cazului când obligativitatea consimțământului suplimentar al altui administrator sau al tuturor administratorilor rezultă expres din lege sau din actul de constituire. O asemenea excepție este opozabilă terților doar dacă este notată în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică respectivă.

(3) Raporturilor dintre persoana juridică și administrator li se aplică dispozițiile legale cu privire la reprezentare și mandatului dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

(4) Persoana juridică trebuie să aibă cel puțin un administrator. În cazul în care administratorul nu este desemnat, membrii sau creditorii persoanei juridice pot cere instanței de judecată desemnarea acestuia. Administratorul desemnat de instanța de judecată este revocat de aceasta în cazul în care organul competent al persoanei juridice decide desemnarea organului executiv.”

29. Articolul 63:

1) alineatul (1) se completează cu cuvintele „dacă legea nu prevede altfel”;

2) la alineatul (3), cuvintele „registru de stat” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate prevăzut de lege”;

3) se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Dacă s-a acționat în numele unei persoane juridice în curs de constituire, înainte ca aceasta să fi dobândit personalitate juridică și dacă persoana juridică nu își asumă ulterior obligațiile ce rezultă din acțiunile în cauză ori dacă persoana juridică nu se mai constituie, persoanele care au acționat sunt responsabile solidar pentru acțiunile în cauză, în absența unei clauze contractuale contrare.”.

30. Articolul 64 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 64.** Registrele de publicitate privind persoanele juridice

(1) Până în momentul în care faptul nu a fost înscris în registrul de publicitate prevăzut de lege, persoana în al cărei interes faptul trebuia înregistrat nu poate să-l opună terților, cu excepția cazului când demonstrează că terțul cunoștea sau trebuia să cunoască faptul.

(2) Dacă faptul este înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, terțul trebuie să-l recunoască în raport cu sine.

(3) În cazul în care faptul care trebuia înregistrat a fost înregistrat în mod greșit ori comunicat terțului în mod greșit, terțul poate opune faptul făcut public persoanei în al cărei interes trebuia înregistrat, cu excepția cazului când terțul știa sau trebuia să știe despre neveridicitate.”.

31. Articolul 66:

1) la alineatul (4), cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”;

2) la alineatele (7) și (8), cuvintele „daune interese” se substituie cu cuvântul „despăgubiri”.

32. La articolul 67 alineatul (5), cuvintele „daune interese” se substituie cu cuvântul „despăgubiri”.

33. La articolul 68 alineatul (2), textul „Fondatorul (membrul)” și „fondatorului (membrului)” se substituie cu cuvântul „Membru” și, respectiv, cu cuvântul „membrului”.

34. După articolul 68 se completează cu textul: „§ 2. *Dispoziții comune privind funcționarea persoanelor juridice de drept privat*”

Articolul 68¹. Obligația de a respecta limitele împuternicirilor

Administratorul trebuie să acționeze în conformitate cu dispozițiile actului de constituire al persoanei juridice și hotărârilor organelor cărora el i se subordonează.

Articolul 68². Obligația de a urmări scopul persoanei juridice

(1) Administratorul trebuie să acționeze în modul în care el consideră, cu bună-credință, că este cea mai bună cale de a atinge scopurile persoanei juridice, ținându-se cont în special de:

- a) consecințele probabile pe termen lung ale modului în care acționează;
- b) interesele salariaților persoanei juridice;
- c) necesitatea de a încuraja raporturile persoanei juridice cu furnizorii, clienții și alți cocontractanți;
- d) impactul activității persoanei juridice asupra comunității și mediului înconjurător;
- e) dezideratul de a menține o reputație că persoana juridică activează conform unor standarde înalte în domeniul său de activitate;
- f) necesitatea de a trata în mod echitabil membrii persoanei juridice.

(2) Cu toate acestea, în cazurile expres prevăzute de lege, administratorul trebuie să acționeze pentru a proteja interesele creditorilor persoanei juridice.

Articolul 68³. Obligația de a acționa cu competență și diligență

(1) Administratorul trebuie să acționeze conform nivelului de competență și diligență corespunzătoare cunoștințelor, competenței și experienței pe care le deține, precum și a celor care se pot aștepta de la un bun administrator.

(2) Se consideră că administratorul nu încalcă obligația prevăzută la alin. (1), dacă în momentul când acționează el este în mod rezonabil îndreptățit să considere că acționează în interesul persoanei juridice și că deține informații adecvate.

Articolul 68⁴. Obligația de a evita conflictul de interese

(1) Administratorul trebuie să evite situația în care el are sau poate avea un interes direct ori indirect care intră în conflict ori ar putea să intre în conflict cu interesele persoanei juridice. Administratorul trebuie să informeze organul competent despre această situație.

(2) Administratorul aflat în conflict de interese trebuie să se abțină de la negocierea și luarea deciziei persoanei juridice referitoare la actul juridic sau operațiunea la care se referă conflictul.

(3) Administratorul trebuie să se abțină de la utilizarea în folos propriu ori a persoanelor sale afiliate a bunurilor persoanei juridice, a denumirii persoanei juridice sau a calității sale de administrator al persoanei juridice în cazurile în care desfășoară activități proprii sau prin persoanele sale afiliate.

(4) Administratorul trebuie să se abțină de la valorificarea, în folosul propriu sau a persoanelor sale afiliate, a oportunităților de a efectua investiții sau de a desfășura activități, pe care le-a cunoscut pe durata exercitării funcției dacă investiția sau activitatea a fost propusă persoanei juridice sau persoana juridică avea în ea un interes economic ori alt interes conform cu scopul urmărit, cu excepția cazului când persoana juridică a refuzat oportunitatea fără influența administratorului.

(5) Administratorul trebuie să se abțină de la implicarea, în nume propriu sau prin persoanele sale afiliate, în activități identice, similare sau complementare cu cele desfășurate de persoana juridică (obligația de neconcurență).

(6) Obligațiile prevăzute de dispozițiile prezentului articol nu se aplică în măsura în care administratorul a obținut aprobarea corespunzătoare de la organul competent al persoanei juridice.

Articolul 68⁵. Obligația de a nu accepta beneficii de la terți

(1) Administratorul trebuie să refuze orice beneficiu de la un terț acordat în considerarea faptului că el este administrator sau că el săvârșește o acțiune sau omisiune în calitate de administrator.

(2) Obligația prevăzută la alin.(1) nu se consideră încălcată dacă acceptarea beneficiului nu poate, în mod rezonabil, să ducă la apariția unui conflict de interese.

Articolul 68⁶. Obligația de a declara interesul într-un act juridic sau operațiune care se propune persoanei juridice

(1) Dacă administratorul persoanei juridice are un interes direct sau indirect într-un act juridic sau o operațiune care se propune persoanei juridice, el trebuie în prealabil să declare natura și măsura acelui interes în modul determinat în actul de constituire și lege.

(2) În special, administratorul trebuie să comunice interesul direct sau indirect în privința unui terț care desfășoară o activitate identică, similară sau complementară cu cea a persoanei juridice.

(3) Administratorul nu poartă răspundere pentru nedeclararea unui interes dacă el nu cunoștea și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască existența interesului ori a împrejurării că se propune încheierea acelui act juridic sau acelei operațiuni.

(4) Administratorul nu este obligat să declare interesul său:

a) dacă interesul său nu poate, în mod rezonabil, să ducă la apariția unui conflict de interese;

b) dacă organul competent al persoanei juridice deja cunoaște existența interesului.

Articolul 68⁷. Obligația de confidențialitate

(1) Administratorul trebuie să păstreze confidențialitatea informațiilor pe care le deține în virtutea exercitării funcției sale, dezvăluirea cărora ar putea prejudicia interesele persoanei juridice.

(2) Obligația prevăzută la alin. (1) nu se aplică:

a) dacă o dispoziție legală permite comunicarea sau dezvăluirea informațiilor către terți;

b) dacă informațiile trebuie transmise, în temeiul legii, unei autorități, iar transmiterea se efectuează în condițiile prevăzute de lege; sau

c) dacă informațiile au devenit cunoscute publicului pe altă cale decât prin încălcarea de către administrator a obligației prevăzute la alin. (1).

Articolul 68⁸. Derogări, limitări și excluderi de la obligațiile și răspunderea administratorului

(1) Este lovită de nulitate absolută orice stipulație din actul de constituire, alt act al persoanei juridice sau contract cu administratorul:

a) prin care se limitează sau se exclud obligațiile prevăzute din lege ale administratorului;

b) prin care în mod anticipat se limitează sau se exclude răspunderea pe care administratorul o poartă conform legii față de persoana juridică.

(2) Cu condiția informării suficiente despre cazul respectiv și a respectării regulilor privind conflictul de interese, organul care are competența de desemna administratorul ori alt organ competent conform actului de constituire poate hotărî:

a) să aprobe derogări de la obligațiile care revin administratorului față de persoana juridică, pentru fiecare caz în parte;

b) să elibereze de răspundere administratorul, să încheie contract de tranzacție sau să renunțe la acțiune pentru încălcările obligațiilor față de persoana juridică, săvârșite de către administrator, pentru fiecare caz în parte.

(2) Hotărîrea organului competent al persoanei juridice privind chestiunile prevăzute la alin.(1) nu poate fi invocată față de creditorii persoanei juridice sau terții prejudiciați direct de către administrator, chiar dacă administratorul a acționat în baza hotărîrii organului competent al persoanei juridice.

Articolul 68⁹. Condițiile acțiunii de tragere la răspundere a administratorului

(1) În cazul încălcării uneia dintre obligațiile prevăzute de art. 68¹-68⁸, persoana juridică poate înainta față de administrator acțiune de încetare a încălcării și plată a despăgubirilor conform art. 14.

(2) Dacă persoana juridică contractează o asigurare care acoperă riscurile administratorului legate de exercitarea funcției, asigurarea trebuie să prevadă o franșiză nu mai mică de 10% din prejudiciu.

(3) Aprobarea situațiilor financiare sau rapoartelor anuale nu afectează dreptul persoanei juridice de tragere la răspundere a administratorului.

(4) Administratorului îi revine sarcina să demonstreze că a acționat în modul prevăzut la art. 68² și 68³.

Articolul 68¹⁰. Răspunderea administratorului pentru fapta altora

(1) În cazul în care persoana juridică are mai mulți administratori, toți administratorii răspund solidar, cu excepția administratorului care demonstrează una din următoarele împrejurări:

a) el nu a participat la aprobarea sau săvârșirea încălcării;

b) el nu cunoștea și nu era obligat să cunoască existența încălcării ori, dacă cunoștea existența ei, a luat toate măsurile necesare pentru a preveni prejudiciul sau, cel

puțin, s-a opus în mod expres încălcării și a comunicat acest fapt organului competent al persoanei juridice.

(2) Administratorul răspunde față de persoana juridică pentru prejudiciul cauzat prin actele îndeplinite de salariați când prejudiciul nu s-ar fi produs dacă el ar fi exercitat supravegherea impusă de obligațiile funcției sale.

(3) Administratorul este solidar răspunzător cu predecesorul său imediat dacă, avînd cunoștința de încălcările săvîrșite de acesta din urmă, nu le comunică cenzorului sau, după caz, auditorului intern.

Articolul 68¹¹. Dreptul membrului de a înainta acțiunea pe cale oblică

(1) Membrul persoanei juridice are dreptul să înainteze acțiunea de tragere la răspundere a administratorului față de persoana juridică dacă persoana juridică nu a înaintat acea acțiune în termen de 3 luni de la data cînd membrul a depus la persoana juridică o cerere de tragere la răspundere a administratorului.

(2) În caz de admitere totală sau parțială a acțiunii, persoana juridică este obligată să ramburseze membrului reclamant toate cheltuielile necesare și rezonabile suportate, în partea în care ele nu au fost rambursate din contul administratorului prin hotărîrea instanței de judecată.

Articolul 68¹². Acțiunea directă față de administrator și/sau față de persoana juridică

Dispozițiile art. 68⁸-68¹¹ nu afectează dispozițiile legale conform cărora un membru al persoanei juridice sau un terț pot înainta o acțiune față de administrator și/sau față de persoana juridică în cazul în care le-a fost cauzat un prejudiciu.

Articolul 68¹³. Administratorul de fapt și administratorul aparent

(1) Persoana care nu este indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator de fapt al acelei persoane juridice pe perioada în care ea dă instrucțiuni administratorului, iar acesta le respectă.

(2) Persoana indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator aparent al acelei persoane juridice pe perioada în care:

a) desemnarea ei în această calitate poate fi în mod întemeiat contestată;

b) deși mandatul ei a expirat sau a încetat pe altă cale, calitatea sa de administrator nu a fost radiată din registrul de publicitate prevăzut de lege.

(3) Administratorul de fapt poartă față de persoana juridică obligațiile prevăzute de art. 68²-68⁵ și 68⁷, care i se vor aplica în mod corespunzător.

(4) Administratorul aparent poartă față de persoana juridică obligațiile prevăzute de art. 68¹-68⁸.

(5) Administratorul de fapt și administratorul aparent poartă răspundere pentru încălcarea obligațiilor care le revin întocmai ca administratorul persoanei juridice.

Articolul 68¹⁴. Fostul administrator

(1) Încetarea calității de administrator, pe orice temei, nu afectează răspunderea persoanei pentru încălcarea obligațiilor în perioada în care ea era administrator.

(2) Persoana care încetează să fie administrator continuă să fie ținută de:

a) obligația prevăzută la art. 68⁴ alin.(3) și (4) privind folosirea informației sau oportunităților de care a luat cunoștință atunci când era administrator;

b) obligația de neconcurență prevăzută la art. 68⁴ alin.(5), în măsura în care ea a fost asumată de către administrator în scris și nu depășește un termen de 3 ani din data când el încetează să fie administrator;

c) obligația prevăzută la art. 68⁵, dacă beneficiul i se acordă pentru acțiunile sau omisiunile sale săvârșite atunci când era administrator;

d) obligația de confidențialitate prevăzută la art. 68⁷, în măsura în care ea a fost asumată de către administrator în scris;

e) alte obligații rezultate din contractul dintre administrator și persoana juridică.

(3) Dispozițiile legale privind tragerea la răspundere a administratorului se aplică în mod corespunzător în cazul încălcării de către fostul administrator a obligațiilor prevăzute la alin.(2).

Articolul 68¹⁵. Administratorul persoană juridică

(1) În cazul în care o persoană juridică a fost desemnată în calitate de administrator, ea trebuie să desemneze o singură persoană fizică care va exercita permanent funcțiile sale.

(2) Persoana fizică desemnată trebuie să îndeplinească cerințele legale pentru administratori, și poartă aceleași obligații și răspundere solidară împreună cu persoana juridică desemnată în calitate de administrator.

(3) Revocarea persoanei fizice desemnate de persoana juridică administrator nu produce efecte pînă când nu este desemnat înlocuitorul său.

(4) Desemnarea și revocarea reprezentantului desemnat al persoanei juridice administrator se supune formalităților de publicitate instituite pentru administrator, care se vor îndeplini în temeiul hotărîrii de desemnare sau, după caz, revocare emise de persoana juridică administrator.

Articolul 68¹⁶. Eliberarea din funcție a administratorului

(1) Administratorul poate fi eliberat din funcție prin hotărîrea organului competent al persoanei juridice conform temeiului prevăzut de lege sau contract, precum și fără invocarea unui motiv fără termen de preaviz.

(2) În cazul în care între administrator și persoana juridică există un raport juridic de muncă, eliberarea din funcție conform alin.(1) atrage încetarea contractului individual de muncă din aceeași dată. Dispozițiile legislației muncii nu pot fi invocate pentru a contesta hotărîrea de eliberare din funcție a administratorului.

(3) În cazul în care eliberarea din funcție a administratorului, pentru care s-a invocat un temei prevăzut de lege sau contract, nu se încadrează în acel temei,

administratorul poate cere instanței să constate că a fost eliberat din funcție fără invocarea unui motiv, dar nu poate contesta, din acest motiv, hotărîrea de eliberare din funcție a administratorului.

(4) Dispozițiile alin. (1), (2) și (3) nu afectează dreptul administratorului la indemnizația de eliberare din funcție prevăzută de lege. Contractul poate să prevadă o mărime mai mare a indemnizației, precum și să prevadă cazuri suplimentare în care se plătește indemnizația.

(5) La cererea persoanei juridice, a membrului său ori a administratorului insolvenței/lichidatorului, instanța de judecată va reduce mărimea indemnizației de eliberare din funcție prevăzută de contract, dacă constată că ea este vădit disproporționată, luînd în considerare toate circumstanțele relevante, în particular:

a) circumstanțele existente la data stipulării clauzei privind indemnizația de eliberare din funcție, în special calitățile speciale cerute de lege sau de o autoritate de reglementare ori supraveghere față de administrator și particularitățile domeniului de activitate al persoanei juridice;

b) performanțele înregistrate de către administrator pe durata raportului său juridic cu persoana juridică și stimulentele financiare acordate administratorului;

c) mărimea activelor persoanei juridice.

(6) Se prezumă că este vădit disproporționată indemnizația în partea în care depășește mărimea pentru 2 ani a componentei fixe a remunerației administratorului.

(7) Indemnizația de eliberare din funcție nu se plătește administratorului dacă el este eliberat din funcție din motiv de neatingere a indicatorilor de performanță prevăzuți în contractul încheiat cu persoana juridică. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(8) Persoana juridică poate cere restituirea componentei variabile a remunerației plătite administratorului în măsura în care ea s-a bazat pe situații financiare în care ulterior s-au constatat erori.

Articolul 68¹⁷. Renunțarea la calitatea de administrator

(1) Administratorul care vrea să renunțe la calitatea de administrator trebuie să convoace ședința organului competent al persoanei juridice.

(2) Renunțarea la calitatea de administrator nu poate produce efecte înainte de desfășurarea ședinței organului competent. Dispozițiile legislației muncii nu pot fi invocate pentru ca renunțarea să producă efecte înainte de acea ședință.

(3) Persoana juridică este obligată să adopte hotărîrea necesară și să ia alte măsuri pentru a înceta calitatea de administrator și a îndeplini formalitățile de publicitate impuse de lege.

Articolul 68¹⁸. Împuternicirile acordate de către organul suprem ori de supraveghere

(1) Organul suprem al persoanei juridice sau organul ei de supraveghere (consiliul) poate, prin hotărîre, împuternici un terț (cu sau fără drept de submandat) să acționeze din numele persoanei juridice pentru a pune în executare hotărîrea acestui organ. În acest

caz, terțul împuternicit deține împuterniciri fără a fi necesară acordarea de împuterniciri de către administrator. Procesul-verbal care cuprinde hotărîrea de împuternicire valorează procură din partea acelei persoane juridice.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în particular în cazul în care administratorul este în conflict de interese față de hotărîrea adoptată, cum ar fi cea de:

- a) încheiere sau modificare a contractului dintre administrator și persoana juridică;
- b) efectuarea investigației de serviciu, suspendare din funcție a administratorului sau aplicare a altor măsuri similare;
- c) eliberare din funcție;
- d) tragere la răspundere față de persoana juridică;
- e) îndeplinirea formalităților de publicitate în vederea operării modificărilor în registrul de publicitate prevăzut de lege privind persoana juridică.

Articolul 68¹⁹. Nulitatea hotărîrii organului persoanei juridice

(1) Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător nulității hotărîrii adunării generale a membrilor ori a membrului unic al persoanei juridice, organului colegial de supraveghere (consiliul) ori a organului executiv colegial al persoanei juridice (hotărîrea), sub rezerva dispozițiilor legale aplicabile anumitor persoane juridice și, în completare, a dispozițiilor prezentului articol.

(2) Hotărîrea organului persoanei juridice este supusă nulității relative:

a) dacă s-a săvîrșit o încălcare esențială a regulilor privind convocarea sau desfășurarea ședinței la care s-a adoptat hotărîrea. Cu toate acestea, dacă organul care asigură convocarea sau desfășurarea ședinței intenționat încalcă regulile de convocare sau, după caz, desfășurare a ședinței, hotărîrea astfel adoptată este supusă nulității relative chiar și atunci cînd încălcarea este neesențială;

b) dacă reprezentantul participantului la ședință nu era împuternicit în mod corespunzător, cu excepția cazului în care împuternicirile au fost confirmate ulterior;

c) dacă la desfășurarea ședinței s-au încălcat drepturile unui participant;

d) dacă s-a săvîrșit o încălcare esențială a regulilor privind întocmirea procesului-verbal al ședinței, inclusiv el nu s-a întocmit în formă scrisă. Cu toate acestea, nulitatea este înlăturată prin întocmirea procesului-verbal al ședinței înainte de desfășurarea următoarei ședințe a aceluiași organ;

e) dacă ea nu întrunește alte condiții prevăzute de dispozițiile imperative ale legii sau ale actului de constituire al persoanei juridice și care nu sunt sancționate cu nulitate absolută.

(3) Nulitatea relativă a hotărîrii organului persoanei juridice se consideră înlăturată dacă hotărîrea a fost confirmată printr-o hotărîre ulterioară valabilă a organului competent al persoanei juridice pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești de declarare a nulității relative a hotărîrii.

(4) Nulitatea relativă a hotărîrii organului persoanei juridice poate fi invocată de către:

- a) membrul cu drept de vot al organului persoanei juridice care a adoptat hotărîrea:

– care nu a participat la ședință sau, dacă a participat la ea, care a votat împotriva hotărîrii; sau

– care a votat pentru adoptarea hotărîrii ori s-a abținut de la vot, dacă s-a comis o greșeală la calificarea sau numărarea votului exprimat de el;

b) persoana juridică al cărei organ a adoptat hotărîrea;

c) membrul persoanei juridice dacă contestă hotărîrea unui alt organ decît adunarea generală a membrilor.

(5) Dreptul la acțiunea în declararea nulității relative a hotărîrii organului persoanei juridice se prescrie în termen de 6 luni.

(6) Hotărîrea organului persoanei juridice este lovită de nulitate absolută:

a) dacă a fost adoptată pe o chestiune care nu era inclusă în ordinea de zi cu excepția cazului în care la ședință au participat toți membrii cu drept de vot ai organului respectiv;

b) dacă a fost adoptată la un moment cînd ședința nu era deliberativă;

c) dacă se referă la o chestiune care nu se află în competența aceluia organ;

d) dacă contravine ordinii publice sau bunelor moravuri.

(7) Nulitatea absolută sau relativă a hotărîrii organului persoanei juridice nu afectează actul juridic încheiat de către persoana juridică, pe baza acelei hotărîri, cu terțul care, la data încheierii actului juridic, nu cunoștea și nici nu trebuia în mod rezonabil să cunoască temeiul de nulitate.

(8) În condițiile legii, acțiunea în nulitate relativă sau absolută a hotărîrii organului persoanei juridice se notează în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică. Terțul nu poate invoca necunoașterea temeiului de nulitate pe care se întemeiază acțiunea notată din data efectuării notării.

(9) Inadmisibilitatea acțiunii în nulitate absolută sau relativă ori tardivitatea ei nu împiedică persoana dreptul căreia a fost încălcat prin hotărîre a organului persoanei juridice să ceară repararea prejudiciului conform dispozițiilor legale aplicabile.

Articolul 68²⁰. Persoanele afiliate

(1) În sensul prezentului cod, sunt persoane afiliate persoanei juridice:

a) membrii consiliului, membrii organului executiv, membrii comisiei de cenzori, persoanele cu funcții de răspundere ale organizației gestionare (administrator fiduciar), conducătorul auditorului care exercită funcțiile comisiei de cenzori, alte persoane cu funcții de răspundere, după caz (conducătorii sucursalelor, contabilul-șef, etc.);

b) soțul/soția, rudele și afinii pînă la gradul al doilea inclusiv ale persoanelor fizice specificate la lit. a);

c) persoana fizică sau juridică care, individual ori împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) și lit. b), deține controlul în persoana juridică respectivă;

d) societatea comercială în care persoana juridică respectivă, individual sau împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) și lit. b), deține controlul;

e) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) sau persoana fizică care acționează în numele ori pe contul persoanei juridice respective;

f) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) sau persoana fizică în numele ori pe contul căreia acționează persoana juridică respectivă;

g) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) sau persoana fizică care acționează în comun cu persoana juridică respectivă;

h) persoana juridică care, în comun cu persoana juridică dată, se află sub controlul unei persoane terțe;

(2) În sensul prezentului cod, sunt persoane afiliate persoanei fizice:

a) soțul/soția, rudele și afinii pînă la gradul al doilea inclusiv ale persoanei fizice respective;

b) societatea comercială în al cărei capital persoana fizică respectivă, individual sau împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a), deține controlul;

c) persoana juridică care împreună cu persoanele sale afiliate specificate la alin.(1) lit. a) sau persoana fizică care acționează în numele sau pe contul persoanei fizice respective;

d) persoana juridică sau fizică în numele sau pe contul căreia acționează persoana fizică respectivă;

(3) Există control în situația în care persoana fizică sau juridică corespunde cel puțin uneia din următoarele condiții:

a) deține singură sau împreună cu persoanele care acționează în mod concertat majoritatea participațiilor cu drept de vot ale unei persoane juridice;

b) deține singură sau împreună cu persoanele care acționează în mod concertat un număr de participațiuni cu drept de vot ce îi permite să numească ori să revoce majoritatea membrilor organului de supraveghere (consiliului) persoanei juridice, organul executiv sau majoritatea membrilor organului executiv și/sau cenzorul ori majoritatea membrilor comisiei de cenzori;

c) exercită o influență dominantă asupra unei persoane juridice al cărei membru este, în temeiul unui contract încheiat cu persoana juridică în cauză sau al unei clauze din actul constitutiv ori al statutului persoanei juridice;

d) este membru al unei persoane juridice și controlează singură, în temeiul unui acord încheiat cu alți membri ai persoanei juridice în cauză, majoritatea drepturilor de vot.

(4) Controlul se prezumă atunci cînd majoritatea membrilor organului de supraveghere (consiliului) a fost desemnată prin votul unui membru al persoanei juridice pe parcursul a 2 ani financiari succesivi. Acel membru se consideră că a votat pentru aceste desemnări dacă, în decursul anului financiar în cauză, a deținut direct sau indirect mai mult de 40% din drepturile de vot, și dacă nu există nici un alt membru care deține direct sau indirect o cotă mai mare în drepturile totale de vot.

(5) Pentru calcularea drepturilor de vot prevăzute de prezentul articol de asemenea se vor lua în considerare drepturile de subscriere și cumpărare de cote în capital care acordă drepturi de vot care pot fi exercitate la moment.

(6) Drepturile de vot acordate de participațiunile deținute de persoana juridică controlată însăși sau de persoana juridică pe care ea le controlează nu se vor lua în cont la

determinarea drepturilor de vot pe care persoana juridică care deține control le deține în persoana juridică controlată.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar în cazul în care prin dispoziții speciale nu s-au instituit, pentru anumite categorii de persoane sau domenii de reglementare, criterii diferite de determinare a afilierii și a controlului.

§ 3. Reorganizarea și lichidarea persoanei juridice”.

35. Articolul 69:

1) la alineatul (5), cuvintele „față de terți” se exclud;

2) se completează cu alineatele (6) și (7) cu următorul cuprins:

„(6) Fuziunea sau divizarea se poate face și între persoane juridice de forme diferite cu condiția că toate persoanele juridice participante sunt înregistrate în același registru de publicitate prevăzut de lege.

(7) Fuziunea sau dezmembrarea poate fi efectuată chiar dacă persoanele juridice care se vor dizolva sunt în lichidare, cu condiția ca acestea să nu fi început încă repartizarea activelor în procedura de lichidare.”.

36. Articolul 70 se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Persoana juridică care a dobândit, prin efectul reorganizării, un drept supus unor formalități de publicitate este obligată să îndeplinească formalitățile de publicitate cu privire la dreptul dobândit fără justificări neîntârziate, dar nu mai târziu de 6 luni de la înregistrarea de stat a reorganizării. Terții afectați de întârzierea îndeplinirii formalităților de publicitate pot iniția îndeplinirea formalităților pe cale oblică, precum și pot cere persoanei juridice și administratorului său repararea prejudiciului cauzat astfel.”.

37. La articolul 71 alineatul (2), cuvintele „confirmă de fondatorii (membrii)” se substituie cu cuvintele „aprobă de adunarea generală a membrilor”.

38. Articolul 72:

1) se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Dacă un creditor nu a obținut realizarea creanței sale de la persoana juridică căreia îi este repartizată obligația corelativă prin dezmembrare, toate persoanele juridice care au dobândit o parte din patrimoniul persoanei juridice dezmembrate răspund pentru obligația în cauză, pînă la concurența valorii activelor nete care le-au fost repartizate prin dezmembrare, cu excepția persoanei juridice căreia i-a fost repartizată obligația respectivă, care răspunde nelimitat.”;

2) la alineatul (5) cuvîntul „participanților” se substituie cu cuvîntul „membrilor”.

39. Articolul 73:

1) la alineatele (2) și (3), după cuvintele „are ca efect” se completează cu cuvintele „dizolvarea fără a intra în lichidare a”;

2) se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul în care la fuziune participă persoane juridice cu scop lucrativ, membrilor persoanelor juridice care se dizolvă li se repartizează participațiuni în persoana juridică ce se înființează sau în persoana juridică absorbantă și, după caz, li se plătește o sultă de cel mult 10% din valoarea nominală sau, în absența acesteia, din valoarea contabilă a participațiunii astfel repartizate.”.

40. Articolul 74:

1) la alineatul (1), cuvântul „împuternicit” se substituie cu cuvântul „executiv”;

2) la alineatul (2) literele e) și f) se abrogă și se completează cu literele g) - j) cu următorul cuprins:

„g) în cazul în care la fuziune participă persoane juridice cu scop lucrativ:

- coraportul de schimb al participațiunilor și, după caz, suma sultei;

- condițiile de alocare a participațiunilor la persoana juridică absorbantă sau nou-creată;

- data de la care deținerea noilor participațiuni conferă membrilor dreptul de a participa la împărțirea beneficiilor persoanei juridice absorbante sau nou-create, precum și, dacă există, orice condiții speciale care afectează acest drept;

- drepturile acordate de persoana juridică absorbantă deținătorilor de participațiuni care conferă drepturi speciale și deținătorilor de titluri, altele decât acțiuni, sau măsurile propuse în privința acestora;

h) dacă există, orice avantaj special acordat experților angajați pentru a întocmi raport asupra fuziunii în folosul membrilor persoanei juridice care fuzionează, și membrilor organului executiv, de supraveghere, control ale persoanelor juridice care fuzionează;

i) data situațiilor financiare ale persoanelor juridice participante, care au fost folosite pentru a se stabili condițiile fuziunii;

j) data ori modul de determinare a datei de la care actele juridice și operațiunile persoanei juridice care se va dizolva se va considera din punct de vedere contabil ca aparținând persoanei juridice absorbante sau uneia ori alteia dintre persoanele juridice participante.”.

41. La articolul 75 alineatul (2), cuvintele „ale participanților” se substituie prin cuvintele „reprezentate la adunare”, iar după cuvintele „prevăzută de” se completează cu cuvintele „lege sau”.

42. Articolul 76 alineatul (1):

1) la litera a) cuvântul „autenticată” se substituie cu cuvântul „legalizată”;

2) la litera b) se completează la început cu cuvintele „procesul-verbal al ședinței la care s-a adoptat”.

43. La articolul 77, alineatele (3) și (4), cuvântul „stat” se substituie cu cuvintele „de publicitate prevăzut de lege”.

44. Articolul 79 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazul în care la dezmembrare participă persoane juridice cu scop lucrativ, membrilor persoanei juridice supusă dezmembrării li se repartizează participațiuni în persoana juridică la care trece o parte din patrimoniul persoanei juridice supusă dezmembrării și, după caz, li se plătește o sultă de cel mult 10% din valoarea nominală sau, în absența acesteia, din valoarea contabilă a participațiunii astfel repartizate.”.

45. Articolul 80 alineatul (2):

1) la litera e) cuvântul „participanți” se substituie cu cuvântul „membri”;

2) se completează cu literele e¹) și e²) cu următorul cuprins:

„e¹) în cazul în care la dezmembrare participă persoane juridice cu scop lucrativ:

- coraportul de schimb al participațiunilor și, după caz, suma sultei;
- condițiile de alocare a participațiunilor la persoana juridică nou-creată ori la care trece o parte din patrimoniul;

- data de la care deținerea noilor participațiuni conferă membrilor dreptul de a participa la împărțirea beneficiilor persoanei juridice la care trece o parte din patrimoniul, precum și, dacă există, orice condiții speciale care afectează acest drept;

- drepturile acordate de persoana juridică absorbantă sau nou-creată deținătorilor de participațiuni care conferă drepturi speciale și deținătorilor de titluri, altele decât acțiuni, sau măsurile propuse în privința acestora;

e²) dacă există, orice avantaj special acordat experților angajați pentru a întocmi raport asupra fuziunii în folosul membrilor persoanei juridice care fuzionează și membrilor organului executiv, de supraveghere, control ale persoanelor juridice care fuzionează;”

3) litera g) se abrogă;

4) se completează cu literele j) și k) cu următorul cuprins:

„j) data situațiilor financiare ale persoanelor juridice participante, care au fost folosite pentru a se stabili condițiile dezmembrării;

k) data ori modul de determinare a datei de la care actele juridice și operațiunile persoanei juridice care se va dizolva se va considera din punct de vedere contabil ca aparținând uneia ori alteia dintre persoanele juridice participante.”.

46. Articolul 81:

1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Proiectul dezmembrării se aprobă de adunarea generală a membrilor cu 2/3 din numărul total de voturi reprezentate la adunare dacă legea sau actul de constituire nu prevede o majoritate mai mare.”;

2) la alineatul (2) cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”.

47. Articolul 83 alineatul (5), cuvântul „stat” se substituie cu cuvântul „publicitate prevăzut de lege”.

48. Se completează cu articolele 84¹ și 84² cu următorul cuprins:

„**Articolul 84¹.** Nulitatea fuziunii sau dezmembrării

(1) Nulitatea unei fuziuni sau dezmembrări poate fi declarată numai prin hotărîre judecătorească.

(2) De la data înregistrării sale de stat conform art. 77 sau, după caz, art. 83, fuziunea, respectiv dezmembrarea, poate fi declarată nulă doar dacă hotărîrea uneia dintre adunările generale care au votat proiectul fuziunii sau al dezmembrării este lovită de nulitate absolută sau relativă.

(3) Acțiunea de constatare ori declarare a nulității fuziunii sau dezmembrării poate fi depusă, sub sancțiunea decăderii, doar în termen de 6 luni de la data la care fuziunea sau dezmembrarea a fost înregistrată conform art. 77 sau, după caz, art. 83. Acțiunea de asemenea nu poate fi admisă dacă încălcarea a fost rectificată.

(4) Dacă încălcarea ce constituie temei a nulității unei fuziuni sau dezmembrări poate fi rectificată, instanța competentă acordă persoanelor juridice implicate un termen pentru rectificarea acesteia.

(5) Instanța transmite o copie de pe hotărîrea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității unei fuziuni sau dezmembrării organelor de înregistrare de stat de la sediile persoanelor juridice implicate în fuziunea sau divizarea respectivă.

(6) Hotărîrea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității unei fuziuni ori dezmembrări nu aduce atingere prin ea însăși valabilității obligațiilor născute în sarcina sau în beneficiul persoanei juridice absorbante, noii persoanei juridice ori persoanei juridice care primește o parte din patrimoniu, angajate după ce fuziunea sau dezmembrarea a fost înregistrată conform art. 77 sau, după caz, art. 83, și înainte ca hotărîrea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității să fie publicată conform legii.

(7) În cazul declarării nulității unei fuziuni, persoanele juridice participante la fuziunea respectivă răspund solidar pentru obligațiile persoanei juridice absorbante sau nou înființate, angajate în perioada menționată la alin. (6).

(8) În cazul declarării nulității unei dezmembrări, fiecare dintre noile persoane juridice sau cele care au primit o parte din patrimoniu răspunde pentru propriile obligații, angajate în perioada prevăzută la alin. (6). Persoana juridică dezmembrată răspunde, de asemenea, pentru aceste obligații, în limita cotei de active nete transferate noii persoane

juridice ori persoanei juridice care primește o parte din patrimoniu care și-au asumat aceste obligații.

49. Articolul 84². Răspunderea organului executiv

Membrii organului executiv și, după caz, a organului de supraveghere poartă răspundere față de membrii persoanei juridice participante la fuziune sau dezmembrare în caz de neexecutare a obligațiilor ce le revin în pregătirea și realizarea procedurii de fuziune sau, după caz, de dezmembrare.”.

50. Articolul 86:

- 1) la alineatul (1) litera f), cuvântul „participant” se substituie cu cuvântul „membru”;
- 2) la alineatul (4), cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”.

51. La articolul 87 alineatul (4), cuvântul „participantului” se substituie cu cuvântul „membrului”.

52. L articolul 89 alineatul (1), cuvântul „a participanților,” se substituie cu cuvintele „membrilor, procesul-verbal al ședinței la care s-a adoptat”.

53. La articolul 90 alineatul (1), cuvintele „cu capacitate deplină de exercițiu” se exclud, iar după cuvântul „care” se completează cu cuvintele „nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciară,”.

54. În textul articolelor 96 și 97, cuvântul „participant” la toate formele și cazurile gramaticale se substituie cu cuvântul „membru”, la forma gramaticală corespunzătoare.

55. La articolul 99, cuvântul „registru” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate corespunzător”.

56. Articolele 102 și 103 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 102. Sucursala persoanei juridice

(1) Sucursala este o subdiviziune separată a persoanei juridice situată în afara sediului acesteia, care are aparența permanenței, propria conducere și dotarea materială necesară pentru a desfășura o parte sau toate activitățile persoanei juridice.

(2) Persoana juridică constituită în Republica Moldova poate institui sucursale în Republica Moldova și în străinătate dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

(3) Sucursala nu este persoană juridică. Sucursala funcționează conform regulamentului său, aprobat de organul care a hotărât instituirea sucursalei.

Articolul 103. Sucursala persoanei juridice străine în Republica Moldova

(1) Înainte ca o persoană juridică constituită într-un alt stat (persoana juridică străină) să desfășoare din nume propriu activitate în Republica Moldova printr-o sucursală în sensul art. 102 alin. (1), ea trebuie să înregistreze sucursala în registrul de publicitate al persoanelor juridice al Republicii Moldova dacă legea nu prevede un alt registru de publicitate al Republicii Moldova.

(2) Denumirea sucursalei persoanei juridice străine constă din cuvintele „sucursala persoanei juridice străine” și denumirea persoanei juridice străine.

(3) Sucursala persoanei juridice străine nu este persoană juridică. Sucursala persoanei juridice străine funcționează conform regulamentului său, aprobat de organul care a hotărât instituirea sucursalei. Persoana juridică străină poartă răspundere pentru obligațiile care apar din activitățile sucursalei din Republica Moldova.

(4) Activitatea care, conform legii, este supusă licențierii în Republica Moldova poate fi desfășurată de persoana juridică străină care a înregistrat sucursala în Republica Moldova doar după obținerea licenței, dacă legea nu prevede altfel.

(5) Persoana juridică străină trebuie să numească unul sau mai mulți administratori ai sucursalei. Administratorul conduce sucursala, asigură ținerea contabilității sucursalei și reprezintă persoana juridică străină în limitele împuternicirilor sale.

(6) Dispozițiile art. 61, 64-68¹⁹ se aplică în mod corespunzător sucursalei și administratorului său. Dispozițiile art. 1598 se aplică persoanei juridice străine care a înregistrat sucursală în Republica Moldova.”.

57. Se completează cu articolele 103¹ și 103² cu următorul cuprins:

„**Articolul 103¹.** Insolvabilitatea sau lichidarea persoanei juridice străine care are sucursală în Republica Moldova

În termen de 14 zile din data inițierii procedurii de insolvabilitate sau lichidare a persoanei juridice străine ori a unor proceduri avînd un efect similar potrivit legii sale naționale, administratorul sucursalei este obligat să notifice registrul de publicitate al Republicii Moldova în care este înregistrată sucursala, care va nota acest fapt în registrul de publicitate.

Articolul 103². Lichidarea și radierea sucursalei persoanei juridice străine din registrul de publicitate al Republicii Moldova

(1) Sucursala persoanei juridice străine se radiază din registrul de publicitate al Republicii Moldova în care este înregistrată în unul din următoarele cazuri:

- a) persoana juridică străină este dizolvată;
- b) persoana juridică străină depune cerere de radiere;
- c) sucursala nu are administrator și nu a fost numit un administrator în termen de 3 luni după notificare din partea organului de înregistrare de stat competent al Republicii Moldova;
- d) administratorul sucursalei nu a prezentat situațiile financiare în termenele prevăzute de Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007 și nici nu înlătură neajunsul

în termenul suplimentar de 30 de zile acordat de autoritatea Republicii Moldova căreia trebuiau prezentate situațiile financiare.

(2) Sucursala va fi exclusă din registrul de publicitate al Republicii Moldova pe baza hotărârii judecătorești definitive:

a) la cererea unei persoane sau autorități publice abilitate prin lege sau orice altă persoană interesată dacă genul de activitate sau activitățile sucursalei contravin legii sau bunelor moravuri;

b) la cererea unui creditor care demonstrează că creditorul nu își poate satisface creanța apărută din funcționarea persoanei juridice străine în Republica Moldova din contul activelor persoanei juridice străine deținute pe teritoriul Republicii Moldova;

c) în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) După excluderea sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova, persoana juridică străină poate să-și continue activitățile în Republica Moldova printr-o sucursală în sensul art. 102 alin.(1) doar dacă ea a înregistrat o sucursală nouă. În cazul excluderii sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova la cererea unui creditor, noua sucursală poate fi înregistrată doar dacă creanța creditorului a fost satisfăcută sau dacă creditorul și-a dat consimțământul scris la înregistrarea sucursalei în registru de publicitate al Republicii Moldova.

(4) Înainte de excluderea sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova, sucursala va fi lichidată, aplicându-se dispozițiile art. 90-95. După satisfacerea creanțelor tuturor creditorilor și depunerea banilor, lichidatorii vor pregăti bilanțul final, care se va anexa la cererea de radiere a sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova.”.

58. La articolul 104, alineatul (1), cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”.

59. La articolul 105, după cuvintele „al Republicii Moldova” se completează cu cuvintele „și, dacă există, pe pagina web a persoanei juridice”.

60. Articolul 106:

1) la alineatul (1), cuvintele „fondatorilor (membrilor)” se substituie cu cuvintele „membrilor (asociați)”, în primul caz, și cu cuvântul „asociaților”, în al doilea caz;

2) la alineatul (3), cuvântul dintre paranteze se substituie cu cuvântul „asociat”;

3) la alineatul (4), cuvintele „membrului” și „fondatorilor (membrilor) societății” se substituie cu cuvântul „asociatului” și, respectiv, „asociaților”.

61. La articolul 108, alineatul (1), litera i), cuvintele „filialele și reprezentanțele” se substituie cu cuvântul „sucursalele”.

62. La articolul 109, alineatul (2), cuvântul „membrii” se substituie cu cuvântul „asociații”.

63. La articolul 110, alineatul (2), litera e), cuvintele „fost incapabili” se substituie cu cuvintele „încheiat actul de constituire cu încălcarea capacității de exercițiu”.

64. La articolul 113, alineatul (5), textul „, că e” se substituie cu cuvintele „, că termenul este de decădere și este”.

65. Articolul 114:

1) alineatul (2) se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins: „. Dacă bunul a fost transmis cu titlu de folosință, între asociat și societate se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la locațiune cu excepția că societatea nu datorează chirie în schimbul folosinței.”;

2) alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Se pot constitui aporturi la formarea sau la majorarea capitalului social al societății cu răspundere limitată sau societății pe acțiuni creanțele, drepturile asupra creațiilor intelectuale, precum și alte drepturi patrimoniale. Această regulă se aplică și în cazul convertirii unei obligații pecuniare a societății în părți sociale sau, după caz, acțiuni în folosul creditorului.”

66. Articolul 115:

1) în titlu, cuvântul „membrului” se substituie cu cuvântul „asociatului”;

2) alineatul (2) litera c) va avea următorul cuprins:

„c) să primească o cotă-parte din profitului societății (dividend), proporțional participațiunii la capitalul social în condițiile stabilite de lege și actul de constituire;”;

3) cuvintele „membrul” și „membri” se substituie cu cuvintele „asociatul” și, respectiv, „asociații”;

4) se completează cu alineatul (4), cu următorul cuprins:

„(4) Dacă legea nu prevede altfel, au dreptul de a primi dividende persoanele care aveau calitatea de asociat la data adoptării hotărârii de distribuire a dividendelor.”.

67. Articolul 116:

1) cuvântul „membru” la toate formele și cazurile gramaticale se substituie cu cuvântul „asociat”, la forma gramaticală corespunzătoare;

2) la alineatul (3), ultima propoziție se exclude.

68. Articolele 117–120 se abrogă.

69. În paragrafele 2 și 3, cuvântul „membru” la toate formele și cazurile gramaticale se substituie cu cuvântul „asociat”, la forma gramaticală corespunzătoare.

70. La articolul 129, cuvântul „incapacității” se substituie cu cuvintele „înstituirii unei măsuri de ocrotire judiciară în privința”.

71. La articolul 141, cuvântul „stat” se substituie cu cuvântul „publicitate prevăzut de lege”.

72. Articolul 145:

1) alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societăților cu răspundere limitată este reglementat prin lege specială și, în completare, prin dispozițiile prezentului cod.”;

2) alineatele (3) – (5) se abrogă.

73. Articolele 146 – 155 se abrogă.

74. Articolul 156:

1) alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societăților pe acțiuni este reglementat prin lege specială și, în completare, prin dispozițiile prezentului cod.”;

2) alineatele (3) – (5) se abrogă.

75. Articolele 157 – 170 se abrogă.

76. La articolul 172, alineatul (1), litera i), va avea următorul cuprins:

„i) sucursalele cooperativei;”.

77. Articolul 175:

1) cuvântul „observatori” se substituie cu cuvântul „supraveghere”;

2) la alineatul (5), litera b) va avea următorul cuprins:

„b) desemnarea consiliului de supraveghere și eliberarea din funcție a membrilor lui, desemnarea și eliberarea din funcție a organelor executive ale cooperativei, dacă acest drept nu este atribuit prin statut consiliului de supraveghere;”.

78. La articolul 177, alineatul (5), după cuvintele „prin statutul cooperativei” se completează cu cuvintele „după expirarea unui termen suplimentar de 1 lună care i-a fost stabilit prin notificare pentru remedierea neexecutării”.

79. Secțiunea a 4-a va avea următorul cuprins:

„Secțiunea a 4-a Grupul de persoane juridice

Articolul 179¹. Grupul de persoane juridice cu scop lucrativ

(1) Grupul cuprinde persoana juridică care exercită control și toate persoanele juridice controlate de ea (filiale).

(2) Persoană juridică controlată (filiala) este persoana juridică supusă controlului altei persoane juridice (persoana juridică care exercită control), fie direct sau printr-o altă persoană juridică controlată.

(3) Persoană juridică deținută integral este persoana juridică care nu are nici un alt membru decât persoana juridică care exercită controlul sau oricare altă persoană juridică controlată.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică persoanelor juridice cu scop lucrativ. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică persoanelor juridice străine care fac parte din grup, indiferent de forma lor de organizare conform legii lor naționale.

Articolul 179². Obligația de dezvăluire a controlului

(1) Administratorul persoanei juridice care exercită control trebuie să informeze în scris administratorul persoanei juridice controlate imediat ce s-a stabilit sau a dispărut controlul.

(2) De îndată ce a fost informată, persoana juridică controlată, cu excepția cazului când este de naționalitate străină și legea sa națională nu o prevede, trebuie să informeze fără întârzieri nejustificate persoana juridică care exercită controlul despre numărul de participațiuni și drepturile de vot deținute de ea la adunarea generală a persoanei juridice care exercită control, precum și în oricare alte persoane juridice.

Articolul 179³. Dreptul persoanei juridice care exercită controlul să dea instrucțiuni administratorului persoanei juridice controlate

(1) Persoana juridică care exercită control are dreptul de a da instrucțiuni administratorului persoanei juridice pe care o controlează dacă legea nu prevede altfel.

(2) Sub rezerva dispozițiilor art. 179⁵, administratorul persoanei juridice controlate trebuie să respecte instrucțiunile date de persoana juridică care exercită controlul asupra ei.

(3) Persoana juridică controlată care nu este deținută integral trebuie să notifice la registrul de publicitate în care este înregistrată faptul dacă primește sau nu instrucțiuni de la persoana juridică care exercită controlul. Dacă nu s-a notificat altfel la registrul de publicitate corespunzător, persoana juridică deținută integral se prezumă că primește instrucțiuni de la persoana juridică care exercită controlul, iar notificarea registrului nu este necesară. Ea va face, în schimb, o notificare a faptului că ea este deținută integral. Această notificare are drept scop doar informarea terților și a membrilor persoanei juridice obligată să notifice.

Articolul 179⁴. Dreptul de a primi informații la nivelul persoanei juridice controlate

Organele persoanei juridice care exercită controlul, inclusiv de naționalitate străină, au dreptul să primească orice informație de la persoana juridică controlată dacă prin aceasta nu se încalcă legea aplicabilă persoanei juridice controlate sau drepturile terților.

Articolul 179⁵. Interesul grupului

(1) Dacă administratorul unei persoane juridice controlate, în special ca urmare a unei instrucțiuni date de persoana juridică care exercită controlul, ia o decizie care contravine intereselor persoanei juridice controlate, se consideră că el nu a încălcat obligațiile sale dacă sunt întrunite următoarele condiții:

- a) decizia este în interesul grupului;
- b) administratorul are temei să presupună în mod rezonabil că potențialul prejudiciu va fi echilibrat, într-un termen rezonabil, printr-un avantaj;
- c) acel prejudiciu nu este de natură să pună în pericol existența însăși a persoanei juridice.

(2) Dacă persoana juridică controlată este o persoană juridică deținută integral, dispozițiile alin. (1) lit. b) nu se aplică.

(3) Administratorul persoanei juridice controlate are dreptul să refuze să respecte instrucțiunile primite de la persoana juridică care exercită controlul dacă condițiile prevăzute la alin.(1) nu sunt întrunite.

Articolul 179⁶. Abuzul de control

(1) În cazul în care persoana juridică controlată care a fost administrată, conform instrucțiunilor date de persoana juridică care exercită controlul, în interesul grupului, nu are șanse obiective, din contul propriilor resurse, să evite intrarea în procedură de insolvență (punct de criză), persoana juridică care exercită controlul este obligată fără întârziere nejustificată să efectueze o restructurare fundamentală sau să inițieze procedura de insolvență.

(2) Persoana juridică care exercită controlul este obligată să plătească datoriile nestinse ale persoanei juridice controlate apărute înainte de punctul de criză:

- a) dacă ea încalcă dispozițiile alin. (1);
- b) dacă ea a administrat persoana juridică controlată într-un mod care i-a cauzat un prejudiciu;
- c) dacă i-a permis persoanei juridice controlate să se individualizeze cu grupul ori să facă trimitere la reputația grupului, astfel încât creditorii ar putea considera, cu bună-credință, că persoana juridică care exercită controlul va menține solvabilitatea persoanei juridice controlate.

(3) Se prezumă că persoana juridică care exercită controlul cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască faptul că persoana juridică controlată a ajuns la un punct de criză.

(4) Doar administratorul insolvenței/lichidatorul persoanei juridice controlate poate cere executarea obligației prevăzute la alin.(2).”.

80. La articolul 180 alineatul (2), litera c) se abrogă.

81. Articolul 181:

1) la alineatul (2), cuvintele „sau de altă organizație social-politică” se exclud;

2) la alineatul (4), cuvintele „Patrimoniul transmis” se substituie cu cuvintele „Bunurile transmise”, cuvintele „acest patrimoniu” se substituie cu cuvintele „aceste bunuri”, iar cuvântul „asociați” se substituie cu cuvântul „membri”;

3) la alineatul (5), cuvintele „patrimoniului transmis” se substituie cu cuvintele „bunurilor transmise”.

82. Articolele 183 – 185 se abrogă.

83. Articolul 186, alineatul (3):

1) la litera g), cuvântul „revocare” se substituie cu cuvintele „eliberare din funcție”;

2) la litera h), cuvântul „filialelor” se substituie cu cuvântul „sucursalelor”.

84. Articolele 190 și 191 se abrogă.

85. În titlul Capitolului III cuvintele „REPUBLICII MOLDOVA ȘI A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV- TERITORIALE” se substituie cu cuvintele „PERSOANELOR JURIDICE DE DREPT PUBLIC”.

86. La articolul 194, alineatul (1), cuvintele „le aparțin cu drept de proprietate privată” se substituie cu cuvintele „fac parte din domeniul lor privat”.

87. Se completează cu articolul 194¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 194¹. Instituția publică

(1) Instituția publică este persoană juridică de drept public care se constituie în baza unui act emis de autoritatea publică și este finanțată, integral sau parțial, de la bugetul acesteia din urmă.

(2) Fondatorul răspunde pentru obligațiile instituției publice în măsura în care patrimoniul acesteia nu este suficient pentru stingerea lor.

(3) Instituția publică este în drept să desfășoare activitatea neinterzisă de lege, care ține de realizarea scopurilor prevăzute de lege sau statut.

(4) Activitatea care, conform legii, este supusă licențierii va fi practică de instituția publică doar după obținerea licenței dacă legea nu prevede altfel.

(5) Pentru desfășurarea activității de întreprinzător care nu rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, instituția publică poate constitui, singură sau împreună cu alte persoane juridice de drept public, societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni. Instituția publică poate constitui societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni împreună cu persoane juridice de drept privat în condițiile legislației privind parteneriatul public-privat.”.

88. La articolul 195, cuvintele „drepturilor și obligațiilor” se substituie cu cuvintele „aporturilor juridice”.

89. La articolul 198, alineatul (3), cuvintele „cu sarcini reale a unui bun” se substituie cu cuvintele „sa cu drepturi reale limitate”.

90. Articolul 199 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:
„(3) Intenția de a produce efecte juridice se determină din declarația sau comportamentul persoanei, așa cum ea a fost înțeleasă în mod rezonabil de către cealaltă parte a actului juridic sau, în cazul actelor juridice unilaterale, de către persoana căreia actul îi este destinat.”

91. La articolul 200 alineatul (3), cuvintele „lipsirea ei de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „înstituire a unei măsuri de ocrotire judiciară asupra persoanei”.

92. Articolele 202 – 205, 207 se abrogă.

93. Articolul 208:

- 1) la alineatul (1), după cuvintele „încheiat verbal,” se completează cu cuvintele „în formă electronică,”;
- 2) alineatul (6) se abrogă.

94. Articolul 210:

- 1) alineatul (3) se abrogă;
- 2) la alineatul (4), cuvântul „certificată” se substituie cu cuvântul „legalizată”.

95. Se completează cu articolele 210¹ – 210³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 210¹.** Forma electronică a actului juridic

(1) Actul juridic poartă formă electronică dacă el se cuprinde într-un document electronic care întrunește condițiile legii.

(2) Tipurile de semnături electronice care pot fi aplicate unui document electronic, gradul de protecție al fiecărui tip și valoarea sa juridică sunt determinate de lege.

(3) Actul juridic în formă electronică este echivalent cu actul juridic în formă scrisă dacă poartă semnătura electronică avansată calificată a persoanei care încheie actul, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

Articolul 210². Actul juridic încheiat prin utilizarea mijloacelor electronice

(1) În cazul în care actul juridic este încheiat prin utilizarea oricărui mijloc electronic, iar persoana nu l-a încheiat prin semnătura electronică prevăzută la art. 210¹ alin.(3), se prezumă că consimțământul este al acelei persoane pînă cînd ea nu contestă existența lui.

(2) Persoana nu poate contesta existența consimțământului doar pe motiv că el a fost transmis printr-un mijloc electronic dacă ea a acceptat utilizarea acelui mijloc electronic printr-un act juridic încheiat anterior.

(3) În scopul demonstrării existenței consimțământului contestat conform alin.(1), persoana interesată poate să invoce orice mijloc de probă, în afară de proba cu martori.

(4) Faptul că actul juridic încheiat conform prezentului articol nu este echivalent cu un act juridic în formă scrisă nu împiedică invocarea clauzelor în formă textuală consimțite de părțile actului.

Articolul 210³. Forma textuală a informației

(1) Dacă legea prevede forma textuală pentru transmiterea unei informații, ea trebuie să fie lizibilă, să indice numele persoanei care o transmite și să fie făcută pe un suport durabil.

(2) Suport durabil înseamnă orice instrument care:

a) permite destinatarului să stocheze informațiile care îi sunt adresate personal, într-un mod accesibil pentru referințe ulterioare pentru o perioadă de timp adecvată, în vederea informării, și

b) care permite reproducerea neschimbată a informațiilor stocate.

(3) Constituie suport durabil hîrtia, stickurile de memorie USB, CD-ROM-urile, DVD-urile, cardurile de memorie sau discurile dure ale computerelor, mesajele transmise prin poșta electronică, precum și altele care corespund alin.(2).”.

96. La articolul 212 litera a), după cuvintele „bunurilor imobile” se completează cu cuvintele „sau grevarea acestora cu drepturi reale limitate”.

97. Articolul 214 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 214.** Hotărîrea judecătorească care ține loc de act juridic

(1) În cazurile expres prevăzute de lege, la cererea persoanei îndreptățite, instanța de judecată poate să pronunțe hotărîre judecătorească care, din data rămînerii definitive, ține loc de act juridic dacă debitorul refuză, fără justificare, să încheie actul juridic, iar toate celelalte condiții de validitate vor fi întrunite.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1), persoana îndreptățită nu este obligată să prezinte instanței de judecată careva probe ale acestui refuz.

(3) Actul juridic încheiat pe calea prevăzută de prezentul articol se supune dispozițiilor legale aplicabile acelui act ca și cum el s-ar fi încheiat, fără vicii de consimțământ, nemijlocit de către părțile prevăzute de hotărîrea judecătorească.

(4) Dreptul la acțiunea prevăzută de alin.(1) se prescrie în termen de 6 luni de la data la care actul juridic trebuia încheiat.”.

98. Articolul 215 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 215.** Efectele eschivării de la înregistrarea actului juridic sau efectelor sale

(1) Dacă actul juridic este încheiat în forma cerută de lege, însă partea obligată se eschivează de la înregistrarea acestuia ori a efectelor sale sau dacă a expirat termenul stabilit de lege pentru înregistrare, instanța de judecată, la cererea părții interesate, este în drept să dispună prin hotărîre înregistrarea actului juridic sau efectelor sale. În cazul acesta, înregistrarea se efectuează în baza hotărîrii instanței de judecată.

(2) Partea care s-a eschivat neîntemeiat de la înregistrare este obligată să repare celeilalte părți prejudiciul cauzat prin întârzierea înregistrării.”.

99. Articolele 216 și 217 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 216.** Actele juridice nule și anulabile

(1) Actul juridic este nul dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes general (nulitate absolută).

(2) Actul juridic este anulabil dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes particular (nulitate relativă).

(3) În cazul în care natura nulității nu este prevăzută expres și nici natura interesului ocrotit nu reiese în chip neîndoielnic, actul juridic este anulabil.

(4) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea actului juridic bilateral sau multilateral poate fi constatată sau declarată și prin acordul părților.

(5) Prin acordul părților nu pot fi instituite și nici suprimate temeiuri de nulitate.

Articolul 217. Nulitatea absolută a actului juridic

(1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce o pune în discuție participanților la proces.

(2) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părți a actului lovit de nulitate.

(3) Atît acțiunea în constatare a nulității absolute cît și excepția de nulitate absolută sunt imprescriptibile. Cu toate acestea, se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind aplicarea efectelor nulității absolute conform art. 219, indiferent că sunt introduse

împreună cu acțiunea în constatare a nulității absolute sau după admiterea acestei acțiuni.
”.

100. Se completează cu articolul 217¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 217¹.** Nulitatea absolută de protecție a consumatorului

(1) În contractele de consumator sunt nule clauzele abuzive, precum și clauzele prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului (nulitatea de protecție).

(2) Nulitate de protecție operează doar în măsura în care ea avantajează consumatorul.”.

101. Articolul 218:

1) la alineatul (2), a doua propoziție va avea următorul cuprins: „Voința de a confirma actul juridic anulabil trebuie să fie certă și evidentă și să fie exprimată la un moment când persoana cunoștea sau trebuia să cunoască temeiul nulității.”;

2) la alineatul (3), cuvintele „lovit de nulitate relativă” se substituie cu cuvântul „anulabil”.

102. Articolul 219 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 219.** Efectele nulității actului juridic

(1) Actul juridic nul se consideră, cu efect retroactiv, din momentul încheierii, că nu a produs nici un efect juridic.

(2) Actul juridic anulabil este valabil pînă la declararea acestei nulități de către instanța de judecată, însă odată anulat, se consideră, cu efect retroactiv, din momentul încheierii, că nu a produs nici un efect juridic.

(3) Drepturile reale dobîndite în temeiul actului juridic nul sau anulat se consideră că nu au fost dobîndite pe acest temei. Această dispoziție se aplică și drepturilor de creanță ori drepturilor asupra creațiilor intelectuale dobîndite în temeiul actului juridic.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu afectează eventuala dobîndire a dreptului prin uzucapiune în condițiile legii.

(5) Prestațiile executate în temeiul actului juridic nul sau anulat, precum și alte îmbogățiri obținute din acele prestații, se supun restituirii conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

(6) În cazul în care în temeiul actului juridic nul sau anulat s-a dobîndit un drept prin înregistrarea într-un registru de publicitate prevăzut de lege, iar titularul în folosul căruia este înregistrat dreptul nu își dă consimțămîntul la radiere, dreptul dobîndit se va radia doar pe calea acțiunii în rectificare.

(7) Instanța de judecată nu poate pronunța din oficiu efectele nulității chiar dacă a constatat nulitatea absolută din oficiu.”.

103. Se completează cu articolele 219¹ și 219² cu următorul cuprins:

„**Articolul 219¹.** Nulitatea parțială

(1) Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător când doar una sau mai multe clauze ale sale sunt supuse nulității.

(2) Clauzele lovite de nulitate atrag nulitatea actului juridic în întregul său numai dacă, din cauza lipsei acestora și în pofida întregirii efectelor sale conform art. 720⁴, nu poate fi atins scopul pentru care s-a încheiat actul juridic.

(3) Nulitatea actului juridic multilateral în privința uneia dintre părți atrage nulitatea sa și în privința celorlalte părți dacă, din cauza lipsei acelei părți, nu poate fi atins scopul pentru care celelalte părți au încheiat actul juridic.

(4) În cazul în care dispoziția legală imperativă prevede că durata de existență a unui drept sau de producere a efectelor juridice de către un act juridic nu poate depăși un anumit termen, în caz de depășire, durata convenită este nulă și se înlocuiește de drept cu termenul maxim permis de lege.

Articolul 219². Repararea prejudiciului în caz de nulitate a actului juridic

(1) În cazul în care un act juridic este nul sau anulat, total ori parțial, o parte poate cere de la cealaltă parte repararea prejudiciului suportat din cauza nulității dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) partea prejudiciată nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la momentul suportării prejudiciului;

b) cealaltă parte a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității;

c) încălcând cerințele bunei-credințe, cealaltă parte a lăsat partea prejudiciată să acționeze într-un mod care a cauzat prejudiciul.

(2) Prejudiciul supus despăgubirii reprezintă suma de bani care va repune partea prejudiciată, în măsura maximă posibilă, în situația în care ea s-ar fi aflat dacă actul juridic nu se încheia sau dacă clauza lovită de nulitate nu se includea în actul juridic. În special, se vor despăgubi cheltuielile suportate de către partea prejudiciată cu ocazia încheierii actului juridic și în vederea pregătirii pentru executarea obligațiilor prevăzute de act.

(3) Cu toate acestea, despăgubirile nu acoperă profitul pe care partea prejudiciată îl aștepta de la executarea obligațiilor prevăzute de act. În cazul în care cealaltă parte a acționat cu intenție sau culpă gravă, despăgubirile vor acoperi și ratarea de către partea prejudiciată a oportunității rezonabile de a încheia un act juridic cu un terț.

(4) Dacă sunt întrunite condițiile răspunderii prevăzute de prezentul articol, partea prejudiciată nu este decăzută din dreptul de a cere despăgubiri doar fiindcă ea este cea care a invocat nulitatea.

(5) În cazul în care nulitatea se întemeiază pe violență, leziune sau pe faptul că o clauză este abuzivă, partea prejudiciată poate cere despăgubiri conform prezentului

articol chiar dacă cunoștea ori trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la data încheierii actului juridic.”.

104. Articolul 220 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 220.** Nulitatea actului juridic ce contravine legii,
ordinii publice sau bunelor moravuri

(1) Actul juridic sau clauza care contravin vădit ordinii publice sau bunelor moravuri sînt nule.

(2) Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative sunt nule sau anulabile dacă această sancțiune este prevăzută expres de dispoziția legală încălcată (nulitatea expresă).

(3) Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative ce nu prevede expres sancțiunea nulității sunt nule sau anulabile dacă această sancțiune trebuie aplicată pentru ca scopul dispoziției legale încălcate să fie atins (nulitatea virtuală).

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care dispoziția legală încălcată nu stabilește o altă consecință a încălcării sale decît nulitatea actului juridic sau a clauzei.

(5) Încălcarea dispoziției imperative a actului normativ subordonat legii poate fi invocată ca temei de nulitate a actului juridic doar în măsura în care dispoziția respectivă întrunește cerințele art. 1 alin.(3) și art. 3.”.

105. Articolele 221 și 226 se abrogă.

106. Articolul 227 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 227.** Nulitatea actului juridic afectat de eroare

(1) Actul juridic încheiat în baza unei erori esențiale poate fi declarat nul de instanța de judecată dacă cealaltă parte sau terțul destinatar al actului juridic unilateral știa sau, după caz, trebuia să știe despre această eroare.

(2) Eroarea este considerabilă dacă la încheiere a existat o falsă reprezentare referitor la:

a) natura actului juridic;

b) calitățile substanțiale ale obiectului actului juridic;

c) părțile actului juridic (partenerul sau beneficiarul), în cazul în care identitatea sau calitățile acestora este hotărîtoare pentru încheierea actului juridic.

(3) Eroarea care privește simplele motive ale actului juridic nu este considerabilă, cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărîtoare.

(4) Eroarea imputabilă celui al cărui consimțămînt este viciat nu poate servi temei pentru anularea actului juridic. În special, actul juridic nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligență rezonabilă.

(5) Nu atrage anularea actului juridic eroarea care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă sau, după împrejurări, trebuia să fie asumat de acesta.

(6) Simpla eroare de calcul nu atrage anularea actului juridic, ci numai rectificarea, afară de cazul în care, concretizându-se într-o eroare asupra cantității, a fost esențială pentru încheierea actului juridic. Eroarea de calcul trebuie corectată la cererea oricăreia dintre părți.

(7) Partea care este victima unei erori nu se poate prevala de aceasta contrar exigențelor buneii-credințe.

(8) Dispozițiile legale privitoare la eroare se aplică în mod corespunzător și atunci când eroarea poartă asupra declarației de voință ori când declarația a fost transmisă inexact prin intermediul unei alte persoane sau prin mijloace de comunicare la distanță.”.

107. Se completează cu art. 227¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 227¹.** Adaptarea actului juridic în caz de eroare

(1) Dacă o parte este îndreptățită să invoce anulabilitatea actului juridic pentru eroare, dar cealaltă parte declară că dorește să execute ori execută actul juridic așa cum acesta fusese înțeles de partea îndreptățită să invoce anulabilitatea, actul juridic se consideră că a fost încheiat așa cum l-a înțeles această din urmă parte.

(2) În acest caz, după ce a fost informată asupra felului în care partea îndreptățită să invoce anulabilitatea a înțeles actul juridic și înainte ca aceasta să fi obținut anularea, cealaltă parte trebuie, în termen de cel mult 3 luni de la data când a fost notificată ori de la data când i s-a comunicat acțiunea în declararea nulității, să declare că este de acord cu executarea sau să execute fără întârziere contractul, astfel cum a fost înțeles de partea aflată în eroare.

(3) Dacă declarația a fost făcută și comunicată părții aflate în eroare în termenul prevăzut la alin. (2) sau contractul a fost executat, dreptul de a obține anularea este stins.

(4) În cazul în care ambele părți au comis aceeași eroare, instanța poate, la cererea uneia dintre ele, să adapteze contractul la condițiile la care părțile ar fi convenit dacă nu se comitea eroarea.”.

108. Articolul 228 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Actul juridic este anulabil și atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți.”.

109. Articolul 229:

1) alineatul (2), după cuvintele „apropiată ori” se completează cu cuvintele „onoarea sau”;

2) alineatul (3), se completează cu textul „ , iar partea constrânsă a avut o alternativă rezonabilă”.

110. La articolul 230, alineatul (2), se completează cu textul: „Dispozițiile art. 227¹ se aplică în mod corespunzător.”.

111. Articolul 231 se abrogă.

112. Articolul 232:

1) alineatul unic devine alineatul (1).

2) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Actul juridic nu poate fi anulat pe temeiul dispozițiilor alin.(1) dacă dobânditorul bunului nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască despre interdicție sau dacă actul juridic stipulează expres că este încheiat sub condiția suspensivă a ridicării interdicției.”.

113. Articolul 233 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 233.** Termenul de prescripție extinctivă a acțiunii în anulare a actului juridic pentru viciu de consimțământ

(1) Persoana îndreptățită are dreptul să invoce anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la art.227, 228 și 230 în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității.

(2) Anulabilitatea în temeiul prevăzut la art.229 poate fi invocată în termen de 6 luni de la data când a încetat violența.”.

114. Se completează cu articolul 233¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 233¹.** Repararea prejudiciului cauzat prin viciu de consimțământ

(1) Partea, care are dreptul de a cere anularea actului juridic pe motiv de eroare, dol, violență sau leziune, poate cere repararea prejudiciului cauzat prin aceasta, chiar dacă dreptul de a cere anularea s-a prescris extinctiv sau dacă ea a confirmat actul juridic anulabil, cu condiția că cealaltă parte a actului juridic cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la momentul încheierii acestuia.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), în completare se vor aplica dispozițiile legale privind plata despăgubirilor în caz de neexecutare a obligațiilor.

(3) Drepturile prevăzute de lege ale părții afectate de dol, violență și leziune nu pot fi excluse sau limitate prin act juridic, sub sancțiunea nulității absolute.

(4) Drepturile prevăzute de lege ale părții afectate de eroare pot fi excluse sau limitate prin act juridic cu excepția cazului în care aceasta contravine bunei-credințe, în care caz excluderea sau limitarea este nulă.

(5) Dacă victima erorii, dolului, violenței sau leziunii are, pe baza acestei împrejurări, atât drepturi întemeiate pe dispozițiile prezentului capitol, cât și drepturi întemeiate pe neexecutarea obligațiilor rezultate din actul juridic, ea poate alege categoria de drepturi la care recurge.”.

115. Capitolul IV va avea următorul cuprins:

„Capitolul IV EFICIENȚA ACTELOR JURIDICE

Secțiunea 1 Condiția

Articolul 234. Efectele juridice condiționale

(1) Actul juridic poate prevedea că la survenirea unui eveniment viitor și nesigur ca realizare (condiție) anumite sau toate efectele sale juridice se vor produce (condiție suspensivă) sau se vor stinge (condiție rezolutorie).

(2) Condiția de asemenea poate să depindă de un eveniment survenit, însă deocamdată necunoscut părților.

Articolul 235. Condiția nulă

Este supusă nulității condiția care contravine dispozițiilor legale imperative, ordinii publice, sau bunelor moravuri, precum și condiția a cărei îndeplinire este imposibilă cu excepția cazului când ea a fost stipulată pentru situația când ea devine posibilă. Efectul juridic care depinde de o astfel de condiție este de asemenea supus nulității.

Articolul 236. Condiția pozitivă

(1) Dacă s-a prevăzut condiția survenirii unui eveniment oarecare într-un termen determinat, condiția se consideră nerealizată dacă acest termen a expirat și evenimentul nu a survenit.

(2) Dacă termenul nu este determinat, condiția poate fi îndeplinită oricând. Condiția poate fi recunoscută nerealizată atunci când este evident că survenirea ulterioară a evenimentului este imposibilă.

Articolul 237. Condiția negativă

(1) În cazul în care s-a prevăzut condiția nesurvenirii unui eveniment anumit într-un termen determinat, condiția se consideră realizată chiar și pînă la expirarea acestui termen dacă este evident că survenirea ulterioară a evenimentului este imposibilă.

(2) Dacă termenul nu este determinat, condiția se consideră realizată doar atunci când va fi evident că evenimentul nu va surveni.

Articolul 238. Inadmisibilitatea influenței asupra realizării condiției

(1) Persoana care a încheiat un act juridic ale cărui efect depinde de o condiție nu are dreptul, pînă la realizarea condiției, să efectueze acțiuni capabile să împiedice executarea obligațiilor sale.

(2) Dacă condiția se realizează, iar persoana a întreprins deja acțiunile menționate la alin.(1), ea este obligată să repare celelalte părți prejudiciul cauzat astfel.

Articolul 239. Condiția suspensivă

(1) Efectele juridice care depind de o condiție suspensivă se produc la momentul îndeplinirii acelei condiții sau un alt moment ulterior prevăzut expres.

(2) Actele încheiate de dobânditorul sub condiție suspensivă sunt valabile și, în cazul îndeplinirii condiției, produc efecte de la data încheierii lor.

(3) Dobânditorul poate, chiar înainte de îndeplinirea condiției, să facă orice acte de conservare a dreptului său.

(4) Actele încheiate cu terții de cel care a constituit sau transmis un drept sub condiție suspensivă înainte de îndeplinirea condiției sunt opozabile dobânditorului sub condiție suspensivă, cu excepția actelor:

a) încheiate cu terții care cunoșteau sau trebuiau, în mod rezonabil, să cunoască despre îndreptățirea dobânditorului sub condiție suspensivă; sau

b) în cazul drepturilor care se dobândesc prin înregistrare într-un registru de publicitate, încheiate cu terții care și-au înregistrat dreptul după înregistrarea provizorie a dreptului dobânditorului sub condiție suspensivă.

(5) În cazul în care condiția suspensivă nu s-a îndeplinit, în privința prestațiilor executate sub acea condiție se aplică dispozițiile legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

Articolul 240. Condiția rezolutorie

(1) Efectele juridice care depind de o condiție rezolutorie se sting la momentul îndeplinirii acelei condiții, în cazul raporturilor contractuale aplicându-se dispozițiile legale privind efectele rezoluțiunii raporturilor contractuale.

(2) Dacă un drept s-a dobândit sub condiție rezolutorie, în caz de îndeplinire a condiției, dreptul constituit se stinge automat, iar dreptul transmis trece înapoi de plin drept la data îndeplinirii condiției, însă numai dacă la acel moment dobânditorul era titularul dreptului ori avea împuternicirea de a dispune de el.

(3) Terțul dobânditor al dreptului dobândit sub condiție rezolutorie îl dobândește liber de acea condiție:

a) dacă nu a acceptat-o expres;

b) în cazul drepturilor care se dobândesc prin înregistrare într-un registru de publicitate, dacă dreptul nu era înregistrat provizoriu.

Articolul 240¹. Condiția rezolutorie cu efect retroactiv

(1) Dacă din actul juridic sau din lege rezultă expres că o anumită condiție rezolutorie operează retroactiv, din momentul încheierii actului juridic, în caz de îndeplinire a condiției, în privința prestațiilor executate sub acea condiție se aplică dispozițiile legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

(2) Cu toate acestea, clauza conform căreia dreptul dobândit sub condiție rezolutorie se desființează retroactiv, din momentul încheierii actului juridic, este nulă cu

excepția cazului în care dreptul se dobândește prin înregistrare provizorie într-un registru de publicitate.

Articolul 241. Buna-credință la survenirea condiției

(1) Dacă survenirea condiției a fost reținută cu rea-credință de partea pentru care survenirea condiției este dezavantajoasă, condiția se consideră survenită.

(2) Dacă la survenirea condiției a contribuit cu rea-credință partea pentru care survenirea condiției este avantajoasă, condiția nu se consideră survenită.

Articolul 241¹. Renunțarea la condiție

(1) Partea în al cărei interes exclusiv a fost stipulată condiția este liberă să renunțe unilateral la aceasta atît timp cît condiția nu s-a îndeplinit.

(2) Renunțarea la condiție face ca obligația sau alt efect juridic să fie necondiționat.

Secțiunea a 2-a Actul juridic inefficient

Articolul 241². Actele juridice inefficiente

(1) Dacă conform legii actul juridic, fără a fi nul sau anulabil, nu produce, total sau parțial, efectele sale juridice, el este, în această parte, inefficient.

(2) Actul juridic devine eficient de îndată ce este înlăturat temeiul de ineficiență.

(3) Ineficiența actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o invoce din oficiu.

(4) Atît acțiunea în constatarea ineficienței actului juridic cît și excepția prin care se invocă ineficiența sunt imprescriptibile dacă legea nu prevede altfel. Cu toate acestea, se prescriu extinctiv în termen de 10 ani acțiunile privind aplicarea efectelor ineficienței actului juridic, indiferent că sunt introduse împreună cu acțiunea în constatarea a ineficienței sau după admiterea acestei acțiuni.

Articolul 241³. Efectele actului juridic de dispoziție al celui neîndreptățit

(1) Nimeni nu poate transmite sau constitui mai multe drepturi decît are el însuși.

(2) Dacă, nici la data încheierii actului juridic de dispoziție și nici la data cînd trebuie să se transmită sau constituie dreptul de care se dispune prin act, transmitătorul nu este titularul aceluși drept, și nici nu are împuterniciri de a dispune, actul juridic este valabil, dar nu produce efectul juridic de transmitere sau, după caz, constituire a dreptului în folosul dobînditorului decît în condițiile alin.(3) și (4).

(3) Transmitătorul este obligat să înlătore ineficiența și să asigure efectul juridic al transmiterii sau, după caz, constituirii dreptului respectiv de către titularul său în folosul dobînditorului (obligație de a da). Obligația de a da a transmitătorului se consideră executată prin dobîndirea de către acesta a dreptului, prin ratificarea actului juridic de

către titular, precum și prin orice alt mijloc, direct ori indirect, care transmite ori, după caz, constituie dreptul în folosul dobânditorului.

(4) Dacă din lege sau din voința părților nu rezultă contrariul, dreptul de care s-a dispus se transmite sau se constituie de plin drept în folosul dobânditorului din momentul dobândirii dreptului de către transmitător sau, după caz, al ratificării actului juridic de dispoziție de către titular.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și în cazul încheierii unui act juridic de dispoziție a bunului comun de către un coproprietar fără consimțământul celorlalți coproprietari, precum și în alte cazuri când transmitătorul nu este unicul titular al dreptului de care se dispune prin act.

Articolul 241⁴. Exercițarea dreptului inexistent

Un act juridic unilateral nu produce efectele juridice avute în vedere de autorul său în măsura în care prin act se exercită un drept subiectiv care nu există ori pentru exercitarea căruia nu sunt întrunite toate condițiile prevăzute de lege sau act juridic.

Articolul 241⁵. Consimțământul terțului pentru încheierea actului juridic

(1) Dacă efectul unui act juridic care trebuie îndeplinit față de altcineva depinde de consimțământul unui terț, consimțământul sau refuzul poate fi exprimat atât față de o parte, cât și de cealaltă.

(2) Consimțământul nu necesită formele stabilite pentru actul juridic dacă legea nu prevede altfel.

(3) Consimțământul prealabil al terțului este revocabil până la încheierea actului juridic în măsura în care nu reiese altfel din raportul juridic în a cărui bază a fost dat consimțământul prealabil. Revocarea poate fi exprimată atât față de o parte, cât și de cealaltă.

(4) Consimțământul ulterior (ratificarea, confirmarea) pentru încheierea actului juridic, în lipsa unor dispoziții legale contrare exprese, are efect retroactiv, din momentul încheierii actului juridic.

(5) Retroactivitatea nu afectează actele de dispoziție pe care cel care a consimțit le-a încheiat cu terți anterior exprimării consimțământului și nici drepturile dobândite de terți în temeiul acelor acte, nu afectează actele de executare silită, sechestrul ori măsurile luate de administratorul insolvenței anterior exprimării consimțământului.

(6) Dispozițiile prezentului articol se aplică în special consimțământului sub forma:

- a) încuviințării acordate de părinți, adoptatori, curator, tutore sau altui ocrotitor;
- b) autorizării acordate de consiliul de familie, autoritatea tutelară sau instanța de judecată;
- c) confirmării de către reprezentat în cazurile prevăzute la art. 249;
- d) ratificării actului juridic de dispoziție în cazurile prevăzute la art. 241³.

(7) Dispozițiile prezentului articol, de asemenea, se aplică în mod corespunzător aprobării acordate de organul competent al persoanei juridice actelor juridice încheiate din numele acesteia.

Articolul 241⁶. Dreptul de revocare al celeilalte părți

(1) Dacă cel care a încheiat actul juridic fără consimțământul necesar al terțului, a declarat, cu rea-credință, că acel consimțământ a fost obținut, cealaltă parte poate să revoce actul juridic pînă cînd i se comunică consimțământul necesar, cu excepția cazului în care ea a încheiat actul juridic cunoscînd absența consimțământului.

(2) Dacă cel care a încheiat actul juridic, a obținut consimțământul necesar al terțului, însă refuză să îl prezinte fără întîrziere celeilalte părți, la cererea ei, cealaltă parte poate revoca actul juridic.

(3) Dacă actul juridic a fost revocat conform dispozițiilor prezentului articol, se consideră că el nu a fost încheiat.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică actului juridic de dispoziție al celui neîndreptățit, prevăzut la art. 241³.”.

116. Articolele 243 și 244 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 243.** Reprezentantul supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei

Actul juridic încheiat de reprezentant este valabil și în cazul în care reprezentantul este supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei.

Articolul 244. Substituirea reprezentantului

(1) Reprezentantul trebuie să încheie personal actele juridice pentru care este împuternicit. El poate împuternici un terț să acționeze din numele reprezentatului numai în cazul în care este împuternicit de reprezentat sau în cazul în care aceasta o cer interesele reprezentatului, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Reprezentantul care a împuternicit un terț să acționeze din numele reprezentatului este obligat să aducă faptul cît mai curînd la cunoștința reprezentatului, precum și informația necesară despre substituator. Reprezentantul poartă răspundere pentru acțiunile substituatorului ca pentru acțiuni proprii.”.

117. La articolul 247, cuvintele „anularea” și „anulare” se substituie cu cuvintele „revocarea” și, respectiv, cu „revocare”.

118. La articolul 248, pe întreg textul acestuia, cuvîntul „retragerea” se substituie cu cuvîntul „revocarea”.

119. Se completează cu articolul 248¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 248¹. Reprezentantul care acționează din nume propriu

(1) În cazul în care reprezentantul, deși deține împuterniciri, încheie actul juridic din nume propriu sau acționează în alt mod în care nu indică terțului faptul că încheie actul din numele reprezentatului, actul juridic produce efecte juridice între reprezentant și terț. Acel act juridic nu produce efecte juridice între reprezentat și terț cu excepțiile prevăzute expres de lege.

(2) Dacă reprezentantul încheie actul în numele unui reprezentat a cărui identitate urmează a fi dezvăluită ulterior, dar nu o dezvăluie într-un termen rezonabil după primirea cererii terțului, se consideră că reprezentantul a încheiat actul juridic din nume propriu.”

120. Articolul 249:

1) alineatul (1) se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins: „Până la ratificare actul juridic constituie un act juridic ineficient în raport cu reprezentatul.”;

2) la alineatele (1) – (3), cuvântul „confirmă”, la toate formele și cazurile gramaticale, se substituie cu cuvântul „ratifică” la forma și cazul corespunzător.

3) se completează cu alineatul (4), cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul în care administratorul sau alt reprezentant al unei persoane juridice încheie actul juridic fără aprobarea corespunzătoare, obligatorie conform legii, din partea organului competent al persoanei juridice dacă legea nu prevede o altă consecință.”

121. Articolul 250:

1) la alineatul (1), cuvântul „confirmă” se substituie cu cuvântul „ratifică”;

2) la alineatul (3), cuvintele „limitat în capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvântul „supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei”, iar după cuvintele „cu încuviințarea” se completează cu cuvintele „ocrotitorului provizoriu sau”.

122. Articolul 251 va avea următorul cuprins:

„Articolul 251. Actul juridic încheiat cu sine (contrapartida)

(1) Reprezentantul nu are dreptul să încheie acte juridice în numele reprezentatului cu sine însuși, nici în nume propriu, nici în calitate de reprezentant al unui terț, cu excepția următoarelor cazuri:

a) reprezentatul a permis reprezentantului să acționeze în așa mod;

b) reprezentantul a dezvăluit că va acționa în așa mod, iar reprezentatul nu a obiectat într-un termen rezonabil;

c) reprezentatul a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască pe altă cale că reprezentantul va acționa în așa mod, și nu a obiectat într-un termen rezonabil;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Reprezentatul poate cere declararea nulității actului juridic dacă, la momentul încheierii actului juridic, terțul cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că reprezentantul încalcă dispozițiile alin.(1). Această acțiune se prescrie în termen de 6 luni.”.

123. Se completează cu articolul 251¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 251**¹. Pluralitatea de reprezentanți

(1) În cazul în care reprezentatul a împuternicit mai mulți reprezentanți în privința aceluiași act juridic, oricare dintre ei poate încheia actul de sine stătător, cu excepția cazului când necesitatea consimțământului celorlalți reprezentanți rezultă expres din lege sau din actul prin care s-a acordat împuterniciri reprezentantului care încheie actul juridic.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică indiferent dacă reprezentanții au fost numiți sau împuterniciți prin același act sau prin acte diferite.”.

124. Articolul 252:

1) la alineatul (4), litera a), conjuncția „sau” se substituie cu cuvintele „iar în absența sa,”;

2) la alineatul (5), cuvântul „inclusiv” se substituie cu cuvintele „dar nu și”, iar cuvintele „de organizația de exploatare a locuințelor de la domiciliul persoanei care eliberează procura” se exclud;

3) se completează cu alineatele (6) – (8) cu următorul cuprins:

„(6) Dispozițiile legale privind procura se aplică și în cazul în care împuternicirile se cuprind într-un contract la care este parte reprezentatul, inclusiv într-un contract dintre reprezentat și reprezentant, sau într-un contract dintre reprezentat și terț, sau în procesul-verbal al organului competent al reprezentatului dacă din lege nu rezultă altfel.

(7) Dispozițiile legale privind procura se aplică în mod corespunzător în cazul în care aceeași procură este eliberată de mai multe persoane.

(8) Dacă procura s-a eliberat unei persoane juridice fără a se indica numele reprezentantului sau salariatului acelei persoane care va exercita împuternicirile, împuternicirile se exercită de către administratorul acelei persoane sau de persoana desemnată de acesta.”.

125. Articolele 253 – 255 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 253.** Procura de substituie

(1) Persoana căreia îi este eliberată procura poate elibera o procură de substituie numai dacă acest drept este stipulat expres în procură precum și dacă este în interesul reprezentatului și substituiea nu este exclusă expres.

(2) În toate cazurile, procura de substituie emisă de o persoană fizică trebuie autenticată notarial chiar dacă procura inițială nu este autenticată.

(3) Reprezentantul căruia i s-a eliberat procura conform art. 252 alin. (5) nu poate elibera procură de substituire.

(4) Persoana căreia îi este eliberată procura de substituire poate elibera o procură de substituire ulterioară numai dacă acest drept este stipulat expres în procura inițială și cea de substituire.

Articolul 254. Termenul procurii

(1) Dacă termenul valabilității nu este indicat în procură, ea este valabilă timp de 3 ani de la data întocmirii. Termenul valabilității poate de asemenea fi indicat prin stipularea unei condiții la îndeplinirea căreia procura încetează.

(2) Este nulă procura în care nu este indicată data întocmirii.

(3) Procura eliberată pentru încheierea unor acte juridice în afara Republicii Moldova și autentificată notarial este valabilă pînă la revocarea ei de către persoana care a eliberat-o.

Articolul 255. Încetarea valabilității procurii

(1) Valabilitatea procurii încetează în cazul:

- a) expirării termenului sau îndeplinirii condiției extinctive;
- b) revocării de către persoana care a eliberat-o sau, dacă este eliberată de mai multe persoane, revocării de către oricare dintre ele;
- c) renunțării persoanei căreia îi este eliberată;
- d) dizolvării persoanei juridice care a eliberat procura;
- e) dizolvării persoanei juridice căreia îi este eliberată procura;
- f) decesului persoanei fizice care a eliberat procura, declarării ei drept dispărută fără de veste ori instituirea în privința ei a unei măsuri de ocrotire judiciară dacă legea nu prevede altfel;
- g) decesului persoanei fizice căreia îi este eliberată procura, declarării ei dispărută fără de veste ori instituirea în privința ei a unei măsuri de ocrotire judiciară.

(2) Persoana care a eliberat procura o poate revoca în orice moment, iar persoana căreia îi este eliberată procura poate renunța la ea în orice moment. Orice clauză contrară este nulă.

(3) Odată cu încetarea valabilității procurii, încetează valabilitatea procurii de substituire.”.

126. Se completează cu articolul 255¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 255¹. Procura irevocabilă

(1) În scopul executării ori garantării executării obligațiilor prezente sau viitoare ale reprezentatului sau ale unui terț față de reprezentant sau față de persoanele din numele sau în interesul căruia acționează reprezentantul, în cazul în care obligația este asumată de către un profesionist, reprezentatul poate indica în procură că ea nu poate fi revocată

înainte de expirarea termenului ori îndeplinirea condiției extinctive, sau poate indica faptul că ea poate fi revocată doar în anumite condiții (procura irevocabilă). În acest caz, art. 255 alin.(1) lit. b) și alin.(2) nu se aplică.

(2) Cu toate acestea, procura irevocabilă poate fi revocată după stingerea obligației pentru executarea sau garantarea căreia ea a fost eliberată.

(3) În cazul în care reprezentantul exercită împuternicirile contrar scopului ori există pericolul unei asemenea exercitări, reprezentatul poate cere instanței de judecată să pronunțe revocarea procurii irevocabile.”.

127. Articolul 256:

1) alineatul unic devine alineatul (1), iar cuvântul „anularea” se substituie cu cuvântul „revocarea”;

2) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul în care persoana care a eliberat procura nu a indicat în ea identitatea terților cu care reprezentantul urma să contracteze, ea poate informa terții despre revocarea procurii prin înregistrarea declarației de revocare în registrul procurilor. Terții se consideră informați în ziua lucrătoare care urmează după data înregistrării declarației dacă nu au fost informați mai devreme pe altă cale.”;

128. Se compează cu articolul 256¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 256¹.** Publicitatea revocării procurii

(1) În vederea informării terților, notarul public căruia i se solicită să autentifice revocarea unei procuri este obligat să transmită, de îndată, revocarea către registrul de publicitate prevăzut de lege, ținut în format electronic, potrivit legii.

(2) Notarul public care autentifică actul pentru încheierea căruia a fost dată procura are obligația să verifice la registrul prevăzut la alin.(1) dacă acea procură a fost revocată.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile și în cazul autentificărilor realizate de misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova.”.

129. Articolul 264:

1) alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Termenul stabilit în săptămâni, luni sau o perioadă care cuprinde mai multe luni (ani, semestre, trimestre) expiră, în cazul prevăzut de dispozițiile art. 261 alin.(1), în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a survenit evenimentul sau momentul în timp respectiv, iar în cazul prevăzut de dispozițiile art. 261 alin.(2), el expiră în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care precede ziua în care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a început să curgă termenul.

(2) Dacă ultima lună nu are ziua respectivă determinată conform dispozițiilor alin.(1), termenul expiră în ultima zi a lunii.”

2) alineatul (3) se abrogă.

130. Articolul 268 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 268.** Termenele speciale de prescripție extinctivă

(1) Se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești.

(2) Se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind:

a) drepturile reale care nu sunt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sunt supuse altui termen de prescripție;

b) repararea prejudiciului adus mediului înconjurător.”.

131. Articolul 269 se abrogă.

132. Articolul 270 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 270.** Interzicerea modificării termenului de prescripție extinctivă sau a modului de calculare

(1) Cu excepția cazurilor prevăzute de lege, orice clauză prin care se derogă de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă, inclusiv prin modificarea duratei termenului de prescripție extinctivă sau a modului de calculare ori prin renunțarea la dreptul de a invoca prescripția, este nulă.

(2) Cu toate acestea, în limitele și condițiile prevăzute de lege, sub sancțiunea nulității absolute, se poate deroga, prin clauză expresă în formă scrisă, de la dispozițiile legale privind prescripție extinctivă prin modificarea:

a) duratei termenelor de prescripție extinctivă,

b) cursului prescripției extinctive pe calea fixării începutului acesteia ori a modificării temeiurilor legale de suspendare sau de întrerupere a acesteia, după caz.

(3) Derogările de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă se aplică doar în partea în care prescripția extinctivă modificată expiră cel puțin într-un an și cel mult până la expirarea duratei maxime calculate conform art. 279¹.

(4) Este interzisă orice clauză prin care fie direct, fie indirect o acțiune ar fi declarată imprescriptibilă, deși, potrivit dispozițiilor legale, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acțiune declarată de dispozițiile legale imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă.

(5) De la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă nu se poate deroga în temeiul alin.(2) în detrimentul consumatorului.”.

133. La articolul 271, în prima propoziție, după cuvintele „a curs prescripția,” se completează cu cuvintele „a creditorilor persoanei, sau la cererea oricărei alte persoane care are interes legitim,”, iar în propoziția a doua, după cuvintele „în care instanța” se completează cu cuvintele „de apel sau, după caz, de recurs”.

134. Articolul 272:

1) la alineatul (2), prima propoziție se exclude;

2) la alineatul (3), cuvintele „debitorul trebuie să execute obligația” se substituie cu cuvintele „creditorul a cerut executarea, iar dacă conform conținutului obligației debitorul beneficiază de un termen suspensiv de la cerere, se aplică dispozițiile alin.(2)”;

3) la alineatul (4), cuvintele „răspunderea delictuală” și „paguba” se substituie cu cuvintele „repararea prejudiciului” și, respectiv, „atît tipul prejudiciului cît”;

4) alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Dacă legea nu prevede altfel, în cazul acțiunii în nulitate supuse prescripției extinctive, termenul de prescripție extintivă începe să curgă de la data la care cel îndreptățit, reprezentantul său legal sau persoana chemată de lege să-i încuviințeze actele a cunoscut sau trebuia să cunoască temeiul nulității.”;

5) alineatele (6) – (8) se abrogă;

6) se completează cu alineatele (9) – (16) cu următorul cuprins:

„(9) În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție extintivă separată, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta dintre prestațiile datorate.

(10) În cazul obligației continue de a nu face, dreptul la acțiune, supus unei prescripții extinctive separate, se naște în legătură cu fiecare încălcare.

(11) Prescripția dreptului la acțiune în restituirea îmbogățirii fără justă cauză începe să curgă de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască atît existența dreptului său la restituire cît și persoana obligată să restituie. Dispozițiile acestui alineat se aplică, în mod corespunzător, și în cazul acțiunii întemeiate pe gestiunea de afaceri fără mandat.

(13) Dreptul la rezoluțiune pentru neexecutarea obligației ori de reducere a obligației corelative se prescrie extintiv la data prescrierii extinctive a obligației neexecutarea căreia întemeiază rezoluțiunea sau reducerea obligației corelative.

(14) Prescripția dreptului la acțiune privind efectele juridice ale rezoluțiunii raportului contractual sau ale donației revocate începe să curgă de la data în care a intervenit rezoluțiunea sau, după caz, revocarea, iar în cazul în care, în temeiul legii sau contractului, prestațiile trebuie să se facă la o dată ulterioară – prescripția începe să curgă după împlinirea acelei date.

(15) Prescripția dreptului la acțiune în ajustarea contractului sau rezoluțiune pentru schimbarea excepțională a circumstanțelor începe să curgă de la data în care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea schimbării excepționale a circumstanțelor.

(16) Acțiunile prevăzute de alin.(11), (12), (14) și (15) se supun termenului general de prescripție cu excepția prevăzută la art. 217 alin.(3) propoziția a doua.”

135. Se completează cu articolul 272¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 272¹.** Prescripția extintivă în cazul dreptului de regres

(1) Prescripția dreptului la acțiune în regres expiră la data în care ar fi expirat prescripția dreptului la acțiune al creditorului inițial față de debitorul urmărit în regres.

(2) Cu toate acestea, prescripția dreptului la acțiune în regres nu poate expira mai devreme de 6 luni din data în care a apărut dreptul la acțiune în regres sau, dacă este mai devreme, din data în care creditorul inițial a înaintat acțiunea față de persoana îndreptățită la regres.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică dacă persoana îndreptățită la regres ar fi putut să opună creditorului inițial expirarea termenului de prescripție al creanței față de debitorul împotriva căruia persoana acționează în regres.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător în cazul în care, în loc să acționeze în regres pe baza unor dispoziții legale speciale, persoana îndreptățită la regres acționează contra debitorului pe temeiul dispozițiilor legale privind îmbogățirea fără justă cauză sau gestiunea de afaceri.

(5) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana este îndreptățită la regres în temeiul executării pe baza unei garanții personale autonome pe care și-a asumat-o față de creditor, precum și în alte cazuri când era obligată în așa fel încât trebuia să execute independent de prescrierea extinctivă a dreptului la acțiune al creditorului față de debitor. În aceste cazuri, se aplică dispoziția corespunzătoare a art. 272.”

136. La articolul 273, după cuvintele „preluarea datoriei” se completează cu cuvintele „fără acordul vechiului debitor”.

137. Articolul 274 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 274.** Suspendarea curgerii termenului de prescripție extinctivă

(1) Curgerea termenului de prescripție extinctivă se suspendă dacă:

a) înaintarea acțiunii este imposibilă din cauza unui impediment în afara controlului creditorului și dacă lui nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale;

b) executarea obligațiilor este amânată (moratoriu);

c) creditorul sau debitorul face parte din rîndul forțelor armate puse pe picior de război;

d) creditorul este supus unei măsuri de ocrotire judiciare și nu are un reprezentant legal, cu excepția cazurilor în care creditorul are capacitate de exercițiu procesuală în privința dreptului încălcat;

e) în cazul în care creditorul sau debitorul a decedat și nici unei persoanei nu i s-a stabilit calitatea de moștenitor sau de persoană împuternicită să acționeze din numele masei succesoriale (a executorului testamentar care are împuterniciri de administrare, custodelui sau administratorului masei succesoriale desemnat de notarul public sau a administratorului insolabilității al masei succesoriale).

f) activitatea autorităților judecătorești de a căror competență ține soluționarea litigiului dintre părți este suspendată;

g) creditorul și debitorul negociază cu privire la dreptul sau cu privire la circumstanțele din care ar putea rezulta o pretenție privind acel drept;

h) creditorul și debitorul negociază cu privire la medierea în privința dreptului sau circumstanțelor;

i) părțile se află, în condițiile legii, în proces de mediere cu privire la drept sau cu privire la circumstanțele din care ar putea rezulta o pretenție privind acel drept.

(2) Cursul prescripției extinctive se suspendă doar dacă temeiurile de suspendare indicate la alin.(1) au apărut sau au continuat în ultimele 6 luni ale termenului de prescripție extinctivă, iar dacă acest termen este de 6 luni sau mai scurt, înăuntrul lui.

(3) Curgerea termenului de prescripție extinctivă continuă de la data încetării împrejurărilor care servesc drept temei pentru suspendarea cursului prescripției extinctive și termenul scurs în perioada în care cursul prescripției extinctive este suspendat nu se include în termenul de prescripție extinctivă. Termenul rămas se prelungește pînă la 6 luni, iar dacă termenul de prescripție extinctivă este mai scurt de 6 luni, pînă la durata lui.

(4) O parte nu negociază în sensul alin. (1) lit. g) și h), dacă ea nu răspunde la invitația de a negocia ori refuză în mod expres negocierea. Negocierea încetează în data ultimei comunicări făcute de către partea în folosul căreia curge prescripția extinctivă sau de la data în care una dintre părți a comunicat celeilalte că refuză să continue negocierile.

(5) Cursul prescripției extinctive a dreptului la acțiunea în regres a pîrîtului față de un terț se suspendă din momentul atragerii terțului ca intervenient accesoriu și pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești pronunțate împotriva pîrîtului, executarea căreia va îndreptăți pîrîtul la regres.”.

138. La articolul 275, litera c) va avea următorul cuprins:

„c) pentru cererile dintre tutori, curatorii ori alte persoane care exercită o măsură de ocrotire și persoanele aflate sub tutela, curatela lor sau altă măsură de ocrotire – pe durata tutelei, curatelei sau altei măsuri de ocrotire.”.

139. Articolul 276 se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins:
„Dispozițiile prezentului articol se aplică și acțiunii persoanei juridice față de administratorul său.”.

140. Articolele 277 și 278 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 277.** Întreruperea cursului prescripției extinctive

(1) Cursul prescripției extinctive se întrerupe:

a) printr-un act voluntar de executare sau prin recunoașterea, în orice alt mod, expres sau tacit, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția. Constituie acte de recunoaștere tacită executarea parțială a

obligăției, achitarea, în tot sau în parte, a dobânzilor sau penalităților, constituirea unei garanții, solicitarea unui termen de plată, declararea compensării și altele asemenea manifestări care să ateste în mod neîndoielnic existența dreptului celui împotriva căruia curge prescripția;

b) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de chemare în judecată, de arbitraj, a unei cereri de eliberare a ordonanței judecătorești, sau a unei alte cereri în organul jurisdicțional competent;

c) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de admitere a creanței în cadrul procesului de insolvență, precum și a cererii de intervenție în cadrul procedurii de executare silită în curs pornite de alți creditori;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) După întreruperea cursului prescripției extinctive, începe să curgă un nou termen. Timpul scurs pînă la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție extintivă.

(3) În cazul survenirii circumstanței indicate la alin. (1) lit. a), începe să curgă un nou termen de prescripție extintivă chiar dacă circumstanța survine după expirarea termenului de prescripție extintivă.

(4) În cazul întreruperii în temeiul alin. (1) lit. b), noua prescripție extintivă a dreptului de a obține executarea silită nu va începe să curgă cît timp hotărîrea de admitere a acțiunii ori ordonanța nu a rămas definitivă.

(5) În cazul întreruperii în temeiul alin.(1) lit. c), prescripția extintivă va reîncepe să curgă de la data la care există din nou posibilitatea legală de valorificare a creanței rămase neacoperite.

141. Articolul 278. Cursul prescripției în cazul restituirii ori scoaterii cererii de pe rol sau anulării ordonanței

(1) Dacă instanța judecătorească a scos cererea de pe rol, cursul prescripției extinctive care a început pînă la intentarea acțiunii continuă fără întrerupere.

(2) Cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data cînd a devenit irevocabilă încheierea de restituire a cererii, de scoatere a cererii de pe rol ori de anulare a ordonanței, depune o nouă cerere, prescripția este considerată întreruptă prin cererea precedentă, cu condiția însă ca noua cerere să fie admisă.”.

142. Articolul 279:

1) la alineatul (1), după cuvintele „de judecată constată” se completează cu cuvintele „, la cererea reclamantului,”;

2) alineatul (2) se completează cu cuvintele „,cu condiția că nu a expirat durata maximă calculată conform art. 279¹.”.

143. Se completează cu articolul 279¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 279¹. Durata maximă a termenului de prescripție extinctivă

(1) În toate cazurile, termenul de prescripție extinctivă nu poate depăși durata maximă de 10 ani de la data încălcării dreptului, iar în cazul acțiunilor cu privire la repararea prejudiciului patrimonial și moral cauzat prin deces sau vătămarea sănătății, 30 ani de la data încălcării dreptului.

(2) Cu toate acestea, dacă conform dispoziției legale speciale prescripția extinctivă a acțiunii curge de la o altă dată mai devreme decât data încălcării dreptului, atunci durata maximă prevăzută de dispozițiile alin. (1) va curge de la acea dată mai devreme.

(3) Termenul scurs în perioada în care cursul prescripției extinctive este suspendat se include la calcularea duratei maxime a termenului, cu excepția suspendării conform dispozițiilor art. 275.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu afectează:

- a) drepturile la acțiune imprescriptibile;
- b) termenele de prescripție extinctivă stabilite de lege care depășesc 10 ani;
- c) efectele întreruperii prescripției extinctive conform dispozițiilor legale.”.

144. Articolul 280, literele b) și c) vor avea următorul cuprins:

„b) clienților față de instituțiile financiare și alți prestatori de servicii de plată privind eliberarea mijloacelor înscrise în contul acestora sau a remiterilor de bani efectuate în folosul lor;

c) cu privire la repararea prejudiciului patrimonial și moral cauzat prin deces sau vătămarea sănătății. În acest caz, se repară prejudiciul despre care reclamantul a aflat în perioada anterioară intentării acțiunii, dar nu mai mare de 3 ani.”.

145. Articolul 282 va avea următorul cuprins:

„Articolul 282. Efectele prescripției în cazul drepturilor garantate

(1) Prescrierea unui drept garantat prin gaj nu împiedică pe cel îndreptățit să ceară satisfacerea din bunul grevat dacă următoarele condiții sunt întrunite cumulativ:

a) creditorul gajist va putea urmări, în condițiile legii, doar bunul grevat, excluzându-se de la urmărire restul patrimoniului debitorului ori debitorului gajist;

b) din produsul valorificării bunului grevat se poate satisface doar capitalul dreptului garantat și cheltuielile de executare, dar excluzându-se dobânzile, dobânzile de întârziere, inclusiv penalitățile, și alte accesorii;

c) nu au trecut mai mult de 2 ani de la data invocării față de creditor a expirării prescripției extinctive de către debitorul obligației garantate.

(2) Dreptul de regres al debitorului gajist față de debitor nu se prescrie extinctiv înainte de expirarea a 6 luni din data satisfacerii dreptului garantat în condițiile alin.(1).”.

146. Titlul IV se completează cu capitolul III cu următorul cuprins:

„Capitolul III

TERMENELE DE DECĂDERE

Articolul 283¹. Stabilirea termenului de decădere

(1) Prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept subiectiv sau încheierea unui act juridic.

(2) Dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de prescripție extinctivă, termenul se consideră termen de decădere.

(3) Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului subiectiv de către consumator sau încheierea actului juridic de către consumator. În acest caz, se consideră că clauza stabilește un termen rezonabil.

(4) De asemenea, este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere prin care se fraudează dispozițiile legale imperative cu privire la prescripția extinctivă.

(5) Neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit de decădere atrage stingerea lui.

(6) Actul unilateral care nu este încheiat și, dacă este supus comunicării, nu este recepționat de partea căruia el îi trebuie comunicat, înăuntrul termenului stabilit de decădere nu produce efecte juridice.

Articolul 283². Regimul termenelor de decădere

(1) Termenele de decădere nu sunt supuse suspendării, întreruperii și repunerii în termen, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Cu toate acestea, termenul nu poate curge, iar dacă a început să curgă, se suspendă, dacă dreptul subiectiv nu poate fi exercitat sau actul juridic nu poate fi încheiat din cauza unui impediment în afara controlului persoanei în cauză și dacă ei nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale. În acest caz, dispozițiile art. 274 alin. (2) și (3) propoziția întâi fiind aplicabile în mod corespunzător. Termenul de decădere nu se consideră însă împlinit decît după 7 zile de la data cînd suspendarea a încetat.

(3) De asemenea, atunci cînd realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul este întrerupt în una din situațiile indicate la art. 277 alin. (1) lit. b).

Articolul 283³. Renunțarea la beneficiul decăderii

(1) Cînd termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat, partea în favoarea căruia a fost stipulat ori instituit poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, sunt aplicabile regulile privitoare la întreruperea prescripției extinctive prin recunoașterea dreptului.

(2) Părțile nu pot însă renunța, nici anticipat și nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică stabilite de lege și nici nu le pot modifica, micșorându-le sau mărindu-le, după caz.

(3) Termenele de decădere stabilite de lege în raporturile contractuale se prezumă că protejează doar un interes privat. Cu toate acestea, termenele de decădere stabilite de lege nu pot fi modificate în detrimentul consumatorului, sub sancțiunea nulității absolute.

Articolul 283⁴. Aplicarea decăderii

(1) Decăderea poate fi invocată de partea în favoarea căreia a fost stipulat ori instituit termenul, în condițiile art. 271 alin.(1).

(2) Instanța de judecată este obligată să invoce și să aplice din oficiu termenul de decădere, cu excepția cazului când termenul de decădere protejează doar un interes privat.”.

147. Cartea întâi se completează cu Titlul V cu următorul cuprins:

„ TITLUL V REGISTRELE DE PUBLICITATE

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 283⁵. Obiectul publicității și modalitățile de realizare

(1) Drepturile, actele și faptele privitoare la starea și capacitatea persoanelor, cele în legătură cu bunurile care aparțin acestora, precum și orice alte raporturi juridice sunt supuse publicității în cazurile expres prevăzute de lege.

(2) Publicitatea se realizează prin următoarele registre de publicitate din Republica Moldova:

- a) registrul bunurilor imobile;
- b) registrul garanțiilor reale mobiliare;
- c) registrul de stat al persoanelor juridice;
- d) registrul de stat al transporturilor;
- e) registrul navelor sau catalogul naval;
- f) registrele ținute, conform legii, de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală;
- g) registrul actelor de stare civilă;
- h) registrul de stat al întreprinzătorilor individuali;
- i) alte forme de publicitate prevăzute de lege.

(3) Dispozițiile prezentului titlu se aplică în măsura în care prin dispozițiile legale aplicabile unui anumit registru de publicitate sau prin alte dispoziții legale speciale nu se prevede altfel.

Articolul 283⁶. Condițiile de publicitate

(1) Procedura și condițiile de publicitate se stabilesc prin lege.

(2) Îndeplinirea formalității de publicitate poate fi cerută de orice persoană, chiar dacă ea este un minor sau dacă ea este un adult în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară.

(3) Orice renunțare sau restrângere a dreptului de a îndeplini o formalitate de publicitate, precum și orice clauză penală sau altă sancțiune stipulată pentru a împiedica exercitarea acestui drept sunt lovite de nulitate absolută.

(4) Nimeni nu poate invoca faptul că nu a cunoscut dreptul, actul sau faptul supus publicității, dacă formalitatea de publicitate a fost legal îndeplinită.

Articolul 283⁷. Efectele publicității

(1) Publicitatea asigură opozabilitatea dreptului, actului, faptului, precum și a oricărui alt raport juridic supus publicității, stabilește rangul acestora și, dacă legea prevede în mod expres, condiționează constituirea sau efectele lor juridice.

(2) Între părți sau succesorii lor, universal ori cu titlu universal, după caz, drepturile, actele sau faptele juridice, precum și orice alte raporturi juridice produc efecte depline, chiar dacă nu au fost îndeplinite formalitățile de publicitate, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(3) Publicitatea nu validează dreptul, actul sau faptul supus ori admis la publicitate. Cu toate acestea, în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege, ea poate produce efecte achizitive în favoarea dobânditorilor.

(4) Publicitatea nu întrerupe cursul prescripției extinctive, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Articolul 283⁸. Prezumțiile în materie de registre de publicitate

(1) Dacă un drept, act sau fapt a fost înregistrat într-un registru public, se prezumă că el există, cât timp nu a fost radiat sau modificat în condițiile legii.

(2) În cazul în care un drept, act sau fapt a fost radiat, se prezumă că el nu există.

Articolul 283⁹. Lipsa publicității. Sancțiuni

(1) Dacă formalitatea de publicitate nu a fost realizată, iar aceasta nu era prevăzută de lege cu caracter constitutiv, drepturile, actele, faptele sau alte raporturi juridice supuse publicității sunt inopozabile terților, afară de cazul în care se dovedește că aceștia le-au cunoscut pe altă cale.

(2) Atunci când legea prevede că simpla cunoaștere de fapt nu suplinește lipsa de publicitate, absența acesteia poate fi invocată de orice persoană interesată, inclusiv de terțul care a cunoscut, pe altă cale, dreptul, actul, faptul sau raportul juridic supus publicității.

(3) În toate cazurile însă, simpla cunoaștere a dreptului, actului, faptului sau raportului juridic nu suplinește lipsa de publicitate față de alte persoane decât terțul care, în fapt, le-a cunoscut.

Articolul 283¹⁰. Concursul dintre formele de publicitate

Dacă un drept, act, fapt sau orice raport juridic este supus în același timp unor formalități de publicitate diferite, neefectuarea unei cerințe de publicitate nu este acoperită de îndeplinirea alteia.

Articolul 283¹¹. Consultarea registrelor de publicitate

(1) Orice persoană, chiar fără a justifica un interes, poate, în condițiile legii, să consulte registrele de publicitate privitoare la un drept, act, fapt sau o anumită situație juridică și să obțină extrase sau copii certificate de pe acestea.

(2) În cazurile și în modul prevăzute de lege, accesul la informația cuprinsă în registrul de publicitate poate fi restricționat sau condiționat în vederea ocrotirii datelor cu caracter personal ale persoanei fizice asupra cărora poartă informația.

Capitolul II

REGISTRELE DE PUBLICITATE CU CARACTER CONSTITUTIV

Secțiunea 1

Dispoziții generale

Articolul 283¹². Registrele de publicitate cu caracter constitutiv

(1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică fiecărui registru de publicitate (registru) care întrunește următoarele 2 condiții:

a) în acel registru, conform legii, se supun înregistrării anumite drepturi reale asupra anumitor categorii de bunuri și/sau anumite alte drepturi patrimoniale (drept înregistrat);

b) legea stabilește că acele drepturi înregistrate se pot dobîndi numai prin înregistrarea lor în folosul dobînditorului în acel registru, cu excepțiile prevăzute de lege.

(2) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în măsura în care prin dispozițiile legale aplicabile unui anumit registru de publicitate sau prin alte dispoziții legale speciale nu se prevede altfel.

Articolul 283¹³. Felurile înregistrărilor

(1) În registru se pot efectua înregistrări, înregistrări provizorii și notări.

(2) Înregistrarea și înregistrarea provizorie au ca obiect drepturile înregistrate, iar notarea se referă la alte drepturi, acte, fapte sau raporturi juridice în legătură cu drepturile înregistrate cuprinse în registru.

(3) Înregistrarea provizorie și notarea se fac numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Articolul 283¹⁴. Înregistrarea drepturilor înregistrate afectate de modalități

(1) Drepturile înregistrate dobîndite sub condiție suspensivă sau rezolutorie nu se înregistrează. Ele se pot însă înregistra provizoriu.

(2) Termenul extinctiv sau sarcina liberalității se va putea arăta atît în cuprinsul înregistrării, cît și al înregistrării provizorii.

Articolul 283¹⁵. Aplicarea dispozițiilor legale de drept material și procedural

Cererile de înregistrare, înregistrare provizorie, notare sau radieră, indiferent de data depunerii lor, sunt soluționate potrivit dispozițiilor legale de drept material în vigoare la data încheierii actului sau, după caz, la data săvîrșirii ori producerii faptului juridic generator, modificator sau extinctiv al dreptului supus înregistrării, înregistrării

provizorii, notării sau radierii, cu respectarea normelor procedurale în vigoare în momentul depunerii cererii conform legii.

Secțiunea a 2-a **Înregistrarea și înregistrarea provizorie**

Articolul 283¹⁶. Caracterul constitutiv al registrului

(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile înregistrate se constituie, se transmit, se grevează cu drepturi reale, numai prin înregistrare în registrul prevăzut de lege, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii.

(2) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale se sting numai prin radierea lor din registrul prevăzut de lege, cu consimțământul titularului, dat în forma prevăzută de lege. Acest consimțământ nu este necesar dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat în înregistrare ori prin decesul sau, după caz, prin încetarea existenței juridice a titularului, dacă acesta era o persoană juridică, precum și în alte cazuri prevăzute expres de lege.

(3) Dacă dreptul înregistrat ce urmează să fie transmis este grevat cu un drept real în folosul unui terț, transmiterea se va face cu păstrarea dreptului real al acestui terț, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

(4) Modificarea unui drept înregistrat se face potrivit regulilor stabilite pentru dobândirea acestui drept.

Articolul 283¹⁷. Constituirea sau transmiterea unor drepturi înregistrate fără înregistrare

(1) Dreptul înregistrat se constituie sau se transmite fără înregistrare în registrul de publicitate prevăzut de lege în temeiul moștenirii, accesiunii naturale, vânzării silite, exproprierii pentru cauză de utilitate publică, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, în cazul vânzării silite, dacă interdicția în privința dreptului înregistrat nu a fost în prealabil notată în registrul bunurilor imobile, dreptul înregistrat astfel dobândit nu va putea fi opus terților dobânditori de bună-credință.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1), titularul dreptului înregistrat astfel dobândit va putea dispune de el prin acte juridice numai după ce s-a făcut înregistrarea în registrul de publicitate corespunzător.

Articolul 283¹⁸. Conflictul dintre terții dobânditori de la un autor comun

(1) În cazul în care două sau mai multe persoane au fost îndreptățite să dobândească, prin acte încheiate cu același titular al dreptului înregistrat, drepturi care se exclud reciproc, cel care a depus primul cererea de înregistrare a dreptului său va fi socotit titularul dreptului înregistrat și va fi înregistrat ca atare, indiferent de data titlului în temeiul căruia s-a efectuat înregistrarea în registru ori cine era în posesia obiectului dreptului înregistrat.

(2) În privința cererilor de înregistrare ale celorlalți solicitanți registratorul va refuza înregistrarea în acel registru.

Articolul 283¹⁹. Situația terțului dobânditor de rea-credință

(1) Cel care a fost îndreptățit, printr-un act juridic valabil încheiat, să ceară înregistrarea unui drept înregistrat în folosul său poate cere instanței de judecată să dispună înregistrarea dreptului său și radierea din registru a unui drept concurent sau, după caz, acordarea de rang superior față de dreptul înregistrat în folosul unui terț dacă legea permite coexistența acestor drepturi concurente, însă numai dacă sunt întrunite următoarele 3 condiții:

a) actul juridic pe care își întemeiază acțiunea reclamantul să fie anterior celui în baza căruia s-a efectuat înregistrarea în folosul terțului;

b) dreptul reclamantului și cel al terțului dobânditor să provină de la un autor comun;

c) înregistrarea dreptului în folosul reclamantului să fi fost împiedicată de terțul dobânditor prin violență sau dol, după caz.

(2) Radierea sau acordarea rangului superior poate fi cerută și dacă violența ori dolul a provenit de la o altă persoană decât terțul dobânditor, dar numai dacă acesta din urmă a cunoscut sau, după caz, trebuia să cunoască această împrejurare la data încheierii contractului în baza căruia a dobândit dreptul înregistrat.

(3) Dreptul la acțiune se prescrie în termenul de prescripție al acțiunii în nulitate pentru violență sau eroare, dar nu poate depăși 3 ani de la data înregistrării de către terț a dreptului în folosul său.

Articolul 283²⁰. Persoanele de la care se pot dobîndi drepturi înregistrate

(1) Înregistrarea dobîndirii unui drept înregistrat se poate efectua numai:

a) dacă el se dobîndește de la persoana care, la data depunerii cererii de înregistrare, este înregistrată ca titular al dreptului care se transmite ori se grevează; sau

b) dacă el se dobîndește de la persoana care, înainte de înregistrarea dobîndirii dreptului în folosul său conform lit. a), s-a obligat să-și greveze dreptul, iar ambele înregistrări se cer concomitent.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică celui care dobîndește dreptul de proprietate cu ocazia înregistrării primare a obiectului dreptului înregistrat în registru.

(3) Dacă în registru un soț este înregistrat ca unic titular al dreptului înregistrat, dar este notată calitatea sa de bun comun, înstrăinarea sau grevarea aceluia drept se va înregistra numai cu acordul celuilalt soț, acord cuprins în actul juridic de dispoziție ori într-un înscris separat, în forma cerută de lege.

Articolul 283²¹. Înregistrarea întemeiată pe obligațiile defunctului

Înregistrarea întemeiată pe obligațiile defunctului se va putea efectua și după ce dreptul înregistrat a fost înregistrat pe numele moștenitorului, însă numai în măsura în care moștenitorul este ținut de aceste obligații.

Articolul 283²². Acțiunea în efectuarea înregistrării

(1) În cazurile în care persoana obligată să transmită, să constituie ori să modifice în folosul altei persoane un drept înregistrat nu își execută obligațiile necesare pentru înregistrarea în registru, persoana îndreptățită va putea cere instanței judecătorești să dispună efectuarea înregistrării de către deținătorul registrului (acțiunea în efectuarea înregistrării).

(2) Acțiunea în efectuarea înregistrării se prescrie în termen de 3 ani în condițiile legii.

(3) Reclamantul nu este ținut să demonstreze că cel obligat nu și-a dat consimțământul la înregistrare.

(4) Dacă acțiunea în efectuarea înregistrării a fost notată în registru, hotărârea judecătorească își va extinde efectul și în raport cu toate persoanele care au dobândit vreun drept înregistrat după notare, care se va radia, la cererea oricărei persoane interesate, fără consimțământul lor, odată cu dreptul autorului lor care a fost participant în proces. Dispoziția prezentului alineat se aplică chiar dacă dobânditorii respectivi nu au fost atrași în proces, nefiind necesară introducerea unei acțiuni separate împotriva lor.

(5) Hotărârea judecătorească prin care se admite acțiunea în efectuarea înregistrării este opozabilă deținătorului registrului fără atragerea acestuia în proces.

Articolul 283²³. Rangurile de prioritate și substituirea lor

(1) Dacă mai multe drepturi reale limitate grevează același drept înregistrat, rangurile de prioritate (ranguri) dintre ele se determină după consecutivitatea înregistrării lor în timp.

(2) Rangurile se pot substitui subsecvent prin efectuarea însemnărilor corespunzătoare în registru în temeiul contractului în acest sens încheiat între titularii drepturilor reale limitate ale căror rang se substituie.

(3) Dacă, în rezultatul unei substituiri de rang, un drept de gaj, ipotecă sau alt drept de garanție reală va prelua rang inferior, iar un alt drept real limitat, altul decât un drept de garanție reală, va prelua rang superior, pentru această substituie este necesar și consimțământul titularului dreptului înregistrat grevat de drepturile al căror rang se substituie.

(4) Dacă dreptul real limitat care, în rezultatul unei substituiri de rang, va prelua rang inferior este, la rîndul său, grevat cu un drept real limitat în folosul unui terț, pentru această substituie este necesar și consimțământul acelui terț.

(5) Rangul superior dobîndit prin substituie nu se pierde dacă s-a stins dreptul real limitat care a preluat rangul inferior.

(6) Drepturile reale limitate care își au rangul între rangurile care fac obiectul substituiri nu sunt afectate de acea substituie.

Articolul 283²⁴. Înregistrarea provizorie

(1) În afara altor cazuri prevăzute de lege, înregistrarea provizorie în registru se va putea cere:

a) dacă dobîndirea dreptului înregistrat este afectată de o condiție suspensivă ori rezolutorie, inclusiv dacă în privința dreptului înregistrat este aplicat un sechestrul sau o interdicție, iar actul juridic de dispoziție prevede dobîndirea dreptului înregistrat sub condiția suspensivă a ridicării sechestrului sau interdicției;

b) dacă, în temeiul unei hotărîri judecătorești definitive sau în privința căreia s-a dispus executarea imediată, dar care nu este încă irevocabilă, persoana a fost obligată la transmiterea, constituirea sau stingerea unui drept înregistrat;

c) dacă se dobîndește sau se grevează cu un drept real un drept înregistrat provizoriu;

d) dacă ambele părți consimt doar pentru efectuarea unei înregistrări provizorii, prin stipulație expresă în contract sau printr-o declarație comună în forma scrisă dacă legea nu cere forma autentică.

(2) În sensul alin.(1) lit.a), în special se consideră dobândit sub condiție suspensivă dreptul de proprietate transmis:

a) în temeiul contractului de vânzare-cumpărare în care s-a stipulat că vânzătorul își rezervă dreptului de proprietate pînă la plata tuturor sumelor datorate de către cumpărător conform aceluși contract (rezerva proprietății);

b) în temeiul contractului de leasing financiar, în care s-a stipulat că locatarul dobîndește dreptului de proprietate după plata tuturor sumelor datorate de locatorului conform aceluși contract.

(3) Prin stipulație expresă părțile contractului vizat la alin.(2) pot exclude posibilitatea înregistrării provizorii în folosul dobînditorului și prevedea că contractul va fi, în schimb, supus notării în registru.

Articolul 283²⁵. Efectele înregistrării provizorii

(1) Înregistrarea provizorie are, de la data depunerii cererii, aceleași efect ca și înregistrarea dreptului înregistrat, însă sub condiția și în măsura justificării ei ulterioare.

(2) Atîta timp cît se menține înregistrarea provizorie:

a) se vor putea efectua înregistrări provizorii și notări în raport cu dreptul înregistrat provizoriu;

b) se menține și dreptul înregistrat, și se vor putea efectua înregistrări provizorii și notări în raport cu el.

(3) Justificarea unei înregistrări provizorii se face cu consimțămîntul titularului dreptului înregistrat în forma prevăzută de lege, sau în temeiul unei hotărîri judecătorești irevocabile prin care se admite acțiunea în justificare a înregistrării provizorii (acțiunea în justificare). În acest din urmă caz, dispozițiile art. 283²² se aplică, în mod corespunzător, și acțiunii în justificare.

(4) Justificarea unei înregistrări provizorii își extinde efectul din oficiu asupra tuturor înregistrărilor provizorii și notărilor în raport cu dreptul înregistrat provizoriu. În acest caz, dreptul prevăzut la alin.(2) lit. b), precum și înregistrările provizorii și notarilor în raport cu el, se radiază.

(5) Nejustificarea unei înregistrări provizorii atrage, la cererea celui interesat, radierea ei și a tuturor înregistrărilor provizorii și notărilor în raport cu dreptul înregistrat provizoriu.

(6) Persoana dreptul căreia se radiază conform alin.(4) sau (5) nu poate invoca calitatea sa de dobînditor de bună-credință ori uzucapiunea pentru a se opune radierii.

Articolul 283²⁶. Răsturnarea prezumțiilor privind existența sau inexistența unui drept înregistrat

În cazul drepturilor înregistrate, prezumțiile prevăzute la art. 283⁸ pot fi răsturnate numai pe calea acțiunii în rectificare sau dacă se face dovada cazului prevăzut la art. 283¹⁷.

Secțiunea a 3-a Notarea

Articolul 283²⁷. Drepturile, actele sau faptele supuse notării

(1) Drepturile, faptele sau alte raporturi juridice prevăzute la alin. (2) devin opozabile terților exclusiv prin notare, dacă nu se dovedește că au fost cunoscute pe altă cale, în afara cazului în care din lege rezultă că simpla cunoaștere a acestora nu este suficientă pentru a suplini lipsa de publicitate. În caz de conflict de drepturi care provin de la un autor comun, dispozițiile art. 283¹⁸, 283¹⁹ și 283²² se aplică în mod corespunzător.

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, sunt supuse notării în registru:

- 1) contractul privind modul de folosire a proprietății comune ori proprietății periodice, contractul de amânare a împărțirii proprietății comune;
- 2) locațiunea și cesiunea dreptului de a încasa chiria sau alte venituri generate de dreptul înregistrat;
- 3) aportul de folosință la capitalul social al unei societăți comerciale a dreptului înregistrat;
- 4) antecontractul, inclusiv opțiunea, pe care promitentul îl încheie în calitate de titular al dreptului înregistrat;
- 5) dreptul de preemțiune care este născut din contract și are ca obiect un drept înregistrat;
- 6) interdicția, stipulată prin contract sau testament, de înstrăinare sau de grevare a unui drept înregistrat (clauza de inalienabilitate);
- 7) calitatea dreptului înregistrat de bun comun al soților;
- 8) calitatea de fiduciar a titularului dreptului înregistrat și, dacă sunt determinați, identitatea viitorilor beneficiari în raport cu dreptul înregistrat;
- 9) cererea de intentare a procesului de insolvență contra titularului dreptului înregistrat și intentarea procedurii de insolvență de către instanța de judecată;
- 10) sechestrul dreptului înregistrat, a fructelor ori veniturilor sale; interdicțiile stabilite de instanța de judecată sau alte autorități abilitate conform legii;
- 11) acțiunea în efectuarea înregistrării, acțiunea în justificare și acțiunea în rectificare;
- 12) acțiunea privind contestarea deciziei registratorului și, dacă procedura prealabilă este obligatorie conform legii, cererea prealabilă acelei acțiuni;
- 13) orice acțiuni privitoare la drepturi, fapte, alte raporturi juridice în legătură cu dreptul înregistrat, indiferent că vizează o înregistrare ori înregistrare provizorie existentă sau radiată, inclusiv:
 - a) acțiunea pentru apărarea dreptului înregistrat;
 - b) acțiunea de anulare a hotărârii judecătorești de declarare a morții;
 - c) acțiunea în partaj;

- d) acțiunea în nulitate absolută sau relativă a actului juridic ori de constatare a ineficienței actului juridic pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;
- e) acțiunea în declararea rezoluțiunii raportului contractual pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;
- f) acțiunea revocatorie privind actul juridic pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;
- g) cererea de revizuire a hotărârii judecătorești pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;

14) începerea urmăririi penale în privința unei infracțiuni săvârșite printr-o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare în registru ori care este urmarea unei infracțiuni;

15) instituirea măsurii de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă, tutelă) în privința titularului dreptului înregistrat dacă, conform condițiilor măsurii instituite, persoana ocrotită nu poate să încheie de sine stătător acte juridice de dispoziție în privința bunurilor imobile; modificarea sau revocarea acestei măsuri.

16) hotărârea judecătorească primită de către deținătorul registrului de la instanța de judecată dacă cel în folosul căruia urmează să se înregistreze dreptul înregistrat nu a depus cerere de înregistrare și nu a plătit taxele aferente conform procedurii legale.

(3) În sensul prezentului articol, prin terți se înțelege orice persoană care a dobândit un drept înregistrat sau un alt drept în legătură cu dreptul înregistrat.

(4) Absența notării nu lipsește actul, faptul juridic sau raportul juridic de efectele care le produce între părțile sale, iar în cazul acțiunilor judiciare – între participanții la proces.

(5) Dacă legea nu prevede altfel, notarea efectuată în raport cu un drept înregistrat nu împiedică efectuarea înregistrărilor, înregistrărilor provizorii sau altor notări în folosul terților fără consimțământul solicitantului sau beneficiarului notării.

Articolul 283²⁸. Solicitantul notării

(1) Dacă legea nu prevede altfel, notarea în raport cu un drept înregistrat se face doar la cererea sau cu consimțământul autentic al titularului său.

(2) Notarea efectuată pe temeiul unui act juridic autentic poate fi cerută de oricare dintre părțile actului juridic ori succesorii lor. În cazul actului juridic în formă simplă scrisă, cererea trebuie depusă de toate părțile actului juridic sau succesorii lor. În caz de refuz de notare, partea poate cere hotărâre judecătorească care să țină loc de consimțământ.

(3) Notarea acțiunii se face:

a) la cererea reclamantului pe baza cererii de chemare în judecată, cererii de intentare a procesului de insolabilitate, cererii de eliberare a ordonanței sau cererii de arbitraj, cu ștampila de intrare ori altă dovadă de recepție de către instanța de judecată sau, după caz, a instanței arbitrale;

b) dacă s-a dispus de către instanța de judecată, în condițiile Codului de procedură civilă;

c) din oficiu, atunci când prin acțiune se contestă decizia deținătorului registrului.

(4) Dacă acțiunea s-a notat pe temeiul cererii depuse conform alin.(3) lit. a), titularul dreptului real afectat de notare poate cere de la solicitantul notării repararea prejudiciului suferit prin pierderea unei ocazii reale de a dispune cu titlu oneros de dreptul real, de a obține o finanțare ori un alt prejudiciu similar cauzat de existența notării, cu condiția că acțiunea nu este admisă de către instanță sau, dacă este admisă, nu este opozabilă titularului dreptului real, iar solicitantul notării trebuia, în mod rezonabil, să anticipeze aceasta.

(5) Notarea acțiunii se radiază:

a) la cererea persoanei care a cerut notarea ori a succesoriului său procesual;

b) la cererea oricărei persoane interesate, pe baza încheierii de radiere a instanței care examinează fondul acțiunii ori a hotărârii instanței de judecată de admitere a acțiunii de rectificarea a notării conform art. 283³⁴.

c) la cererea oricărei persoane interesate, pe baza încheierii irevocabile a instanței de refuz de primire a cererii, de restituire a cererii, de încetare a procesului, de scoaterea a cererii de pe rol, de anulare a ordonanței judecătorești, a hotărârii de respingere a cererii de intentare a procesului de insolvență, precum și a hotărârii irevocabile a instanței prin care se soluționează fondul acțiunii.

(6) Notarea cererii prealabile contra deciziei deținătorului registrului se va radia din oficiu la expirarea termenului de 60 de zile din data depunerii cererii prealabile la deținătorul registrului.

(7) Notarea calității dreptului înregistrat de bun comun al soților se va face la cererea oricăruia dintre soți, pe baza certificatului de căsătorie, dacă din conținutul acestuia, corelat cu situația juridică a aceluși drept descrisă în registru, rezultă că dreptul înregistrat s-a dobândit în timpul căsătoriei, iar conform legii acel drept nu urmează a fi atribuit la categoria bunurilor personale ale soțului în folosul căruia este înregistrat acel drept.

Articolul 283²⁹. Notarea antecontractelor

(1) Antecontractul având ca obiect un drept înregistrat se poate nota în registru, dacă promitentul este înregistrat în registru ca titular al dreptului care face obiectul contractului definitiv.

(2) În afară de alte cazuri prevăzute de lege, notarea antecontractului se radiază:

a) dacă s-a prescris extinctiv acțiunea beneficiarului de a cere pronunțarea unei hotărâri judecătorești care ține loc de contract definitiv;

b) dacă dreptul înregistrat a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terț care nu este ținut să răspundă de obligațiile promitentului;

c) în cazul în care prin antecontractul notat în registru s-a stipulat o opțiune, iar, până la expirarea termenului stipulat în antecontract pentru exercitarea opțiunii, beneficiarul opțiunii nu solicită, în baza declarației de exercitare a opțiunii și a dovezii comunicării sale către cealaltă parte, înregistrarea sau înregistrarea provizorie dreptului înregistrat ce urmează a fi dobândit;

(3) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin.(2) se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 283³⁴.

Secțiunea a 4-a Rectificarea cuprinsului registrului

Articolul 283³⁰. Noțiunea

(1) Când o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare efectuată în registru nu corespunde cu situația juridică reală, se poate cere rectificarea acesteia.

(2) Prin rectificare se înțelege radierea, îndreptarea sau corectarea oricărei înregistrări, înregistrări provizorii sau notări inexacte efectuate în registru.

(3) Situația juridică reală trebuie să rezulte dintr-o recunoaștere făcută de titularul înregistrării, înregistrării provizorii sau notării a cărei rectificare se solicită, prin declarație dată în forma cerută de lege, ori dintr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată împotriva acestuia, prin care s-a admis acțiunea de fond.

(4) Acțiunea de fond poate fi, după caz, o acțiune în constatarea sau declararea nulității ori ineficienței actului juridic în partea constituirii, transmiterii sau, după caz, a stingerii dreptului înregistrat, acțiune în nulitate a înregistrării, înregistrării provizorii sau notării; o cerere de revizuire a hotărârii judecătorești sau cerere de contestare a hotărârii arbitrale, precum și altă acțiune care poate avea ca efect întemeierea unei acțiuni în rectificare.

Articolul 283³¹. Rectificarea înregistrării sau înregistrării provizorii

(1) Orice persoană interesată poate cere rectificarea unei înregistrări sau înregistrări provizorii, dacă:

a) înregistrarea sau înregistrarea provizorie nu este valabilă, inclusiv dacă dreptul a fost greșit calificat de către registrator;

b) s-a constatat ori declarat nulitatea ori ineficiența actului sau faptului în temeiul căruia a fost efectuată înregistrarea sau înregistrarea provizorie în partea constituirii, transmiterii sau, după caz, a stingerii dreptului înregistrat sau înregistrat provizoriu;

c) dreptul înregistrat sau înregistrat provizoriu s-a stins în baza legii ori a actului în temeiul căruia s-a făcut înregistrarea sau înregistrarea provizorie;

d) înregistrarea sau înregistrarea provizorie din registru nu mai este, din orice alte motive, în concordanță cu situația juridică reală a dreptului înregistrat sau înregistrat provizoriu.

(2) Rectificarea din registru se poate face fie pe cale amiabilă, prin declarația în forma cerută de lege a titularului dreptului ce urmează a fi radiat sau modificat, fie, în cazul când declarația nu s-a dat, prin hotărâre judecătorească irevocabilă. Reclamantul nu este ținut să demonstreze că titularul dreptului ce urmează a fi radiat sau modificat nu a dat declarația.

(3) Dacă în registru un soț este înregistrat ca unic titular al dreptului înregistrat, la cererea celuilalt soț, cu consimțământul soțului înregistrat dat, în forma cerută de lege, se va putea rectifica registrul înregistrându-se dreptul comun în devălmășie sau, în condițiile legii, pe cote-părți asupra dreptului înregistrat al ambilor soți. Rectificarea se va efectua pe baza copiei legalizate a certificatului de căsătorie, dacă din conținutul acestuia, corelat cu situația juridică a aceluși drept descrisă în registru, rezultă că dreptul înregistrat s-a dobândit în timpul căsătoriei, iar conform legii acel drept nu urmează a fi atribuit la categoria bunurilor personale ale soțului în folosul căruia este înregistrat acel drept.

(4) Când dreptul înregistrat sau înregistrat provizoriu în registru urmează a fi rectificat, titularul lui este obligat să predea persoanei îndreptățite, odată cu consimțământul dat, în forma cerută de lege, pentru efectuarea rectificării, și înscrisurile necesare, iar în caz contrar, persoana interesată va putea solicita instanței să dispună

rectificarea în registru. În acest din urmă caz, hotărîrea instanței de judecată va suplini consimțămîntul la înregistrare sau înregistrare provizorie al pîrtii care are obligația de a preda înscrisurile necesare rectificării.

(5) Acțiunea în rectificare poate fi introdusă concomitent sau separat, după ce a fost admisă acțiunea de fond, cînd este cazul. Ea poate fi formulată atît împotriva dobînditorului nemijlocit, cît și împotriva terților dobînditori, în condițiile prevăzute la art. 283³², cu excepția acțiunii întemeiate pe dispozițiile alin. (1) lit. c) și d), care nu poate fi pornită față de dobînditorul de bună-credință al dreptului înregistrat, în temeiul unui act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de gaj, ipotecă sau altă garanție reală.

(6) Acțiunea în rectificare întemeiată pe alin.(1) lit. b), c) sau d) nu atrage necesitatea contestării simultane a deciziei registratorului.

Articolul 283³². Termenele de exercitare a acțiunii în rectificare

(1) Acțiunea în rectificare este imprescriptibilă.

(2) Acțiunea în rectificare fondată pe unul din temeiurile prevăzute de dispozițiile art. 283³¹ alin. (1) lit. a) sau b) se respinge dacă titularul dreptului înregistrat a demonstrat intervenirea uzucapiunii conform dispozițiilor art. 330¹.

Articolul 283³³. Efectele admiterii acțiunii în rectificare

(1) Hotărîrea prin care se admite rectificarea nu poate aduce atingere drepturilor persoanelor care nu au participat la proces.

(2) Dacă însă acțiunea în rectificare a fost notată în registru, hotărîrea judecătorească de admitere a acțiunii în rectificare își va extinde efectul și în raport cu persoanele care au dobîndit vreun drept înregistrat după notare, care se va radia, la cererea oricărei persoane interesate, odată cu dreptul autorului lor care a fost participant la proces. Dispoziția prezentului alineat se aplică chiar dacă dobînditorii respectivi nu au fost atrași în proces, nefiind necesară introducerea unei acțiuni separate împotriva lor.

(3) Hotărîrea judecătorească prin care se admite acțiunea în rectificare este opozabilă deținătorului registrului fără atragerea acestuia în proces.

Articolul 283³⁴. Rectificarea notării în registru

(1) În lipsa consimțămîntul titularului notării, orice persoană interesată va putea cere rectificarea unei notări în cazurile prevăzute la art. 283³¹, precum și ori de cîte ori, din alt temei, notarea nu este sau a încetat să fie exactă.

(2) Rectificarea se va încuviința în temeiul unei hotărîri judecătorești definitive dacă legea nu prevede că o anumită notare se poate radia la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu. Dreptul la acțiunea în rectificarea notării este imprescriptibil.

(3) Dispozițiile art. 283³¹ și 283³³ rămîn aplicabile.

Articolul 283³⁵. Radierea drepturilor condiționale

(1) Dreptul dobîndit sub o condiție suspensivă se va radia la cererea oricărei persoane interesate, dacă nu se dovedește îndeplinirea condiției care afectează dreptul, în termen de 10 ani de la înregistrarea provizorie sau în alt termen a stipulat de părți în acest sens.

(2) Tot astfel se va radia condiția rezolutorie și dreptul titularului anterior, dacă nu s-a cerut, în temeiul condiției rezolutorii, radierea dreptului înregistrat provizoriu sub o asemenea modalitate, timp de 10 ani de la înregistrarea provizorie dacă actul prin care s-a stipulat condiția nu prevede un alt termen.

(3) Art. 283²⁵ alin.(4)-(6) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 283³⁶. Îndreptarea erorilor materiale

Erorile materiale săvârșite cu prilejul înregistrărilor, înregistrărilor provizorii sau notărilor efectuate în registru, altele decât cele care constituie cazuri de rectificare, se pot îndrepta la cerere sau din oficiu. Dispozițiile art. 283³²-283³⁴ sunt aplicabile în mod corespunzător.

Articolul 283³⁷. Răspunderea pentru tinerea defectuoasă a registrului

(1) Persoana prejudiciată printr-o faptă ilicită săvârșită fără justificare în păstrarea și administrarea registrului va putea cere obligarea, în solidar, la plata de despăgubiri a deținătorului registrului care a săvârșit fapta și a persoanei vinovate de prejudiciul astfel cauzat, dacă prejudiciul nu a putut fi înlăturat, în tot sau în parte, prin exercitarea, de către persoana prejudiciată ori a predecesorilor săi în dreptul vizat, acțiunilor și căilor de atac prevăzute de lege.

(2) Dacă legea prevede formarea unui fond de garanție, deținătorul registrului va plăti despăgubirea din acel fond.

(3) Dreptul la acțiune se prescrie într-un termen de 1 an, socotit din ziua în care persoana prejudiciată a cunoscut fapta cauzatoare de prejudiciu, însă nu mai târziu de 3 ani de la data când s-a săvârșit fapta. Prescripția este suspendată prin exercitarea acțiunilor și căilor de atac prevăzute de lege pentru înlăturarea efectelor faptei cauzatoare de prejudiciu.

Capitolul III REGISTRUL BUNURILOR IMOBILE

Articolul 283³⁸. Scopul și obiectul registrului bunurilor imobile

(1) În registrul bunurilor imobile se înregistrează bunurile imobile și drepturile reale asupra lor (drepturi reale imobiliare). De asemenea, în registrul bunurilor imobile se înscriu părțile componente ale bunurilor imobile. În cazurile prevăzute de lege, titularul dreptului real este obligat să ceară înscrierea părților componente ale bunurilor imobile.

(2) În cazurile prevăzute de lege pot fi notate în registrul bunurilor imobile unele drepturi, fapte sau raporturi juridice care au legătură cu imobilele înregistrate în registrul bunurilor imobile.

(3) Prin legi speciale se reglementează:

a) procedura de înregistrare, înregistrare provizorie, notare sau radiere în registrul bunurilor imobile;

b) formarea bunurilor imobile prin separare, divizare, comasare sau combinare.

Articolul 283³⁹. Condițiile de înregistrare

În afara altor temeuri prevăzute de lege, înregistrarea sau înregistrarea provizorie în registrul bunurilor imobile se efectuează în baza contractului autentificat notarial, a

hotărîrii judecătorești, a certificatului de moștenitor sau în baza unui act emis de autoritățile administrative, în cazurile în care legea prevede aceasta.

Articolul 283⁴⁰. Renunțarea la dreptul de proprietate

(1) Proprietarul poate renunța la dreptul său asupra bunului imobil printr-o declarație autentică notarială depusă la oficiul cadastral teritorial pentru a se radia dreptul.

(2) În acest caz, comuna, orașul sau municipiul, după caz, poate cere înregistrarea dreptului de proprietate în folosul său, în baza hotărîrii consiliului local, cu respectarea dispozițiilor legale privind transferul drepturilor reale imobiliare, dacă o altă persoană nu a solicitat înregistrarea în temeiul uzucapiunii conform art. 330³.

(3) În situația bunurilor imobile grevate de drepturi reale limitate, unitatea administrativ-teritorială care a preluat bunul nu răspunde cît cu acel bun.

Articolul 283⁴¹. Data producerii efectelor înregistrării

Dacă legea nu prevede altfel, înregistrarea în registrul bunurilor imobile își va produce efectele de la data depunerii cererii la oficiul cadastral teritorial, ținîndu-se cont de data, ora și minutul depunerii.

Articolul 283⁴². Drepturile, actele sau faptele supuse notării

În afara altor cazuri prevăzute de lege, sunt supuse notării în registrul bunurilor imobile:

- a) intenția titularului dreptului real imobiliar de a înstrăina sau de a ipoteca dreptul;
- b) poprirea, gajul sau constituirea altei garanții reale asupra creanței ipotecare;
- c) preavizul privind executarea dreptului de ipotecă.

Articolul 283⁴³. Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca

(1) Titularul unui drept real imobiliar poate cere ca intenția sa de a înstrăina sau de a ipoteca în folosul unei anumite persoane să fie notată, arătînd în acest din urmă caz și suma maximă a obligației garantate fără dobînzii, comisioane și alte cheltuieli, penalități ori alte forme de despăgubire.

(2) Dacă, în termen de 3 luni de la notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca, se depune cerere de înregistrare sau înregistrare provizorie a înstrăinării sau ipotecării avute în vedere, dreptul se va înregistra sau, respectiv, înregistra provizoriu, și în raport cu persoanele care au dobîndit vreun drept real imobiliar după notare, drepturile cărora se vor radia la cererea oricărei persoane interesate fără consimțămîntul lor.

(3) Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca își pierde efectul la expirarea unui termen de 3 luni de la data depunerii cererii de notare și se radiază la cererea oricărei persoane interesate fără consimțămîntul titularului.

(4) Anul, luna și ziua în care notarea își pierde efectul vor fi menționate în notare.

Articolul 283⁴⁴. Modificarea descrierii imobilului

Proprietarul bunului imobil înregistrat în registrul bunurilor imobile va putea cere oricînd modificarea mențiunilor din registrul bunurilor imobile privitoare la descrierea, destinația sau suprafața acestuia, în condițiile legii.”

În întreg conținutul Cărții a doua cuvintele „împărțire”, „împărțirii”, „împărțirea” se substituie cu cuvântul „partajul”, la forma gramaticală corespunzătoare.”.

149. La articolul 284 alineatul (1), cuvântul „strîns” se exclude.

150. La articolul 287 alineatul (2), după cuvintele „se aplică” se completează cu cuvintele „în mod corespunzător”, iar după cuvântul „dispozițiile” se completează cu cuvântul „legale”.

151. Se completează cu articolele 287¹ și 287² cu următorul cuprins:

„ **Articolul 287¹.** Drepturile reale

(1) Sunt drepturi reale dreptul de proprietate și drepturile reale limitate.

(2) Sunt drepturi reale limitate:

a) dreptul de uzufruct;

b) dreptul de uz;

c) dreptul de abitație;

d) dreptul de suprafață;

e) dreptul de servitute;

f) drepturile reale de garanție, inclusiv gajul și ipoteca;

g) alte drepturi cărora prin lege le este atribuit în mod expres acest caracter.

Articolul 287². Părțile componente ale bunului

(1) Prin accesiune, proprietarul unui bun devine proprietarul a tot ce se alipește cu bunul ori se încorporează în acesta dacă separarea ar cauza distrugerea ori ar diminua esențial valoarea sau destinația economică a bunului ori a părții supuse separării.

(2) Bunul și părțile sale componente nu se pot afla în proprietatea diferitor persoane și nu pot fi grevate de diferite drepturi reale.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în măsura în care legea nu prevede altfel”.

152. La articolul 288, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Bun imobil se consideră terenul înregistrat în registrul bunurilor imobile sub număr cadastral distinct.”.

153. La articolul 288 alineatul (5), conjuncția „și” se exclude, iar după cuvântul „mobiliare” se completează cu cuvintele „ și alte titluri de valoare”.

154. Se completează cu articolele 288¹, 288², 288³ și 288⁴ cu următorul cuprins:

„ **Articolul 288¹.** Părțile componente ale bunurilor imobile

(1) Constituie parte componentă a bunului imobilul lucrurile și lucrările atașate permanent la teren, precum clădirile, construcțiile subterane (chiar dacă se extind asupra altor terenuri), obiectele acvatice separate, plantațiile prinse de rădăcini, roada neculeasă. Această regulă să aplică indiferent dacă aceste părți componente sunt înregistrate în registrul bunurilor imobile în mod separat.

(2) Clădirile și alte lucruri și lucrări atașate permanent la teren, care sunt construite pe terenul altuia pe baza unui drept de suprafață, precum și lucrurile atașate de teren pentru un scop temporar nu constituie parte componentă a bunului imobil.

(3) Nu se consideră parte componentă a bunului imobil rețelele de utilitate sau lucrările de utilitate amplasate pe bunul imobil care au fost construite pe bunul imobil de către un terț pe baza unui drept de suprafață sau în privința cărora proprietarul bunului imobil îi incumbă obligația legală de a le tolera.

(4) Clădirile și alte lucruri și lucrări prevăzute de dispozițiile alin.(2) și (3) constituie bunuri imobile care aparțin cu drept de proprietate titularului dreptului de suprafață respectiv asupra terenului. Titularul respectiv nu poate înstrăina sau greva dreptul de proprietate și dreptul de suprafață decât împreună.

(5) Clădirea și lucrurile și lucrările atașate permanent la teren, care rămân pe un teren la stingerea dreptului de suprafață, devin parte componentă a terenului.

Articolul 288². Părțile componente ale clădirii

(1) Constituie parte componentă a clădirii lucrurile și lucrările din care clădirea este construită sau care sunt atașate ei în mod permanent și care nu pot fi separate fără a deteriora în mod substanțial clădirea sau lucrul ori lucrarea supusă separării.

(2) Lucrul sau lucrarea atașată la o clădire pentru un scop temporar nu este parte a acelei clădiri.

Articolul 288³. Unitatea în condominiu

(1) Constituie bun imobil unitatea în condominiu împreună cu cota-parte corespunzătoare din dreptul de proprietate sau de suprafață asupra terenului, părților din clădire altele decât unitățile și altor părți comune ale condominiului.

(2) Unitatea și cota-parte corespunzătoare din dreptul asupra părților comune nu pot fi înstrăinate sau grevate decât împreună.

Articolul 288⁴. Întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor

(1) Proprietatea terenului se întinde și asupra subsolului și a spațiului de deasupra terenului, cu respectarea limitelor legale.

(2) În condițiile legii, proprietarul poate face, deasupra și în subsolul terenului, toate construcțiile, plantațiile și lucrările pe care le găsește de cuviință, în afară de excepțiile stabilite de lege, și poate trage din ele toate foloasele pe care acestea le-ar produce. El este ținut să respecte, în condițiile și în limitele determinate de lege, drepturile terților asupra resurselor minerale ale subsolului, izvoarelor și apelor subterane, lucrărilor și instalațiilor subterane și altora asemenea.

(3) Apele de suprafață și albiile acestora aparțin proprietarului terenului pe care se formează sau curg, în condițiile prevăzute de lege. Proprietarul unui teren are, de asemenea, dreptul de a apropria și de a utiliza, în condițiile legii, apa izvoarelor și a lacurilor aflate pe terenul respectiv, apa freatică, precum și apele pluviale.”.

155. În titlul articolului 290, cuvântul „înregistrarea” se substituie cu cuvântul „dobândirea”, iar după cuvântul „drepturilor” se completează cu cuvântul „reale”.

1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra bunurilor imobile se constituie, se transmit, se grevează cu alte drepturi reale numai prin înregistrare în registrul bunurilor imobile, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii.”.

156. Articolul 297 se abrogă.

157. Articolele 298 și 299 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 298.** Universalitatea de fapt

(1) Constituie o universalitate de fapt ansamblul bunurilor care aparțin aceleiași persoane și sunt privite ca un tot întreg prin voința acesteia sau prin lege.

(2) Bunurile care alcătuiesc universalitatea de fapt pot, împreună sau separat, să facă obiectul unor acte sau raporturi juridice distincte.

Articolul 299. Produsele bunurilor

(1) Produsele bunurilor sunt fructele și produsele.

(2) Fructele reprezintă acele produse care derivă din folosirea unui bun, fără a diminua substanța acestuia. Fructele sunt: naturale, industriale și civile. Fructele civile se numesc și venituri.

(3) Fructele naturale sunt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute fără intervenția omului, cum ar fi acelea pe care pământul le produce de la sine, producția și sporul animalelor.

(4) Fructele industriale sunt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute ca rezultat al intervenției omului, cum ar fi recoltele de orice fel.

(5) Fructele civile sunt veniturile rezultate din folosirea bunului de către o altă persoană în virtutea unui act juridic, precum chiriile, arenzile, dobânzile, venitul rentelor și dividendele.

(6) Produsele sunt produsele obținute dintr-un bun cu consumarea sau diminuarea substanței acestuia, precum copacii unei păduri, piatra dintr-o carieră și altele asemenea.”.

158. Se completează cu articolul 299¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 299¹.** Dobândirea fructelor și a produselor

(1) Fructele și produsele se cuvin proprietarului, dacă prin lege sau act juridic nu se dispune altfel.

(2) Dreptul de proprietate asupra fructelor naturale și industriale se dobândește la data separării de bunul care le-a produs.

(3) Dreptul de proprietate asupra fructelor civile se dobândește zi cu zi.”.

159. Articolele 300 și 301 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 300.** Bunurile principale și bunurile accesorii

(1) Bunul care a fost destinat, în mod stabil și exclusiv, întrebuințării economice a altui bun este accesoriu, atît timp cît satisface această utilizare.

(2) Destinația comună poate să fie stabilită numai de proprietarul ambelor bunuri.

(3) Dacă nu se prevede altfel prin lege sau act juridic, bunul accesoriu urmează situația juridică a bunului principal, inclusiv în caz de înstrăinare sau de grevare a bunului principal.

(4) Încetarea calității de bun accesoriu nu poate fi însă opusă unui terț care a dobândit anterior drepturi privitoare la bunul principal.

(5) Separarea temporară a unui bun accesoriu de bunul principal nu îi înlătură această calitate.

(6) Drepturile unui terț privitoare la un bun nu pot fi încălcate prin transformarea acestuia în bun accesoriu.

Articolul 301. Protecția creațiilor intelectuale

(1) În condițiile și limitele stabilite de lege, creațiile intelectuale sunt supuse protecției prin recunoașterea sau acordarea drepturilor exclusive.

(2) În afara altor creații intelectuale protejate de lege, sunt supuse protecției:

- a) operele literare, artistice și științifice prin recunoașterea dreptului de autor,
- b) interpretările, fonogramele, videogramele și emisiunile organizațiilor de difuziune prin recunoașterea drepturilor conexe;
- c) invențiile, mărcile, desenele și modelele industriale prin acordarea dreptului exclusiv corespunzător.

(3) În condițiile legii, titularul dreptului exclusiv:

- a) îl poate înstrăina prin cesiune;
- b) poate permite exploatarea lui de către terți prin licență exclusivă sau neexclusivă;
- c) poate exercita alte drepturi morale și patrimoniale prevăzute de lege în privința obiectului dreptului exclusiv.

(4) Cu excepțiile prevăzute de lege, nicio persoană nu poate exploata creația intelectuală protejată fără licența corespunzătoare. Licența se prezumă neexclusivă dacă nu s-a prevăzut expres contrariul.

(5) Dreptul exclusiv și dreptul acordat prin licență se consideră bunuri corporale și pot fi grevate cu drepturi reale limitate în folosul terților.”.

160. Se completează cu articolul 301¹, 302¹ și 302² cu următorul cuprins:

„Articolul 301¹. Conținutul digital

(1) Conținut digital se consideră datele produse și livrate în formă digitală, cum sunt programele de calculator, aplicațiile, jocurile, muzica, înregistrările video sau textele, indiferent dacă sunt accesate prin descărcare sau prin flux continuu, de pe un suport material sau prin orice alte mijloace.

(2) Dacă un conținut digital este livrat pe un suport material, cum sunt CD-urile sau DVD-urile, la el se aplică dispozițiile privind bunurile corporale.

Articolul 302¹. Titlurile de valoare

(1) Titlul de valoare este instrumentul care încorporează unul sau mai multe drepturi în așa fel încât după emiterea instrumentului dreptul sau drepturile nu pot fi exercitate sau cesionate (negociate) fără acel instrument.

(2) Constituie titluri de valoare:

- a) titlurile de credit, precum cambia (biletul la ordin și trata) și cecul;
- b) valorile mobiliare, precum acțiunea și obligațiunea;
- c) titlurile reprezentative ale bunurilor, precum scrisoarea de trăsură, conosamentul și recipisa de magazinaj;
- d) alte instrumente care, în condițiile legii, întrunesc cerințele alin.(1).

Articolul 302². Bunurile culturale mobile

(1) Sunt bunuri culturale mobile bunurile atribuite, în condițiile legii, la patrimoniul cultural național mobil al Republicii Moldova, precum și bunurile atribuite ca atare de legea aplicabilă regimului juridic al bunului respectiv conform regulilor dreptului internațional privat.

(2) Bunurile culturale mobile care aparțin Republicii Moldova sau unității administrativ-teritoriale fac parte din domeniul public al acesteia.

(3) Regimul juridic al bunurilor culturale mobile, precum și condițiile și limitele în care persoanele fizice și juridice exercită dreptul de proprietate asupra acestora este prevăzut de lege, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și, în completare, de prezentul cod.”.

161. După denumirea titlului II se e completează cu textul:

„ Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE ”

162. La articolul 303 alineatele (2) și (3) se abrogă.

163. Articolul 304 va avea următorul cuprins:

„Articolul 304. Posesiunea nemijlocită și mijlocită

(1) Posesiunea este nemijlocită dacă stăpînirea de fapt este exercitată de către posesor personal sau prin prepusul său.

(2) Posesiunea este mijlocită dacă stăpînirea de fapt este exercitată prin intermediul posesorului de drept limitat.”.

164. Se completează cu articolele 304¹ - 304⁶ cu următorul cuprins:

„Articolul 304¹. Posesorul sub nume de proprietar și posesorul de drept limitat

(1) Posesorul poate exercita posesiunea în calitate de posesor sub nume de proprietar sau în calitate de posesor de drept limitat.

(2) Este posesor sub nume de proprietar persoana care exercită posesia asupra bunului cu intenția de a se comporta cu el ca un proprietar.

(3) Este posesor de drept limitat persoana care exercită posesia asupra bunului:

a) în calitate de titular al unui drept real limitat, în calitate de locatar, comodatari sau coproprietar, în privința cotelor-părți ale celorlalți coproprietari, precum și în alte cazuri când exercită posesia cu intenția de a acționa astfel în interesul său, în baza unui anumit raport juridic cu posesorul sub nume de proprietar prin care posesorului de drept limitat a dobîndit dreptul să posede bunul; sau

b) în calitate de antreprenor, cărauș, depozitar, precum și în alte cazuri când exercită posesia cu intenția de a acționa astfel la indicația posesorului sub nume de proprietar, în baza unui anumit raport juridic cu posesorul sub nume de proprietar prin care posesorul de drept limitat are dreptul de a reține bunul pînă când cheltuielile sau costurile aferente posesiei nu au fost achitate de către posesorul sub nume de proprietar.

(4) Dispozițiile alin.(3) se aplică în mod corespunzător atunci când un alt posesor de drept limitat exercită posesia în baza unui anumit raport juridic cu posesorul de drept limitat prevăzut la alin.(3).

(5) Pînă la proba contrară, posesorul bunului se prezumă posesor sub nume de proprietar.

Articolul 304². Posesia prin prepus

(1) Este prepus, în scopul exercitării posesiei, persoana:

a) care exercită stăpînirea de fapt nemijlocită asupra bunului din numele posesorului, neavînd intenția și fără a fi parte la raportul juridic prevăzute de dispozițiile art. 304¹ alin.(3); sau

b) căreia posesorul îi poate da instrucțiuni obligatorii în legătură cu stăpînirea sau folosirea bunului în interesul posesorului.

(2) La categoria de prepus se poate atribui, în special:

a) salariatul posesorului sau persoană care exercită o funcție similară; sau

b) persoana căreia posesorul i-a îngăduit stăpînirea de fapt asupra bunului din motive practice.

(3) De asemenea, este prepus persoana care accidental este într-o poziție să exercite, și exercită, stăpînirea de fapt nemijlocită asupra bunului pentru posesor.

Articolul 304³. Intervertirea felului posesiei

(1) Posesia de drept limitat, odată dovedită, este prezumată că se menține pînă la proba intervertirii sale în posesie sub nume de proprietar, în una din următoarele situații:

a) posesorul de drept limitat devine îndreptățit să dobîndească dreptul de proprietate de la o altă persoană decît proprietarul bunului, iar posesorul nu cunoștea și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască lipsa calității de proprietar a celui față de care este îndreptățit;

b) posesorul de drept limitat săvîrșește împotriva posesorului sub nume de proprietar acte de rezistență neechivoce care exprimă intenția sa de a începe să se comporte ca un proprietar; în acest caz, intervertirea nu se va produce însă mai înainte de expirarea termenului prevăzut pentru restituirea bunului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzătorului prepusului care a intervertit stăpînirea de fapt în posesie sub nume de proprietar.

Articolul 304⁴. Posesiunea de bună-credință

(1) Este considerată posesor de bună-credință persoana care are un drept de posesie sau care se poate considera îndreptățită să posede în urma unei examinări diligente, necesare în raporturile civile, a temeiurilor îndreptățirii sale. Buna-credință este prezumată.

(2) Posesiunea de bună-credință încetează dacă se stinge dreptul de posesie sau, după caz, dacă față de posesor se înaintează o pretenție întemeiată.

Articolul 304⁵. Prezumția de posesiune neîntreruptă

Dacă persoana a posedat bunul la începutul și la sfîrșitul unei perioade, se prezumă că a posedat neîntrerupt pe parcursul întregii perioade.

Articolul 304⁶. Încetarea posesiei

Posesia încetează prin:

a) înstrăinarea bunului;

- b) abandonarea bunului mobil sau înregistrarea în registrul bunurilor imobile a declarației de renunțare la dreptul de proprietate asupra unui bun imobil;
- c) pieirea bunului;
- d) deposedare de către un terț, dacă posesorul rămîne lipsit de posesia bunului mai mult de 1 an;
- e) imposibilitate de a exercita posesia, intermitența fiind anormală în raport cu natura bunului. ”

165. După articolul 304⁶ se completează cu textul:

**„Capitolul II
EFECTELE POSESIEI”**

**„Secțiunea 1
Prezumția proprietății”.**

166. După articolul 305 se completează cu următorul text:

**„Secțiunea 2
Apărarea posesiei”.**

167. Articolele 306 – 311 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 306. Deposedarea și tulburarea ilegală

Persoana care deposedează posesorul sau îi tulbură posesia se consideră că acționează ilegal, în sensul prezentei secțiuni, dacă persoana acționează fără consimțământul posesorului, iar deposedarea sau tulburarea nu este permisă de lege.

Articolul 307. Autoapărarea posesorului

(1) Posesorul sau un terț poate recurge la autoapărare împotriva altei persoane care deposedează ilegal de bun posesorul, care în alt mod tulbură ilegal posesia, sau a cărei faptă de deposedare ilegală sau tulburare ilegală este iminentă.

(2) Mijloacele de autoapărare se vor limita la măsuri imediate și proporționale după cum este necesar pentru recuperarea bunului sau de a înceta ori a preveni deposedarea sau tulburarea.

(3) Cu respectarea alin. (1) și (2), autoapărarea la fel poate fi direcționată împotriva posesorului mijlocit sub nume de proprietar care deposedează ilegal posesorul de drept limitat sau îi tulbură ilegal posesia, încălcînd condițiile raportului juridic dintre posesorul sub nume de proprietar și posesorul de drept limitat. Această regulă se aplică și posesorului mijlocit de drept limitat, care deposedează ilegal sau tulbură ilegal posesia unui alt posesor de drept limitat.

(4) Dacă o persoană, în exercitarea dreptului de autoapărare acordat de prezentul articol, cauzează un prejudiciu persoanei care este deposedată ilegal sau a căreia posesia este ilegal tulbură, se aplică în mod corespunzător dispozițiile privind legitima apărare, extrema necesitate sau, după caz, gestiunea de afaceri fără mandat.

Articolul 308. Apărarea posesiei pe calea acțiunii în reintegrare

(1) În cazul în care o persoană deposedează ilegal posesorul, acesta, sub sancțiunea decăderii, în termen de 1 an, este în drept să îi ceară restituirea bunului, indiferent de care

dintre ei are dreptul de posesie sau are o posesie preferată. Termenul de 1 an începe să curgă de la data deposedării.

(2) Restituirea poate, de asemenea, să fie cerută de la posesorul mijlocit sub nume de proprietar care a deposedat ilegal posesorul de drept limitat, încălcând condițiile raportului juridic dintre ei. Această regulă se aplică și posesorului de drept limitat care a deposedat ilegal un alt posesor de drept limitat.

(3) Dreptul de a cere restituirea este exclus dacă persoana care intenționează să îl exercite a deposedat ilegal un alt posesor de drept limitat.

(4) Restituirea poate, la fel, să fie cerută de la terțul care, la momentul dobândirii posesiei, cunoștea că posesorul a fost deposedat ilegal de către altă persoană.

Articolul 309. Apărarea posesiei pe calea acțiunii în complângere

(1) Dacă o persoană tulbură ilegal posesia bunului, sau dacă tulburarea ilegală ori deposedarea ilegală este iminentă, posesorul, sub sancțiunea decăderii, în termen de 1 an, are dreptul la apărare conform dispozițiilor alin.(1), indiferent de cine are dreptul sau o preferință de a poseda, folosi sau de a se bucura în alt mod de bun în sensul dispozițiilor art. 310. Termenul de 1 an începe să curgă din momentul în care tulburarea începe sau, în caz de tulburare repetată, din momentul în care ultima tulburare a avut loc.

(2) Instanța de judecată poate să dispună apărarea posesorului, în funcție de circumstanțe, prin interzicerea tulburării iminente, interzicerea tulburării curente, precum și înlăturarea consecințelor tulburărilor din trecut.

(3) Acțiunea poate, de asemenea, fi îndreptată împotriva posesorului mijlocit sub nume de proprietar care tulbură ilegal posesia posesorului nemijlocit de drept limitat, încălcând condițiile raportului juridic dintre ei. Această regulă se aplică și posesorului mijlocit de drept limitat care tulbură ilegal exercitarea posesiei posesorului nemijlocit de drept limitat, încălcând astfel condițiile raportului juridic dintre ei.

Articolul 310. Apărarea posesiei preferate pe calea acțiunii în reintegrare

(1) Posesorul anterior este în drept să ceară restituirea bunului de la persoana care exercită stăpînirea de fapt asupra bunului dacă posesia anterioară este preferată în comparație cu posesia curentă a acestei persoane.

(2) Posesia anterioară este preferată în comparație cu posesia curentă dacă posesorul anterior este de bună-credință și are dreptul să posede, în timp ce persoana care exercită posesia curentă nu are dreptul să posede bunul.

(3) Dacă ambele persoane sunt de bună-credință și au dreptul să posede bunul, dreptul constituit de către proprietar este preferat în comparație cu dreptul constituit de către posesorul sub nume de proprietar care nu este proprietar. Dacă nu se poate aplica regula anterioară, este preferată posesia legitimă care s-a exercitat prima.

(4) Dacă ambele persoane sunt de bună-credință, dar niciuna din ele nu are un drept de a poseda bunul, este preferată posesia curentă.

Articolul 311. Apărarea posesiei preferate pe calea acțiunii în complângere

Dacă o persoană tulbură posesia, sau tulburarea ori deposedarea este iminentă, posesorul de bună-credință are dreptul la apărare conform dispozițiilor art. 309 alin.(2), cu excepția cazului în care:

a) persoana care tulbură va avea, în caz de deposedare, o posesie preferată conform dispozițiilor art. 310 alin. (2)-(4); sau

b) persoana are un drept de folosință sau de a se bucura în alt mod de bun care este preferat în comparație cu posesorul.

168. După articolul 311 se completează cu următorul text:

**„Secțiunea 3
Fructele bunului posedat”.**

169. Articolul 312 va avea următorul cuprins:

„Articolul 312. Dobândirea fructelor bunului posedat

(1) Posesorul de bună-credință dobândește dreptul de proprietate asupra fructelor bunului posedat.

(2) Posesorul trebuie să fie de bună-credință la data perceperii fructelor. Fructele civile percepute anticipat revin posesorului în măsura în care buna sa credință se menține la data scadenței acestora.

(3) În cazurile prevăzute de lege, proprietarul sau alt titular al dreptului de posesie a bunului poate cere de la posesorul de bună-credință restituirea fructelor sau valorii lor conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea fără justă cauză.”.

170. După articolul 312 se completează cu următorul text:

**„Secțiunea 4
Dobândirea dreptului de proprietate asupra bunului posedat”.**

171. Articolul 313 va avea următorul cuprins:

„Articolul 313. Dobândirea dreptului de proprietate asupra bunului posedat

În cazurile și în condițiile prevăzute de lege, posesorul sub nume de proprietar poate invoca dobândirea dreptul de proprietate asupra bunului posedat din momentul intrării în posesie (dobândirea cu bună-credință, ocupațiunea, accesiunea) sau, după caz, din momentul împlinirii termenului de posesie prevăzut de lege (uzucapiune sau prescripție achizitivă).”

172. La articolul 318 alineatul (1), după cuvintele „riscul pierii” se completează cu textul „(inclusiv pierderii sau sustragerii)”.

173. Articolul 318 se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul bunului predat în temeiul contractului de vânzare-cumpărare ori antrepriză cu rezerva proprietății, contractului de leasing financiar ori a altui contract translativ de proprietate în care trecerea proprietății este supusă unei condiții suspensive, riscurile trec la dobânditor în momentul în care acesta preia posesiunea bunului dacă legea sau contractul nu prevede altfel.”.

174. Se completează cu articolele 319¹ - 319⁴ cu următorul cuprins:

Articolul 319¹. Limitarea dreptului de proprietate prin acte juridice

Proprietarul poate să consimtă la limitarea dreptului său prin acte juridice, dacă nu încalcă ordinea publică sau bunele moravuri.

Articolul 319². Noțiunea și condițiile clauzei de inalienabilitate

(1) Prin contract sau testament se poate interzice înstrăinarea unui bun, însă numai pentru o durată de cel mult 49 de ani și dacă există un interes serios și legitim. Termenul începe să curgă de la data dobândirii bunului.

(2) Dobânditorul poate fi autorizat de către instanță să dispună de bun dacă interesul care a justificat clauza de inalienabilitate a bunului a dispărut sau dacă un interes superior o impune.

(3) Nulitatea clauzei de inalienabilitate stipulate într-un contract atrage nulitatea întregului contract dacă a fost determinantă la încheierea acestuia. În contractele cu titlu oneros, caracterul determinant se prezumă, pînă la proba contrară.

(4) Clauza de inalienabilitate este subînțeleasă în contractele din care se naște obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată sau determinabilă.

(5) Transmiterea bunului pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității.

Articolul 319³. Condițiile de opozabilitate ale clauzei de inalienabilitate

(1) Clauza de inalienabilitate nu poate fi invocată împotriva dobânditorilor bunului sau a creditorilor proprietarului care s-a obligat să nu înstrăineze decât dacă este valabilă și îndeplinește condițiile de opozabilitate.

(2) Pentru opozabilitate, clauza de inalienabilitate trebuie să fie supusă formalităților de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

(3) În cazul bunurilor mobile dreptul de proprietate asupra cărora nu este înregistrat, conform legii, într-un registru de publicitate, sunt aplicabile, în mod corespunzător, regulile prevăzute pentru dobândirea proprietății prin posesia de bună-credință.

(4) În cazul în care clauza de inalienabilitate a fost prevăzută într-un contract translativ de proprietate cu titlu gratuit, ea este opozabilă și creditorilor anteriori ai dobânditorului.

(5) Neîndeplinirea condițiilor de opozabilitate nu îl lipsește pe beneficiarul clauzei de inalienabilitate de dreptul de a pretinde despăgubiri proprietarului care nu se conformează acestei obligații.

Articolul 319⁴. Sancțiunile pentru nerespectarea clauzei de inalienabilitate

(1) Înstrăinătorul poate să ceară rezoluțiunea contractului în cazul încălcării clauzei de inalienabilitate de către dobânditor.

(2) Atît înstrăinătorul, cît și terțul, dacă inalienabilitatea s-a stipulat în favoarea acestuia, pot să ceară anularea actului de înstrăinare subsecvent încheiat cu nerespectarea clauzei.

(3) Nu pot fi supuse urmării bunurile pentru care s-a stipulat inalienabilitatea într-un contract translativ de proprietate cu titlu gratuit, cît timp clauza produce efecte, dacă prin lege nu se prevede altfel.”.

175. La Titlul III, în titlu capitolului II, cuvîntul „încetarea” se substituie cu cuvîntul „pierderea”.

176. La articolul 320 alineatul (2), în final se completează cu cuvintele „ca efect al dobîndirii cu bună-credință a bunului mobil,”.

177. La articolul 321 alineatul (2), cuvîntul „înscrierii” se substituie cu cuvîntul „înregistrării”.

178. Articolul 322:

1) la alineatul (1), cuvîntul „cărăuș” se substituie cu cuvîntul „transportator”;

2) la alineatul (2), după cuvîntul remiterea se completează cu cuvintele „scrisorii de trăsură”.

179. Se completează cu articolele 322¹ - 322³ cu următorul cuprins:

„Articolul 322¹. Lipsa dreptului sau împuternicirii la transmițător

(1) În cazul în care transmițătorului îi lipsește dreptul sau împuternicirea de a transmite dreptul de proprietate la momentul în care dreptul de proprietate ar fi trebuit să treacă conform dispozițiilor art. 321, transmiterea are loc în momentul cînd dreptul este obținut de transmițător sau cînd persoana care are dreptul ori împuternicirea de a transmite a ratificat ulterior transmiterea.

(2) În cazul ratificării, transmiterea produce aceleași efecte ca și cînd inițial ea s-ar fi făcut de către o persoană împuternicită. Cu toate acestea, drepturile dobîndite de terți înainte de ratificare rămîn neafectate.

Articolul 322². Dreptul condiționat al dobînditorului

(1) În cazul în care, în temeiul contractului de vînzare-cumpărare ori antrepriză cu rezerva proprietății, contractului de leasing financiar ori a altui contract translativ de proprietate, trecerea proprietății este supusă unei condiții suspensive, dreptul dobînditorului de a plăti prețul în condițiile contractului și dreptul dobînditorului de a dobîndi dreptul de proprietate prin plată este opozabil creditorilor transmițătorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător atunci cînd trecerea dreptului de proprietate la dobînditor este suspendată pînă la îndeplinirea unei alte condiții decît plata prețului.

Articolul 322³. Înstrăinarea de mai multe ori

(1) În cazul în care există mai multe acte de înstrăinare ale aceluiași bun mobil de către transmițător, dreptul de proprietate este dobîndit de către dobînditorul care primul intră în posesia bunului mobil.

(2) În cazul în care bunul mobil nu a fost predat, dreptul de preferință îl are creditorul în al cărui folos a luat naștere obligația mai înainte, iar dacă nu se poate stabili în al cărui folos a luat naștere obligația, dreptul de preferință îl are cel care a intentat primul acțiunea.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile dreptul de proprietate asupra cărora se dobîndește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate.”

180. Articolul 328:

1) la alineatul (1), ultima propoziție va avea următorul cuprins: „Proprietarul terenului riveran dobândește, de asemenea, terenul lăsat de apele curgătoare care s-au retras treptat de la țărmul respectiv.”;

2) la alineatul (2), cuvântul „rîuri” se exclude, după cuvintele „de alte” se completează cu cuvântul „asemenea”, iar în finalul propoziției se completează cu cuvintele „sub înălțimea de scurgere.”

3) la alineatul (3), după cuvântul „importantă” se substituie cu cuvintele „de mal din teren”.

181. Articolul 329:

1) alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Proprietarul de teren care a efectuat construcții și alte lucrări cu materiale străine devine proprietarul lucrării, neputînd fi obligat la ridicarea acestora și nici la restituirea materialelor întrebuintate. El este obligat față de proprietarul materialelor să plătească valoarea materialelor. Dacă lucrările au fost efectuate cu rea-credință, proprietarul de teren este obligat să repare și prejudiciul cauzat.”;

2) la alineatul (3), cuvântul „daunele” se substituie cu cuvântul „prejudiciul”;

3) se completează cu alineatele (4¹) și (7) cu următorul cuprins:

„(4¹) În locul păstrării construcțiilor sau lucrărilor făcute de terț, proprietarul are dreptul să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere terenul sau porțiunea afectată de construcție ori lucrare la valoarea de piață pe care terenul sau porțiunea ar fi avut-o dacă construcția ori lucrarea nu s-ar fi efectuat. În absența înțelegerii părților, proprietarul poate cere instanței judecătorești stabilirea prețului și pronunțarea unei hotărîri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare.

(7) Titularul dreptului de suprafață ori al altui drept real limitat asupra terenului altuia care îi permite să dobîndească proprietatea asupra construcției sau lucrării realizate asupra aceluși teren va avea, în caz de accesiu, în mod corespunzător, drepturile și obligațiile reglementate pentru proprietarul terenului, dacă nu s-a prevăzut altfel în momentul constituirii dreptului real limitat.”.

182. Articolul 330:

1) alineatul (2), în final se completează cu o propoziție cu următorul cuprins: „Dacă niciunul din bunurile unite nu se poate considera bun principal, proprietarii lor devin coproprietari al noului bun, proporțional valorii pe care bunurile inițiale le aveau la momentul accesionii.”;

2) la alineatul (3), cuvântul „accesoriu” se substituie cu cuvântul „secundar”;

3) se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care legea sau contractul nu prevede altfel.”.

183. Se completează cu articolele 330¹ - 330³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 330¹.** Uzucapiunea dreptului în temeiul cuprinsului registrului de publicitate

(1) În cazul în care persoana a fost înregistrată în registrul bunurilor imobile sau într-un alt registru de publicitate cu caracter constitutiv în sensul dispozițiilor art. 283¹² ca titular al unui drept real sau altui drept patrimonial (dreptul înregistrat), iar dreptul ei este pasibil de radiere sau altă rectificare pe unul din temeiurile prevăzute de dispozițiile art. 283³¹ alin. (1) lit. a) sau b), dreptul va rămâne înregistrat valabil în folosul acelei persoane și nu se mai admite nicio radiere sau altă rectificare fără consimțământul persoanei înregistrate, dacă persoana a exercitat posesia sub nume de proprietar a bunului asupra căruia poartă dreptul înregistrat:

a) timp de 3 ani, în cazul în care ea a dobândit dreptul cu titlu oneros și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință;

b) timp de 5 ani, în cazul în care ea a dobândit dreptul cu titlu gratuit și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință; sau

c) timp de 10 ani, în celelalte cazuri.

(2) În scopul calculării termenelor prevăzute de dispozițiile alin.(1) se va lua în cont posesia sub nume de proprietar exercitată după data depunerii cererii de înregistrare în folosul posesorului.

(3) Până la proba contrară se prezumă că persoana a început să exercite posesia din data depunerii cererii de înregistrare în folosul posesorului.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător drepturilor înregistrate provizoriu.

Articolul 330². Dobânditorul de bună-credință a dreptului înregistrat

(1) În sensul dispozițiilor art. 330¹, dobânditor de bună-credință se consideră persoana înregistrată sau înregistrată provizoriu în registru ca titular al unui drept dacă, la data depunerii cererii de înregistrare sau, respectiv, înregistrare provizorie a dreptului în folosul său, sunt îndeplinite următoarele condiții:

a) în registru nu era notată nicio acțiune care ulterior se va admite printr-o hotărâre judecătorească recunoscută de lege ca fiind opozabilă dobânditorului; nu era notat nici un drept, act juridic sau fapt juridic care întemeiază o asemenea acțiune ulterioară;

b) din informațiile neradiate cuprinse în registru nu rezulta niciun temei care să fi justificat rectificarea acestuia în favoarea altei persoane;

c) dobânditorul nu a cunoscut, pe altă cale, inexactitatea informațiilor neradiate cuprinse în registru; și

d) dacă este cazul, dobânditorul nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască motivul din care este nul, anulabil sau inefficient temeiul pe baza căruia el dobândește dreptul înregistrat sau pe baza căruia a dobândit dreptul înregistrat autorul nemijlocit al dobânditorului.

(2) Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Articolul 330³. Uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate

(1) Dreptul de proprietate asupra unui bun imobil sau mobil poate fi înregistrat în registrul bunurilor imobile sau, după caz, într-un alt registru de publicitate cu caracter constitutiv în sensul dispozițiilor art. 283¹², în temeiul hotărârii judecătorești prin care se constată uzucapiunea, în folosul posesorului sub nume de proprietar care l-a posedat timp de 10 ani, în una din următoarele situații:

a) proprietarul înregistrat în registrul de publicitate a decedat ori, după caz, și-a încetat existența;

b) a fost înregistrată în registrul de publicitate declarația de renunțare la proprietate;

c) bunul imobil este un teren, cu sau fără construcții, care nu a fost supus înregistrării primare în registrul bunurilor imobile.

(2) În toate cazurile, posesorul poate dobândi dreptul numai dacă a depus cererea de înregistrare a dreptului de proprietate, în temeiul hotărârii judecătorești, în registrul de publicitate înainte ca un terț să fi depus propria cerere de înregistrare a dreptului în folosul său, pe baza unui temei legitim, în cursul sau chiar după împlinirea termenului necesar pentru uzucapiune.

(3) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin. (1) lit. a) și b), termenul necesar pentru uzucapiune nu începe să curgă înainte de data decesului sau, după caz, a încetării existenței juridice a proprietarului, respectiv înainte de data înregistrării declarației de renunțare la proprietate, chiar dacă intrarea în posesia bunului s-a produs la o dată anterioară.”

184. Articolul 331:

1) titlu va avea următorul cuprins:

„Dobândirea cu bună-credință a dreptului de proprietate asupra bunului mobil”;

2) la alineatul (1), în prima propoziție, după cuvântul „mobil” se completează cu cuvintele „prin intrare în posesie”, iar în finalul propoziției a doua și a treia se completează cu cuvintele „, nu avea împuterniciri de a dispune de bun sau actul juridic de dispoziție este inefficient pe alt temei”;

3) la alineatul (2), în prima propoziție, cuvintele „asupra bunurilor mobile” se substituie cu cuvintele „în temeiul dispozițiilor alin.(1)”, iar în propoziția a doua, cuvintele „valorilor mobiliare” se substituie cu cuvintele „titlurilor de valoare”;

4) se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică:

a) bunurilor mobile dreptul de proprietate asupra cărora se dobândește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate;

b) bunurilor culturale mobile;

c) dacă actul în temeiul căruia dobânditorul a dobândit bunul este nul sau anulabil.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și în cazurile în care legea permite dobândirea prin uzucapiune a anumitor drepturi reale limitate asupra bunurilor mobile.”.

185. Se completează cu articolul 331¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 331¹.** Dobândirea cu bună-credință a dreptului de proprietate liber de drepturile reale limitate

(1) Dacă bunul mobil este grevat cu un drept real limitat al unui terț și transmitătorul nu are dreptul sau împuternicirea de a dispune de bun liber de dreptul terțului, dobânditorul dreptului de proprietate, cu toate acestea, dobândește acest drept liber de dreptul terțului dacă sunt întrunite următoarele condiții cumulative:

a) dobânditorul a intrat în posesia bunului mobil;

b) dobânditorul a dobândit bunul cu titlu oneros;

c) la momentul cînd trece dreptul de proprietate, dobînditorul nu a cunoscut și, în mod rezonabil, nici nu putea să cunoască că transmițătorul nu are dreptul sau împuternicirea să transfere dreptul de proprietate asupra bunului liber de dreptul terțului. Dobînditorului îi revine sarcina de a proba faptele din care reiese că dobînditorul nu putea în mod rezonabil să cunoască că transmițătorul nu are dreptul sau împuternicirea respectivă.

(2) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 331 alin. (3) lit. a) – c).”.

186. Articolele 332 - 334 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 332. Uzucapiunea mobilă

(1) Posesorul sub nume de proprietar dobîndește dreptul de proprietate prin posesia bunului mobil:

a) timp de 3 ani, dacă posesorul a dobîndit bunul cu titlu oneros și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință;

b) timp de 5 ani, dacă posesorul a dobîndit bunul cu titlu gratuit și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință; sau

c) timp de 10 ani, în celelalte cazuri.

(2) Posesorul care invocă uzucapiunea de bună-credință se prezumă că a început să posede din data actului sau survenirii altui temei pe care își justifică îndreptățirea.

(3) Persoana care a intrat în posesia bunului mobil prin sustragere nu dobîndește dreptul de proprietate în temeiul dispozițiilor prezentului articol.

(4) Uzucapiunea prevăzută de prezentul articol nu se aplică bunurilor mobile dreptul de proprietate asupra cărora se dobîndește, conform legii, prin înregistrarea într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv în sensul dispozițiilor art. 283¹².

Articolul 333. Uzucapiunea mobilă a bunurilor culturale mobile

(1) În cazul în care bunul constituie un bun cultural mobil, posesorul nu poate dobîndi dreptul de proprietate în temeiul dispozițiilor art. 330¹ sau 332 înainte de expirarea termenului de 30 de ani din momentul în care:

a) bunul cultural mobil, care a intrat pe teritoriul Republicii Moldova, a părăsit teritoriul statului străin, cu încălcarea legii aplicabile; sau

b) proprietarul bunul cultural mobil a pierdut posesia bunului pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul bunurilor culturale mobile care aparțin cultelor sau părților lor componente, termenul prevăzut de dispozițiile alin. (1) va fi de 75 de ani.”

Articolul 334. Unirea posesiunilor

(1) Posesiile posesorilor anteriori se pot invoca doar în măsura în care ele întruneau condițiile necesare uzucapiunii invocate de posesorul actual, iar toate posesiile invocate sunt consecutive.

(2) Posesorul actual de bună-credință poate invoca posesia posesorului anterior de rea-credință doar pentru a uzucapa în temeiul dispozițiilor art. 330¹ alin. (1) lit. c) sau art. 332 alin. (1) lit. c).”.

187. La articolul 335 alineatul (3), se completează, în final, cu o propoziție cu următorul cuprins:

„Posesia se consideră continuă dacă s-a pierdut fără voia posesorului, cu condiția că posesia este restituită în interiorul termenului de 1 an sau dacă, în decursul aceluiași termen, posesorul înaintează o acțiune în rezultatul căreia posesia este restituită.”

188. Articolul 336:

1) alineatul (1), se completează, în final, cu o propoziție cu următorul cuprins:

„Împrejurarea că proprietarul nu cunoaște unde se află bunul mobil nu împiedică începerea cursului și nici nu suspendă cursul termenului dacă posesia nu este clandestină.”;

2) la alineatul (2), după cuvântul „revendicare” se completează cu cuvintele „sau, după caz, în rectificarea registrului de publicitate”, iar după cuvântul „nemijlocit” se completează cu cuvintele „, cu condiția că acțiunea se admite.”.

189. Se completează cu articolele 336¹ și 336² cu următorul cuprins:

„Articolul 336¹. Efectul dobândirii cu bună-credință sau al uzucapiunii asupra dreptului de proprietate și grevărilor sale

(1) Titularul anterior pierde dreptul său din momentul în care dobânditorul l-a dobândit, în condițiile legii, prin dobândirea cu bună-credință sau, după caz, prin uzucapiune.

(2) Dacă dobânditorul prin dobândirea cu bună-credință sau, după caz, prin uzucapiune a cunoscut sau trebuia să cunoască că dreptul care îl dobândește este grevat cu dreptul real limitat al unui terț, grevarea va continua să existe conform condițiilor sale.

(3) Dacă s-a constatat nulitatea absolută sau relativă a contractului în baza căruia uzucapantul a dobândit dreptul real, acesta se poate opune obligației de restituire a dreptului prin invocarea uzucapiunii în condițiile legii. În acest caz, cealaltă parte contractantă se poate opune obligației de restituire a îmbogățirii primite de la uzucapant.

Articolul 336². Stingerea drepturilor întemeiate pe regulile îmbogățirii fără justă cauză și răspunderea delictuală

Din momentul în care dobânditorul a dobândit dreptul, în condițiile legii, prin dobândirea cu bună-credință sau, după caz, prin uzucapiune, titularul anterior pierde și toate drepturile de a cere de la dobânditor valoarea în bani a dreptului pierdut, precum și valoarea folosinței de care se va bucura dobânditorul după data uzucapiunii, care ar putea fi întemeiate pe dispozițiile legale privind îmbogățirea fără justă cauză sau răspunderea delictuală.”

190. În titlul secțiunii a 2-a, cuvântul „încetarea” se substituie cu cuvântul „pierderea”.

191. La articolul 337, cuvântul „încetării”, „încetează” se substituie cu cuvântul „pierderii” și, respectiv „se pierde”.

192. La articolul 338 alineatul (3), cuvântul „înscrisă” se substituie cu cuvântul „înregistrată”.

193. Articolul 351 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 351.** Actele de administrare și dispoziție privind
bunurile proprietate comună pe cote-părți

(1) Actele de administrare, precum încheierea sau rezoluțiunea unor contracte de locațiune, cesiunile de venituri imobiliare și altele asemenea, cu privire la bunul comun pot fi făcute numai cu acordul coproprietarilor ce dețin majoritatea cotelor-părți.

(2) Actele de administrare care limitează în mod substanțial posibilitatea unui coproprietar de a folosi bunul comun în raport cu cota sa parte ori care impun acestuia o sarcină excesivă prin raportare la cota sa parte sau la cheltuielile suportate de către ceilalți coproprietari nu vor putea fi efectuate decât cu acordul acestuia.

(3) Coproprietarul sau coproprietarii interesați pot cere instanței să suplinească acordul coproprietarului aflat în imposibilitate de a-și exprima voința sau care se opune în mod abuziv la efectuarea unui act de administrare indispensabil menținerii utilității sau valorii bunului.

(4) Orice acte juridice de dispoziție cu privire la bunul comun, actele de folosință cu titlu gratuit, cesiunile de venituri imobiliare și locațiunile încheiate pe termen mai mare de 3 ani, precum și actele care urmăresc exclusiv înfrumusețarea bunului nu se pot încheia decât cu acordul tuturor coproprietarilor. Orice act juridic cu titlu gratuit va fi considerat act de dispoziție.”

194. Se completează cu articolele 351¹ și 351² cu următorul cuprins:

„**Articolul 351¹.** Efectul încălcării regulilor prevăzute de dispozițiile art. 351

(1) Actele juridice încheiate cu nerespectarea dispozițiilor art. 351 sunt inopozabile coproprietarului care nu a consimțit, expres ori tacit, la încheierea actului.

(2) Coproprietarului vătămat i se recunoaște dreptul ca, înainte de partaj, să exercite acțiunile posesorii împotriva terțului care ar fi intrat în posesia bunului comun în urma încheierii actului. În acest caz, restituirea posesiei bunului se va face în folosul tuturor coproprietarilor, cu despăgubiri, dacă este cazul, în sarcina celor care au participat la încheierea actului.

Articolul 351². Acțiunile în justiție ale coproprietarului

(1) Fiecare coproprietar poate sta singur în justiție, indiferent de calitatea procesuală, în orice acțiune privitoare la coproprietate, inclusiv în cazul acțiunii în revendicare.

(2) Hotărârile judecătorești pronunțate în folosul coproprietarului beneficiază tuturor coproprietarilor. Hotărârile judecătorești potrivnice unui coproprietar nu sunt opozabile celorlalți coproprietari.

(3) Când acțiunea nu este introdusă de toți coproprietarii, pârîtul poate cere instanței de judecată introducerea în cauză a celorlalți coproprietari în calitate de reclamânți, în termenul și condițiile prevăzute în Codul de procedură civilă pentru chemarea în judecată a altor persoane.”

195. Articolul 352:

1) după cuvîntul „au” se completează cu cuvîntul „un”, iar după cuvîntul „dreptul” se completează cu textul „de preemțiune în privința cotei-părți care se vinde. Dispozițiile art. 792¹-797 rămîn aplicabile.”;

2) alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul vînzării la licitație, coproprietarul sau organizatorul licitației va notifica pe ceilalți coproprietari cu cel puțin 10 zile înainte de data vînzării. La preț egal, coproprietarii vor avea dreptul de preemțiune la adjudecarea cotei-părți.”;

3) alineatele (3) și (4) se abrogă.

196. La articolul 353, cuvîntul „împărțirea” se substituie cu cuvîntul „partajul”.

197. Articolul 355 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 355.** Dreptul de proprietate în condominiu

(1) În cazul în care s-a constituit un condominiu, dreptul de proprietate exclusivă asupra unității și cota-parte din dreptul de proprietate comună asupra părților comune formează o unitate indivizibilă (dreptul de proprietate în condominiu) și nu pot fi înstrăinate sau grevate separat. Orice clauză contrară este nulă.

(2) Condominiu reprezintă totalitatea de bunuri imobile format dintr-un teren cu una sau mai multe clădiri, în condițiile legii în care există:

a) locuințe, încăperi izolate cu altă destinație decît cea de locuință sau locuri de parcare din cadrul clădirii dacă întrunesc condițiile prevăzute de legislație, construite sau care urmează a fi construite, înregistrate sub număr cadastral separat în registrul bunurilor imobile (unități). Unitățile fac obiectul dreptului de proprietate exclusivă; și

b) terenul și părțile clădirii din condominiu care nu sînt unități și sînt destinate folosinței tuturor proprietarilor în condominiu sau unora dintre aceștia, precum și alte bunuri care, potrivit legii sau actului de constituire al condominiului, sînt destinate folosinței comune a tuturor proprietarilor în condominiu sau unora dintre aceștia (părți comune). Părțile comune fac obiectul dreptului de proprietate comună forțată și perpetuă.

(3) În sensul dispozițiilor alin.(2) lit. b), constituie teren al condominiului terenul, în hotarele stabilite, pe care este situată clădirea condominiului și terenul aferent necesar pentru deservirea și exploatarea corespunzătoare a clădirii și, în cazul clădirilor cu destinație locativă, pentru asigurarea necesităților social-locative ale membrilor condominiului, care constituie proprietate comună pe cote-părți a tuturor proprietarilor din condominiu. În cazul în care proprietarii părților comune dețin doar un drept de suprafață asupra terenului condominiului sau un alt drept prevăzut de legislație, atunci acest drept asupra terenului face parte din părțile comune, iar referințele la teren se consideră referință la dreptul respectiv asupra terenului.

(4) La schimbarea titularului dreptului de proprietate exclusivă asupra unității, la noul proprietar trece și cota-parte din dreptul de proprietate comună. Orice clauză contrară este nulă.

(5) Modul de constituire și administrare a proprietății în condominiu se reglementează prin lege.”.

198. Articolul 357:

1) la alineatul (1), cuvîntul „împărțire” se substituie cu cuvîntul „partaj”, iar după cuvîntul „oricînd” se completează cu cuvintele „de către oricare dintre coproprietari”;

2) la alineatul (2), cuvintele „Împărțirea poate fi cerută” se substituie cu cuvintele „Partajul poate fi cerut”;

3) alineatul (3) va avea următorul cuprins:

(3) Partajul poate fi făcut prin contract de partaj între coproprietari sau, în absența unui contract de partaj, prin hotărîre judecătorească prin introducerea unei acțiuni în partaj de către oricare dintre coproprietari”;

4) se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Contractului de partaj i se aplică dispozițiile legale cu privire la actele juridice de dispoziție.”

199. La articolul 358 alineatul (2), cuvintele „părțile comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente” se substituie cu cuvîntul „condominiului”.

200. La articolul 359 alineatul (1) cuvîntul „înscrise” se substituie cu cuvîntul „notate”.

201. Articolul 360 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 360.** Suspendarea pronunțării partajului prin hotărîre judecătorească

Instanța sesizată cu cererea de partaj poate suspenda pronunțarea partajului, pentru cel mult 1 an, pentru a nu se aduce prejudicii grave intereselor celorlalți coproprietari. Dacă pericolul acestor prejudicii este înlăturat înainte de împlinirea termenului, instanța, la cererea părții interesate, va reveni asupra măsurii.”.

202. Articolul 361:

1) se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Bunurile care compun o unitate economică, un set sau o altă universalitate separarea căreia îi va reduce valoarea, nu va fi partaj în natură dacă măcar unul din coproprietar se opune unui asemenea mod de partaj.”;

2) alineatul (2):

în dispoziție, după cuvintele „nu este” se completează cu cuvîntul „comod”;

la litera a), cuvintele „ori a mai multor” se exclud, iar cuvîntul „lor” se substituie cu cuvintele „sau, în favoarea mai multor coproprietari, la cererea lor comună. În cazul mai multor cereri de atribuire care se contrazic reciproc, instanța de judecată aplică dispozițiile art. 361¹.”;

la litera b), la începutul propoziției se completează cu cuvintele „dacă niciunul dintre coproprietari nu a cerut atribuirea întregului bun sau dacă această cerere nu poate fi satisfăcută”;

3) la alineatul (3), după cuvintele „parte reală” se completează cu cuvintele „(lot de atribuire)”.

4) se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul divizării unui imobil, instanța de judecată poate constitui un drept de servitute sau un alt drept real pentru a permite folosirea corespunzătoare a bunului nou format.

(6) Instanța de judecată nu poate dispune un mod de partaj la care obiectează toți coproprietarii.”.

203. Se completează cu articolul 361¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 361¹.** Atribuirea bunului în cazul mai multor cereri

(1) În cazul mai multor cereri de atribuire care se contrazic reciproc, la atribuirea bunului către un coproprietar, se iau în considerare necesitățile și interesele speciale ale fiecărui coproprietar, dorința titularilor cotelor-părți care formează majoritatea din toate cotele-părți și acordurile anterioare.

(2) Coproprietarul are dreptul preferențial la atribuirea locuinței în care acel coproprietar își avea reședința obișnuită la data introducerii acțiunii în partaj, precum și, după caz, asupra mobilierului cu care este dotată locuința.

(3) Coproprietarul are dreptul preferențial la atribuirea bunului pe care îl folosea în desfășurarea unei activități de întreprinzător sau profesionale la data introducerii acțiunii în partaj, precum și asupra bunurilor mobile cu care era dotat.

(4) În cazul în care mai mulți coproprietari invocă drepturile preferențiale, se va ține cont de aptitudinea solicitanților de a administra și întreține bunul în cauză. În cazul în care bunul ține de o activitate sau este o parte socială într-o societate comercială, se va ține cont de durata participării personale a solicitantului în acea activitate înainte de data introducerii acțiunii în partaj.”

204. Articolul 363:

1) la alineatul (1), după cuvintele „bunurilor imobile” se completează cu cuvintele „și altor bunuri”, iar după cuvântul „apare” se completează cu cuvintele „conform legii”. Cuvântul „înscrisului” se substituie cu cuvântul „înregistrării”, iar cuvintele „registru bunurilor imobile” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate corespunzător”;

2) se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Partajul nu afectează drepturile reale ale terților asupra bunului constituite înainte de partaj.”

3) la alineatul (4), după cuvintele „care deține” se completează cu cuvintele „un gaj sau”.

205. Articolul 365:

1) în tot textul articolului, cuvintele „împărțirea”, „împărțirii” se substituie cu cuvântul „contractul de gaj”, la forma gramaticală corespunzătoare;

2) la alineatul (2), cuvântul „participarea” se substituie cu cuvântul „acordul”.

206. Articolul 371 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În cazul în care bunul comun reprezintă un drept dobândirea căruia este supusă, conform legii, înregistrării într-un registru de publicitate, iar dreptul este înregistrat doar în folosul unuia dintre soți, oricare dintre soți poate cere să se noteze în registrul de publicitate calitatea aceluși drept de bun comun al soților. În lipsă de această notare, față de terțul dobânditor al dreptului înregistrat ori al unei grevări asupra aceluși drept nu se poate invoca calitatea lui de bun comun al soților cu excepția cazului în care se va demonstra că dobânditorul a cunoscut această calitate pe altă cale.”

207. Titlul III se completează cu capitolul III¹ cu următorul cuprins:

„**Capitolul III¹**

PROPRIETATEA PERIODICĂ

Articolul 373¹. Proprietatea periodică

(1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică, în absența unei reglementări speciale, ori de câte ori mai multe persoane (coproprietari) exercită succesiv și repetitiv atributul folosinței specific dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, în intervale de timp determinate, egale sau inegale.

(2) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică în cazul în care asupra bunului există un drept de proprietate comună pe cote-părți, iar coproprietarii au convenit asupra unui mod de folosință în intervale de timp determinate.

(3) Dispozițiile legale privind proprietatea comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător proprietății periodice în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentului capitol.

Articolul 373². Temeiul proprietății periodice

(1) Proprietatea periodică se naște în temeiul actului juridic.

(2) Caracterul periodic al proprietății deținute de mai mulți coproprietari trebuie să fie prevăzut expres prin indicarea intervalului de timp determinat care se atribuie dobânditorului în temeiul cotei-părți dobândite. Intervalul de timp va fi exprimat prin referința la prima și ultima zi și lună de folosință exclusivă.

Articolul 373³. Valabilitatea actelor încheiate de coproprietar

(1) În privința cotei-părți aferente intervalului de timp ce îi revine ori a unei părți din ea, orice coproprietar poate încheia, în condițiile legii, acte de conservare, de administrare și de dispoziție. Ceilalți coproprietari nu dețin vreun drept de preemțiune în temeiul legii.

(2) Actele de administrare sau de dispoziție care au ca obiect cota-parte din dreptul de proprietate aferentă unui interval de timp care aparține unui alt coproprietar sunt ineficiente în partea în care constituie sau transmit drepturi privitor la acea cotă-parte. Dispozițiile art. 351¹ și art. 351² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 373⁴. Drepturile și obligațiile coproprietarilor

(1) Fiecare coproprietar este obligat să facă toate actele de conservare, în așa fel încât să nu împiedice ori să îngreuneze exercitarea drepturilor celorlalți coproprietari. Pentru reparațiile mari, coproprietarul care avansează cheltuielile necesare are dreptul la despăgubiri în raport cu valoarea drepturilor celorlalți coproprietari.

(2) Actele prin care se consumă în tot sau în parte substanța bunului pot fi făcute numai cu acordul celorlalți coproprietari.

(3) La încetarea intervalului, coproprietarul este dator să predea bunul coproprietarului îndreptățit să îl folosească în următorul interval.

(4) Coproprietarii pot încheia un contract de administrare, dispozițiile privind proprietatea comună cote-părți aplicându-se în mod corespunzător. Clauza din contractul de administrare a bunului imobil care prevede că, dobânditorul unei cote-părți aderă în mod automat la contractul de administrare în locul celui care a înstrăinat cota-parte respectivă, produce efecte doar din momentul în care acest contract a fost notat în registrul bunurilor imobile.

Articolul 373⁵. Obligația de despăgubire și excluderea

(1) Nerespectarea obligațiilor prevăzute în prezentul capitol atrage plata de despăgubiri.

(2) În cazul în care unul dintre coproprietari tulbură în mod grav exercitarea proprietății periodice, acesta va putea fi exclus, prin hotărîre judecătorească, la cererea coproprietarului vătămat.

(3) Excluderea va putea fi dispusă numai dacă unul dintre ceilalți coproprietari sau un terț cumpără cota-parte a celui exclus.

Articolul 373⁶. Încetarea proprietății periodice

(1) Proprietatea periodică încetează prin distrugerea bunului comun, în temeiul dobîndirii de către o singură persoană a tuturor cotelor-părți din dreptul de proprietate periodică, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Coproprietarul nu are dreptul de a cere partajul bunului deținut cu titlu de proprietate periodică dacă coproprietarii nu au convenit altfel prin contract. Dreptul coproprietarului de a cere partajul bunului imobil devine opozabil prin notare în registrul bunurilor imobile.”

208. Articolele 374 și 375 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 374. Acțiunea în revendicare

(1) Proprietarul unui bun are dreptul de a i se recunoaște dreptul de proprietate și de a obține sau recupera posesia sa de la oricare persoană care îl stăpînește de fapt, cu excepția cazului în care acea persoană are un drept de a poseda bunul, în sensul dispozițiilor art. 304¹ alin.(3), opozabil proprietarului.

(2) Acțiunea în revendicare se înaintează contra persoanei care exercită stăpînirea de fapt a bunului la data înaintării.

(3) În cazul în care dreptul de proprietate sau un alt drept de a poseda al persoanei față de care s-a înaintat acțiunea în revendicare este înregistrat într-un registru de publicitate prevăzut de lege, acțiunea în revendicare nu poate fi admisă dacă nu s-a dispus efectuarea în acel registru, în condițiile legii, a rectificării sau altei modificări în folosul persoanei care a înaintat acțiunea în revendicare.

(4) Cu toate acestea, dacă hotărîrea judecătorească prin care s-a dispus efectuarea rectificării sau altei modificări nu este opozabilă, conform legii, titularului unui drept înregistrat în registrul de publicitate, atunci acestuia nu îi este opozabilă nici hotărîrea judecătorească prin care s-a admis acțiunea în revendicare.

Articolul 375. Excluderea revendicării

Acțiunea în revendicare se va respinge dacă, în condițiile stabilite de lege, prin efectul dobîndirii de bună-credință, uzucapiunii, accesiunii, a aplicării dispozițiilor privind regimul bunului găsit sau a altui temei prevăzut de lege, proprietarul a pierdut dreptul de proprietate, iar posesorul sau predecesorul său l-a dobîndit.”

209. Se completează cu articolele 375¹ și 375² cu următorul cuprins:

„Articolul 375¹. Revendicarea bunului după dobîndirea în temeiul actului juridic lovit de nulitate absolută sau relativă sau inefficient

(1) În cazul în care bunul a fost dobândit în temeiul unui act juridic lovit de nulitate absolută sau relativă sau a unui act juridic ineficient în partea îndreptățirii dobânditorului, proprietarul poate exercita acțiunea în revendicare sub rezerva dispozițiilor art. 374 și 375.

(2) Dacă, conform legii, proprietarului care a revendicat îi revine o obligație de a restitui prețul sau chiria primită sau o altă obligație corelativă față de dobânditor, iar această obligație corelativă trebuie executată simultan, dobânditorul poate, pe temeiul dispozițiilor art. 616, suspenda executarea obligației de restituire a bunului pînă cînd proprietarul a oferit să execute sau a executat obligația corelativă ce îi revine.

Articolul 375². Concurența cu alte acțiuni

Dacă între proprietar și posesor există un raport juridic, proprietarul își va recupera bunul în condițiile aceluia raport juridic.”.

210. Articolul 376:

1) titlul articolului va avea următorul cuprins: „Acțiunea negatorie”;

2) la alineatul (1) cuvîntul „încălcat” se substituie cu cuvîntul „tulburat”, iar cuvîntul „ilicită” se exclude. Cuvintele „poate cere” se substituie cu cuvintele „este în drept să ceară instanței să fie apărât”, iar cuvintele „autorului încetarea încălcării” se vor exclude;

3) alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Instanța de judecată poate să dispună apărarea proprietarului, în funcție de circumstanțe, prin interzicerea tulburării iminente, interzicerea tulburării curente, precum și înlăturarea consecințelor tulburării din trecut.”

4) la alineatul (3), conjuncția „și” se substituie cu conjuncția „sau”, iar după cuvîntul „persoane” se completează cu cuvintele „care îi sunt opozabile”.

211. Articolul 383 se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Dispozițiile art. 382 alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.”.

212. La articolul 387, cuvintele „se consideră fructe de pe” se substituie cu cuvintele „aparțin proprietarului aceluia”, iar în final se completează cu cuvîntul „vecin”.

213. Articolul 389:

1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Orice construcție, lucrare sau plantație se poate face de către proprietarul terenului numai cu respectarea unei distanțe minime de 60 de cm față de linia de hotar, dacă nu se prevede altfel prin lege, regulamentului de urbanism astfel încît să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin.”;

2) la alineatul (3) după cuvintele „să ceară” se completează cu cuvintele „demolarea construcției, sau”.

214. La articolul 395 alineatul (1), după cuvintele „uzufructuar de a” se completează cu cuvintele „poseda și”.

215. Articolul 396:

- 1) la alineatul (1), textul „dispozițiile privind registrul bunurilor imobile fiind aplicabile pentru bunurile imobile” se exclude;
- 2) la alineatul (3), cuvintele „un patrimoniu” se substituie cu cuvintele „o masă patrimonială, o universalitate de fapt”, iar în final, cuvântul „el” se substituie cu cuvântul „ea”.

216. Se completează cu articolul 397¹ și 397² cu următorul cuprins:

„Articolul 397¹. Acțiunea confesorie a uzufructuarului

(1) Uzufructuarul poate intenta acțiune împotriva oricărei persoane care împiedică exercitarea dreptului de uzufruct, chiar și față de nudul proprietar. Dispozițiile legale privitoare la apărarea dreptului de proprietate se aplică în mod corespunzător acțiunii confesorii a uzufructuarului.

(2) Dreptul la acțiune confesorie este imprescriptibil.

Articolul 397². Cesiunea uzufructului

(1) În absenta unei prevederi contrare, uzufructuarul nu poate ceda dreptul său unei alte persoane fără acordul nudului proprietar.

(2) Uzufructuarul rămîne dator exclusiv față de nudul proprietar numai pentru obligațiile născute înainte de cesiune. Pînă la notificarea cesiunii, uzufructuarul și cesionarul răspund solidar pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor față de nudul proprietar.

(3) După notificarea cesiunii, cesionarul este dator față de nudul proprietar pentru toate obligațiile născute după notificarea cesiunii. În acest caz, uzufructuarului i se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile legale din materia fidejusiunii.

(4) După cesiune, dreptul de uzufruct continuă, după caz, pînă la împlinirea termenului initial sau pînă la decesul uzufructuarului initial.”.

217. Articolul 398:

- 1) titlul va avea următorul cuprins: „Locațiunea bunului grevat de uzufruct”;
- 2) alineatul (1) se abrogă.

218. La articolul 399, cuvintele „autentificată” și „autentificarea” se substituie cu cuvintele „legalizată” și, respectiv, „legalizarea”.

219. Articolului 403 va avea următorul cuprins:

„Articolul 403. Uzufructul creanțelor

(1) Uzufructul asupra unei creante este opozabil tertilor în aceleasi conditii ca și cesiunea de creanță

(2) Dacă uzufructul se răsfrînge asupra unei creanțe care devine scadentă în timpul uzufructului, plata se face uzufructuarului, care eliberează chitanță.

(3) La încheierea uzufructului, tot ceea ce a fost primit ca plată se transmite nudului proprietar.”.

220. Articolul 404 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Repartizarea exercitării dreptului de vot în alte conditii decît cele prevăzute la alin. (1) și (2) nu este opozabilă tertilor, afară de cazul în care acestia au cunoscut-o în mod expres.”.

221. La articolul 409, cuvintele „uzează, ca urmare a utilizării lor” se substituie cu cuvintele „supun uzurii”, iar ultima propoziție se exclude.
222. Articolul 410 alineatul (2), cuvintele „daune-interese” se substituie „despăgubiri”.
223. Articolul 412:
la alineatele (3) și (6), cuvântul „capitale” se substituie cu cuvântul „mari”;
se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:
„(3¹) Sunt reparații mari acelea ce au ca obiect o parte importantă din bun și care implică o cheltuială excepțională, cum ar fi cele referitoare la consolidarea ori reabilitarea construcțiilor privind structura de rezistență, zidurile interioare și/sau exterioare, acoperișul, instalațiile electrice, termice ori sanitare aferente acestora, la înlocuirea sau repararea motorului ori caroseriei unui automobil sau a unui sistem electronic în ansamblul său.”
224. La articolul 413, cuvintele „caz fortuit” se substituie cu cuvintele „eveniment în afara controlului lor”.
225. La articolul 416, cuvântul „Nudul” se substituie cu cuvintele „Sub rezerva dreptului de uzufruct nudul”.
226. La articolul 418 alineatul (1), cuvintele „patrimoniului” și „de patrimoniu” se substituie cu cuvintele „masei patrimoniale” și, respectiv „din masă”.
227. La articolul 420 alineatul (2), cuvintele „instanța de judecată a pronunțat rezoluțiunea sau nulitatea actului juridic prin care cel” se substituie cu cuvintele „s-a desființat titlul de proprietate al celui”, iar cuvintele „a dobândit titlul de proprietate” se substituie cu cuvintele „ori când a intervenit rezoluțiunea contractului prin care s-a instituit uzufructul.”
228. La articolul 421, în final se completează cu cuvintele „neefectuînd reparațiile la care este ținut.”
229. La articolul 422 alineatul (1), cuvintele „caz fortuit” se substituie cu cuvintele „evenimentul în afara controlului uzufructuarului”.
230. La articolul 423 alineatul (1), cuvântul „corespunzătoare” se substituie cu cuvintele „în care se află”.
231. La alineatul (3) cuvintele „imobilelor, stingerea uzufructului trebuie înscrisă în registru” se substituie cu cuvintele „în care uzufructul este înregistrat într-un registru de publicitate, uzufructul stins trebuie radiat”.
232. Articolul 424:
1) la alineatul (1), după cuvântul „poate” se completează cu cuvintele „poseda și”;

- 2) la alineatul (2), în final se completează cu cuvintele „, , precum și cu părinții ori alte persoane aflate în întreținere.”;
- 3) la alineatul (3), cuvintele „dispozițiile privind registrul bunurilor imobile fiind aplicabile pentru bunurile imobile” se exclud.

233. Articolul 428:

- 1) la alineatul (1) cuvântul „terenul” se substituie cu cuvântul „imobilul”;
- 2) se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător când servitutea grevează un alt imobil decât un teren.”.

234. Articolul 429:

- 1) la alineatul (2), la începutul propoziției, cuvântul „proprietarul” se substituie cu cuvintele „Părțile pot să prevadă obligația proprietarului”, iar cuvintele „poate fi obligat” se exclud. Cuvântul „despăgubire” se substituie cu cuvântul „compensație”;
- 2) la alineatul (3), cuvântul „împărțirea” se substituie cu cuvântul „divizarea”.

235. Articolul 431:

- 1) la alineatul (2), cuvintele „actul juridic” se substituie cu cuvântul „contractul”;
- 2) la alineatul (3) cuvintele „este opozabilă după înscriere” se substituie cu cuvintele „prin înregistrarea ei”.

236. Articolul 433 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 433.** Dobândirea servituților prin uzucapiune

(1) Orice servitute se poate dobândi prin uzucapiunea prevăzută de dispozițiile art. 330¹.

(2) Numai servitutea pozitivă se poate dobândi prin uzucapiunea prevăzută de dispozițiile art. 330³, care se vor aplica în mod corespunzător.”

237. La articolul 439, cuvântul „grad” se substituie cu cuvântul „rang”.

238. Articolul 440:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) alineatul (1):

în dispoziție, cuvintele „prin radierea ei din registrul bunurilor imobile” se exclud;

la litera c), în final se completează cu cuvintele „ori dacă a intervenit rezoluțiunea contractului prin care s-a instituit servitutea”;

la litera e), după cuvântul „imposibilitate” se completează cu cuvântul „definitivă”.

3) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Servitutea stinsă urmează a fi radiată din registrul bunurilor imobile.”

239. La articolul 441 alineatul (2), după cuvântul „uzufructuar” se completează cu cuvintele „sau superficial”, iar după cuvântul „ori” se completează cu cuvintele „după caz”.

240. La articolul 442 alineatul (2), cuvintele „suplini consimțământul proprietarului terenului dominant” se substituie cu cuvintele „pronunța hotărâre care ține loc de contract de răscumpărare a servituții”.

241. Articolul 443:

1) la alineatul (1), prima propoziție, după cuvintele „imobiliar de a” se completează cu cuvintele „poseda și”, iar după cuvintele „construcții” și, respectiv „existente” se completează cu cuvintele „a superficiarului”;

2) la alineatul (5), în final se completează cu o propoziție cu următorul cuprins: „Dreptul de proprietate asupra construcției ridicate pe terenul grevat de suprafață este exercitat de către suprafiar pe durata existenței dreptului de suprafață. În cazul în care construcția a fost înregistrată în registrul bunurilor imobile, suprafiarul va fi arătat ca proprietar al construcției pe durata existenței dreptului de suprafață.”

242. Articolul 444:

1) la alineatul (1), cuvântul „înscrisului” se substituie cu cuvântul „înregistrării”;

2) alineatul (2), în final se completează cu o propoziție cu următorul cuprins: „La împlinirea termenului, dreptul de suprafață poate fi reînnoit.”

3) alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Suprafața se poate înregistra și în temeiul unui act juridic prin care proprietarul întregului fond a transmis exclusiv construcția ori a transmis terenul și construcția, în mod separat, către două persoane, chiar dacă nu s-a stipulat expres constituirea suprafeței.”

4) se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În situația în care s-a construit pe terenul altuia, suprafața se poate înregistra pe baza renunțării proprietarului terenului la dreptul de a invoca accesivitatea, în favoarea constructorului. De asemenea, ea se poate înregistra în folosul unui terț pe baza cesiunii dreptului de a invoca accesivitatea.”

243. La articolul 446, cuvântul „înscris” se substituie cu cuvântul „înregistrează”.

244. Articolul 447:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) la alineatul (1), prima propoziție, în final se completează cu cuvintele „de suprafață”, iar în a doua propoziție, cuvintele „suprafața se” se substituie cu cuvântul „suprafiarul” și după cuvântul „îpoteca” se completează cu cuvintele „suprafața și construcția”, iar în final, cuvintele „odată cu acestea” se substituie cu cuvântul „împreună.”;

3) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În caz de vânzare a construcției de către suprafiar, proprietarul terenului are dreptul de preemțiune.”

245. La articolul 448 alineatele (3) și (4) se abrogă.

246. Articolul 449:

1) la litera a), în final se completează cu cuvintele „ori dacă a intervenit rezoluțiunea contractului prin care s-a instituit suprafață”;

2) se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins:
„b¹) prin pieirea construcției, dacă există stipulație expresă în acest sens”.

247. Articolul 451 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 451.** Efectele stingerii dreptului de suprafață

(1) În cazul prevăzut de dispozițiile art. 449 lit. a), construcția care făcea obiectul dreptului de suprafață, din data stingerii suprafeței, devine de drept parte componentă a terenului conform dispozițiilor art. 288¹, aparținând proprietarului terenului, iar dreptul suprafațiarului asupra terenului și construcției se radiază. Proprietarului terenului îi incumbă obligația de a plăti o despăgubire egală cu valoarea de piață a acesteia de la data expirării termenului. Suprafațiarul nu are dreptul, la stingerea dreptului de suprafață, să demoleze construcția sau părți ale ei. Suprafațiarul este obligat să remită proprietarului terenului actele aferente construirii construcției.

(2) Când construcția nu există în momentul constituirii dreptului de suprafață, iar valoarea acesteia este egală sau mai mare decât aceea a terenului, proprietarul terenului poate cere obligarea suprafațiarului să cumpere terenul la valoarea de piață pe care acesta ar fi avut-o dacă nu ar fi existat construcția. Suprafațiarul poate refuza să cumpere terenul dacă ridică, pe cheltuiala sa, construcția clădită pe teren și repune terenul în situația anterioară.

(3) În absența unei înțelegeri contrare încheiate cu proprietarul terenului, drepturile reale limitate consimțite de suprafațiar se sting în momentul încetării dreptului de suprafață. Ipotecile care grevează dreptul de suprafață se strămută de drept asupra despăgubirii primite de la proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (1); se extind de drept asupra terenului în cazul prevăzut la alin. (2) prima propoziție; sau se strămută de drept asupra materialelor, în cazul prevăzut la alin. (2) propoziția a doua.

(4) Ipotecile constituite cu privire la teren pe durata existenței suprafeței nu se extind și la construcție în momentul încetării dreptului de suprafață, în cazul prevăzut la alin. (1). Ele se strămută de drept asupra sumei de bani primite de proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (2) prima propoziție sau se extind de drept cu privire la întregul teren în cazul prevăzut la alin. (2) a doua propoziție.”.

248. La articolul 452 alineatul (3) se abrogă.

249. Se completează cu articolele 452¹ și 452² cu următorul cuprins:

„**Articolul 452¹.** Efectele încetării suprafeței prin consolidare

(1) În cazul în care dreptul de suprafață s-a stins prin consolidare, în absența unei stipulații contrare, drepturile reale limitate constituite asupra drepturilor suprafațiarului se mențin pe durata pentru care au fost constituite, dar nu mai târziu de expirarea termenului inițial al suprafeței.

(2) Ipotecile născute pe durata existenței suprafeței se mențin fiecare în funcție de obiectul asupra cărora s-au constituit.

Articolul 452². Efectele încetării suprafeței prin pieirea construcției

(1) În cazul stingerii dreptului de suprafață prin pieirea construcției, drepturile reale care grevează dreptul de suprafață se sting, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Ipotecile născute cu privire la nuda proprietate asupra terenului pe durata existenței dreptului de superficie se mențin asupra dreptului de proprietate reîntregit.”

250. La Cartea a doua, Titlul IV, Capitolul V va avea următorul cuprins:

„Capitolul V GAJUL

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 454. Noțiunea de gaj

(1) Gajul este dreptul real în al cărui temei titularul (creditorul gajist) poate pretinde, din valoarea obiectului gajului, satisfacerea creanțelor sale garantate cu preferință față de ceilalți creditori ai titularului obiectului gajului (debitorul gajist).

(2) Valabilitatea gajului depinde de valabilitatea obligației garantate prin gaj.

(3) Gajul se constituie în vederea garantării executării obligației și reprezintă un raport de drept accesoriu față de obligația garantată, fiind condiționată în timp de durata acesteia, dacă legea sau contractul de gaj nu prevede altfel.

Articolul 455. Debitorul gajist

(1) Este debitor gajist orice persoană fizică sau juridică care este proprietar, un alt posesor sau uzufructuar legal al bunurilor depuse în gaj și care are dreptul de a înstrăina aceste bunuri.

(2) Poate fi debitor gajist atât debitorul obligației garantate, cât și un terț (numit garantul gajist sau, după caz, garantul ipotecar).

(3) Bunurile proprietate comună pot fi gajate doar cu acordul tuturor coproprietarilor, fiecare din coproprietari devenind în acest caz codebitor gajist.

(4) Societățile comerciale și întreprinderile gajează bunurile lor în conformitate cu documentele de constituire.

(5) Cota-parte din proprietatea comună pe cote-părți poate fi gajată fără acordul celorlalți coproprietari dacă contractul între coproprietari nu prevede altfel. În cazul imobilelor, mențiunea cu privire la necesitatea unui asemenea acord urmează a fi notată în registrul bunurilor imobile.

(6) Cel care are asupra bunului un drept afectat de modalități sau susceptibil de nulitate poate constitui doar un gaj afectat de aceleași modalități sau condiții de nulitate.

(7) Bunurile proprietate a persoanelor fizice aflate sub tutelă sau curatelă pot fi gajate numai cu acordul autorității de tutelă sau, respectiv, curatelă.

(8) Dacă dreptul de dispoziție asupra unui bun necesită acordul (încuviințarea, autorizarea etc.) unui terț, acest acord este necesar și pentru constituirea gajului asupra bunului respectiv.

(9) Bunul aflat în proprietatea unor persoane fizice în privința cărora s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară sau în proprietatea minorilor poate fi gajat cu respectarea condițiilor necesare pentru înstrăinare dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 455¹. Garantul gajist (garantul ipotecar)

(1) Debitorul și garantul gajist, în calitate sa de debitor gajist, pot conveni asupra condițiilor de garantare a executării obligațiilor debitorului de către garantul gajist, precum și asupra obligațiilor debitorului față de garantul gajist în cazul exercitării dreptului de gaj de către creditorul gajist. Lipsa unui asemenea acord scris nu influențează valabilitatea gajului.

(2) Garantul gajist nu poate opune creanțele sale față de debitor satisfacerii creanțelor creditorului gajist din contul bunului gajat.

(3) În cazul în care creanțele creditorului gajist sînt satisfăcute de către garantul gajist, inclusiv din contul bunului gajat, se aplică dispozițiile legale cu privire la subrogație. După ce garantul gajist execută obligația debitorului, primul are dreptul să solicite de la creditorul gajist dovada executării obligației în condițiile stabilite de lege.

Articolul 455². Creditorul gajist (creditor ipotecar)

Este creditor gajist (creditor ipotecar) persoana în a cărei favoare s-a constituit gajul.

Articolul 456. Tipurile de gaj

(1) Gajul se constituie asupra unui bun mobil sau imobil, ori asupra unei universalități de bunuri mobile.

(2) Gajul bunurilor imobile este denumit ipotecă. Dispozițiile privitoare la gaj se aplică în mod corespunzător ipotecii în măsura în care nu contravin dispozițiilor speciale cu privire la ipotecă.

(3) Gajul bunurilor mobile are loc cu sau fără deposedarea de ele.

(4) Gajul bunului mobil cu deposedare este denumit amanet.

Articolul 457. Indivizibilitatea gajului

Gajul este indivizibil chiar dacă bunul gajat sau obligația este divizibilă.

Gajul este indivizibil și subzistă integral asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele și asupra tuturor părților lor chiar și în cazul în care bunul sau obligația sînt divizibile.

Secțiunea 2

Apariția, înregistrarea și stingerea gajului

Articolul 458. Temeiul și momentul apariției gajului

(1) Gajul apare doar în condițiile și în formele stabilite de prezentul cod.

(2) Gajul este convențional sau legal.

(3) Ipoteca apare în momentul înregistrării. Gajul bunurilor mobile fără deposedare apare în momentul înregistrării sau, în cazul gajului asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi bancare, prin control, în conformitate cu dispozițiile art. 473¹ alin. (2). Dispozițiile privind gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi bancare se aplică în mod corespunzător și privind gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturile deschise la alți prestatori de servicii de plată decît o bancă.

(4) Cheltuielile legate de înregistrare a gajului, precum și cele legate de modificarea sau completarea contractului de gaj și înregistrarea acestora, sînt suportate de debitorul gajist, cu excepția cazurilor în care contractul de gaj prevede altfel.

(5) Amanetul apare în momentul dobândirii posesiunii asupra bunului.

Articolul 459. Înregistrarea gajului fără deposedare

(1) Ipoteca se înregistrează în Registrul bunurilor imobile. În cazul în care modificarea contractului de ipotecă conduce la modificarea datelor înregistrate în Registrul bunurilor imobile, modificările respective trebuie înregistrate conform procedurii stabilite pentru înregistrarea ipotecii.

(2) Gajul bunurilor mobile fără deposedare, cu excepția gajului constituit prin control în conformitate cu dispozițiile art. 473¹ alin. (2), se înregistrează în Registrul garanțiilor reale mobiliare (în continuare – Registrul garanțiilor).

Articolul 460. Stingerea gajului

(1) Gajul se stinge în urma pieririi bunului gajat, punerii acestuia în afara circuitului civil dacă aceste evenimente se produc asupra bunului în întregime.

(2) Gajul asupra bunului mobil încorporat unui imobil subzistă cu titlu de ipotecă sub condiția înscrierii în Registrul bunurilor imobile chiar dacă bunul mobil și-a schimbat natura. Acest gaj are rang de prioritate stabilit conform înregistrării anterioare.

(3) Gajul se stinge prin stingerea obligației a cărei executare acesta o garantează.

(4) Amanetul se stinge odată cu încetarea posesiunii.

(5) Gajul se stinge și în cazul:

- a) acordului scris al creditorului gajist de a radia gajul;
- b) expirării termenului pentru care a fost constituit gajul;
- c) vânzării în cadrul exercitării dreptului de gaj;
- d) altor situații prevăzute de lege.

(6) Cererea de radiere a gajului înregistrat sau ipotecii se depune la registrul corespunzător de către creditorul gajist sau de către orice persoană interesată, cu acordul scris al creditorului gajist. Cazurile în care nu este nevoie de acordul creditorului gajist pentru radierea ipotecii sînt stabilite de legislație.

Secțiunea 3 Obiectul și întinderea gajului

Articolul 461. Dispoziții generale

(1) Obiect al gajului poate fi orice bun corporal sau incorporeal, prezent sau viitor, determinat individual sau generic, sau o universalitate de bunuri, cu excepția bunurilor scoase din circuit civil, bunurilor inalienabile sau insesizabile. Obiect al gajului poate fi orice drept patrimonial, inclusiv dreptul de creanță al debitorului gajist asupra creditorului gajist.

(2) Prin universalitate de bunuri, în sensul dispozițiilor alin. (1), se înțelege o totalitate de bunuri mobile, prezente sau viitoare, corporale sau incorporale, descrise în mod general.

(3) Dreptul de gaj se extinde și asupra accesoriilor bunului gajat dacă contractul nu prevede altfel.

(4) Gajul se extinde asupra oricărui bun care se unește prin accesiune cu bunul gajat, precum și oricăror altor îmbunătățiri aduse lui.

(5) Nu pot constitui obiect al gajului drepturile legate nemijlocit de persoana debitorului gajist și nici drepturile a căror cesiune este interzisă de lege.

(6) Cota substanțială de acțiuni ale băncilor din Republica Moldova poate constitui obiect al gajului doar cu permisiunea prealabilă a Băncii Naționale a Moldovei.

(7) Nu pot fi gajate separat bunurile care, în temeiul legii, nu pot fi înstrăinate separat. Nu poate fi obiect al gajului o parte a bunului indivizibil.

(8) Obiect al gajului poate fi dreptul asupra mijloacelor bănești în monedă națională și în valută străină:

a) aflate și care vor intra în conturi bancare, prin gaj fără deposedare;

b) sub formă de monede metalice jubiliare și comemorative, inclusiv cele ce conțin metale prețioase, prin gaj cu deposedare (amanet).

Articolul 462. Obiectul ipotecii

(1) Obiectul ipotecii poate fi unul sau mai multe bunuri imobile prezente sau viitoare ce pot fi individualizate prin numere cadastrale separate. Dispozițiile privind ipoteca se aplică în mod corespunzător în cazul ipotecării drepturilor reale limitate dacă legea nu interzice ipotecarea lor.

(2) Obiectul ipotecii este determinat prin denumirea bunului, numărul său cadastral, locul aflării, precum și printr-o descriere suficientă pentru identificarea acestuia.

(3) Prin contract poate fi prevăzută extinderea ipotecii asupra bunurilor imobile ce vor fi dobândite sau construite în viitor, conform legii.

(4) Bunul imobil ipotecat rămîne în proprietatea debitorului ipotecar. Contractul de ipotecă poate prevedea folosirea obiectului ipotecii de către creditorul ipotecar.

(5) Riscul pieirii sau deteriorării fortuite a obiectului ipotecii este suportat de către debitorul ipotecar, dacă contractul de ipotecă nu prevede altfel.

(6) Ipoteca asupra terenului se extinde asupra construcțiilor capitale existente și viitoare, precum și asupra construcțiilor nefinalizate amplasate pe acesta, cu excepția celor care se află în proprietatea terților.

(7) Cota-parte din părțile comune ale bunului imobil, deținute cu drept de proprietate comună (teren, acoperiș, scări, subsol etc.) aferentă unei încăperi izolate, este ipotecată împreună cu încăperea respectivă fără acordul celorlalți coproprietari ai spațiilor comune.

Articolul 462¹. Evaluarea obiectului ipotecii

Valoarea de piață și de înlocuire a obiectului ipotecii trebuie să fie stabilită printr-un raport de evaluare întocmit de către un evaluator, în conformitate cu legislația privind activitatea de evaluare.

Articolul 463. Bunuri de înlocuire și despăgubiri

(1) Dacă, în condițiile legii, încetează dreptul de proprietate a debitorului gajist asupra bunului gajat, gajul se extinde în mod automat asupra bunului de înlocuire sau a despăgubirii datorate debitorului gajist, dacă contractul de gaj nu prevede altfel. În acest caz, rangul de prioritate a gajului asupra bunului de înlocuire sau despăgubirii va fi determinat de momentul apariției gajului asupra bunului a cărui proprietate a încetat.

(2) Gajul se extinde asupra despăgubirilor de asigurare, cu excepția situației în care cazul asigurat a avut loc din culpa creditorului gajist sau dacă contractul de gaj prevede altfel.

(3) În cazul în care cunosc despre existența gajului asupra bunului, persoanele care datorează sumele de despăgubire sînt obligate să înștiințeze creditorul gajist despre intenția de a plăti aceste despăgubiri, la adresa indicată în Registrul garanțiilor sau, în cazul ipotecii, în Registrul bunurilor imobile. Creditorul gajist trebuie să răspundă în decurs de 10 zile de la primirea înștiințării, indicînd unul din următoarele moduri de utilizare a despăgubirilor:

a) plata către creditorul gajist pentru stingerea obligației garantate, dacă a transmis avizul de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (1);

b) plata în contul debitorului gajist, indicînd contul, atunci cînd a fost constituit un gaj asupra dreptului privind mijloacele bănești în contul bancar, conform dispozițiilor art. 473¹ alin. (2); sau

c) plata către debitorul gajist sau după cum este indicat de către debitorul gajist.

(4) Pentru scopurile prevăzute la alin. (3) lit. b), debitorul gajist va asigura constituirea gajului asupra dreptului privind mijloacele bănești în contul bancar, conform dispozițiilor art. 473¹ alin. (2), în termen de pînă la 3 zile de la data cererii creditorului gajist. În cazul neexecutării acestei obligații, creditorul gajist este în drept să ceară executarea anticipată a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, în conformitate cu dispozițiile art. 494 alin. (1).

(5) Persoanele care datorează despăgubirile trebuie:

a) fără întîrziere nejustificată, să plătească despăgubirea după cum este indicat în răspunsul creditorului gajist; sau

b) dacă creditorul gajist nu a răspuns în termenul indicat de dispozițiile alin. (3) și există dovada recepției de către acesta a înștiințării, să plătească despăgubirea debitorului gajist sau după cum este indicat de către debitorul gajist.

(6) Creditorul gajist va îndrepta despăgubirile primite în conformitate cu dispozițiile alin. (3) lit. a) la stingerea obligației garantate.

(7) Dacă despăgubirile plătite de asigurator creditorului gajist depășesc soldul creanțelor creditorului gajist față de debitorul gajist, primul va restitui diferența debitorului gajist sau succesorilor lui.

Articolul 464. Produsele

Gajul bunului se extinde în mod automat asupra fructelor, veniturilor și produselor bunului, asupra produsului vînzării sau înstrăinării în alt mod a bunului gajat, inclusiv în conformitate cu dispozițiile art. 472¹ alin. (1), sau fructelor, veniturilor și produselor acestuia, dacă creditorul și debitorul gajist nu au convenit altfel. În acest caz, rangul de prioritate a gajului asupra fructelor, veniturilor și produselor bunului, asupra produsului vînzării sau înstrăinării în alt mod a bunului sau a fructelor, veniturilor și produselor acestuia va fi determinat de momentul apariției gajului asupra bunului.

Articolul 465. Gajul bunurilor viitoare

Gajul asupra bunurilor care vor intra în patrimoniul debitorului gajist în viitor, inclusiv asupra bunurilor viitoare, nu grevează aceste bunuri decît din momentul în care

debitorul gajist devine titularul drepturilor gajate. Rangul de prioritate al gajului se stabilește conform dispozițiile art. 491 alin. (1).

Articolul 466. Transformarea bunurilor

Gajul subzistă asupra bunului mobil nou care rezultă din transformarea unui bun gajat. Gajul se extinde asupra a ceea ce rezultă din confuziunea (amestecul) sau unirea mai multor bunuri mobile dintre care unele au fost gajate. Persoana care dobândește dreptul de proprietate asupra bunului nou este, în special în virtutea regulilor cu privire la accesiunea mobiliară, ținută de acest gaj.

Secțiunea 4 Gajul convențional

Subsecțiunea 1 Constituirea gajului

Articolul 467. Contractul de gaj

(1) Contractul de gaj, cu excepția gajului prin deposedare, se întocmește în formă scrisă, sub sancțiunea nulității. Contractul de ipotecă se încheie în formă autentică.

(2) În cazul gajării unui bun a cărui vânzare trebuie autentificată notarial, contractul de gaj de asemenea trebuie autentificat notarial. Părțile pot conveni asupra autentificării notariale a oricărui contract de gaj.

(3) Forma contractului de modificare sau completare a contractului de gaj trebuie să fie similară formei prevăzute pentru contractul de gaj.

(4) Contractul de gaj trebuie să conțină:

- a) numele și prenumele (denumirea) părților;
- b) domiciliul (sediul) părților;
- c) acordul expres al debitorului gajist de a constitui gajul în favoarea creditorului gajist;
- d) descrierea bunului gajat, iar în cazul ipotecii, suplimentar se va indica valoarea de piață și valoarea de înlocuire a bunului ipotecat, stabilite în raportul de evaluare;
- e) esența și scadența obligației garantate prin gaj, suma maximă garantată a acesteia, fără dobânzi și cheltuieli, precum și modul de determinare a sumelor adiționale garantate prin gaj;
- f) tipul gajului.

(5) Părțile pot include în contractul de gaj și alte clauze.

(6) Clauza cu privire la gaj poate fi inclusă în contractul din care izvorăște obligația garantată prin gaj. În acest caz, contractul din care se nasc obligațiile debitorului va fi întocmit în forma cerută pentru contractul de gaj și va include clauzele esențiale ale acestuia.

(7) Este nulă clauza prin care creditorul gajist devine proprietarul obiectului gajului în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligației garantate prin gaj.

(8) Dispoziția alin. (7) nu se aplică în cazul respectării concomitente a următoarelor condiții: obiect al gajului îl constituie moneda națională sau valuta străină, cu excepția monedelor metalice jubiliare și comemorative (inclusiv a celor ce conțin metale prețioase); moneda în care urmează a fi executată obligația garantată nu diferă de

moneda mijloacelor bănești dreptul asupra cărora a fost gajat. În acest caz, creditorul gajist devine titular al dreptului privind mijloacele bănești ce constituie obiectul gajului în condițiile stabilite de dispozițiile art. 496².

(9) Contractul de gaj este valabil chiar dacă a fost încheiat în pofida înțelegerii între debitorul gajist și o persoană terță care limitează în orice mod dreptul debitorului gajist de a gaja bunul. Persoana terță poate cere debitorului gajist repararea prejudiciilor pentru încălcarea acestei înțelegeri și poate exercita alte mijloace juridice de apărare, însă această încălcare nu constituie temei de nulitate a contractului de gaj.

Articolul 467¹. Informarea creditorului cu privire la drepturile terților

La încheierea contractului de gaj, debitorul gajist este obligat să notifice în scris creditorul gajist cu privire la drepturile terților asupra obiectului gajului cunoscute de el la momentul constituirii gajului. Neexecutarea acestei obligații acordă creditorului gajist dreptul de a cere executarea anticipată a obligației garantate prin gaj sau modificarea condițiilor contractului de gaj.

Articolul 467². Dobândirea cu bună-credință a dreptului de gaj

(1) Chiar dacă debitorul gajist nu este titularul obiectului gajului și nici nu are împuternicirea de a-l gaja, creditorul gajist totuși dobândește un drept de gaj valabil dacă, la momentul constituirii gajului, sunt întrunite următoarele condiții cumulative:

a) debitorul gajist este înscris ca titular al obiectului gajului în registrul de publicitate prevăzut de lege sau, în cazul obiectelor dreptul asupra cărora, conform legii, nu se înregistrează într-un registru de publicitate, obiectul gajului sau titlul său reprezentativ la purtător se află în posesia debitorului gajist;

b) creditorul gajist nu a cunoscut și nici nu trebuia în mod rezonabil să cunoască faptul că debitorul gajist nu este titularul obiectului gajului și nici nu are împuternicirea de a-l gaja.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul în care obiectul, dreptul asupra căruia, conform legii, nu se înregistrează într-un registru de publicitate, a fost furat de la proprietar sau de la posesorul legal.

Articolul 467³. Dobândirea simultană a titlului de proprietate și a ipotecii

(1) Notarul autentifică contractul de ipotecă în baza contractului de vânzare-cumpărare neînregistrat în registrul bunurilor imobile în cazul în care ipoteca este constituită în legătură cu dobândirea bunului ce face obiectul contractului de vânzare-cumpărare.

(2) Contractul de vânzare-cumpărare și contractul de ipotecă se depun simultan la oficiul cadastral teritorial pentru înregistrarea drepturilor părților. Dreptul de proprietate și dreptul de ipotecă asupra bunului imobil se înregistrează în mod succesiv.

Subsecțiunea 2 Obligația garantată prin gaj

Articolul 468. Obligația garantată

(1) Poate fi garantată prin gaj una sau mai multe obligații. Obligația garantată poate fi prezentă sau viitoare, pură și simplă sau afectată de modalități, determinată sau

determinabilă, fixă sau flotantă. Creanța garantată prin gaj trebuie să fie determinată sau determinabilă la momentul exercitării dreptului de gaj.

(2) Gajul este constituit valid numai dacă obligația garantată prin el este exprimată în lei sau valută străină, în unități bănești de calcul sau în orice îmbinare a acestora.

(3)

(4) Gajul se extinde și asupra achitării dobânzilor, comisioanelor, penalităților, amenzilor, reparării prejudiciului cauzat, compensării cheltuielilor de judecată, cheltuielile de întreținere a bunului gajat și altor cheltuieli de exercitare a dreptului de ipotecă, dacă părțile nu au convenit altfel.

(5) Poate fi garantată prin gaj o obligație care apare după încheierea contractului de gaj dacă acest fapt este stipulat în mod expres în contract.

(6) În cazul garantării obligațiilor viitoare, părțile vor conveni expres, în contractul de gaj, asupra faptului că gajul va garanta aceluiași creditor ipotecar executarea oricărei obligații viitoare.

(7) Gajul poate fi constituit și astfel încât doar suma maximă pentru care bunul trebuie să garanteze să fie determinată prin înscriere în registru.

(8) O creanță poate fi garantată cu mai multe bunuri (gajul comun) și de mai multe persoane.

(9) Cu acordul creditorului gajist și al debitorului gajist, în locul creanței pentru care este constituit gajul poate fi pusă o altă creanță. Înlocuirea creanței garantate nu trebuie să afecteze drepturile creditorilor gajiști cu rang de prioritate inferior. Cerințele de formă și de înregistrare se vor respecta în modul corespunzător.

Articolul 468¹. Gajul constituit pentru garantarea plății unei sume de bani

Gajul constituit pentru garantarea plății unei sume de bani este valabil chiar dacă, la momentul constituirii lui, debitorul gajist încă nu a primit prestația pentru care se obligă sau a primit-o doar parțial ori în tranșe. Această regulă se aplică în special la acordarea de credite, împrumuturi sau la emiterea de obligații sau de alte titluri de împrumut.

Articolul 468². Consecințele refuzului transmiterii sumelor de bani

Dacă creditorul gajist refuză să predea sumele de bani pe care s-a obligat să le dea cu împrumut și în a căror garantare deține un gaj, el este obligat să reducă gajul (cu excepția ipotecii) sau să-l radieze, sub sancțiunea reparării prejudiciului cauzat debitorului gajist.

Subsecțiunea 3

Gajul asupra bunurilor mobile

§1. Particularitățile amanetului

Articolul 469. Constituirea amanetului

(1) Amanetul este constituit prin remiterea bunului sau titlului către creditorul gajist sau către un terț care acționează în numele creditorului gajist, sau dacă bunul este deja în mâinile acestuia, prin menținerea posesiunii în baza consimțământului debitorului gajist, în scopul garantării creanței creditorului.

(2) Pentru apariția amanetului nu este obligatorie încheierea în scris a contractului.

(3) Amanetul este făcut public prin posesiunea bunului sau a titlului exercitată de creditor și rămîne public doar dacă posesiunea este continuă. Publicitatea determină rangul de prioritate al amanetului în conformitate cu dispozițiile art. 491 alin. (1).

Articolul 469¹. Conservarea dreptului de amanet

(1) Amanetul subzistă în cazul în care exercitarea posesiunii este împiedicată de un terț, fără ca creditorul să fi consimțit.

(2) Amanetul subzistă și în cazul în care exercitarea posesiunii este întreruptă provizoriu prin remiterea bunului sau titlului către debitorul gajist sau către un terț pentru evaluare, reparare, transformare sau ameliorare.

(3) Cu consimțământul debitorului gajist, creditorul poate să exercite posesiunea prin intermediul unui terț, care trebuie informat privitor la titlul bunului.

Articolul 470. Amanetul titlurilor negociabile

(1) Amanetul care grevează bunuri reprezentate printr-un conosament sau prin alt titlu negociabil apare în momentul în care creditorul gajist și-a executat prestația dacă titlul îi este remis în următoarele 10 zile.

(2) Dacă titlul este negociabil prin andosare și remitere sau numai prin remitere, transmiterea lui către creditorul gajist are loc prin andosare și remitere sau numai prin remitere.

Articolul 471. Recipisa privind obligația garantată

Creditorul gajist este obligat să elibereze, la cererea debitorului gajist, o recipisă cu privire la caracterul și, în măsura posibilităților, la mărimea obligației, a cărei executare este garantată de bunul amanetat. Pentru bunul preluat se emite chitanță de amanetare, care confirmă încheierea contractului de amanet.

Articolul 471¹. Particularitățile amanetării la lombard

(1) Lombardul nu are dreptul să folosească și să dispună de bunurile amanetate și răspunde pentru pierderea sau deteriorarea lor în măsura în care nu poate dovedi că pierderea sau deteriorarea este urmare a unei situații de forță majoră.

(2) În cazul în care creditul garantat prin amanetarea bunurilor la lombard nu va fi restituit în termen, lombardul are dreptul să vîndă, după expirarea termenului de grație de o lună, bunul amanetat conform regulilor de valorificare a patrimoniului amanetat. Creanțele lombardului față de debitor se sting și atunci cînd cîștigul din vînzare nu acoperă datoria.

(3) Condițiile contractului de amanetare la lombard prin care se limitează drepturile debitorului în raport cu cele conferite prin dispozițiile prezentului cod sau altor legi sînt nule. În locul unor astfel de condiții se aplică dispozițiile legale corespunzătoare.

§2. Particularitățile gajului asupra unei universalități de bunuri

Articolul 472. Constituirea gajului asupra unei universalități de bunuri

În cazul gajului asupra unei universalități de bunuri, nu este necesară individualizarea părților ei constitutive. Se consideră gajate în mărimea stabilită de

contract toate bunurile care, conform particularităților de gen indicate în contract, pot fi atribuite la această universalitate.

Articolul 472¹. Înstrăinarea sau înlocuirea bunurilor
din universalitatea de bunuri gajată

(1) Debitorul gajist are dreptul să vîndă sau să înstrăineze în alt mod bunurile din universalitatea de bunuri în cursul obișnuit al activității sale, liber de gaj, cu condiția înlocuirii bunurilor înstrăinate cu alte bunuri de aceeași natură în termenul convenit cu creditorul gajist. În cazul nerespectării acestei condiții, creditorul gajist conservă un gaj asupra produsului înstrăinării bunului, în modul stabilit de dispozițiile art. 464, însă nu poate invoca dreptul de gaj în fața dobînditorului bunurilor.

(2) Gajul unei universalități de bunuri subzistă chiar dacă bunurile au fost pierdute sau distruse, cu condiția că debitorul gajist le-a înlocuit în perioada de timp indicată de creditorul gajist cu bunuri de aceeași natură sau cu alte bunuri acceptate de către creditorul gajist.

(3) Dreptul debitorului gajist de a vinde sau a înstrăina în alt mod bunurile din universalitatea de bunuri este suspendat în mod automat în momentul primirii de către debitorul gajist a avizului de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (1).

§ 3. Particularitățile gajului asupra bunurilor corporale

Articolul 473. Gajul asupra drepturilor patrimoniale

(1) Poate fi grevat cu gaj orice drept patrimonial, inclusiv drepturi asupra obiectelor proprietății intelectuale, creanțe bănești, alte creanțe contractuale și creanțe născute din alte temeuri de apariție a obligațiilor, cu excepțiile prevăzute de lege.

(2) Gajul asupra drepturilor patrimoniale nu necesită consimțămîntul debitorului obligației patrimoniale, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(3) Gajul asupra drepturilor patrimoniale se extinde asupra oricărei garanții personale sau reale care asigură plata sau altă executare a obligației patrimoniale, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(4) Gajul asupra drepturilor patrimoniale se extinde asupra oricărei garanții personale sau reale care asigură plata sau altă executare a obligației patrimoniale în pofida înțelegerii între debitorul gajist și debitorul obligației patrimoniale care limitează în orice mod dreptul debitorului gajist de a greva cu gaj drepturile patrimoniale sau garanția personală sau reală care asigură plata sau altă executare a obligației.

(5) Debitorul obligației patrimoniale poate cere debitorului gajist repararea prejudiciilor pentru încălcarea înțelegerii indicate de dispozițiile alin. (4) și poate exercita alte mijloace juridice de apărare, însă această încălcare nu constituie temei de nulitate a contractului de gaj sau a contractului din care rezultă drepturile patrimoniale.

(6) Debitorul execută obligația patrimonială conform condițiilor acesteia, pînă cînd nu primește de la creditorul gajist avizul de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (1). După primirea avizului de executare, debitorul execută obligația patrimonială doar conform instituțiilor creditorului gajist, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(7) Cu consimțămîntul debitorului gajist, creditorul gajist are dreptul să exercite drepturile prevăzute de dispozițiile art. 496³ chiar și pînă la inițierea exercitării dreptului

de gaj, conform dispozițiilor art. 494, fiind obligat să îndrepte încasările obținute din executarea obligației patrimoniale la stingerea obligației garantate.

Articolul 473¹. Gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi bancare

(1) Gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești aflate și care vor intra în conturile bancare (curente, de depozit, alte conturi) se constituie prin înregistrarea sau prin dobândirea de către creditorul gajist a controlului asupra conturilor, în conformitate cu dispozițiile alin. (2).

(2) Creditorul gajist dobândește controlul asupra contului debitorului gajist atunci când:

a) creditorul gajist este banca în care este deschis contul - din momentul încheierii contractului de gaj, sau

b) debitorul gajist, creditorul gajist și banca în care este deschis contul convin în scris prin contractul de control că banca va executa instrucțiunile creditorului gajist privind dispunerea de mijloacele bănești din cont, indiferent de consimțământul debitorului gajist - din momentul încheierii contractului de control.

(3) Dacă contractul de gaj nu prevede altfel, debitorul gajist este liber să dispună de mijloacele bănești din contul bancar.

(4) Dreptul de stingere prin compensare a obligațiilor, deținut de bancă în temeiul legii, nu este atins prin dreptul de gaj asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi.

(5) În virtutea normelor cu privire la secretul bancar, banca poate refuza în furnizarea informației privind existența gajului asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi, constituit prin control.

(6) În cazul în care mijloacele bănești sînt puse sub urmărire la cererea altor creditori, banca va înștiința despre acest fapt creditorul gajist (dacă acesta nu este însăși banca) și va informa executorul judecătoresc despre existența gajului. În acest caz, creditorul gajist va fi în drept să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, dacă contractul de gaj nu prevede altfel, alăturîndu-se la executare în termenul indicat de dispozițiile art. 101 alin. (1) din Codul de executare.

(7) După primirea de către bancă a avizului de executare emis de creditorul gajist, conform dispozițiilor art. 497 alin. (1), banca va refuza executarea ordinelor debitorului gajist privind debitarea mijloacelor bănești din cont, dacă în urma unei astfel de debitări, soldul contului se va reduce mai jos de soldul obligației garantate indicate în avizul de executare.

(8) Banca va fi responsabilă în mod solidar cu debitorul gajist pentru prejudiciul cauzat creditorului gajist în legătură cu încălcarea de către bancă a obligațiilor prevăzute de dispozițiile alin. (6).

Articolul 473². Gajul valorilor mobiliare transferabile și titlurilor negociabile

(1) Gajul valorilor mobiliare transferabile este reglementat de prezentul cod și Legea privind piața de capital.

(2) Acțiunile gajate nu dau creditorului gajist dreptul de a participa ca acționar la adunările generale, dreptul de participare fiind rezervat acționarului.

(3) Gajul titlului negociabil se constituie prin înregistrare sau prin dobândirea de către creditorul gajist a posesiei titlului, în conformitate cu dispozițiile art. 470.

(4) Gajul titlului negociabil se extinde asupra bunurilor corporale care fac obiectul acestui titlu, cu condiția că emitentul titlului este în posesiunea bunului, în mod direct sau indirect, în momentul când gajul titlului apare.

§ 4. Particularitățile gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe

Articolul 474. Constituirea gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe

(1) Prin derogare de la dispozițiile art. 467, constituirea gajului pentru garantarea plății unei sume de bani în cazul emiterii de obligațiuni asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe are loc fără încheierea contractului de gaj, în temeiul cererii emitentului de obligațiuni, la care se anexează:

- a) acordul emitentului de a constitui gajul în favoarea deținătorilor de obligațiuni;
- b) copia certificatului de înregistrare de stat al emitentului;
- c) extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali;
- d) procesul-verbal al ședinței organului competent al emitentului care a adoptat decizia de emisie a obligațiunilor;
- e) prospectul ofertei publice de obligațiuni, întocmit conform dispozițiilor legislației cu privire la valorile mobiliare;
- f) lista bunurilor ce urmează a fi gajate, cu indicarea datelor necesare de introdus în registru, inclusiv valoarea bunurilor gajate și valoarea emisiunii de obligațiuni fără dobânzi și cheltuieli.

(2) Gajul specificat de dispozițiile alin. (1) se consideră constituit din momentul înregistrării acestuia conform dispozițiilor art. 459.

(3) După înregistrarea prospectului ofertei publice de obligațiuni la Comisia Națională a Pieței Financiare și până la inițierea plasamentului obligațiunilor, emitentul este obligat să prezinte organului de înregistrare a gajului:

- a) hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare privind înregistrarea prospectului ofertei publice de obligațiuni, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- b) un exemplar al prospectului ofertei publice de obligațiuni, înregistrat la Comisia Națională a Pieței Financiare.

(4) În temeiul documentelor prezentate de emitent conform dispozițiilor alin. (3), în registrul gajului se introduc date privind:

- a) clasa obligațiunilor;
- b) data și numărul înregistrării de stat a obligațiunilor;
- c) termenul de circulație a obligațiunilor și data scadenței acestora.

(5) Înscrisura în registrul gajului va conține de asemenea mențiunea precum că creditorii gajiști sînt deținătorii de obligațiuni conform listei întocmite, la data expirării termenului de circulație a acestora, de către participantul profesionist la piața valorilor mobiliare care ține registrul deținătorilor de obligațiuni.

Articolul 474¹. Radierea gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe

Temei pentru radierea gajului constituit conform art. 474, poate servi:

- a) hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare privind respingerea cererii de înregistrare a prospectului ofertei publice de obligațiuni;
- b) hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare privind radierea din Registrul de stat al valorilor mobiliare a obligațiunilor emise;
- c) hotărîrea privind declararea emisiunii de obligațiuni neefectuate sau nevalabile, în cazul în care plasarea obligațiunilor nu a avut loc;
- d) hotărîrea instanței de judecată.

Articolul 474². Exercițarea gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe

În cazul neexecutării la scadență de către emitent a obligațiilor sale ce rezultă din obligațiunile asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale persoanelor terțe, deținătorii de obligațiuni (creditorii gajști) menționați la art. 474 alin. (5) sînt în drept să inițieze procedura de exercitare a dreptului de gaj, în modul stabilit de lege.

Subsecțiunea 5 **Particularitățile gajului asupra întreprinderii**

Articolul 475. Noțiunea de gaj asupra întreprinderii

Gajul asupra întreprinderii în calitate de complex patrimonial se extinde asupra tuturor bunurilor mobile ale întreprinderii.

Articolul 475¹. Dreptul de opțiune al creditorului gajist

Creditorul gajist care a obținut în posesiune bunul gajat, în conformitate cu dispozițiile art. 499¹ sau, după caz, dispozițiile art. 499³, este în drept să-l vîndă, în baza procedurii generale, potrivit dispozițiilor art. 505, sau ca un tot întreg, conform dispozițiilor art. 475².

Articolul 475². Exercițarea dreptului de gaj asupra întreprinderii

(1) În cazul în care creditorul gajist a decis să exercite dreptul de gaj asupra întreprinderii prin vînzarea ei ca un tot întreg, avizul de executare a gajului va conține, pe lîngă datele prevăzute de dispozițiile art. 497 alin. (10) o mențiune în acest sens.

(2) Avizul de executare a gajului se depune la Registrul garanțiilor și se expediază către toate băncile cunoscute ca deținînd controlul asupra conturilor bancare ale debitorului gajist în conformitate cu dispozițiile art. 473¹ alin. (2).

(3) Creditorul gajist poate în orice moment să renunțe la exercitarea dreptului de gaj asupra întreprinderii ca un tot întreg și să procedeze la exercitarea dreptului de gaj în baza regulilor generale stabilite de dispozițiile art. 505. În acest caz, el va depune în Registrul garanțiilor un aviz de modificare cu privire la avizul de executare depus în conformitate cu dispozițiile alin. (1) al prezentului articol.

Secțiunea 5

Gajul legal

Articolul 476. Creanțele din care poate naște gajul legal

(1) Gajul legal poate naște doar din:

- a) creanțele statului pentru sumele datorate conform legislației fiscale și vamale;
- b) creanțele rezultate dintr-o hotărîre judecătorească.

(2) Gajul legal poate greva bunuri mobile și imobile.

(3) Gajul legal nu poate greva bunuri sau drepturi patrimoniale gajate deja în folosul altor creditori, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

Articolul 476¹. Gajul legal de garantare a creanțelor fiscale și vamale

(1) În cazul creanțelor statului care iau naștere în temeiul legislației fiscale și vamale, gajul legal se constituie doar dacă este înregistrat conform dispozițiilor art. 459. Cererea de înregistrare reprezintă un aviz în care se indică bunurile pe care creditorul intenționează să le valorifice, temeiul creanței și mărimea ei. Creditorul gajist are obligația să aducă la cunoștință debitorului gajist avizul înregistrat.

(2) La avizul depus pentru înregistrare se va anexa, după caz, hotărîrea instanței de judecată sau actul ce confirmă creanțele statului față de debitorul gajist apărute în baza legislației fiscale.

Articolul 476². Gajul legal constituit în baza hotărîrii judecătorești

(1) Creditorul în a cărui favoare a fost emisă o hotărîre judecătorească cu privire la încasarea unei sume de bani poate obține un gaj legal asupra unui bun, mobil sau imobil, al debitorului său.

(2) Gajul legal se constituie prin înregistrarea unui aviz, în care se indică bunul gajat și mărimea creanței, iar în cazul pensiei sau a pensiei de întreținere - mărimea plăților periodice și coeficientul de indexare. La aviz se anexează o copie autenticată de pe hotărîrea judecătorească și dovada aducerii avizului la cunoștința debitorului.

Articolul 476³. Reducerea, substituirea sau radierea gajului legal

La cererea proprietarului bunurilor gajate legal, instanța judecătorească stabilește ce bunuri ar putea fi gajate, poate reduce numărul lor sau permite reclamantului să substituie gajul legal cu o altă garanție suficientă pentru plata creanței. În acest caz, instanța judecătorească poate hotărî radierea înregistrării gajului legal.

Articolul 476⁴. Exercițarea dreptului de gaj

Creditorul care și-a înregistrat gajul legal are dreptul de a urmări bunul gajat, în condițiile prevăzute de dispozițiile secțiunii 8.

Secțiunea 6 Înregistrarea gajului bunurilor mobile

Articolul 477. Registrul garanțiilor

(1) Registrul garanțiilor este un registru public, în care se înregistrează gajul bunurilor mobile, precum și oricare alte drepturi de garanție asupra bunurilor mobile, prevăzute la art. 483.

(2) Registrul garanțiilor este unica sursă oficială de informație privind drepturile de garanție înregistrate asupra bunurilor mobile, inclusiv în scopul determinării rangului de prioritate a gajului.

(3) Organizarea și funcționarea Registrului garanțiilor, cerințele de securitate și integritate a acestuia, precum și modul de transmitere de către deținătorul Registrului garanțiilor a datelor despre gajurile și alte drepturi de garanție înregistrate, către deținătorii altor registre și modul de coordonare a funcțiilor între registre sînt reglementate prin regulamentul aprobat de Guvern. Registrul garanțiilor este organizat astfel încît să asigure că procesele de înregistrare și acces la Registru sînt simple, eficiente, public accesibile și transparente.

Articolul 477¹. Temeiuri pentru înregistrarea gajului, modificarea și anularea înregistrării gajului

(1) Gajul se înregistrează în baza avizului de înregistrare.

(2) Modificările la avizul de înregistrare a gajului se înregistrează în baza avizului de modificare. Radierea avizului de înregistrare a gajului se înregistrează în baza avizului de radiere.

Articolul 477². Procedura înregistrării

(1) Înregistrarea gajului are loc prin depunerea în Registrul garanțiilor a unui aviz de înregistrare, care conține informația indicată la alin. (2). Avizul de înregistrare poate fi depus prin orice persoană înregistrată de Ministerul Justiției cu drept de acces activ la Registrul garanțiilor (în continuare - registrator). Lista registratorilor autorizați este făcută publică în conformitate cu regulamentul prevăzut la art. 477 alin. (3).

(2) Avizul de înregistrare va conține:

a) datele de identificare (numele și prenumele, numărul de identificare de stat (IDNP) și adresa persoanei fizice sau denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO) și adresa persoanei juridice sau întreprinzătorului individual) ale debitorului gajist, creditorului gajist și gestionarului gajului (în cazul în care ultimul a fost desemnat);

b) descrierea generală sau specifică a bunurilor gajate;

c) esența și scadența obligației garantate, suma maximă garantată a acesteia, fără dobînzii și cheltuieli;

d) interzicerea gajului următor, în cazurile convenite de părți în conformitate cu dispozițiile art. 490 ;

e) în cazul gajului asupra întreprinderii, o mențiune că gajul reprezintă un gaj asupra întreprinderii;

f) semnătura debitorului gajist și a creditorului gajist.

(3) Avizul de înregistrare se prezintă registratorului pe suport de hîrtie, cu semnătura olografă a părților, sau prin intermediul mijloacelor electronice de comunicare, cu semnătura electronică a părților, aplicată conform regulamentului prevăzut la art. 477 alin. (3).

(4) Registratorul acceptă datele exact așa cum se conțin în avizul de înregistrare a gajului în măsura în care acestea pot fi înregistrate în Registrul garanțiilor. Registratorul nu va solicita o copie a contractului de gaj și nu va verifica conținutul avizului, dar este obligat să verifice identitatea părților și împuternicirile de reprezentare.

(5) Registratorul înregistrează avizul de înregistrare a gajului în Registrul garanțiilor imediat după primirea acestuia.

(6) Registratorul refuză primirea avizului de înregistrare a gajului dacă acesta nu conține toate datele prevăzute la alin. (2).

(7) După efectuarea înregistrării gajului, creditorul gajist va primi o confirmare a înregistrării gajului, în conformitate cu regulamentul prevăzut la art. 477 alin. (3). Pe lângă datele din avizul de înregistrare, confirmarea trebuie să conțină momentul înregistrării (anul, data, ora și minutul).

(8) În sensul dispozițiilor prezentului capitol, inclusiv pentru notificările prevăzute la art. 497, orice obligație de notificare a persoanelor indicate de dispozițiile alin. (2) lit. a) va fi considerată drept executată corespunzător, dacă notificarea (avizul) este expediat la ultima adresă a persoanei indicată în Registrul garanțiilor.

Articolul 477³. Taxa de stat și plata pentru înregistrarea gajului și pentru furnizarea informației

(1) Pentru înregistrarea gajului, eliberarea extrasului din Registrul garanțiilor sau furnizarea oricărei altei informații privind înregistrarea gajului se percepe taxa de stat în mărime prevăzută de Legea taxei de stat și o plată în mărimea stabilită în regulamentul prevăzut la art. 477 alin. (3).

(2) Autoritățile publice, instanțele judecătorești, executorii judecătorești, administratorii insolvenței/lichidatorii în procesele de insolvență, organele de urmărire penală și autoritățile fiscale vor avea acces gratuit la Registrul garanțiilor.

Articolul 478. Modificarea informației privind înregistrarea gajului

(1) La înregistrarea modificărilor informației privind înregistrarea gajului, dispozițiile art. 477² se aplică în mod corespunzător.

(2) Avizul de modificare a informației privind înregistrarea gajului se semnează de creditorul gajist și debitorul gajist, cu excepția avizului de înregistrare a modificărilor legate de înregistrarea substituirii creditorului gajist urmare a cesiunii creanței garantate în conformitate cu dispozițiile art. 492, care se semnează doar de creditorul gajist.

(2) La înregistrarea modificărilor, dispozițiile art. 477² se aplică în mod corespunzător.

(3) Înregistrarea inițială se menține și se indică în Registrul garanțiilor astfel, încât să permită monitorizarea modificărilor informației despre gaj.

Articolul 479. Majorarea sau completarea obiectului gajului ori a creanței garantate

Majorarea sau completarea obiectului gajului ori a creanței garantate prin el se efectuează, cu acordul părților, prin efectuarea de modificări în contractul de gaj existent sau prin încheierea unui nou contract de gaj, în acest caz gajul urmînd să fie înregistrat conform regulilor stabilite pentru Registrul garanțiilor.

Articolul 480. Radierea gajului din Registrul garanțiilor

(1) În urma stingerii gajului, informația despre gaj urmează a fi radiată din Registrul garanțiilor.

(2) Gajul este radiat din Registrul garanțiilor în baza avizului de radiere emis de:

a) creditorul gajist, din inițiativă proprie sau la cererea debitorului gajist, conform dispozițiilor alin. (3);

b) debitorul gajist, în temeiul hotărârii judecătorești;

c) cumpărătorul bunului gajat, în temeiul confirmării vânzării emise de creditorul gajist conform dispozițiilor art. 510¹, de executorul judecătoresc conform Codului de executare sau de administratorul insolvenței/lichidatorul conform Legii insolvenței.

(3) Creditorul gajist este obligat să elibereze debitorului gajist sau, în cazul convenit cu acesta, să depună direct în Registrul garanțiilor un aviz de radiere a avizului respectiv de înregistrare a gajului în termen de 3 zile după stingerea gajului conform dispozițiilor art. 460, dacă contractul nu prevede un termen mai mare. Creditorul gajist poartă răspundere în fața debitorului gajist pentru prejudiciul suportat ca urmare a încălcării acestei obligații.

(4) Informația despre stingerea gajului se păstrează în baza de date a Registrului garanțiilor timp de 25 de ani.

Articolul 481. Efectele înregistrării

(1) Faptul că informația este înscrisă în Registrul garanțiilor nu constituie o prezumție legală a veridicității acesteia.

(2) Înscrisa în Registrul garanțiilor nu conferă validitate unui gaj lovit de nulitate.

(3) Din momentul înregistrării gajului, nimeni nu poate invoca necunoașterea informației înscrise în Registrul garanțiilor.

(4) În raporturile cu terții de bună-credință, debitorul gajist sau creditorul gajist nu poate invoca incorectitudinea informației din Registrul garanțiilor.

(5) Persoana interesată are dreptul să atace în instanță de judecată refuzul de înregistrare a gajului sau a modificărilor ori anulării avizelor de înregistrare a gajului, înregistrarea ilegală, prezentarea tardivă sau refuzul de a i se prezenta informația necesară despre înregistrarea gajului.

Articolul 481¹. Accesul pasiv la Registrul garanțiilor

(1) Orice persoană poate consulta Registrul garanțiilor și obține extras din el. Extrasul din Registrul garanțiilor este emis în conformitate cu regulamentul prevăzut la art. 477 alin. (3).

(2) Ministerul Justiției poate permite, în bază de contract, persoanelor interesate accesul pasiv continuu la Registrul garanțiilor.

(3) Debitorul gajist poate cere interzicerea accesului terților la informația din registrul gajului cu privire la gajul asupra bunurilor sale. În acest caz, se prezumă că întregul patrimoniu al debitorului gajist este grevat cu gaj.

Articolul 482. Contestarea acțiunilor sau inacțiunilor registratorului

Orice persoană are dreptul să atace în instanță de judecată respingerea avizului de înregistrare, avizului de executare, înregistrarea ilegală, eliberarea de informație eronată, prezentarea tardivă sau refuzul neîntemeiat de a i se prezenta informația necesară referitoare la înregistrarea gajului.

Articolul 483. Înregistrarea altor drepturi de garanție

(1) Leasingul financiar poate fi înregistrat în Registrul garanțiilor în cazurile prevăzute de Legea cu privire la leasing.

(2) Alte drepturi de garanție pot fi înregistrate în Registrul garanțiilor în cazurile prevăzute de alte legi.

(3) Procedura de înregistrare a leasingului financiar și a altor drepturi de garanție în Registrul garanțiilor este reglementată de dispozițiile prezentei secțiuni și de regulamentul prevăzut la art. 477 alin.(3).

(4) Rangul de prioritate între diferite drepturi de garanție este determinat de momentul înregistrării în Registrul garanțiilor.

Secțiunea 7 Efectele gajului

Articolul 484. Dispoziții generale cu privire la drepturile și obligațiile părților contractului de gaj

Debitorul gajist și creditorul gajist sînt liberi să stabilească, prin acord de voință, drepturile și obligațiile fiecăruia dintre ei dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 484¹. Obligația de diligență

(1) Nici debitorul gajist, nici posesorul bunului gajat nu poate distruge sau deteriora bunul gajat ori diminua valoarea lui dacă aceasta nu se face prin uzură normală sau în caz de necesitate.

(2) În cazul pericolului pieirii sau deteriorării bunului gajat, precum și în alte cazuri care pot afecta drepturile celeilalte părți în virtutea contractului de gaj, partea care îl deține este obligată să informeze imediat cealaltă parte, aceasta fiind în drept să examineze bunul.

Articolul 485. Drepturile creditorului în cazul pierderii sau deteriorării bunului gajat

(1) În cazul pierderii sau deteriorării bunului gajat, creditorul gajist poate, pe lângă alte drepturi prevăzute de lege, să ceară daune-interese compensatorii pînă la concurența creanței sale în baza aceluiași titlu de gaj, chiar dacă creanța sa nu este scadentă.

(2) Dacă, în urma deteriorării, bunul gajat nu mai poate fi utilizat conform destinației sale directe, creditorul gajist este în drept să ceară substituirea ori completarea bunului gajat sau achitarea de către debitorul gajist a valorii lui stabilite în contract.

(3) În cazul în care debitorul gajist refuză să substituie gajul sau nu-l poate substitui într-un termen rezonabil, acordat de creditorul gajist, acesta este obligat să înscrie în registrul respectiv informația despre pierderea gajului său. Informația se înregistrează în baza demersului unilateral al creditorului gajist. Dispozițiile secțiunii 6 se aplică în modul corespunzător.

(4) Dacă debitorul gajist încalcă obligațiile de păstrare, întreținere, reparație sau asigurare a bunului gajat și nu înlătură aceste încălcări într-un termen rezonabil după notificarea creditorului gajist, iar în cazul unor încălcări grave – fără notificarea prealabilă a acestuia, creditorul gajist este în drept să întreprindă măsuri în vederea

garanțării integrității bunului gajat în numele și pe contul debitorului gajist. Debitorul gajist va restitui cheltuielile suportate în acest sens de către creditorul gajist dacă nu va demonstra că acestea au fost nejustificate sau nerezonabile.

(5) Dacă bunul gajat este distrus, deteriorat sau valoarea acestuia a scăzut considerabil din cauza acțiunii sau inacțiunii debitorului gajist, creditorul gajist are dreptul să ceară debitorului executarea anticipată a obligației garantate.

Articolul 485¹. Obligațiile creditorului care deține bunul gajat

(1) Creditorul gajist trebuie să facă toate actele necesare conservării bunului pe care îl deține. Cheltuielile de conservare a bunului suportate de creditorul gajist sînt rambursate de către debitorul gajist dacă contractul nu prevede altfel.

(2) Creditorul gajist nu poate folosi bunul gajat fără permisiunea debitorului gajist.

(3) În cazul folosirii bunului gajat, creditorul gajist trebuie să prezinte debitorului gajist o dare de seamă. În lipsa unei stipulații contrare, creditorul gajist remite debitorului fructele pe care le-a obținut și utilizează veniturile în contul plății cheltuielilor, apoi a dobînzilor și după aceea a obligației propriu-zise.

(4) Creditorul gajist nu răspunde pentru pierderea bunului gajat cauzată de o forță majoră sau de maturarea, perisabilitatea sau de utilizarea normală și autorizată a bunului.

(5) Creditorul gajist este obligat să remită imediat, la momentul stingerii obligației garantate, debitorului gajist bunul gajat.

(6) Creditorul gajist obligat să restituie bunul în temeiul unei hotărîri judecătorești pierde astfel dreptul său de gaj.

(7) Moștenitorii creditorului gajist sînt creditori gajiști solidari numai în limitele valorii reale a bunurilor succesoriale care au trecut la ei.

Articolul 486. Drepturile și obligațiile debitorului gajist

(1) Gajul nu-l lipsește pe debitorul gajist sau pe posesorul bunului gajat de drepturile lor asupra bunurilor gajate. Aceștia trebuie să-și exercite drepturile fără a aduce atingere drepturilor creditorului gajist, dacă contractul nu prevede altfel.

(2) Debitorul gajist are dreptul să folosească obiectul gajului conform destinației și să dobîndească fructele acestuia pînă la inițierea exercitării dreptului de gaj dacă din contract sau din esența gajului nu reiese altfel.

(3) Debitorul gajist nu are dreptul să vîndă sau să înstrăineze în alt mod bunurile gajate, dacă legea (inclusiv art. 472¹ alin. (1)) nu prevede altfel sau dacă nu s-a convenit altfel cu creditorul gajist, cu excepția cazurilor cînd dispune de autorizație în acest sens, eliberată de creditorul gajist (de toți creditorii gajiști în cazul gajului următor).

(4) Debitorul gajist nu are dreptul să transmită bunul gajat în folosință gratuită sau oneroasă fără consimțămîntul scris al creditorului gajist, dacă nu s-a convenit altfel cu creditorul gajist.

(5) Este nulă clauza care limitează dreptul debitorului gajist de a lăsa prin testament bunurile gajate.

(6) Moștenitorii debitorului gajist sînt debitori gajiști solidari numai în limitele valorii reale a bunurilor succesoriale care au trecut la ei.

(7) În cazul transmiterii, inclusiv al înstrăinării bunului gajat către terți, gajul subzistă, cu excepția cazurilor în care creditorul gajist consimte în scris asupra încetării gajului.

Articolul 486¹. Păstrarea, întreținerea și reparația bunului gajat

(1) În cazul în care contractul de gaj nu prevede altfel, debitorul gajist este obligat să păstreze bunul gajat, să-l întrețină, să nu-l distrugă, să nu-l deterioreze și să nu-i diminueze valoarea în orice alt mod, decât numai în limita uzurii normale a acestuia.

(2) În cazul în care contractul de gaj nu prevede altfel, debitorul gajist este obligat să suporte toate cheltuielile de întreținere a obiectului gajului, inclusiv cele privind protecția obiectului gajului față de prejudiciile aduse de către terți.

(3) Schimbarea destinației, resistemizarea, construirea de dependențe, precum și demolarea, inclusiv parțială, a bunului gajat este permisă doar cu construirea de dependențe acordul scris al creditorului gajist.

Articolul 486². Asigurarea bunului gajat

(1) Debitorul ipotecar este obligat să asigure bunul ipotecat în beneficiul creditorului ipotecar, la valoarea de înlocuire, împotriva tuturor riscurilor de pieire sau deteriorare fortuită. Creditorul ipotecar poate asigura bunul ipotecat pe cheltuiala debitorului ipotecar dacă bunul nu a fost asigurat de debitorul ipotecar.

(2) În cazul ipotecii următoare, asigurarea bunului ipotecat nu este obligatorie dacă bunul ipotecat a fost asigurat în cadrul ipotecii precedente.

(3) Contractul de gaj poate stabili obligația de asigurare a vieții și/sau a capacității de muncă a debitorului, pînă la valoarea soldului restant, pe toată durata contractului de gaj.

(4) Asigurarea va fi efectuată la un asigurator convenit cu creditorul gajist. Creditorul gajist nu poate impune un anumit asigurator.

Articolul 487. Obligația lombardului de a asigura amanetul

(1) Lombardul este obligat ca, în momentul transferării posesiunii, să asigure din contul său bunurile primite în gaj.

(2) Este nulă clauza care exclude obligația de asigurare.

(3) Asigurarea este efectuată în cuantumul valorii depline a bunului gajat, conform estimărilor făcute cu acordul părților la gajarea bunului, care se determină în funcție de prețurile de piață pentru categoriile și calitatea obiectelor amanetate.

Articolul 487¹. Apărarea dreptului asupra bunului gajat în cazul pretențiilor terților

(1) În cazul pretențiilor de revendicare, grevare sau recunoaștere a dreptului de proprietate sau a altor drepturi asupra bunului gajat, înaintate debitorului gajist de către terți, debitorul gajist este obligat să exercite toate măsurile legale de apărare a drepturilor sale legitime.

(2) În toate cazurile de atentare la drepturile debitorului gajist, inclusiv în cazul înaintării acțiunii în instanța de judecată în baza pretențiilor specificate de dispozițiile alin. (1), acesta este obligat să notifice în scris acest fapt creditorului gajist în termen de 3 zile din data în care debitorul gajist a aflat sau trebuia să afle despre atentarea la drepturile sale. Pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației de notificare stabilită în prezentul alineat, creditorul gajist este îndreptățit să solicite

debitorului executarea anticipată a obligației garantate cu gaj, precum și repararea prejudiciului cauzat.

(3) Dacă debitorul gajist nu asigură apărarea drepturilor sale, inclusiv încheie contract de tranzacție, creditorul gajist are dreptul să exercite, pe cale oblică, toate măsurile legitime de apărare în numele și pe contul debitorului gajist, chiar și în lipsa împuternicirilor exprese din partea ultimului. Debitorul gajist va compensa toate cheltuielile creditorului gajist dacă nu va demonstra că acestea au fost nejustificate sau nerezonabile. Dispozițiile privind acțiunea oblică se aplică în mod corespunzător.

Articolul 487². Verificarea bunului gajat

(1) Creditorul gajist are dreptul să verifice, în drept și în fapt, existența, starea fizică, condițiile de păstrare și folosire a bunului gajat, cu condiția notificării prealabile a debitorului gajist și, după caz, a deținătorului bunului gajat.

(2) Debitorul gajist este obligat să nu creeze impedimente pentru verificarea bunului gajat, să prezinte creditorului gajist toate documentele și informația necesară realizării acestui drept, de asemenea să asigure, la prima cerere a creditorului gajist, accesul fizic al acestuia la bunul gajat.

(3) Verificarea bunului gajat nu trebuie să tulbure folosirea bunului gajat, nici să lezeze drepturile debitorului gajist sau ale terțului care deține temporar bunul gajat.

Articolul 488. Înlocuirea și substituirea obiectului gajului

Părțile pot conveni asupra condițiilor de înlocuire sau substituire a obiectului gajului. Înlocuirea și substituirea obiectului gajului reprezintă un nou gaj.

Articolul 489. Gestionarul gajului

Creditorul gajist poate desemna un gestionar al gajului care să acționeze în numele lui și care să întreprindă orice acțiune referitoare la obiectul gajului, în limitele drepturilor acordate, cu excepția dreptului de cesiune a creanței garantate prin gaj. Debitorul gajist sau terțul la care se află bunul sînt obligați să urmeze indicațiile gestionarului gajului.

Articolul 490. Gajul următor

(1) Bunul gajat pentru garantarea executării anumitei obligații (gajul precedent) poate fi gajat și pentru garantarea executării unei alte obligații a aceluiași sau altui debitor în favoarea altui creditor gajist (gaj următor).

(2) Constituirea gajului următor se admite dacă nu este interzisă de lege. Rangul de prioritate al garanțiilor este determinat în conformitate cu dispozițiile art. 491.

(3) În cazul în care interzicerea gajului următor este înregistrată, nerespectarea acesteia atrage nulitatea contractelor de gaj următoare și obligația debitorului gajist de a repara prejudiciul cauzat creditorilor gajști.

(4) Debitorul gajist are obligația de a informa fiecare creditor gajist care deține un gaj următor despre toate gajurile precedente, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(5) Debitorul gajist are obligația de a informa toți creditorii gajști care dețin gajuri precedente despre fiecare gaj următor, imediat după crearea oricărui gaj următor, comunicîndu-le datele prevăzute de dispozițiile art. 467 alin. (4), sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(6) Modificarea gajurilor precedente după constituirea gajurilor următoare nu va prejudicia drepturile creditorului gajist care deține un gaj următor, dacă acesta nu convine altfel. În cazul majorării obligației garantate cu gaj precedent, gajul care garantează suma majorării va avea un rang de prioritate inferior gajurilor constituite pînă la momentul cînd modificarea gajului a fost înregistrată.

(7) Dispozițiile privind gajul următor nu se aplică dacă creditorul gajist și debitorul gajist convin asupra modificării gajului existent pentru garantarea unor obligații care anterior nu erau garantate de acel gaj. Aceasta însă nu trebuie să afecteze drepturile creditorilor gajiști cu rang de prioritate inferior.

Articolul 491. Rangul de prioritate al gajurilor

(1) Rangul de prioritate al gajurilor asupra aceluiași bun este determinat de momentul apariției gajului, conform dispozițiilor art. 458 alin. (3) și (4). Obligația garantată cu un gaj de rangul inferior se satisface doar după satisfacerea deplină a obligației garantate cu un gaj de rang superior.

(2) În cazul în care calitatea de creditor gajist este cumulată de două sau mai multe persoane, în baza aceluiași contract de gaj, acestea vor avea același rang de prioritate, dacă contractul de gaj nu prevede altfel. Dispozițiile art. 1355-1370 se aplică dacă creditorii gajiști nu au convenit altfel.

(3) Creditorul gajist de un rang inferior poate să-și satisfacă creanța din bunul gajat înaintea creditorilor de rang superior numai cu acordul scris al fiecărui creditor de rang superior.

(4) Creditorii gajiști pot conveni asupra cotei care va reveni fiecăruia dintre ei din contul produsului vînzării bunului gajat.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică și creanțelor publice garantate prin gaj.

(6) Gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturile bancare făcut public prin control în conformitate cu dispozițiile art. 473¹ alin. (2) are prioritate față de gajul făcut public prin înregistrare. Dacă banca în care a fost deschis contul a semnat contracte de control cu mai mulți creditori gajiști, rangul de prioritate între acești creditori gajiști se va determina în funcție de momentul încheierii contractelor de control.

(7) Gajul bunului corporal făcut public prin posesiunea titlului negociabil în conformitate cu dispozițiile art. 470 are prioritate față de gajul făcut public prin înregistrare, cu excepția cazului în care gajul în favoarea creditorului gajist care nu are în posesiune titlul negociabil a fost înregistrat înainte de momentul în care bunurile au devenit obiectul titlului negociabil.

(8) Următoarele gajuri au prioritate față de gajurile înregistrate asupra unei universalități de bunuri (art. 472 și 472¹), întreprinderii (art. 475), produselor (art. 464) și bunurilor viitoare (art. 465):

a) gajul înregistrat al unui vînzător sau creditor (inclusiv locator) neplătit care a finanțat achiziția unui bun, asupra acestui bun, dar numai în cazul în care acest gaj a fost înregistrat înainte ca debitorul gajist să fi obținut posesiunea bunului, iar vînzătorul sau, după caz, creditorul îl înștiințează pe creditorul gajist precedent cu privire la aceasta;

b) gajul înregistrat asupra produselor program achiziționate pentru a fi utilizate cu bunurile dobîndite în temeiul lit. a);

c) gajul înregistrat asupra recoltei sau produselor acesteia, care garantează finanțările obținute pentru a produce recolta, constituit în perioada de creștere a culturilor sau în decurs de 6 luni înainte ca culturile să fie plantate;

d) gajul înregistrat asupra efectivelor de animale sau produselor acestora, care garantează finanțările obținute pentru achiziția de nutrețuri, medicamente sau hormoni pentru animale, cu excepția faptului că acest gaj nu are prioritate față de gajul înregistrat al vânzătorului sau creditorului (inclusiv locatorului) neplătit care a finanțat achiziționarea nutrețurilor, medicamentelor sau hormonilor pentru animale.

(9) În cazul în care două sau mai multe gajuri înregistrate asupra aceluiași bun corporal se extind asupra bunului rezultat din transformare sau confuziune (amestec), rangul de prioritate între ele rămâne același ca și pînă la transformare sau confuziune(amestec).

(10) În cazul în care două sau mai multe gajuri înregistrate asupra diferitor bunuri corporale se extind asupra aceluiași bun rezultat din transformare sau confuziune (amestec), creditorii gajiști vor deține cote-părți din gajul asupra bunului rezultat din transformare sau confuziune (amestec), proporționale valorii de piață a fiecărui bun pînă la transformare sau confuziune (amestec).

Articolul 491¹. Cedarea rangului de prioritate

(1) Creditorul gajist poate ceda unui alt creditor gajist rangul de prioritate în mărimea creanței garantate cu gaj, astfel încît ultimul să treacă în locul primului în mărimea creanței creditorului care a cedat rangul de prioritate.

(2) Creditorul gajist care a cedat rangul de prioritate are obligația ca, în termen de 3 zile de la cedare, să înștiințeze despre aceasta pe debitor și pe debitorul gajist cînd acesta este un terț.

(3) Cedarea rangului de prioritate al gajului este posibilă numai în cadrul aceluiași registru public și pentru același bun.

(4) Cedarea rangului de prioritate este posibilă în măsura în care nu sînt lezate astfel drepturile unui alt creditor gajist care deține un gaj pentru același bun.

(5) Cedarea rangului de prioritate se înregistrează în baza cererii creditorilor gajiști în același mod ca și înregistrarea gajului și produce efecte de la data înregistrării.

Articolul 492. Cesiunea creanței sau datoriei garantate prin gaj

(1) Gajul și creanța garantată de el pot fi transmise doar împreună și simultan.

(2) În cazul cesiunii creanței garantate prin gaj, noul creditor gajist dobîndește dreptul de gaj în volumul deținut de cedent. Debitorul gajist rămîne obligat față de creditorul cesionar.

(3) În cazul cesiunii unei părți a creanței garantate prin gaj, noul creditor gajist dobîndește dreptul de gaj proporțional părții din creanță dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(4) Contractul de cesiune prevăzut de alin. (1) se încheie în forma în care a fost încheiat contractul din care a rezultat obligația garantată cu gaj.

(5) Substituirea creditorului gajist se înregistrează conform dispozițiilor art. 478. Valabilitatea înregistrării precedente nu este afectată pînă la înregistrarea noului gaj.

(6) Gajul și creanța garantată trec asupra noului creditor așa cum existau la creditorul anterior.

(7) Cesiunea gajului devine opozabilă terților din momentul înregistrării în registrul în care este înregistrat gajul.

Articolul 492¹. Preluarea datoriei garantate prin gaj

(1) Datoria garantată prin gaj poate fi preluată de o altă persoană doar cu acordul creditorului gajist, iar în cazul în care debitorul obligației garantate și debitorul gajist sînt persoane diferite, și cu acordul acestuia din urmă de a răspunde pentru noul debitor.

(2) Datoria garantată prin gaj poate fi preluată de o altă persoană și fără acordul debitorului gajist (dacă acesta este o altă persoană decît debitorul obligației garantate). În cazul respectiv gajul se stinge.

(3) În cazul în care debitorul obligației garantate și debitorul gajist reprezintă una și aceeași persoană, gajul se menține, cu excepția cazului în care creditorul gajist este de acord cu o altă garanție sau cu stingerea gajului.

Articolul 493. Dobîndirea bunurilor gajate

(1) În cazul înstrăinării bunului gajat, gajul nu se va stinge.

(2) Prin derogare de la dispozițiile alin. (1), bunul se dobîndește liber de gaj, dacă:

a) creditorul gajist a permis vînzarea sau înstrăinarea în alt mod a bunului, liber de gaj, în conformitate cu dispozițiile art. 493¹ alin. (1);

b) debitorul gajist vinde bunurile din universalitatea de bunuri în cursul obișnuit al activității sale, în conformitate cu dispozițiile art. 472¹ alin. (1);

c) bunurile gajate sînt achiziționate de la creditorul gajist sau de la persoana desemnată de creditorul gajist conform dispozițiilor art. 505 sau de către creditorul gajist conform dispozițiilor art. 511.

Articolul 493¹. Permisivitatea vînzării bunurilor libere de gaj

(1) Creditorul gajist poate permite debitorului gajist vînzarea bunului liber de gaj, cu excepția amanetului.

(3) Permisivitatea de vînzare a bunurilor libere de gaj se suspendă din data înregistrării avizului de executare și încetează la data radierii acestui aviz.

(4) Permisivitatea de vînzare a bunului liber de gaj încetează la momentul transformării gajului înregistrat în amanet.

Articolul 493². Executarea înainte de termen a obligației garantate prin gaj

(1) Creditorul gajist este în drept să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate prin gaj în cazul în care a încetat dreptul debitorului gajist asupra obiectului gajului în temeiurile prevăzute de legislație, precum și în cazul confiscării obiectului gajului respectiv ca sancțiune pentru săvîrșirea unei contravenții sau comiterea unei infracțiuni.

(2) Creditorul gajist este în drept să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate prin gaj, iar în cazul neexecutării creanței sale, să pună sub urmărire obiectul gajului dacă debitorul gajist:

a) a încălcat regulile gajului următor;

b) a înstrăinat obiectul gajului încălcînd dispozițiile art. 486 alin. (3);

c) nu a executat obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 486¹;

- d) nu se află în posesiunea obiectului gajului, contrar condițiilor contractului de gaj;
- e) a încălcat regulile de înlocuire a obiectului gajului;
- f) a încălcat termenul de efectuare a plăților scadente, precum și în alte cazuri prevăzute de lege sau de contract.

Articolul 493³. Opozabilitatea drepturilor locatarului

(1) În cazul în care bunul gajat este transmis în locațiune, iar locațiunea este opozabilă creditorului gajist, atunci creditorul gajist poate exercita gajul sub rezerva respectării locațiunii, iar cumpărătorul sau alt dobânditor al bunului gajat se subrogă de drept locatorului în drepturile și obligațiile decurgând din locațiune.

(2) În sensul dispozițiilor alin. (1) locațiunea este opozabilă creditorului gajist în unul din următoarele cazuri:

- a) creditorul ipotecar a fost informat despre locațiune conform dispozițiilor art. 467¹;
- b) în cazul bunurilor drepturile reale asupra cărora sunt înregistrate într-un registru de publicitate prevăzut de lege, locațiunea era notată în acel registru la data constituirii ipotecii;
- c) creditorul gajist a consimțit transmiterea de către debitorul gajist a bunului gajat în locațiune conform dispozițiilor art. 486 alin.(4).

Secțiunea 8 Exercitarea dreptului de gaj

Subsecțiunea 1 Condițiile generale de exercitare a dreptului de gaj

Articolul 494. Dispoziții generale

(1) Creditorul gajist este în drept să pună sub urmărire obiectul gajului, prin exercitarea drepturilor prevăzute de dispozițiile alin. (2), în cazul neexecutării obligației garantate sau în alte cazuri prevăzute de lege sau contract. Dacă obligația garantată trebuie executată în rate, debitorul gajist poate, totodată, cere executarea înainte de termen a întregii obligații atunci când nu este executată o parte a obligației.

(2) În condițiile prezentei secțiuni, creditorul gajist poate exercita următoarele drepturi cu privire la bunurile gajate:

- a) să exercite dreptul de gaj asupra bunurilor corporale în conformitate cu dispozițiile art. 496¹- 496³;
- b) să obțină posesiunea și să vândă bunurile corporale gajate, conform dispozițiilor art. 499-505. Dispozițiile privind vânzarea bunurilor corporale gajate se aplică și vânzării drepturilor reale limitate gajate care au ca obiect bunuri corporale;
- c) să obțină posesiunea și să transmită în locațiune bunul gajat. În acest caz, dispozițiile legale privind vânzarea bunurilor corporale gajate se aplică în mod corespunzător la determinarea chiriei comercial rezonabile;
- d) în cazul în care bunul gajat constă în dreptul asupra unei opere, invenții, mărci, desene și modele industriale sau altei creații intelectuale protejate, în condițiile legii, de un drept exclusiv corespunzător, să vândă sau să acorde licențe cu titlu oneros către terți.

Înc cazul acordării licenței, dispozițiile legale privind vânzarea bunurilor corporale gajate se aplică în mod corespunzător la determinarea remunerației comerciale rezonabile pentru licență;

e) să achiziționeze bunurile gajate (cu excepția titlurilor de capital, dacă dispozițiile art. 8 din Legea nr.184 din 22 iulie 2016 cu privire la contractele de garanție financiară nu prevede altfel), în contul stingerii totale sau parțiale a obligației garantate, în conformitate cu art. 511;

f) să exercite oricare alte drepturi prevăzute de contractul de gaj, cu excepția cazului în care acestea contravin dispozițiilor prezentului cod sau altor legi.

(3) Creditorul gajist își exercită dreptul de gaj, indiferent de faptul cine deține bunul gajat.

(4) Satisfacerea creanțelor creditorilor din valoarea bunurilor gajate ale debitorului în privința căruia a fost intentat procesul de insolvență se efectuează în modul stabilit prin legislația cu privire la insolvență.

Articolul 494¹. Termenul de exercitare

Creditorul gajist nu-și poate exercita drepturile de gaj înainte de expirarea termenului conform dispozițiile art. 497 alin. (5), cu excepția cazului prevăzut de dispozițiile aceluiași articol alin. (7) și dispozițiile art. 499³ alin. (3).

Articolul 494². Prioritatea exercitării

(1) Creditorul de rang superior are prioritate în exercitarea drepturilor sale de gaj față de creditorii de rang inferior. Dispozițiile art. 491 se aplică în modul corespunzător.

(2) Creditorul de rang superior este obligat să achite cheltuielile suportate de creditorul de rang inferior dacă, fiind avizat de acesta că își va exercita un drept de gaj, omite totuși să invoce într-un termen rezonabil prioritatea drepturilor sale.

(3) Creditorul gajist de rang superior care a primit de la creditorul gajist de un rang inferior un aviz de executare în conformitate cu dispozițiile art. 497 alin. (1) are dreptul să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(4) Dacă creditorul gajist de rang superior nu și-a exercitat drepturile prevăzute de dispozițiile alin. (3), gajul de rang superior nu se stinge prin vânzarea bunurilor gajate, dacă nu s-a convenit altfel cu creditorul gajist de rang superior.

(5) Creditorul gajist de rang inferior care a primit de la un creditor gajist de un rang superior un aviz de executare în conformitate cu dispozițiile art. 497 alin. (1) are dreptul să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(6) Creditorul gajist de rang inferior nu poate exercita dreptul prevăzut de dispozițiile alin. (5) dacă creditorul gajist de rang superior a inițiat exercitarea dreptului de gaj asupra doar unei părți a bunurilor gajate, iar bunurile gajate rămase sînt suficiente pentru a garanta creanțele creditorului gajist de rang inferior.

(7) Dacă creditorul gajist de rang inferior nu și-a exercitat drepturile prevăzute de dispozițiile alin. (5) și nu rămîn bunuri gajate conform dispozițiilor alin. (6), gajul de rang inferior se stinge.

(8) Creditorii gajiști care își exercită drepturile prevăzute de dispozițiile alin. (3) sau alin. (5) vor înștiința în acest sens creditorul gajist de la care au primit avizul de

executare, în termen de 10 zile de la data primirii lui. Omisiunea înștiințării îi decade din dreptul de a participa la distribuirea produsului vânzării bunului gajat în conformitate cu dispozițiile art. 509, fiind aplicabile dispozițiile alin. (4) și, respectiv, alin. (7) din prezentul articol.

(9) În cazul în care gajul de rang superior nu se stinge în condițiile dispozițiilor alin. (4), creditorul gajist de rang inferior care vinde bunul în condițiile dispozițiilor art. 505 va înștiința despre acest fapt cumpărătorul, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

Articolul 495. Dreptul de uzufruct asupra bunului gajat

Atunci când un bun gajat devine ulterior obiectul unui uzufruct, drepturile de gaj trebuie exercitate în mod simultan contra nudului proprietar și contra uzufructuarului sau trebuie notificate celui față de care drepturile de gaj nu au fost încă exercitate.

Articolul 496. Exercițarea dreptului de gaj asupra mai multor bunuri

Creditorul gajist al cărui drept de gaj grevează mai multe bunuri poate exercita în mod simultan sau succesiv dreptul de gaj asupra bunurilor pe care le alege.

Articolul 496¹. Exercițarea dreptului de gaj asupra valorilor mobiliare transferabile și titlurilor negociabile

(1) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art. 497 alin. (1) este în drept:

a) să încaseze sumele datorate debitorului gajist de către emitentul valorilor mobiliare transferabile, inclusiv prin înaintarea către acesta a cererii de a plăti creditorului gajist sumele datorate în urma răscumpărării valorilor mobiliare; sau

b) dacă a inițiat exercițarea dreptului de gaj pînă la scadența valorilor mobiliare transferabile sau dacă valorile mobiliare transferabile sînt titluri de capital, să vîndă valorile mobiliare transferabile în conformitate cu dispozițiile Legii privind piața de capital.

(2) La exercițarea dreptului de gaj asupra valorilor mobiliare care nu sînt titluri de capital dispozițiile art. 496³ alin. (3), (4) și (6) se vor aplica în mod corespunzător.

(3) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art. 497 alin. (1) este în drept, la discreția sa:

a) să obțină posesiunea sau altfel să exercite dreptul de gaj asupra bunurilor corporale care fac obiectul titlului negociabil (recipisa de magazinaj, conosament etc.), în conformitate cu dispozițiile prezentei secțiuni; sau

b) să vîndă titlul negociabil.

(4) Creditorul gajist are dreptul să exercite gajul asupra valorilor mobiliare transferabile și titlurilor negociabile de asemenea și în raport cu debitorul garanției personale sau reale, care asigură plata sau executarea în alt mod a obligațiilor aferente unor astfel de valori mobiliare transferabile și titluri negociabile, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

Articolul 496². Exercițarea dreptului de gaj asupra dreptului privind mijloacelor bănești în conturi bancare

(1) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art. 497 alin. (1) este în drept:

a) să debiteze contul cu suma mijloacelor bănești gajate, în limita sumei obligației garantate, și să îndrepte sumele debitate la stingerea obligației garantate – în cazul prevăzut de dispozițiile art. 473¹ alin. (2) lit. a); sau

b) să ceară băncii să debiteze contul cu suma mijloacelor bănești gajate, în limita sumei obligației garantate, și să o plătească creditorului gajist, care o va îndrepta la stingerea obligației garantate – în cazul prevăzut de dispozițiile art. 473¹ alin. (2) lit. b).

(2) În cazul în care moneda obligației garantate și moneda mijloacelor bănești în contul bancar sînt diferite, creditorul gajist are dreptul să efectueze schimbul valutar al mijloacelor bănești primite în moneda obligației garantate, cu stingerea sumei echivalente a obligației garantate la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la data debitării contului.

(3) Dispozițiile alin. (2) sînt aplicabile și în cazul în care creditorul gajist, în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol, este obligat să îndrepte încasările primite la stingerea obligației garantate, iar moneda acestor încasări este diferită de moneda obligației garantate.

Articolul 496³. Exercițarea dreptului de gaj asupra drepturilor patrimoniale

(1) În avizul transmis conform dispozițiilor art. 473 alin. (6) sau, după caz, avizul de executare transmis debitorului obligației patrimoniale în conformitate cu dispozițiile art. 497 alin. (1), creditorul gajist este în drept:

a) să ceară debitorului creanței bănești contractuale sau necontractuale să plătească creditorului gajist suma creanței și să indice informațiile pentru plată;

b) să indice debitorului obligației patrimoniale, alta decît creanța bănească, asupra modului de executare a obligației și, în cazul în care creditorul gajist cere livrarea bunurilor, data și locul livrării; sau

c) să notifice debitorul despre faptul cesionării dreptului patrimonial gajat și să indice cesionarul.

(2) În cazul în care termenul de executare a obligației patrimoniale nu a fost determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, debitorul gajist trebuie să execute obligația în termen de 7 zile de la momentul cererii creditorului gajist, dacă executarea imediată nu rezultă din lege, contract sau natura obligației.

(3) La primirea de către debitor a avizului menționat de dispozițiile alin. (1):

a) debitorul trebuie să plătească creanța bănească sau să execute alte obligații patrimoniale doar conform instrucțiunilor creditorului gajist, sub sancțiunea plății despăgubirilor;

b) este nulă orice modificare a condițiilor obligației patrimoniale, făcută fără acordul creditorului gajist;

c) este nulă orice acțiune a debitorului gajist în exercitarea, inclusiv silită, a drepturilor sale cu privire la obligația patrimonială, făcută fără acordul creditorului gajist.

(4) Creditorul gajist va îndrepta încasările obținute din executarea creanței bănești gajate la stingerea obligației garantate.

(5) Bunurile primite de către creditorul gajist de la debitorul obligației patrimoniale în executarea obligațiilor sale sînt considerate grevate cu gaj și creditorul gajist are dreptul să exercite dreptul de gaj asupra lor în conformitate cu dispozițiile prezentei

secțiuni. În acest caz, rangul de prioritate a gajului asupra bunului primit de creditorul gajist va fi determinat de momentul apariției gajului asupra dreptului patrimonial gajat.

(6) Creditorul gajist poate cere executarea silită a obligației patrimoniale, prin adresarea în instanța de judecată. Debitorul gajist sau creditorul gajist care a inițiat executarea silită împotriva unui astfel de debitor au obligația reciprocă de a se introduce în litigiu.

(7) Creditorul gajist are dreptul să exercite gajul asupra drepturilor patrimoniale garantate de asemenea și în raport cu debitorul garanției personale sau reale care asigură plata sau executarea în alt mod a obligațiilor patrimoniale, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

Subsecțiunea 2

Măsurile prealabile exercitării dreptului de gaj

§ 1. Avizul de executare

Articolul 497. Avizul de executare

(1) Creditorul gajist care intenționează să exercite dreptul de gaj trebuie să notifice acest fapt prin transmiterea unui aviz de executare debitorului gajist și, după caz, debitorului obligației garantate, terțului care deține bunul gajat, debitorului obligației patrimoniale gajate, altor creditori gajiști și altor creditori care au înștiințat creditorul gajist despre drepturile lor asupra bunurilor gajate sau le-au înscris în Registrul garanțiilor sau, în cazul ipotecii, în Registrul bunurilor imobile.

(2) Avizul de executare trebuie să fie expediat la domiciliul sau la sediul debitorului gajist și, dacă este cazul, al debitorului sau la altă adresă arătată în acest scop în contractul de gaj, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau prin alte mijloace adecvate circumstanțelor, care să ateste expedierea și recepționarea avizului.

(3) Avizul de executare se consideră recepționat la data înmînării scrisorii recomandate cu confirmare de primire. Data înmînării scrisorii recomandate cu confirmare de primire și semnătura debitorului gajist sau altui destinatar, potrivit dispozițiilor alin.(1), se înscriu pe confirmarea de primire.

(4) În cazul în care debitorul gajist sau alt destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), refuză primirea trimiterii poștale înregistrate sosite pe adresa lui, angajatul poștal cere să se facă mențiunea „Refuz primirea”, confirmată prin depunerea semnăturii pe avizul de sosire. Dacă debitorul gajist sau alt destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), refuză să înscrie această mențiune, angajatul poștal înscrie mențiunea „Refuzată, destinatarul refuză să facă mențiunea”, după care semnează și scrie data.

(5) Debitorul gajist sau alt destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), care, în condițiile alin. (4), refuză să primească scrisoarea recomandată cu confirmare de primire în care se conține avizul de executare al creditorului gajist se consideră notificat de la data refuzului, dacă pe formularul confirmării de primire este aplicată de către creditorul gajist (expeditor) mențiunea „Aviz de executare a gajului/ipotecii”.

(6) Dacă debitorul gajist sau alt destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), nu se află pe adresa comunicată sau locul de aflare nu este cunoscut și creditorul gajist a expediat avizul de executare conform dispozițiilor alin. (2), iar avizul de executare i-a fost restituit ca trimitere returnată, acesta va publica, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova,

informația privind termenul în care debitorul gajist sau alt destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), poate primi de la creditorul gajist avizul de executare, care nu va fi mai mic de 15 zile de la momentul publicării.

(7) În cazul neprezentării debitorului gajist sau altui destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), în termenul indicat în informația publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, acesta se consideră notificat de la data expirării termenului-limită de primire a avizului de executare.

(8) Dacă debitorul gajist sau alt destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), se prezintă în termenul indicat în informația publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, creditorul gajist îi va transmite, sub semnătură, avizul de executare prevăzut la alin. (9) și din acel moment debitorului gajist sau altui destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1), se consideră notificat.

(9) După notificare, creditorul gajist care deține un gaj înregistrat fără deposedare va depune în Registrul garanțiilor o copie a avizului de executare sau, în cazul ipotecii, va înregistra în Registrul bunurilor imobile avizul de executare.

(10) Registratorul garanțiilor sau, în cazul ipotecii, registratorul oficiului cadastral teritorial trebuie să verifice dovada de recepționare a avizului de executare de către debitorul gajist și ceilalți destinatari, potrivit dispozițiilor alin. (1), precum și dovada de respectare a condițiilor prevăzute de dispozițiile alin. (5) și (7) prin care debitorul gajist sau alt destinatar, potrivit dispozițiilor alin. (1) se consideră notificat. Registratorul înregistrează imediat avizul de executare în Registrul garanțiilor.

(11) Avizul de executare va conține:

a) suma datorată a obligației garantate, inclusiv dobânda, penalitățile și alte costuri sau cheltuieli ce trebuie achitate pentru a evita continuarea procedurii de exercitare a dreptului de gaj, sau alte acțiuni ce trebuie întreprinse de către debitor în vederea înlăturării omisiunii de executare corespunzătoare a obligațiilor sale;

b) descrierea bunurilor gajate care fac obiectul urmăririi;

c) mențiunea privind inițierea exercitării dreptului de gaj și dreptul debitorului gajist sau altor persoane interesate de a se opune urmăririi, în modul prevăzut de dispozițiile art. 498; și

d) somația de executare a obligației garantate sau transmitere a bunului corporal gajat în posesiunea creditorului gajist și termenul de transmitere;

e) semnătura creditorului gajist.

(12) Termenul acordat de creditorul gajist pentru executarea obligației garantate sau transmiterea bunurilor corporale gajate în posesiunea creditorului gajist nu va fi mai mic de 10 zile, iar în cazul ipotecii – nu mai mic de 20 de zile, începând cu data înregistrării avizului de executare, cu excepția cazului în care un termen mai lung a fost convenit în contractul de gaj. Până la expirarea acestui termen, creditorul gajist nu poate continua exercitarea dreptului de gaj asupra bunului corporal, dar poate lua măsurile de protecție prevăzute de dispozițiile art. 499 alin. (1).

Articolul 498. Drepturile debitorului gajist

(1) Debitorul gajist se poate opune urmăririi de către creditorul gajist a bunului gajat, plătind creanța garantată sau, după caz, înlăturând încălcările menționate în aviz de executare și cele ulterioare, plătind în ambele cazuri cheltuielile aferente expedierii și înregistrării avizului de executare.

(2) Dreptul menționat de dispozițiile alin. (1) poate fi exercitat de către debitorul gajist pînă la momentul vînzării bunului luat în posesiune de creditorul gajist.

(3) Creditorul gajist care a depus un aviz de executare nu poate cere o altă compensare decît plățile prevăzute de dispozițiile art. 468 alin. (3) și cheltuielile aferente înregistrării avizului de executare.

(4) Debitorul gajist care a executat obligațiile prevăzute de dispozițiile alin. (1), subrogă creditorul gajist în drepturile sale față de debitorul obligației garantate. Creditorul gajist va transmite debitorului gajist actul juridic din care rezultă obligația garantată și, în cazul gajului fără deposedare, contractul de gaj și confirmarea constituirii gajului, în termen de 3 zile după executarea obligațiilor sau într-un alt termen acceptat de debitorul gajist.

(5) Executarea parțială de către debitorul gajist a obligațiilor prevăzute de dispozițiile alin. (1) este permisă numai cu consimțămîntul creditorului gajist. În acest caz, debitorul gajist va subroga creditorul gajist numai în partea executată a obligației garantate. Creditorul gajist îi va transmite copii certificate de el a actului juridic din care rezultă obligația garantată și, în cazul gajului fără deposedare, ale contractului de gaj și a confirmării de constituire a gajului.

§2. Transmiterea bunului gajat

Articolul 499. Modul de transmitere a bunului gajat către creditorul gajist

(1) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art. 497 alin. (1) este în drept:

a) să preia în posesiune bunul corporal gajat, în conformitate cu dispozițiile art. 499¹;

b) să întreprindă orice alte măsuri de protecție convenite cu debitorul gajist în contractul de gaj ori altfel sau dispuse de către instanța de judecată, la cererea creditorului gajist.

(2) Transmiterea bunului gajat în posesiune creditorului gajist poate fi benevolă ori silită.

(3) Creditorul gajist care a obținut transmiterea în posesiune a bunului gajat poate încheia doar acte juridice de administrare în privința bunurilor gajate pînă la momentul vînzării.

Articolul 499¹. Transmiterea benevolă în posesiune

(1) Creditorul gajist poate prelua în posesiune bunul corporal gajat, dacă:

a) debitorul gajist a consimțit, în contractul de gaj sau altfel, asupra intrării benevole a creditorului gajist în posesiunea bunului; și, totodată,

b) creditorul gajist a transmis avizul de executare a gajului persoanelor indicate de dispozițiile art. 497 alin. (1) și a înregistrat avizul de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (2).

În cazul în care bunul gajat este accesoriu unui bun imobil, creditorul gajist poate să-l separe din bunul imobil dacă debitorul gajist și-a exprimat consimțămîntul în formă scrisă.

(2) Actul de transmitere în posesiune a bunului corporal gajat va conține lista bunurilor transmise și va fi semnat de debitorul gajist și creditorul gajist. În cazul în care debitorul gajist nu este prezent la luarea în posesiune a bunurilor de către creditorul gajist sau refuză să semneze actul de transmitere, creditorul gajist are obligația de a trimite debitorului gajist o copie a actului de transmitere, la adresa indicată în Registrul garanțiilor.

Articolul 499². Transmiterea benevolă în posesiune în cazul ipotecii

Transmiterea benevolă în posesiune a bunului ipotecat se face în baza unui acord privind transmiterea benevolă în posesiune a bunului ipotecat, încheiat în formă autentică între creditorul ipotecar și debitorul ipotecar, în orice moment convenit de părți. Dispozițiile art. 499¹ nu se aplică transmiterii benevole în posesiune a bunului imobil ipotecat.

Articolul 499³. Transmiterea silită în posesiune

(1) Creditorul gajist care nu poate intra în posesiunea bunului corporal gajat în conformitate cu dispozițiile art. 499¹ sau, în cazul ipotecii, dispozițiile art. 499², are dreptul să obțină posesiunea bunului:

a) în baza unei hotărâri sau ordonanțe judecătorești, conform dispozițiilor Codului de procedură civilă și Codului de executare. Doar împrejurările prevăzute de dispozițiile art. 502 alin. (2) lit. a)-e) constituie obiecții motivate pe care debitorul gajist le poate înainta împotriva ordonanței judecătorești, sau

b) fără a recurge la procedură judecătorească, prin intermediul unui executor judecătoresc, conform dispozițiilor prezentului capitol și Codului de executare.

(2) Creditorul gajist nu este în drept să procedeze la transmiterea silită în posesiune pînă la expirarea termenului prevăzut de dispozițiile art. 497 alin. (5), decît dacă bunul gajat este susceptibil de pierire ori distrugere sau este perisabil.

(3) Creditorul gajist poate alege să obțină posesiunea bunului fără a recurge la procedura judecătorească, dacă:

a) debitorul gajist a consimțit, în contractul de gaj sau altfel, asupra obținerii posesiunii bunului de către creditorul gajist fără a recurge la procedura judecătorească sau, în cazul ipotecii, dacă contractul de ipotecă a fost investit cu formulă executorie conform dispozițiilor art. 500; și totodată

b) creditorul gajist a transmis avizul de executare a gajului persoanelor indicate de dispozițiile art. 497 alin. (1) și a înregistrat avizul de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (2).

(4) Prin derogare de la dispozițiile Codului de executare, la transmiterea silită în posesiunea creditorului gajist a bunurilor corporale gajate, se vor aplica următoarele reguli:

a) creditorul gajist prezintă executorului judecătoresc originalele contractului de gaj, a avizului de executare a gajului înscris în Registrul garanțiilor și listei bunurilor gajate, care urmează a fi ridicate, iar executorul judecătoresc reține copii ale acestora și certifică corespunderea lor cu originalul;

b) în termen de 48 de ore de la primirea tuturor documentelor menționate la lit. a), cu excepția cazului în care creditorul gajist consimte la un termen mai mare, executorul judecătoresc inițiază procedura de executare după consultarea Registrului garanțiilor cu

privire la înscrierea avizului de executare a gajului și merge la locul indicat de creditorul gajist, ridică bunul gajat și îl predă creditorului gajist sau persoanei desemnate de acesta. Executorul judecătoresc poate solicita asistența organelor indicate de dispozițiile art. 470 alin. (1) lit. u) din Codul de executare;

c) la predarea bunului gajat, executorul judecătoresc întocmește un proces-verbal și transmite câte o copie a acestuia creditorului gajist și debitorului gajist.

(5) În cazul în care creditorul gajist este în imposibilitate de a indica locul de aflare a bunurilor gajate, la cererea executorului judecătoresc debitorul gajist este obligat să indice imediat locul de aflare a bunurilor.

(6) Creditorul gajist avansează cheltuielile legate de transmiterea silită în posesiune și își asumă riscul pieirii sau deteriorării bunurilor gajate preluate în posesiune.

(7) În cazul în care bunul gajat este accesoriu unui bun imobil, creditorul gajist poate să-l separe din bunul imobil, cu condiția compensării prejudiciului efectiv cauzat titularului dreptului real al bunului imobil, altul decât debitorul gajist. Creditorul gajist nu este obligat să compenseze orice diminuare a valorii bunului imobil cauzată prin separarea bunului gajat.

Articolul 500. Exercițarea dreptului de ipotecă în temeiul actului notarial investit cu formulă executorie

(1) În cazul în care ipoteca garantează obligațiile ce rezultă din contractul de credit bancar sau de împrumut acordat de către organizația de microfinanțare, de către asociația de economii și împrumut sau de către societatea de leasing ori de către o bancă de dezvoltare multilaterală în sensul Legii nr. 184 din 22 iulie 2016 cu privire la contractele de garanție financiară, contractul de ipotecă poate fi investit cu formulă executorie conform legislației cu privire la notariat, dacă părțile au convenit în mod expres aceasta în contract. În acest caz, dreptul de ipotecă poate fi exercitat silit, iar bunului ipotecat se transmite silit, în temeiul contractului de ipotecă investit cu formulă executorie, fără adresarea cererii în instanța de judecată pentru a obține ordonanță sau hotărâre judecătorească.

(2) Exercițarea silită a dreptului de ipotecă în baza contractului de ipotecă investit cu formulă executorie se efectuează cu respectarea dispozițiilor prezentului capitol și se referă doar la transmiterea bunului imobil ipotecat în posesia creditorului ipotecar în scopul exercitării de către acesta a dreptului de ipotecă în corespundere cu dispozițiile art. 505 alin.(1), precum și la evacuarea locuitorilor în cadrul exercitării dreptului de ipotecă în corespundere cu dispozițiile art. 511¹.

(3) În cazul în care investiția contractului de ipotecă cu formulă executorie este anulată ca urmare a contestării ulterioare sau în cazul în care încheierea executorului judecătoresc de intentare a procedurii de executare este anulată conform dispozițiilor art. 502, creditorul ipotecar este obligat să restituie bunul ipotecat sau să restituie prețul la care bunul a fost vândut și să repare prejudiciul cauzat.

(4) Anularea investiției contractului de ipotecă cu formulă executorie nu împiedică creditorul să exercite dreptul de ipotecă prin instanța de judecată în modul prevăzut de dispozițiile art. 499² și 499³.

Articolul 501. Drepturile creditorilor gajiști de rang superior la transmiterea în posesiune

(1) În înștiințarea transmisă creditorului gajist de rang inferior în conformitate cu dispozițiile art. 494² alin. (8), creditorul gajist de rang superior poate solicita ca acesta să-i transmită posesiunea bunului.

(2) Creditorul gajist de rang inferior care a obținut posesiunea bunului în condițiile dispozițiilor art. 499¹ sau art. 499³ și a primit solicitarea prevăzută de dispozițiile alin. (1), este obligat să transmită bunul în posesiunea creditorului gajist de rang superior la expirarea termenului indicat de dispozițiile art. 494² alin. (8), sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(3) Dacă a primit solicitări de transmitere a posesiunii bunului de la mai mulți creditori garantați de rang superior, în termenul indicat de dispozițiile alin. (2) creditorul gajist de rang inferior va transmite bunul creditorului gajist de cel mai înalt rang dintre aceștia.

(4) Creditorul gajist care a transmis posesiunea bunului în condițiile dispozițiilor alin. (2) sau alin. (3) va informa despre acest fapt debitorul gajist și alți creditori gajiști înregistrați.

Articolul 502. Contestarea executării silite

(1) Debitorul gajist sau orice altă persoană care are un interes legitim poate contesta în instanța de judecată acțiunile creditorului gajist întreprinse conform dispozițiilor art. 497 sau art. 499¹ ori acțiunile executorului judecătoresc întreprinse conform dispozițiilor art. 499³ și, după caz, art. 500.

(2) Instanța de judecată este în drept să suspende sau să anuleze transmiterea bunului în posesiunea creditorului gajist exclusiv în următoarele temeuri:

- a) obligația garantată a fost executată sau altfel stinsă;
- b) contractul de gaj a fost declarat nul prin hotărâre judecătorească irevocabilă;
- c) executarea contractului de gaj a fost suspendată prin act judecătoresc;
- d) creditorul gajist nu a transmis avizul de executare debitorului gajist sau nu l-a înregistrat conform dispozițiilor art. 497;
- e) creditorul gajist a încălcat drepturile creditorilor gajiști de rang superior prevăzute de dispozițiile art. 500.

(3) Creditorul gajist este responsabil pentru prejudiciul cauzat în cazul în care transmiterea în posesiune este declarată ilegală.

(4) Anularea de către instanța de judecată a transmiterii în posesiune nu împiedică creditorul gajist să procedeze la exercitarea dreptului de gaj prin procedură judecătorească ordinară (contencioasă) sau simplificată (în ordonanță).

Articolul 503. Transmiterea în cazul deținerii de un terț a bunului gajat

(1) Terțul care deține bunul gajat și care nu este obligat să plătească creanța garantată răspunde personal pentru întârzierea transmiterii și efectele întârzierii transmiterii bunului în termenul stabilit de instanța judecătorească.

(2) Dacă are o creanță prioritară în temeiul dreptului său de a reține bunul mobil gajat, terțul este obligat să-l transmită, dar grevat cu dreptul său prioritar.

(3) În cazul în care a primit bunul ca plată pentru acoperirea creanței sale, prioritare și/sau garantate, anterioare celei menționate în avizul de executare, sau în cazul în care a plătit creanțele prioritare și/sau garantate anterior, terțul deținător al bunului gajat poate cere ca creditorul gajist să vândă bunul el însuși sau sub controlul instanței

judecătorești. Terțul nu este obligat totuși să transmită bunul dacă creditorul gajist nu îi prezintă garanții, reale sau personale, că vânzarea bunului se va face la un preț suficient pentru a-i acoperi integral creanțele sale prioritare și/sau garantate anterior.

Articolul 504. Renașterea drepturilor reale neradiate

Drepturile reale pe care debitorul gajist le avea asupra bunului la momentul dobândirii acestuia sau pe care le-a stins în timpul posesiunii sale renasc după transmitere dacă numai ele nu au fost radiate.

Subsecțiunea 3

Vânzarea de către creditorul gajist a bunului gajat

Articolul 505. Condițiile vânzării bunului de către creditorul gajist

(1) După ce a obținut în posesiune bunul gajat, creditorul gajist este îndreptățit, dacă a depus sau înregistrat la registru un aviz de executare în modul prevăzut de dispozițiile art. 497 alin. (3), să procedeze la vânzarea prin negocieri directe, prin tender sau prin licitație publică a bunului gajat. În cazul vânzării bunului ipotecat ca urmare a exercitării silite a dreptului de ipotecă în temeiul actului notarial investit cu formulă executorie, creditorul ipotecar sau, după caz, executorul judecătoresc va aplica, ca modalitate de vânzare, licitația publică, cu excepția cazului în care există acordul scris al debitorului ipotecar, eliberat creditorului ipotecar după apariția dreptului său de exercitare a dreptului de ipotecă, de a vinde bunul în alt mod prevăzut de dispozițiile prezentului alineat.

(2) Creditorul gajist trebuie să vândă bunurile gajate fără nici o întârziere nejustificată, la un preț comercial rezonabil în conformitate cu dispozițiile art. 505¹ alin. (1) și ținând cont de interesele debitorului gajist, fiind liber să stabilească condițiile de vânzare.

(3) Dacă există mai multe bunuri, el le poate vinde împreună sau separat.

(4) Creditorul gajist care vinde bunul acționează în numele proprietarului și este obligat să informeze cumpărătorul despre calitatea lui la momentul vânzării.

(5) În cazul vânzării prin tender a bunului gajat, creditorul face public anunțul cu privire la tender prin intermediul mass-media sau prin invitații. Anunțul cu privire la tender trebuie să conțină informație suficientă pentru a permite persoanei interesate să prezinte o ofertă în termenul și la locul anunțat.

(6) Creditorul gajist este obligat să accepte oferta cea mai mare, cu excepția cazului în care condițiile atașate ofertei o fac mai puțin avantajoasă decât o ofertă mai joasă sau prețul oferit nu este comercial rezonabil.

(7) Vânzarea de către creditorul gajist prin licitație publică a bunului gajat se face la data, ora și locul fixat în avizul de vânzare, adus la cunoștința debitorului gajist, terțului care deține bunul și, după caz, administratorului fiduciar, notificat tuturor creditorilor gajisți care au depus sau înregistrat la registrul respectiv un aviz de executare. Creditorul gajist trebuie, de asemenea, să informeze orice persoană interesată care a făcut solicitare.

(8) În cazul ipotecii, creditorul ipotecar are dreptul să transfere dreptul de proprietate asupra bunului ipotecat, acționând în numele debitorului ipotecar, în baza următoarelor documente:

a) în cazul exercitării benevole – acordul, autentificat notarial, privind transmiterea benevolă în posesie a bunului ipotecat;

b) în cazul exercitării silite – ordonanța judecătorească sau, respectiv, hotărârea instanței de judecată rămasă definitivă;

c) în cazul exercitării silite în temeiul contractului de ipotecă investit cu formulă executorie – originalul contractului de ipotecă investit cu formulă executorie, care conține clauza privind dreptul creditorului ipotecar de a exercita dreptul de ipotecă în temeiul formulei executorii aplicate de notar, copia contractului de credit bancar sau de împrumut, care atestă faptul că creanța a devenit exigibilă, însoțită de extrasele de evidență financiară, care atestă datoriile debitorului la data expirării termenului indicat în avizul de executare, copiile avizului de executare expediat pe adresa debitorului și dovada înregistrării lui în Registrul bunurilor imobile, conform cerințelor stabilite de dispozițiile art. 497, precum și declarația pe propria răspundere a creditorului că nu există un litigiu judiciar în legătură cu contractul de ipotecă investit cu formulă executorie a cărui executare este solicitată și că creanța este exigibilă.

(9) Creditorul gajist este obligat să informeze cumpărătorul despre calitatea sa în momentul vânzării bunului gajat.

Articolul 505¹. Vânzarea comercial rezonabilă

(1) Vânzarea bunurilor este comercial rezonabilă dacă are loc în conformitate cu regulile prevăzute prin contractul de gaj sau, dacă nu s-au prevăzut asemenea reguli, după caz:

a) în modul în care se dispune în mod obisnuit de bunuri de același fel pe o piață organizată;

b) la prețul stabilit pe o piață organizată și valabil în momentul vânzării;

c) în conformitate cu practicile comerciale rezonabile urmate de cei care vând în mod obisnuit bunuri de același fel;

(2) În condițiile prevăzute la alin. (1), simplul fapt că se putea obține un preț mai mare dacă vânzarea ar fi avut loc în alt moment sau printr-o altă metodă decât cea aleasă de creditor nu face ca vânzarea să nu fie considerată comercial rezonabilă.

Articolul 506. Dreptul la repararea prejudiciului în caz de vânzare

În cazul în care creditorul gajist nu a respectat dispozițiile art. 505 și 505¹ la vânzarea bunului gajat, debitorul gajist are dreptul de a cere de la creditorul gajist care a vândut bunul gajat repararea prejudiciului cauzat, dar nu poate cere anularea vânzării.

Articolul 507. Opoziția la condițiile de vânzare

(1) În termen de 15 zile de la comunicarea condițiilor planificate de vânzare debitorul gajist poate formula opoziție la condițiile de vânzare în instanța de judecată competentă.

(2) Opoziția suspendă de drept procedura de vânzare până la soluționarea definitivă a cauzei.

(3) Instanța va soluționa opoziția în termen de 5 zile. Hotărârea instanței poate fi atacată numai cu apel în termen de 5 zile de la comunicare. În cazul respingerii opoziției, apelul nu îl oprește pe creditor să treacă la vânzarea bunului. Apelul se soluționează de urgență.

(4) Dacă instanța admite opoziția, constatând că condițiile planificate de vânzare nu respectată dispozițiile art. 505 și 505¹, instanța va stabili condițiile de vânzare corespunzătoare și va încuviința vânzarea bunului.

(5) Dacă instanța a respins opoziția, creditorul gajist poate purcede la vânzare în condițiile planificate de vânzare.

(6) Dacă creditorul gajist a vândut bunul în condițiile prevăzute de dispozițiile alin. (4) sau, după caz, alin. (5), debitorul gajist nu poate cere repararea prejudiciului pe temeiul prevăzut de dispozițiile art. 506.

(7) În cazul în care creditorul gajist a vândut bunul la un preț inferior celui determinat conform dispozițiilor alin. (4) sau, după caz, alin. (5), debitorul gajist poate cere repararea prejudiciului pe temeiul prevăzut de dispozițiile art. 506.

Articolul 508. Dreptul la repararea prejudiciului în caz de vânzare al altor creditori gajști

Creditorii gajști, alții decât creditorul gajist care vinde bunul gajat, au dreptul la repararea prejudiciului și dreptul la opoziție în condițiile dispozițiilor art. 506 și 507, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 509. Mijloacele obținute din vânzarea bunului gajat

(1) După deducerea cheltuielilor confirmate documentar, suportate în legătură cu preluarea, transportarea, păstrarea și vânzarea bunului gajat, creditorul gajist distribuie produsul vânzării bunului creditorilor gajști și altor creditori indicați de dispozițiile art. 497 alin. (1) conform ordinii de prioritate.

(2) Cheltuielile de expediere a avizului de executare, de înregistrare a lui, precum și alte cheltuieli de exercitare a dreptului de gaj sînt suportate de către debitorul gajist și se deduc conform dispozițiilor alin. (1), cu excepția cazurilor în care ordonanța sau hotărîrea judecătorească, după caz, prevede altfel sau creditorul ipotecar și debitorul ipotecar convin altfel.

(3) Suma rămasă disponibilă se transmite debitorului gajist sau, cînd plata nu este posibilă, se consemnează în conformitate cu dispozițiile art. 645, în termen de 3 zile de la finalizarea distribuirii conform dispozițiilor alin.(1). În același termen creditorul gajist va transmite debitorului gajist un proces-verbal privind distribuirea produsului vânzării bunului gajat.

(4) Dacă produsul obținut din vânzarea bunului nu a fost suficient pentru a plăti creanțele sale și cheltuielile, creditorul gajist conservă o creanță neprivilegiată pentru diferența datorată de debitorul său.

Articolul 510. Bunul dobîndit de la creditorul gajist

(1) Vânzarea bunurilor gajate de către creditorul gajist:

a) transferă cumpărătorului toate drepturile debitorului gajist asupra bunurilor gajate;

b) stinge gajul creditorului gajist și alte gajuri, cu excepția gajului de rang superior, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 494² alin. (4); și

c) stinge sechestrele și interdicțiile asupra bunului, cu excepția celor aplicate de instanțele de judecată în litigii nelegate de exercitarea dreptului de gaj.

(2) Cumpărătorul devine proprietar al bunurilor cumpărate după plata în întregime a prețului de cumpărare, cu excepția cazului când s-a convenit altfel cu creditorul gajist și cu alți creditori indicați de dispozițiile art. 497 alin. (1) a căror drepturi pot fi prejudiciate prin amânarea sau eșalonarea plății.

(3) În termen de 3 zile după ce a devenit proprietar al bunului în condițiile dispozițiilor alin. (2), cumpărătorul va propune creditorului gajist de rang superior a cărui gaj nu s-a stins să fie înregistrată substituirea debitorului gajist, în modul prevăzut de dispozițiile art. 478, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(4) După ce a devenit proprietar al bunului în condițiile dispozițiilor alin. (2), cumpărătorul poate solicita instanței de judecată anularea sechestrelor și interdicțiilor asupra bunului cumpărat aplicate de instanțele de judecată.

Articolul 510¹. Radierea grevărilor

Cumpărătorul solicită radierea din Registrul garanțiilor gajurile, sechestrele și interdicțiile stinse în conformitate cu dispozițiile art. 510 alin. (1), în temeiul confirmării vânzării emise de către creditorul gajist.

Articolul 511. Achiziționarea bunurilor gajate de către creditorul gajist

(1) Creditorul gajist poate achiziționa bunurile gajate, dacă:

a) debitorul gajist a consimțit în scris asupra achiziției după primirea avizului de executare; și, totodată,

b) alte persoane indicate de dispozițiile art. 497 alin. (1) nu se opun.

(2) Intenția creditorului gajist de a achiziționa bunul gajat poate fi exprimată în avizul de executare sau într-un aviz ulterior transmis debitorului gajist și altor persoane indicate de dispozițiile art. 497 alin. (1). Avizul va indica suma datorată a obligației garantate și partea din aceasta care se propune a fi stinsă prin achiziționarea bunului gajat.

(3) Opoziția față de achiziționarea bunului gajat produce efecte juridice doar dacă este adusă la cunoștința creditorului gajist în termen de 15 zile de la primirea avizului prevăzut de dispozițiile alin. (2).

(4) Creditorul gajist care a achiziționat bunul gajat va îndrepta suma prețului de achiziție la stingerea obligației garantate.

(5) Achiziția de către creditorul gajist a bunului gajat:

a) transferă creditorului gajist toate drepturile debitorului gajist asupra bunului gajat;

b) stinge orice alte gajuri, cu excepția gajurilor de rang superior, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 494² alin. (4); și

c) stinge sechestrele și interdicțiile asupra bunului, cu excepția celor aplicate de instanțele de judecată în litigii nelegate de exercitarea dreptului de gaj.

(6) La achiziția de către creditorul gajist a bunului gajat, dispozițiile art. 510 alin. (3) și (4) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 511¹. Evacuarea locuitorilor în cadrul exercitării dreptului de ipotecă

(1) Dacă nu deține un drept de locațiune opozabil creditorului gajist în sensul dispozițiilor art. 493³, debitorul ipotecar, cât și celelalte persoane care locuiesc în imobilul

ipotecat sînt obligate să elibereze bunul ipotecat la data intrării în vigoare a acordului de transmitere benevolă în posesiune, semnat între creditorul ipotecar și debitorul ipotecar, dacă părțile nu au stabilit un alt termen, sau la momentul rămînerii definitive a ordonanței judecătorești ori, după caz, a hotărîrii judecătorești – în cazul exercitării silită a dreptului de ipotecă, sau la data indicată în avizul de executare – în cazul exercitării dreptului de ipotecă în temeiul contractului de ipotecă investit cu formulă executorie.

(2) Dacă persoanele menționate de dispozițiile alin. (1) refuză să elibereze bunul ipotecat sau dacă nu l-au eliberat la expirarea termenului de 15 zile din data stabilită de dispozițiile alin. (1), executorul judecătoresc va iniția evacuarea silită în corespundere cu Codul de executare și ținînd cont de dispozițiile art. 493³.”.

251. Titlul V se abrogă.

252. Articolul 513 se modifică și se completează după cum urmează:

1) în titlu, cuvintele „și diligența” se substituie cu cuvintele „în raporturile obligaționale”;

2) la alineatul (1), cuvintele „și diligență” se exclud;

3) la alineatul (2), cuvîntul „prevederile” se substituie cu cuvîntul „dispozițiile”.

253. La articolul 517 alineatul (2), litera a) cuvintele „nu prevede” se substituie cu cuvîntul „excluce”.

254. Se completează cu articolul 517¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 517¹. Obligațiile corelative

(1) Obligația unei persoane este corelativă obligației care incumbă altei persoane în una dintre următoarele situații:

a) executarea obligației se face în schimbul executării celeilalte obligații;

b) aceasta constă într-o obligație de a contribui la sau de a accepta executarea celeilalte obligații;

c) obligația este atît de clar legată de cealaltă obligație sau de obiectul ei, încît executarea unei obligații poate fi privită în mod rezonabil ca dependentă de executarea celeilalte obligații.

(2) Obligațiile corelative se pot naște din contracte (contracte sinalagmatice), precum și din alte temeiuri de naștere a obligațiilor.”

255. Articolul 521 va avea următorul cuprins:

„Articolul 521. Efectul indivizibilității

(1) Obligația este indivizibilă între mai mulți debitori în cazul în care aceștia sunt obligați să execute aceeași prestație împreună, iar creditorul poate pretinde prestația doar de la toți împreună.

(2) Creanța este indivizibilă între mai mulți creditori în cazul în care fiecare creditor poate pretinde executarea prestației doar în folosul tuturor creditorilor, iar debitorul trebuie să execute prestația în folosul tuturor creditorilor.

(3) Obligația indivizibilă nu poate fi divizată nici între debitori sau între creditori, nici între succesorii lor.

(4) Obligația nu devine indivizibilă numai prin faptul că în contract este stipulat că este solidară.

(5) Obligația divizibilă care are doar un creditor și un debitor trebuie să fie executată între ei ca o obligație indivizibilă, dar ea rămâne divizibilă între moștenitorii acestora.”

256. Se completează cu articolul 521¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 521¹**. Dificultățile executării în cazul creanței indivizibile

Dacă unul din creditorii indivizibili refuză să accepte sau nu poate accepta executarea prestației, debitorul se poate elibera de obligație prin consemnare.”

257. La articolul 523:

în titlu, cuvintele „creanței solidare” se substituie cu cuvintele „solidarității creanței”

în textul articolului, cuvintele „ , prin lege sau atunci când prestația este indivizibilă” se substituie cu cuvintele „sau prin lege”.

258. Se completează cu articolul 525¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 525¹**. Confuziunea în cazul creanței solidare

(1) Dacă unul dintre creditorii solidari dobândește și calitatea de debitor, confuziunea nu stinge creanța solidară decât în proporție cu partea din creanță ce îi revine aceluși creditor.

(2) Ceilalți creditori solidari își păstrează dreptul de regres împotriva creditorului în persoana căruia a operat confuziunea, proporțional cu partea din creanță ce îi revine fiecăruia dintre ei.”

259. Articolul 529:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatele (2) - (4) cu următorul cuprins:

„(2) Orice acte prin care unul dintre creditorii solidari ar consimți la reducerea ori înlăturarea drepturilor, accesoriilor sau beneficiilor creanței ori ar prejudicia în orice alt mod interesele celorlalți creditori sunt inopozabile acestora din urmă.

(3) Hotărîrea judecătorească obținută de unul dintre creditori împotriva debitorului comun profită și celorlalți creditori.

(4) Hotărîrea judecătorească pronunțată în favoarea debitorului comun nu poate fi invocată și împotriva creditorilor care nu au fost parte în proces.”

260. Se completează cu articolul 529¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 529¹**. Suspendarea și întreruperea prescripției în folosul creditorului solidar

(1) Suspendarea prescripției în folosul unuia dintre creditorii solidari poate fi invocată și de către ceilalți creditori solidari.

(2) Întreruperea prescripției în privința unuia dintre creditorii solidari profită tuturor creditorilor solidari.”

261. Articolul 531:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) la alineatul (1), cuvintele „ , prin lege sau atunci când prestația este indivizibilă” se substituie cu cuvintele „sau prin lege”;

3) articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Atunci când se cer despăgubiri pentru neexecutarea unei obligații indivizibile, debitorii sunt ținuti solidari pentru plată în folosul creditorului.”

262. La articolul 537, în titlu, cuvîntul „Diminuarea” se substituie cu cuvintele „Confuziunea în cazul”.

263. Se completează cu articolul 540¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 540¹**. Remiterea unui debitor solidar sau tranzacția cu el

(1) În cazul în care creditorul remite o datorie sau încheie o tranzacție cu un debitor solidar, ceilalți debitori sunt eliberați în măsura părții aceluși debitor.

(2) În cazul în care obligația solidară a codebitorilor a apărut în legătură cu cauzarea unui prejudiciu, eliberarea obținută conform alin. (1) se extinde doar în măsura în care este necesar pentru a împiedica creditorul să primească mai mult decât reparația integrală, iar ceilalți debitori își păstrează drepturile de regres față de debitorul care a fost remis sau a tranzacționat în măsura părții neexecutate a aceluși debitor.”

264. Articolul 541 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Debitorul urmărit poate însă cere introducerea în cauză a celorlalți codebitori.”

265. Articolul 544 se modifică și se completează după cum urmează:

1) în titlu, cuvântul „executării” se substituie cu cuvântul „satisfacerii”;

2) la alineatul (1), cuvântul „executat” se substituie cu cuvântul „satisfăcut”, iar în final se completează cu cuvintele „, împreună cu părțile acestora din cheltuielile rezonabile suportate”;

3) la alineatul (2), cuvintele „întinderii obligației debitorilor solidari” se substituie cu cuvintele „părții acestora din obligație”;

4) articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Debitorul solidar care a satisfăcut obligația de asemenea are dreptul, cu respectarea prioritară a drepturilor sau intereselor apărute anterior ale creditorului, să exercite drepturile și acțiunile creditorului, inclusiv oricare drepturi de garanție care le însoțesc, în măsura necesară pentru a recupera părțile din obligație a celorlalți debitori solidari.”

266. La articolul 545 în titlu, cuvântul „Compensarea” se substituie cu cuvântul „Beneficiile”.

267. Articolul 549:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) articolul se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Hotărîrea judecătorească pronunțată împotriva unuia dintre codebitorii solidari nu are autoritate de lucru judecat față de ceilalți codebitori.

(3) Hotărîrea judecătorească pronunțată în favoarea unuia dintre codebitorii solidari profită și celorlalți, cu excepția cazului în care s-a întemeiat pe un temei ce putea fi invocat numai de acel codebitor.”

268. La articolul 551 alineatul (2), cuvintele „după punerea în întârziere” se substituie cu cuvintele „în acest scop”.

269. În Cartea a treia, Titlul I, la Capitolul III, titlul va avea următorul cuprins:

„**TRANSMISIUNEA CREANȚEI ȘI A OBLIGAȚIEI**”.

270. Articolul 556:

1) la alineatul (4), cuvintele „creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare, la repararea prejudiciului” se substituie cu cuvintele „sub sancțiunea nulității absolute, creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare și la repararea prejudiciului”;

2) alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) De asemenea, creanța este incesibilă, sub sancțiunea nulității absolute, dacă, în virtutea naturii prestației sau relației între debitor și creditor, debitorul nu poate fi ținut în

mod rezonabil să o satisfacă decît în folosul acestui creditor. Această regulă nu se aplică dacă debitorul și-a dat consimțămîntul la cesiune.”

271. Se completează cu articolele 556¹ și 556² cu următorul cuprins:

„**Articolul 556¹**. Forma cesiunii de creanță

Cesiunea de creanță trebuie să fie încheiată în forma cerută pentru actul juridic în al cărui temei s-a născut creanța cesionată.

Articolul 556². Cesiunea parțială

(1) Creanța pecuniară poate fi cesionată în parte.

(2) Sub sancțiunea nulității absolute, creanța nepecuniară nu poate fi cesionată în parte decît dacă obligația este divizibilă, iar cesiunea nu face ca aceasta să devină, în mod substanțial, mai oneroasă pentru debitor. Această regulă nu se aplică dacă debitorul și-a dat consimțămîntul la cesiune.”

272. Articolul 557 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 557**. Consimțămîntul debitorului

(1) Titularul unei creanțe o poate transmite unui terț fără consimțămîntul debitorului dacă legea nu prevede altfel.

(2) Clauza prin care se interzice sau se limitează cesiunea unei creanțe nu afectează cesibilitatea ei.

(3) Cu toate acestea, atunci cînd creanța este cesionată prin încălcarea acestei clauze, debitorul poate să se libereze de obligație executînd în folosul cedentului. Debitorul de asemenea păstrează dreptul de a opune cedentului compensarea, ca și cum creanța nu a fost cesionată.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu se aplică:

a) dacă debitorul și-a dat consimțămîntul la cesiune;

b) dacă interdicția nu este expres menționată în înscrisul constatator al creanței, iar cesionarul nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască existența interdicției la momentul încheierii contractului de cesiune; sau

c) dacă creanța este pecuniară și s-a născut în schimbul furnizării mărfurilor, executării lucrărilor sau prestării serviciilor.

(5) Dispozițiile alin. (2) nu limitează răspunderea cedentului față de debitor pentru încălcarea interdicției sau limitării de a cesiona creanța.”

273. Articolul 559 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 559**. Obligațiile asumate de cedent

(1) Cedentul are obligațiile prevăzute de dispozițiile alin. (2)-(6) și (9) dacă altceva nu rezultă din contractul de cesiune.

(2) Cedentul garantează că:

a) creanța cesionată există sau, în cazul creanței viitoare, va exista conform contractului din care rezultă;

b) cedentul este îndreptățit să cedeze creanța sau va fi în drept să o facă la momentul cînd cesiunea va produce efecte;

c) debitorul nu deține careva excepții împotriva satisfacerii creanței;

d) creanța nu va fi afectată de nici un drept de compensare existînd între cedent și debitor;

e) creanța nu a făcut obiectul unei cesiuni anterioare în folosul altui cesionar și nu este obiect al unui drept de garanție în folosul unui terț.

(3) Cedentul garantează că clauzele contractului sau altui act juridic, dezvăluite cesionarului în calitate de clauze care guvernează creanța, nu au fost modificate sau altfel afectate de vreo înțelegere nedezvăluită care ar dăuna cesionarului.

(4) Cedentul garantează că clauzele contractului sau altui act juridic din care rezultă creanța nu vor fi modificate fără consimțământul cesionarului cu excepția cazului când modificarea este prevăzută în contractul de cesiune sau este făcută cu bună-credință și este de așa natură încât cesionarul nu ar avea în mod rezonabil obiecții.

(5) Cedentul se obligă să nu încheie un contract de cesiune subsecvent în privința aceleiași creanțe care ar duce la faptul că o altă persoană dobândește creanța cu prioritate față de cesionar.

(6) Cedentul se obligă să transmită cesionarului toate drepturile transmisibile destinate să garanteze creanța și care nu sunt deja transmise prin efectul cesiunii, precum și să transmită produsul obținut din orice drept netrasmibil destinat să garanteze creanța.

(7) Cedentul nu garantează solvabilitatea actuală sau viitoare a debitorului cu excepția cazurilor când cedentul a garantat pentru debitor față de cesionar.

(8) Dispozițiile alin.(1)-(7) se aplică în mod corespunzător în privința drepturilor accesorii și a garanțiilor creanței.

(9) În cazul cesiunii creanței care rezultă dintr-un titlu de valoare la ordin, cedentul este responsabil și de executarea obligației de către debitor.”

274. Articolul 560:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Cu toate acestea, debitorul nu este îndreptățit să opună cesionarului o excepție dacă debitorul a făcut cesionarul să creadă că acea excepție nu există.”

275. Se completează cu articolul 560¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 560¹**. Efectul cesiunii asupra locului de executare

(1) În cazul cesiunii creanței pecuniare care trebuie satisfăcută la un anumit loc, cesionarul poate să ceară ca plată să fie efectuată în orice alt loc dacă plata se face fără numerar, dar cesionarul trebuie să-l despăgubească pe debitor pentru orice costuri suplimentare pe care debitorul le suportă din motivul modificării locului de plată.

(2) În cazul cesiunii creanței nepecuniare care urmează a fi executată la un anumit loc, cesionarul nu poate cere executarea la un alt loc.”

276. Articolul 562:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) la alineatul (1), cuvintele „primul cesionar” se substituie cu cuvintele „cesionarul a cărui cesiune este notificată prima debitorului”;

3) articolul se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Cesionarul ulterior poate invoca dispozițiile alin.(1) doar dacă la data încheierii contractului de cesiune nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că acea creanță deja a fost cesionată.

(3) Debitorul este liberat de obligație executînd în folosul primului cesionar care îl notifică, indiferent de faptul că debitorul știa despre cesiunea repetată.”

277. Articolul 564 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 564**. Notificarea despre cesiune și executarea în folosul persoanei care nu este creditor

(1) Debitorul este liberat de obligație prin executare în folosul cedentului atîta timp cît debitorul nu a primit nici o notificare privind cesiunea fie de la cedent fie de la cesionar și nu cunoaște despre faptul că cedentul nu mai este îndreptățit să obțină executarea.

(2) Chiar dacă persoana identificată în calitate de cesionar în notificarea privind cesiunea primită de la cedent nu este creditor, debitorul este liberat de obligație prin executarea cu bună-credință în folosul acelei persoane.

(3) Chiar dacă persoana identificată în calitate de cesionar în notificarea privind cesiunea primită de la o persoană care se declară cesionar nu este creditor, debitorul este liberat de obligație prin executare în folosul acelei persoane dacă creditorul a determinat debitorul să creadă în mod rezonabil și cu bună-credință că dreptul a fost cesionat acestei persoane.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător dacă obligația s-a stins pe altă cale decît executarea.”

278. Se completează cu articolele 564¹ – 564³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 564¹**. Dovada adecvată a cesiunii

(1) Debitorul care crede pe baza unui temei rezonabil că dreptul a fost cesionat, dar care nu a primit o notificare privind cesiunea, poate să ceară de la persoana care aparent a cesionat dreptul să îi ofere o astfel de notificare privind cesiunea sau o confirmare că dreptul nu a fost cesionat ori că cedentul este încă îndreptățit să primească plata.

(2) Debitorul care a primit o notificare privind cesiunea care nu este în formă textuală pe un suport durabil ori care nu oferă informație adecvată despre dreptul cesionat sau numele și adresa cesionarului poate să ceară de la persoana care notifică să furnizeze o nouă notificare care ar satisface acele cerințe.

(3) Debitorul care a primit o notificare privind cesiunea de la cesionar, dar nu de la cedent, poate să ceară de la cesionar să prezinte o dovadă certă a cesiunii. Se consideră dovadă certă, dar nu se limitează la aceasta, orice declarație în forma textuală pe un suport durabil emanînd de la cedent indicînd că creanța a fost cedată.

(4) Debitorul care a înaintat o cerere conform prezentului articol poate să suspende executarea pînă cînd acea cerere este satisfăcută.

Articolul 564². Opozabilitatea cesiunii față de fidejutor

Cesiunea nu este opozabilă fidejutorului decît dacă formalitățile prevăzute pentru opozabilitatea cesiunii față de debitor au fost îndeplinite și în privința fidejutorului însuși.

Articolul 564³. Concurența între cesionar și cedentul care a primit prestația

Dacă debitorul este liberat executînd prestația conform dispozițiilor art. 557 alin.(3) sau 564 alin.(1), dreptul cesionarului față de cedent de a i se preda prestația are prioritate față de dreptul unui reclamant concurent atîta timp cît prestația se află în posesia cedentului și poate fi identificată în mod rezonabil față de alte bunuri ale cedentului.”

279. În Cartea a treia, Titlul I, Capitolul III:

1) Secțiunea a 2-a va avea următorul cuprins:

„Secțiunea a 2-a **Preluarea datoriei**

Articolul 567. Felurile preluării datoriei

(1) Un terț (noul debitor) poate să preia datoria sau o parte din ea în unul din următoarele feluri:

a) debitorul inițial este liberat de datorie (substituirea completă de către noul debitor);

b) debitorul inițial este menținut în calitate de debitor pentru cazul în care noul debitor nu își execută corespunzător obligațiile (substituirea incompletă de către noul debitor);

c) debitorul inițial și cel nou poartă răspundere solidară (adăugirea noului debitor).

(2) În cazul în care este evident că a apărut un nou debitor, dar felul preluării datoriei nu este clar, debitorul inițial și cel nou sunt considerați debitori solidari.

Articolul 568. Forma preluării datoriei

Preluarea datoriei trebuie să fie încheiată în forma cerută pentru actul juridic în al cărui temei s-a născut datoria.

Articolul 569. Consimțământul creditorului

(1) Consimțământul creditorului este necesar pentru substituirea de către noul debitor, indiferent dacă a avut loc o substituie completă sau incompletă.

(2) Consimțământul creditorului privind substituirea de către noul debitor poate să fie dat și în prealabil. În acest caz, substituirea produce efecte numai când creditorul a fost notificat de către noul debitor despre contractul dintre noul debitor și cel inițial.

(3) Consimțământul creditorului nu este necesar în cazul adăugirii unui nou debitor, dar creditorul, prin notificare către noul debitor, poate să refuze dreptul conferit față de noul debitor dacă acest fapt este făcut fără întârziere nejustificată după ce a fost informat despre drept și înainte ca acesta să fie acceptat în mod expres sau implicit. În cazul refuzului, se consideră că dreptul nu s-a conferit niciodată.

Articolul 570. Substituirea completă

Un terț poate să se oblige prin contract cu creditorul și debitorul inițial să substituie complet debitorul, cu efectul că debitorul inițial este liberat de obligație.

Articolul 571. Efectele substituirii complete asupra excepțiilor, compensării și drepturilor de garanție

(1) Noul debitor poate opune creditorului toate excepțiile pe care debitorul inițial ar fi putut să le opună creditorului.

(2) Noul debitor nu poate opune creditorului compensarea pe care debitorul inițial ar fi putut să o opună creditorului.

(3) Noul debitor nu poate opune creditorului nici un drept și nici o excepție ce decurge din raportul între noul debitor și cel inițial.

(4) Liberarea debitorului inițial se extinde de asemenea asupra oricărei garanții personale sau reale acordate de către debitorul inițial creditorului pentru executarea

obligației, cu excepția cazului când garanția poartă asupra bunului care este transmis noului debitor în calitate de obiect al contractului între debitorul inițial și cel nou.

(5) Odată cu liberarea debitorului inițial, garanția oferită de orice persoană alta decât noul debitor pentru executarea obligației se stinge dacă acea persoană nu acceptă ca garanția să subziste în folosul creditorului.

Articolul 571¹. Substituirea incompletă

Un terț poate să convină cu creditorul și debitorul inițial să substituie incomplet debitorul, cu efectul că debitorul inițial este menținut ca debitor în cazul când debitorul inițial nu execută în mod corespunzător.

Articolul 571². Efectele substituirii incomplete

(1) Substituirea incompletă are aceleași efecte asupra excepțiilor și compensării ca și substituirea completă.

(2) În măsură în care debitorul inițial nu este liberat, garanția personală sau reală acordată în vederea executării obligațiilor acelui debitor nu este afectată de către substituie.

(3) În măsura în care nu contravin dispozițiilor alin. (1) și (2), răspunderea debitorului inițial este guvernată de către dispozițiile legale privind fidejutorul cu beneficiu de discuțiune.

Articolul 571³. Adăugirea unui nou debitor

Un terț poate să convină cu debitorul să fie adăugit în calitate de debitor, astfel încât debitorul inițial și cel nou sunt debitori solidari.

Articolul 571⁴. Efectele adăugirii unui nou debitor

(1) În cazul în care în, temeiul unui contract între noul debitor și creditor sau a unui act juridic unilateral și separat încheiat de noul debitor în folosul creditorului, noul debitor este adăugit în calitate de debitor, el nu poate opune creditorului nici un drept sau excepție născută din raportul între noul debitor și cel inițial. În cazul în care un asemenea contract sau act unilateral juridic nu s-a încheiat, noul debitor poate să opună creditorului orice motiv de nulitate care afectează contractul cu debitorul inițial.

(2) Dispozițiile legale privitoare la solidaritatea pasivă se aplică în mod corespunzător în măsura în care nu contravin dispozițiilor alin. (1).”;

2) Se completează cu secțiunile 3-5 cu următorul cuprins:

„Secțiunea a 3-a Cesiunea contractului

Articolul 571⁵. Cesiunea contractului

(1) O parte la raportul contractual poate să convină cu un terț, cu consimțământul celeilalte părți la raportul contractual, ca terțul să o substituie în calitate de parte la raportul contractual.

(2) Consimțământul celeilalte părți poate fi dat și în prealabil. În acest caz, transferul produce efect numai când cealaltă parte este notificată despre acest fapt.

(3) În măsura în care prin efectul acestei substituiri terțul dobândește drepturi, se aplică dispozițiile secțiunii 1 a prezentului capitol. În măsura în care terțul preia obligații, se aplică dispozițiile secțiunii 2 a prezentului capitol.

Secțiunea a 4-a *Transmisiunea în cazul insolvenței reprezentantului indirect*

Articolul 571⁶. Opțiunea reprezentatului indirect de preluare a drepturilor în cazul insolvenței reprezentantului indirect

(1) Dispozițiile prezentului articol se aplică atunci când reprezentantul indirect a încheiat un contract cu un terț în baza instrucțiunilor și pe contul reprezentatului indirect, astfel încât reprezentantul, și nu reprezentatul, este parte contractantă la acel contract.

(2) Dacă împotriva reprezentantului s-a intentat procedura de insolvență, reprezentatul poate să notifice terțul și reprezentantul privind preluarea drepturilor reprezentantului conform contractului în raport cu terțul.

(3) Terțul poate să opună față de reprezentat orice excepții pe care terțul le-ar fi putut opune reprezentantului și toate celelalte excepții care ar fi disponibile în cazul în care drepturile ar fi fost cesionate prin contract de către reprezentant în folosul reprezentatului.

Articolul 571⁷. Contra-opțiunea terțului

În cazul în care reprezentatul indirect a dobândit drepturile reprezentantului conform dispozițiilor art. 571⁶, terțul poate să notifice reprezentatul și reprezentantul că optează pentru exercitarea împotriva reprezentatului a drepturilor pe care terțul le are față de reprezentant, sub rezerva acelor excepții pe care reprezentantul le are față de terț.

Secțiunea a 5-a *Subrogația*

Articolul 571⁸. Felurile subrogației

(1) Terțul care plătește în locul debitorului se subrogă în drepturile creditorului, în forma în care acestea se aflau la data subrogației.

(2) Subrogația poate fi convențională sau legală.

(3) Subrogația convențională poate fi consimțită de debitor sau de creditor. Aceasta trebuie să fie expresă și, pentru a fi opusă terților, trebuie constatată prin înscris.

Articolul 571⁹. Subrogația consimțită de creditor

(1) Subrogația este consimțită de creditor atunci când, primind plata de la un tert, îi transmite acestuia, la momentul plății, toate drepturile pe care le avea împotriva debitorului.

(2) Subrogația operează fără consimțământul debitorului. Orice stipulație contrară este lovită de nulitate absolută.

Articolul 571¹⁰. Subrogația consimțită de debitor

(1) Subrogația este consimțită de debitor atunci când acesta se împrumută spre a-și plăti datoria și, pe această cale, transmite împrumutătorului drepturile creditorului față de care avea datoria respectivă.

(2) Subrogația se produce numai dacă actul de împrumut, inclusiv credit, și chitanța de plată a datoriei au dată certă, în actul de împrumut se declară că suma a fost împrumutată spre a se plăti datoria, iar în chitanță se menționează că plata a fost făcută cu banii împrumutați de noul creditor.

(3) Subrogația consimțită de debitor are loc fără consimțământul creditorului inițial, în lipsă de stipulație contrară.

Articolul 571¹¹. Subrogația legală

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, subrogația se produce de drept:

a) în folosul creditorului, chiar chirografar, care plătește unui creditor care are un drept de preferință, potrivit legii;

b) în folosul dobânditorului unui bun care îl plătește pe titularul creanței însoțite de o garanție asupra bunului respectiv;

c) în folosul celui care, fiind obligat împreună cu alții sau pentru alții, are interes să stingă datoria;

d) în folosul moștenitorului care plătește din bunurile sale obligațiile masei succesoriale.

Articolul 571¹². Efectele subrogației

(1) Subrogația transmite terțului plătitor toate drepturile și acțiunile creditorului, precum și accesoriile acestora, în forma în care ele se aflau la data subrogației.

(2) Subrogația își produce efectele din momentul plății pe care terțul o face în folosul creditorului.

(3) Subrogația produce efecte împotriva debitorului principal și a celor care au garantat obligația. Aceștia pot opune noului creditor excepțiile pe care le aveau împotriva creditorului inițial dacă nu au consimțit la subrogație.

Articolul 571¹³. Subrogația parțială

(1) În caz de subrogație parțială, creditorul inițial, titular al unei garanții, poate exercita drepturile sale pentru partea neplătită din creanță cu preferință față de noul creditor.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care creditorul inițial s-a obligat față de noul creditor să garanteze suma pentru care a operat subrogația, cel din urmă este preferat.”

280. La articolul 572 alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Valorile mobiliare nu pot fi transmise direct în contul achitării datoriei dintre două părți sub sancțiunea nulității absolute, dacă dispozițiile art.8 din Legea nr.184 din 22 iulie 2016 cu privire la contractele de garanție financiară nu prevede altfel.”

281. Articolul 575:

1) la alineatul (1), propoziția a doua se exclude;

2) se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dacă datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligației, debitorul trebuie să execute obligația în termen de 7 zile din momentul primirii facturii sau a unei cereri echivalente din partea creditorului. Introducerea acțiunii în justiție față de debitor se asimilează cererii de executare din partea creditorului.”;

3) se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Acceptarea de către creditor a executării obligației înainte de termen nu afectează termenul de plată a obligației corelative.”

282. Se completează cu articolele 575¹ și 575² cu următorul cuprins:

„**Articolul 575¹**. Termenul executării obligației pecuniare contractuale al cărei creditor este un profesionist

(1) Termenul de executare a obligației pecuniare, stabilit în contractul încheiat între profesioniști, care are ca obiect livrarea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, nu poate depăși 60 de zile de la data prevăzută la lit. a), b) sau, după caz, c) a alin. (3). Prin excepție, părțile pot stipula în mod expres în contract un termen de executare mai mare cu condiția ca această clauză să nu fie vădit abuzivă față de creditor, în sensul dispozițiilor art. 720³.

(2) Termenul de executare a obligației pecuniare de către o autoritate publică sau o altă persoană juridică de drept public ori asociațiile acestora, stabilit în contractul încheiat cu un profesionist, care are ca obiect livrarea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, nu poate depăși 30 de zile de la data prevăzută la lit.a), b) sau, după caz, c) a alin. (3). Prin excepție, părțile pot stipula în mod expres în contract un termen de executare care nu poate depăși 60 de zile dacă acesta este justificat în mod obiectiv, ținând cont de natura sau caracteristicile specifice ale contractului.

(3) În cazul în care termenul de executare a obligației pecuniare rezultate dintr-un contract prevăzut de dispozițiile alin. (1) sau (2) nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, obligația pecuniară trebuie executată în termen de 30 de zile de la data:

a) primirii de către debitor a facturii sau a unei cereri echivalente de plată;

b) primirii de către debitor a contraprestației obligației pecuniare, dacă data primirii facturii sau a unei cereri echivalente de plată nu este certă, precum și dacă debitorul primește factura sau o cerere echivalentă de plată anterior primirii contraprestației;

c) recepției sau verificării contraprestației, dacă, prin lege sau prin contract, este prevăzută o procedură de recepție sau verificare prin care se stabilește conformitatea contractuală a contraprestației și dacă debitorul primește factura sau o cerere echivalentă de plată anterior sau la data la care are loc această recepție sau verificare.

(4) Dacă este prevăzută o procedură de recepție sau verificare prin care se stabilește conformitatea contractuală a contraprestației, durata maximă a procedurii respective nu va depăși 30 de zile de la data primirii contraprestației, în afara cazului în care contractul prevede în mod expres dispoziții contrare și cu condiția ca acest lucru să nu fie vădit abuziv față de creditor, în sensul dispozițiilor art. 720³.

(5) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul creditorului obligației pecuniare este lovită de nulitate absolută. Nulitatea clauzei nu afectează validitatea celorlalte clauze din contract.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu aduce atingere dreptului părților de a conveni asupra unui grafic de plată a ratelor din suma totală datorată creditorului.

(7) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică contractelor de asigurare sau obligațiilor debitorului în privința căruia este intentat procesul de insolvență.

Articolul 575². Termenul executării obligației în contractele cu consumatorii

(1) În cazul în care termenul de executare a obligației rezultate dintr-un contract dintre un profesionist și un consumator nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia:

a) profesionistul trebuie să execute obligația în folosul consumatorului nu mai târziu de 30 de zile de la data încheierii contractului dacă consumatorul nu a cerut executarea să aibă loc mai devreme, conform dispozițiilor art. 575;

b) consumatorul trebuie să plătească profesionistului în termen de 30 de zile de la data primirii de către consumator a facturii sau a unei alte cereri de plată. Cu toate acestea, dacă consumatorul a primit cererea de plată înainte să primească prestația, dacă nu a primit nicio cerere de plată ori dacă data primirii cererii de plată nu este certă, termenul de 30 de zile curge de la data primirii de către consumator a prestației.

(2) Dacă profesionistul este obligat să restituie banii primiți de la consumator pentru o anumită prestație, restituirea trebuie să se facă consumatorului cât de curând posibil însă în orice caz nu mai târziu de 30 de zile de la apariția evenimentului care declanșează obligația de restituire. Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului alineat în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”

283. Articolul 576:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) se completează cu alineatele (2)-(4) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul în care obligația pecuniară urmează a fi executată în rate, creditorul poate pretinde executarea imediată a ratelor neajunse la scadență, dacă:

a) a survenit unul din cazurile prevăzute de dispozițiile alin. (1);

b) o rată rămîne neplătită, total sau parțial, mai mult de 45 de zile de la scadența acesteia;

c) pe parcursul oricărei perioade de 12 luni consecutive, trei sau mai multe rate nu au fost plătite integral la scadență;

d) sunt întrunite condițiile care îl îndreptățesc pe creditor să recurgă la rezoluțiune pentru neexecutare a raportului contractual din care rezultă obligația pecuniară.

(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător și obligației pecuniare care urmează a fi plătită în rate conform hotărîrii judecătorești.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul debitorului consumator este lovită de nulitate absolută.”

284. La articolul 577, cuvîntul „cînd” se exclude.

285. Articolul 578 va avea următorul cuprins:

„Articolul 578. Ordinea executării

Dacă ordinea executării obligațiilor corelative nu este determinată și nici nu rezultă din natura acestora, atunci, în măsura în care obligațiile pot fi executate simultan, părțile sunt ținute să execute simultan dacă circumstanțele nu indică altfel.”

286. Se completează cu articolul 579¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 579¹**. Executarea în folosul unui creditor aparent

(1) Executarea efectuată cu bună-credință în folosul unui creditor aparent este valabilă, chiar dacă ulterior se stabilește că acesta nu era adevăratul creditor.

(2) Creditorul aparent este ținut să restituie adevăratului creditor prestația primită, potrivit regulilor îmbogățirii nejustificate.”

287. Articolul 580:

1) în titlu, cuvântul „incapabil” se substituie cu cuvintele „minor sau unui adult ocrotit”;

2) alineatul unic devine alineatul (1);

3) la alineatul (1), cuvântul „incapabil” se substituie cu cuvintele „minor sau unui adult în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”;

4) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în privința plăților care pot fi primite în mod valabil de sine stătător de către minor sau adultul în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară.”

288. Articolul 581 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 581**. Executarea obligației de către un terț

(1) Dacă din lege, act juridic sau din natura obligației nu reiese că debitorul urmează să execute obligația personal, creditorul nu poate refuza executarea ei de către un terț:

a) dacă terțul execută cu consimțământul debitorului;

b) dacă terțul are un interes legitim de a executa, iar debitorul nu execută, sau dacă este cert că debitorul nu va executa la scadență.

(2) Executarea de către terț conform dispozițiilor alin. (1) nu eliberează debitorul de obligație în măsura în care terțul se subrogă în drepturile creditorului.

(3) În cazul în care debitorul nu este ținut să execute obligația personal, însă creditorul acceptă executarea de la terț în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile alin. (1), creditorul este ținut să repare debitorului prejudiciul suferit astfel.

(4) Debitorul care îi încredințează executarea obligației unui terț rămâne responsabil de executare.”

289. La articolul 582, cuvintele „ia locul” se substituie cu cuvintele „se subrogă în drepturile”.

290. Articolul 583 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă plata se face prin transfer, obligația pecuniară se consideră executată la data la care suma de bani care a făcut obiectul plății a fost înregistrată în contul persoanei căreia trebuia să i se facă plata.”

295. Articolul 585:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) la alineatul (1), după cuvintele „Băncii Naționale a Moldovei” se completează cu cuvintele „aplicabilă conform dispozițiilor alin. (2)”;

3) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei aplicabilă:

- a) pentru primul semestru al anului în cauză, este rata în vigoare la data de 1 ianuarie din anul respectiv;
- b) pentru al doilea semestru al anului în cauză, este rata în vigoare la data de 1 iulie din anul respectiv.”

296. Articolul 586 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 586.** Imputația executării

(1) În cazul în care debitorul datorează creditorului mai multe obligații de aceeași natură, iar prestația executată nu este suficientă pentru stingerea tuturor obligațiilor, sub rezerva dispozițiilor alin. (6), se stinge obligația pe care o indică debitorul în momentul executării.

(2) Dacă debitorul nu face o astfel de indicare, creditorul poate, într-un termen rezonabil și prin notificarea debitorului, imputa executarea asupra uneia sau, după caz, mai multor obligații, la alegerea sa.

(3) Imputația prevăzută de dispozițiile alin. (2) nu produce efecte dacă se face asupra unei obligații care încă nu este scadentă, este ilegală sau este litigioasă.

(4) Dacă nici debitorul și nici creditorul nu indică imputația conform dispozițiilor corespunzătoare ale alin. (1)-(3), executarea se impută asupra obligației care întrunește unul din următoarele criterii, în următoarea ordine:

- a) obligația care este scadentă sau care a ajuns prima la scadență;
- b) obligația pentru care creditorul are cele mai puține garanții;
- c) obligația care este cea mai împovărată pentru debitor;
- d) obligația care a apărut prima.

(5) Dacă nu se aplică niciunul din criteriile prevăzute de dispozițiile alin. (4), executarea se impută asupra tuturor obligațiilor proporțional sub rezerva dispozițiilor alin. (6).

(6) În cazul obligației pecuniare, indiferent de imputația indicată de debitor, plata efectuată de către debitor se va imputa, în primul rînd, cheltuielilor, în al doilea rînd, dobînzii și altor prestații, și la urmă, sumei de bază (capitalului), dacă creditorul nu face o imputație diferită.”

297. La articolul 590, cuvintele „nu se datorează vinovăției sale” se substituie cu cuvintele „este justificată”.

298. Articolul 591 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 591.** Interzicerea perceperii unor plăți de la consumatori

(1) Profesioniștilor li se interzice să perceapă de la consumatori comisioane aferente utilizării unui anumit mijloc de plată care depășesc costul suportat de profesionist pentru utilizarea unor astfel de modalități de plată. Această regulă nu interzice profesioniștilor să perceapă prețuri diferite pentru același bun sau serviciu atunci cînd acesta este comercializat prin canale de vânzări diferite.

(2) În cazul în care un profesionist operează o linie telefonică în vederea contactării sale prin telefon cu privire la contractul încheiat, consumatorul nu este obligat să plătească, la contactarea profesionistului, mai mult decît tariful de bază. Profesionistul

nu are dreptul să utilizeze în acest scop numere telefonice pentru servicii cu tarif special (Premium rate numbers).

(3) Dispozițiile alin.(2) nu aduc atingere dreptului furnizorilor de servicii de telecomunicații electronice de a taxa aceste apeluri.

(4) Înainte ca consumatorul să încheie un contract sau să accepte o ofertă, profesionistul trebuie să solicite consimțământul explicit din partea consumatorului cu privire la orice plată suplimentară față de cea asupra căreia s-au înțeles anterior prin care se remunerează obligația contractuală principală a profesionistului. În cazul în care profesionistul nu a obținut consimțământul explicit al consumatorului, însă l-a dedus utilizând opțiuni incluse în mod automat pe care consumatorul trebuie să le respingă pentru a evita plata suplimentară sau prin acceptarea condițiilor contractuale standard, consumatorul poate pretinde restituirea acestei plăți.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică contractelor de vânzare-cumpărare, executare de lucrări și celor de prestări servicii, de asemenea contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei electrice, contractelor de furnizare a energiei termice sau contractelor de furnizare de conținut digital.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică contractelor prevăzute de dispozițiile art. 678⁸ alin.(2) lit. a)-j), l) și m) și alin.(3), (6) și (8). Cu toate acestea, alin. (4) se aplică plăților suplimentare impuse consumatorului pe baza unui contract de servicii financiare atunci când acesta este un contract legat de contractul căruia i se aplică prezentul articol.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care dispozițiile legale speciale privitoare la anumite tipuri de contracte încheiate cu consumatorii nu prevăd altfel.

(8) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”

299. La articolul 597 alineatul (1), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) nu poate beneficia de dobânzi și dobânzi de întârziere ori penalități pentru datoria față de el dacă legea nu prevede altfel.”

300. Se completează cu articolul 597¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 597¹**. Nepreluarea bunului corporal

(1) Persoana obligată să predea sau să restituie un bun corporal altul decât banii și care a rămas în posesia lui din motiv că creditorul nu a preluat bunul, este obligată să ia măsuri rezonabile de a-l proteja și păstra.

(2) Debitorul se poate elibera de obligația de a preda sau restitui bunul și de la obligația prevăzută la alin. (1), la alegerea sa, prin:

a) depozitarea ori, după caz, consemnarea bunului la un terț în condiții rezonabile, care le va preda la prima cerere a creditorului, și notificarea creditorului despre depozitare ori, după caz, consemnare;

b) vânzarea bunului în condiții rezonabile după expirarea unui termen suplimentar pe care debitorul i l-a stabilit prin notificare creditorului, și plata venitului net în folosul creditorului.

(3) Cu toate acestea, dacă bunul este perisabil sau dacă păstrarea lui presupune cheltuieli disproporționate, debitorul are obligația să ia măsuri rezonabile de a dispune de bun. Debitorul se poate elibera de obligația de a preda sau restitui prin plata venitului net în folosul creditorului.

(4) Debitorul rămas în posesie are dreptul la rambursarea cheltuielilor rezonabile suportate ori să le rețină din venitul vânzării conform prezentului articol.”

301. Cartea a treia, Titlul I, Capitolul IV, Secțiunea a 3-a se completează cu articolele 597²-597⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 597². Garanția comună a creditorilor

(1) Debitorul răspunde cu întregul său patrimoniu pentru obligațiile sale. Acesta servește drept garanție comună a creditorilor săi.

(2) Nu pot face obiectul garanției prevăzute de dispozițiile alin. (1) bunurile insesizabile.

(3) Creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu o anumită diviziune a patrimoniului, autorizată de lege, trebuie să urmărească mai întâi bunurile care fac obiectul acelei mase patrimoniale. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului cu excepția cazurilor când debitorul răspunde, conform legii sau contractului, doar cu acea masă patrimonială.

Articolul 597³. Egalitatea creditorilor și cauzele de preferință

(1) Sumele obținute din urmărirea bunurilor din patrimoniul debitorului se împart între creditori proporțional cu valoarea creanței fiecăruia, cu excepția cazului în care există între ei cauze de preferință ori contracte cu privire la ordinea îndeplinirii lor.

(2) Creditorii care au același rang au deopotrivă drept la satisfacerea creanței, proporțional cu valoarea creanței fiecăruia dintre ei.

(3) Cauzele de preferință sunt privilegiile și garanțiile reale.

Articolul 597⁴. Privilegiul

(1) Privilegiul este preferința acordată de lege unui creditor în considerarea creanței sale.

(2) Privilegiul este indivizibil.

(3) Privilegiile sunt opozabile terților fără să fie necesară înregistrarea lor în registrele de publicitate, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(4) Creanțele garantate cu o garanție reală se satisfac din contul bunurilor grevate cu prioritate față de creanțele privilegiate.

(5) Creanțele privilegiate se satisfac cu prioritate față de creanțele fără privilegiu, chiar dacă acestea din urmă s-au născut mai înainte.

(6) Rangul privilegiilor se stabilește prin lege.

(7) În cazurile expres prevăzute de lege privilegiul poartă doar asupra anumitor bunuri din patrimoniul debitorului (privilegiile speciale).”

302. Articolul 598 va avea următorul cuprins:

„Articolul 598. Dreptul creditorului de a-și conserva creanța

Creditorul poate să ia toate măsurile necesare sau utile pentru conservarea drepturilor sale, precum asigurarea dovezilor, îndeplinirea unor formalități de publicitate și informare pe contul debitorului, exercitarea acțiunii oblice ori luarea unor măsuri asigurătorii.”

303. Articolele 597²- 598 vor constitui §1 cu denumirea:

„§1. Dispoziții generale”

303. După articolul 598 se completează cu §2 cu denumirea:

„§2. Acțiunea oblică”

304. Articolul 599:

1) alineatul (1), după cuvintele „debitorului său” se completează cu cuvintele „și independent de voința acestuia”;

2) se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În raporturile dintre creditorul care acționează pe cale oblică și debitorul său se aplică în mod corespunzător dispozițiile privind reprezentarea legală.”

305. La articolul 600, în titlu și în text, cuvintele „acțiune oblică” se substituie cu cuvintele „acțiunea pe cale oblică”.

306. Articolul 601:

1) în titlu, cuvântul „oblice” se substituie cu cuvintele „exercitate pe cale oblică”;

2) se completează în final cu textul „Cu toate acestea, creditorul care a exercitat acțiunea oblică beneficiază de un privilegiu asupra acelor bunuri în scopul rambursării cheltuielilor suportate în legătură cu acționarea pe cale oblică.”

307. Cartea a treia, Titlul I, Capitolul IV, Secțiunea a 3-a se completează cu §3 cu următorul cuprins:

„§3. Acțiunea revocatorie

Articolul 601¹. Acțiunea revocatorie

(1) Creditorul poate cere să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în dauna creditorului, manifestată prin împiedicarea satisfacerii integrale a drepturilor creditorului față de debitor, dacă debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau, dacă actul juridic a fost încheiat înainte de apariția dreptului creditorului, acesta a fost încheiat de către debitor cu intenția de a dăuna creditorilor în general.

(2) În cazul în care actul juridic atacat este cu titlu oneros, suplimentar circumstanțelor prevăzute de dispozițiile alin. (1) creditorul trebuie să demonstreze că:

a) terțul contractant sau beneficiarul actului a cunoscut ori trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau că el a fost încheiat cu intenția de a dauna creditorului, sau

b) dacă actul juridic a fost încheiat înainte de apariția dreptului creditorului, terțul contractant sau beneficiarul actului juridic a cunoscut intenția debitorului de a dăuna creditorilor în general.

(3) Debitorul se prezumă că cunoștea sau trebuia să cunoască că actul juridic cu titlu gratuit va dăuna creditorului ori creditorilor în general dacă acesta este încheiat în ultimele 12 luni ce preced înaintarea acțiunii revocatorii.

(4) Ambele părți ale actului juridic cu titlu oneros sunt prezumate că cunoșteau sau trebuiau să cunoască că el va dăuna creditorului ori creditorilor în general dacă actul juridic este încheiat în ultimele 12 luni ce preced înaintarea acțiunii revocatorii și acesta constituie:

a) un act juridic în care valoarea de piață a prestației debitorului depășește cu o treime valoarea de piață a contra-prestației terțului contractant; sau

b) un act juridic încheiat de către debitor cu o persoană afiliată debitorului sau al cărui beneficiar este o persoană afiliată debitorului.

(5) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin. (4), se prezumă că terțul contractant nu a executat contra-prestația.

(6) Creditorul poate înainta acțiunea revocatorie chiar dacă creanța sa încă nu este exigibilă.

(7) În sensul dispozițiilor legale privitoare la acțiunea revocatorie, prin debitor se înțelege și terțul care a acordat o garanție reală sau personală în folosul creditorului.

Articolul 601². Particularitățile contestării garanțiilor

(1) În scopul aplicării dispozițiilor art. 601¹, garanția reală acordată de către debitor pentru a garanta propria obligație constituie un act juridic cu titlu oneros.

(2) În scopul aplicării dispozițiilor art. 601¹, garanția reală sau personală acordată de către debitor, pentru a garanta obligația terțului, constituie un act juridic cu titlu oneros dacă a fost acordată concomitent cu încheierea contractului din care rezultă obligația garantată sau, dacă s-a acordat ulterior, a fost inițial expres menționată în contractul din care rezultă obligația garantată.

Articolul 601³. Limitarea acțiunii revocatorii

(1) Creditorul, creanța căruia rezultă din contract, nu poate ataca pe calea acțiunii revocatorii actele juridice încheiate de către debitor în măsura în care creditorul, la momentul încheierii contractului, cunoștea sau, în mod rezonabil, nu putea să nu cunoască despre actul juridic și posibilul efect de a dăuna creditorului în viitor.

(2) De asemenea, nu poate înainta acțiunea revocatorie creditorul care a consimțit la încheierea actului juridic de către debitor sau care a renunțat, în mod expres, în alt mod la dreptul de a ataca actele debitorului pe calea acțiunii revocatorii.

(3) Acțiunea revocatorie se prescrie extinctiv în termen de 1 an de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască dauna ce rezultă din actul juridic supus atacării.

Articolul 601⁴. Efectele admiterii acțiunii revocatorii

(1) Actul juridic atacat va fi declarat inopozabil atât față de creditorul care a depus acțiunea revocatorie, cât și față de toți ceilalți creditori care, putând depune acțiunea revocatorie, au intervenit în cauză. Aceștia vor avea dreptul de a fi plătiți din sumele obținute din urmărirea prestației primite de către terțul contractant sau beneficiar, cu respectarea ordinii de preferință existente între acești creditori. Suma rămasă după

satisfacerea creanțelor tuturor acestor creditori se restituie terțului contractant sau, după caz, beneficiarului.

(2) În cazul în care terțul contractant sau beneficiarul nu pot restitui prestația datorată, creditorul va putea pretinde valoarea ei bănească conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

(3) Terțul contractant sau beneficiarul care a dobândit ceva în baza actului juridic declarat inopozabil poate exclude urmărirea prestației, plătind creditorului căruia profită admiterea acțiunii o sumă de bani egală cu dauna suferită de acesta din urmă prin încheierea și executarea actului juridic. În caz contrar, hotărîrea judecătorească de admitere a acțiunii revocatorii indisponibilizează bunul pînă la încetarea executării silite a creanței pe care s-a întemeiat acțiunea revocatorie.

Articolul 601⁵. Înaintarea acțiunii revocatorii în privința actelor juridice subsecvente

Prin acțiunea revocatorie se poate declara inopozabil și actul juridic subsecvent actului juridic inopozabil încheiat de către debitor, în acest caz dispozițiile art. 601¹-601⁶ se aplică cu adaptările necesare. În special, terțul contractant va fi, în sensul acelor articole, debitorul, iar dobînditorul subsecvent va fi terțul contractant sau beneficiarul.

Articolul 601⁶. Acțiunea revocatorie de dreptul insolvabilității

Dispozițiile art. 601¹-605⁵ nu afectează dispozițiile legale privind acțiunea administratorului insolvabilității sau lichidatorului de contestare a actelor și prestațiilor săvîrșite de debitor înainte de declararea insolvabilității sale.”

308. În Cartea a treia, Titlul I, Capitolul V va avea următorul cuprins:

„Capitolul V NEEXECUTAREA OBLIGAȚIEI

Secțiunea 1 *Dispoziții generale*

Articolul 602. Mijloacele creditorului în caz de neexecutare a obligației

(1) Atunci cînd, fără justificare, debitorul nu își execută obligația, creditorul poate, în condițiile legii și, după caz, ale contractului, la alegerea sa:

- a) să ceară executarea silită a obligației;
- b) să suspende executarea obligației corelative;
- c) să reducă obligația sa corelativă;
- d) să recurgă la rezoluțiunea raportului contractual;
- e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare;
- f) să exercite orice alt mijloc, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare.

(2) Dacă debitorul demonstrează că neexecutarea obligației este justificată, creditorul poate recurge la oricare din mijloacele prevăzute de dispozițiile alin. (1) cu excepția executării silite în natură și plății de despăgubiri.

(3) Creditorul nu poate recurge la mijloacele prevăzute de dispozițiile alin. (1) în măsura în care creditorul a cauzat neexecutarea obligației debitorului.

(4) Mijloacele prevăzute de dispozițiile alin. (1) care nu sunt incompatibile pot fi cumulate. În special, creditorul nu este lipsit de dreptul la despăgubiri prin recurgerea la oricare alt mijloc.

(5) Neexecutarea obligației înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligației și include neexecutarea totală sau parțială a obligației, executarea necorespunzătoare sau cu întârziere a obligației.

(6) Părțile contractante pot prevedea că și alte evenimente, decât neexecutarea obligației, acordă creditorului toate sau unele din mijloacele prevăzute de dispozițiile alin. (1).

(7) Declarația creditorului nu produce efectul rezoluțiunii sau reducerii obligației corelative dacă la acea dată dreptul la rezoluțiune sau la reducerea obligației corelative era prescris extinctiv, iar debitorul invocă această excepție, înainte sau după declarație.

Articolul 603. Acordarea termenului suplimentar pentru executare

(1) În orice caz de neexecutare a unei obligații, creditorul poate, prin declarație către debitor, să acorde un termen suplimentar pentru executare corespunzătoare.

(2) Pe durata termenului suplimentar creditorul poate suspenda executarea propriilor obligații corelative și poate cere despăgubiri, dar nu poate recurge la oricare alt mijloc.

(3) Dacă creditorul primește declarație de la debitor că acesta nu va executa în interiorul termenului acordat, sau dacă la expirarea aceluși termen nu s-a efectuat o executare corespunzătoare, creditorul poate recurge la oricare mijloc disponibil.

Articolul 604. Circumstanțele care justifică neexecutarea

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, neexecutarea obligației este justificată în măsura în care debitorul demonstrează una din următoarele circumstanțe:

a) ea se datorează unui impediment prevăzut de dispozițiile art. 605;

b) creditorul a cauzat neexecutarea obligației debitorului, inclusiv prin întârzierea sa sau prin faptul că debitorul a suspendat executarea obligației în temeiul dispozițiilor art. 615.

Articolul 605. Justificarea datorită unui impediment

(1) Neexecutarea obligației debitorului este justificată dacă ea se datorează unui impediment în afara controlului debitorului și dacă debitorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale.

(2) În cazul în care obligația a apărut dintr-un contract sau alt act juridic, neexecutarea nu este justificată dacă debitorul ar fi putut în mod rezonabil să ia în considerare impedimentul la data încheierii.

(3) În cazul în care impedimentul justificator este doar temporar, justificarea produce efecte pe durata existenței impedimentului. Totuși, dacă întârzierea capătă trăsăturile neexecutării esențiale, creditorul poate să recurgă la mijloacele întemeiate pe o asemenea neexecutare.

(4) În cazul în care impedimentul justificator este permanent, obligația se stinge. Obligația corelativă de asemenea se stinge. În cazul obligațiilor contractuale, efectele

restitutive ale acestei stingeri sunt reglementate prin dispozițiile art. 623⁴-623¹⁰ cu adaptările corespunzătoare.

(5) Debitorul are obligația de a asigura ca creditorul să primească o notificare despre impediment și efectele sale asupra capacității de a executa, într-un termen rezonabil după ce debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască aceste circumstanțe. Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru orice prejudiciu rezultat din neprimirea respectivei notificări.

(6) Impedimentul justificator nu exonerează debitorul de plata despăgubirilor dacă impedimentul a apărut după neexecutarea obligației cu excepția cazului când creditorul nu ar fi putut, oricum, din cauza impedimentului, să beneficieze de executarea obligației.

Articolul 606. Clauza care exclude sau limitează mijloacele creditorului

Clauza unui contract sau alt act juridic prin care se exclude sau se limitează anticipat răspunderea de a plăti despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin neexecutarea intenționată sau din culpa gravă a obligației este lovită de nulitate absolută.

Articolul 607. Notificările referitoare la neexecutare

(1) Dacă creditorul face debitorului o notificare referitoare la faptul neexecutării obligației sau la faptul că el prevede o asemenea neexecutare, iar notificarea este expediată ori făcută corect, atunci întârzierea sau inexactitatea în procesul de transmisiune a notificării sau faptul că ea nu a parvenit nu o împiedică de a produce efecte.

(2) Declarația sau notificarea produce efecte din momentul în care ea ar fi trebuit să ajungă în circumstanțe normale.

Articolul 608. Omiterea de a notifica despre neconformitate

(1) Dacă, în cazul unei obligații de a livra bunuri, executa lucrări sau presta servicii, debitorul livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii care nu sunt conforme cu condițiile obligației, creditorul nu poate invoca neconformitatea decât în cazul în care creditorul îl notifică pe debitor într-un termen rezonabil, specificând natura neconformității.

(2) Termenul rezonabil curge din momentul în care bunurile sunt livrate sau lucrarea ori serviciul este finalizat, sau din momentul, dacă este mai târziu, în care creditorul a descoperit sau trebuia în mod rezonabil să descopere neconformitatea.

(3) Debitorul nu poate invoca dispozițiile alin. (1) dacă creditorul a omis să notifice fapte pe care debitorul le cunoștea sau trebuia în mod rezonabil să le cunoască ori fapte pe care debitorul deși era obligat nu le-a dezvăluit creditorului.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică dacă creditorul este consumator.

Articolul 609. Profesionistul care nu poate îndeplini comanda consumatorului făcută prin comunicare la distanță

(1) În cazul în care un profesionist nu poate executa obligațiile rezultate dintr-un contract încheiat cu un consumator prin intermediul comunicațiilor la distanță, el este obligat să informeze consumatorul imediat și să restituie sumele plătite de către consumator fără întârziere nejustificată și, în orice caz, în termen nu mai mare de 30 de zile. Mijloacele consumatorului rezultate din neexecutarea profesionistului rămân neafectate.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea a 2-a ***Remedierea de către debitor a executării necorespunzătoare***

Articolul 610. Remedierea de către debitor

(1) În cazul în care executarea nu corespunde cu condițiile obligației, debitorul poate oferi o executare nouă și conformă dacă aceasta se poate face în interiorul termenului prevăzut pentru executare.

(2) Dacă debitorul nu poate face o ofertă de executare nouă și conformă în interiorul termenului prevăzut pentru executare, dar, imediat după ce a fost notificat despre neconformitate, oferă să o remedieze într-un termen rezonabil pe cheltuiala debitorului, creditorul nu poate recurge la niciun mijloc pentru caz de neexecutare, cu excepția suspendării executării obligației corelative, înainte de a acorda debitorului un termen rezonabil pentru remedierea neconformității.

(3) Cu toate acestea, creditorul nu este obligat să acorde debitorului un termen pentru remedierea în una din următoarele situații:

a) neexecutarea obligației contractuale în termenul prevăzut pentru executare constituie o neexecutare esențială;

b) creditorul are motiv să considere că executarea debitorului a fost făcută, contrar bunei-credințe, cu cunoștința neconformității;

c) creditorul are motiv să considere că debitorul nu va putea să efectueze remedierea într-un termen rezonabil și fără a crea inconveniente semnificative sau a aduce atingere intereselor legitime ale creditorului;

d) debitorul refuză remedierea, remedierea este imposibilă sau remedierea este în alt mod inoportună, având în vedere circumstanțele.

(4) Debitorul suportă cheltuielile de remediere, îndeosebi cheltuielile de transport, de drum, de executare a lucrărilor și de procurare a materialelor.

Articolul 611. Consecințele acordării către debitor a posibilității de remediere

(1) În interiorul termenului acordat pentru remediere, creditorul poate suspenda executarea obligațiilor sale corelative, dar nu poate recurge la alt mijloc prevăzut de dispozițiile art. 602 alin. (1).

(2) Dacă debitorul nu remediază neconformitatea în termenul acordat, creditorul poate recurge la oricare mijloc disponibil.

(3) Chiar dacă remedierea s-a făcut, creditorul păstrează dreptul la despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin neexecutarea inițială sau ulterioară ori prin realizarea remedierii.

Articolul 612. Restituirea prestației înlocuite

(1) Dacă debitorul, fie benevol sau în urma obligării sale conform dispozițiilor art. 614, a remediat o executare neconformă prin înlocuirea prestației, debitorul are dreptul și obligația de a lua înapoi prestația înlocuită pe cheltuiala sa.

(2) Creditorul nu este ținut să plătească pentru folosința prestației înlocuite de care a beneficiat pînă la data înlocuirii.

Secțiunea a 3-a ***Dreptul de a cere executarea silită***

Articolul 613. Executarea silită a obligațiilor pecuniare

(1) Creditorul are dreptul de a obține plata silită a sumelor de bani datorate ajunse la scadență.

(2) În cazul în care creditorul încă nu a executat obligația corelativă pentru care se datorează plata și este clar că debitorul obligației pecuniare nu va dori să primească executarea, creditorul poate, cu toate acestea, să execute obligația corelativă și poate obține plata silită, cu excepția unuia din următoarele cazuri:

a) creditorul ar fi putut încheia un contract de substituire în condiții rezonabile fără eforturi sau cheltuieli semnificative;

b) silirea debitorului să primească executarea obligației corelative ar fi nerezonabilă, avînd în vedere circumstanțele.

Articolul 614. Executarea obligațiilor nepecuniare

(1) Creditorul are dreptul de a obține executarea silită în natură a obligației alta decît cea de a plăti o sumă de bani.

(2) Executarea în natură include și dreptul creditorului:

a) de a cere remedierea gratuită a executării care nu este conformă cu condițiile obligației;

b) în cazul neexecutării de către debitor a obligației de a preda un bun, de a cere ca bunul să fie luat de la debitor și să-i fie predat creditorului;

c) să fie distrus tot ceea ce este făcut cu încălcarea obligației de a nu face ori să fie autorizat să distrugă el însuși, cheltuielile urmînd să fie puse în sarcina debitorului.

(3) Cu toate acestea, executarea în natură nu poate fi obținută pe cale silită în unul din următoarele cazuri:

a) executarea va fi ilegală sau imposibilă;

b) executarea ar solicita eforturi sau cheltuieli disproporționate, cu excepția cazului cînd creditorul nu poate obține o prestație similară de la un terț;

c) executarea este atît de personală încît ar fi nerezonabil de a o executa silit.

(4) Creditorul este decăzut din dreptul de a obține executarea silită în natură dacă el nu cere executarea într-un termen rezonabil după ce creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască neexecutarea.

(5) Creditorul nu poate cere despăgubiri pentru prejudiciu sau penalitatea în măsura în care el a majorat prejudiciul sau suma penalității insistînd în mod nerezonabil asupra executării în natură în circumstanțe în care creditorul ar fi putut încheia un contract de substituire rezonabilă în condiții rezonabile fără eforturi sau cheltuieli semnificative.

(6) Faptul că dreptul de a cere executarea silită în natură este exclus conform dispozițiilor alin. (3) sau (4) nu aduce atingere dreptului de a cere despăgubiri.

Secțiunea a 4-a

Suspendarea executării

Articolul 615. Dreptul de a suspenda executarea obligației corelative

(1) Creditorul care este ținut să execute obligația corelative în același moment când debitorul își execută obligația, sau după acel moment, are dreptul de a suspenda executarea obligației corelative până când debitorul s-a oferit să execute sau a executat.

(2) Creditorul care este ținut să execute obligația corelative înainte de momentul când debitorul își execută obligația și care în mod rezonabil crede că debitorul va săvârși o neexecutare la scadența obligației, poate suspenda executarea obligației corelative atât timp cât această încredere rezonabilă persistă. Cu toate acestea, dreptul de a suspenda executarea se stinge dacă debitorul acordă asigurări suficiente ale executării corespunzătoare.

(3) Creditorul care suspendă executarea în situația menționată de dispozițiile alin. (2) are îndatorirea să notifice despre acest fapt debitorul pe cât de curînd posibil și poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat debitorului prin neexecutarea acestei îndatoriri.

(4) Dreptul de a suspenda conform prezentului articol se referă la întreaga obligație sau doar la o parte din ea, după cum este rezonabil conform circumstanțelor.

Secțiunea a 5-a

Rezoluțiunea

§1. Temeiurile rezoluțiunii pentru neexecutare

Articolul 616. Rezoluțiunea pentru neexecutare

Rezoluțiunea pentru neexecutare are loc când se întemeiază pe dispozițiile art. 617, 618, 619 sau 620, precum și când se întemeiază pe un alt caz de neexecutare a obligației contractuale pentru care legea sau contractul acordă creditorului dreptul la rezoluțiune.

Articolul 617. Rezoluțiunea pentru neexecutare esențială

(1) Creditorul are dreptul la rezoluțiune dacă neexecutarea de către debitor a obligației contractuale este esențială.

(2) Neexecutarea obligației contractuale este esențială în unul din următoarele cazuri:

a) ea privează în mod substanțial creditorul de ceea ce se putea aștepta în baza contractului, în raport cu întregul raport contractual sau tranșa supusă rezoluțiunii, cu excepția cazului în care la momentul încheierii contractului debitorul nu a prevăzut și nici nu putea să prevadă în mod rezonabil acel rezultat;

b) executarea întocmai a obligației ține de esența contractului;

c) ea este intenționată sau din culpă gravă;

d) dacă creditorului motiv să creadă că nu poate conta pe executarea din partea debitorului în viitor.

Articolul 618. Rezoluțiunea după acordarea termenului suplimentar pentru executare

(1) Creditorul are dreptul la rezoluțiune în caz de neexecutare a obligației contractuale dacă creditorul i-a acordat debitorului, prin notificare, un termen suplimentar de durată rezonabilă pentru executare, iar debitorul nu a executat în acest termen.

(2) Dacă termenul acordat este nerezonabil de scurt sau nu s-a fixat nici un termen, creditorul poate rezolvi doar după expirarea unui termen rezonabil din data când notificarea produce efecte.

(3) Dreptul la rezoluțiune pe temeiul dispozițiilor prezentului articol nu apare dacă neexecutarea este minoră.

Articolul 619. Rezoluțiunea pentru neexecutare anticipată

Creditorul are dreptul la rezoluțiune înainte de scadența obligației contractuale dacă debitorul a declarat că nu va executa obligația sau pe altă cale este clar că el nu o va executa, cu condiția, în toate cazurile, că neexecutarea ar fi fost esențială.

Articolul 620. Rezoluțiunea pentru lipsa asigurărilor adecvate ale executării

Creditorul care crede în mod rezonabil că va avea loc o neexecutare esențială a obligației contractuale are dreptul la rezoluțiune dacă creditorul cere de la debitor, prin notificare, asigurări adecvate a executării corespunzătoare și asemenea asigurări nu îi sunt oferite într-un termen rezonabil.

§2. Domeniul de aplicare, exercitarea și decăderea din dreptul la rezoluțiune

Articolul 621. Domeniul de aplicare al dreptului la rezoluțiune

(1) În cazul în care obligațiile debitorului rezultate din contract nu sunt divizibile, creditorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual doar în întregime (rezoluțiune totală).

(2) În cazul în care obligațiile debitorului rezultate din contract trebuie executate în tranșe separate sau sunt divizibile în alt mod, atunci:

a) dacă există un temei de rezoluțiune pentru neexecutare în privința unei tranșe căreia îi poate fi atribuită o contra-prestație, creditorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual în privința acelei tranșe (rezoluțiune parțială);

b) creditorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual în întregime doar dacă creditorului nu are în mod rezonabil interes să accepte executarea celorlalte tranșe sau dacă temeiul de rezoluțiune se referă la raportul contractual în întregime (rezoluțiune totală).

(3) În cazul locațiunii, antreprizei, prestării serviciilor și altor raporturi contractuale, dacă se execută în tranșe separate sau sunt divizibile în alt mod, rezoluțiunea se aplică doar în raport cu tranșele viitoare, cu excepția cazului când creditorul, prin declarația de rezoluțiune, a extins-o și la anumite sau toate tranșele anterioare în condițiile dispozițiilor alin. (2) lit. b).

Articolul 622. Declarația de rezoluțiune

(1) Dreptul la rezoluțiune se exercită de către partea îndreptățită prin declarație scrisă notificată celeilalte părți contractante.

(2) Partea îndreptățită, dacă invocă un interes justificat, poate, în locul rezoluțiunii conform dispoziției alin. (1), să ceară instanței de judecată să declare rezoluțiunea prin hotărîre judecătorească. În condițiile Codului de procedură civilă, partea îndreptățită poate modifica acțiunea în declarare a rezoluțiunii într-o acțiune în executare silită a obligației contractuale, și invers.

(3) În cazul în care notificarea făcută conform dispozițiilor art. 618 prevede rezoluțiunea de drept dacă debitorul nu execută în termenul suplimentar acordat prin notificare, rezoluțiunea operează, fără vreo altă declarație, la expirarea respectivului termen sau a unei perioade rezonabile după notificare (care trebuie să fie mai lungă decât termenul acordat prin notificare).

Articolul 623. Decăderea din dreptul la rezoluțiune

(1) Dacă executarea s-a oferit cu întârziere sau o executare care s-a efectuat nu corespunde în alt mod contractului, creditorul este decăzut din dreptul la rezoluțiune pentru acea neexecutare, în cazul în care declarația de rezoluțiune nu este notificată într-o perioadă rezonabilă.

(2) În cazul în care creditorul a acordat debitorului un termen pentru remedierea neexecutării conform dispozițiilor art. 610, perioada menționată de dispozițiile alin. (1) curge de la expirarea termenului acordat. În alte cazuri, perioada curge din momentul în care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască despre ofertă sau despre neconformitate.

(3) Creditorul este decăzut din dreptul la rezoluțiune în temeiul dispozițiilor art. 618, 619 sau 620 în cazul în care creditorul nu notifică declarația de rezoluțiune într-o perioadă rezonabilă după apariția acestui drept.

Articolul 623¹. Rezoluțiunea în cazul pluralității de părți

(1) În cazul pluralității de debitori sau creditori, dreptul de rezoluțiune nu poate fi exercitat decât de toți creditorii sau debitorii contra tuturor debitorilor sau creditorilor.

(2) Dacă dreptul de rezoluțiune se stinge pentru unul dintre creditori, se stinge și pentru ceilalți creditori.

Articolul 623². Clauza de dezicere

În cazul în care dreptul de rezoluțiune este stipulat în contract cu condiția de a se efectua o anumită prestație (clauză de dezicere), declarația de rezoluțiune nu produce efecte dacă prestația nu a fost efectuată pînă la notificarea declarației de rezoluțiune sau concomitent cu ea, iar cealaltă parte, din acest motiv, a respins neîntîrziat declarația. Cu toate acestea, declarația produce efecte dacă, după respingerea ei, prestația este efectuată neîntîrziat.

§3. Efectele rezoluțiunii

Articolul 623³. Efectul asupra obligațiilor rezultate din contract

(1) Prin efectul rezoluțiunii se sting obligațiile nestinse rezultate din contract sau partea relevantă a acestor obligații.

(2) Cu toate acestea, rezoluțiunea nu afectează stipulațiile contractului privitoare la soluționarea litigiilor sau alte clauze care sunt destinate aplicării chiar și după rezoluțiune.

(3) Creditorul care declară rezoluțiunea păstrează dreptul la despăgubirile sau penalitățile acumulate la data rezoluțiunii și, suplimentar, are aceleași drepturi la despăgubiri sau penalități pe care creditorul le-ar fi avut dacă obligațiile stinse prin efectul rezoluțiunii ar fi fost neexecutate. În privința acestor obligații stinse nu se va

considera că creditorul a cauzat sau contribuit la prejudiciu doar pe motiv că a exercitat dreptul de rezoluțiune.

§4. Restituirea prestațiilor

Articolul 623⁴. Restituirea prestațiilor obținute prin executare

(1) Prin efectul rezoluțiunii o parte contractantă (beneficiarul) care a primit vreo prestație prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte contractantă în temeiul raportului contractual supus rezoluțiunii sau tranșa raportului contractual supus rezoluțiunii, este obligată să i-o restituie. În cazul în care ambelor părți contractante le revin obligații de restituire, obligațiile sunt corelative.

(2) Dacă prestația a constat în plata unei sume de bani, suma primită trebuie restituită.

(3) În măsura în care prestația (nefiind pecuniară) este transferabilă, ea trebuie restituită prin transferarea sa.

(4) Dacă transferul ar putea cauza efort sau cheltuieli disproporționate, prestația poate fi restituită prin plata valorii sale.

(5) În măsura în care prestația nu este transferabilă, ea trebuie restituită prin plata valorii sale conform dispozițiilor art. 623⁸.

(6) Obligația de restituire a unei prestații se extinde asupra oricăror fructe generate de prestație.

Articolul 623⁵. Efectul rezoluțiunii asupra drepturilor transmise

(1) Dreptul real, dreptul de creanță sau dreptul asupra creației intelectuale transmis în temeiul raportului contractual nu se restituie în mod automat prin efectul rezoluțiunii sale. Restituirea are loc prin transmiterea dreptului de către partea contractantă obligată în folosul celeilalte părți contractante în condițiile art. 321. Cu toate acestea, dacă, conform condițiilor contractului, dreptul de proprietate asupra bunului mobil a trecut la partea contractantă dobânditoare înainte de a primi bunul în posesie, iar bunul mobil încă se află în posesia părții contractante transmițătoare care are dreptul de a suspenda predarea bunului conform dispozițiilor art. 615, atunci rezoluțiunea raportului contractual, pe durata exercitării dreptului de suspendare a executării, desființează în mod retroactiv dreptul părții contractante dobânditoare.

(2) În cazul în care partea contractantă căreia i s-a transmis un drept prin înregistrare într-un registru de publicitate nu execută obligația de a restitui dreptul, cealaltă parte contractantă poate cere instanței de judecată, pe calea acțiunii în efectuarea înregistrării, să adopte hotărîre care ține loc de consimțămînt al părții contractante care refuză restituirea.

Articolul 623⁶. Efectul rezoluțiunii asupra drepturilor reale limitate constituite

(1) Dreptul real limitat constituit în temeiul raportului contractual se stinge prin efectul rezoluțiunii sale.

(2) În cazul în care partea contractantă căreia i s-a constituit un drept real limitat prin înregistrare într-un registru de publicitate nu își dă consimțămîntul la radierea sa, cealaltă parte contractantă poate cere instanței de judecată, pe calea acțiunii în rectificare, să adopte hotărîre care ține loc de consimțămînt al părții contractante care refuză radierea.

Articolul 623⁷. Excluderea restituirii

(1) Obligația de a restitui în temeiul dispozițiilor art. 623⁴ nu apare în măsura în care executării conforme de către una dintre părțile contractante îi corespunde executarea conformă de către cealaltă parte contractantă.

(2) Partea contractantă care declară rezoluțiunea poate considera ca fiind neconforme tranșele prestate dacă prestațiile primite de către ea nu au valoare sau au o valoare esențial redusă din cauza neexecutării săvârșite de către cealaltă parte contractantă.

(3) Obligația de restituire în temeiul prezentei Secțiuni nu apare în cazul în care contractul era gratuit.

Articolul 623⁸. Plata valorii prestației

(1) Debitorul obligației de restituire este ținut:

a) să plătească valoarea (la momentul executării) prestației care nu este transferabilă sau care încetează să fie transferabilă înainte de apariția obligației de restituire; și

b) să plătească recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației dintre momentul executării și momentul când a apărut obligația de restituire.

(2) Dacă prestația avea un preț contractual, valoarea prestației va fi egală cu partea din acel preț proporțională valorii prestației reale primite raportată la valoarea prestației promise. Dacă nu s-a convenit asupra unui preț, valoarea prestației este egală cu suma de bani la care s-ar fi înțeles în mod legal un executant al prestației și un beneficiar al prestației, care au voința și capacitatea de a realiza operațiunea, având totodată cunoștință de neconformitățile reale ale prestației (dacă existau).

(3) Obligația beneficiarului de a plăti valoarea prestației este redusă în măsura în care, din cauza neexecutării obligației datorate lui de către cealaltă parte contractantă:

a) prestația nu poate fi restituită într-o stare substanțial identică cu starea în care ea a fost primită; sau

b) beneficiarul este silit, fără despăgubire, să dispună de prestație ori să suporte o cheltuială sau o altă daună pentru a păstra prestația.

(4) Obligația beneficiarului de a plăti valoarea prestației este, de asemenea, redusă în măsura în care, ca urmare a comportamentului său fondat pe încrederea rezonabilă, chiar eronată, că nu exista neconformitate, prestația nu poate fi restituită în aceeași stare în care ea a fost primită.

Articolul 623⁹. Folosința și îmbunătățirile

(1) Beneficiarul este obligat să plătească o sumă rezonabilă pentru folosința de care a beneficiat în urma prestației cu excepția sumei pe care beneficiarul trebuie să o plătească în temeiul dispozițiilor art. 623⁸ alin. (1) în raport cu respectiva folosință.

(2) Beneficiarul care a adus îmbunătățiri prestației pe care trebuie să o restituie conform prezentei Secțiuni, are dreptul la plata valorii îmbunătățirilor dacă cealaltă parte contractantă se va bucura necondiționat de această valoare la exploatarea prestației restituite cu excepția cazului în care:

a) beneficiarului îi era interzis să efectueze îmbunătățirea; sau

b) beneficiarul a făcut îmbunătățirea la un moment când el a cunoscut sau putea să cunoască că prestația urmează a fi restituită.

Articolul 623¹⁰. Răspunderea apărută după apariția obligației de restituire

(1) Beneficiarul este obligat:

a) să plătească valoarea (la data executării) prestației care încetează a fi transferabilă după apariția obligației de a o restitui; și

b) să plătească recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației după apariția obligației de a o restitui.

(2) Dacă prestația este înstrăinată după apariția obligației de restituire, valoarea care urmează a fi plătită este egală cu veniturile rezultate din înstrăinare, dacă ele sunt mai mari.

(3) Dreptul la alte despăgubiri rezultate din neexecutarea obligației de restituire a prestației rămîne neafectat.

Secțiunea 6

Reducerea obligației corelative

Articolul 623¹¹. Dreptul de a reduce obligația corelativă

(1) Creditorul care acceptă executarea care nu este conformă cu condițiile obligației are dreptul de a reduce obligația sa corelativă. Reducerea trebuie să fie proporțională cu scăderea valorii prestației primite la data executării, în raport cu valoarea prestației care ar fi fost primită prin executarea conformă.

(2) Creditorul care este îndreptățit să reducă obligația corelativă conform alineatului anterior și care deja a executat obligația corelativă într-o mărime ce depășește obligația corelativă redusă, are dreptul la restituirea diferenței de la debitor.

(3) Creditorul care reduce obligația corelativă nu poate, suplimentar, să ceară despăgubiri pentru prejudiciul reparat prin reducere, dar rămîne îndreptățit la despăgubiri pentru alt prejudiciu suferit.

Secțiunea 7

Despăgubiri și dobânzi

Articolul 623¹². Dreptul la despăgubiri

(1) Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru întregul prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului în care debitorul demonstrează că neexecutarea este justificată.

(2) Despăgubirile trebuie să acopere doar prejudiciul suferit de creditor care este consecința directă și necesară a neexecutării.

(3) Prejudiciul reparat prin despăgubiri cuprinde și prejudiciul viitor care este probabil, în mod rezonabil, să fie suferit.

(4) Prejudiciul cuprinde prejudiciul patrimonial și nepatrimonial (moral).

(5) Debitorul răspunde pentru fapta reprezentantului său și a persoanelor cărora le-a încredințat executarea obligației în aceeași măsură ca pentru propria faptă.

Articolul 623¹³. Despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial

(1) Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial cauzat prin neexecutarea obligației doar dacă neexecutarea încalcă un drept personal nepatrimonial, dacă creditorul este consumator, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

(2) Despăgubirile pentru prejudiciul nepatrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va oferi o satisfacție echitabilă creditorului, având în vedere toate împrejurările cazului.

Articolul 623¹⁴. Evaluarea despăgubirilor pentru prejudiciul patrimonial

(1) Despăgubirile pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va pune creditorul, pe cât de posibil, în situația în care creditorul s-ar fi aflat dacă obligația s-ar fi executat în mod corespunzător. Aceste despăgubiri acoperă dauna suferită real (inclusiv cheltuielile suportate și reducerea valorii bunului) și profitul pe care creditorul l-a ratat.

(2) Creditorului îi revine sarcina de a demonstra mărimea prejudiciului pentru care cere despăgubiri.

Articolul 623¹⁵. Previzibilitatea

Debitorul obligației care rezultă din contract sau alt act juridic este răspunzător doar pentru prejudiciul pe care debitorul l-a prevăzut sau putea în mod rezonabil să-l prevadă, la momentul asumării obligației, ca fiind rezultatul probabil al neexecutării, cu excepția cazului în care neexecutarea era intenționată sau din culpă gravă.

Articolul 623¹⁶. Prejudiciul imputabil creditorului

Debitorul nu răspunde pentru prejudiciul suferit de creditor în măsura în care creditorul a contribuit la neexecutare sau efectele sale.

Articolul 623¹⁷. Reducerea prejudiciului

(1) Debitorul nu răspunde pentru prejudiciul suferit de creditor în măsura în care creditorul a putut să reducă prejudiciul luând măsuri rezonabile.

(2) Creditorul are dreptul să recupereze cheltuielile suportate în mod rezonabil în încercările sale de a reduce prejudiciul.

Articolul 623¹⁸. Contractul de substituire

Creditorul, care a declarat rezoluțiunea totală sau parțială pentru neexecutare și a încheiat, într-un termen rezonabil și în condiții rezonabile, un alt contract pentru a-l substitui, poate, dacă sunt întrunite condițiile pentru a cere despăgubiri, cere de la debitor despăgubiri egale cu diferența dintre prețul prestației sale în baza raportului contractual rezolvit și prețul prestației sale în baza contractului de substituire, precum și poate cere de la debitor despăgubiri pentru partea nereparată a prejudiciului.

Articolul 623¹⁹. Prețul de piață

În cazul în care creditorul a declarat rezoluțiunea totală sau parțială pentru neexecutare și nu a încheiat un contract de substituire, dar prestația are un preț de piață, creditorul poate, dacă sunt întrunite condițiile pentru a cere despăgubiri, cere de la debitor despăgubiri egale cu diferența dintre prețul contractual și prețul de piață la data

rezoluțiunii, precum și poate cere de la debitor despăgubiri pentru partea nereparată a prejudiciului.

Articolul 623²⁰. Dobînda de întîrziere în executarea obligațiilor pecuniare

(1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobînda de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută de dispozițiile alin. (2) ori o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale.

(2) Rata dobînzii de întîrziere este egală cu rata prevăzută de dispozițiile art. 585 plus cinci (5) puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau nouă (9) puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă, înainte de scadență, obligația pecuniară era purtătoare de dobînda prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întîrziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută de dispozițiile art. 585 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

(3) Debitorul consumator are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întîrzierii plății este mai mic decît rata legală a dobînzii de întîrziere.

(4) În cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobînda de întîrziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea. Creditorul poate de asemenea cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobînda de întîrziere.

(5) Pe perioada în care suma de bani nu este plătită la scadență cu justificare, debitorul datorează doar dobînda de întîrziere la rata prevăzută de dispozițiile art. 585. Debitorul consumator nu datorează asemenea dobînda de întîrziere.

(6) Orice clauza contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 623²¹. Anatocismul și capitalizarea

(1) Dobînda, dobînda de întîrziere sau, după caz, penalitatea se calculează numai asupra sumei de bază a obligației pecuniare (capitalului).

(2) Cu toate acestea, dobînzile se pot capitaliza și pot produce dobînzi dacă s-a prevăzut expres, dar numai pentru dobînzi scadente cel puțin 12 luni.

(3) Dobînda de întîrziere sau, după caz, penalitatea nu se poate capitaliza.

(4) Orice clauza contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută. Cu toate acestea, prin contractul de cont curent bancar sau de depozit bancar se poate deroga de la dispozițiile prezentului articol.

Articolul 623²². Dobînda de întîrziere în executarea obligațiilor de a da sau de a face

(1) În cazul în care o obligație de a da sau de a face, alta decît una de plăti o sumă de bani, nu este executată la scadență, creditorul are dreptul la dobînda de întîrziere asupra echivalentului în bani al părții neexecutate a obligației, din data imediat următoare scadenței pînă la data executării corespunzătoare, la rata prevăzută de dispozițiile art. 585 ori o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale. Dacă obligația neexecutată are o obligație corelativă pecuniară, mărimea acestei obligații corelative va constitui echivalentul în bani a obligației neexecutate.

(2) În cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea. Creditorul poate de asemenea cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobânda de întârziere.

Articolul 623²³. Despăgubirea cheltuielilor de recuperare a creanțelor pecuniare ale profesionistului

(1) Din momentul în care sunt întrunite condițiile plății dobânzii de întârziere conform dispozițiilor art. 623²⁰, creditorul obligației pecuniare poate pretinde debitorului plata unei despăgubiri minime egale cu echivalentul în monedă națională la data plății a sumei de 20 euro, pentru acoperirea cheltuielilor de recuperare suportate de creditor. Această regulă se aplică chiar dacă obligația pecuniară întârziată este doar o rată din suma totală datorată creditorului conform unui grafic de plată.

(2) Dreptul creditorului de a cere despăgubiri pentru cheltuielile de recuperare suportate de el, în partea neacoperită de despăgubirea minimă prevăzută de dispozițiile alin. (1), rămîne neafectat.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar contractelor prin care un profesionist livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii în folosul unui alt profesionist sau a unei autorități publice ori unei alte persoane juridice de drept public sau asociații ale acestora.

Articolul 623²⁴. Valuta în care se determină despăgubirile

Despăgubirile trebuie determinate în valuta care cel mai corespunzător reflectă prejudiciul suferit de creditor.”

309. Articolul 624:

- 1) la alineatul (1), cuvântul „(penalitatea)” se exclude, iar după cuvântul „bun” se completează cu cuvântul „(penalitate)”;
- 2) la alineatul (3), cuvintele „Clauza penală” se substituie cu cuvântul „Penalitatea”, iar după cuvântul „neexecutate” se completează cu cuvintele „, inclusiv sub forma unei dobânzi de întârziere”;
- 3) la alineatul (4), cuvintele „clauze penale” se substituie cu cuvântul „penalități”;
- 4) la alineatul (5), cuvintele „neexecutarea nu se datorează vinovăției sale” se substituie cu cuvintele „neexecutarea obligației este justificată”;
- 5) se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:
„(6) Nulitatea obligației atrage nulitatea clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu atrage nulitatea obligației.”.

310. Articolul 625 va avea următorul cuprins:

„Articolul 625. Forma clauzei penale

Clauza penală trebuie să fie întocmită în formă autentică dacă legea cere forma autentică pentru actul juridic căruia i se aplică clauza, iar în celelalte cazuri, aceasta trebuie să fie întocmită în scris, sub sancțiunea nulității absolute.”.

311. Articolul 626:

1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligația, creditorul poate cere atât executarea obligației cât și plata penalității. Nu se poate cere atât executarea obligației cât și plata penalității dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestației și nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligației.”

2) la alineatul (2), în prima propoziție, cuvintele „clauza penală” se substituie cu cuvântul „penalitate”.

312. La articolul 628 alineatul (2), cuvântul „Prevederile” se substituie cu cuvântul „Dispozițiile”.

313. Articolul 630:

1) în titlu și alineatul (1), cuvintele „clauzei penale” se substituie cu cuvântul „penalității”;

2) la alineatul (1), după cuvântul „dispune” se completează cuvintele „, la cererea debitorului, ”;

3) la alineatul (2), cuvântul „plătită” se substituie cu cuvintele „stinsă prin executare benevolă”;

4) se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Nu se admite reducerea penalității pentru întârzierea executării obligației pecuniare în cazul în care rata penalității este egală sau mai mică decât rata legală aplicabilă conform dispozițiilor art. 623²⁰.

(4) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul debitorului este lovită de nulitate absolută.”

314. La articolul 631 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Convenția cu privire la arvună trebuie să fie întocmită în formă autentică dacă legea cere forma autentică pentru actul juridic din care rezultă obligația garantată, iar în celelalte cazuri, aceasta trebuie să fie întocmită în scris, sub sancțiunea nulității absolute.”

315. Articolul 633:

1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă, pentru neexecutarea obligației garantate, răspunde partea care a dat arvuna, aceasta rămîne celeilalte părți după rezoluțiunea raportului contractual de către aceasta din urmă. Dacă pentru neexecutarea obligației garantate răspunde partea care a primit arvuna, ea este obligată să plătească celeilalte părți dublul arvunei după rezoluțiunea raportului contractual de către aceasta din urmă.”;

2) la alineatul (2), cuvântul „contractului” se substituie cu cuvintele „obligației garantate”;

3) se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Creditorul obligației garantate neexecutate poate însă opta pentru executare silită sau pentru rezoluțiunea raportului și repararea prejudiciului potrivit regulilor generale.

(4) Arvuna se restituie în cazul în care raportul contractual se stinge dintr-o cauză ce nu atrage răspunderea vreuneia dintre părți.”

316. Articolul 637:

- 1) la alineatul (1), cuvintele „în cazul prevăzut de lege,” se exclud;
- 2) alineatul (2) se abrogă;
- 3) la alineatul (3), după cuvântul „oferă” se completează cu cuvântul „retentorului”, iar cuvintele „reală, considerată” și „de către instanță” se exclud.
- 4) la alineatul (4), textul „și (2)” se exclud.

317. Articolul 638:

- 1) la alineatul (1), cuvintele „este abuzivă ori ilegală” se exclud;
- 2) se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:
„(3) Expirarea prescripției extinctive nu împiedică exercitarea dreptului de retenție, dacă dreptul garantat al retentorului nu era prescris în momentul în care s-ar fi putut exercita dreptul de retenție.”

318. Articolul 639:

- 1) alineatul (2) se completează în final cu cuvintele „, , însă retentorul are dreptul de a participa la distribuirea prețului bunului, în condițiile legii” ;
- 2) la alineatul (3), cuvintele „revendica bunul, ținând cont de regulile prescripției” se substituie cu cuvintele „cere restituirea bunului, sub rezerva regulilor aplicabile prescripției extinctive a acțiunii principale și dobândirii bunurilor mobile de către posesorul de bună-credință”

319. Articolul 644:

- 1) la alineatul (1):
după cuvintele „chitanță și,” se completează cu cuvintele „după caz,”, iar după cuvântul „original” se completează cu cuvintele „sau efectuarea unei mențiuni pe titlul original al creditorului privind stingerea”;
- 2) textul „În cazul imposibilității de a cere creditorului chitanță, debitorul poate face dovada plății cu orice mijloc de probă.” se exclude;
- 3) se completează cu alineatul (1¹) și(1²) cu următorul cuprins:
„(1¹) În cazul imposibilității de a cere creditorului chitanță, debitorul poate face dovada plății cu orice mijloc de probă.
(1²) În cazul în care creditorul doar a restituit titlul original, fără a elibera chitanță, se prezumă, pînă la proba contrară, că obligația a fost executată.”;
- 4) la alineatul (2), cuvintele „autenticată notarial” se substituie cu cuvântul „scrisă”.

320. Articolul 651:

- 1) la alineatul (2), cuvintele „de grație” se substituie cu cuvântul „suplimentar”, iar după cuvântul „creanțe” se completează cu cuvântul „scadente”;
- 2) alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Compensarea se face prin declarație față de cealaltă parte și produce efecte din momentul recepționării declarației. Declarația nu produce efecte dacă este afectată de modalități sau dacă contravine dispozițiilor prezentei secțiuni.”

321. Se completează cu articolele 651¹ și 651² cu următorul cuprins:

Articolul 651¹. Compensarea judiciară

„(1) La cererea creditorului care invocă un interes justificat, compensarea poate fi pronunțată de către instanța de judecată, chiar dacă una dintre creanțe, deși este certă, încă nu este lichidă sau exigibilă. Dacă nu s-a dispus altfel, compensarea produce efecte din data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești.

(2) Instanța de judecată nu poate refuza compensarea creanțelor reciproce conexe doar din motiv că una dintre creanțe nu este lichidă sau exigibilă. În acest caz, se consideră că compensarea a produs efecte în momentul când prima din ele a devenit scadentă. Dobândirea de către terți a unor drepturi asupra uneia dintre creanțe nu împiedică debitorul să opună compensarea.

Articolul 651². Compensarea convențională

Părțile pot să convină de a stinge toate creanțele reciproce, prezente sau viitoare, prin compensare. Această compensare produce efecte din momentul încheierii contractului de compensare sau, în cazul obligațiilor viitoare, din momentul când ambele vor fi născute.”

322. Se completează cu articolul 654¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 654¹. Compensarea creanțelor cu diferite valute

În cazul în care părțile au creanțe pecuniare reciproce exprimate în diferite valute, fiecare parte poate opune compensarea în condițiile prezentei secțiuni cu excepția cazului în care era convenit că partea care opune compensarea trebuie să plătească exclusiv într-o anumită valută.”

323. Articolul 655:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În cazul în care persoana are mai multe creanțe ce pot fi stinse prin compensare, declarația sa de compensare produce efecte doar dacă ea indică care anume creanțe ale sale le stinge prin compensare.”

3) se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul în care persoana are mai multe obligații ce pot fi stinse prin compensare, se aplică regulile privind imputația plăților.”

324. La articolul 657 alineatul (2), cuvântul „codebitor” se substituie cu cuvântul „cocreditor”

325. Articolul 660:

1) alineatul unic devine alineatul (1);

2) la alineatul (1), în prima propoziție, la final se completează cu cuvintele „dacă din lege sau natura obligației scadente nu rezultă altfel”;

3) se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Obligația nu se stinge prin confuziune dacă aceasta are ca efect lipsirea unui terț de un drept.

(3) Confuziunea nu operează dacă datoria și creanța se găsesc în același patrimoniu, dar în mase patrimoniale diferite recunoscute de lege.”

326. Articolul 662:

1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Obligația se stinge dacă creditorul îl eliberează pe debitor de executarea obligației (remiterea de datorie). Obligația se consideră stinsă din momentul primirii de către debitor a notificării de remitere a datoriei din partea creditorului, cu excepția cazului în care debitorul, într-un termen rezonabil, execută obligația sau notifică creditorul despre faptul că obiectează la remiterea de datorie.”;

2) se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Remiterea de datorie este totală dacă nu a fost stipulat expres că este parțială.”

327. La articolul 663 alineatul (1) se completează în final cu textul „Executarea nu este imposibilă doar fiindcă obligația poate fi executată în condiții mai dificile, cu cheltuieli mai mari, cu asistența unui terț sau doar după un anumit termen.”

328. Articolul 666 se modifică după cum urmează:

1) titlul va avea următorul cuprins: „Noțiunea contractului”;

2) alineatul (3) se abrogă.

329. Articolul 667 va avea următorul cuprins:

„ **Articolul 667. Libertatea contractului**

(1) Oricine își poate alege în mod liber contractantul dacă legea nu prevede altfel.

(2) Părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele dispozițiilor legale imperative, contracte și pot stabili conținutul lor.

(3) Cu excepția cazului în care se prevede în mod expres contrariul sub sancțiunea nulității, părțile contractante pot, prin contract, să deroge de la acele dispoziții cuprinse în cartea a 3-a din prezentul cod care se referă la drepturile, obligațiile și alte efecte juridice produse de contract, inclusiv distribuirea riscurilor.

(4) Părțile contractante pot de asemenea să deroge de la dispozițiile legale cuprinse în celelalte articole ale prezentului cod, în legile speciale și alte acte normative, care se referă la drepturile, obligațiile și alte efecte juridice produse de contract, inclusiv distribuirea riscurilor, dacă din modul de exprimare a dispoziției, din conținutul sau din contextul ei, nu rezultă în mod neîndoielnic că dispoziția legală este imperativă.

(5) De la dispozițiile legale privitoare la prescripția extintivă a drepturilor rezultate din contract se poate deroga doar în condițiile art. 270.

(6) Dacă, în scopul protecției intereselor prioritare ale societății sau ale unui individ, efectele unui contract depind de încuviințarea autorităților statului, limitările și condiționările trebuie reglementate prin lege.

(7) Obligarea la încheierea unui contract este interzisă, cu excepția cazurilor când obligația de a contracta este prevăzută de prezentul de lege sau dacă reiese dintr-o obligație asumată benevol.

(8) Părțile pot încheia contracte numite, contracte nenumite, precum și contracte complexe.”

330. Se completează cu articolele 667¹ și 667² cu următorul cuprins:

”Articolul 667¹. Contractul numit și nenumit

(1) Contractul este numit dacă legea îl reglementează în mod special. Restul contractelor sunt contracte nenumite.

(2) Contractul nenumit se supune, în următoarea ordine:

- a) acordului de voință al părților, expres și implicit;
- b) dispozițiilor legale aplicabile contractelor și obligațiilor contractuale în general;
- c) practicilor statornicite între părți și uzanțelor din domeniu, dacă există;
- d) dispozițiilor legale aplicabile contractelor numite asemănătoare în măsura în care acestea sunt compatibile cu natura și scopul contractului nenumit.

Articolul 667². Contractul complex

(1) Contractul este complex dacă cuprinde:

- a) elemente care corespund la două sau mai multe contracte numite; sau
- b) unele elemente care corespund contractelor numite și alte elemente care corespund contractelor nenumite.

(2) În măsura în care ele nu contravin naturii și scopului contractului complex, dispozițiile legale aplicabile fiecărui contract numit sau nenumit relevant se vor aplica în mod corespunzător elementelor respective ale contractului complex și drepturilor și obligațiilor rezultate din aceasta.

(3) Dispozițiile alin. (2) nu se aplică dacă:

- a) legea prevede că un anumit contract complex urmează a fi calificat în întregime ca un contract dintr-o anumită categorie;
- b) în lipsa unei dispoziții legale de felul menționat la lit. a), elementele care corespund unei categorii de contracte predomină așa de mult încât ar fi nerezonabil contractul complex să nu fie calificat în întregime ca un contract din acea categorie.

(4) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin.(3), dispozițiile legale aplicabile categoriei la care a fost atribuit contractul complex ca urmare a calificării (categoria primară) se aplică contractului și drepturilor și obligațiilor rezultate din acesta. Cu toate acestea, dispozițiile legale care reglementează acele elemente ale contractului care cad într-o altă categorie decât categoria primară se vor aplica în mod corespunzător în măsura necesară reglementării acelor elemente cu condiția că ele nu contravin dispozițiilor legale aplicabile categoriei primare.

(5) Dispozițiile prezentului articol nu înlătură aplicarea dispozițiilor legale imperative.”

331. Articolele 668-672 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 668. Forța obligatorie a contractului

Contractul poate fi modificat sau rezolvit numai în conformitate cu clauzele sale ori prin acordul părților dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 669. Obligația de a contracta

(1) Dacă deține o poziție dominantă pe piață, una din părțile contractante este obligată să contracteze în acest domeniu. Ea nu poate, sub sancțiunea prevăzută de lege, să impună clauze care contravin dispozițiilor legale cu privire la concurență și nici clauze abuzive.

(2) Față de consumatori și alte persoane care obțin sau folosesc bunuri, lucrări sau servicii în scopuri necomerciale, nu se poate refuza fără motive temeinice încheierea unui contract dacă cealaltă parte are calitate de profesionist.

(3) În cazul neexecutării fără justificare a obligației de a încheia contractul, prevăzute de dispozițiile alin.(1) sau (2), persoana îndreptățită la încheierea contractului poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre care să țină loc de contract. Dispozițiile art. 672 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 670. Imposibilitatea la momentul încheierii contractului

(1) Contractul este valabil chiar dacă, la momentul încheierii sale, una dintre părți se află în imposibilitate de a-și executa obligația.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu împiedică invocarea nulității relative pentru eroare asupra imposibilității în condițiile legii.

Articolul 671. Antecontractul și contractul definitiv

(1) Antecontractul este contractul prin care o parte (promitent) se obligă față de cealaltă parte (beneficiar) să încheie în viitor un alt contract (contractul definitiv) la cererea beneficiarului. Această obligație poate fi asumată și de către ambele părți.

(2) Antecontractul trebuie să prevadă clauzele esențiale ale contractului definitiv și să fie încheiat în forma cerută de lege pentru contractul definitiv.

(3) Partea contractantă care are doar calitatea de beneficiar nu poate fi obligată la încheierea contractului definitiv și nici nu poartă răspundere pentru că a ales de a nu-l încheia.

(4) Sumele plătite și alte prestații executate în temeiul antecontractului se prezumă un avans în contul prestațiilor care vor fi datorate prin contractul definitiv. Cu toate acestea, chiar dacă bunul deja s-a predat, dreptul de proprietate ori alt drept real asupra acestuia nu se poate dobîndi decît în temeiul contractului definitiv.

(5) Stipulația prin care părțile se obligă să negocieze în vederea încheierii sau modificării unui contract nu constituie antecontract.

Articolul 672. Drepturile beneficiarului în caz de neexecutare

(1) În cazul neexecutării fără justificare a obligației promitentului de a încheia contractul definitiv, beneficiarul poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre care să țină loc de contract definitiv. Data a încheierii contractului se va considera data rămîinerii definitive a hotărîrii judecătorești.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu limitează posibilitatea beneficiarului de a recurge la alte drepturi ale creditorului în caz de neexecutare a obligației.

(3) Hotărîrea judecătorească care să țină loc de contract definitiv se va pronunța chiar și atunci cînd promitentul nu deține drepturi suficiente pentru a putea transmite sau, după caz, constitui în folosul beneficiarului dreptul de care se dispune prin act, și nici nu are împuterniciri de a dispune de acel drept. În acest caz, devin incidente dispozițiile art. 241³.

(4) În afară de alte temeieri de rezoluțiune prevăzute de lege sau antecontract, beneficiarul are dreptul la rezoluțiunea raportului rezultat din antecontract și atunci când promitentul a înstrăinat unui terț dreptul care face obiectul contractului definitiv sau când apar oricare alte indicii că va avea loc o neexecutare a obligațiilor promitentului care vor apărea din contractul definitiv care îl va îndreptăți pe beneficiar să recurgă la rezoluțiunea raportului rezultat din contractul definitiv.

(5) În cazul în care beneficiarul a ales să încheie contractul definitiv sau să ceară instanței de judecată să pronunțe o hotărîre care să țină loc de contract definitiv, el nu este decăzut de dreptul de a invoca viciile materiale și juridice ale prestației dacă nu le cunoștea și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să le cunoască la data antecontractului. Această regulă se aplică chiar dacă beneficiarul a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască viciile la data încheierii contractului definitiv. ”

332. Se completează cu articolele 672¹-672³ cu următorul cuprins:

„Articolul 672¹. Opțiunea de a contracta

(1) Prin antecontract părțile pot prevedea expres că promitentul menține o ofertă irevocabilă, în sensul dispozițiilor art. 684, de a încheia contractul definitiv, iar beneficiarul are opțiunea să o accepte sau refuze.

(2) Contractul definitiv se încheie prin exercitarea opțiunii în sensul acceptării de către beneficiar a ofertei irevocabile a promitentului, în condițiile convenite prin antecontract.

(3) Atît antecontractul care cuprinde opțiunea, cît și declarația de acceptare trebuie încheiate în forma prevăzută de lege pentru contractul definitiv și, luate împreună, vor constitui contractul definitiv.

(4) În cazul în care declarația de acceptare se încheie în formă autentică, girul notarului se va limita doar la legalitatea declarației de acceptare și nu a contractului definitiv astfel încheiat.

(5) Dispozițiile legale privitoare la antecontract se aplică în egală măsură opțiunii. Dispozițiile art. 672 alin.(1) nu se aplică opțiunii.

Articolul 672². Opozabilitatea drepturilor beneficiarului

(1) Drepturile beneficiarului de a dobîndi dreptul de proprietate sau un alt drept real asupra unui bun în temeiul contractului definitiv sunt opozabile terților:

a) prin îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de lege în privința antecontractului; sau

b) în cazul în care legea nu oferă posibilitatea de a îndepliniri formalități de publicitate în privința antecontractului, dacă terțul cunoștea existența antecontractului în privința bunului.

(2) Din momentul în care contractul definitiv se consideră încheiat, iar beneficiarul este îndreptățit să dobîndească dreptul de proprietate sau un alt drept real în temeiul acestuia, el poate opune dreptul său împotriva tuturor terților care au dobîndit careva drepturi asupra bunului după data opozabilității față de ei prevăzute de dispozițiile alin.(1), precum și creditorilor lor.

(3) Dacă dreptul dobîndit de beneficiar se supune, conform legii, înscrierii într-un registru public, beneficiarul poate cere rectificarea registrului prin:

- a) înscrierea dreptului său; și, totodată
- b) radierea drepturilor înscrise ale terților menționați de dispozițiile alin.(2) care nu se puteau înscrie fără consimțământul beneficiarului dacă beneficiarul deținea dreptul său la data înscrierii lor.

Articolul 672³. Contractul-cadru

(1) Contractul-cadru este actul juridic prin care părțile convin să negocieze și să stabilească raporturi contractuale ale căror clauze vor fi convenite prin contracte ulterioare încheiate în temeiul contractului-cadru.

(2) Clauzele contractului-cadru completează conținutul contractului ulterior în măsura în care ele nu contravin acestuia ori dacă părțile nu au exclus aplicarea lor pe altă cale.”

333. Articolul 676 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul în care o prestație urmează a fi determinată pe baza unui factor care nu există sau care a încetat să existe ori să fie accesibil, respectivul sa va substitui cu cel mai apropiat echivalent dacă acesta nu este nerezonabil. În caz contrar, determinarea se va face conform dispozițiilor alin.(4). ”

334. Se completează cu articolul 676¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 676¹. Imputarea cunoașterii**

Dacă o persoană, care a participat la încheierea contractului cu acordul unei părți, sau la exercitarea unui drept sau la executarea unei obligații care rezultă din acestea, fie a cunoscut sau a prevăzut un fapt ori se consideră că l-a cunoscut sau l-a prevăzut, fie a acționat cu intenție sau cu o altă atitudine psihică relevantă, atunci această cunoaștere, previziune sau atitudine psihică se impută părții respective.”

335. Cartea a treia, Titlul II se completează cu Capitolul I¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul I¹ OBLIGAȚII PRECONTRACTUALE

Secțiunea 1 Obligații de informare în general

Articolul 678¹. Obligația generală a profesionistului de a furniza informații

(1) Înainte de încheierea contractului de livrare a bunurilor, executare a lucrărilor, prestare a serviciilor, furnizării conținutului digital sau altei prestații de către un profesionist altei persoane, profesionistul are obligația de a furniza acelei persoane, prin orice mijloace adecvate, informații cu privire la caracteristicile esențiale ale prestației care trebuie furnizate, pe care aceasta le deține sau se poate aștepta să le dețină și a căror nefurnizare ar contraveni bunei-credințe.

(2) La aprecierea volumului de informații pe care profesionistul este obligat să o furnizeze conform dispozițiilor alin. (1), trebuie să se țină seama de toate circumstanțele, inclusiv:

- a) dacă profesionistul avea cunoștințe speciale în domeniu;
- b) costul pe care îl presupune pentru profesionist dobândirea informațiilor relevante;
- c) ușurința cu care cealaltă persoană ar putea obține informațiile prin alte mijloace;
- d) natura informațiilor;
- e) importanța probabilă a informațiilor pentru cealaltă parte; și
- f) dacă cealaltă persoană de asemenea este un profesionist, bunele practici comerciale în situația dată.

Articolul 678². Obligația profesionistului de a nu furniza informație eronată consumatorilor

(1) Dacă un profesionist propune consumatorilor bunuri, lucrări, servicii, conținut digital sau oricare alte prestații, profesionistul are obligația de a nu furniza informație eronată. Informația se consideră eronată dacă aceasta denaturează sau omite circumstanțe esențiale pe care un consumator mediu poate aștepta să-i fie furnizate pentru a lua o decizie informată despre încheierea contractului. Se consideră consumator mediu consumatorul care este suficient de bine informat și de atent, ținând seama de factori sociali, culturali și lingvistici.

(2) Pentru a stabili ce informație un consumator mediu poate aștepta să-i fie furnizată, se vor lua în considerare toate circumstanțele și precum și limitările tehnice ale mijlocului de comunicare utilizat.

(3) Dacă un profesionist face o comunicare comercială, inclusiv publicitate sau marketing, care creează impresia consumatorilor că ea conține toată informația relevantă necesară pentru a lua o decizie despre încheierea contractului, profesionistul are obligația de a se asigura că, de fapt, comunicarea conține toată informația relevantă. Dacă aceasta nu reiese deja din contextul în care se face comunicarea comercială, informația care urmează a fi furnizată trebuie să cuprindă:

a) caracteristicile principale ale bunurilor, lucrărilor, serviciilor, conținutului digital sau altor prestații, identitatea și adresa profesionistului, dacă este relevantă, prețul și, după caz, existența unui drept de revocare acordat de lege;

b) particularitățile cu privire la plată, livrare, garanție și depunerea reclamațiilor, dacă ele sunt diferite de cerințele de diligență profesională.

(4) Diligența profesională presupune nivelul de competență specializată și prudență așteptate, în mod rezonabil, de la profesionist față de consumatori, în conformitate cu practicile corecte de piață și/sau cu principiul general al bunei-credințe, în domeniul de activitate al profesionistului.

Secțiunea 2

Obligații de informare în unele contracte încheiate cu consumatorii

Articolul 678³. Definiția unor termeni

În sensul prezentei secțiuni, următoarele noțiuni se definesc după cum urmează:

contract la distanță – orice contract negociat și încheiat între profesionist și consumator în cadrul unui sistem de vânzări sau de prestări de servicii la distanță organizat, fără prezența fizică simultană a profesionistului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unuia sau a mai multe mijloace de comunicare la distanță, pînă la și în momentul în care este încheiat contractul, inclusiv orice comandă făcută de consumator și care produce efecte obligatorii asupra lui;

contract negociat în afara spațiilor comerciale – contract între un profesionist și un consumator, care întrunește una din următoarele condiții:

a) este încheiat în prezența fizică simultană a profesionistului și a consumatorului, într-un loc care nu este spațiul comercial al profesionistului;

b) pentru acest contract consumatorului i s-a făcut o ofertă în aceleași circumstanțe ca cele menționate la lit.a);

c) este încheiat în spațiile comerciale ale profesionistului sau prin utilizarea mijloacelor de comunicare la distanță, imediat după ce consumatorul a fost abordat în mod personal și individual, într-un loc care nu este spațiul comercial al profesionistului, în prezența fizică simultană a acestuia și a consumatorului, cu excepția simplei distribuții a informației promoționale în apropiere de spațiile comerciale ale profesionistului;

d) este încheiat în cursul unei deplasări organizate de profesionist în scopul sau urmărind efectul de a promova și a vinde consumatorului bunurile sau serviciile respective;

funcționalitate – modul în care poate fi utilizat conținutul digital, de exemplu:

a) limba conținutului și, dacă diferă, limba oricăror instrucțiuni incluse în conținut;

b) metoda de furnizare a conținutului: de exemplu, flux continuu, online, descărcare unică, acces la descărcare pe o perioadă determinată;

c) durata de redare a conținutului pentru fișierele video sau audio;

d) tipul și dimensiunea fișierului pentru fișierele descărcabile;

e) dacă există sau nu un angajament din partea profesionistului sau a unei părți terțe de a întreține sau actualiza bunul;

f) orice condiții de utilizare a bunului care nu sînt direct legate de interoperabilitate, precum:

1) urmărirea și/sau personalizarea;

2) necesitatea unei conexiuni la Internet pentru utilizarea bunului și a caracteristicilor sale tehnice (de exemplu, viteza minimă de descărcare și încărcare);

3) necesitatea pentru alți utilizatori de a avea un anumit software instalat (de exemplu, software de comunicare);

g) orice limitări privind utilizarea bunului:

1) limitele privind durata în care un bun digital poate fi vizionat, citit sau utilizat ori privind numărul de utilizări;

2) limitele privind reutilizarea conținutului, de exemplu, în scopul realizării de copii private;

3) restricțiile pe baza locației dispozitivului consumatorului;

4) orice funcționalități condiționate de achiziții suplimentare, precum conținutul plătit, calitatea de membru al unui club sau componentele hardware ori software suplimentare;

garanție comercială – orice angajament din partea profesionistului sau a unui producător față de consumator, în plus față de obligațiile legale referitoare la garanția de

conformitate, de a restitui prețul plătit sau de a înlocui, a repara sau a întreține bunurile în orice mod în cazul în care acestea nu corespund specificațiilor sau oricărei alte cerințe care nu este legată de conformitatea din certificatul de garanție sau din publicitatea relevantă disponibilă în momentul sau înaintea încheierii contractului;

interoperabilitate – informații referitoare la echipamentul hardware și mediul software standard cu care este compatibil conținutul digital, de exemplu, sistemul de operare, versiunea necesară, anumite caracteristici ale echipamentului hardware;

licitație deschisă – metodă de vânzare prin care profesionistul oferă bunuri sau servicii consumatorilor care participă sau au posibilitatea de a participa în persoană (cu prezența fizică) la licitație, prin intermediul unei proceduri de licitare transparente, concurențiale, condusă de un adjudecător, în care ofertantul câștigător este obligat să achiziționeze bunurile sau serviciile;

bunuri – orice obiect corporal mobil, cu excepția obiectelor vândute prin executare silită sau altfel, prin autoritatea legii; apa, gazul și energia electrică sînt considerate „bunuri” în sensul prezentei secțiuni atunci cînd acestea sînt puse în vânzare în volum limitat sau în cantitate fixă;

spațiu comercial:

a) orice unitate imobilă de vânzare cu amănuntul în care profesionistul sau persoana care acționează în numele profesionistului își desfășoară activitatea permanent; sau

b) orice unitate mobilă de vânzare cu amănuntul în care profesionistul sau persoana care acționează în numele profesionistului își desfășoară activitatea în mod obișnuit, inclusiv sezonier, și care este în mod clar identificată ca spațiu pentru vânzări către public;

Articolul 678⁴. Cerințe în materie de informare în cazul contractelor altele decît contractele negociate în afara spațiilor comerciale și contractele la distanță

(1) Înainte ca un contract, altul decît un contract la distanță sau un contract negociat în afara spațiilor comerciale, sau orice ofertă similară să producă efecte obligatorii asupra consumatorului, profesionistul îi furnizează consumatorului, într-un mod clar și inteligibil, următoarele informații, în cazul în care respectivele informații nu reies în mod evident din context:

a) principalele caracteristici ale bunurilor sau serviciilor, în mod corespunzător cu mijlocul de comunicare utilizat și cu bunurile sau serviciile în cauză;

b) denumirea completă sau prescurtată, în limba de stat, și numărul de identificare de stat (IDNO) ale profesionistului persoană juridică, respectiv, numele, prenumele și numărul de identificare de stat (IDNP) ale profesionistului persoană fizică, precum și adresa sediului la care este stabilit și numărul de telefon al acestuia;

c) prețul total al bunurilor sau serviciilor cu toate taxele incluse sau, în cazul în care prețul nu poate fi calculat în avans în mod rezonabil dată fiind natura bunurilor sau a serviciilor, modalitatea de calcul al prețului și, după caz, toate costurile suplimentare de transport, de livrare ori taxele poștale, sau, în cazul în care acestea nu pot fi calculate în avans în mod rezonabil, menționarea faptului că aceste costuri suplimentare ar putea fi suportate de consumator;

d) acolo unde este cazul, modalitățile de plată, livrare și executare, data pînă la care sau termenul în care profesionistul se angajează să livreze bunurile sau să presteze

serviciile și politica profesionistului de soluționare a reclamațiilor, inclusiv termenul standard de livrare stabilit de dispozițiile art.575² alin.(1) lit. a);

e) în plus față de o mențiune a existenței unei garanții legale de conformitate pentru bunuri, mențiunea privind existența serviciilor prestate după vânzare și a garanțiilor comerciale, după caz, precum și condițiile aferente acestora (în special, adresa sediului în care se oferă serviciile prestate după vânzare și cine suportă cheltuielile de transport, dacă acestea sînt aplicabile);

f) durata de valabilitate a contractului sau, pentru un contract cu o durată nedeterminată sau un contract care urmează să fie prelungit în mod automat, condițiile de rezoluțiune a raportului contractual;

g) acolo unde este cazul, funcționalitatea, inclusiv aplicarea unor măsuri tehnice de protecție pentru conținutul digital;

h) acolo unde este cazul, orice interoperabilitate relevantă a conținutului digital cu componentele hardware și software despre care profesionistul deține informații sau despre care se poate presupune, în mod rezonabil, că acesta deține informații.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, de furnizare a gazelor naturale și a energiei electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vânzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, contractelor de furnizare a energiei termice sau contractelor de furnizare a conținuturilor digitale care nu sînt livrate pe un suport material.

(3) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică contractelor pentru necesități curente, care sînt executate imediat, în momentul în care sînt încheiate.

(4) Informațiile menționate de dispozițiile alin. (1) fac parte integrantă din contract și nu pot fi modificate decît în cazul în care părțile contractante decid altfel în mod explicit.

Articolul 678⁵. Cerințe de conținut al informațiilor în cazul contractelor la distanță și celor negociate în afara spațiilor comerciale

(1) Înainte ca un contract la distanță sau negociat în afara spațiilor comerciale sau orice ofertă similară să producă efecte obligatorii pentru consumator, profesionistul trebuie să furnizeze consumatorului următoarele informații într-un mod clar și inteligibil:

a) principalele caracteristici ale bunurilor sau serviciilor, corespunzător cu mijlocul de comunicare utilizat și cu bunurile sau serviciile în cauză;

b) denumirea completă sau prescurtată, în limba de stat, și numărul de identificare de stat (IDNO) ale profesionistului persoană juridică sau, respectiv, numele, prenumele și numărul de identificare de stat (IDNP) ale profesionistului persoană fizică;

c) adresa sediului la care este stabilit profesionistul, numărul de telefon, numărul de fax și adresa de poștă electronică ale acestuia, în cazul în care sînt disponibile, pentru a-i permite consumatorului să ia rapid legătura cu profesionistul și să comunice cu acesta în mod eficient, și, dacă este cazul, adresa sediului și identitatea profesionistului în numele căruia acționează intermediarul;

d) adresa locului în care profesionistul își desfășoară activitatea, în cazul în care aceasta este diferită de adresa furnizată în conformitate cu lit.c), și, după caz, adresa poștală a profesionistului în numele căruia acționează intermediarul, la care consumatorul poate trimite eventualele reclamații;

e) prețul total al bunurilor sau serviciilor cu toate taxele incluse sau, în cazul în care costul nu poate fi calculat din timp în mod rezonabil dată fiind natura bunurilor ori a serviciilor, modalitatea de calcul al prețului și toate costurile suplimentare de transport, de livrare, taxele poștale ori de orice altă natură, sau, în cazul în care acestea nu pot fi calculate din timp în mod rezonabil, menționarea faptului că aceste costuri suplimentare ar putea fi suportate de consumator. În cazul unui contract pe durată nedeterminată sau al unui contract care include un abonament, prețul total va include costurile totale pe perioada de facturare. În cazul în care aceste contracte sînt taxate la un tarif fix, prețul total va cuprinde și costurile lunare totale. În cazul în care costul total nu poate fi calculat din timp, trebuie indicată modalitatea de calcul al prețului;

f) costul de utilizare a mijloacelor de comunicare la distanță în vederea încheierii contractului, atunci cînd acesta este calculat pe baza unui alt tarif decît tariful de bază;

g) modalitățile de plată, livrare, executare, data pînă la care sau termenul în care profesionistul se angajează să livreze bunurile sau să presteze serviciile și, acolo unde este cazul, procedura de soluționare a reclamațiilor derulată de profesionist;

h) în cazul în care există un drept de revocare, condițiile, termenul și procedurile de exercitare a dreptului respectiv conform dispozițiilor art.705 și 711³ alin.(1), precum și formularul standard de revocare prevăzut în anexa nr. 6 la Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil;

i) acolo unde este cazul, faptul că consumatorul va trebui să suporte costul aferent returnării bunurilor în caz de revocare și, pentru contractele la distanță, dacă bunurile, prin însăși natura lor, nu pot fi, în mod normal, returnate prin poștă, costul aferent returnării bunurilor;

j) în cazul în care consumatorul își exercită dreptul de revocare după formularea unei cereri în conformitate cu dispozițiile art. 678⁶ alin. (3) sau dispozițiile art. 678⁷ alin.(10), informația potrivit căreia consumatorul este obligat să achite profesionistului costuri rezonabile în conformitate cu dispozițiile art. 711 alin. (5);

k) în cazul în care dreptul de revocare nu este prevăzut în conformitate cu dispozițiile art. 711⁶, mențiune că, informația conform căreia consumatorul nu va beneficia de un drept de revocare sau, acolo unde este cazul, circumstanțele în care consumatorul își pierde dreptul de revocare;

l) o mențiune referitoare la existența unei garanții legale privind conformitatea bunurilor;

m) acolo unde este cazul, existența și condițiile de asistență după vînzare acordată consumatorului, serviciile prestate după vînzare (inclusiv adresa sediului la care se prestează și cine suportă cheltuielile de transport, dacă acestea sînt aplicabile) și garanțiile comerciale;

n) existența codurilor de conduită relevante, astfel cum sînt definite de legislația privind protecția consumatorilor, și modalitatea în care pot fi obținute copii ale acestora, după caz;

o) acolo unde este cazul, durata contractului sau, dacă contractul este încheiat pe o durată nedeterminată ori urmează să fie reînnoit în mod automat, condițiile de rezoluțiune a raportului contractual;

p) acolo unde este cazul, durata minimă de valabilitate a obligațiilor care revin consumatorului conform contractului;

q) acolo unde este cazul, existența și condițiile aferente avansurilor (cauțiunile, inclusiv blocarea unor sume pe contul de card al consumatorului) sau altor garanții financiare care trebuie plătite sau oferite de consumator la cererea profesionistului;

r) acolo unde este cazul, funcționalitatea, inclusiv aplicarea unor măsuri tehnice de protecție pentru conținutul digital;

s) acolo unde este cazul, orice interoperabilitate pertinentă a conținutului digital cu componentele hardware și software despre care profesionistul deține informații sau despre care se poate presupune în mod rezonabil că acesta deține informații;

t) acolo unde este cazul, posibilitatea și modalitatea de a recurge la o procedură extrajudiciară de depunere și soluționare a reclamațiilor, căreia i se supune profesionistul.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei electrice, atunci când acestea nu sînt puse în vânzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, contractelor de furnizare a energiei termice sau contractelor de furnizare a conținuturilor digitale care nu sînt livrate pe un suport material.

(3) În cazul unei licitații deschise, informațiile menționate de dispozițiile alin.(1) lit.b), c) și d) pot fi înlocuite cu datele echivalente ale licitantului.

(4) Informațiile menționate de dispozițiile alin.(1) lit.h), i) și j) pot fi furnizate utilizînd Instrucțiunile privind exercitarea dreptului de revocare a contractului prevăzute în anexa nr. 7 la Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova. Se consideră că profesionistul a respectat. Profesionistul respectă cerințele în materie de informare stabilite de dispozițiile alin.(1) lit.h), i) și j) dacă a furnizat consumatorului aceste instrucțiuni corect completate.

(5) Informațiile menționate de dispozițiile alin. (1) fac parte integrantă din contractul la distanță sau din contractul negociat în afara spațiilor comerciale și nu pot fi modificate decît în cazul în care părțile contractante convin altfel în mod expres.

(6) În cazul în care profesionistul nu îndeplinește cerințele în materie de informare cu privire la taxele suplimentare sau alte costuri, conform celor menționate de dispozițiile alin. (1) lit.e), sau cu privire la costurile aferente returnării bunurilor, conform celor menționate de dispozițiile alin. (1) lit.i), consumatorul nu suportă respectivele taxe sau costuri.

(7) Informațiile se prezintă în limba de stat, fără a exclude dreptul profesionistului de a le prezenta, suplimentar, și în alte limbi de comunicare. La solicitarea consumatorului, profesionistul poate prezenta informațiile într-o altă limbă decît limba de stat.

(8) Dacă o dispoziție privind conținutul și modul în care trebuie furnizate informațiile, prevăzută de legislația privind comerțul electronic, contravine unei dispoziții din prezenta lege, se aplică dispozițiile prezentei legi.

(9) Sarcina probei în ceea ce privește îndeplinirea cerințelor în materie de informare, stabilite de dispozițiile art. 678⁵-678⁷, revine profesionistului.

Articolul 678⁶. Cerințe de formă față de informații în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale

(1) În cazul contractelor negociate în afara spațiului comercial, profesionistul trebuie să transmită informațiile prevăzute de dispozițiile art. 678⁵ alin. (1)

consumatorului pe suport de hîrtie sau, în cazul în care consumatorul este de acord, pe un alt suport durabil. Aceste informații vor fi lizibile și redactate într-un limbaj clar și inteligibil.

(2) Profesionistul trebuie să furnizeze consumatorului un exemplar original al contractului semnat sau confirmarea contractului pe suport de hîrtie ori, dacă consumatorul este de acord, pe un alt suport durabil, inclusiv, dacă este cazul, confirmarea acordului prealabil expres al consumatorului în conformitate cu dispozițiile art. 711⁶ alin. (1) lit. m).

(3) În cazul în care consumatorul dorește ca prestarea unor servicii sau furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, furnizarea de gaze naturale sau furnizarea energiei electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vînzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, sau furnizarea de energie termică să înceapă în interiorul termenului de revocare prevăzut de dispozițiile art. 706 alin.(2) și 711¹ alin.(1), profesionistul trebuie să solicite consumatorului să formuleze o astfel de cerere expresă pe un suport durabil.

(4) În ceea ce privește contractele negociate în afara spațiilor comerciale, în care consumatorul a solicitat în mod expres serviciile profesionistului pentru a efectua lucrări de reparație sau de întreținere, iar profesionistul și consumatorul își îndeplinesc imediat obligațiile ce le revin, suma ce trebuie plătită de consumator nedepășind echivalentul în lei a 200 euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă:

a) profesionistul trebuie să furnizeze consumatorului informațiile menționate de dispozițiile art. 678⁵ alin.(1) lit.b) și c) și informații referitoare la preț sau la modul de calculare a prețului, împreună cu o estimare a prețului total, pe suport de hîrtie sau, dacă consumatorul este de acord, pe un alt suport durabil; profesionistul trebuie să furnizeze informațiile menționate de dispozițiile art. 678⁵ alin. (1) lit.a), h) și k), dar poate opta să nu le furnizeze pe suport de hîrtie sau pe un alt suport durabil dacă consumatorul își dă acordul în mod expres;

b) confirmarea contractului, transmisă în conformitate cu dispozițiile alin.(2) din prezentul articol, conține informațiile menționate de dispozițiile art. 678⁵ alin. (1).

Articolul 678⁷. Cerințe de formă față de informații în cazul contractelor la distanță

(1) În cazul contractelor la distanță, profesionistul trebuie să transmită informațiile prevăzute de dispozițiile art. 678⁵ alin. (1) sau să pună la dispoziția consumatorului respectivele informații în mod corespunzător cu mijlocul de comunicare la distanță utilizat, folosind un limbaj clar și inteligibil. În măsura în care informația respectivă este prezentată pe un suport durabil, aceasta va fi lizibilă.

(2) Dacă un contract la distanță care urmează să fie încheiat prin mijloace electronice obligă consumatorul la plata unor sume, profesionistul trebuie să aducă la cunoștința consumatorului de o manieră clară și foarte vizibilă, imediat înainte ca acesta să facă comanda, informațiile prevăzute de dispozițiile art. 678⁵ alin.(1) lit.a), e), o) și p). În cazul contractelor încheiate prin intermediul unor pagini web, respectivele informații se afișează în imediata apropiere a confirmării solicitate pentru efectuarea comenzii.

(3) Profesionistul trebuie să asigure că consumatorul dispune de posibilitatea de a stabili momentul în care își asumă obligația de a plăti profesionistului. În acest scop, consumatorului i se atrage atenția, în mod specific, printr-o formulare lipsită de

ambiguitate, asupra faptului că efectuarea comenzii atrage după sine obligația de a plăti profesionistului.

(4) Dacă pentru a face comanda este necesar să se activeze un buton sau o funcție similară, butonul sau funcția similară se etichetează de o manieră lizibilă doar cu mențiunea „Comandă cu obligație de plată” sau „Cumpără acum”, sau „Plătește acum”, sau „Confirmă cumpărătura”, sau o formulare neambiguă corespunzătoare, care să indice că a face comanda implică obligația efectuării unei plăți către profesionist. Dacă profesionistul încalcă dispozițiile prezentului alineat, consumatorul nu are nici o obligație în temeiul contractului sau al comenzii.

(5) Paginile web prin intermediul cărora se efectuează comerțul electronic trebuie să indice clar și lizibil, cel mai târziu la începutul procesului de formulare a comenzii, dacă se aplică vreo restricție în ceea ce privește livrarea și care sînt mijloacele de plată acceptate.

(6) În cazul în care contractul este încheiat printr-un mijloc de comunicare la distanță ce permite un spațiu sau un timp limitat pentru afișarea informației, profesionistul trebuie să furnizeze prin mijlocul de comunicare respectiv, înaintea încheierii contractului, cel puțin informațiile prevăzute de dispozițiile art. 678⁵ alin. (1) lit.a), b), e), h) și o). Celelalte informații menționate de dispozițiile art. 678⁵ alin. (1) trebuie să fie furnizate consumatorului de profesionist într-un mod adecvat, în conformitate cu dispozițiile alin. (1) din prezentul articol.

(7) Fără a aduce atingere dispozițiilor alin.(6), în cazul în care profesionistul îi telefonează consumatorului în vederea încheierii unui contract la distanță, profesionistul trebuie să-și prezinte identitatea la începutul conversației cu consumatorul, dacă este cazul, să prezinte identitatea persoanei în numele căreia telefonează și să specifice scopul comercial al apelului.

(8) În cazul în care urmează să se încheie un contract la distanță printr-un apel telefonic inițiat de profesionist, profesionistul trebuie să confirme oferta făcută consumatorului, al cărui angajament începe doar după ce a semnat oferta sau după ce și-a trimis consimțământul în scris. Aceste confirmări trebuie făcute pe un suport durabil.

(9) Profesionistul trebuie să transmită consumatorului confirmarea încheierii contractului, pe un suport durabil, într-un termen rezonabil din momentul încheierii contractului la distanță și cel târziu la momentul livrării bunurilor sau înainte de începerea prestării serviciului solicitat. Confirmarea respectivă include:

a) informațiile menționate de dispozițiile art. 678⁵ alin. (1), cu excepția cazului în care profesionistul a transmis deja informațiile respective consumatorului, pe un suport durabil, înaintea încheierii contractului la distanță; și

b) acolo unde este cazul, confirmarea acordului prealabil, expres, al consumatorului cu privire la ofertă și confirmarea potrivit cu dispozițiile art. 711⁶ alin.(1) lit.m).

(10) În cazul în care consumatorul dorește ca prestarea unor servicii sau furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sau furnizarea gazelor naturale ori a energiei electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vânzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilă, sau furnizarea energiei termice să înceapă în interiorul termenului de revocare prevăzute de dispozițiile art. 706 alin. (2) și 711¹ alin. (1), profesionistul solicită consumatorului să facă o cerere expresă în acest sens.

(11) Dispozițiile prezentului articol nu aduce atingere dispozițiilor privind încheierea contractelor și plasarea comenzilor prin mijloace electronice, stabilite prin legislația privind comerțul electronic.

(12) În cadrul unui contract de abonament pentru furnizarea de conținut digital care nu este livrat pe un suport material, fiecare furnizare de conținut digital individual efectuată din contul abonamentului nu se consideră un contract nou în sensul prezentei legi.

(13) Atunci când conținutul digital include opțiuni adiționale de cumpărare integrate, profesionistul informează consumatorul, înainte de cumpărarea conținutului digital, că asemenea opțiuni adiționale de cumpărare îi pot fi oferite, inclusiv despre modalitățile de plată pentru asemenea cumpărături adiționale. În asemenea cazuri, profesionistul trebuie să solicite, în conformitate cu dispozițiile art. 591 alin.(4), consimțământul explicit din partea consumatorului cu privire la orice plată suplimentară față de cea asupra căreia s-au înțeles anterior, prin care se remunerează obligația contractuală principală a profesionistului. Setările predefinite pentru plăți nu trebuie să permită cumpărăturile adiționale fără consimțământul explicit din partea consumatorului. Dacă sistemul prevede intervale de timp în care se păstrează valabilitatea autentificării în scopul efectuării cumpărăturilor adiționale integrate, profesionistul nu aplică în mod automat setările predefinite, ci solicită consimțământul explicit din partea consumatorului privind intervalul de timp aplicabil.

Articolul 678⁸. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta secțiune se aplică, în condițiile și în limitele stabilite de dispozițiile sale, oricărui contract încheiat între un profesionist și un consumator, inclusiv contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei electrice sau contractelor de furnizare a energiei termice, în măsura în care aceste utilități sînt furnizate pe bază contractuală.

(2) Prezenta secțiune nu se aplică următoarelor tipuri de contracte:

a) contracte de prestare a unor servicii sociale, inclusiv de cazare socială, de îngrijire a copiilor și de susținere a familiilor și a persoanelor în scopul depășirii unor situații de dificultate;

b) contracte avînd ca obiect serviciile de sănătate orientate spre nevoile populației de ocrotire și recuperare a sănătății, realizate prin folosirea cunoștințelor profesionale medicale și farmaceutice;

c) contracte avînd ca obiect jocurile de noroc, care implică mizarea pe un pot cu valoare pecuniară, inclusiv loterii, jocuri de cazinou și tranzacții de tipul pariurilor;

d) contracte referitoare la servicii financiare;

e) contracte pentru dobîndirea sau transferul unor drepturi asupra unui bun imobil, cu excepția contractelor privind serviciile agenților imobiliari și a celor privind închirierea unor spații în scopuri nerezidențiale;

f) contracte avînd ca obiect construirea unor clădiri noi, transformarea substanțială a unor clădiri existente sau închirierea de locuințe în scopuri rezidențiale, cu excepția celor privind construcția unor anexe la clădiri și a celor privind repararea și renovarea clădirilor;

g) contracte privind pachetele de servicii turistice;

h) contracte privind cazarea periodică, privind produsele de vacanță pe termen lung, contracte de intermediere a produselor de vacanță și de intermediere a participării la un sistem de schimb;

i) contracte care sînt autentificate, fie în virtutea legii, fie la cererea părților, de către un notar care trebuie să se asigure, furnizînd informații juridice cuprinzătoare, că încheierea contractului survine numai după ce consumatorul a analizat cu atenție aspectele juridice și a luat cunoștință de sfera de aplicare juridică a acestuia;

j) contracte avînd ca obiect furnizarea alimentelor, băuturilor sau a altor produse de consum casnic curent, livrate fizic de către un profesionist care se deplasează frecvent sau periodic la domiciliul, reședința sau locul de muncă al consumatorului;

k) contracte de prestare a unor servicii de transport de pasageri, cu excepția dispozițiilor art. 678⁷alin.(2)–(4);

l) contracte încheiate prin intermediul automatelor sau incintelor comerciale automatizate;

m) contracte încheiate cu furnizorii de servicii de comunicații electronice prin telefoane publice cu plată, pentru utilizarea acestora, sau încheiate pentru utilizarea unei conexiuni unice prin telefon, Internet sau fax, stabilite de un consumator.

(3) Prezenta secțiune nu se aplică contractelor negociate în afara spațiilor comerciale, în cazul cărora plata ce trebuie efectuată de consumator nu depășește echivalentul în lei a 10 euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă. În cazul în care consumatorul încheie în același timp 2 sau mai multe contracte avînd obiecte conexe, la aplicarea respectivului prag se ia în vedere costul total.

(4) Prezenta secțiune nu aduce atingere normelor privind valabilitatea, încheierea sau efectele contractelor reglementate de alte acte legislative, în măsura în care aceste aspecte nu sînt reglementate de prezenta secțiune.

(5) Prezenta secțiune nu împiedică oferirea de către profesionist a unor condiții contractuale mai avantajoase pentru consumator.

(6) Prezenta secțiune nu se aplică transferului drepturilor și obligațiilor deținute de un consumator în baza unui contract încheiat cu un profesionist către un alt consumator.

(7) În sensul prezentei secțiuni, contractele de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractele de furnizare a gazelor naturale și contractele de furnizare a energiei electrice, în cazul în care acestea nu prevăd vînzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate stabilită, contractele de furnizare a energiei termice și contractele privind conținuturi digitale care nu sînt livrate pe un suport material nu se consideră nici contracte de vînzare-cumpărare, nici contracte de prestări servicii.

(8) Prezenta secțiune nu se aplică conținuturilor digitale care nu sînt livrate pe un suport material și care sînt furnizate gratuit prin difuzarea informației pe Internet, fără încheierea expresă a unui contract. Accesul gratuit la o pagină web sau o descărcare gratuită de pe o pagină web nu se consideră contract în sensul prezentei secțiuni.

(9) Faptul că un contract poate include opțiunea ce permite încheierea de alte contracte ulterioare sau o perioadă de probă gratuită nu modifică în esență natura contractului.

Articolul 678⁹. Drepturile în caz de neîndeplinire a obligațiilor de informare

(1) Profesionistului îi revine sarcina să demonstreze că a îndeplinit cerințele dispozițiilor art. 678⁵-678⁷. Această regulă nu se aplică în procedurile de tragere la răspundere contravențională sau penală.

(2) Dacă un profesionist a încălcat una dintre obligațiile impuse de dispozițiile art. 678¹-678⁸, iar contractul a fost încheiat, profesionistul va purta obligații contractuale așa cum cealaltă parte le-a înțeles în mod rezonabil din cauza absenței informației sau incorectitudinii ei. În caz de neexecutare a acestor obligații contractuale, consumatorul poate recurge la mijloacele disponibile creditorului conform dispozițiilor art. 602-623²⁴.

(2) Indiferent dacă contractul s-a încheiat sau nu, profesionistul care nu a îndeplinit una dintre obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 678¹-678⁷ poartă răspundere față de persoana îndreptățită pentru prejudiciul cauzat prin această neîndeplinire. Cu toate acestea, dacă contractul s-a încheiat, iar persoana îndreptățită are temei de a cere repararea prejudiciului cauzat prin această neîndeplinire pe baza dispozițiilor art. 602-623²⁴, atunci propoziția anterioară nu se aplică.

(3) Drepturile persoanei îndreptățite, prevăzute de dispozițiile prezentului articol, nu împiedică exercitarea dreptului de anulare a contractului pe baza dispozițiilor art. 227.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor art. 678¹-678⁸ și prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea 3

Obligații specifice în cazul contractelor încheiate prin mijloace electronice

Articolul 678¹⁰. Obligația de informare în cazul încheierii contractului prin intermediul mijloacelor electronice

(1) Dacă un contract urmează a fi încheiat prin intermediul mijloacelor electronice, profesionistul are obligația, înainte ca cealaltă parte să facă oferta sau să accepte oferta, să furnizeze informație cu privire la următoarele:

- a) pașii tehnici care trebuie urmați pentru a încheia contractul;
- b) dacă profesionistul va genera un document care reprezintă contractul și dacă documentul va fi accesibil;
- c) mijloacele tehnice pentru identificarea și corectarea erorilor comise la introducerea datelor înainte ca cealaltă parte să facă oferta sau să accepte oferta;
- d) limbile care vor fi oferite pentru încheierea contractului;
- e) toate clauzele contractuale.

(2) Profesionistul trebuie să garanteze punerea la dispoziție a clauzelor contractuale menționate de dispozițiile alin. (1) lit. e) în formă textuală.

(3) Dacă profesionistul nu a îndeplinit obligația prevăzută de dispozițiile alin. (1), și în asemenea circumstanțe s-a încheiat un contract, consumatorul are dreptul de revocare a contractului notificând profesionistul în interiorul termenului specificat de dispozițiile art. 706.

(4) Profesionistul poartă răspundere față de consumator pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea obligației prevăzute de dispozițiile alin.(1).

(5) În cazul contractelor de furnizare a conținutului digital, clauzele care nu au fost negociate individual pot fi incluse prin una din următoarele metode:

a) clauzele sunt prezentate celeilalte părți în formă textuală înainte ca consumatorului să i se permită să încheie contractul, iar cealaltă parte își dă consimțământul expres pentru aplicabilitatea clauzelor și, în final, să încheie contractul;

b) cealaltă parte este informată despre existența clauzelor și i se acordă posibilitatea clar identificabilă să acceseze clauzele înainte ca celeilalte părți să i se permită să încheie contractul și, în final, să încheie contractul.

Articolul 678¹¹. Corectarea erorilor de conținut

(1) Profesionistul care intenționează să încheie un contract prin punerea la dispoziție a mijloacelor electronice pentru încheierea acestuia are obligația să pună la dispoziția celeilalte părți mijloace tehnice adecvate, efective și accesibile pentru identificarea și corectarea erorilor comise la introducerea datelor înainte ca cealaltă parte să facă o ofertă sau să accepte o ofertă.

(2) Dacă o parte încheie un contract din eroare, din cauza neîndeplinirii de către profesionist a obligației prevăzute de dispozițiile alin. (1), profesionistul poartă răspundere față de respectiva persoană pentru prejudiciul cauzat prin această neîndeplinire. Aceasta nu împiedică exercitarea unui drept întemeiat pe dispozițiile art. 227.

Articolul 678¹². Confirmarea recepției

(1) Profesionistul care oferă posibilitatea de a încheia contractul prin intermediul mijloacelor electronice are obligația de a confirma, prin intermediul mijloacelor electronice, că a recepționat oferta sau acceptarea parvenită de la cealaltă parte.

(2) Dacă cealaltă parte nu primește confirmarea fără întârziere nejustificată, ea poate să-și revoce oferta sau, după caz, poate să revoce contractul.

(3) Profesionistul poartă răspundere față de cealaltă parte pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea obligației prevăzute de dispozițiile alin. (1).

Articolul 678¹³. Domeniul de aplicare și caracterul imperativ

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică dacă contractul este încheiat prin intermediul poștei electronice sau alte mijloace de comunicare individuală.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni nu exclude sau limitează obligațiile profesionistului, prevăzute de alte dispoziții legale, de a furniza alte informații celeilalte părți.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentei secțiuni în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea 4 Prestații nesolicitate

Articolul 678¹⁴. Lipsa răspunsului nu generează obligații

(1) Dacă un profesionist furnizează unui consumator bunuri, lucrări, servicii, conținut digital sau alte prestații nesolicitate de acesta:

a) între ei nu se consideră încheiat nici un contract pe baza circumstanței că consumatorul nu a răspuns sau a săvârșit o altă acțiune ori inacțiune cu aceste prestații și nici o obligație de plată a acestora nu se naște în sarcina consumatorului;

b) între ei nu se naște nici o obligație extracontractuală pe baza circumstanței că consumatorul a dobândit, reținut, respins sau folosit prestațiile.

c) prin derogare de la dispozițiile lit. a), consumatorul poate considera că a primit prestația cu titlu de donație necondiționată de la profesionist.

(2) Dispozițiile alin. (1) lit. b) și c) nu se aplică dacă bunuri, lucrări, servicii, conținut digital sau alte prestații au fost furnizate consumatorului:

a) în condițiile gestiunii de afaceri fără mandat; sau

b) din eroare sau în alte circumstanțe în care apare obligația de restituire întemeiată pe îmbogățirea nejustificată.

(3) Dispozițiile privind livrarea într-o cantitate care depășește cantitatea convenită în contractul de vânzare-cumpărare se aplică cu prioritate față de dispozițiile prezentului articol.

(4) În scopul aplicării dispozițiilor alin. (1) livrarea are loc atunci când consumatorul obține controlul fizic asupra prestației sau rezultatului ei.

(5) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea 5

Obligația în cadrul negocierii și obligația de confidențialitate

Articolul 678¹⁵. Negocierea contrar bunei-credințe

(1) Persoana este liberă să negocieze și nu poartă răspundere doar pentru faptul că nu s-a ajuns la un acord.

(2) Persoană care este angajată în negocieri are obligația de a negocia cu bună-credință și de a nu rupe negocierile contrar bunei-credințe. Orice clauză care exclude sau limitează această obligație este lovită de nulitate absolută.

(3) Persoana care încalcă această obligație poartă răspundere față de cealaltă persoană pentru prejudiciul suportat în baza încrederii că contractul s-ar fi încheiat. Cu toate acestea, despăgubirile nu acoperă profitul pe care cealaltă persoană îl aștepta de la încheierea contractului. În cazul în care persoana a acționat cu intenție sau culpă gravă, despăgubirile vor acoperi și ratarea de către cealaltă persoană a oportunității rezonabile de a încheia un contract cu un terț.

(4) În special, este contrar bunei-credințe ca o persoană să înceapă sau să continue negocierile fără intenția reală de a ajunge la un acord cu cealaltă persoană.

(5) De asemenea, are dreptul la repararea prejudiciului persoana care a participat la o licitație, concurs sau altă selecție competitivă în vederea atribuirii unui contract dacă organizatorul, prin încălcarea regulilor care guvernează selecția, a atribuit contractul unui alt participant în locul acelei persoane.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu împiedică încheierea între profesioniști a unor aranjamente privind modul de desfășurare a negocierilor și de rupere a acestora.

Articolul 678¹⁶. Obligația de confidențialitate

(1) Dacă în cursul negocierilor o persoană oferă informație confidențială, persoana care a primit-o are obligația de a nu dezvălui acea informație și nici de a o utiliza în scopuri proprii, indiferent dacă contractul a fost încheiat sau nu.

(2) Este confidențială informația despre care, fie reieșind din natura sa sau din circumstanțele în care aceasta a fost obținută, partea care primit informația cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască că este confidențială pentru persoana care a oferit-o. În special, este confidențială informația care constituie secret comercial în sensul dispozițiilor art. 1431¹ alin. (3).

(3) Informația oferită de către un profesionist consumatorului nu se poate considera confidențială dacă profesionistul nu l-a notificat, în prealabil, pe consumator despre natura confidențială a unei informații specifice.

(4) Persoana care, pe baza unor motive rezonabile, anticipează încălcarea obligației prevăzute de prezentul articol are dreptul să solicite, prin intermediul unei hotărâri judecătorești, interzicerea încălcării.

(5) Partea care încalcă obligația prevăzută de prezentul articol poartă răspundere față de cealaltă parte pentru prejudiciul cauzat prin încălcare, precum și, în condițiile legii, poate fi obligată să predea celeilalte părți profitul obținut din încălcare.”.

336. La articolul 679 alineatul (3) se abrogă.

337. La articolul 681 în alineatul (1) cuvântul „elementele” se substituie cu cuvântul „clauzele”.

338. Articolul 683 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă conform legii consumatorul are dreptul de revocare a unui anumit tip de contract, oferta făcută de consumator pentru încheierea unui asemenea contract este întotdeauna revocabilă. Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului alineat în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”

339. La articolul 688, alineatul (1), cuvintele „(instantaneu) prin mijloace de telecomunicație” se substituie cu cuvintele „prin mijloace de comunicare instantanee”.

340. La articolul 691, alineatul (3), cuvântul „material” se substituie cu cuvântul „esențial”, iar după cuvântul „acceptare” se completează cu cuvintele „dacă oferta nu prevede expres că nu se va accepta nicio condiție adițională ori diferită, precum și”, iar cuvintele „le respinge” se substituie cu cuvintele „obiectează la ele”.

341. La articolul 693, în titlul și textul acestuia, cuvântul „comerciale” se substituie cu cuvintele „dintre profesioniști” .

342. La articolul 694, alineatul (2), cuvântul „comerciant” se substituie cu cuvântul „profesionist”, la cazul gramatical corespunzător, cuvântul „cuiva” se substituie cu cuvintele „altui profesionist”, iar în propoziția a doua după cuvântul „ofertantului” se completează cu cuvântul „profesionist”.

343. La articolul 696, cuvântul „comercianți” se substituie cu cuvântul „profesioniști”, iar cuvintele „alterează material” se substituie cu cuvintele „modifică esențial”.

344. Articolul 697 - 703 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 697. Contractul multilateral

(1) Dacă contractul urmează să fie încheiat între trei sau mai multe părți, contractul nu se consideră încheiat pînă cînd toate părțile sale nu își manifestă consimțămîntul, cu excepția cazurilor în care un contract anterior între toate acele părți sau legea autorizează

pe anumite părți să încheie contractul așa încât el va deveni obligatoriu pentru toate părțile.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător și contractului de modificare sau de rezoluțiune a raportului rezultat din contractul multilateral.

Articolul 701. Clauzele standard contradictorii

(1) Dacă părțile au ajuns la un acord, dar atît oferta cît și acceptarea fac trimitere la clauzele standard ale părții respective, contractul se consideră încheiat necătînd la această împrejurare. Clauzele standard fac parte din contract în partea în care clauzele standard ale unei părți nu intră în contradicție cu clauzele standard ale celeilalte părți.

(2) Cu toate acestea, se consideră că contractul nu s-a încheiat dacă una dintre părți:

- a) a indicat în prealabil, în mod expres, și nu doar pe calea unei clauze standard, intenția de a nu fi legată de contract dacă survine împrejurarea prevăzută la alin.(1); sau
- b) informează cealaltă parte despre această intenție fără întîrzieri nejustificate.

Articolul 702. Clauza de integralitate și clauza privind modificarea scrisă

(1) Contractul scris, care cuprinde o clauză negociată individual și care stipulează că înscrisul conține toate condițiile asupra cărora au convenit părțile (clauza de integralitate), nu poate fi contestat sau completat prin proba declarațiilor sau acordurilor anterioare.

(2) Dacă clauza de integralitate nu a fost negociată individual, ea instituie doar o prezumție că părțile au avut intenția ca declarațiile și acordurile anterioare să nu poate fi invocate. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(3) Aceste declarații sau acorduri pot fi folosite totuși pentru interpretarea înscrisului. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută dacă nu a fost negociată individual.

(4) Contractul scris conținînd o clauză prin care se stipulează că toate modificările sau rezoluțiunea raportului contractual se fac în scris (clauza de modificare scrisă) instituie doar o prezumție că el nu poate fi modificat sau rezolvit altfel decît cu respectarea acestei forme.

(5) Comportamentul unei părți o poate priva totuși de dreptul invocării clauze de integralitate sau de modificare scrisă dacă cealaltă parte a acționat în conformitate cu acest comportament.

Articolul 703. Contractele care nu sunt încheiate prin ofertă și acceptare

Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător chiar dacă procesul de încheiere a contractului nu poate fi analizat ca un schimb de ofertă și acceptare. ”

345. În cartea a treia, Titlul II, Capitolele III, IV și V vor avea următorul cuprins:

„Capitolul III DREPTUL DE REVOCARE A CONTRACTULUI

Secțiunea 1

Exercitare și efect

Articolul 704. Domeniul de aplicare și caracterul imperativ

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în cazurile în care, în temeiul unei dispoziții legale, consumatorul are dreptul de a revoca contractul.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în măsura în care dispozițiile speciale privitoare la dreptul de revocare al unor anumite tipuri de contracte încheiate cu consumatorii nu prevăd altfel.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului Capitol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

(4) Dispozițiile prezentului capitol nu împiedică oferirea de către profesionist în folosul consumatorului a unor condiții contractuale care depășesc nivelul de protecție asigurat prin lege.

Articolul 705. Exercițarea dreptului de revocare

(1) Dreptul de revocare se exercită prin notificarea profesionistului. Consumatorul nu este nevoit să justifice decizia de revocare.

(2) Declarația prin care consumatorul își exprimă decizia de revocare a contractului poate să se refere, în mod explicit, la decizia de revocare sau la alte cuvinte similare neechivoce atâta timp cât consumatorul și contractul respectiv sînt identificabili. Simpla restituire a produsului sau refuzul de a primi livrarea, sau neridicarea produsului de la oficiul poștal, fără o declarație neechivocă în acest sens, nu se consideră exercitare valabilă a dreptului de revocare.

Articolul 706. Termenul de revocare

(1) Dreptul de revocare poate fi exercitat la orice moment după încheierea contractului, dar înainte de expirarea termenului de revocare.

(2) Dacă legea nu prevede altfel, termenul de revocare este de 14 zile și începe să curgă de la data încheierii contractului.

(3) Notificarea de revocare se consideră efectuată în termen dacă a fost expediată înainte de expirarea termenului de revocare.

(4) Sarcina probei privind exercitarea dreptului de revocare în conformitate cu dispozițiile aplicabile ale prezentului capitol revine consumatorului.

Articolul 707. Informarea adecvată privitoare la dreptul de revocare

(1) Se consideră că profesionistul a transmis consumatorului informațiile privind dreptul de revocare dacă dreptul de revocare este adus, în mod corespunzător, la cunoștința consumatorului, iar informațiile prevăd, în formă textuală pe un suport durabil și într-un limbaj clar și pe înțeles, date despre modul de exercitare a dreptului, termenul de revocare, denumirea și adresa persoanei căreia revocarea trebuie să-i fie comunicată.

(2) Cu toate acestea, în cazul contractului la distanță sau contractului negociat în afara spațiului comercial profesionistul trebuie să transmită consumatorului informațiile privind dreptul de revocare conform dispozițiilor art. 678⁵ alin. (1) lit. h).

Articolul 708. Efectele revocării

(1) Revocarea are ca efect rezoluțiunea raportului contractual, stingând obligațiile ambelor părți rezultate din contract.

(2) Revocarea nu generează niciun cost și nicio răspundere pentru consumator cu excepțiile expres prevăzute de lege.

(3) În cazul în care consumatorul a efectuat o comandă (ofertă) ori s-a încheiat un antecontract, revocarea stinge obligațiile ambelor părți de a încheia contractul în temeiul respectivei comenzi (oferte) sau, după caz, antecontract.

(4) Dispozițiile art. 623³-623¹⁰ privind efectele rezoluțiunii se aplică în măsura în care nu contravine dispozițiilor prezentului capitol.

Articolul 709. Obligațiile profesionistului în cazul revocării

(1) Profesionistul este obligat să restituie toate sumele pe care le-a primit drept plată din partea consumatorului, inclusiv, acolo unde este cazul, pe cele ce acoperă costurile livrării bunurilor de către consumator, fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai târziu de 14 zile de la data la care este informat despre decizia de revocare a contractului de către consumator.

(2) Profesionistul trebuie să restituie sumele prevăzute de dispozițiile alin.(1) în aceeași monedă în care le-a primit de la consumator, folosind aceleași modalități de plată ca și cele folosite de consumator pentru plata inițială, cu excepția cazului în care consumatorul și-a exprimat acordul explicit pentru o altă modalitate de plată și cu condiția să nu cadă în sarcina consumatorului plata de comisioane în urma restituirii. Obligația de restituire nu se aplică comisioanelor bancare achitate de consumator pentru plata sumelor respective către profesionist, precum și pierderilor suportate de consumator în legătură cu convertirea în altă monedă a sumelor primite, în cazul în care contul bancar al consumatorului este în altă monedă decât cea în care s-a efectuat plata inițială și restituirea.

Articolul 710. Contractele legate

(1) Exercițarea de către consumator a dreptului de revocare are ca efect și rezoluțiunea de drept a contractului legat de contractul care se revocă.

(2) Contractul care se revocă se consideră legat de contractul prin care consumatorul obține bunuri, lucrări, conținut digital, servicii sau alte prestații legate de contractul care se revocă dacă aceste prestații sunt furnizate:

a) de către același profesionist; sau

b) de către un terț, pe baza unui acord între terțul respectiv și același profesionist.

(3) Contractul care se revocă se consideră legat de contractul de credit prin care consumatorul obține credit destinat exclusiv pentru finanțarea obligațiilor de plată, în tot sau în parte, rezultate din contractul care se revocă dacă aceste contracte formează, din punct de vedere obiectiv, o unitate comercială.

(4) În sensul dispozițiilor alin.(3) se consideră că contractele formează o unitate comercială în cazul în care:

a) însuși profesionistul este și creditor;

b) fiind o altă persoană decât profesionistul, creditorul, pe bază de acord, folosește serviciile ori colaborarea profesionistului pentru încheierea contractului de credit sau pregătirea acestuia; sau

c) contractul de credit specifică în mod expres obiectul contractului care se revocă.

(5) Existența acordului, menționat de dispozițiile alin.(2) lit. b) și la alin.(4) lit. b), dintre terț și profesionist se prezumă pînă la proba contrară.

(6) În cazul în care profesionistul este informat de consumator despre revocarea contractului, profesionistul este obligat să-i informeze, într-un termen rezonabil, pe terții profesioniști cu care consumatorul a încheiat contracte legate în raport cu contractul revocat, despre faptul că a intervenit rezoluțiunea lui conform dispozițiilor alin.(1).

(7) Rezoluțiunii contractelor legate i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 708 și 709.

(8) În sensul dispozițiilor alin.(3), prin contract de credit se va înțelege oricare contract de credit pentru consumator care se înscrie în domeniul de aplicare al Legii nr.202 din 12 iulie 2013 privind contractele de credit pentru consumatori.

Secțiunea 2

Dreptul de revocare a contractului la distanță sau a contractului negociat în afara spațiului comercial

Articolul 711. Dreptul de revocare a contractului la distanță sau a contractului negociat în afara spațiului comercial

(1) În condițiile prezentei secțiuni și, în completare, a secțiunii 1, consumatorul are dreptul de a revoca contractul la distanță sau contractul negociat în afara spațiului comercial cu excepția contractelor excluse din domeniul de aplicare stabilit de dispozițiile art. 678⁸. Cu toate acestea, contractele referitoare la servicii financiare pot constitui contracte legate în sensul dispozițiilor art. 710.

(2) Definițiile prevăzute de dispozițiile art. 678³ se aplică și termenilor utilizați în prezenta secțiune.

Articolul 711¹. Termenul de revocare

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art.711², termenul de revocare este de 14 zile și începe să curgă:

a) în cazul contractelor de prestări servicii, din ziua care urmează datei încheierii contractului;

b) în cazul contractelor de vânzare-cumpărare, din ziua care consumatorul sau o parte terță, alta decât transportatorul, și care este indicată de consumator, intră în posesia fizică a produselor sau obține controlul asupra produselor conform dispozițiilor art.803² alin.(1), sau:

c) în cazul în care consumatorul comandă printr-o singură comandă produse multiple ce vor fi livrate separat, din ziua în care consumatorul sau o parte terță, alta decât transportatorul, și care este indicată de consumator, intră în posesia fizică a ultimului produs;

d) în cazul livrării unui produs care constă din mai multe loturi sau piese, din ziua în care consumatorul sau o parte terță, alta decât transportatorul, și care este indicată de consumator, intră în posesia fizică a ultimului lot sau ultimei piese;

e) în cazul contractelor de livrare periodică a produselor pe o perioadă determinată de timp, din ziua în care consumatorul sau o parte terță, alta decât transportatorul, și care este indicată de consumator, intră în posesia fizică a primului produs;

f) în cazul contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, al contractelor de furnizare a gazelor naturale și contractelor de furnizare a energiei electrice, atunci când acestea nu prevăd vânzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, al contractelor de furnizare a energiei termice sau de furnizare de conținuturi digitale care nu sînt livrate pe un suport material, de la data încheierii contractului.

(2) În cazul contractelor de vânzare-cumpărare, consumatorul poate să-și exercite dreptul de revocare și înainte de dobîndirea posesiei fizice asupra produselor.

(3) Prezenta lege nu împiedică părțile contractante să își îndeplinească obligațiile contractuale pe parcursul perioadei de revocare.

(4) În cazul în care consumatorul încheie un contract la distanță sau un contract negociat în afara spațiilor comerciale pentru produse multiple, acesta are dreptul să revoce contractul doar integral, pentru toate produsele ce fac obiectul acestuia, dacă părțile nu convin altfel.

Articolul 711². Omisiunea informațiilor privind dreptul de revocare

(1) În cazul în care profesionistul nu a transmis consumatorului informațiile privind dreptul de revocare conform dispozițiilor art. 678⁵ alin. (1) lit. h), perioada de revocare expiră la 12 luni de la sfîrșitul perioadei inițiale de revocare stabilite în conformitate cu dispozițiile art. 706 alin.(2) și 711¹ alin. (1).

(2) În cazul în care profesionistul a transmis consumatorului informațiile prevăzute la alin.(1) din prezentul articol în termen de 12 luni de la data menționată în dispozițiile art. 706 alin. (2) și 711¹ alin.(1), perioada de revocare expiră în 14 zile de la data la care consumatorul primește informațiile respective.

Articolul 711³. Exercițarea dreptului de revocare

(1) În scopul notificării profesionistului despre exercițarea dreptului de revocare, consumatorul are posibilitatea:

a) de a folosi formularul standard prevăzut în anexa nr. 6 la Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova; sau

b) de a face orice altă notificare neechivocă în care să-și exprime decizia de revocare a contractului.

(2) Profesionistul are dreptul, în afara posibilităților menționate la alin. (1), să acorde consumatorului opțiunea de a completa și de a transmite, în format electronic, pe pagina web a profesionistului, fie formularul standard de revocare prevăzut în anexa nr. 6 la Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, fie o altă declarație neechivocă pusă la dispoziție de profesionist. În aceste cazuri, profesionistul comunică consumatorului, fără întârziere, pe un suport durabil, confirmarea de primire a formularului de revocare. În cazul în care în declarația pusă la dispoziție pe pagina web a profesionistului se solicită și alte informații suplimentare de la consumator, întrebările suplimentare vor fi prezentate în mod separat, fiind posibilă transmiterea declarației și fără a oferi răspunsuri la asemenea întrebări.

Articolul 711⁴. Dispoziții speciale privind obligațiile profesionistului în cazul revocării

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art. 709, profesionistul nu este obligat să restituie costurile suplimentare în cazul în care consumatorul a ales în mod explicit un alt tip de livrare decât livrarea standard oferită de profesionist.

(2) Cu excepția cazului în care profesionistul s-a oferit să recupereze el însuși produsele, în cazul contractelor de vânzare-cumpărare, profesionistul poate suspenda restituirea până la data recepționării bunurilor care au făcut obiectul vânzării-cumpărării sau până la momentul primirii unei dovezi din partea consumatorului conform căreia acesta a trimis bunurile către profesionist, luându-se în considerare data cea mai apropiată.

Articolul 711⁵. Obligațiile consumatorului în cazul revocării contractului

(1) Cu excepția cazului în care profesionistul s-a oferit să recupereze el însuși produsele, consumatorul trebuie să trimită înapoi bunurile sau să le predea profesionistului ori unei persoane autorizate de profesionist să recepționeze bunurile, fără întârzieri nejustificate și în decurs de cel mult 14 zile de la data la care acesta i-a comunicat profesionistului decizia sa de revocare a contractului. Termenul se consideră respectat dacă bunurile sunt trimise înapoi de consumator înainte de expirarea termenului respectiv de 14 zile.

(2) Consumatorul suportă doar costurile directe legate de restituirea bunurilor, cu excepția cazului în care profesionistul acceptă să suporte acele costuri sau a cazului în care profesionistul nu a informat consumatorul despre obligația lui de a suporta aceste costuri. Costurile directe legate de restituirea bunurilor nu includ costurile administrative, de manipulare sau depozitare, suportate de profesionist în legătură cu restituirea bunurilor.

(3) În cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale, potrivit cărora bunurile sunt livrate la domiciliul consumatorului la momentul încheierii contractului, profesionistul preia produsele pe cheltuiala sa dacă acestea, prin natura lor, nu pot fi restituite în mod normal prin poștă.

(4) Consumatorul este responsabil doar în ceea ce privește diminuarea valorii produselor ce rezultă din manipularea acestora, alta decât cea necesară pentru determinarea naturii, caracteristicilor și modului de funcționare a produselor. Pentru a stabili natura, caracteristicile și modul de funcționare ale produsului, consumatorul este obligat să-l mînuiască și să-l inspecteze cu grija necesară, în același mod în care i s-ar permite să o facă într-un spațiu comercial. Determinarea modului de funcționare a produsului nu presupune stabilirea faptului că produsul este lipsit de orice vicii materiale. Deteriorarea ambalajului prin simpla deschidere a acestuia nu servește temei pentru despăgubire dacă produse similare sînt expuse în mod obișnuit fără ambalaj în spațiile comerciale ale profesionistului.

(5) Profesionistul are dreptul să reducă suma restituită consumatorului, în conformitate cu dispozițiile art. 709, pentru a acoperi diminuarea valorii produsului ce rezultă din manipularea necorespunzătoare a acestuia în perioada de exercitare a dreptului de revocare, alta decât cea necesară pentru determinarea naturii, caracteristicilor și funcționării produsului. Indiferent de situație, consumatorul nu este responsabil de diminuarea valorii produsului în cazul în care profesionistul a omis să-l informeze cu privire la dreptul de revocare în conformitate cu dispozițiile art. 678⁵ alin. (1) lit. h).

(6) Atunci cînd consumatorul își exercită dreptul de revocare după transmiterea cererii conform dispozițiilor art. 678⁶ alin. (3) sau art. 678⁷ alin. (10), consumatorul îi plătește profesionistului o sumă proporțională cu ceea ce s-a furnizat pînă în momentul în care consumatorul l-a informat pe profesionist cu privire la exercitarea dreptului de revocare în raport cu totalul de prestații prevăzute de contract. Suma proporțională care trebuie plătită profesionistului de către consumator este calculată pe baza prețului total convenit în contract. Dacă consumatorul demonstrează că prețul total este excesiv, suma proporțională este calculată pe baza valorii de piață a ceea ce s-a furnizat. Valoarea de piață se stabilește prin comparație cu prețul unui serviciu echivalent, prestat de alți profesioniști, din momentul încheierii contractului.

(7) În cazul contractelor avînd drept obiect atît produse cît și servicii, normele prevăzute de prezenta lege cu privire la returnarea produselor se aplică la aspectele legate

de produse, iar regimul de compensare pentru servicii se aplică aspectelor legate de servicii.

(8) Consumatorul nu suportă costurile pentru:

1) prestarea serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare, furnizarea gazelor naturale sau furnizarea energiei electrice, atunci când acestea nu sînt puse în vânzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, sau pentru furnizarea energiei termice, în totalitate sau parțial, în cursul perioadei de revocare, dacă:

a) profesionistul nu i-a furnizat informații în conformitate cu dispozițiile art.678⁵ alin. (1) lit. h) sau j); sau

b) consumatorul nu a cerut în mod expres ca prestarea să înceapă în timpul perioadei de revocare în conformitate cu dispozițiile art. 678⁶ alin. (3) și art. 678⁷ alin. (10);

2) furnizarea, în totalitate sau parțială, a conținutului digital care nu este livrat pe un suport material dacă:

a) consumatorul nu și-a dat acordul expres prealabil privind începerea executării înainte de sfîrșitul perioadei de 14 zile calendaristice menționate la art. 711¹; sau

b) consumatorul nu a confirmat că își pierde dreptul de revocare în momentul în care își dă consimțămîntul;

c) profesionistul nu a furnizat confirmarea potrivit dispozițiilor art. 678⁶ alin. (2) sau art. 678⁷ alin. (9).

(9) Cu excepția celor prevăzute de art. 709 și ale prezentului articol, exercitarea dreptului de revocare nu atrage nici un cost și nici o răspundere în sarcina consumatorului.

Articolul 711⁶.Excepții asupra dreptului de revocare

(1) Se exceptează de la dreptul de revocare prevăzut de dispozițiile prezentei secțiuni în ceea ce privește contractele la distanță și contractele negociate în afara spațiilor comerciale următoarele tipuri de contracte:

a) contractele de prestări servicii, după executarea completă a serviciilor, dacă executarea a început cu acordul prealabil expres al consumatorului și după ce acesta a confirmat că a luat cunoștință de faptul că își va pierde dreptul la revocare odată cu executarea completă a contractului de către profesionist;

b) contractele de furnizare de produse sau servicii al căror cost depinde de fluctuațiile de pe piețele financiare, pe care profesionistul nu le poate controla și care pot avea loc pe parcursul perioadei de revocare;

c) contractele de furnizare de bunuri care nu sunt prefabricate, fiind realizate pe baza opțiunilor individuale sau a deciziei consumatorului sau personalizate în mod clar;

d) contractele de furnizare de produse care sunt susceptibile a se deteriora sau a expira rapid;

e) contractele de furnizare de produse sigilate, care nu pot fi returnate din motive de protecție a sănătății sau din motive de igienă și care au fost desigilate de consumator;

f) contractele de furnizare de produse care sunt, după livrare, potrivit naturii acestora, inseparabil amestecate cu alte elemente;

g) contractele de furnizare de băuturi alcoolice al căror preț a fost convenit în momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, a căror livrare nu poate fi efectuată înainte de 30 de zile și a căror valoare reală depinde de fluctuațiile de pe piață pe care profesionistul nu le poate controla;

h) contractele în cazul cărora consumatorul i-a solicitat în mod expres profesionistului să se deplaseze la domiciliul său pentru a efectua lucrări urgente de reparație sau de întreținere. Dacă, cu ocazia unei astfel de vizite, profesionistul prestează alte servicii, în afara celor solicitate în mod expres de consumator, sau furnizează alte produse decât piesele de schimb indispensabile pentru executarea lucrărilor de întreținere sau de reparație, dreptul de revocare se aplică respectivelor servicii sau produse suplimentare;

i) contractele de furnizare de înregistrări audio sau video sigilate sau de programe informatice sigilate care au fost desigilate după livrare;

j) contractele de furnizare de ziare, reviste și alte publicații periodice, cu excepția contractelor de abonament pentru furnizarea de astfel de publicații;

k) contractele încheiate în cadrul unei licitații deschise;

l) contractele de prestare de servicii de cazare, pentru alte scopuri decât cel rezidențial, servicii de transport de mărfuri, inclusiv închirierea unităților de transport în scop de transport de mărfuri la o anumită zi, servicii de închiriere de autovehicule pentru transportul de pasageri, care includ cel mult 8 locuri în afară de cel al șoferului, servicii de catering sau în legătură cu agrementul, în cazul în care contractul prevede o dată sau o perioadă de executare specifică;

m) contractele de furnizare de conținut digital care nu este livrat pe un suport material, dacă prestarea a început cu acordul expres prealabil al consumatorului și cu confirmarea acestuia că, în momentul în care își dă acordul, el își va pierde dreptul de revocare.

(2) Excepția prevăzută de dispozițiile alin. (1) lit. a) nu se aplică în cazul în care profesionistul nu a obținut acordul expres al consumatorului, însă l-a dedus utilizând opțiuni incluse în mod automat sau clauze din condițiile contractuale standard, pe care consumatorul trebuie să le respingă pentru a evita executarea serviciilor înainte de expirarea perioadei de revocare.

Secțiunea 3

Dreptul de revocare a contractelor privind unele produse de vacanță și a contractelor de intermediere a lor

Articolul 711⁷. Dreptul de revocare a contractelor privind unele produse de vacanță și de intermediere a lor

În condițiile prezentei secțiuni și, în completare, a secțiunii 1, consumatorul are dreptul de a revoca:

- a) contractul privind cazarea periodică;
- b) contractul privind produsul de vacanță pe termen lung, contractul de intermediere a produsului de vacanță și contractul de intermediere a participării la un sistem de schimb.

Articolul 711⁸. Termenul de revocare

(1) Termenul de revocare este de 14 zile calendaristice și începe să curgă:

- a) fie din ziua încheierii contractului sau antecontractului; fie
- b) din ziua în care consumatorul intră în posesia exemplarului contractului sau a antecontractului dacă aceasta este ulterioară datei menționate la lit. a).

(2) Termenul de revocare expiră după:

a) 12 luni și 14 zile calendaristice de la data menționată la alin. (1) din prezentul articol – în cazul în care profesionistul nu a completat și nu a pus la dispoziția consumatorului în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil, formularul standard pentru facilitarea exercitării dreptului de revocare a contractului, prevăzut în anexa nr. 5 la Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova;

b) 3 luni și 14 zile calendaristice de la data menționată la alin. (1) din prezentul articol – în cazul în care informațiile menționate la art. 1145⁴ alin. (1), inclusiv formularele standard prevăzute în anexele nr. 1–4 la Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, nu au fost puse la dispoziția consumatorului în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil.

(3) În cazul în care profesionistul a completat și a pus la dispoziția consumatorului în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil, formularul standard pentru facilitarea exercitării dreptului de revocare a contractului, prevăzut în anexa nr. 5 la Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, în termen de 12 luni de la data menționată la alin. (1), termenul de revocare a contractului curge de la data la care consumatorul primește acest formular.

(4) În cazul în care informațiile menționate la art. 1145⁴ alin. (1), inclusiv formularele standard prevăzute în anexele nr. 1–4 la Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, au fost puse la dispoziția consumatorului în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil, în termen de 3 luni de la data menționată la alin. (1), termenul de revocare a contractului curge de la data la care consumatorul primește aceste informații.

(5) În cazul în care contractul de intermediere a participării la un sistem de schimb este oferit consumatorului împreună și în același timp cu contractul privind cazarea

periodică, se aplică un singur termen de revocare pentru ambele contracte. Termenul de revocare pentru ambele contracte se calculează în conformitate cu dispozițiile alin. (1), astfel cum se aplică în cazul contractului privind cazarea periodică.

Articolul 711⁹. Exercițarea dreptului de revocare

În scopul notificării profesionistului despre exercitarea dreptului de revocare, consumatorul are posibilitatea:

a) de a folosi formularul standard prevăzut în anexa nr. 5 la Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova și pus la dispoziție de profesionist în conformitate cu dispozițiile art. 1145⁷ alin. (6); sau

b) de a face orice altă notificare, pe suport de hârtie sau pe alt suport durabil, în care își exprimă voința de revocare.

Capitolul IV CLAUZELE ABUZIVE

Articolul 712. Clauzele care nu au fost negociate individual

(1) Clauza propusă de una dintre părți nu este negociată individual dacă cealaltă parte nu a putut să-i influențeze conținutul, în special deoarece aceasta s-a elaborat anticipat, indiferent că face parte din clauze standard sau nu.

(2) Dacă una dintre părți propune celeilalte părți să selecteze din mai multe clauze, clauza nu se va considera negociată individual doar fiindcă cealaltă parte a selectat din ele.

(3) Dacă o clauză a fost propusă ca parte a unor clauze standard, se prezumă că ea nu a fost negociată individual.

(4) În contractul dintre un profesionist și un consumator se prezumă că:

- a) clauzele au fost propuse de către profesionist;
- b) clauzele nu au fost negociate individual;
- c) clauzele elaborate de către un intermediar sau un alt terț au fost propuse de către profesionist.

(5) Faptul că anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză a fost negociată individual nu exclude aplicarea dispozițiilor prezentului capitol pentru restul contractului.

(6) Clauză standard se consideră clauza care a fost elaborată anticipat pentru o multitudine de contracte implicând diferite părți și care nu au fost negociate individual.

Articolul 713. Invocarea clauzelor care nu au fost negociate individual

(1) Clauzele propuse de către o parte și care nu au fost negociate individual pot fi invocate față de cealaltă parte doar dacă cealaltă parte le-a cunoscut, sau dacă partea care le-a propus a luat măsuri rezonabile pentru a atrage atenția celeilalte părți la ele, la momentul încheierii contractului sau înainte de aceasta.

(2) Dacă contractul se încheie prin mijloace electronice, partea care propune clauze care nu au fost negociate individual le poate invoca față de cealaltă parte doar dacă ea le-a făcut disponibile celeilalte părți în formă textuală.

(3) În sensul dispozițiilor alin. (1) nu se consideră că consumatorului i s-a atras atenția în mod suficient asupra clauzelor doar fiindcă în înscrisul contractual există o trimitere la acele clauze, chiar dacă ea a acceptat textul.

Articolul 714. Obligația de transparență privind clauzele care nu au fost negociate individual

(1) Persoana care prezintă clauze care nu au fost negociate individual este obligată să asigure că ele sunt elaborate și comunicate într-un limbaj clar și inteligibil, precum și să fie lizibile. Această cerință este aplicabilă textului în întregime, inclusiv notelor de subsol, trimiterilor la alte texte sau specificațiilor de orice natură.

(2) Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza propusă de către profesionist cu încălcarea obligației de transparență impusă prin dispozițiile alin. (1) poate fi considerată abuzivă doar pe acest unic temei.

Articolul 715. Clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii

(1) Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, consumatorul.

(2) Dispozițiile art. 720-720² cuprind lista clauzelor considerate abuzive în contractul dintre un profesionist și un consumator fără necesitatea evaluării lor conform dispozițiilor alin. (1) al prezentului articol și ale art. 718.

(3) Listele prevăzute de articolele menționate de dispozițiile alin. (2) nu vor fi interpretate ca liste exhaustive.

Articolul 716. Clauzele abuzive în contractele dintre profesioniști

Într-un contract dintre profesioniști, clauza propusă de către o parte și care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă ea este cuprinsă în lista prevăzută de art. 720 și deviază considerabil, contrar bunei-credințe, de la bunele practici comerciale.

Articolul 717. Clauzele abuzive în alte contracte

Într-un contract care nu este prevăzut nici de dispozițiile art. 715 și nici de dispozițiile art. 716, clauza propusă de către o parte și care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă ea este cuprinsă în lista prevăzută la art. 720 și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, cealaltă parte.

Articolul 718. Factorii pentru evaluarea caracterului abuziv

(1) La evaluarea caracterului abuziv al unei clauze contractuale în sensul dispozițiilor art. 715 alin. (1), 716 sau 717 se va ține cont de:

- a) faptul dacă s-a respectat obligația de transparență, prevăzută la art. 714;
- b) natura obiectului contractului;
- c) circumstanțele determinante în cadrul încheierii contractului;
- d) celelalte clauze contractuale; și
- e) clauzele cuprinse în orice alt contract de care depinde contractul.

(2) Evaluarea caracterului abuziv al clauzelor nu poate să se refere la obiectul contractului și nici caracterul adecvat al prețului sau al remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în cazul în care s-a respectat obligația de transparență, prevăzută la art. 714. Obiectul contractului și raportul dintre preț și calitate pot fi luate în considerare la evaluarea caracterului abuziv al celorlalte clauze contractuale.

(3) În cazul contractelor de asigurări, clauzele care definesc sau care delimitează în mod clar riscul asigurat și limitele răspunderii asigurătorului nu se supun evaluării, în măsura în care aceste restricții sunt luate în considerare la calcularea primei plătite de către consumator. Cu toate acestea, clauzele privitoare la procedura care trebuie urmată de fiecare dintre părți după producerea cazului asigurat sunt supuse evaluării caracterului abuziv.

Articolul 719. Nulitatea de protecție

(1) Clauza abuzivă este lovită de nulitate absolută.

(2) Această nulitate de protecție operează doar în măsura în care anularea clauzei avantajează partea care nu a propus clauza abuzivă.

(3) În cazul în care partea care nu a propus clauza abuzivă este un consumator, instanța de judecată este obligată să invoce nulitatea din oficiu.

(4) Dacă contractul poate fi, în mod rezonabil, menținut fără clauza abuzivă, celelalte clauze rămân valabile.

(5) În cazul în care s-a constatat nulitatea clauzei abuzive, iar profesionistul a suportat, din această cauză, un cost cu cealaltă parte contractantă, el are un drept de regres contra celui care i-a vândut bunul, executat lucrarea sau prestat serviciul și i-a impus utilizarea clauzei abuzive cu cei cu care contractează profesionistul dacă contractul dintre furnizor și profesionist nu prevede altfel.

Articolul 720. Clauzele considerate abuzive

(1) Sunt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect:

1) excluderea sau limitarea răspunderii prevăzute de lege a profesionistului în cazul decesului consumatorului sau al vătămării lui corporale ca urmare a acțiunii sau a inacțiunii profesionistului ori a persoanelor care acționează din numele acestuia;

2) excluderea sau limitarea drepturilor prevăzute de lege ale consumatorului față de profesionist sau față de o altă parte, în cazul neîndeplinirii totale sau parțiale ori al îndeplinirii necorespunzătoare a oricăreia dintre obligațiile contractuale ale profesionistului, inclusiv prin:

a) obligarea consumatorului să își îndeplinească toate obligațiile, chiar în cazul în care profesionistul nu își respectă obligațiile corelative;

b) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță judecătorească;

c) obligarea consumatorului să demonstreze un anumit fapt dacă, conform legii, această sarcină îi revine profesionistului;

d) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a compensa o datorie față de profesionist cu o creanță pe care consumatorul o poate avea față de acesta;

3) obligarea consumatorului de a respecta clauze cu care acesta nu a avut posibilitatea reală să se familiarizeze înainte de încheierea contractului;

4) faptul că contractul generează obligații în sarcina consumatorului, dar:

a) nu generează obligații în sarcina profesionistului; sau

b) obligațiile profesionistului sunt supuse unei condiții a cărei îndeplinire depinde doar de voința acestuia din urmă;

5) acordarea permisiunii profesionistului de a reține sumele plătite de consumator, în cazul în care acesta din urmă decide să nu încheie contractul sau să nu îl execute, fără a se prevedea dreptul consumatorului de a primi o compensație în sumă cel puțin echivalentă de la profesionist, dacă acesta este partea ce recurge la rezoluțiunea raportului contractual;

6) solicitarea de la consumatorul care nu și-a executat obligația fără justificare a unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale;

7) acordarea dreptului profesionistului la rezoluțiunea raportului contractual la discreția sa, în timp ce consumatorului nu i se acordă aceeași posibilitate, sau acordarea permisiunii profesionistului de a reține sumele plătite pentru bunuri/servicii care nu au fost încă furnizate/prestate de către acesta, în cazul în care profesionistul este cel care recurge la rezoluțiune;

8) acordarea posibilității profesionistului de a recurge la rezoluțiunea raportului contractual cu durată nedeterminată fără un preaviz în termen rezonabil în formă scrisă, cu excepția cazurilor în care există motive întemeiate de a face acest lucru;

9) prelungirea automată a unui contract cu durată determinată, în cazul în care consumatorul nu și-a exprimat intenția de a-l prelungi sau nu, atunci când termenul stabilit pentru ca consumatorul să își exprime intenția de a prelungi contractul este excesiv de devreme;

10) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral clauzele fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract;

11) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract sau prin referință la dispozițiile actelor normative în domeniu, orice caracteristici ale bunului sau ale serviciului care urmează să fie furnizat sau oricare alte condiții ale furnizării;

12) clauza ca prețul bunurilor să fie stabilit în momentul livrării sau acordarea de posibilități profesionistului să mărească prețul acestora fără să îi acorde consumatorului dreptul corespunzător la rezoluțiunea raportului contractual, în cazul în care prețul final este nejustificat de mărit sau disproporționat în raport cu prețul convenit la încheierea contractului, ținându-se cont de circumstanțele obiective care au determinat profesionistul să modifice prețul;

13) acordarea dreptului profesionistului de a stabili dacă bunurile sau serviciile furnizate sunt conforme cu contractul sau acordarea acestuia a dreptului exclusiv de a interpreta orice clauză din contract;

14) limitarea obligației profesionistului de a respecta angajamentele asumate de către intermediarii sau de către reprezentanții acestuia sau asumarea angajamentelor de către acesta, cu condiția respectării unei anumite formalități neprevăzute în mod expres de lege;

15) acordarea posibilității profesionistului de a-și transfera drepturile și obligațiile în temeiul contractului, fără acordul consumatorului, cu excepția cazului în care acestea sunt transferate unei entități controlate de profesionist sau ca urmare a unei fuziuni ori a unei alte reorganizări, iar un astfel de transfer nu este de natură să afecteze în mod negativ dreptul consumatorului;

16) obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj, care nu este cerut de lege, sau restricționând în mod nejustificat dovezile aflate la dispoziția consumatorului.

(2) Dispozițiile alin. (1) subalin. 8), 10) și 12) se vor aplica după cum urmează:

1) subalin. 8) nu aduce atingere clauzelor prin care furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a recurge la rezoluțiunea unui raport contractual cu termen nedeterminat, fără preaviz, în cazul în care există un motiv justificat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință;

2) subalin. 10) nu aduce atingere clauzelor în al căror temei:

a) furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a modifica rata dobânzii plătitibile de către consumator ori datorate acestuia din urmă sau valoarea unor alte taxe pentru servicii financiare, fără preaviz, în cazul în care există un motiv întemeiat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință și ca acestea din urmă să aibă libertatea de a recurge, imediat în acest temei, la rezoluțiunea sau, după caz, la restituirea anticipată a sumelor datorate furnizorului, fără vreun cost suplimentar pentru consumator. Prezenta

dispoziție nu afectează dispozițiile legale mai stringente în raport cu contractele de credit încheiate cu consumatorii;

b) profesionistul își rezervă dreptul de a modifica unilateral clauzele unui contract cu durată nedeterminată cu condiția ca acesta să aibă obligația de a îl informa pe consumator cu un preaviz în termen rezonabil și consumatorul să aibă libertatea de a recurge la rezoluțiunea raportului contractual;

3) subalin. 8), 10) și 12) nu se aplică:

a) tranzacțiilor cu valori mobiliare, instrumentelor financiare și altor bunuri sau servicii în cazul în care prețul este legat de fluctuațiile cotației bursiere sau ale indicelui bursier sau ale unei rate de pe piața financiară pe care profesionistul nu le poate controla;

b) contractelor de cumpărare sau vânzare a valutei străine, a cecurilor de călătorie sau a ordinelor de plată internaționale emise în valută străină;

4) subalin. 12) nu aduce atingere clauzelor de indexare a prețurilor în cazul în care aceste clauze sînt conforme cu legea, cu condiția ca metoda în conformitate cu care variază prețurile să fie descrisă în mod explicit.

(3) În scopul aplicării dispozițiilor art. 716 și 717, dispozițiile alin. (1) și (2) ale prezentului articol se vor citi cu adaptările necesare, astfel încît:

a) trimiterile la „profesionist” se vor considera trimiteri la partea care a propus clauzele; iar

b) trimiterile la „consumator” se vor considera trimiteri la partea căreia i s-au propus clauzele.

Articolul 720¹. Clauze considerate abuzive doar în contractele încheiate cu consumatorii

(1) Sunt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual în contractele încheiate cu consumatorii și care au ca obiect sau efect:

a) stabilirea, cu privire la toate litigiile născute din acest contract, competenței jurisdicționale excepționale a instanței de la locul unde profesionistul își are sediul; această dispoziție nu se aplică dacă instanța aleasă este, totodată, cea de la locul unde consumatorul își are domiciliu;

b) stabilirea unui termen de preaviz al declarației de rezoluțiune a profesionistului mai scurt decît termenul impus consumatorului;

c) excluderea sau limitarea drepturilor consumatorului în ceea ce ține de protecția datelor cu caracter personal sau a vieții private;

d) excluderea sau limitarea exercitării de către consumator a excepțiilor ori limitelor legale ale drepturilor de autor aparținînd profesionistului, inclusiv cea de a face o copie privată de pe operă;

e) acordarea profesionistului dreptului, în cazul în care obiectul comenzii nu este disponibil, să furnizeze un echivalent fără a informa în mod expres consumatorul de această posibilitate și de faptul că profesionistul trebuie să suporte cheltuielile de

returnare a ceea ce consumatorul a primit în temeiul contractului, în cazul în care consumatorul își exercită dreptul de a respinge prestația;

f) acordarea profesionistului dreptului să-și rezerve un termen exagerat de lung sau nemenționat în mod corespunzător pentru a accepta sau a refuza o ofertă;

g) acordarea profesionistului dreptului să-și rezerve un termen exagerat de lung sau nemenționat corespunzător pentru a-și executa obligațiile care îi revin în temeiul contractului;

h) solicitarea de la consumator a plății în avans excesive sau a garanțiilor excesive de executare a obligațiilor care îi revin; această dispoziție nu se aplică contractelor din domeniul serviciilor financiare;

i) împiedicarea în mod nejustificat a consumatorului să obțină livrări sau reparații din surse terțe adecvate;

j) legarea în mod nejustificat a contractului cu un alt contract cu profesionistul sau cu un terț, într-un mod la care consumatorul nu se poate aștepta în mod rezonabil;

k) impunerea unei sarcini excesive asupra consumatorului în cazul când consumatorul declară rezoluțiunea unui raport contractual pe termen nedeterminat;

l) prelungirea cu mai mult de un a duratei inițiale sau perioadelor de reînnoire a contractului pentru furnizarea continuă de bunuri sau servicii, cu excepția cazului în care consumatorul dispune de un drept la rezoluțiune în orice moment a raportului contractual, printr-un preaviz de maximum 30 de zile;

m) acordarea posibilității profesionistului de a interzice sau limita transferul drepturilor aferente garanției cu ocazia înstrăinării bunului de către consumator în folosul terților;

n) condiționarea de către profesionist a prestării serviciului cu un anumit tip de mijloc de măsurare, deși mijlocul de măsurare utilizat deja de consumator este legal;

o) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a recurge la rezoluțiunea raportului contractual în cazul în care profesionistul a modificat unilateral clauzele contractuale în condițiile prevăzute la art. 720 alin.(1) subalin. 10);

p) exonerarea profesionistului de obligația prevăzută de lege de a soma consumatorul sau de a-i stabili un termen pentru executarea obligațiilor contractuale.

Articolul 720². Clauze considerate abuzive în contractele încheiate cu consumatorii chiar dacă au fost negociate

Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauzele indicate la art. 720 alin. (1) subalin. 1)-3) sunt considerate abuzive chiar dacă ele au fost negociate individual cu consumatorul.

Articolul 720³. Clauze vădit abuzive privitoare la executarea obligației pecuniare al cărei creditor este un profesionist

(1) Într-un contract prin care un profesionist livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii în folosul unui alt profesionist sau a unei autorități publice ori unei alte persoane juridice de drept public sau asociații ale acestora, este lovită de nulitate absolută clauza, chiar dacă ea a fost negociată individual, referitoare la termenul de executare a obligației pecuniare, rata dobânzii de întârziere sau penalității la întârzierea în executarea obligației pecuniare sau a despăgubirii pentru cheltuielile de recuperare a acesteia dacă clauza este vădit abuzivă față de creditorul obligației pecuniare. Dispozițiile art. 719 se aplică în mod corespunzător clauzelor vădit abuzive.

(2) La evaluarea dacă o clauză este vădit abuzivă față de creditor, în sensul dispozițiilor alin. (1), se va ține cont de toate circumstanțele cazului, inclusiv de următoarele:

a) toate devierile grave de la practicile și uzanțele comerciale, contrare bunei-credințe;

b) natura bunurilor, lucrărilor sau a serviciilor;

c) dacă debitorul are motive obiective de derogare de la rata legală a dobânzii de întârziere, prevăzută la art. 623²⁰, de la termenul de plată prevăzut la art. 575¹ alin. (1) sau de la despăgubirea minimă pentru cheltuielile de recuperare prevăzute la art. 623²³.

(3) În scopul aplicării dispozițiilor alin. (1), orice clauză care:

a) exclude plata dobânzii de întârziere în executarea obligațiilor pecuniare se prezumă vădit abuzivă;

b) exclude despăgubirile pentru cheltuielile de recuperare, prevăzute la art. 623²³, se consideră vădit abuzivă.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică contractelor de asigurare sau obligațiilor debitorului în privința căruia este intentat procesul de insolvență.

Articolul 720⁴. Domeniul de aplicare

(1) Prezentul capitol se aplică contractelor, indiferent de forma acestora, precum și la completarea fișelor de comandă sau a bonurilor de livrare, a biletelor, a tichetelor și altora asemenea care conțin clauze standard.

(2) Sub incidența prezentului capitol nu cad:

a) clauzele contractuale care reflectă normele prevăzute în legi și în alte acte normative;

b) contractele de muncă reglementate de dispozițiile Codului muncii;

c) contractele privind drepturile de succesiune;

d) contractele privind drepturile reglementate de dispozițiile Codului familiei;

e) actele (contractele) de constituire a societăților comerciale;

f) clauzele contractuale transpuse din convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

(3) În sensul prezentului capitol prin bunuri se înțelege și conținutul digital furnizat în temeiul contractului de furnizare de conținut digital.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului capitol este lovită de nulitate absolută.

Capitolul V **EFECTELE CONTRACTULUI**

Secțiunea 1 **Dispoziții generale**

Articolul 720⁵. Întregirea efectelor contractului

(1) Contractul produce nu doar drepturile și obligațiile și alte efecte juridice stipulate expres de părți, dar și efectele juridice care rezultă, în următoarea ordine, din:

- a) dispozițiile legale imperative;
- b) dispozițiile legale dispozitive, în măsura în care de la ele nu s-a derogat;
- c) practicile statornicite între părți și uzanțele aplicabile;
- d) principiile bunei-credințe și a echității.

(2) Dispozițiile legale imperative substituie clauzele care contravin lor sub rezerva dispozițiilor legale în materie de nulitate.

(3) Contractul produce efectele rezultate din sursele prevăzute la alin. (1) lit. c) și d) în măsura în care ele sunt compatibile cu natura și scopul contractului, precum și cu circumstanțele în care a fost încheiat contractul.

Articolul 720⁶. Schimbarea excepțională a circumstanțelor

(1) Obligația trebuie executată chiar dacă prestația a devenit mai oneroasă, fie deoarece costul executării a crescut sau dacă valoarea contraprestației s-a diminuat.

(2) Cu toate acestea, dacă prestația asumată devine atât de oneroasă din cauza unei schimbări excepționale a circumstanțelor încât ar fi vădit inechitabil de a menține în sarcina debitorului această prestație, instanța de judecată poate să dispună, luând în considerare toate împrejurările cazului:

- a) ajustarea prestațiilor părților pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea circumstanțelor;
- b) rezoluțiunea raportului contractual la momentul și în condițiile stabilite de instanța de judecată.

(3) În locul sesizării instanței de judecată conform dispozițiilor alin. (2), debitorul consumator poate, într-un termen rezonabil, să declare rezoluțiunea raportului contractual dacă acea schimbare a circumstanțelor îl privează în mod substanțial de ceea ce se aștepta de la contract. După rezoluțiunea raportului contractual de către debitorul consumator în condițiile prezentului alineat, creditorul poate sesiza instanța de judecată în vederea acordării de despăgubiri pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea circumstanțelor.

- (4) Dispozițiile alin. (2) sau, după caz, alin. (3) se aplică doar dacă:
- a) schimbarea circumstanțelor a survenit după asumarea obligației;
 - b) la momentul asumării obligației debitorul nu a luat în cont și nici nu i se putea în mod rezonabil pretinde să ia în cont posibilitatea acelei schimbări a circumstanțelor ori mărimea ei;
 - c) debitorul nu și-a asumat și nici nu se poate, în mod rezonabil, considera că și-a asumat riscul acelei schimbări a circumstanțelor; și
 - d) debitorul a încercat, într-o manieră rațională și acționând cu bună-credință, să realizeze, prin negociere, o ajustare a prestațiilor părților pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea circumstanțelor. Negocierea trebuie să fie inițiată înainte de stingerea tuturor obligațiilor care revin debitorului și creditorului. Este irelevant dacă după inițierea negocierii una dintre părți și-a executat obligația.

Articolul 720⁷. Rezoluțiunea raportului contractual

- (1) Un raport contractual nu poate fi supus rezoluțiunii decât în temeiurile prevăzute de lege sau prin acordul părților.
- (2) Una sau ambele părți își pot rezerva în mod expres prin contract dreptul la rezoluțiune pentru neexecutarea obligațiilor, pentru alte motive sau fără motiv.
- (3) Contractul prin care părțile provoacă rezoluțiunea (contract de rezoluțiune) trebuie să fie încheiat în forma cerută de lege pentru contractul din care rezultă raportul contractual supus rezoluțiunii.
- (4) Rezoluțiunea se aplică tuturor tipurilor de contracte, indiferent de modul de executare ori durata în timp.

Articolul 720⁸: Rezoluțiunea fără motive

Dacă, în cazul unui raport contractual care se execută prin prestații continue sau periodice, condițiile contractului nu prevăd momentul când raportul contractual va înceta sau prevăd că el este pe termen nedeterminat, oricare parte are dreptul la rezoluțiune prin preaviz de durată rezonabilă. Se prezumă rezonabilă durată intervalului dintre prestații sau, dacă este mai lung, dintre contra-prestații.

Articolul 720⁹. Relativitatea efectelor contractului

- (1) Contractul produce efecte numai între părți dacă legea nu prevede altfel. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.
- (2) Contractul produce efecte și pentru succesorii universali sau cu titlu universal dacă din lege sau din natura obligației nu rezultă altfel.

Articolul 720¹⁰. Dobândirea drepturilor și obligațiilor strâns legate de bun

(1) Dobânditorul unui bun dobândește și garanțiile contra viciilor materiale și juridice, precum și alte drepturi în strînsă legătură cu bunul, în forma în care ele se aflau la transmitător.

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute de lege sau contract, dobânditorul unui bun se subrogă în obligațiile contractuale în strînsă legătură cu un bun, în forma în care ele se aflau la transmitător.

Articolul 720¹¹. Promisiunea faptei altuia

(1) Partea contractantă (promitentul) care s-a obligat la a determina un terț să încheie sau să ratifice un act ori să execute o altă prestație trebuie să repare prejudiciul cauzat celeilalte părți dacă nu a reușit să determine terțul. Răspunderea promitentului survine chiar și atunci cînd neexecutarea este justificată.

(2) Promitentul nu poartă răspundere pentru modul în care terțul își execută obligația asumată cu excepția cazului cînd promitentul a garantat executarea conform dispozițiilor legale privind fidejusiunea și alte garanții personale.

Secțiunea 2 Simulația

Articolul 720¹². Noțiune

(1) Simulația unui contract poate fi absolută și relativă.

(2) Simulația este absolută atunci cînd părțile încheie contractul fără intenția de a produce efecte juridice.

(3) Simulația este relativă atunci cînd părțile încheie contractul cu intenția ca el aparent să producă efecte juridice diferite de efectele dorite cu adevărat de către ele (contractul secret).

Articolul 720¹³. Efecte între părți

(1) Contractul simulat nu produce efecte între părți.

(2) Contractul secret produce efecte numai între părți și, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.

(3) Cu toate acestea, contractul secret nu produce efecte nici între părți dacă nu îndeplinește condițiile cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.

Articolul 720¹⁴. Efecte față de terți

(1) Contractul secret nu poate fi invocat de părți, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular și nici de către creditorii înstrăinătorului aparent împotriva terților care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul aparent, au dobîndit drepturi de la dobînditorul aparent.

(2) Terții pot invoca împotriva părților existența contractului secret, atunci când acesta le vatămă drepturile.

Articolul 720¹⁵. Raporturile cu creditorii

(1) Existența contractului secret nu poate fi opusă de părți creditorilor dobânditorului aparent, care, fiind de bună-credință, au săvârșit acte de urmărire silită sau au obținut sechestrul asupra bunului care a făcut obiectul simulației.

(2) Dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent și creditorii dobânditorului aparent, sunt preferați cei dintâi, în cazul în care creanța lor este anterioară momentului încheierii contractului secret.

Articolul 720¹⁶. Proba simulației

Dovada simulației poate fi făcută de terți sau de creditori cu orice mijloc de probă. Partea care a săvârșit simulația o poate dovedi prin proba cu martori doar când ea pretinde că simulația are caracter ilicit.

Articolul 720¹⁷. Prescripția extinctivă

(1) Persoana care poate invoca simulația o poate face, după caz, pe cale de acțiune în constatare sau pe cale de excepție. Acest drept la acțiune și la invocarea excepției sunt imprescriptibile.

(2) Cu toate acestea, pretenția întemeiată pe constatarea simulației se va supune prescripției extinctive conform naturii acelei pretenții.

Articolul 720¹⁸. Domeniul de aplicare

(1) În cazul în care doar anumite clauze ale unui contract sunt simulate, dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător acelor clauze.

(2) În cazul în care contractul este plurilateral și doar unele părți au simulat, celelalte părți ale sale se vor considera terți în sensul prezentei secțiuni dacă nu au cunoscut simulația.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și actelor juridice unilaterale destinate unei persoane determinate, care au fost simulate prin acordul dintre autorul actului și destinatarul său.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică căsătoriei, adopției sau altor acte juridice nepatrimoniale.

Secțiunea 3

Contractul în folosul unui terț

Articolul 721. Contractul în folosul unui terț

(1) Părțile unui contract pot conveni ca debitorul (promitentul) să efectueze prestația nu creditorului (stipulantului), ci terțului (beneficiarului), indicat sau neindicat în contract, care obține în mod nemijlocit dreptul să pretindă prestația în folosul său.

(2) Prestația poate de asemenea consta în excluderea sau limitarea răspunderii beneficiarului față de promitent sau stipulant.

(3) Nu este obligatoriu ca beneficiarul să fie determinat sau să existe la momentul stipulației. Este suficient ca el să fie determinabil și să existe la data executării contractului.

(4) Până la momentul informării de către beneficiar a stipulantului sau a promitentului despre acceptarea stipulației, aceasta poate fi revocată sau modificată de către stipulant. Succesorii sau creditorii stipulantului nu au dreptul de revocare sau de modificare a stipulației.

Articolul 722. Solicitarea executării

Executarea contractului încheiat în favoarea terțului poate fi cerută atât de stipulant, cât și de beneficiar în măsura în care legea sau contractul nu dispune altfel și acest lucru este posibil prin natura prestației.

Articolul 723. Executarea în favoarea stipulantului

În cazul revocării stipulației, al refuzului beneficiarului la dreptul conferit de stipulație, precum și în cazul în care stipulația în favoarea terțului nu are efecte față de beneficiar, stipulantul poate cere executarea prestației față de sine dacă din contract sau din natura obligației nu rezultă altfel.

Articolul 724. Excepțiile opozabile beneficiarului

Promitentul poate opune beneficiarului excepțiile fondate pe contractul din care beneficiarul și-a obținut dreptul, dar nu și excepțiile fondate pe alte raporturi dintre promitent și stipulant.”.

346. Articolul 725 se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă una dintre părți a avut intenția ca contractul sau o clauză a sa să aibă un anumit sens, și la momentul încheierii contractului cealaltă parte a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască, intenția primei părți, contractul se va interpreta în sensul înțeles de prima parte.

(4) Cu toate acestea, contractul se va interpreta potrivit sensului pe care o persoană rezonabilă îl va atribui lui:

a) dacă nu se poate determina o intenție pe baza dispozițiilor alin. (2) sau (3); sau;

b) dacă îndoiala apare la o altă persoană care, nefiind parte la contract și nici succesor universal sau cu titlu universal ori cesionar al părții la contract, s-a bazat în mod rezonabil și cu bună-credință pe sensul aparent al contractului. ”.

347. Articolul 727 va avea următorul cuprins:

„Articolul 727. Contradicția în cazul redactării în mai multe limbi

(1) În cazul în care înscrisul care constată contractul este redactat în două sau mai multe limbi, iar părțile nu au prevăzut care dintre acestea are prioritate, în caz de contradicție dintre redacții, se va da prioritate redacției în limba în care contractul a fost redactat inițial.

(2) Dispozițiile art. 732 se aplică cu prioritate față de dispozițiile alin. (1) al prezentului articol.”.

348. Articolul 732 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Clauzele care au fost negociate individual au prioritate față de celelalte clauze.”.

349. Capitolul VII se abrogă.

350. Articolul 753 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică și vânzării-cumpărării drepturilor și altor lucruri, cum ar fi energia electrică, energia termică, gazul și apa printr-o rețea, precum și conținutului digital în măsura în care aceste dispoziții nu contravin naturii acestor drepturi sau lucruri.”.

351. La articolul 754 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul în care contractul de vânzare-cumpărare a unui bun mobil trebuie autentificat sau dreptul de proprietate dobândit prin contract este supus, conform legii, înregistrării într-un registru de publicitate, cumpărătorul suportă costul autentificării notariale, al înregistrării în registrul de publicitate respectiv și al transferului proprietății.”.

352. La articolul 755 cuvintele „însciere a contractului” se substituie cu cuvintele „de înregistrare a dreptului de proprietate dobândit prin contractul”.

353. La articolul 756 alineatul (2) cuvântul „comercianți” se substituie cu cuvântul „profesioniști”, iar cuvintele „ramura comercială respectivă” se substituie cu cuvintele „domeniul de activitate respectiv”.

354. La articolul 758 alineatul (1), articolul 759 alineatul (2) și articolul 760 alineatul (2) cuvântul „cărăuș” se substituie cu cuvântul „transportator” la formele gramaticale corespunzătoare.

355. La articolul 761 alineatul (2) se abrogă, iar alineatul (1) devine alineat unic.

356. Articolul 762 se abrogă.

357. Articolul 763 va avea următorul cuprins:

„Articolul 763. Viciile materiale ale bunului

(1) Vânzătorul este obligat să predea bunul fără vicii materiale.

(2) Este fără vicii materiale bunul care, la transferarea riscurilor, are caracteristicile convenite. Îndeosebi se consideră convenite caracteristicile:

a) care corespund descrierii date de vânzător și, după caz, pe care vânzătorul a prezentat-o cumpărătorului ca mostră sau ca model;

b) corespunzătoare scopului special pentru care cumpărătorul solicită bunul, care, fiind aduse la cunoștința vânzătorului la încheierea contractului, au fost acceptate de către vânzător.

(3) În cazul în care nu s-a convenit asupra caracteristicilor, bunul nu are vicii dacă:

1) corespunde destinației stabilite în contract;

2) corespunde utilizării obișnuite și prezintă caracteristici care există în mod obișnuit la bunuri de același fel și pe care cumpărătorul le poate aștepta ținând cont de felul bunului. La aceste caracteristici se includ și cele pe care cumpărătorul le poate aștepta conform declarațiilor publice privind caracteristicile specifice ale bunului făcute de vânzător, producător sau reprezentantul acestuia, îndeosebi prin reclamă sau etichetare, cu excepția cazului în care vânzătorul demonstrează că:

a) nu era sau nu ar fi putut, în mod rezonabil, să cunoască declarația în cauză;

b) declarația a fost rectificată înainte de încheierea contractului, sau

c) decizia de achiziționare a bunului nu ar fi putut fi influențată de declarație.

(4) Există vicii materiale și atunci când asamblarea convenită contractual a fost realizată defectuos de către vânzător sau de către ajutoarele lui, precum și atunci când bunul trebuie asamblat de cumpărător și acesta îl assemblează defectuos din cauza indicațiilor de asamblare eronate.

(5) Există viciu material și în cazul în care vânzătorul predă numai o parte a bunului, un alt bun, bunul într-o cantitate mai mică decât cea convenită sau când este viciată numai o parte a bunului.

(6) Există viciu material și în cazul în care nu sunt respectate obligațiile vânzătorului privind asortimentul bunurilor, garnitura de bunuri și ambalajul lor.

(7) Dispozițiile alin. (3) nu se aplică în cazul vânzării silite.”.

358. Se completează cu articolele **763¹–763⁴**cu următorul cuprins:

„**Articolul 763¹**. Cantitatea bunurilor

(1) Vânzătorul este obligat să transmită bunul în cantitatea stabilită în contractul de vânzare-cumpărare.

(2) Cumpărătorul este în drept să refuze recepționarea bunului dacă vânzătorul predă o cantitate mai mică decât cea prevăzută în contract. În cazul în care va accepta primirea bunului în cantitate mai mică, cumpărătorul va plăti proporțional prețului contractual.

(3) Dacă vânzătorul predă o cantitate mai mare decât cea prevăzută în contract, cumpărătorul este în drept să preia bunul într-o astfel de cantitate, fiind obligat să plătească proporțional prețului stabilit în contract sau să preia numai cantitatea prevăzută în contract, iar surplusul să-l restituie din contul vânzătorului.

(4) În cazul contractului de vânzare-cumpărare a bunului pentru consum, dispozițiile art. 678¹⁵ se aplică cu prioritate față de dispozițiile alin. (2) și (3) ale prezentului articol.

Articolul 763². Asortimentul bunurilor

(1) Vânzătorul este obligat să transmită bunul în assortimentul (corelația după modele, varietăți, măsurile, culori sau alte particularități) stipulat în contract, iar în lipsa lui, în assortimentul ce corespunde necesităților cumpărătorului, dacă vânzătorul le cunoștea la data încheierii contractului, sau să refuze executarea contractului.

(2) Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunurile conform contractului de vânzare-cumpărare în completivitatea assortimentului.

(3) Dacă completivitatea assortimentului de bunuri nu este stabilită, vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunuri în completivitatea determinată de uzanțele circuitului de afaceri sau de alte cerințe înaintate tradițional.

Articolul 763³. Garnitura de bunuri

(1) Dacă vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului o garnitură de bunuri completă, obligația se consideră executată la data predării tuturor obiectelor din garnitură.

(2) În cazul în care în contract nu se stipulează transmiterea unei anumite garnituri de bunuri, iar din esența contractului nu rezultă altfel, vânzătorul este obligat să predea concomitent toate obiectele incluse în garnitură.

Articolul 763⁴. Ambalajul

Vânzătorul este obligat să predea cumpărătorului bunul ambalat sau împachetat în modul obișnuit pentru bunurile de același tip sau, în lipsa unui mod obișnuit, într-o manieră adecvată pentru a le conserva și proteja în condiții de păstrare și transportare obișnuite pentru bunurile de același tip.”.

359. Articolele 764 și 765 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 764. Viciile de natură juridică

(1) Vânzătorul este obligat să predea bunul fără vicii de natură juridică.

(2) Este fără vicii de natură juridică bunul care, la transferarea riscurilor, este liber de drepturile sau pretențiile întemeiate ale terților asupra lui.

(3) Se consideră viciu de natură juridică și situația în care în registrul de publicitate corespunzător bunului există o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare pasibilă rectificării conform dispozițiilor art. 283³¹ sau, după caz, 283³⁴. Vânzătorul este obligat să asigure radierea acestora din registrul de publicitate, pe cheltuiala sa.

(4) Bunul se consideră liber de vicii de natură juridică dacă este liber de drepturile sau pretențiile întemeiate ale terților bazate pe proprietatea industrială sau altă proprietate intelectuală pe care, la momentul încheierii contractului, vânzătorul le-a cunoscut sau trebuia să le cunoască.

(5) Cu toate acestea, vânzătorul nu răspunde în temeiul dispozițiilor alin. (3) dacă dreptul terțului este încălcat pe motiv că vânzătorul a respectat schițele, desenele tehnice, formulele sau alte asemenea specificații furnizate de către cumpărător.

Articolul 765. Limitele drepturilor cumpărătorului rezultate din existența viciului

(1) Cumpărătorul își poate exercita drepturile rezultate din existența viciului dacă el demonstrează că viciul a existat la momentul trecerii riscului, chiar dacă este descoperit mai târziu.

(2) Drepturile cumpărătorului rezultate din existența viciului sînt excluse dacă vânzătorul demonstrează că, în momentul încheierii contractului, cumpărătorul cunoștea sau trebuia să cunoască aceste vicii.

(3) Cumpărătorul pierde drepturile rezultate din existența viciului dacă el a omis să-i notifice vânzătorului descoperirea viciului în termenul de notificare prevăzut la art. 765², cu condiția că notificarea se face în interiorul termenului de descoperire a viciilor prevăzut la art. 765³.

(4) Înaintarea față de vânzător a unei acțiuni întemeiate pe existența viciului produce aceleași efecte ca și notificarea viciului, din momentul în care vânzătorul a cunoscut sau trebuia să cunoască despre acțiune.

(5) Dacă viciul rezultă din împrejurări pe care vânzătorul le-a cunoscut sau trebuia să le cunoască, dar care el nu le-a dezvăluit cumpărătorului la momentul încheierii contractului, vânzătorul nu poate invoca:

- a) faptul că cumpărătorul din culpă gravă nu a cunoscut viciul;
- b) dispozițiile art. 765¹, 765² și 765³;
- c) clauza prin se exclud sau se limitează drepturile cumpărătorului rezultate din existența viciului.”.

360. Se completează cu articolele 765¹- 765⁵cu următorul cuprins:

„Articolul 765¹. Obligația de verificare a existenței viciului material

(1) Cumpărătorul trebuie să verifice sau să pună pe cineva să verifice bunul într-un termen atît de scurt cît permit împrejurările. Nerespectarea acestei cerințe decade cumpărătorul din dreptul de a invoca viciul în condițiile dispozițiilor art. 608, completat cu dispozițiile art. 765².

(2) Dacă contractul implică transportarea bunului, verificarea poate fi amînată pînă la momentul sosirii bunului la destinație.

(3) Dacă bunul este redirecționat în tranzit, sau este reexpediat de către cumpărător înainte ca el să fi avut posibilitatea rezonabilă de a le verifica, iar la momentul încheierii contractului vânzătorul a cunoscut sau trebuia să cunoască posibilitatea unei acelei redirecționări sau reexpedieri, verificarea poate fi amînată pînă la momentul sosirii bunului la noua sa destinație.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul contractului de vânzare-cumpărare a bunului pentru consum.

Articolul 765². Notificarea viciului

(1) În cazul contractului încheiat între profesioniști, cumpărătorul trebuie să notifice vânzătorului viciul conform dispozițiilor art. 608. În notificarea sa, profesionistul trebuie să descrie detaliat viciul.

(2) În toate celelalte contracte, cumpărătorul trebuie să notifice vânzătorului viciul în termen de 2 luni de la data descoperirii.

Articolul 765³. Termenul de descoperire a viciilor

(1) Cumpărătorul pierde drepturile rezultate din existența viciului dacă el nu notifică vânzătorul despre acel viciu înainte de expirarea termenului:

- a) de 3 ani, în cazul viciilor juridice;

b) de 5 ani, în cazul viciilor materiale ale unei construcții sau materialelor folosite la executarea unei lucrări de construcții;

c) de 2 ani, în cazul viciilor materiale, altele decât cele prevăzute de dispozițiile lit. b).

(2) Termenele prevăzute la alin. (1) încep să curgă din data în care bunul a intrat în posesia cumpărătorului. În cazul în care dobândirea dreptului de proprietate este supusă, conform legii, înregistrării într-un registru de publicitate, se prezumă că cumpărătorul a intrat în posesia bunului din momentul înregistrării dreptului în folosul său.

(3) În cazul în care cumpărătorul a intrat în posesia bunului înainte de încheierea contractului, termenele prevăzute la alin. (1) încep să curgă din data încheierii contractului.

(4) Dacă viciul material este remediat, termenul respectiv prevăzut la alin. (1) este prelungit cu termenul în interiorul căreia cumpărătorul nu poate folosi bunul din cauza acelui viciu.

Articolul 765⁴. Termenul de prescripție extinctivă

Prescripția dreptului la acțiune de exercitare a unui drept al cumpărătorului rezultat din existența viciului începe să curgă din data când cumpărătorul a descoperit sau trebuia să descopere viciul.

Articolul 765⁵. Drepturile cumpărătorului rezultate din existența viciului

(1) Dacă descoperă existența viciului bunului vândut, cumpărătorul poate exercita drepturile creditorului în caz de neexecutare a obligației, în condițiile art. 602-623²⁴.

(2) În particular, în temeiul dreptului de a cere executarea în natură a obligației, cumpărătorul poate solicita vânzătorului, la alegerea sa, înlăturarea viciului sau înlocuirea bunului vândut cu un bun de același fel, însă lipsit de vicii.

(3) Cumpărătorul poate cere înlocuirea bunului viciat doar atît timp cît el are dreptul la rezoluțiune.”.

361. La articolul 766 alineatele (1) și (2) cuvintele „calitate de copîrît” se substituie cu cuvîntul „proces”.

362. Articolele 767-771 se abrogă.

363. Articolul 772 va avea următorul cuprins:

„Articolul 772. Garanția comercială

(1) În cazul în care vânzătorul, producătorul sau un terț garantează caracteristicile unui bun (garanția comercială), cumpărătorul beneficiază, fără a aduce atingere drepturilor prevăzute de lege, de drepturile din garanția comercială în condițiile indicate în declarația de garanție și în publicitatea respectivă față de cel care a acordat garanția.

(2) Indiferent că declarația de garanție este făcută în însuși contract sau sub forma unui act unilateral, cel care garantează este obligat în temeiul garanției comerciale față de primul cumpărător, și, în caz de declarație unilaterală, poartă această obligație fără a fi necesar cumpărătorul să o accepte prin contrasemnătură sau în altă formă. Această regulă

se aplică indiferent de orice stipulație contrară din declarația de garanție sau din publicitatea asociată acesteia.

(3) Pe durata termenului garanției comerciale cel care garantează este obligat în temeiul garanției comerciale și față de fiecare proprietar ulterior al bunului fără a fi necesar acesta din urmă să o accepte.

(4) Dacă garanția comercială nu prevede altfel:

a) obligațiile celui care garantează se nasc dacă, în orice moment în interiorul termenului garanției comerciale, bunul nu corespunde utilizării obișnuite sau prezintă caracteristici care există în mod obișnuit la bunuri de același fel și pe care un cumpărător le poate aștepta ținând cont de felul bunului (defecțiune);

b) obligațiile celui care garantează se nasc indiferent dacă cel care invocă garanția comercială a cunoscut sau trebuia să cunoască existența defecțiunii;

c) obligațiile celui care garantează se nasc indiferent dacă defecțiunea a apărut ca urmare a unei cauze existente la data trecerii riscurilor sau după această dată;

d) cel care garantează nu este obligat prin garanția comercială pentru o anumită defecțiune dacă ea a apărut din cauza folosirii sau păstrării necorespunzătoare a bunului, ori din cauza unui eveniment în afara controlului uneia dintre părți;

e) cel care garantează este obligat, dacă sunt întrunite condițiile garanției comerciale, să repare sau să înlocuiască bunurile;

f) toate costurile necesare pentru executarea drepturilor și executarea obligațiilor rezultate din garanția comercială urmează a fi suportate de către cel ce garantează.

(5) Termenul garanției comerciale începe să curgă din momentul predării bunului de către vânzător dacă declarația de garanție nu prevede altfel.

(6) Garanția comercială este aplicabilă, pe durata termenului garanției stabilite pentru bunurile principale, și asupra accesoriilor dacă în declarația de garanție nu este prevăzut altfel.

(7) Dacă defecțiunea a fost remediată conform garanției comerciale, atunci termenul ei este prelungit cu termenul în interiorul căruia beneficiarul garanției nu poate folosi bunul din cauza acelei defecțiuni.

(8) Cumpărătorul poate exercita succesiv sau simultan atât drepturile acordate de lege în caz de viciu material cât și drepturile rezultate din garanția comercială.”.

364. Se completează cu articolul 772¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 772¹. Dreptul de regres față de vânzătorii profesioniști anteriori din lanțul de distribuție a bunului pentru consum

(1) Dacă, în cazul contractului de vânzare-cumpărare a bunului pentru consum, consumatorul a exercitat față de vânzător drepturile sale rezultate din existența unui viciu material sau drepturile acordate de garanția comercială rezultate din existența unei defecțiuni, vânzătorul are dreptul la repararea prejudiciului de la profesionistul de la care el a cumpărat bunul.

(2) Vânzătorul nu are dreptul la despăgubire pe baza dispozițiilor alin. (1):

a) dacă viciul material sau defecțiunea ține de împrejurări despre care el a cunoscut sau trebuia să cunoască; sau

b) dacă viciul material sau defecțiunea constă în necorespunderea bunului unei caracteristici sau garanții comerciale pe care și-a asumat-o doar vânzătorul, dar nu și profesionistul de la care a cumpărat bunul.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător regresului exercitat în cadrul contractelor de vânzare-cumpărare anterioare din cadrul lanțului de contracte încheiate între profesioniști.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul vânzătorului este nulă.”.

365. Articolele 774-779 se abrogă.

366. Articolul 782 va avea următorul cuprins:

„Articolul 782. Aplicarea dispozițiilor privind viciile în cazul altor contracte translativ de proprietate cu titlu oneros

Dispozițiile art. 763-781 se aplică în mod corespunzător și în cazul altor contracte prin care o parte este obligată să transmită dreptul de proprietate asupra unui bun în schimbul unei contraprestații dacă din lege, contract sau natura obligației nu rezultă altfel.”.

367. Articolele 783-785 se abrogă.

368. La articolul 792 propoziția a doua va avea următorul cuprins: „În privința contractelor de opțiune se aplică dispozițiile privind opțiunea de a contracta.”.

369. Se completează cu art. 792¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 792¹. Dreptul de preemțiune

(1) Dacă proprietarul unui bun (persoana obligată) a acordat un drept de preemțiune prin contract sau este obligat prin lege să respecte un drept de preemțiune al unei alte persoane (titularul dreptului de preemțiune), și dorește să vîndă sau a vîndut acel bun unui terț, titularul dreptului de preemțiune este îndreptățit să cumpere cu prioritate bunul în condițiile de vânzare oferite terțului.

(2) Titularul dreptului de preemțiune poate renunța la el. În acest caz, dispozițiile legale privind remiterea de datorie se aplică.”.

370. Articolele 793-795 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 793. Cumpărarea în baza dreptului de preemțiune

(1) Titularul dreptului de preemțiune cu privire la un bun îl poate exercita în cazul în care persoana obligată îi face o ofertă de vânzare a bunului sau, în lipsa ofertei, dacă persoana obligată încheie cu un terț contract de vânzare-cumpărare cu privire la acel bun.

(2) În cazul în care de același drept de preemțiune beneficiază cîteva persoane împreună, acest drept poate fi exercitat numai în comun dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(3) Dreptul de preemțiune nu este transmisibil și nu trece prin succesiune dacă legea sau contractul dintre persoana obligată și titularul dreptului de preemțiune nu prevede altfel.

Articolul 794. Obligația de informare

(1) Persoana obligată trebuie să comunice titularului dreptului de preemțiune oferta completă de vânzare a bunului.

(2) Dacă contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat cu terțul, persoana obligată trebuie să îi remită neîntârziat titularului dreptului de preemțiune un exemplar al contractului. Obligația de remitere poate fi executată și de terț.

Articolul 795. Exercițarea dreptului de preemțiune

(1) Dreptul de preemțiune se exercită pe calea unei declarații adresate persoanei obligate. Pentru validitatea declarației nu este necesară respectarea formei stabilite de lege față de contractul de vânzare-cumpărare.

(2) După primirea de către titularul dreptului de preemțiune a ofertei conform dispozițiilor art. 794 alin. (1) sau a exemplarului contractului conform dispozițiilor art. 794 alin. (2), dreptul de preemțiune poate fi exercitat în termen de o lună în cazul bunurilor imobile și în termen de 10 zile în cazul altor bunuri. În cazul în care dreptul de preemțiune este instituit de lege, orice clauză prin care se modifică termenul de exercitare a dreptului de preemțiune este nulă.

(3) În cazul în care dreptul de preemțiune este exercitat ca urmare a comunicării ofertei conform dispozițiilor art. 794 alin. (1), declarația de exercitare se consideră acceptare a ofertei de vânzare. Dacă pentru validitatea contractului de vânzare-cumpărare legea cere respectarea unei anumite forme, persoana obligată și titularul dreptului de preemțiune sunt obligați unul față de altul să încheie contractul în acea formă. În caz de neexecutare nejustificată a acestei obligații de către una din părți, cealaltă parte poate cere instanței de judecată să pronunțe hotărîre judecătorească care ține loc de contract.

(4) În cazul în care dreptul de preemțiune este exercitat după încheierea contractului de vânzare-cumpărare dintre persoana obligată și terț, atunci între persoana obligată și titularul dreptului de preemțiune se consideră încheiat un contract de vânzare-cumpărare în condițiile stabilite de persoana obligată și de terț. Cu toate acestea, vânzătorul răspunde față de terțul de bună-credință pentru viciul juridic ce rezultă din exercitarea preemțiunii.

(5) În cazul în care persoana obligată sau terțul nu recunosc efectul dispozițiilor alin. (4), titularul dreptului de preemțiune poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre de constatare a încheierii contractului conform dispozițiilor alin. (4) și de dobîndire de către titular a drepturilor și obligațiilor de cumpărător. Dreptul la acțiunea prevăzută de dispozițiile prezentului alineat se prescrie în termen de 6 luni.”

371. Se completează cu articolele 795¹ și 795² cu următorul cuprins:

„Articolul 795¹. Condițiile speciale ale vânzării

(1) Dacă terțul a cumpărat bunul care face obiectul dreptului de preemțiune împreună cu alte bunuri contra unui preț total, titularul dreptului de preemțiune trebuie să plătească o parte proporțională din prețul total. Persoana obligată poate cere ca dreptul de

preemțiune să se extindă asupra tuturor bunurilor care nu pot fi separate fără a-l dezavantaja.

(2) Dacă terțului i s-a amânat achitarea prețului de cumpărare, cel care are dreptul de preemțiune poate beneficia de amânare dacă oferă o garanție pentru suma plata căreia beneficiază de amânare.

(3) Garanția poate consta în constituirea unui drept de gaj sau ipotecă de rangul întâi asupra bunului care face obiectul contractului de vânzare-cumpărare, sau rezerva proprietății în folosul persoanei obligate pînă la plata sumei care beneficiază de amânare.

Articolul 795². Concursul dintre titularii dreptului de preemțiune

În cazul în care mai mulți titulari și-au exercitat preemțiunea asupra aceluiași bun, contractul de vânzare-cumpărare se consideră încheiat:

a) cu titularul dreptului legal de preemțiune, atunci cînd se află în concurs cu titulari ai unor drepturi convenționale de preemțiune;

b) cu titularul dreptului legal de preemțiune ales de vânzător, cînd se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi legale de preemțiune;

c) dacă bunul este imobil sau un alt bun dreptul de proprietate asupra căruia este înscris într-un registru de publicitate, cu titularul dreptului convențional de preemțiune care a fost mai întâi înscris în registrul respectiv, atunci cînd acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preemțiune;

d) dacă bunul este altul decît cel prevăzut la lit. c), cu titularul dreptului convențional de preemțiune avînd data certă cea mai veche, atunci cînd acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preemțiune.”.

372. Articolul 796 va avea următorul cuprins:

„Articolul 796. Inopozabilitatea clauzei de neaplicare a dreptului de preemțiune

Clauza dintre persoana obligată și terț potrivit căreia contractul de vânzare-cumpărare este condiționat de neexercitarea dreptului de preemțiune sau potrivit căreia persoana obligată își rezervă dreptul de a rezolvi contractul la exercitarea dreptului de preemțiune nu este opozabilă titularului dreptului de preemțiune.”.

373. Articolul 797 alineatul (2) propoziția a doua va avea următorul cuprins: „Clauza obligației suplimentare nu este opozabilă titularului dreptului de preemțiune dacă contractul s-ar fi încheiat cu terțul chiar și în lipsa acelei clauze.”.

374. La articolul 802 alineatul (2) cuvîntul „comercianți” se substituie cu cuvîntul „profesioniști”.

375. Se completează cu articolul 802¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 802¹. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică ori de cîte ori un consumator cumpără de la un profesionist un bun mobil corporal.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică în cazul:

a) bunurilor vîndute prin executare silită sau altfel, prin autoritatea legii;

b) contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei electrice, atunci când acestea nu sunt puse în vânzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, nici contractelor de furnizare a energiei termice, nici celor de furnizare a conținutului digital care nu este livrat pe un suport material.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și în cazul altor contracte prin care un profesionist este obligat să transmită consumatorului dreptul de proprietate asupra unui bun mobil corporal în schimbul unei contraprestații dacă din lege, contract sau natura obligației nu rezultă altfel.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentei secțiuni în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”.

376. Articolul 803 va avea următorul cuprins:

„Articolul 803. Momentul existenței viciului și inversarea sarcinii probațiunii

(1) Prin derogare de la dispozițiile art. 765 alin.(1), consumatorul își poate exercita drepturile rezultate din existența viciului dacă el demonstrează că viciul a existat la momentul când a intrat în posesia bunului, indiferent de momentul trecerii riscurilor, și chiar dacă viciul este descoperit mai târziu.

(2) Dacă consumatorul, în termen de 6 luni de la intrarea în posesia bunului, constată un viciu, se prezumă că bunul a fost viciat în momentul intrării în posesie a bunului, cu excepția cazului în care prezumția nu este compatibilă cu felul bunului sau al viciului.

377. Se completează cu articolele 803¹ și 803² cu următorul cuprins:

„Articolul 803¹. Predarea bunului către consumator și rezoluțiunea

(1) Cu excepția cazului în care părțile au convenit altfel cu privire la momentul predării, profesionistul trebuie să predea bunul transferând posesiunea sau controlul asupra bunului către consumator, fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, în decurs de cel mult 30 de zile de la încheierea contractului.

(2) În cazul în care profesionistul nu și-a îndeplinit obligația de a preda bunul în momentul convenit cu consumatorul sau în termenul stabilit la alin. (1), consumatorul poate să solicite să efectueze predarea într-un termen suplimentar corespunzător circumstanțelor. Se prezumă corespunzător un termen de cel puțin 15 zile. În cazul în care profesionistul nu predă bunul în termenul suplimentar, consumatorul are dreptul la rezoluțiunea vânzării-cumpărării.

(3) Prin derogare de la dispozițiile alin. (2), consumatorul are dreptul la rezoluțiunea vânzării, fără acordarea unui termen suplimentar, pentru faptul că profesionistul nu și-a îndeplinit obligația de a preda bunul în momentul convenit cu consumatorul sau în termenul stabilit la alin. (1), în unul din următoarele cazuri:

- a) profesionistul a refuzat, printr-o declarație lipsită de echivoc, să predea bunul;
- b) predarea în termenul convenit este esențială având în vedere toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului;
- c) consumatorul a informat profesionistul, înainte de încheierea contractului, că predarea la o dată precisă sau cel târziu la o dată determinată este esențială.

(4) În cazul rezoluțiunii vânzării-cumpărării, profesionistul trebuie să restituie consumatorului toate sumele plătite în temeiul contractului în termenul indicat la art. 575² alin. (2).

(5) În plus față de rezoluțiunea vânzării-cumpărării în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, consumatorul poate recurge la alte mijloace de apărare a drepturilor sale prevăzute de lege sau contract.

Articolul 803². Trecerea riscului

(1) În cazul contractelor în care profesionistul expediază bunul către consumator, riscul de pierdere sau de deteriorare a bunului trece la consumator în momentul în care acesta sau terțul desemnat de acesta, altul decât transportatorul, intră în posesia bunului sau obține controlul asupra bunului. Se consideră că consumatorul a dobândit posesia bunului în momentul în care acesta sau terțul desemnat de acesta, altul decât transportatorul, l-a primit. Se consideră că consumatorul are controlul asupra bunului în cazul în care acesta sau terțul desemnat de acesta, altul decât transportatorul, are acces la bun pentru a-l utiliza ca un proprietar sau îl poate revinde.

(2) Cu toate acestea, riscul este transferat consumatorului în momentul predării bunului către transportator, dacă transportatorul a fost însărcinat de către consumator să transporte bunul, iar această opțiune nu a fost oferită de către profesionist, fără a aduce atingere drepturilor consumatorului față de transportator.

(3) În cazul restituirii bunului ca urmare a exercitării de către consumator a unui drept de revocare a contractului acordat de lege, riscul de pierdere sau de deteriorare a bunului trece la profesionist în momentul în care acesta sau terțul desemnat de acesta, altul decât transportatorul, intră în posesia bunului.”.

378. Articolul 804 va avea următorul cuprins:

„Articolul 804. Dispoziții speciale pentru garanțiile comerciale

(1) În cazul vânzării-cumpărării de bunuri pentru consum, garanția comercială în sensul dispozițiilor art.772 trebuie să fie formulată simplu și inteligibil. Garanția comercială trebuie să conțină:

a) trimiterea la drepturile legale ale consumatorului și la faptul că prin garanția comercială acestea nu vor fi limitate;

b) toate mențiunile necesare pentru a se putea beneficia de garanția comercială, îndeosebi durata și aplicabilitatea în spațiu a protecției prin garanția comercială; numele sau denumirea și adresa celui care acordă garanție; numele sau denumirea și adresa persoanei căreia trebuie să îi fie notificată defecțiunea și procedura de notificare.

(2) Consumatorul poate cere ca să-i fie pusă la dispoziție declarația de garanție în formă textuală pe un suport durabil.

(3) Efectul obligației de garanție nu este lezat dacă nu este îndeplinită una dintre cerințele menționate la alin. (1) și (2).

(4) Orice stipulație conform căreia garanția comercială este condiționată de îndeplinirea de către consumator a oricărei formalități, așa ca înregistrarea sau notificarea cumpărării, este nulă.

(5) Stipulația conform căreia garanția comercială se limitează doar la anumite părți ale bunului produce efecte doar dacă este prevăzută clar în declarația de garanție.

(6) Stipulația conform căreia se exclude sau se limitează obligația celui ce garantează în temeiul garanției comerciale în caz de defecțiune a bunului ca urmare a încălcarea condițiilor de întreținere prevăzute de instrucțiuni produce efecte doar dacă excluderea sau limitarea este prevăzută clar în declarația de garanție.

(7) Dacă consumatorul înaintează pretenții în interiorul termenului garanției comerciale, celui care garantează îi revine sarcina să demonstreze că:

a) bunul corespundea caracteristicilor stabilite în declarația de garanție sau în publicitatea respectivă; și

b) defecțiunea bunului a avut loc din cauza folosirii sau păstrării lui necorespunzătoare, din cauza unui eveniment în afara controlului uneia dintre părți sau dintr-o altă cauză care nu este imputabilă celui care a garantat.”.

379. Articolul 808:

1) la alineatul (1) cuvântul „cumpărătorul” se substituie cu cuvântul „consumatorul”;

2) alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Dacă lipsește bunul necesar pentru preschimbare, consumatorul are dreptul să declare rezoluțiunea vânzării-cumpărării și să restituie bunul cumpărat, iar vânzătorul este obligat să-i restituie suma plătită.

(3) Cererea consumatorului de a preschimba bunul sau declarația de rezoluțiune produce efecte dacă bunul nu este utilizat, nu și-a pierdut calitățile de consum și dacă există dovada că a fost cumpărat de la vânzătorul respectiv.”.

380. Se completează cu articolele 808¹ și 808² cu următorul cuprins:

„Articolul 808¹. Excluderea sau limitarea drepturilor rezultate din existența viciului

(1) Este lovită de nulitate absolută orice clauză sau înțelegere, încheiată de consumator cu vânzătorul înainte ca vânzătorului să îi fie notificată descoperirea viciului, prin care, direct sau indirect, sunt excluse sau limitate drepturile prevăzute de lege ale consumatorului rezultate din existența viciului.

(2) Cu toate acestea, în cazul când bunul vândut a fost folosit anterior, părțile pot conveni să reducă termenul prevăzut la art. 765³ alin. (1) lit. c) până la 1 an.

Articolul 808². Dreptul la rezoluțiune al consumatorului

Consumatorul poate declara rezoluțiunea vânzării-cumpărării în temeiul dispozițiilor art. 617-619 sau, după caz, 620, indiferent de însemnătatea viciului cu excepția cazului în care viciul este minor.”.

381. Se completează cu Secțiunea 7¹ cu următorul cuprins:

„Secțiunea 7¹

Vânzarea-cumpărarea bunurilor imobile

Articolul 808³. Vânzarea-cumpărarea bunului imobil fără indicarea suprafeței

Atunci cînd se vinde un imobil determinat, fără indicarea suprafeței, pentru un preț total, niciuna din părți nu poate invoca nici eroarea și nici viciul material pe motiv că suprafața este mai mică ori mai mare decît a crezut.

Articolul 808⁴. Vînzarea-cumpărarea bunului imobil cu indicarea suprafeței

(1) Dacă, în vînzarea-cumpărarea unui imobil cu indicarea suprafeței și a prețului pe unitatea de măsură, suprafața reală este mai mică decît cea indicată în contract, cumpărătorul poate cere vînzătorului să îi dea suprafața convenită. Atunci cînd cumpărătorul nu cere sau vînzătorul nu poate să transmită această suprafață, cumpărătorul poate obține fie reducerea corespunzătoare a prețului, fie rezoluțiunea vînzării-cumpărării dacă, din cauza diferenței de suprafață, bunul nu mai poate fi folosit în scopul pentru care a fost cumpărat.

(2) Dacă însă suprafața reală se dovedește a fi mai mare decît cea stipulată, iar excedentul depășește a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul va plăti suplimentul de preț corespunzător sau poate declara rezoluțiunea vînzării-cumpărării. Atunci cînd însă excedentul nu depășește a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul nu are dreptul la rezoluțiune, dar nici nu este dator să plătească prețul excedentului.

Articolul 808⁵. Predarea bunului imobil

Predarea imobilului se face prin punerea acestuia la dispoziția cumpărătorului, liber de orice bunuri ale vînzătorului.

Articolul 808⁶. Contractul de vînzare-cumpărare a bunului imobil în construire

(1) Dispozițiile art. 808⁶-808⁹ se aplică contractului de vînzare-cumpărare prin care vînzătorul se obligă să asigure construirea unui apartament, altei încăperi izolate sau altui bun imobil în curs de construire (bun imobil în construire) și să-l predea în proprietate cumpărătorului, iar cumpărătorul se obligă să achite prețul convenit și să recepționeze bunul imobil după darea sa în exploatare.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni în detrimentul cumpărătorului consumator, ori care exclude sau limitează drepturile prevăzute de lege ale cumpărătorului consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 808⁷. Conținutul contractului de vînzare-cumpărare a bunului imobil în construire și obligații de informare ale vînzătorului

(1) Contractul trebuie să prevadă:

- a) numărul cadastral al bunului imobil în construire;
- b) numărul și data eliberării și expirării autorizației de construire în al cărei temei vînzătorul construiește sau asigură construirea obiectului contractului; datele de identificare a proiectului de construcție;
- c) natura dreptului pe care vînzătorul îl deține asupra terenului pe care se construiește (drept de proprietate sau de suprafață), precum și temeiul de dobîndire a acestui drept. În cazul suprafeței, se va prevedea termenul suprafeței și efectele stingerii dreptului de suprafață prevăzute de lege și, după caz, de actul de constituire a suprafeței;
- d) cota-parte din dreptul asupra terenului, construcției și altor părți comune care se transmite cumpărătorului;

e) dacă există, descrierea drepturilor de folosință exclusivă acordate cumpărătorului asupra anumitor părți comune ale condominiului, conform actului de constituire a condominiului;

f) data asumată de dare în exploatare, determinată prin indicarea unei date calendaristice concrete;

g) prețul total și, după caz, graficul de plată a ratelor;

h) dacă s-a convenit, faptul că cumpărătorul dobândește dreptul de proprietate doar după achitarea prețului integral (rezerva proprietății).

(2) La contract se va anexa:

a) copia autorizației de construire;

b) copia planului obiectului contractului, aprobat în modul stabilit.

(3) Înainte de încheierea contractului și, la cerere, oricând pe durata executării acestuia, vânzătorul este obligat să aducă la cunoștința cumpărătorului:

a) proiectul de construcție și, la cererea cumpărătorului, să-i furnizeze copii, sub semnătura pe proprie răspundere a vânzătorului, a proiectului de construcție sau anumite file solicitate de cumpărător;

b) actul de constituire a condominiului și, dacă există, statutul asociației de proprietari în condominiu și regulamentul condominiului;

c) identitatea antreprenorului și altor furnizori;

d) faza actuală de executare a construcției.

Articolul 808⁸. Înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate și actele de dispoziție ale cumpărătorului

(1) Dreptul de proprietate al cumpărătorului este supus înregistrării provizorii în registrul bunurilor imobile.

(2) Este interzis să se perceapă de la cumpărător orice plăți prevăzute de contract înainte de înregistrarea provizorie conform dispozițiilor alin. (1).

(3) Cumpărătorul păstrează dreptul de a înstrăina sau ipoteca dreptul de proprietate înregistrat provizoriu fără consimțământul vânzătorului.

(4) Persoana care dobândește de la cumpărător dreptul de proprietate înregistrat provizoriu, se subrogă în toate drepturile și obligațiile pe care cumpărătorul le deține în temeiul contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil în construire fără consimțământul vânzătorului. Cumpărătorul rămâne obligat solidar împreună cu noul dobânditor al bunului imobil în construire cu excepția cazului în care vânzătorul și-a dat consimțământul la această înstrăinare. Dispozițiile legale privind notificarea cesiunii de creanță se aplică în mod corespunzător.

Articolul 808⁹. Riscurile, executarea și finalizarea lucrărilor de construire

(1) Riscul pieirii sau deteriorării fortuite a bunului imobil trece la cumpărător din momentul încheierii actului de primire-predare în formă scrisă de către părți.

(2) Obligația vânzătorului de a asigura construirea bunului imobil se extinde și asupra tuturor celorlalte lucrări necesare realizării integrale a proiectului de construire prevăzut de contract.

(3) Dacă mai mulți cumpărători sunt membri ai comunității sau asociației de proprietari în condominiu, această asociație de asemenea poate exercita față de vânzător

drepturile care rezultă din executarea necorespunzătoare a proiectului de construire prevăzut de contract.

(4) Antreprenorul și alți furnizori contractați de vânzător în legătură cu executarea construcției și vânzătorul răspund, în condițiile contractuale convenite, solidar în caz de executare necorespunzătoare a lucrărilor și altor prestații necesare realizării integrale a proiectului de construire prevăzut de contract. În acest scop, cumpărătorul sau comunitatea ori, după caz, asociația de proprietari în condominiu pot solicita de la vânzător un extras din contractul dintre vânzător și antreprenor în partea în care vizează obligațiile, garanțiile și răspunderea antreprenorului.

(5) Vânzătorul este obligat să asigure finalizarea lucrărilor de construcție și darea în exploatare a bunului imobil sau a construcției în componența căreia intră bunul imobil pînă la data de dare în exploatare convenită în contract.

(6) Înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate a cumpărătorului se justifică, iar cumpărătorul devine proprietar necondiționat, prin actul de primire-predare încheiat după darea în exploatare și, în cazul rezervei proprietății, prin confirmarea emisă de către vânzător în formă scrisă despre achitarea integrală a prețului. În acest caz, dreptul de proprietate al vânzătorului se radiază din registrul bunurilor imobile.”.

382. Articolul 818 va avea următorul cuprins:

„Articolul 818. Forma contractului de vânzare-cumpărare a întreprinderii

Contractul de vânzare-cumpărare a întreprinderii în calitate de complex patrimonial unic se încheie în formă scrisă sub sancțiunea nulității. Dacă complexul patrimonial unic cuprinde bunuri pentru înstrăinarea cărora legea cere forma autentică, contractul se încheie în formă autentică.”.

383. Articolul 822 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă în contract nu este prevăzut altfel, dreptul de proprietate asupra bunurilor și drepturilor din componența întreprinderii trece la cumpărător conform dispozițiilor generale privind vânzarea bunurilor sau drepturilor de acel tip.”.

384. Se completează cu Secțiunea 10 cu următorul cuprins :

„Secțiunea 10

Vînzarea-cumpărarea cu rezerva proprietății

Articolul 822¹. Rezerva proprietății

(1) Atunci cînd, într-o vânzare-cumpărare cu plata prețului în rate, obligația de plată este garantată cu rezerva dreptului de proprietate (rezerva proprietății), cumpărătorul dobîndește dreptul de proprietate la data plății ultimei rate din preț.

(2) Cu toate acestea, riscul pierderii, pieririi sau deteriorării fortuite a bunului este transferat cumpărătorului conform dispozițiilor art. 759.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător atunci cînd trecerea dreptului de proprietate la cumpărător este suspendată pînă la îndeplinirea unei alte condiții decît plata prețului.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și în cazul rezervei proprietății stipulate în alte contracte prin care o parte este obligată să transmită

dreptul de proprietate asupra unui bun în schimbul unei contraprestații dacă din lege, contract sau natura obligației nu rezultă altfel.

Articolul 822². Opozabilitatea rezervei proprietății față de terți

(1) Rezerva proprietății devine opozabilă terților după îndeplinirea formalităților de publicitate precum urmează:

a) în cazul bunurilor imobile și a altor bunuri dreptul de proprietate asupra cărora se dobândește, potrivit legii, prin înregistrarea într-un registru de publicitate, dreptul de proprietate al cumpărătorului va fi înregistrat provizoriu, în timp ce dreptul de proprietate al vânzătorului nu va fi radiat;

b) în cazul celorlalte bunuri mobile, rezerva proprietății va deveni opozabilă terților prin înregistrarea ei în registrul garanțiilor reale mobiliare. Cu toate acestea, dacă această înregistrare nu s-a făcut, rezerva proprietății poate fi invocată față de terții care au cunoscut existența ei pe altă cale.

(2) Rezerva proprietății nu poate fi invocată față de terții care au dobândit drepturi referitoare la bun de la cumpărător dacă rezerva proprietății nu le era opozabilă la data încheierii actului de dobândire a dreptului.

Articolul 822³. Dreptul special de rezoluțiune al vânzătorului

Vânzătorul poate declara rezoluțiunea vânzării-cumpărării sub rezerva proprietății dacă:

a) a fost intentat procesul de insolvabilitate a cumpărătorului;

b) cumpărătorul nu a oferit garanțiile reale sau personale prevăzute de contract sau a redus fără acordul vânzătorului garanțiile oferite.

c) o rată nu este plătită, total sau parțial, mai mult de 45 de zile de la scadența ei;

d) pe parcursul oricărei perioade consecutive de 12 luni, două sau mai multe rate nu au fost plătite integral la scadență;

e) există alte cazuri prevăzute de lege sau de contract.

Articolul 822⁴. Recuperarea bunului de către vânzător

(1) Dacă a declarat rezoluțiunea vânzării-cumpărării, vânzătorul poate recupera bunul de la cumpărător, precum și de la orice terț căruia rezerva proprietății îi este opozabilă.

(2) Vânzătorul poate, la alegerea sa, recupera bunul conform dispozițiilor legale privind transmiterea benevolă sau silită în posesie a bunului gajat ori, după caz, ipotecat.

(3) Drepturile constituite sau transmise de către cumpărător în folosul terților cărora rezerva proprietății le este opozabilă se sting odată cu rezoluțiunea vânzării-cumpărării sub rezerva proprietății, cu excepția drepturilor consimțite de vânzător.

(4) În cazul în care vânzătorul, după recuperarea bunului, îl vinde repetat unui terț, eventualul surplus obținut din vânzarea repetată în comparație cu prețul vânzării inițiale aparține vânzătorului.

(5) Dacă creanța vânzătorului garantată prin rezerva proprietății s-a prescris extinctiv sau dacă bunul se află în posesia terțului căruia rezerva proprietății îi este opozabilă, vânzătorul de asemenea poate cere predarea bunului pe calea acțiunii în revendicare.”

385. Articolul 825 va avea următorul cuprins:

„Articolul 825. Compensarea diferenței de preț

(1) În cazul în care bunurile schimbate nu au același preț, diferența de preț poate fi compensată printr-o sumă de bani, numită sultă, dacă aceasta este prevăzută de contract.

(2) Un contract este contract de vânzare-cumpărare, și nu contract de schimb, în cazul în care sulta depășește prețul bunului care are prețul mai mic.”.

386. Articolul 826 se abrogă.

387. La articolul 827:

1) alineatul (4) se completează cu propoziția: „În privința voinței exprimate de donator se aplică dispozițiile legale cu privire la testament.”;

2) se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Orice clauză a contractului de donație care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul donatorului este nulă.”.

388. Articolul 828 va avea următorul cuprins:

„Articolul 828. Oferta de donație

În cazul în care un bun mobil este transmis fără acordul celeilalte părți, transmițătorul poate stabili acesteia un termen rezonabil în interiorul căruia trebuie să declare că acceptă sau că refuză să accepte donația. La expirarea termenului, contractul se consideră încheiat dacă cealaltă parte nu a refuzat să accepte donația. În caz de refuz, transmițătorul are dreptul să ceară restituirea bunului în conformitate cu regulile privind îmbogățirea nejustificată. Dispozițiile art. 678¹⁴ rămân neafectate.”.

389. Articolul 829 va avea următorul cuprins:

„Articolul 829. Forma contractului și antecontractului de donație

(1) Contractul de donație se încheie în formă autentică.

(2) Nerespectarea formei autentice nu afectează valabilitatea contractului de donație dacă bunul donat a fost predat donatarului. Cu toate acestea, dacă obiect al donației este un bun pentru a cărui vânzare (înstrăinare) prin lege este prevăzută o anumită formă a contractului, aceeași formă este cerută și pentru contractul de donație.

(3) Indiferent de natura bunului, antecontractul de donație se încheie în formă autentică. Dreptul de a cere executarea silită în natură a antecontractului de donație este exclus.”.

390. Articolul 830 va avea următorul cuprins:

„Articolul 830. Obligația de informare precontractuală a notarului

Dacă obiect al donației este un bun imobil cu destinație locativă, notarul care autentifică contractul de donație este obligat, înainte de încheierea contractului:

a) să îi transmită donatorului persoană fizică, contra semnătură, informația pe suport de hârtie, redactată într-un limbaj simplu și inteligibil, într-o limbă în care

donatorul poate comunica, că donatarul nu poartă, în baza contractului de donație, nici o obligație de întreținere a donatorului și nu are nici o obligație de a asigura donatarului spațiu locativ cu excepția cazului în care o asemenea sarcină s-a stipulat în contractul de donație;

b) să îi explice donatorului persoană fizică informația transmisă conform lit. a) într-o limbă în care poate comunica.”.

391. Articolul 832:

1) se completează după cuvintele „Este interzisă” cu cuvintele „sub sancțiunea nulității absolute,”;

2) litera a) va avea următorul cuprins:

„a) în numele unui minor sau unei persoane în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară. Această regulă nu se aplică în privința donațiilor care, conform legii, pot fi acordate în mod valabil de sine stătător de către minor sau adultul în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară;”.

392. Articolul 833 se abrogă.

393. Articolul 834 alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Dacă donatarul nu îndeplinește sarcina, donatorul poate exercita mijloacele creditorului prevăzute de lege în caz de neexecutare a obligațiilor.”.

394. Articolele 835 și 836 se abrogă.

395. Articolele 837 și 838 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 837.** Lipsa obligației de a plăti dobândă de întârziere sau penalități
Donatorul care este în întârziere nu este obligat să plătească dobândă de întârziere sau, după caz, penalități.

Articolul 838. Răspunderea donatorului pentru viciul bunului donat

(1) Dacă trece sub tăcere cu viclenie sau din culpă gravă un viciu al bunului donat, donatorul este obligat să despăgubească pe donatar de prejudiciul cauzat astfel. În acest caz, donatarul nu poate cere predarea unui alt bun sau remedierea gratuită a viciului în temeiul dispozițiilor art. 614.

(2) Dacă donatarul declară rezoluțiunea donației din cauza viciului bunului donat, dispozițiile art. 623⁷ alin. (3) nu se aplică.

(3) În cazul donației sub condiție sau cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru viciile ascunse ca și vânzătorul.”.

396. Se completează cu articolele 838¹-838⁶ cu următorul cuprins:

„**Articolul 838¹.** Irevocabilitatea donației și excepțiile sale

(1) Donația este irevocabilă cu excepția cazurilor în care dreptul de revocare al donatorului este prevăzut de lege sau contract.

(2) În particular, contractul poate să prevadă dreptul de revocare, fie pentru cazul cînd donatarul ar precedea donatorului, fie pentru cazul cînd donatarul sau moștenitorii săi ar precedea donatorului.

(3) Dreptul de revocare al donatorului se exercită de către donator prin notificare adresată donatarului sau moștenitorilor săi.

(4) În cazul revocării donației în temeiul art. 838⁴, dreptul de revocare de asemenea poate fi exercitat de către oricare moștenitor al donatorului.

(5) În cazul revocării donației în temeiul prevăzut de dispozițiile art. 838⁵, dreptul de revocare de asemenea poate fi exercitat pe cale oblică de către creditorii care au dreptul legal de a primi întreținere de la donator.

(6) Declarația de revocare parțială a donației se va interpreta ca revocare a întregii donații dacă bunul donat este indivizibil.

Articolul 838². Termenul de revocare a donației

Donatorul sau, în cazul prevăzut la art. 838¹ alin. (4), moștenitorul său, este decăzut din dreptul de revocare a donației în temeiul legii dacă notificarea de revocare nu este dată în termen de 1 an din momentul în care el a cunoscut sau trebuia în mod rezonabil să cunoască circumstanța care îl îndreptățește să revoce, dar nu mai tîrziu de 3 ani din momentul dobîndirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat.

Articolul 838³. Efectele revocării donației

(1) În cazul revocării donației, obligațiile neexecutate ale părților care rezultă din contract se sting. În caz de revocare parțială, obligațiile neexecutate se sting doar în partea corespunzătoare revocării parțiale.

(2) În cazul revocării donației, donatarul este obligat să restituie bunul donat. Se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1397³-1397⁸, cu excepția prevăzută la art. 838⁴ alin. (3).

(3) Decesul donatorului după revocarea donației nu stinge obligația de restituire a donatarului.

Articolul 838⁴. Revocarea donației din motiv de ingraturdine a donatarului

(1) Donatorul are dreptul să revoce donația dacă donatarul a atentat la viața donatorului sau a unei persoane apropiate a acestuia, dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o persoană apropiată a acestuia, situații care atestă o ingraturdine gravă, sau dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreținerea datorată.

(2) Revocarea din motiv de ingraturdine este exclusă dacă donatorul, în cunoștință de cauză, îl iartă pe donatar.

(3) În cazul revocării din motiv de ingraturdine, donatarul nu poate invoca excepția de diminuare a îmbogățirii prevăzută de dispozițiile art. 1397⁷.

Articolul 838⁵. Revocarea donației din motiv de stare de nevoie a donatorului

(1) Donatorul are dreptul să revoce donația dacă el nu este în stare să se întrețină din contul patrimoniului sau venitului său.

(2) Se prezumă că donatorul nu este în stare să se întrețină dacă el întrunește condițiile stabilite de lege pentru a cere întreținere de la o altă persoană sau de a primi prestații de asigurări sociale în sistemul public, chiar dacă nu a exercitat aceste drepturi.

(3) Dreptul de revocare este suspendat pe perioada în care donatarul întreține donatorul, iar ultimul are dreptul legal de a fi întreținut. Pe aceeași perioadă este suspendată curgerea termenului de revocare a donației. Dacă donatarul încetează întreținerea, iar donatorul revocă donația, obligația de restituire a donatarului se va reduce cu valoarea întreținerii oferite.

(4) Donatorul care nu este în stare să se întrețină în sensul dispozițiilor alin. (1) sau care în mod iminent se va afla în această situație, poate suspenda executarea obligațiilor sale rămase neexecutate care rezultă din contractul de donație. Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător dreptului de a suspenda executarea. Dacă donatorul suspendă executarea, donatarul poate declara rezoluțiunea donației.

(5) Dispozițiile prezentului articol de asemenea se aplică în cazul în care de revocarea donației depinde de aptitudinea donatorului de a îndeplini obligațiile de întreținere prevăzute de lege sau prin hotărâre judecătorească, sau apariția acelor obligații.

Articolul 838⁶. Dreptul de revocare din alte motive întemeiate

(1) Donatorul are dreptul să revoce donația în situația în care există alte circumstanțe decisive, care au stat la baza încheierii contractului (boala fatală a donatorului, intenția de căsătorie sau căsătoria donatarului, relația de căsătorie dintre donator și donatar etc.), și care s-au schimbat esențial după încheierea contractului dacă în urma acestei schimbări:

- a) folosul oferit donatarului este vădit nepotrivit sau excesiv; sau
- b) este vădit injust de a obliga donatorul să respecte donația.

(2) Dreptul de revocare prevăzut la alin. (1) apare doar dacă:

- a) schimbarea circumstanțelor era într-atît de imprevizibilă încît donatorul, la momentul încheierii contractului, nu ar fi putut în mod rezonabil să o prevadă; și
- b) donatorul nu și-a asumat riscul acestei schimbări a circumstanțelor.”.

397. Articolul 839:

1) alineatul (1) se completează cu propoziția: „. Acest contract este cu titlu oneros și aleatoriu.”;

2) se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Orice clauză a contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul beneficiarului întreținerii este nulă.”.

398. Articolul 840 alineatul (2) după cuvîntul „bunului” se completează cu cuvintele „prin lege”.

399. Se completează cu articolul 840¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 840¹. Întinderea obligației de întreținere

(1) Dobânditorul datorează beneficiarului întreținerii prestații stabilite în mod echitabil ținându-se seama de valoarea bunului înstrăinat și de condiția socială anterioară a beneficiarului întreținerii.

(2) Dacă contractul nu prevede altfel, dobânditorul este obligat în special să asigure beneficiarului hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, menaj, precum și folosința unei locuințe corespunzătoare. Întreținerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile și cheltuielile necesare în caz de boală.

(3) Clauza prin care beneficiarul întreținerii se obligă la prestarea unor servicii este nulă.”.

400. Articolul 841 alineatul (1) după cuvintele „poate cere” se completează cu cuvintele „pe cale judiciară”.

401. Articolele 842-846 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 842. Garanții pentru beneficiarul întreținerii

(1) În timpul vieții beneficiarului întreținerii, dobânditorul nu are dreptul să înstrăineze bunul. În cazul imobilelor și altor bunuri drepturile asupra cărora sunt supuse, conform legii, înregistrării într-un registru de publicitate, această interdicție se notează în registrul respectiv.

(2) Gajarea sau grevarea în alt mod a bunului se permite numai cu acordul beneficiarului întreținerii.

Articolul 843. Riscul pieirii bunului

Pieirea sau diminuarea valorii bunului din motive care nu sunt imputabile beneficiarului întreținerii nu-l degreavează pe dobânditor de obligațiile pe care și le-a asumat în bază de contract.

Articolul 844. Rezoluțiunea raportului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață

(1) Beneficiarul întreținerii este în drept să ceară rezoluțiunea raportului contractual în condițiile legii.

(2) Dobânditorul poate să declare rezoluțiunea raportului contractual dacă situația materială nu îi permite să continue executarea obligațiilor contractuale în virtutea unor circumstanțe independente de voința lui.

Articolul 845. Efectele rezoluțiunii raportului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață

(1) În cazul rezoluțiunii raportului contractual de către beneficiarul întreținerii, acesta are dreptul să ceară fie restituirea bunului, fie plata valorii lui.

(2) Cu excepția cazului în care dobânditorul declară, în condițiile legii, rezoluțiunea pe motiv de neexecutare a obligației beneficiarului întreținerii, valoarea întreținerii prestate de dobânditor nu trebuie restituită.

Articolul 846. Efectele decesului dobânditorului

(1) La decesul dobânditorului, drepturile și obligațiile lui trec la moștenitorii lui.

(2) Moștenitorul are dreptul de a alege între executarea obligațiilor sau rezoluțiunea raportului contractual.”.

402. Articolul 847 se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(4) Rentei constituite cu titlu gratuit i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale privitoare la donație.

(5) Orice clauză a contractului de rentă care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul credentierului este nulă.”.

403. Articolul 849 va avea următorul cuprins:

„Articolul 849. Forma contractului de rentă

Contractul care prevede obligația de a transmite renta în viitor trebuie autentificat notarial.”.

404. Articolele 855 și 856 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 855. Rezoluțiunea raportului de rentă la cererea persoanei care are dreptul la întreținere

(1) Instanța de judecată pronunță rezoluțiunea raportului de rentă la cererea terțului care are dreptul de a fi întreținut de cel obligat la plata rentei dacă acesta, din cauza rentei, nu-și poate îndeplini obligațiile față de terț. În cazul pronunțării rezoluțiunii, bunul dat de cel care a constituit renta se întoarce la acesta.

(2) Debirentierul nu poate pretinde credentierului întoarcerea ratelor plătite.

Articolul 856. Rezoluțiunea raportului de rentă de către una dintre părți

(1) Atît debirentierul, cît și credentierul are dreptul la rezoluțiunea raportului de rentă dacă, în urma neexecutării obligațiilor sau din alte motive temeinice, continuarea acestor raporturi nu mai este posibilă.

(2) Cu excepția cazului în care debirentierul declară rezoluțiunea pe motiv de neexecutare a obligațiilor credentierului, prestația efectuată de debirentier nu este restituită.”.

405. Articolul 858 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Moștenitorul are dreptul de a alege între executarea obligațiilor sau rezoluțiunea raportului de rentă.”.

405. La articolul 859 alineatul (1) cuvîntul „dă” se substituie cu cuvintele „se obligă să dea”.

407. Articolul 863:

1) la alineatul (2) cuvintele „neimputabilă lui (cazul fortuit)” se substituie cu cuvintele „în afara controlului său”;

2) la alineatul (3) cuvintele „cu împrumut” se substituie cu cuvintele „în comodat”.

408. Articolul 864 va avea următorul cuprins:

„Articolul 864. Obligația de restituire a bunului

(1) Comodatarul este obligat să restituie, la expirarea termenului comodatului, bunul primit în folosință gratuită.

(2) În cazul în care contractul nu prevede termenul comodatului, comodatarul este obligat să restituie bunul la sfârșitul valorificării lui în scopul menționat în contract. Comodantul poate cere restituirea bunului mai devreme dacă a trecut o perioadă suficientă pentru valorificarea lui.

(3) Dacă termenul comodatului nu poate fi determinat în baza scopurilor de utilizare a bunului, comodantul este în drept să ceară restituirea bunului în orice moment.”.

409. Articolul 866:

1) titlul articolului va avea următorul cuprins:

„Articolul 866. Dreptul la rezoluțiunea comodatului”;

2) în dispozitivul articolului cuvintele „rezilia contractul de comodat” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea comodatului”.

410. Articolul 867 se completează cu alineatele (3)-(5) cu următorul cuprins:

„(3) Pînă la proba contrară, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi cu titlu oneros cu excepția cazului în care ambele părți sunt persoane fizice care nu au calitatea de profesionist.

(4) Un contract nu se consideră contract de împrumut doar fiindcă el prevede un termen pentru executarea obligației pecuniare, cu excepția cazului în care împrumutatul este obligat să plătească dobîndă suplimentar la acea obligație pecuniară.

(5) Cu toate acestea, părțile pot conveni că o sumă datorată în temeiul unei obligații existente se va plăti în viitor în condițiile unui contract de împrumut.”.

411. Articolele 869 și 870 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 869. Dobînda în baza contractului de împrumut

(1) În baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobînzii, rata anuală a căreia nu poate depăși dublul ratei de referință CHIBOR înregistrată în ziua bancară anterioară datei în care părțile au stipulat rata dobînzii. În sensul prezentului alineat, rata de referință CHIBOR este rata calculată în modul stabilit de Banca Națională a Moldovei în baza cotațiilor orientative/ferme ale băncilor contribuții pentru plasarea mijloacelor bănești în lei moldovenești la alte bănci pe termen de 12 luni.

(2) Interdicția prevăzută la alin. (1) nu se aplică dobînzilor percepute sau plătite de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de microfinanțare, organizațiile de credit ipotecar, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) Rata dobînzii prin care se încalcă dispozițiile alin. (1) se reduce de drept pînă la rata maximă permisă de dispozițiile alin. (1). Orice clauză contrară este nulă.

(4) În sensul prezentului articol, prin dobîndă se înțelege nu numai sumele socotite în bani cu acest titlu, ci și alte prestații, sub orice titlu sau denumire, la care împrumutatul se obligă drept preț al utilizării împrumutului.

(5) Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobândă din ziua în care a fost remisă împrumutatului.

(6) Se plătește dobândă la expirarea fiecărui an pentru perioada dintre momentul indicat la alin. (5) și cel al restituirii împrumutului dacă în contract nu este prevăzut altfel.

(7) În cazul în care împrumutatul nu plătește dobânda în termen, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a împrumutului și a dobânzii aferente.

Articolul 870. Rezoluțiunea pentru înrăutățirea situației împrumutatului

Împrumutătorul are dreptul să declare rezoluțiunea și să fie eliberat de obligația de a acorda împrumutul în cazul în care situația materială a împrumutatului se înrăutățește substanțial, fapt ce ar periclita restituirea împrumutului, chiar dacă înrăutățirea s-a produs înainte de încheierea contractului și a devenit cunoscută împrumutătorului ulterior.”.

412. Se completează cu articolul 870¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 870¹. Destinația împrumutului

Dacă contractul prevede că împrumutul se va folosi pentru o destinație stipulată, împrumutatul este obligat să furnizeze, la cererea împrumutătorului, informația necesară pentru a permite împrumutătorului să verifice respectarea destinației.”

413. Articolul 871 alienatul (1) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

„O asemenea restituire are ca efect rezoluțiunea raportului de împrumut.”.

414. Articolele 872, 874, 876 și 877 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 872. Efectele nerestituirii împrumutului

(1) În cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă de bază datorată o dobândă de întârziere în mărimea prevăzută la art. 623²⁰ care exclude dobânda contractuală dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(2) Dacă în contract este prevăzută restituirea împrumutului în rate și împrumutatul nu le restituie în modul stabilit, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a întregului împrumut și a dobânzii aferente în condițiile stabilite la art. 576 alin. (2) și (4).

(3) În cazul în care nu poate restitui bunul, împrumutatul trebuie să plătească valoarea acestuia calculată în funcție de locul și timpul executării obligației.”;

„Articolul 874. Răspunderea împrumutătorului pentru viciile bunului

(1) Împrumutătorul poartă răspundere pentru viciile bunului împrumutat fără dobândă în conformitate cu regulile de răspundere a comodantului.

(2) Împrumutătorul poartă răspundere pentru viciile bunului împrumutat cu dobândă în conformitate cu regulile de răspundere a vânzătorului.”;

„Articolul 876. Forma contractului de locațiune

Contractul de locațiune a unui bun imobil trebuie să fie întocmit în scris.

Articolul 877. Termenul maxim al locațiunii

Contractul de locațiune nu poate fi încheiat pe un termen al locațiunii mai mare de 99 de ani.”.

415. Articolul 878 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Locatorul garantează contra viciului material sau juridic chiar dacă nu l-a cunoscut la încheierea contractului.”.

416. La articolul 879 alineatul (2) cuvintele „nu produc efecte” se substituie cu cuvintele „sunt nule”.

417. Articolul 881:

1) după cuvîntul „știa” se completează cu cuvintele „sau trebuia, în mod rezonabil, să știe”;

2) articolul se completează cu textul „și 880”.

418. Articolul 882 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 882.** Nulitatea clauzei privind exonerarea de răspundere sau diminuarea ei

Clauza în al cărui temei locatorul este exonerat de răspundere pentru vicii sau răspunderea lui este diminuată nu poate fi invocată în partea în care se referă la viciile pe care locatorul nu le-a adus în prealabil la cunoștința locatarului care are calitate de consumator. Orice clauză contrară în detrimentul consumatorului este nulă absolut.”.

419. La articolul 884 cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”.

420. Articolul 886:

1) la alineatul (1) cuvintele „stabilit în contractul de locațiune” se substituie cu cuvîntul „locațiunii”;

2) alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor prevăzute de dispozițiile art. 888 alin. (1) lit. c), plata cheltuielilor suplimentare este obligatorie numai în cazul în care există un acord între părți.”.

421. Articolele 887 și 888 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 887.** Temeiurile și condițiile de modificare a chiriei

(1) Quantumul chiriei poate fi modificat prin acordul părților. Locatorul poate cere instanței de judecată modificarea chiriei prin hotărîre judecătorească numai o dată în an și numai în cazul în care condițiile economice fac ca neajustarea să fie inechitabilă cu excepția cazului în care locatorul și-a asumat riscul schimbării condițiilor economice.

(2) Locatarul are dreptul să ceară reducerea chiriei în cazul în care condițiile, stipulate în contract, de folosire a bunului sau starea lui s-au înrăutățit în conformitate cu dispozițiile art. 623¹¹. Dispozițiile art. 602-623²⁴ rămîn aplicabile.

Articolul 888. Obligațiile locatarului

(1) Locatarul este obligat:

- a) să folosească bunul la destinație și în conformitate cu clauzele contractului;
- b) să păstreze și să asigure integritatea bunului;
- c) să acopere cheltuielile curente de folosire și întreținere în stare normală a bunului;
- d) să efectueze reparația curentă a bunului.

(2) Reformația curentă presupune intervențiile necesare în rezultatul folosinței conform destinației a bunului și care, în mod echitabil, pot fi puse pe seama locatarului, având în vedere în special natura bunului, destinația pentru care este folosit și termenul locațiunii.

(3) Locatarul nu este obligat să efectueze reparațiile curente doar pentru a înlătura efectele uzurii normale a bunului.”

422. Se completează cu articolul 881¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 888¹. Răspunderea pentru uzura bunului închiriat

(1) Locatarul nu poartă răspundere pentru uzura obișnuită a bunului închiriat dacă acesta a fost folosit la destinație în conformitate cu clauzele contractului.

(2) Uzura normală presupune semnele obișnuite și inevitabile ale unei folosințe prudente însoțite de întreținere corespunzătoare.”

423. La articolul 889 alineatul (2), cuvintele „poate rezilia contractul de locațiune” se substituie cu cuvintele „are dreptul la rezoluțiunea locațiunii”.

424. La articolul 890 alineatul (1), cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”.

425. Articolul 893 se abrogă.

426. La articolul 894 alineatele (6) și (7) vor avea următorul cuprins:

„(6) Termenul sublocațiunii nu poate depăși termenul locațiunii.

(7) Cesiunea locațiunii eliberează locatarul anterior de obligații. Dacă obiectul locațiunii este un imobil de locuit, orice clauză contrară prezentului alineat este nulă.”

427. Articolul 895 va avea următorul cuprins:

„Articolul 895. Acțiunile directe contra sublocatarului

(1) În caz de neplată a chiriei convenite în temeiul locațiunii, locatorul îl poate urmări pe sublocatar pînă la concurența chiriei pe care acesta din urmă o datorează locatarului. Sublocatarul nu poate opune plățile făcute cu anticipație.

(2) Plata făcută de sublocatar, fie în temeiul unei clauze a contractului de sublocațiune comunicate locatorului, fie în conformitate cu uzanțele locale, nu este considerată făcută cu anticipație.

(3) Locatorul își păstrează dreptul prevăzut la alin. (1) atunci când creanța avînd ca obiect chiria datorată în temeiul sublocațiunii a fost cesionată.

(4) Locatorul poate, de asemenea, să se îndrepte direct împotriva sublocatarului pentru a-l constrînge la executarea celorlalte obligații asumate prin contractul de sublocațiune.”.

428. La articolul 896 cuvintele „rezoluțiunea contractului de sublocațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea sublocațiunii”.

429. Articolele 898-900 avea următorul cuprins:

„Articolul 898. Obligația efectuării reparației capitale

(1) Locatorul este obligat să efectueze reparația capitală a bunului închiriat dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(2) Reparația capitală se efectuează în termenul stabilit în contract sau când reiese dintr-o necesitate stringentă.

(3) Nerespectarea de către locator a obligației prevăzute de dispozițiile alin. (1) și (2) acordă locatarului dreptul să efectueze reparația capitală și să treacă cheltuielile de reparație capitală în contul chiriei.

(4) Reparația capitală presupune toate intervențiile necesare pentru îndeplinirea obligației locatorului prevăzute la art. 878 alin. (1), cu excepția reparațiilor curente.

(5) În orice caz, locatorul va fi ținut să efectueze reparațiile necesare pentru a înlătura prejudiciul adus bunului închiriat de un eveniment în afara controlului locatarului sau a persoanelor cărora le-a permis folosința bunului sau accesul la el. Prezumția prevăzută la art. 892 rămîne aplicabilă.

(6) Locatorul nu este obligat să efectueze reparațiile necesare doar pentru a înlătura efectele uzurii normale a bunului.

(7) Locatorul poate pune pe seama locatarului cheltuielile reparației capitale în măsura în care reparația este necesară pentru a repara prejudiciul pentru care răspunde locatarul conform dispozițiilor art. 892.

Articolul 899. Obligația de informare a locatarului

(1) Locatarul este obligat să informeze locatorul despre deteriorarea bunului închiriat sau existența vreunui pericol, despre orice drept sau pretenție a unui terț, dacă aceste circumstanțe necesită intervenția sau apărarea din partea locatorului.

(2) Locatarul este obligat să informeze locatorul conform dispozițiilor alin. (1) în termen rezonabil după ce a cunoscut pentru prima dată acea circumstanță și caracterul ei.

(3) Se prezumă că locatarul a cunoscut circumstanța și caracterul ei dacă locatarul trebuia, în mod rezonabil, să o cunoască.

Articolul 900. Efectele schimbării proprietarului bunului închiriat

(1) Dacă bunul închiriat este înstrăinat de locator unui terț, acesta din urmă se subrogă de drept locatorului în drepturile și obligațiile decurgînd din locațiune dacă locațiunea este opozabilă terțului.

(2) Locațiunea este opozabilă terțului care dobândește dreptul de proprietate asupra bunului închiriat, dacă, la data dobândirii, terțul cunoștea sau trebuia să cunoască existența locațiunii sau dacă bunul închiriat se afla în posesia locatarului.

(3) În cazul bunurilor dreptul de proprietate asupra cărora sunt înregistrate într-un registru de publicitate prevăzut de lege, locațiunea de asemenea este opozabilă terțului dobânditor dacă, la data dobândirii, ea era notată în acel registru. În absența acestei notări, locațiunea va fi opozabilă în temeiul dispozițiilor alin. (2) doar dacă termenul ei nu depășește 3 ani, în cazul bunului imobil, sau 1 an, în cazul celorlalte bunuri înregistrate într-un registru de publicitate prevăzut de lege.

(4) Locatorul inițial rămâne răspunzător pentru prejudiciul cauzat locatarului anterior înstrăinării.

(5) Când locatarul bunului înstrăinat a dat garanții locatorului pentru îndeplinirea obligațiilor sale, dobânditorul se subrogă în drepturile izvorînd din aceste garanții, în condițiile legii.

(6) Restabilirea dreptului de proprietate, pe motiv de nulitate, rezoluțiune sau alt temei conform legii, la locatorul inițial are ca efect restabilirea raporturilor de locațiune. Această regulă nu afectează prestațiile deja executate înainte de data restabilirii.”.

430. La articolul 901 alineatul (2), cuvîntul „rezilierea” se substituie cu cuvîntul „rezoluțiunea”.

431. Articolul 902 va avea următorul cuprins:

„Articolul 902. Decesul locatarului sau al locatorului

Locațiunea nu încetează prin decesul locatarului, nici prin cel al locatorului cu excepția cazului în care contractul prevede altfel sau dacă, în funcție de circumstanțe, contractul nu mai poate fi menținut.”.

432. La articolul 903 litera a), cuvîntul „ contractului” se substituie cu cuvîntul „locațiunii”.

433. La articolul 904 alineatele (1) și (2) cuvintele „contractul de locațiune” se substituie cu cuvintele „termenului locațiunii”.

444. Articolul 905 va avea următorul cuprins:

„Articolul 905. Rezoluțiunea locațiunii

(1) În cazul locațiunii fără termen, oricare dintre părți are dreptul la rezoluțiunea locațiunii cu un preaviz de 3 luni pentru imobile și de o lună pentru bunurile mobile.

(2) Notificarea făcută cu nerespectarea termenului de preaviz stabilit de lege sau contract nu produce efecte decît de la expirarea aceluia termen.

(3) Dacă locuința sau orice altă încăpere destinată pentru locuit se află într-o stare ce creează un pericol real pentru sănătate, locatarul are dreptul la rezoluțiunea locațiunii fără respectarea termenului de preaviz. Locatarul are acest drept și în cazul în care, la încheierea contractului, știa despre pericol și nu a înaintat pretenții în legătură cu acesta.

(4) Rezoluțiunea locațiunii are ca efect și rezoluțiunea sublocațiunii dacă în contractul de locațiune nu este prevăzut altfel.”.

445. Articolul 906 și 907:

1) în titlu și în alineatul (1) cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”;

2) în alineatul (2) cuvintele „rezilierea contractului de locațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”.

446. La articolul 909 alineatul (1) cuvintele „rezilierea contractului de locațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”.

447. Se completează cu articolul 910¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 910¹. Limitarea dreptului de a cere chiria ratată

(1) În cazul în care locatorul a rezolvit raportul de locațiune pentru neexecutarea fără justificare a obligațiilor de către locatar, locatorul nu are dreptul de a cere chiria pe care o va rata din cauza încetării înainte de termen a locațiunii. Această regulă nu împiedică locatorul să ceară repararea prejudiciului cauzat conform dispozițiilor privind neexecutarea obligațiilor.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în special atunci când locatarul a renunțat, contrar condițiilor locațiunii, la folosința bunului, iar locatorul a acceptat restituirea lui.”.

448. Capitolului IX se modifică va avea următorul cuprins:

„Capitolul IX ARENDA

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 911. Contractul de arendă

(1) Prin contractul de arendă, o parte (arendator) se obligă să dea celeilalte părți (arendaș) un teren agricol și/sau alte bunuri agricole în folosință și posesiune pe o durată determinată, iar aceasta se obligă să efectueze plata de arendă.

(2) În sensul dispozițiilor prezentului capitol prin bunuri agricole se înțeleg mijloace fixe (terenuri cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților, și ale fondului de rezervă, mașini, utilaje și instalații destinate lucrărilor agricole, construcții, inclusiv construcții hidrotehnice, platforme și spații de depozitare destinate păstrării producției agricole, cu terenurile aferente acestora, animale care se folosesc în procesul agricol) și, după caz, mijloace circulante.

(3) Contractului de arendă i se aplică în modul corespunzător dispozițiile cu privire la locațiune în măsura în care prezentul capitol nu prevede altfel.

Secțiunea 2 Apariția dreptului de arendă, modificarea și încetarea lui

Articolul 912. Încheierea contractului de arendă

(1) Contractului de arendă se încheie în formă scrisă.

(2) Dreptul de posesie și folosință a bunurilor agricole arendate apare la încheierea contractului de arendă dacă contractul nu prevede altfel.

(3) Contractul de arendă trebuie să prevadă date privind:

a) obiectul contractului;

b) termenul arendeii;

c) componența, forma și quantumul plății pentru arendă;

d) condițiile de folosire a obiectelor situate pe teren, inclusiv a utilajului și tehnicii agricole.

(4) La cererea uneia dintre părți, la contractul de arendă a terenurilor agricole se anexează copia planului cadastral al acestor terenuri.

(5) În cazul în care se dă în arendă o parte dintr-un teren divizibil sau dintr-o construcție capitală, la actul de predare-preluare se anexează copia planului cadastral al terenului sau al construcției, cu marcarea părții ce se dă în arendă.

Articolul 913. Descrierea bunului agricol arendat

(1) La începutul și la încetarea arendeii, părțile contractante sînt obligate să întocmească, în termen de 14 zile, acte de predare-preluare a bunului agricol arendat.

(2) Actul de predare-preluare a terenului agricol arendat va conține date privind:

a) numărul cadastral al terenului;

b) suprafața;

c) bonitatea;

d) modul de folosință;

e) starea terenului (prelucrat, neprelucrat, cultivat etc.);

f) viciile materiale și juridice;

g) alte date, la cererea părților.

(3) Actul de predare-preluare a bunurilor agricole arendate, altele decît terenurile, va conține date privind:

a) denumirea și destinația bunurilor;

b) starea tehnică;

c) anul fabricării sau dării în exploatare, termenul general și termenul care a rămas de exploatare a bunurilor;

d) efectuarea ultimei reparații curente și capitale;

e) valoarea reală a bunurilor agricole evaluată conform dispozițiilor legislației;

f) condițiile de folosire;

g) viciile materiale și juridice;

h) alte date, la cererea părților.

(4) Din momentul semnării, actul de predare-preluare devine parte integrantă a contractului de arendă. Neinclusiunea unei informații prevăzute la alin. (2) sau (3) nu afectează valabilitatea actului de predare-preluare.

Articolul 914. Termenul arendeii

(1) Termenul arendeii se stabilește de către părțile contractante, dar nu va fi mai mic de un an și mai mare de 30 de ani.

(2) La darea în arendă a terenurilor agricole în scopul sădirii unor plantații multianuale, termenul contractului de arendă va fi stabilit pentru cel puțin 25 de ani, în cazul când contractul nu prevede alt termen.

Articolul 915. Prelungirea contractului de arendă

(1) Contractul de arendă poate fi prelungit cu acordul comun al părților.

(2) Dacă contractul nu prevede altfel, partea care intenționează să nu prelungească contractul de arendă este obligată să avizeze cealaltă parte cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea termenului contractului.

(3) În cazul când termenul arendei expiră, iar arendatorul nu cere să i se predea bunurile arendate și arendașul continuă exploatarea acestora, contractul de arendă se consideră prelungit pentru un an agricol.

Articolul 916. Notarea arendei, înregistrarea arendei

(1) Arenda terenurilor agricole încheiată pe un termen al arendei mai mare de 3 ani trebuie notată în registrul bunurilor imobile.

(2) În cazul în care un arendaș încheie contracte de arendă cu mai mulți arendatori, la inițiativa autorității administrației publice locale, primirea cererilor de notare a arendei în registrul bunurilor imobile se efectuează de către registratorul oficiului cadastral teritorial pe teritoriul localității.

(3) Oficiul cadastral teritorial va prezenta autorității administrației publice locale de nivelul întâi din zona de activitate a oficiului informația respectivă din registrul bunurilor imobile privind notarea arendei sau modificărilor la notare, precum și radierea notărilor în termen de o lună de la efectuarea înregistrărilor.

(4) Arenda terenurilor agricole încheiată pe un termen de până la 3 ani inclusiv se înregistrează la primăria localității în a cărei rază teritorială se află terenurile. Înregistrarea arendei conform prezentului alineat nu produce efectele juridice ale notării în registrul bunurilor imobile.

(5) Arendașul asigură notarea arendei conform dispozițiilor alin. (1) sau, după caz, asigură înregistrarea arendei conform dispozițiilor alin. (4), în termen de 3 luni de la data încheierii contractului de arendă. Nenotarea are ca efect inopozabilitatea contractului față de terț.

(6) În caz de neînregistrare a arendei în termenul prevăzut la alin. (5), arendașul poartă răspunderea prevăzută de lege.

(7) Notarea benevolă la oficiul cadastral teritorial a arendei încheiate pe un termen de până la 3 ani îl scutește pe arendaș de obligația de a o înregistra la primărie.

Articolul 917. Înregistrarea arendei în registrul contractelor de arendă

(1) Arenda încheiată pe un termen de până la 3 ani inclusiv se înscrie în registrul contractelor de arendă ținut de primăria localității în a cărei rază teritorială se află terenurile și alte bunuri agricole arendate. În cazul în care terenurile și alte bunuri agricole date în arendă sînt amplasate pe teritoriul mai multor localități, arenda se înregistrează la primăria fiecăreia dintre aceste localități.

(2) Primăria ține registrul contractelor de arendă în modul stabilit de prezentul capitol, de alte acte legislative și de regulamentul adoptat de Guvern.

(3) Pentru înregistrarea arendei la primărie, arendașul (reprezentantul acestuia) prezintă:

- a) 3 exemplare ale contractului de arendă, dintre care unul este originalul sau o copie autenticată în condițiile legii;
- b) certificatul de înregistrare de stat al întreprinderii arendaș sau buletinul de identitate al arendașului persoană fizică;
- c) documentul ce confirmă împuternicirile reprezentantului arendașului, după caz;
- d) bonul de achitare a plății pentru înregistrare.

(4) Registrul contractelor de arendă este ținut de inginerul cadastral, de secretarul consiliului local sau de o altă persoană desemnată în modul stabilit.

(5) În registrul contractelor de arendă se înscriu date privind:

- a) părțile contractante, domiciliul ori sediul acestora;
- b) numerele cadastrale, suprafața, bonitatea și modul de folosință a terenurilor date în arendă;
- c) termenul arendei;
- d) plătitorul impozitelor aplicate asupra bunului agricol arendat;
- e) alte date, după caz.

(6) Înregistrarea arendei se confirmă prin aplicarea ștampilei primăriei, prin înscrierea în el a datei înregistrării și prin semnătura persoanei împuternicite cu efectuarea înregistrării.

(7) Arendașului i se remit două exemplare ale contractului de arendă înregistrat.

(8) Înregistrarea arendei, a modificărilor introduse în contract, a documentelor privind rezoluțiunea arendei, precum și eliberarea extraselor respective, se efectuează contra plată, cuantumul maxim al acesteia fiind stabilit de Guvern. Plata menționată se varsă la bugetul primăriei.

(9) Ținerea registrului contractelor de arendă se coordonează cu ținerea cadastrului funciar, a sistemului informațional fiscal și a altor sisteme, în modul prevăzut de legislație.

Secțiunea 3

Drepturile și obligațiile părților contractului de arendă

Articolul 918. Drepturile părților

(1) Arendatorul este în drept să verifice oricând modul în care arendașul exploatează bunurile sale date în arendă, fără a interveni în activitatea curentă a acestuia, și să obțină informația necesară.

(2) Bunurile agricole, altele decât terenurile, transmise arendașului, dar nefolosite în procesul tehnologic de producție, pot fi conservate ori comercializate cu consimțământul arendatorului. Cheltuielile ce țin de conservarea sau comercializarea acestor bunuri se trec în contul plății pentru arendă în cazul în care contractul nu prevede altfel.

(3) Arendașul (sau deținătorul terenului vecin cu cel arendat) are dreptul prioritar la încheierea contractului de arendă pe un nou termen în cazul în care:

- a) și-a onorat obligațiile contractuale luate anterior;
- b) bunurile arendate se dau în arendă pe un nou termen;

c) acceptă noile clauze contractuale stabilite de arendator.

(4) Arendașul are drept de preemțiune în cazul vânzării de către arendatorul proprietar a bunurilor date în arendă.

(5) Dispozițiile alin. (4) nu se aplică dacă arenda este inopozabilă terțului cumpărător. Dreptul arendașului de a cere repararea prejudiciului de la arendatorul care a încălcat dreptul de preemțiune rămîne neafectat.

Articolul 919. Obligațiile părților

(1) Arendatorul este obligat:

a) să predea bunurile agricole date în arendă în termenele și în condițiile stipulate în contract;

b) să acționeze într-o manieră care să nu împiedice exploatarea normală a bunurilor date în arendă;

c) să plătească arendașului, în cazul rezoluțiunii arendei înainte de încheierea anului agricol, valoarea fructelor care, deși încă neseperate, vor putea fi separate înainte de sfârșitul anului agricol în condițiile unei gospodăriri normale. La compensarea valorii fructelor se iau în calcul și datoriile părților la momentul rezoluțiunii arende;

d) să predea arendașului Cartea istoriei câmpurilor întocmită cu cel puțin trei ani pînă la data încheierii contractului de arendă;

e) să execute alte condiții prevăzute de legislație sau de contract.

(2) La încheierea contractului de arendă, arendatorul este obligat să-l informeze pe arendaș despre drepturile terților asupra bunurilor date în arendă. Nerespectarea acestei prevederi acordă arendașului dreptul de a reduce mărimea plății pentru arendă sau rezoluțiunea arende, precum și despăgubiri, cu excepția cazului cînd arendașul cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască existența dreptului terților.

(3) Arendașul este obligat:

a) să folosească bunurile arendate ca un bun proprietar, conform clauzelor contractului;

b) să mențină potențialul productiv al bunurilor arendate, să le restituie, la expirarea termenului stipulat în contract, în starea corespunzătoare clauzelor contractului, ținîndu-se cont de gradul de uzură;

c) să achite plata pentru arendă în termenul și în modul stabilit;

d) să achite impozitele și alte plăți, prevăzute de legislație, în cazul cînd contractul nu prevede altfel;

e) să predea arendatorului Cartea istoriei câmpurilor întocmită cu cel puțin trei ani pînă la data încetării sau rezoluțiunii arende;

f) să execute alte condiții prevăzute de legislație sau de contract.

Articolul 920. Schimbarea destinației terenului

Arendașul poate schimba destinația terenului arendat numai cu acordul prealabil scris al proprietarului și cu respectarea dispozițiilor legale.

Articolul 921. Încetarea arende

(1) Arenda încetează odată cu expirarea termenului pentru care a fost convenită.

(2) Încetarea arende înainte de termen are loc în conformitate cu legea sau contractul.

Articolul 922. Rezoluțiunea arendei

(1) Afară de alte cazuri prevăzute de lege sau contract, arendatorul are dreptul de a declara rezoluțiunea arendei în cazul cînd arendașul:

a) nu a notat arenda în registrul bunurilor imobile sau, după caz, nu a înregistrat contractul în registrul contractelor de arendă, în termenele prevăzute de dispozițiile art. 916 alin. (5);

b) refuză fără justificare să ia în arendă bunurile agricole stipulate în contract;

c) a înrăutățit starea bunurilor astfel încît ea nu poate fi restabilită pînă la expirarea termenului arendei.

(4) Arendașul are dreptul să declare rezoluțiunea arendei în cazul cînd:

a) arendatorul refuză să dea în arendă bunurile stipulate în contract, nu le-a transmis la timp ori face imposibilă exploatarea bunurilor arendate, cu excepția cazului în care aceste împrejurări sunt imputabile arendașului;

b) bunurile arendate, din împrejurări în afara controlului său, au ajuns într-o stare inutilizabilă.

Articolul 922¹. Consecințele rezoluțiunii arendei unui teren

Dacă rezoluțiunea arendei unui teren agricol are loc pînă la încheierea anului agricol, arendatorul este obligat să plătească arendașului valoarea fructelor care, deși încă neseperate, vor putea fi separate înainte de sfîrșitul anului în condițiile unei gospodăririi normale.

Secțiunea 4

Plata pentru arenda terenurilor agricole.

Cuantumul și modul de achitare.

Subarenda terenurilor agricole

Articolul 922². Plata pentru arenda terenurilor agricole

(1) Plata pentru arenda terenurilor agricole se stabilește în unități bănești, se face în natură, în bani sau în natură și în bani fie într-o altă formă, potrivit acordului dintre părțile contractante, și se efectuează în termenul și în locul prevăzute în contractul de arendă.

(2) Plata pentru arendă se determină în funcție de suprafața terenului arendat, de bonitate, de relief și de măsura posibilității de a efectua lucrările în mod mecanizat, de alte caracteristici ale terenului, de valoarea plantațiilor multianuale amplasate pe el, dar nu va constitui mai puțin de 2% pe an din prețul normativ al terenului arendat.

(3) Plata în natură pentru arenda terenurilor agricole se stabilește într-o cantitate determinată de produse agricole sau într-un procent determinat din volumul producției. Produsele cu care se plătește arenda se stabilesc de către părți în funcție de specificul activității agricole și de zonă.

(4) Termenele și locul efectuării plății în natură pentru arenda terenurilor agricole, calitatea produselor se stabilesc de către părți în contract, în funcție de felul produselor și de specificul obținerii acestora.

(5) Producția agricolă eliberată de către arendaș în contul plății pentru arenda terenurilor agricole se estimează la prețuri, ce nu vor depăși prețurile la această producție,

în vigoare pe piața locală la momentul eliberării ei în cazul în care contractul nu prevede altfel.

Articolul 922³. Repartizarea contractuală a riscurilor

(1) În contractul de arendă părțile contractante pot stabili, de comun acord, cazurile și limitele suportării prejudiciilor cauzate de calamități naturale.

(2) De comun acord, părțile pot să prevadă repartizarea pierderilor totale sau parțiale ale bunurilor arendate ca urmare a unor evenimente în afara controlului arendașului, care fac imposibilă sau dificilă executarea obligațiilor uneia dintre părți.

Articolul 922⁴. Reducerea arendeii

Dacă mai mult de jumătate din fructele obținute prin arendare pier din cauza unui eveniment în afara controlului arendașului, acesta are dreptul să reducă proporțional plata arendeii pentru perioada respectivă. Dreptul la reducere subzistă doar pînă la separarea fructelor.

Articolul 922⁵. Dreptul de amanet al arendatorului

(1) Arendatorul are, în vederea garantării creanțelor sale ce decurg din contractul de arendă, drept de amanet asupra bunurilor aduse de arendaș și asupra fructelor bunului arendat.

(2) Amanetul arendatorului nu este opozabil creditorului gajist care și-a înregistrat gajul înainte de apariția de scadența creanței invocate pentru exercitarea amanetului.

Articolul 922⁶. Subarenda terenurilor agricole

(1) Terenurile agricole se transmit în subarendă numai cu consimțămîntul arendatorului, dat în formă scrisă, și prin încheierea unui contract separat.

(2) Arendatorul terenurilor agricole va indica în consimțămîntul său care dintre acestea pot fi date în subarendă, pe ce termen și cu ce scop.

(3) Contractul de subarendă a terenurilor agricole va conține informații despre contractul de arendă și despre consimțămîntul arendatorului, în al cărui temei a fost încheiat contractul de subarendă.

(4) Darea în subarendă a terenurilor agricole arendate nu absolvă arendașul de răspunderea față de arendator.

(5) Termenul subarendeii a terenurilor agricole nu poate depăși termenul contractului de arendă.

(6) Subarenda ulterioară nu se admite.

Secțiunea 5

Modul de folosire a bunurilor agricole arendate

Articolul 922⁷. Transmiterea bunurilor agricole în arendă

(1) Dreptul de posesiune și de folosință asupra bunurilor agricole arendate apare din momentul semnării actului de predare-preluare.

(2) Arendatorul este obligat să transmită arendașului în posesiune și folosință bunurile în starea ce corespunde cerințelor prevăzute de contract.

(3) În cazul în care viciile materiale și viciile juridice ale bunurilor agricole arendate au fost stipulate în contract sau arendașul le-a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să le cunoască pe altă cale, arendatorul este absolvit de răspundere.

(4) În cazul în care arendatorul, în termen de 14 zile, nu semnează actul de predare-preluare a bunurilor arendate, arendașul este în drept să ceară aceste bunuri, precum și repararea prejudiciilor cauzate prin tergiversare, ori să ceară rezoluțiunea arendei și repararea prejudiciilor cauzate prin neîndeplinirea contractului de arendă.

Articolul 922⁸. Cumpărarea bunului agricol de către arendaș

În cazul în care, pe durata termenului de arendă, arendașul și arendatorul încheie contract de vânzare-cumpărare cu privire la bunul agricol arendat, plata de arendă plătită anterior vânzării nu poate fi luată în contul prețului.

Articolul 922⁹. Restituirea bunurilor agricole arendate

(1) Restituirea bunurilor agricole arendate se efectuează în baza actului de predare-preluare, întocmit conform dispozițiilor art. 913.

(2) La expirarea termenului arendei, arendașul este obligat să restituie arendatorului bunurile agricole arendate în starea în care le-a preluat, ținându-se cont de uzura bunurilor (bonitatea solului), specificată în contract.

(3) Arendașul este în drept să separe îmbunătățirile bunurilor agricole arendate efectuate cu permisiunea arendatorului, care pot fi separate fără a deteriora bunurile, ori să ceară compensarea valorii lor de către arendator în cazul când contractul nu prevede altfel.

Secțiunea 6

Darea în arendă a terenurilor agricole proprietate ale statului sau unității administrativ-teritoriale

Articolul 922¹⁰. Darea în arendă a terenurilor agricole ale statului sau unității administrativ-teritoriale

(1) Terenurile agricole ale statului sau unității administrativ-teritoriale se dau în arendă de către Guvern sau de către autoritățile administrației publice locale, în limitele competenței și în condițiile legislației.

(2) Arendarea terenurilor agricole ale statului sau unității administrativ-teritoriale se face prin licitație publică sau în alt mod prevăzut de lege.

(3) Plata anuală pentru arenda terenurilor agricole ale statului sau unității administrativ-teritoriale constituie cel puțin 2%, dar nu mai mult de 10%, din prețul normativ al terenului dat în arendă.

Secțiunea 7

Particularitățile arendei bunurilor agricole, altele decât terenurile

Articolul 922¹¹. Modul de calculare a plății pentru arenda bunurilor agricole, altele decât terenurile

(1) Modul de calculare a cuantumului plății pentru arenda bunurilor agricole, altele decât terenurile, se stabilește de către Guvern, în funcție de gradul de uzură al bunurilor.

(2) La arendarea bunurilor agricole, altele decît terenurile, arendaşul este obligat să calculeze uzura acestora şi s-o reflecte la contul său extrabilanţier.

(3) În sensul dispoziţiilor prezentei secţiuni prin uzură a bunurilor agricole se înţelege reducerea valorii bunurilor agricole, altele decît terenurile, prin întrebuinţarea îndelungată a acestora.

Articolul 922¹². Modul de achitare a plăţii pentru arendă

(1) Modul de achitare a plăţii pentru arenda bunurilor agricole, altele decît terenurile, se stabileşte cu acordul părţilor contractante. Plata se achită anual sau se acumulează la contul de bilanţ al arendaşului.

(2) În cazul în care plata pentru arendă se acumulează la contul de bilanţ al arendaşului, acesta, cu acordul arendatorului, efectuează reparaţia capitală, reconstrucţia sau renovarea bunurilor agricole arendate, altele decît terenurile, şi procură bunuri noi.

Articolul 922¹³. Folosirea bunurilor agricole arendate, altele decît terenurile

(1) Arendaşul foloseşte bunurile agricole arendate, altele decît terenurile, conform condiţiilor stipulate în contract.

(2) Arendatorul dă în arendă bunurile agricole, altele decît terenurile, în starea corespunzătoare stipulată în contract.

(3) Dacă în timpul arendei bunurile agricole, altele decît terenurile, necesită reparaţie curentă, aceasta se efectuează din contul arendaşului.

(4) Arendaşul ia în evidenţă bunurile agricole arendate, altele decît terenurile, la conturile extrabilanţiere respective şi le asigură de răspundere civilă în modul stabilit.

(5) În perioada arendării mijloacelor de transport şi a tehnicii agricole, arendaşul se consideră posesor legal al acestora şi poartă răspundere civilă pentru deteriorarea lor.

(6) Fără consimţămîntul arendatorului se interzice casarea, gajarea, comercializarea, precum şi înstrăinarea în orice alt mod, a bunurilor agricole arendate, altele decît terenurile.

Articolul 922¹⁴. Reparaţia capitală

(1) Arendatorul este obligat să efectueze reparaţia capitală a bunurilor agricole date în arendă, altele decît terenurile, în cazul cînd contractul nu prevede altfel.

(2) Nerespectarea de către arendator a obligaţiei prevăzute la alin. (1) acordă arendaşului dreptul de a efectua reparaţia capitală din cont propriu şi de a trece cheltuielile suportate în contul plăţii pentru arenda bunurilor agricole.

Articolul 922¹⁵. Expirarea termenului arendei bunurilor agricole, altele decît terenurile, restituirea bunurilor

(1) La expirarea termenului arendei bunurilor agricole, altele decît terenurile, arendaşul este obligat să le restituie arendatorului în starea în care le-a preluat, ţinîndu-se cont de gradul de uzură.

(2) În cazul în care, conform contractului, plata pentru arenda bunurilor agricole, altele decît terenurile, se acumulează la contul de bilanţ al arendaşului, la expirarea termenului arendei, arendaşul, prin acordul părţilor, restituie arendatorului, prin mijloace băneşti ori prin alte bunuri din proprietatea sa, plata pentru arendă neachitată, precum şi

sumele destinate reparației capitale a bunurilor agricole, altele decât terenurile, dar neutilizate în acest scop.

(3) În cazul arendării mijloacelor circulante, la expirarea termenului arendeii, arendașul este obligat să le restituie arendatorului în natură, ținându-se cont de uzură, sau să restituie echivalentul în bani al acestor mijloace.”

449. Capitolul X va avea următorul cuprins:

„Capitolul X LEASINGUL

Articolul 923. Contractul de leasing

(1) Prin contractul de leasing, o parte (locator) se obligă să asigure celeilalte părți (locatarul), în decursul unui termen convenit care depășește 1 an (termenul de leasing), posesiunea și folosința unui bun cumpărat de locator, precum și să acorde locatarului opțiunea de a dobîndi în proprietate bunul, de a prelungi termenul de leasing ori de a restitui bunul la expirarea termenului de leasing, iar locatarul se obligă să efectueze plățile periodice convenite (rate de leasing).

(2) Rata de leasing reprezintă plata periodică compusă dintr-o cotă-parte din valoarea de intrare a bunului și dobînda de leasing.

(3) Valoarea de intrare a bunului este compusă din costul la care a fost cumpărat bunul de către locator, inclusiv taxele și impozitele prevăzute de lege (dar cu excepția celor care, conform legii, urmează a fi restituite locatorului), precum și, după caz, orice alte cheltuieli acoperite de locator aferente cumpărării, predării și punerii în funcțiune a bunului prevăzute de contractul de leasing.

(4) Valoarea reziduală reprezintă suma, adițională la ratele de leasing, care, dacă este stipulată expres în contractul de leasing, trebuie plătită de către locatar în folosul locatorului în cazul exercitării opțiunii de dobîndire a proprietății.

(5) Valoarea totală reprezintă suma tuturor plăților programate a fi efectuate de către locatar în folosul locatorului conform contractului de leasing, inclusiv toate ratele de leasing, avansurile, comisioanele prevăzute de contractul de leasing în sarcina locatarului, la care se adaugă, dacă s-a stipulat expres, valoarea reziduală.

Articolul 924. Domeniul de aplicare

(1) Contractul care corespunde dispozițiilor art. 923 alin. (1) se consideră contract de leasing chiar dacă părțile au exclus sau au supus unor limitări opțiunea de a prelungi termenul de leasing.

(2) Contractului de leasing i se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile legale privind contractul de locațiune.

(3) Dispozițiile legale privind dobînda în cadrul raportului de împrumut se aplică în mod corespunzător dobînzii de leasing.

(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător și în cazul în care locatorul dobîndește bunul prin contract de antrepriză ori alt contract cu titlu oneros.

(5) Vînzătorul poate întruni calitatea de locatar în cazul în care ia în leasing bunul vîndut de el (lease-back).

Articolul 925. Forma și conținutul contractului de leasing

(1) Contractul de leasing se încheie în scris. Dacă pentru vânzarea bunului legea cere o anumită formă sub sancțiunea nulității, atunci aceeași cerință de formă se aplică și contractului de leasing care are ca obiect asemenea bun.

(2) Din contractul de leasing trebuie să rezulte:

- a) valoarea de intrare a bunului;
- b) valoarea totală;
- c) dobânda de leasing;
- d) termenul de leasing;
- e) mărimea ratelor de leasing și scadența acestora.

Articolul 926. Bunul transmis în leasing

(1) Bunurile consumptibile pot fi transmise în leasing doar ca parte a unei universalități care conține predominant bunuri neconsumptibile.

(2) Bunul mobil care face obiectul contractului de leasing conservă natura mobilă pe durata transmiterii în leasing, chiar dacă este anexat sau încorporat într-un imobil, în măsura în care nu-și pierde individualitatea.

Articolul 927. Dreptul de alegere al locatarului

(1) Dreptul de alegere a bunului și/sau a vânzătorului aparține locatarului.

(2) Dacă locatarul a furnizat specificațiile bunului sau producerii sale către locator sau vânzător, atunci locatarul este obligat să despăgubească locatorul sau, după caz, vânzătorul în caz că respectarea de către locator sau, după caz, vânzător a respectivelor specificații a generat pretenții ale terților ai căror drepturi de proprietate intelectuală sau alte drepturi au fost astfel încălcate.

Articolul 928. Drepturile locatarului față de vânzător

(1) Locatorul trebuie să se asigure că locatarul poate exercita în mod efectiv față de vânzător drepturile de cumpărător al bunului în măsura necesară pentru ca locatarul de sine stătător:

- a) să intre în posesia bunului la începutul termenului de leasing; și
- b) să se bucure de posesia și folosința continuă pașnică și utilă a bunului, inclusiv să beneficieze de remedierea viciilor bunului vândut ori înlocuirea bunului viciat în condițiile contractului de vânzare-cumpărare.

(2) Locatarul beneficiază de drepturile de cumpărător al bunului în măsura în care este numit ca terț beneficiar al acestor drepturi în contractul de vânzare-cumpărare. Vânzătorul nu răspunde în fața locatorului și a locatarului pentru același prejudiciu.

(3) În măsura în care locatarul nu este numit ca terț beneficiar al drepturilor de cumpărător, locatorul poartă personal față de locatar obligațiile prevăzute de dispozițiile alin. (1) pînă la data în care locatorul îi cesionează sau îi acordă pe altă cale locatarului aceste drepturi contra vânzătorului.

(4) Din momentul în care vânzătorul a cunoscut că locatarul beneficiază de drepturile de cumpărător în condițiile dispozițiilor prezentului articol, modificarea sau rezoluțiunea vânzării-cumpărării nu produce efecte juridice fără consimțământul

locatorului și al locatarului. Din același moment, înlocuirea bunului viciat cu altul de către vânzător nu poate avea loc fără consimțământul locatorului și a locatarului.

(5) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 929. Dreptul de proprietate asupra bunului și opozabilitatea leasingului

(1) Locatorul dobândește de la vânzător dreptul de proprietate asupra bunului în condițiile contractului de vânzare-cumpărare încheiat între ei.

(2) Locatorul are dreptul să înstrăineze bunul în folosul terților fără consimțământul locatarului.

(3) Leasingul devine opozabil terților:

a) prin notare în registrul bunurilor imobile, în cazul bunurilor imobile;

b) prin notare în registrul de publicitate prevăzut de lege, în cazul bunurilor mobile dreptul de proprietate asupra cărora este supus, conform legii, înregistrării în registrul respectiv;

c) prin înregistrare în registrul garanțiilor reale mobiliare, în cazul altor bunuri mobile decât cele prevăzute la lit. b).

(4) Chiar dacă formalitatea corespunzătoare prevăzută la alin. (3) nu a fost îndeplinită, leasingul este opozabil terțului care l-a cunoscut pe altă cale.

(5) În cazul în care leasingul este opozabil terțului dobânditor al bunului, se aplică dispozițiile art. 900.

Articolul 930. Limitele răspunderii locatorului în raportul de leasing

(1) Locatorul nu răspunde pentru neexecutarea obligațiilor de către vânzător față de locatar, cu excepția unuia din următoarele cazuri:

a) vânzătorul a fost ales de către locator;

b) neexecutarea obligației de către vânzător este justificată de neexecutarea de către locator a obligațiilor sale, inclusiv de plată, rezultate din contractul de vânzare-cumpărare.

(2) Cu excepția cazului când locatorul poartă răspundere conform dispozițiilor alin. (1), locatarul nu poate invoca neexecutarea de către vânzător a obligațiilor față de locatar, pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locator, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea raportului de leasing. Dispozițiile prezentului alineat nu se aplică atunci când locatarul este consumator. Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului alineat în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

(3) Până la exercitarea opțiunii de dobândire în proprietate a bunului de către locatar, locatorul poartă obligația de garantare a locatarului contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind locațiunea.

(4) Locatorul nu poartă nici o răspundere față de locatar sau terți pentru prejudiciul cauzat de către bun ori care rezultă din folosința bunului până în momentul în care locatorul intră în posesia nemijlocită a bunului.

Articolul 930¹. Suportarea riscului și costurilor

(1) Riscul pierderii, sustragerii, pieirii sau deteriorării bunului, indiferent că au avut loc prin fapta unui terț sau în alte circumstanțe, trece la locatar în momentul în care acesta preia sau trebuia să preia posesia bunului.

(2) După trecerea riscului la locatar, el nu poate invoca privarea de folosința bunului sau tulburarea ei, inclusiv din cauza pierderii, sustragerii, pieirii sau deteriorării acestuia, pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locator, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea raportului de leasing. Dispozițiile art. 930 alin. (3) rămân neafectate.

(3) Stingerea obligației locatorului de a asigura posesia și folosința bunului ca urmare a imposibilității de executare nu atrage stingerea obligației corelative a locatorului de a plăti ratele de leasing, cu excepția cazului în care imposibilitatea este cauzată de un viciu juridic al bunului.

(4) Locatarul este obligat să suporte cheltuielile de întreținere și reparație capitală și curentă a bunului.

Articolul 930². Asigurarea bunului

(1) Indiferent că asigurarea bunului contra riscurilor este contractată de către locator sau locatar, contractantul trebuie să indice locatorul ca asigurat prioritar al despăgubirii de asigurare și locatarul ca asigurat subsidiar.

(2) Contractantul asigurării va transmite celelalte părți a contractului de leasing o copie după contractul de asigurare. Fiecare parte este ținută să respecte condițiile contractului de asigurare în măsura în care respectarea acelor condiții se află în controlul său rezonabil.

(3) Locatorul are dreptul de a încasa despăgubirea de asigurare în limita valorii totale neachitate și va fi obligat să îndrepte încasările în contul stingerii valorii totale neachitate. În acest caz, valoarea totală se micșorează cu dobânda de leasing aferentă sumei încasate, pentru perioada dintre data încasării și data când trebuia să expire termenul de leasing. Contractul de leasing poate să prevadă că, adițional la valoarea totală, locatorul are dreptul la un comision de plată anticipată.

(4) Partea rămasă din despăgubirea de asigurare după aplicarea dispozițiilor alin. (3) se plătește locatarului.

(5) Prin derogare de la dispozițiile alin. (3) și (4), dacă cazul asigurat constituie o deteriorare a bunului, locatarul poate cere de la locator transmiterea despăgubirii de asigurare efectiv primite de la asigurator în măsura în care locatarul anterior a reparat bunul pe propria cheltuială.

(6) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile alin. (1)-(4) în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

(7) Dispozițiile prezentului articol nu aduc atingere drepturilor prioritare ale creditorului care deține gaj ori ipotecă asupra bunului sau altor creditori cărora legea le recunoaște un drept prioritar asupra despăgubirii de asigurare.

Articolul 930³. Actele de dispoziție privitoare la drepturile rezultate din contractul de leasing

(1) Locatorul poate cesiona sau dispune în alt mod de drepturile sale asupra bunului sau de drepturile care rezultă din contractul de leasing. Cesiunea sau dispunerea în alt mod nu-l eliberează pe locator de obligațiile ce rezultă din contract și nici nu schimbă natura sau regimul juridic al contractului.

(2) Locatarul poate transmite bunul în folosință terților sau poate cesiona ori greva alte drepturi ce rezultă din contractul de leasing numai cu consimțământul locatorului și cu respectarea drepturilor terților.

Articolul 930⁴. Exercițarea opțiunii de dobândire a proprietății

(1) Locatarul poate exercita opțiunea de dobândire a proprietății asupra bunului prin notificare față de locator, oricând în interiorul termenului de leasing.

(2) Locatarul poate de asemenea exercita opțiunea de dobândire a proprietății prin notificare față de locator într-o perioadă de 30 de zile sau altă perioadă mai mare prevăzută de contractul de leasing, sub sancțiunea decăderii. Perioada respectivă începe să curgă de la data expirării termenului de leasing sau, după caz, de la data rezoluțiunii raportului de leasing de către locator.

(3) În cazul exercitării opțiunii de dobândire a proprietății, locatarul este ținut să plătească partea neachitată din valoarea totală.

(4) Dacă opțiunea se exercită înainte de expirarea termenului de leasing, din valoarea totală se va deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a sumelor prevăzute de dispozițiile alin. (3) și data când trebuia să expire termenul de leasing. Contractul de leasing poate să prevadă plata de către locatar și a unui comision de plată anticipată.

(5) Notificarea de exercitare a opțiunii de dobândire a proprietății produce efecte, iar locatorul este obligat să consimtă la transferul proprietății în folosul locatarului, doar dacă locatarul a plătit integral sumele datorate în legătură cu exercitarea opțiunii locatorului în termen de 7 zile de la data exercitării opțiunii de dobândire a proprietății, sub sancțiunea decăderii.

(6) Locatorul garantează locatarul contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind vânzarea-cumpărare. Termenul de răspundere pentru viciile juridice curge din data transferului proprietății în folosul locatarului. Locatorul nu garantează locatarul contra viciilor materiale ale bunului.

(7) Dacă locatorul a gajat ori ipotecat sau a constituit alte drepturi ale terților asupra bunului, el este obligat să asigure dobândirea de către locatar a bunului liber de drepturile terților, chiar și în cazul în care locatarul a consimțit anterior la constituirea drepturilor terților.

(8) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 930⁵. Obligația de restituire a locatarului

Obligația locatarului de restituire a bunului către locator la expirarea termenului de leasing sau rezoluțiunea raportului de leasing trebuie executată chiar dacă termenul pentru exercitarea opțiunii locatarului încă nu a expirat.

Articolul 930⁶. Rezoluțiunea raportului de leasing

(1) Locatorul are dreptul la rezoluțiunea raportului de leasing dacă:

a) a fost intentat procesul de insolvență în privința locatarului, cu excepțiile prevăzute de Legea insolvenței;

b) locatarul nu a oferit garanțiile reale sau personale prevăzute de contractul de leasing sau a redus fără acordul creditorului garanțiile oferite;

c) o rată de leasing nu este plătită, măcar parțial, mai mult de 45 de zile de la scadența ei;

d) pe parcursul oricărei perioade consecutive de 12 luni, trei sau mai multe rate de leasing nu au fost plătite integral la scadență;

e) survine una din circumstanțele prevăzute la art. 906 alin. (1) cu excepția lit. c);

f) survin alte cazuri prevăzute de lege sau de contract.

(2) În cazul rezoluțiunii raportului de leasing de către locator din cauza neexecutării obligațiilor locatarului, locatorul nu restituie ratele de leasing și alte sume primite în temeiul contractului de leasing. În acest caz, locatorul are dreptul la despăgubiri egale cu partea neachitată din valoarea totală, din care se va deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a despăgubirii și data când trebuia să expire termenul de leasing. Dreptul locatorului la comisionul de plată anticipată prevăzut de contract sau la repararea unui alt prejudiciu rămîne neafectat.

(3) După reintrarea în posesia bunului, locatorul este obligat să vîndă bunul într-un termen rezonabil și la preț comercial rezonabil. Dispozițiile legale privind prețul comercial rezonabil în caz de vînzare a bunului gajat se aplică în mod corespunzător. Prețul astfel obținut va fi îndreptat la achitarea datoriei locatarului față de locator, după care diferența se va plăti locatarului. Prețul este comercial rezonabil chiar dacă era posibilă vînzarea la preț mai mare, cu excepția cazului cînd diferența de prețuri este substanțială.

(4) În cazul rezoluțiunii raportului de leasing de către locatar din cauza neexecutării obligațiilor locatorului, se aplică dispozițiile legale comune privind rezoluțiunea raporturilor contractuale.

(5) În locul vînzării bunului conform dispozițiilor alin. (2)-(3), locatorul poate notifica locatarului că intenționează să păstreze bunul în proprietatea sa, plătind locatarului o despăgubire egală cu prețul de piață al bunului din care se va deduce datoria locatarului față de locator.

(6) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.”

450. La articolele 932–935, cuvîntul „prestații” se substituie cu cuvîntul „servicii” la forma gramaticală corespunzătoare.

451. Articolul 936 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În măsura în care beneficiarul alege subantreprenorul sau subprestatorul ori instrumentele și materialele sunt furnizate de beneficiar, răspunderea antreprenorului sau prestatorului este guvernată de dispozițiile art. 937⁴ și 937⁵.”.

452. Se completează cu articolul 936¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 936¹**. Obligațiile precontractuale de informare

(1) Antreprenorul sau prestatorul are obligația precontractuală să informeze beneficiarul dacă el ia cunoștință de un risc că lucrarea sau serviciul solicitat:

a) nu poate atinge rezultatul prevăzut sau avut în vedere de către beneficiar;

b) poate prejudicia alte interese ale beneficiarului; sau

c) ar putea să devină mai costisitor sau să ia mai mult timp decât beneficiarul se aștepta în mod rezonabil.

(2) Obligația de informare prevăzută la alin. (1) nu apare dacă beneficiarul cunoaște sau în mod rezonabil trebuia să cunoască riscul menționat de dispozițiile alin. (1).

(3) Dacă un risc menționat la alin. (1) se produce, iar antreprenorul sau prestatorul și-a încălcat obligația de informare despre acel risc, antreprenorul sau prestatorul este lipsit de dreptul de modificare unilaterală în temeiul dispozițiilor art. 939¹ bazată pe materializarea acelui risc, cu excepția cazului în care antreprenorul sau prestatorul demonstrează că beneficiarul, dacă ar fi fost informat în mod corespunzător, oricum ar fi încheiat contractul. Această dispoziție nu afectează oricare alte mijloace ale creditorului, inclusiv mijloacele întemeiate pe eroare, pe care beneficiarul le-ar putea deține.

(4) Beneficiarul are obligația precontractuală de a informa antreprenorul sau prestatorul dacă beneficiarul ia cunoștință de fapte neobișnuite care ar putea face lucrarea sau serviciul mai costisitor sau va necesita mai mult timp decât se aștepta antreprenorul sau prestatorul sau care ar putea cauza orice prejudiciu antreprenorului sau prestatorului sau terților cu ocazia executării lucrării sau prestării serviciului.

(5) Dacă faptele menționate la alin. (4) se împlinesc și antreprenorul sau prestatorul nu a fost informat în mod corespunzător, antreprenorul sau prestatorul are dreptul:

a) să ceară despăgubiri pentru prejudiciul suportat din cauza neinformării; și

b) să obțină termen suplimentar pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.

(6) În sensul dispozițiilor alin. (1), se prezumă că antreprenorul sau prestatorul cunoaște riscurile menționate dacă ele trebuie să fie evidente din toate faptele și circumstanțele cunoscute antreprenorului sau prestatorului, având în vedere informația pe care antreprenorul sau prestatorul trebuie să o culeagă despre rezultatul convenit sau avut în vedere de către beneficiar și circumstanțele în care urmează a fi executată lucrarea sau prestat serviciul.

(7) În sensul dispozițiilor alin. (2) se consideră că beneficiarul nu trebuia în mod rezonabil să cunoască un risc doar fiindcă beneficiarul era competent în domeniul respectiv sau era consultat de terți competenți în domeniul respectiv, cu excepția cazului în care terții au acționat din numele beneficiarului, în care caz se aplică dispozițiile art. 678¹.

(8) În sensul dispozițiilor alin. (4), se prezumă că beneficiarul cunoaște faptele menționate dacă ele trebuie să fie evidente din toate faptele și circumstanțele cunoscute beneficiarului fără investigație.”.

453. La articolul 937 în tot textul, cuvântul „prestației” se substituie cu cuvântul „serviciului”.

454. Se completează cu articolele 937¹-937⁵ cu următorul cuprins:

„Articolul 937¹. Obligația de cooperare

(1) Părțile sunt obligate să coopereze reciproc și în special:

a) beneficiarul trebuie să răspundă solicitărilor rezonabile ale antreprenorului sau prestatorului de furnizare a informației în măsura în care ea este necesară pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să își execute obligațiile rezultate din contract;

b) beneficiarul trebuie să dea instrucțiuni privind executarea lucrării sau prestarea serviciului în măsura în care ele sunt necesare pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să își execute obligațiile rezultate din contract;

c) în măsura în care beneficiarului trebuie să obțină permisiunile sau autorizațiile, el este obligat să le obțină în termenele necesare pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să își execute obligațiile rezultate din contract;

d) antreprenorul sau prestatorul trebuie să dea beneficiarului posibilitatea rezonabilă să controleze dacă antreprenorul sau prestatorul își execută obligațiile rezultate din contract; și

e) părțile trebuie să-și coordoneze eforturile în măsura în care aceasta este necesară pentru executarea obligațiilor ce le incumbă conform contractului.

(2) Dacă beneficiarul nu execută obligațiile prevăzute la alin. (1) lit. a) sau b), antreprenorul sau prestatorul are dreptul de a suspenda executarea sau el poate să se bazeze, în procesul executării, pe așteptările, preferințele și prioritățile pe care beneficiarul le putea avea în mod rezonabil, având în vedere informațiile și instrucțiunile primite, cu condiția că beneficiarul este informat conform dispozițiilor art. 937⁵.

(3) Dacă beneficiarul nu execută obligațiile prevăzute la alin. (1), fapt care a făcut serviciul mai costisitor sau să ia mai mult timp decât s-a convenit în contract, antreprenorul sau prestatorul are dreptul:

a) să ceară despăgubiri pentru prejudiciul suportat din cauza neexecutării; și

b) să obțină termen suplimentar pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.

Articolul 937². Obligația de competență și prudență

(1) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să execute lucrarea sau să presteze serviciul:

a) cu competența și prudența pe care un prestator rezonabil le-ar fi exercitat în circumstanțele cazului; și

b) conform cu dispozițiile legislației sau altor norme obligatorii aplicabile lucrării sau serviciului în cauză.

(2) Dacă antreprenorul sau prestatorul profesează un nivel mai înalt de competență și prudență, el trebuie să aplice acel nivel mai înalt.

(3) Dacă antreprenorul sau prestatorul este un membru al unui grup de prestatori profesioniști cărora o autoritate le-a stabilit anumite standarde sau însuși grupul și-a stabilit anumite standarde, antreprenorul sau prestatorul trebuie să exercite competența și prudența cerute de acele standarde.

(4) La determinarea nivelului de competență și prudență la care se poate aștepta beneficiarul, se va lua în considerare, printre alte criterii:

a) natura, întinderea, frecvența și previzibilitatea riscurilor în executarea lucrării sau prestarea serviciului în folosul beneficiarului;

b) dacă s-a cauzat un prejudiciu, cheltuielile aferente măsurilor de precauție care ar fi prevenit acel prejudiciu sau un prejudiciu similar;

c) dacă antreprenorul sau prestatorul este un profesionist;

d) mărimea retribuției; și

e) termenul alocat pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.

(5) Obligațiile prevăzute de prezentul articol în special impun ca antreprenorul sau prestatorul să ia măsuri de precauție rezonabile pentru a preveni suportarea unui prejudiciu ca urmare a executării lucrării sau prestării serviciului.

Articolul 937³. Obligația de a atinge rezultatul

(1) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să atingă rezultatul concret convenit sau avut în vedere de beneficiar la momentul încheierii contractului, cu condiția că în cazul rezultatului care nu a fost convenit, ci doar avut în vedere de către beneficiar:

a) rezultatul avut în vedere era unul pe care beneficiarul putea în mod rezonabil să-l aibă în vedere; și

b) beneficiarul nu avea temeiuri să creadă că exista un risc substanțial că rezultatul nu va fi atins prin intermediul lucrării sau serviciului.

(2) În măsura în care beneficiarului i se transmite dreptul de proprietate asupra rezultatului, el trebuie să fie liber de orice drept sau pretenție rezonabilă a unui terț. Dispozițiile art. 764 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 937⁴. Instrucțiunile beneficiarului

(1) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să urmeze toate instrucțiunile date la timpul oportun de către beneficiar privitor la executarea lucrării sau prestarea serviciului, cu condiția că instrucțiunile:

a) sunt prevăzute în contract sau sunt specificate într-un document la care contractul face trimitere; sau

b) rezultă din alegerea pe care beneficiarul urmează să o facă conform condițiilor contractului; sau

c) rezultă din alegerea pe care părțile au lăsat-o pe un moment ulterior încheierii contractului.

(2) Dacă neexecutarea unei sau mai multor obligații ale antreprenorului sau prestatorului prevăzute la art. 937² sau 937³ este consecința respectării instrucțiunii pe care antreprenorul sau prestatorul este ținut să o respecte conform dispozițiilor alin. (1), el nu poartă răspunderea prevăzută de acele articole dacă a informat beneficiarul conform dispozițiilor art. 937⁵.

(3) Dacă antreprenorul sau prestatorul consideră că o instrucțiune menționată la alin. (1) constituie o modificare a contractului în sensul dispozițiilor art. 939¹, el trebuie să informeze beneficiarul în mod corespunzător. Cu excepția cazului în care beneficiarul revocă instrucțiunea fără întârziere nejustificată, antreprenorul sau prestatorul trebuie să respecte instrucțiunea, iar instrucțiunea produce efectele unei modificări a contractului.

Articolul 937⁵. Obligația contractuală de informare a antreprenorului sau prestatorului

(1) Antreprenorul sau prestatorul are obligația să informeze beneficiarul dacă antreprenorul sau prestatorul ia cunoștință de un risc că lucrarea sau serviciul solicitat:

a) nu poate atinge rezultatul prevăzut sau avut în vedere de către beneficiar la momentul încheierii contractului;

b) poate prejudicia alte interese ale beneficiarului; sau

c) ar putea să devină mai costisitor sau să ia mai mult timp decât prevăzut în contract fie în rezultatul respectării informației sau instrucțiunilor date de beneficiar ori culese în cadrul pregătirii să execute, fie în rezultatul materializării oricărui alt risc.

(2) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să ia măsuri rezonabile pentru a asigura că beneficiarul înțelege informația care i-a fost furnizată astfel.

(3) Obligația de informare prevăzută la alin. (1) nu apare dacă beneficiarul cunoaște sau în mod rezonabil trebuia să cunoască riscul menționat la alin. (1).

(4) Dacă un risc menționat la alin. (1) se materializează și antreprenorul sau prestatorul și-a încălcat obligația de informare despre acel risc, antreprenorul sau prestatorul este lipsit de dreptul de modificare unilaterală în temeiul dispozițiilor art. 939¹ bazată pe materializarea acelui risc.

(5) În sensul dispozițiilor alin. (1), se prezumă că antreprenorul sau prestatorul cunoaște riscurile menționate dacă ele trebuie să fie evidente din toate faptele și circumstanțele cunoscute antreprenorului sau prestatorului fără investigație.

(6) În sensul dispozițiilor alin. (3) se consideră că beneficiarul nu poate în mod rezonabil să cunoască un risc doar fiindcă beneficiarul era competent în domeniul respectiv sau era consultat de terți competenți în domeniul respectiv, cu excepția cazului în care terții au acționat din numele beneficiarului, în care caz se aplică dispozițiile art. 678¹.”.

455. Articolul 938:

1) la alineatul (3), cuvântul „prestațiile” se substituie cu cuvântul „serviciile”;

2) se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să asigure că mijloacele și materialele folosite pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului sunt conforme cu contractul și legislația, și sunt potrivite pentru atingerea scopului urmărit prin contract.”.

456. Se completează cu articolul 939¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 939¹. Modificarea unilaterală a contractului

(1) Fără a aduce atingere dreptului beneficiarului la rezoluțiune conform dispozițiilor art. 942, fiecare dintre părți poate, prin notificare adresată celeilalte părți, să modifice lucrarea care urmează a fi executată sau serviciul care urmează a fi prestat, dacă modificarea este rezonabilă avînd în vedere:

- a) rezultatul care urmează a fi atins;
- b) interesele beneficiarului;
- c) interesele antreprenorului sau prestatorului; și
- d) circumstanțele existente la momentul modificării.

(2) O modificare se consideră rezonabilă doar dacă ea este:

a) necesară pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să acționeze în modul prevăzut la art. 937² sau, după caz, art. 937³;

b) consecința unei instrucțiuni date conform dispozițiilor art. 937⁴ alin. (1) și nu este revocată fără întârzieri nejustificate după recepția informației conform dispozițiilor art. 937⁴ alin. (3);

c) un răspuns rezonabil la o informare primită după încheierea contractului din partea antreprenorului sau prestatorului conform dispozițiilor art. 937⁵; sau

d) cerută de schimbarea circumstanțelor care justifică modificarea obligațiilor antreprenorului sau prestatorului conform dispozițiilor art. 720⁵.

(3) Retribuția suplimentar datorată în rezultatul modificării trebuie să fie rezonabilă și urmează a fi determinată folosind aceleași metode de calcul care au fost folosite la stabilirea retribuției inițiale.

(4) În măsura în care modificarea constă în reducerea lucrării sau serviciului, cheltuielile economisite și orice posibilitate a antreprenorului sau prestatorului de a folosi în alte scopuri capacitatea eliberată vor fi luate în cont la calcularea retribuției datorate în urma modificării.

(5) Modificarea lucrării sau serviciului ar putea, după circumstanțe, să ducă la o ajustare a termenului de executare proporțional cu efortul suplimentar solicitat în raport cu efortul inițial.”.

457. Articolul 941:

1) în titlu și în textul articolului, cuvântul „prestației” se substituie cu cuvântul „serviciului”;

2) la alineatul (1) cuvintele „prestație ulterioară” se substituie cu cuvintele „serviciu ulterior” iar cuvintele „prestația oferită” se substituie cu cuvintele „serviciu oferit”.

458. Se completează cu articolul 941¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 941¹. Obligația beneficiarului de a notifica neexecutarea anticipată

(1) Beneficiarul este obligat să notifice antreprenorul sau prestatorul dacă el ia cunoștință pe durata executării lucrării sau prestării serviciului că antreprenorul sau prestatorul nu va putea să-și execute obligația prevăzută la art. 937³.

(2) Se prezumă că beneficiarul cunoaște acest fapt dacă din toate faptele și circumstanțele cunoscute beneficiarului fără investigație există motive ca beneficiarul să o cunoască.

(3) Dacă neîndeplinirea obligației stabilite la alin. (1) face ca lucrarea sau serviciul să devină mai costisitoare sau să ia mai mult timp decât s-a convenit în contract, antreprenorul sau prestatorul are dreptul să ceară despăgubiri pentru prejudiciul suportat din cauza neîndeplinirii și să obțină termen suplimentar pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.”.

459. Articolele 942 și 943 vor avea următorul cuprins:

„ Articolul 942. Rezoluțiunea de către beneficiar

(1) Beneficiarul poate declara rezoluțiunea oricând, cu sau fără motiv temeinic, pînă la realizarea completă a lucrării sau a serviciului, fiind obligat să plătească antreprenorului sau prestatorului retribuția pentru lucrările executate sau serviciile prestate și să repare prejudiciul cauzat prin rezoluțiune.

(2) În cazul în care beneficiarul a declarat rezoluțiunea raportului contractual din motiv temeinic, el nu datorează despăgubiri pentru aceasta.

(3) În sensul dispozițiilor alin. (2), se consideră că beneficiarul a declarat rezoluțiunea raportului din motiv temeinic dacă el:

a) avea dreptul la rezoluțiune conform clauzelor contractului și a respectat condițiile stipulate în contract pentru rezoluțiune;

b) avea dreptul la rezoluțiune conform dispozițiilor legale privind neexecutarea obligațiilor; sau

c) avea dreptul la rezoluțiune conform dispozițiilor art. 720⁸ și a expediat un preaviz de durată rezonabilă în modul stabilit de dispoziția legală respectivă.

Articolul 943. Rezoluțiunea de către antreprenor sau prestator

(1) În cazul în care nu există un motiv temeinic pentru rezoluțiune, antreprenorul sau prestatorul poate declara rezoluțiunea doar în așa mod încât beneficiarul să obțină pe o altă cale lucrarea sau serviciul. Dacă există un motiv temeinic, obligația de despăgubire este exclusă.

(2) În cazul rezoluțiunii, antreprenorul sau prestatorul este ținut să restituie avansul primit.

(3) Dacă declară rezoluțiunea, antreprenorul sau prestatorul poate cere pentru lucrările sau serviciile efectuate o parte proporțională a retribuției, în măsura în care beneficiarul are un interes în aceste lucrări sau servicii.”

460. Articolul 945 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 945.** Decesul sau instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară în privința antreprenorului sau a prestatorului

Decesul sau instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară antreprenorului sau prestatorului atrage stingerea raportului contractual doar dacă a fost încheiat datorită calităților personale ale acestuia sau nu poate fi continuat într-o manieră adecvată, inclusiv cu suportul ocrotitorului, caz în care beneficiarul are dreptul de a declara rezoluțiunea.”

461. Articolul 949:

1) la alineatul (1), cuvintele „este rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea antreprizei”;

2) la alineatul (2), cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea antreprizei”.

462. La articolul 950, în titlu cuvântul „informaționale” se substituie cu cuvintele „de informare”.

463. Articolul 951:

1) în titlu cuvintele „de a rezilia contractul” se substituie cu cuvintele „la rezoluțiune”;

2) în text, cuvintele „ceară rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „declare rezoluțiunea antreprizei” iar după cuvântul „și” se completează cu cuvintele „să ceară”.

464. La articolul 955 alineatul (2), cuvântul „informaționale” se substituie cu cuvintele „de informare”.

465. La articolul 961, cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvântul „rezoluțiunea”.

466. Articolul 963 va avea următorul cuprins:

„Articolul 963. Rezoluțiunea antreprizei din cauza viciilor

(1) Clientul poate declara rezoluțiunea antreprizei pentru un viciu al lucrării conform dispozițiilor legale privind neexecutarea obligațiilor.

(2) În sensul dispozițiilor art. 617 neexecutarea este esențială atunci când remedierea viciului a eșuat.

(3) Antreprenorul trebuie să repare clientului prejudiciul cauzat.”.

467. La articolul 964, cuvintele „reziliat contractul” se substituie cu cuvintele „declarat rezoluțiunea antreprizei”.

468. Articolul 968 va avea următorul cuprins:

„Articolul 968. Termenul de descoperire a viciilor și prescripția în contractul de antrepriză

(1) Dispozițiile art. 765³ și 765⁴ se aplică în mod corespunzător în privința viciilor lucrării.

(2) Dacă contractul prevede recepționarea lucrării pe părți, termenul de descoperire a viciilor curge din ziua recepționării lucrării în ansamblu.”.

469. Articolul 969 se abrogă.

470. Articolul 974:

1) alineatul (1) se completează în final cu cuvintele „sau la finalizarea prestării serviciului”;

2) la alineatul (2), cuvintele „rezilieze contractul” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea raportului contractual”.

471. Articolul 975:

1) în titlu, cuvântul „reziliere” se substituie cu cuvintele „preaviz rezoluțiune”;

2) în textul articolului, cuvintele „Raporturile din contractul de prestări servicii pot fi reziliate” se substituie cu cuvintele „Rezoluțiunea în temeiul dispozițiilor art. 974 alin. (2) se poate efectua”.

472. La articolul 976, cuvintele „rezilia contractual” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea”.

473. Articolul 978 se abrogă.

474. Capitolul XI se completează cu Secțiunea 4-6 cu următorul cuprins:

„Secțiunea 4
Serviciile de proiectare

Articolul 979¹. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractelor în care o parte (proiectantul) se obligă să proiecteze celelalte părți (clientul):

a) o structură imobilă care urmează a fi construită de către client sau în folosul lui; sau

b) un bun mobil sau incorporeal sau un serviciu care urmează a fi construit ori prestat de către client sau în folosul lui.

(2) Contractului prin care o parte se obligă să proiecteze și să presteze un serviciu care constă în executarea proiectului i se vor aplica dispozițiile legale privind antrepriză sau, după caz, prestările servicii, iar în completare i se vor aplica dispozițiile prezentei secțiuni.

Articolul 979². Obligația precontractuală de informare

Proiectantul are obligația precontractuală de informare a clientului în special despre faptul că proiectantul nu posedă cunoștințe speciale în probleme specifice, care necesită implicarea specialiștilor.

Articolul 979³. Obligația de competență și prudență

În temeiul obligației de competență și prudență a proiectantului, el este obligat în special:

a) să ajusteze proiectul la lucrările altor proiectanți care au stabilit relații contractuale cu clientul, pentru a permite o prestare eficientă a tuturor serviciilor implicate;

b) să integreze lucrările altor proiectanți care sunt necesare pentru asigurarea conformității proiectului cu contractul;

c) să includă informații de explicare a proiectului necesare pentru ca un utilizator de competență medie a proiectului (sau utilizatorul anumit, care a fost prezentat proiectantului la momentul încheierii contractului) să poată executa proiectul;

d) să permită utilizatorului proiectului să execute proiectul fără nici o încălcare a dispozițiilor legale imperative sau intervenții ale terților bazate pe drepturile lor justificate, despre care proiectantul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască; și

e) să ofere un proiect care permite o implementare eficientă din punct de vedere economic și tehnic.

Articolul 979⁴. Conformitatea

(1) Proiectul este în conformitate cu contractul dacă oferă utilizatorului proiectului posibilitatea de a atinge un rezultat specific prin executarea proiectului având competența și prudența care pot fi rezonabil așteptate.

(2) Clientul nu are dreptul să exercite un drept al creditorului pentru neconformitate dacă cauza neconformității este indicația dată de către client și proiectantul și-a executat obligația de informare .

Articolul 979⁵. Predarea proiectului

(1) În măsură în care proiectantul consideră proiectul, sau o parte a acestuia care este aptă a fi realizată în mod independent de finalizarea restului proiectului, ca fiind suficient de finalizat și dorește să transfere proiectul clientului, clientul trebuie să-l accepte într-un termen rezonabil din momentul în care a fost notificat.

(2) Clientul poate să refuze acceptarea proiectului când acesta, sau o parte relevantă a acestuia, nu este conform contractului și o astfel de neconformitate constituie o neexecutare esențială.

Articolul 979⁶. Datele

(1) După executarea altor obligații contractuale ale ambelor părți, proiectantul trebuie, la cererea clientului, să transmită acestuia toată datele relevante sau copiile după acestea.

(2) Proiectantul trebuie să păstreze, pentru un termen rezonabil de timp, datele relevante care nu au fost transmise. Înainte de a le distruge, proiectantul trebuie din nou să le ofere clientului.

Articolul 979⁷. Limitarea răspunderii

În contractele între profesioniști, clauza prin care se limitează răspunderea proiectantului pentru neexecutare la valoarea structurii, lucrului sau serviciului care urmează a fi construit sau realizat de către sau în numele clientului conform proiectului, se prezumă că nu este abuzivă cu excepția părții în care aceasta limitează răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin fapta intenționată sau din culpă gravă săvârșită de către proiectant sau o persoană pentru acțiunile căreia poartă răspundere proiectantul.

Secțiunea 5 Serviciile de informare și consultare

Articolul 979⁸. Domeniu de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractelor conform cărora o parte (prestatorul) se obligă să furnizeze informație sau consultație celeilalte părți (clientul).

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în completare obligației de informare apărute în cadrul prestării serviciilor de tratament.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni privitor la furnizarea unei informații se aplică în mod corespunzător și acordării unei consultații.

Articolul 979⁹. Obligația de colectare a datelor preliminare

(1) Prestatorul trebuie, în măsura în care această este necesar, în mod rezonabil, pentru prestarea serviciului, să colecteze date privind:

- a) scopul concret pentru care clientul cere informațiile;
- b) preferințele și prioritățile clientului în raport cu informațiile;
- c) decizia pe care clientul planifică să o ia în baza informațiilor; și
- d) situația personală a clientului.

(2) În cazul în care informația este destinată a fi transmisă unui grup de persoane, datele colectate trebuie să fie legate de scopurile, preferințele, prioritățile și situațiile personale care pot fi așteptate în mod rezonabil de la persoanele din cadrul acestui grup.

(3) În măsură în care prestatorul trebuie să obțină date de la client, prestatorul trebuie să explice ceea ce clientul trebuie să furnizeze.

Articolul 979¹⁰. Obligația de a obține și utiliza cunoștințele specializate

Prestatorul trebuie să obțină și să utilizeze cunoștințe specializate la care prestatorul are sau trebuie să aibă acces în calitate de prestator profesionist de informații sau consultant profesionist, în măsură în care acest lucru poate fi considerat, în mod rezonabil, necesar pentru prestarea serviciului.

Articolul 979¹¹. Obligația de competență și prudență

(1) În temeiul obligației de competență și prudență a prestatorului, el este obligat în special:

a) să ia măsurile rezonabile pentru a se asigura că clientul înțelege conținutul informațiilor;

b) să acționeze cu competența și prudența pe care un prestator rezonabil de informații le-ar demonstra, în circumstanțele cazului, în procesul de furnizare a informațiilor evaluative; și

c) în orice caz în care clientul urmează să ia o decizie în baza informației, să informeze clientul privind riscurile implicate, în măsură în care aceste riscuri pot să influențeze în mod rezonabil decizia clientului.

(2) Atunci când prestatorul se obligă în mod expres sau implicit să furnizeze clientului o recomandare pentru a permite clientului să ia o decizie ulterioară, prestatorul trebuie:

a) să fundamenteze recomandarea pe o analiză bazată pe cunoștințe specializate colectate în legătură cu scopurile, prioritățile, preferințele și situația personală a clientului;

b) să informeze clientul despre opțiunile pe care prestatorul poate personal să le propună în legătură cu decizia ulterioară și avantajele și riscurile acestora, în comparație cu cele ale deciziei recomandate; și

c) să informeze clientul despre alte opțiuni pe care prestatorul nu poate să le furnizeze personal, cu excepția cazului în care prestatorul informează în mod expres clientul că se propune un număr limitat de opțiuni sau dacă aceasta reiese vădit din situație.

Articolul 979¹². Conformitatea

(1) Prestatorul trebuie să furnizeze informații în corespundere cu cantitatea, calitatea și descrierea cerută de contract.

(2) Informațiile de fapt furnizate de către prestatorul de informații clientului trebuie să reprezinte o descriere corectă a situației actuale descrise.

Articolul 979¹³. Datele

În măsura în care aceasta este considerat în mod rezonabil necesar, luând în considerație interesele clientului, prestatorul trebuie să păstreze datele privind informația furnizată conform prezentei secțiuni și să facă aceste date sau extrase după acestea disponibile clientului la cererea rezonabilă a acestuia.

Articolul 979¹⁴. Conflictul de interese

(1) În cazul în care prestatorul în mod explicit sau implicit se obligă să furnizeze clientului o recomandare pentru a permite clientului să ia o decizie ulterioară, prestatorul trebuie să dezvăluie orice posibil conflict de interese care ar putea influența executarea obligațiilor prestatorului.

(2) Atâta timp cât obligațiile contractuale nu au fost executate în totalitate, prestatorul nu poate să stabilească un raport cu o altă parte care ar putea da naștere la un posibil conflict de interese cu clientul, fără dezvăluirea completă către client și fără a obține consimțământul expres sau implicit al clientului.

Articolul 979¹⁵. Relevanța competenței clientului

(1) Implicarea în furnizarea de servicii a altor persoane în folosul clientului sau simplul fapt că clientul este competent în domeniu nu diminuează obligațiile prestatorului prevăzute de prezenta secțiune.

(2) Prestatorul este eliberat de aceste obligații în cazul în care clientul cunoaște deja informația sau există motive de a crede că el cunoaște informația.

(3) În sensul dispozițiilor alin. (2), există motive că clientul cunoaște informația dacă ea ar trebui să fie evidentă clientului fără investigație.

Articolul 979¹⁶. Legătura causală

În cazul în care prestatorul cunoaște sau ar fi trebuit în mod rezonabil să cunoască că o decizie ulterioară va fi bazată pe informația furnizată, și dacă clientul ia o astfel de decizie și suportă un prejudiciu în rezultatul ei, orice neexecutare a unei obligații rezultate din contract de către prestator se prezumă că a cauzat prejudiciul în cazul în care clientul dovedește că, dacă prestatorul ar fi furnizat toată informația necesară, ar fi fost rezonabil ca clientul să se gândească în mod serios să ia o altă decizie.

Secțiunea 6 Serviciile de tratament

Articolul 979¹⁷. Domeniu de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractelor în care o parte (prestatorul de servicii de tratament) se obligă să acorde tratament medical celeilalte părți (pacientul).

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică cu adaptările corespunzătoare contractelor prin care prestatorul de servicii de tratament se obligă să presteze oricare alt serviciu în scopul de a schimba starea fizică sau mentală a persoanei.

(3) În cazul în care pacientul nu este partea contractantă, pacientul este considerat terțul căruia contractul îi conferă drepturi corelative obligațiilor pe care prestatorul de tratament le poartă conform prezentei secțiuni.

Articolul 979¹⁸. Examinarea preliminară

Prestatorul de servicii de tratament trebuie, în măsura în care acest lucru este necesar în mod rezonabil pentru prestarea serviciului:

a) să pună pacientului întrebări privind starea de sănătate a pacientului, simptomele, bolile suportate, alergiile, tratamentele anterioare sau alte tratamente curente, precum și preferințele și prioritățile pacientului privind tratamentul;

- b) să efectueze analizele necesare diagnosticării stării de sănătate a pacientului;
- c) să consulte oricare alți prestatori de servicii de tratament implicați în tratamentul pacientului.

Articolul 979¹⁹. Obligațiile privind instrumentele, medicamentele, materialele, instalațiile și încăperile

(1) Prestatorul de servicii de tratament trebuie să utilizeze instrumente, medicamente, materiale, instalații și încăperi care au cel puțin calitatea cerută în cadrul unei practici profesionale acceptate și prudente, care corespunde dispozițiilor legale în vigoare, și care sunt adecvate pentru atingerea scopului concret pentru care ele vor fi utilizate.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²⁰. Obligația de competență și prudență

(1) În temeiul obligației de competență și prudență prestatorul de servicii de tratament trebuie în special să ofere pacientului nivelul de competență și prudență pe care un prestator rezonabil de servicii de tratament l-ar oferi în circumstanțe asemănătoare.

(2) Dacă prestatorului de servicii de tratament îi lipsește experiența sau competența pentru tratarea pacientului cu nivelul necesar de competență și prudență, prestatorul de servicii de tratament trebuie să trimită pacientul unui alt prestator de servicii de tratament capabil să ofere acest nivel.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²¹. Obligația de informare

(1) Prestatorul de servicii de tratament, pentru a oferi pacientului o alegere liberă privitor la tratament, trebuie să informeze pacientul în particular despre următoarele:

- a) starea curentă de sănătate a pacientului;
- b) natura tratamentului propus;
- c) avantajele tratamentului propus;
- d) riscurile tratamentului propus;
- e) alternativele la tratamentul propus, și avantajele și riscurile lor în comparație cu cele ale tratamentului propus; și
- f) consecințele în caz că nu se va recurge la tratament.

(2) Prestatorul de servicii de tratament, în orice circumstanță, trebuie să informeze pacientul despre orice risc sau alternativă care ar putea influența în mod rezonabil decizia pacientului de a accepta sau refuza tratamentul propus. Se prezumă că un risc poate influența în mod rezonabil decizia dacă materializarea sa ar provoca o daună serioasă pacientului. Dacă nu s-a prevăzut altfel, obligația de informare este reglementată de dispozițiile secțiunii a 5-a privind serviciile de informare și consultare.

(3) Informația trebuie să fie oferită pacientului pe înțelesul acestuia.

Articolul 979²². Obligația de informare în cazul tratamentului care nu este necesar sau tratamentului experimental

(1) Dacă tratamentul nu este necesar pentru menținerea sau ameliorarea sănătății pacientului, prestatorul de servicii de tratament trebuie să dezvăluie toate riscurile cunoscute.

(2) Dacă tratamentul este experimental, prestatorul de servicii de tratament trebuie să dezvăluie toată informația cu privire la obiectivele experimentului, natura tratamentului, avantajele și riscurile și opțiunile acestuia, chiar și atunci când aceste sunt o simplă posibilitate.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²³. Excepțiile de la obligația de informare

(1) Informația care ar fi trebuit în mod normal să fie oferită în temeiul obligației de informare poate să nu fie divulgată pacientului:

a) dacă sunt motive obiective pentru a considera că starea de sănătate a pacientului sau viața sa o să fie influențate serios și negativ; sau

b) dacă pacientul manifestă expres dorința de a nu fi informat, cu condiția că nedivulgarea informației nu dăunează sănătății sau securității terților.

(2) Obligația de informare poate să nu fie executată atunci când tratamentul este oferit în situație de urgență. În acest caz, prestatorul de servicii de tratament trebuie să ofere informația mai târziu în măsura posibilă.

Articolul 979²⁴. Obligația de a nu trata fără consimțământ

(1) Prestatorul de servicii de tratament nu va trata dacă pacientul nu și-a exprimat consimțământul informat la acesta.

(2) Pacientul își poate revoca consimțământul în orice moment.

(3) Atâta timp cât pacientul este inapt să-și exprime consimțământul, prestatorul de servicii de tratament poate să efectueze tratamentul doar dacă:

a) consimțământul informat a fost obținut de la o persoană sau o instituție împuternicită prin lege să ia decizii privind tratamentul din numele pacientului; sau

b) s-au respectat toate dispozițiile legale sau procedurile care permit tratamentul să fie oferit fără acest consimțământ; sau

c) tratamentul trebuie oferit într-o situație de urgență.

(4) În situația prevăzută la alin. (3), prestatorul de servicii de tratament trebuie să nu înceapă tratamentul pînă nu a luat considerație, în măsura în care este posibil, opinia pacientului inapt să-și exprime consimțământul privind tratamentul, precum și orice posibilă opinie exprimată de pacient înainte că acesta să devină inapt să-și exprime consimțământul dacă îi este adusă la cunoștință.

(5) În situația prevăzută la alin. (3), prestatorul de servicii de tratament are dreptul să ofere doar tratamentul destinat să îmbunătățească starea de sănătate a pacientului.

(6) În situația prevăzută la art. 979²² alin. (2), consimțământul trebuie exprimat în mod expres și cu referire la tratamentul concret.

(7) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²⁵. Datele

(1) Prestatorul de servicii de tratament trebuie să creeze date adecvate despre tratament. Aceste date trebuie în special să se refere la informația colectată în interviurile preliminare, examinări sau consultații, informația privind consimțământul pacientului și informația privind tratamentul realizat.

(2) Prestatorul de servicii de tratament, la cererea rezonabilă, trebuie:

a) să asigure accesul la date pacientului, sau dacă pacientul este incapabil să exprime consimțământul, persoanei sau instituției împuternicite prin lege să ia decizii din numele pacientului; și

b) să răspundă, în măsura în care este rezonabil, la întrebările privind interpretarea datelor.

(3) Dacă pacientul a suferit o vătămare și pretinde că aceasta este rezultatul neexecutării de către prestatorul de servicii de tratament a obligației de competență și prudență, iar prestatorul de servicii de tratament nu se conformează dispozițiilor alin. (2), se prezumă că obligația de competență și prudență nu a fost executată și că există legătură cauzală dintre neexecutare și vătămare.

(4) Prestatorul de servicii de tratament trebuie să țină înregistrări, și să furnizeze informații privind interpretarea lor, într-un termen rezonabil de cel puțin 10 ani după ce tratamentul s-a terminat, în dependență de utilitatea acestor înregistrări pentru pacient sau succesorii ori reprezentanții pacientului și pentru tratamentele ulterioare. Înregistrările care pot, în mod rezonabil, avea caracter important după termenul rezonabil se păstrează de către prestatorul de servicii de tratament și după expirarea acestui termen. În caz că pentru orice motiv prestatorul de servicii de tratament își încetează activitatea, înregistrările se arhivează sau se transmit pacientului pentru viitoare consultări.

(5) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin. (1)-(4) în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

(6) Prestatorului de servicii de tratament i se interzice să divulge terților informațiile despre pacient sau alte persoane implicate în tratamentul pacientului cu excepția cazului în care divulgarea este necesară în scopul protecției terților sau în interesul public. Prestatorul de servicii de tratament poate să utilizeze înregistrările în mod anonim în scopuri statistice, educaționale sau științifice.

Articolul 979²⁶. Mijloacele în caz de neexecutare

În cazul oricărui tip de neexecutare a obligației rezultate din contractul de servicii de tratament, dispozițiile legale privind mijloacele creditorului în caz de neexecutare se aplică cu următoarele adaptări:

a) prestatorul de servicii de tratament nu poate exercita dreptul de a suspenda executarea sau rezolvi raportul contractual dacă aceasta va expune sănătatea pacientului la un pericol serios; și

b) în măsura în care prestatorul de servicii de tratament are dreptul să suspende executarea sau are drept de rezoluțiune a raportului contractual și planifică să exercite acest drept, prestatorul de servicii de tratament trebuie să îi recomande pacientului un alt prestator de servicii de tratament.

Articolul 979²⁷. Obligațiile instituțiilor medico-sanitare

(1) Dacă, în procesul de executare a obligațiilor care rezultă din contractul de servicii de tratament, activitățile au loc într-un spital sau în încăperile unei alte instituții

medico-sanitare, iar spitalul sau aceasta altă instituție medico-sanitară nu este parte la contractul de servicii de tratament, ea trebuie în mod clar să aducă la cunoștința pacientului despre faptul că ea nu este parte contractantă.

(2) Dacă prestatorul de servicii de tratament nu poate fi identificat, spitalul sau instituția medico-sanitară în care tratamentul a avut loc poartă drepturile și obligațiile de prestator de servicii de tratament cu excepția cazului când spitalul sau instituția medico-sanitară informează pacientul, în timp rezonabil, despre identitatea prestatorului de servicii de tratament.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.”.

475. Articolul 980:

1) la alineatul (1), cuvântul „cărăuș” se exclude, cuvântul „client” se substituie cu cuvântul „expeditor” iar cuvântul „încărcătura” se substituie cu cuvântul „bunul”;

2) la alineatul (2), cuvântul „stipulate” se substituie cu cuvântul „prevăzute”;

3) se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică transportului maritim.

(4) Dispozițiile legale privind prestările de servicii se aplică contractului de transport în măsura în care nu contravin dispozițiilor privind contractul de transport.”.

476. Articolul 982:

1) la alineatul (1), cuvântul „carăuși” se substituie cu cuvântul „transportatori”;

2) la alineatul (2), cuvântul „cărăușii” se substituie cu cuvântul „transportatorii”.

477. La articolul 983, alineatul (2), cuvântul „client” se substituie cu cuvintele „pasager sau expeditor”.

478. Articolul 984:

1) în titlu, cuvântul „încărcăturii” se substituie cu cuvântul „bunului”;

2) la alineatul (1), cuvântul „cărăușul” se substituie cu cuvântul „Transportatorul”, iar cuvântul „încărcătura” se substituie cu cuvântul „bunul”.

479. Articolul 985:

1) la alineatele (1)-(3), cuvântul „încărcăturii” se substituie cu cuvântul „bunului”;

2) la alineatul (3), cuvântul „cărăușul” se substituie cu cuvântul „transportatorul”.

480. Articolul 986 va avea următorul cuprins:

„Articolul 986. Biletul (titlul de călătorie)

(1) Contractul de transport de persoane se confirmă (se documentează) printr-un bilet (titlu de călătorie) sau alt document care dă dreptul la transport. Biletul poate fi emis în format electronic.

(2) Biletul (titlul de călătorie) este transmisibil dacă nu s-a stipulat expres că este intransmisibil. Posibilitatea transmiterii încetează cel târziu la începutul călătoriei.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni în detrimentul pasagerului consumator este lovită de nulitate absolută.”.

481. Se completează cu articolul 986¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 986¹. Contractul de navlosire (charter)

(1) Contractul de navlosire (de charter) este contractul de transport de persoane prin care transportatorul se obligă să transporte navlositorul sau pasagerul folosind mijlocul de transport pe care transportatorul îl acordă navlositorului sau pasagerului în folosință deplină, împreună cu operator, în scop de transport, iar navlositorul se obligă să achite taxa convenită. Contractul de navlosire poate fi încheiat pe termen determinat sau nedeterminat.

(2) Prin contract de navlosire transportatorul cere operatorului mijlocului de transport să îndeplinească indicațiile navlositorului sau al pasagerului în măsura stipulată în contract. Transportatorul răspunde de îndeplinirea indicațiilor.

(3) Dispozițiile legale privitor la locațiune nu se aplică contractului de navlosire.”.

482. Articolul 987:

1) alineatul (1), după cuvântul „îmbarcare” se completează cu cuvântul „transbordare”;

2) alineatul (2), după cuvântul „cărăușul” se completează cu cuvântul „transportatorul”.

483. Articolele 988 și 989 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 988. Răspunderea transportatorului

(1) Transportatorul este ținut să repare prejudiciul cauzat pasagerului în urma decesului, vătămării corporale, distrugerii sau deteriorării bunurilor acestuia, sub rezerva dispozițiilor art. 989, sau în urma încălcării termenului de transportare, cu excepția cazului când acest prejudiciu este rezultatul unui impediment în afara controlului transportatorului și dacă transportatorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale, ori dacă este rezultatul stării de sănătate a pasagerului sau al faptei acestuia. Transportatorul este ținut să repare prejudiciul și în cazul în care acesta se datorează stării sale de sănătate, a prepușilor săi sau a stării ori funcționării vehiculului.

(2) Răspunderea transportatorului nu poate fi exclusă sau limitată prin contract. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(3) Limitările în mărimea despăgubirilor și mărimea fixă a despăgubirilor pentru anumite categorii de încălcări sau prejudicii, inclusiv de natură extracontractuală, în transportul public de persoane trebuie aprobate de Guvern dacă prin lege nu se stabilesc alte limitări.

(4) Transportatorul răspunde ca de propriile sale acțiuni și omisiuni, de acțiunile și omisiunile prepușilor săi și ale oricăror alte persoane la serviciile cărora recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcțiilor lor.

Articolul 989. Răspunderea transportatorului pentru bagaje

(1) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor care i-au fost încredințate de pasager, cu excepția cazului când va dovedi un impediment în afara controlului transportatorului și dacă transportatorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale, ori dacă va dovedi viciul propriu al bunului sau vina pasagerului.

(2) Transportatorul nu răspunde pentru pierderea documentelor, banilor sau a altor bunuri de mare valoare, cu excepția cazului când i s-a declarat natura sau valoarea bunului și el a acceptat să îl transporte. Transportatorul nu este cu atât mai mult răspunzător pentru pierderea bagajelor de mână care au rămas sub supravegherea pasagerului, cu excepția cazului când ultimul va demonstra vinovăția transportatorului.”.

484. Se completează cu articolul 989¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 989¹. Pretenții privind bagajele

(1) În cazul unei deteriorări aparente a bagajului de mână, pasagerul, la părăsirea mijlocului de transport, trebuie să notifice transportatorului despre deteriorare. În cazul deteriorării aparente a altui bagaj, notificarea despre deteriorare trebuie să se facă la primirea bagajului.

(2) Dacă bagajul este deteriorat, însă deteriorarea nu este aparentă, notificarea despre deteriorare se face în formă textuală în termen de 7 zile după ieșirea din mijlocul de transport sau, dacă este mai târziu, după primirea bagajului.

(3) Dacă bagajul de mână este pierdut, pasagerul trebuie să notifice transportatorul despre pierdere la părăsirea mijlocului de transport. În cazul pierderii altui bagaj, pasagerul trebuie să notifice transportatorul despre pierdere în termen de 7 zile din data în care bagajul ar fi trebuit să fie primit.

(4) Dacă pasagerul nu respectă dispozițiile alin. (1)-(3), se prezumă că el a primit întregul bagaj în stare bună.

(5) Pasagerul este decăzut din dreptul de a cere despăgubiri, în condițiile legii și ale contractului, pentru pierderea sau deteriorarea menționată de dispozițiile prezentului articol dacă nu notifică transportatorului despre pierdere sau, după caz, deteriorare în termen de 1 lună după sosirea la locul de destinație.”.

485. La articolul 900 în titlu, cuvântul „cărașului” se substituie cu cuvântul „transportatorului”, iar în dispozitiv cuvântul „cărași” se substituie cu cuvântul „transportatori”.

486. Se completează cu articolele 990¹-990⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 990¹. Răspunderea solidară a transportatorului și a transportatorului de fapt

(1) Dacă transportul este efectuat integral sau parțial de către o altă persoană (transportator de fapt) decât transportatorul, transportatorul de fapt poartă aceeași răspundere ca și transportatorul pentru prejudiciul rezultat din decesul pasagerului, vătămare corporală a acestuia, pierderea sau deteriorarea bagajului, încâlcirea termenului de transportare sau o altă neexecutare a obligațiilor rezultate din contractul de transport de persoane în decursul efectuării transportului de către transportatorul de fapt. Convenția

dintre transportator și transportatorul de fapt privind extinderea răspunderii transportatorului, comparativ cu cea prevăzută de lege, se aplică transportatorului de fapt doar dacă el a acceptat-o în formă textuală.

(2) Transportatorul de fapt poate ridica excepțiile pe care transportatorul le poate ridica în temeiul contractului de transport cu pasagerul.

(3) Transportatorul și transportatorul de fapt răspund solidar față de pasager.

Articolul 990². Excepții de la limitarea de răspundere a transportatorului

(1) Transportatorul nu poate invoca dispozițiile legislației care exclud sau limitează răspunderea sa ori care răstoarnă sarcina probei dacă prejudiciul a fost cauzat cu intenție sau din culpă gravă.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător dacă faptele sunt săvârșite cu intenție sau din culpă gravă de către prepușii transportatorului sau ale oricărei alte persoane la serviciile cărora el recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau persoane lucrează în exercițiul funcțiunii lor. În acest caz, prepușii sau celelalte persoane nu au dreptul de a se prevala, în ceea ce privește răspunderea lor, de dispozițiile legislației care exclud sau limitează răspunderea sa ori care răstoarnă sarcina probei.

Articolul 990³. Obligațiile pasagerilor

(1) În decursul efectuării transportului, pasagerii trebuie să se comporte într-un mod care nu ar pune în pericol siguranța mijlocului de transport sau ar încălca condițiile de efectuare a transportului. Pasagerii trebuie să respecte instrucțiunile transportatorului, a operatorului mijlocului de transport sau a altei persoane competente.

(2) Pasagerul trebuie să-și prezinte bagajul pentru transportare într-un mod care nu ar încuraja pierderea sau deteriorarea bagajului și care nu ar cauza prejudicii transportatorului. Dacă bagajul cuprinde lucruri periculoase, pasagerul trebuie să notifice transportatorul despre existența lucrului periculos și despre natura generală a pericolului.

Articolul 990⁴. Răspunderea navlositorului

(1) Dacă un pasager sau toți pasagerii ori bagajul lor din orice motiv nu sunt gata de transport la momentul convenit, transportatorul poate declara rezoluțiunea raportului de navlosire sau poate începe cursa. Dacă transportatorului i se cauzează un prejudiciu din cauza faptului că un pasager sau toți pasagerii ori bagajele acestora din orice motiv nu sunt gata de transport la momentul convenit, navlositorul este ținut să despăgubească transportatorul.

(2) Navlositorul este ținut să despăgubească transportatorul pentru prejudiciul cauzat transportatorului din cauza faptului că un pasager nu deține documentele necesare și de care este responsabil navlositorul.

(3) În cazul transportării în temeiul contractului de navlosire, navlositorul este ținut să despăgubească transportatorul pentru prejudiciul cauzat prin îndeplinirea de către transportator a indicațiilor navlositorului sau ale unui pasager în decursul executării obligațiilor contractuale, cu excepția cazului în care operatorul mijlocului de transport nu se comportă în mod rezonabil la îndeplinirea indicațiilor.”.

487. Articolul 991:

- 1) cuvântul „cărașului” se substituie cu cuvântul „transportatorului”;
- 2) se completează în final cu propoziția: „Pasagerul nu poate invoca viciile sau natura propriului bagaj pentru a se elibera de răspundere.”

488. Articolul 992 va avea următorul cuprins:

„Articolul 992. Rezoluțiunea raportului de transport de persoane

(1) Pasagerul poate declara rezoluțiunea raportului de transport în orice moment dacă prin aceasta nu cauzează întârzieri. El este obligat să plătească transportatorului despăgubirile cauzate de rezoluțiune.

(2) Dacă devin cunoscute împrejurări în sfera transportatorului despre care pasagerul nu putea să știe și care, dacă le cunoștea, i-ar fi dat un motiv întemeiat să nu încheie contractul de transport, el poate declara rezoluțiunea raportului de transport.

(3) Pasagerul poate declara rezoluțiunea raportului de transport și atunci când este previzibil că vor avea loc întârzieri în comparație cu timpul și durata convenită. În aceste cazuri, nu se naște obligația de despăgubire.”.

489. Se completează cu articolul 992 ¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 992¹. Dispoziții aplicabile transportul de bagaje

În completare la dispozițiile prezentei secțiuni, dispozițiile art. 999, 1003, 1005, 1006, 1011 și 1014 se aplică transportului de bagaje dacă părțile nu au convenit altfel.”.

490. După titlul secțiunii a 3-a „Transportul de bunuri” se completează cu textul:

„§1. Încheierea și executarea contractului de transport de bunuri”.

491. Articolul 995 va avea următorul cuprins:

„Articolul 995. Întocmirea scrisorii de trăsură

(1) Scrisoarea de trăsură se întocmește de expeditor dacă părțile nu au convenit altfel.

(2) Scrisoarea de trăsură se întocmește în cel puțin 3 exemplare originale care se semnează de către expeditor și transportator, aceste semnături putând să fie imprimare sau înlocuite prin ștampilele expeditorului și transportatorului. Primul exemplar se păstrează la expeditor, al doilea însoțește bunul, iar al treilea este remis transportatorului.

(3) Dacă bunurile sînt încărcate în mai multe vehicule sau dacă este vorba de bunuri de diferite feluri ori de bunuri repartizate în diferite loturi, atît transportatorul, cît și expeditorul poate cere întocmirea unui număr de scrisori de trăsură egal cu numărul vehiculelor utilizate sau cu numărul felurilor bunurilor sau al loturilor de bunuri.”.

492. Se completează cu articolul 995 ¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 995¹. Conținutul scrisorii de trăsură

(1) Scrisoarea de trăsură trebuie să conțină următoarele date:

- a) locul și data întocmirii sale;
- b) numele și adresa expeditorului;
- c) numele și adresa transportatorului;

- d) locul și data primirii bunului și locul prevăzut pentru eliberarea acestuia;
- e) numele și adresa destinatarului;
- f) denumirea curentă a naturii bunului și felul ambalajului, iar pentru bunurile periculoase, denumirea lor general recunoscută;
- g) numărul coletelor, marcajele speciale și numerele lor;
- h) greutatea brută sau cantitatea altfel exprimată a bunurilor;
- i) cheltuielile aferente transportului (taxa de transport, cheltuieli accesorii, taxele vamale și alte cheltuieli survenite de la încheierea contractului și pînă la eliberare);
- j) instrucțiunile necesare pentru formalitățile de vamă și altele, după caz;
- k) indicația că transportul este supus regimului stabilit de lege și nici unei alte clauze contrare.

(2) Dacă este cazul, scrisoarea de trăsură trebuie să conțină și indicațiile următoare:

- a) interzicerea transbordării;
- b) cheltuielile pe care expeditorul le ia asupra sa;
- c) totalul sumelor ramburs de perceput la eliberarea bunului;
- d) valoarea declarată a mărfii și suma care reprezintă interesul special la eliberare;
- e) instrucțiunile expeditorului către transportator cu privire la asigurarea mărfii;
- f) termenul convenit în care transportul trebuie să fie efectuat;
- g) lista documentelor remise transportatorului.

(3) Părțile pot insera în scrisoarea de trăsură orice altă indicație pe care ele o consideră utilă.”.

493. Articolele 996- 998 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 996.** Incorectitudinea datelor înscrise în scrisoarea de trăsură

(1) Expeditorul răspunde pentru toate cheltuielile și prejudiciul cauzat transportatorului din cauza inexactității sau insuficienței:

- a) indicațiilor menționate la art. 995¹ alin. (1) lit. b), d)-h) și j);
- b) indicațiilor menționate la art. 995¹ alin. (2);
- c) oricăror alte indicații sau instrucțiuni date de el pentru emiterea scrisorii de trăsură sau pentru a fi inserate în aceasta.

(2) Dacă, la cererea expeditorului, transportatorul înscrie în scrisoarea de trăsură mențiunile indicate în alin. (1) al prezentului articol, se consideră, pînă la proba contrarie, că acesta a acționat în contul expeditorului.

(3) Dacă scrisoarea de trăsură nu conține mențiunea prevăzută la art. 995¹ alin.(1) lit. k), transportatorul răspunde pentru toate cheltuielile și daunele pe care le-ar suporta persoana care are dreptul să dispună asupra mărfii datorită acestei omisiuni.

Articolul 997. Obligațiile transportatorului la preluarea bunului

(1) La preluarea bunului, transportatorul este obligat să verifice:

- a) exactitatea mențiunilor din scrisoarea de trăsură referitoare la numărul de colete, cît și la marcajul și la numerele lor;
- b) aspectul exterior al bunului și al ambalajului;
- c) modul de încărcare și aranjare a bunului în vehicul.

(2) Dacă transportatorul nu dispune de mijloacele corespunzătoare pentru a verifica datele menționate la alin. (1) lit. a), va consemna rezervele sale motivate în scrisoarea de

trăsură. De asemenea, el trebuie să motiveze rezervele față de starea exterioară sau ambalajul bunului. Rezervele nu-l obligă pe expeditor dacă nu le-a acceptat expres în scrisoarea de trăsură.

(3) Expeditorul poate cere transportatorului să verifice greutatea brută sau cantitatea exprimată în alt mod a bunului, precum și conținutul coletelor. Transportatorul are dreptul la compensarea cheltuielilor de verificare. Rezultatul verificării se consemnează în scrisoarea de trăsură.

Articolul 998. Răspunderea expeditorului pentru ambalaj

Expeditorul răspunde față de transportator pentru prejudiciul cauzat, prin ambalarea necorespunzătoare a bunului, persoanelor, echipamentului sau instalațiilor de transport sau altor bunuri, precum și pentru toate cheltuielile generate de o astfel de ambalare cu excepția cazului în care deficiențele, fiind evidente sau cunoscute de transportator la preluare, transportatorul nu a făcut rezerve cu privire la acestea.”.

494. La articolul 999:

cuvântul „clientul” se substituie cu cuvântul „expeditorul”, iar cuvântul „cărauș” cu cuvântul „transportator” la formele gramaticale corespunzătoare;

alineatul (1), după cuvintele „în vamă,” se va completa cu cuvintele „după caz”;

alineatul (3), după cuvântul „răspunde” se va completa cu cuvintele „conform dispozițiilor legale cu privire la mandat”, iar cuvântul „încărcăturii” se va substitui cu cuvântul „bunului”.

495. La articolul 1000:

alineat (1) cuvintele „semnată de cărauș” se exclud;

cuvântul „încărcăturii” se substituie cu cuvântul „bunului”, iar cuvântul „cărauș” se va substitui cu cuvântul „transportator” la formele gramaticale corespunzătoare;

la alineatul (2) cuvintele „cantitatea și semnele coletelor” se substituie cu cuvintele „de colete, cât și marcajele și numerele lor”.

496. Se completează cu articolul 1000¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1000**¹. Dreptul de rezoluțiune a raportului de transport de către expeditor

(1) Expeditorul are dreptul la rezoluțiunea raportului de transport în orice moment.

(2) Dacă expeditorul declară rezoluțiunea raportului de transport fără ca aceasta să fie o rezoluțiune pentru o neexecutare săvârșită de către transportator, acesta din urmă poate cere plata taxei de transport și alte cheltuieli cu deducerea economiei pe care transportatorul a obținut-o sau trebuie să o obțină din cauza rezoluțiunii.

(3) În locul pretenției întemeiate pe dispozițiile alin.(2), transportatorul poate cere plata unei treimi din taxa de transport.

(4) Dacă bunul deja a fost încărcat înainte de rezoluțiune, transportatorul poate cere instrucțiuni de la expeditor privind operațiunile ulterioare cu bunul sau poate cere descărcarea fără întârziere nejustificată a bunului. Dacă transportatorul nu primește instrucțiuni într-un termen rezonabil, el poate lua măsurile prevăzute de dispozițiile art. 1005 pe cheltuiala expeditorului.

(5) Dacă, în cazurile prevăzute de dispozițiile alin.(4), expeditorul dă instrucțiuni de descărcare a bunului, transportatorul este obligat să descarce bunul doar dacă aceasta

este posibil fără a împiedica activitatea curentă a transportatorului și fără a cauza pagube altor clienți sau destinatari.

(6) Dacă expeditorul declară rezoluțiunea pentru neexecutare săvârșită de către transportator, acesta din urmă este obligat să descarce bunul fără întârziere nejustificată, pe cheltuiala transportatorului.”.

497. La art. 1001:

cuvîntul „clientul” se va substitui cu cuvîntul „expeditorul”, iar cuvîntul „cărauș” cu cuvîntul „transportator” la formele gramaticale corespunzătoare.

la alineatul (6) cuvîntul „lit. c)” se va substitui cu cuvîntul „lit. b)”.

498. Se completează cu articolul 1001¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1001¹**. Scrisoarea de trăsură negociabilă

(1) Scrisoarea de trăsură nu este negociabilă, cu excepția cazului cînd în ea se cuprinde o mențiune expresă în acest sens sau cînd legea prevede altfel.

(2) În cazul în care este negociabilă, scrisoarea de trăsură la ordin se transmite prin gir, iar cea la purtător prin remitere.

(3) Atunci cînd scrisoarea de trăsură este la ordin sau la purtător, dreptul de proprietate asupra bunului se transferă prin efectul transmiterii acestei scrisori.

(4) Forma și efectele girurilor, anularea și înlocuirea scrisorii de trăsură sunt supuse dispozițiilor privitoare la cambie și biletul la ordin.

(5) Ultimul giratar al unui sir neîntrerupt de giruri care este posesor al titlului este considerat proprietar. Debitorul care își îndeplinește obligația rezultînd din titlu este eliberat, numai dacă nu a existat fraudă sau culpă gravă din partea sa.”.

499. La art. 1002:

cuvîntul „încărcăturii” se substituie cu cuvîntul „bunului”, cuvîntul „căraușului” se va substitui cu cuvîntul „transportatorului” și cuvîntul „cheltuielilor” se substituie cu cuvîntul „plăților”;

alienatul (3), după cuvintele „în temeiul alin.(1)” se completează cu cuvintele „și (2)”.

500. Articolele 1003 și 1004 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1003**. Imposibilitatea executării contractului

(1) Dacă, pentru un motiv oarecare, înainte ca bunul să fi ajuns la destinație, executarea contractului în condițiile stabilite în scrisoarea de trăsură este sau devine imposibilă, transportatorul trebuie să ceară indicații celui îndreptățit de a dispune de bun conform dispozițiilor art. 1001.

(2) Dacă împrejurările permit executarea transportului în condiții diferite de cele stabilite în scrisoarea de trăsură și nu poate obține în timp rezonabil indicații de la cel îndreptățit conform dispozițiilor art. 1001, transportatorul trebuie să ia măsurile pe care le consideră cele mai bune în interesul celui îndreptățit să dispună.

Articolul 1004. Circumstanțele care împiedică predarea bunului

(1) În cazul în care după sosirea bunului la locul de destinație se ivesc impedimente la eliberare, transportatorul cere instrucțiuni de la expeditor. Dacă

destinatarul refuză să preia bunul, expeditorul are dreptul să dispună de ea fără a prezenta primul exemplar al scrisorii de trăsură.

(2) Destinatarul poate, chiar și în cazul refuzului de a prelua bunul, să mai ceară livrarea ei cât timp transportatorul nu a primit o indicație contrară de la expeditor sau nu a dispus de bun.

(3) Dacă apare un impediment de livrare după ce destinatarul a dat indicații, în baza prerogativelor sale prevăzute de dispozițiile art.1001 alin.(3), ca bunul să fie livrat unui terț, atunci, la aplicarea dispozițiilor alin.(1) și (2) din prezentul articol, destinatarul ia locul expeditorului, iar terțul locul destinatarului.”.

501. La articolul 1005:

cuvântul „cărăușului” se substituie cu cuvântul „transportatorului”, cuvântul „clientului” se substituie cu cuvântul „expeditorului” și cuvântul „încărcătura” se substituie cu cuvântul „bunului”, la formele gramaticale corespunzătoare;

alineatul (1) se completează cu cuvintele „nu sunt consecința vinovăției sale.”;

la alineatul (5) cuvintele „și obiceiurile locului” se substituie cu cuvintele „sau uzanțele de la locul”.

502. La articolul 1006 cuvântul „încărcăturii” se substituie cu cuvântul „bunului” și cuvântul „cărăușul” se substituie cu cuvântul „transportatorul” la formele gramaticale corespunzătoare.

503. După articolul 1006 se completează cu textul:

„§2 *Răspunderea transportatorului*”.

504. Articolele 1007 -1010 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1007.** Temeiul răspunderii transportatorului

(1) Transportatorul răspunde pentru distrugerea, pierderea totală sau parțială ori pentru deteriorarea bunului în măsura în care distrugerea, pierderea sau deteriorarea a avut loc între momentul preluării și cel al livrării, precum și pentru depășirea termenului de livrare.

(2) Transportatorul răspunde ca de propriile sale acțiuni și omisiuni, de acțiunile și omisiunile prepușilor săi și ale oricăror alte persoane la serviciile cărora recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcțiilor lor.

Articolul 1008. Exonerarea de răspundere

(1) Transportatorul este exonerat de răspundere pentru distrugerea, pierderea, deteriorarea bunului sau depășirea termenelor de transportare dacă:

a) acestea se datorează vinovăției celui îndreptățit să dispună de bun;

b) acestea se datorează indicațiilor celui îndreptățit să dispună de bun în cazul în care nu au fost provocate de vinovăția transportatorului;

c) acestea se datorează unui viciu propriu al bunului;

d) acestea se datorează circumstanțelor pe care transportatorul nu putea să le evite și ale căror consecințe nu le putea preveni.

(2) Transportatorul nu poate fi exonerat de răspundere din motivul defecțiunilor vehiculului pe care-l folosește pentru efectuarea transportului, nici al vinovăției locatorului sau a prepușilor acestuia din urmă.

(3) Sub rezerva dispozițiilor art.1009 alin.(2)-(5), transportatorul este exonerat de răspundere dacă distrugerea, pierderea sau deteriorarea bunului rezultă din riscurile speciale inerente unei sau mai multor din următoarele împrejurări:

a) utilizarea unor vehicule descoperite, fără prelată, dacă această utilizare a fost convenită expres și consemnată în scrisoarea de trăsură;

b) lipsa sau defectele ambalajului pentru bunurile expuse prin felul lor la risipire sau deteriorare, dacă aceste bunuri nu sunt ambalate sau sunt ambalate necorespunzător;

c) manipularea, încărcarea, stivuirea sau descărcarea au fost efectuate de expeditor, destinatar sau de un terț care acționează pentru expeditor ori destinatar;

d) natura unor bunuri expuse, datorită însăși naturii lor, fie la pierdere totală sau parțială, fie la deteriorare în special prin spargere, rugină, deteriorare internă și spontană, uscare, curgere, pierdere normală sau prin acțiunea insectelor sau a rozătoarelor;

e) insuficiența sau imperfecțiunea marcajelor sau a numerelor coletelor;

f) transportarea animalelor vii.

(4) Dacă în baza dispozițiilor prezentului articol, transportatorul nu răspunde de unii factori care au cauzat prejudiciul, răspunderea sa nu este angajată decât în măsura în care factorii de care el răspunde, în baza dispozițiilor prezentului articol, au contribuit la prejudiciu.

Articolul 1009. Sarcina probațiunii

(1) Sarcina probei faptului că distrugerea, pierderea, deteriorarea ori depășirea termenului de livrare se datorează uneia din împrejurările menționate de dispozițiile art.1008 alin.(1) revine transportatorului.

(2) În cazul în care transportatorul susține că, în raportul de împrejurări, distrugerea, pierderea sau deteriorarea se putea produce din cauza unui sau mai multor riscurile menționate de dispozițiile art.1008 alin.(3), se prezumă că prejudiciul s-a produs în acest fel. Cel îndreptățit să dispună de bun poate însă dovedi că prejudiciul nu s-a produs ori nu s-a produs exclusiv din cauza unuia dintre aceste riscuri.

(3) Prezumția stipulată la alin.(2) nu operează în cazul prevăzut de dispozițiile art.1008 alin.(3) lit.a) în cazul unei pierderi anormale sau pentru pierderea unor colete întregi.

(4) La transportul cu un vehicul dotat cu instalații speciale de protecție a bunului împotriva efectelor căldurii, frigului, ale schimbărilor de temperatură sau umidității aerului, transportatorul poate invoca dispozițiile art.1008 alin.(3) lit. d) numai dacă dovedește că a luat toate măsurile posibile, ținând cont de circumstanțe, în vederea alegerii, întreținerii și utilizării acestor instalații speciale și că a respectat indicațiile speciale date în acest sens.

(5) Transportatorul poate invoca dispozițiile art.1008 alin.(3) lit.f) doar dacă dovedește că a luat toate măsurile care, în mod obișnuit, ținând cont de circumstanțe, trebuie luate și că a respectat indicațiile speciale pe care le-a primit.

Articolul 1010. Încălcarea termenului de livrare a bunului

Termenul de livrare este încălcat atunci când bunul nu a fost livrat în interiorul termenului convenit sau, în cazul în care nu s-a convenit asupra unui termen, când durata efectivă a transportului depășește durata care poate fi acordată în mod rezonabil unui transportator diligent, ținându-se cont de circumstanțe și, printre altele, în cazul unei încărcări parțiale, de timpul necesar pentru asamblarea unei încărcări complete în condiții normale.”.

505. La articolul 1011:

cuvântul „încărcăturii” se va substitui cu cuvântul „bunului” și cuvântul „cărăuș” se va substitui cu cuvântul „transportator” la formele gramaticale corespunzătoare;

a alineatul (3) cifra „1003” se va substitui cu cifra „1014”;

la alineatul (4) cuvintele „încărcătura conform legilor locului unde se află ea” se vor substitui cu cuvintele „bun la propria discreție.”.

506. La articolele 1012 și 1013 cuvântul „încărcăturii” se va substitui cu cuvântul „bunului”, cuvântul „cărăuș” se va substitui cu cuvântul „transportator” și cuvântul „client” se va substitui cu cuvântul „expeditor ” la formele gramaticale corespunzătoare.

507. Articolul 1014 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 1014. Determinarea valorii bunului la pierderea ei și plata despăgubirilor

(1) Dacă, în baza dispozițiilor din prezenta secțiune, transportatorul trebuie să plătească despăgubiri pentru pierderea totală ori parțială a bunurilor, despăgubirea se va calcula în funcție de valoarea bunurilor la locul și din momentul preluării.

(2) Valoarea bunurilor se determină în baza prețului de bursă, iar în lipsa unui asemenea preț, în baza prețului de piață, iar în lipsa unor asemenea prețuri, la prețul obișnuit al bunurilor cu aceleași caracteristici.

(3) Totuși, despăgubirea nu poate depăși 8,33 unitati de calcul pe kg de greutate brută lipsă.

(4) În afară de plata despăgubirilor prevăzute de dispozițiile alin.(1), urmează a fi restituite taxele de transport, taxele vamale și alte cheltuieli de transport, și anume, în cazul pierderii totale a bunurilor – integral, iar în cazul pierderii parțiale – parțial. Alte despăgubiri pentru pierdere nu sunt datorate.

(5) Dacă bunurile au fost livrate cu întârziere, iar cel îndreptățit să dispună dovedește că prin aceasta a suferit un prejudiciu, transportatorul va plăti o despăgubire, însă numai pînă la mărimea taxei de transport.

(6) Despăgubiri în volum mai mare decît cel stabilit de dispozițiile prezentului articol pot fi pretinse doar atunci când valoarea bunurilor sau un interes special în privința livrării este consemnat conform dispozițiilor art. 1014¹ sau, după caz, a dispozițiilor art.1016.

(7) Unitatea de calcul menționată de dispozițiile alin.(3) reprezintă unitatea drepturilor speciale de tragere (*Special Drawing Rights*) în accepția Fondului Monetar Internațional.

(8) Sumele calculate conform dispozițiilor alin.(3) se recalculează la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data preluării bunurilor de către transportator sau la oricare altă dată convenită de părți.”.

508. Se completează cu articolul 1014¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1014¹**. Declararea valorii bunului

Expeditorul poate să declare în scrisoarea de trăsură, contra plății unui supliment de preț convenit, o valoare a bunului care depășește limita menționată de dispozițiile art. 1014 alin.(3) și, în acest caz, valoarea declarată înlocuiește această limită.”.

509. Articolele 1015-1017 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1015**. Răspunderea pentru deteriorarea bunului

(1) La deteriorarea bunului, transportatorul poartă răspundere egală cu deprecierea bunului. Întinderea despăgubirii se determină conform dispozițiilor art.1014 alin.(1), (2) și (4).

(2) Totuși, despăgubirea nu poate să depășească:

a) dacă totalul bunului este depreciat prin deteriorare, suma care ar fi trebuit plătită în caz de pierdere totală;

b) dacă numai o parte a bunului a fost depreciată prin deteriorare, suma care ar trebui plătită în caz de pierdere a părții depreciate.

Articolul 1016. Interesul special al expeditorului

(1) În schimbul unui supliment la taxa de transport, expeditorul poate stabili, prin consemnare în scrisoarea de trăsură, suma care reprezintă pentru el interesul ca bunul să nu fie pierdută, deteriorată ori livrată cu întârziere.

(2) Dacă s-a comunicat interesul special în privința livrării, se poate pretinde, independent de despăgubirea prevăzută de dispozițiile art.1014, 1014¹ și 1015 și pînă la concurența contravalorii interesului declarat, o despăgubire egală cu prejudiciul suplimentar pentru care s-a făcut dovada.

Articolul 1017. Dreptul la dobânzi al celui îndreptățit să dispună

Cel îndreptățit să dispună poate pretinde pentru despăgubirea datorată dobânzi în mărimea de 5% pe an. Dobînzile încep să curgă din momentul pretenției față de transportator sau, dacă nu a fost formulată o asemenea pretenție, din momentul chemării sale în judecată.”.

510. La articolul 1018:

cuvîntul „cărăușului” se va substitui cu cuvîntul „transportatorului”, iar cuvîntul „precizează” se va substitui cu cuvîntul „determină ” la formele gramaticale corespunzătoare;

la alineatul (2) cuvintele „prezentului capitol” se vor substitui cu cuvintele „prezentei secțiuni”.

511. Articolul 1019 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1019**. Interzicerea exonerării transportatorului de răspundere

(1) Transportatorul nu poate invoca dispozițiile din prezenta secțiune care exclud sau limitează răspunderea sa ori care răstoarnă sarcina probei dacă prejudiciul a fost cauzat cu intenție sau din culpă gravă.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător dacă faptele sunt săvârșite cu intenție sau din culpă gravă de către prepușii transportatorului sau ale oricărei alte persoane la serviciile cărora el recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau persoane lucrează în exercițiul funcțiunii lor. În acest caz, prepușii sau celelalte persoane nu au dreptul de a se prevala, în ceea ce privește răspunderea lor, de dispozițiile din prezentei secțiuni care exclud sau limitează răspunderea sa ori care răstoarnă sarcina probei.”.

512. După art. 1019 se completează cu următorul text:
„§3 *Pretenții și acțiuni*”.

513. Articolele 1020 și 1021 se modifică și vor avea următorul cuprins:
„**Articolul 1020.** Prezentarea pretențiilor

(1) Dacă destinatarul a primit bunul fără sa fi verificat în mod corespunzător starea ei în contradictoriu cu transportatorul sau dacă, cel mai târziu în momentul livrării, în caz de pierderi ori deteriorări aparente, sau, în termen de 7 zile, neluînd în considerare duminicile și sărbătorile legale, de la data livrării, în caz de pierderi sau deteriorări neaparente, nu a făcut rezerve transportatorului, indicînd natura generală a pierderii sau deteriorării, atunci se prezumă, pînă la proba contrarie, ca a primit marfa în starea descrisă în scrisoarea de trăsura. În caz de pierderi sau de deteriorări neaparente, rezervele arătate mai sus trebuie să fie făcute în scris.

(2) Dacă destinatarul și transportatorul au verificat împreună starea bunului, dovada contrară rezultatului acestei verificări se admite doar în cazul unor pierderi sau deteriorări ce nu pot fi recunoscute la examinarea exterioară (aparente) cu condiția că destinatarul a formulat obiecții scrise față de transportator în decursul a 7 zile, neluînd în considerare duminicile și zilele de sărbătoare, de la data acelei verificări.

(3) Pentru încălcarea termenului de livrare se pot cere despăgubiri doar dacă, în termen de 21 de zile din momentul în care bunul a fost pus la dispoziția destinatarului, este înaintată o obiecție scrisă către transportator.

(4) Transportatorul și destinatarul sînt obligați să-și acorde toate înlesnirile corespunzătoare pentru constatările și verificările necesare.

Articolul 1021. Termenul de prescripție în contractul de transport

(1) Termenul de prescripție în raporturile de transport este de un an. În cazul intenției sau al culpei grave, termenul de prescripție este de 3 ani.

(2) Curgerea termenului de prescripție începe:

a) în caz de pierdere parțială, de deteriorare a bunului sau de încălcare a termenului de transportare – din ziua predării bunului către destinatar;

b) în cazul pierderii totale – în a 30-a zi de la expirarea termenului de transportare, iar dacă acest termen nu este stabilit de părți sau de lege – în cea de-a 60-a zi din ziua preluării bunului de către transportator;

c) în toate celelalte cazuri – în ziua expirării unui termen de 3 luni de la data încheierii contractului de transport.

(3) O pretenție scrisă suspendă prescripția pînă în ziua în care transportatorul respinge pretenția în scris și restituie documentele care erau anexate. În caz de acceptare parțială a pretenției, prescripția nu-și reia cursul sau decît pentru partea din pretenție care

rămîne litigioasă. Dovada primirii pretenției sau a răspunsului și a restituirii documentelor cade în sarcina părții care invocă acest fapt. Pretențiile ulterioare avînd același obiect nu suspendă prescripția.”.

514. După articolul 1021 se completează cu următorul text:

„§4. *Dispoziții referitoare la transportul efectuat de transportatori succesivi*”.

515. Articolele 1022-1025 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1022.** Răspunderea transportatorilor succesivi

(1) Dacă un transport care constituie obiectul unui singur contract este realizat de mai mulți transportatori succesivi, fiecare din ei răspunde pentru executarea întregului transport.

(2) Cel de-al doilea transportator și oricare transportator care urmează devin, prin preluarea bunului și a scrisorii de trăsură, părți la contract în măsura condițiilor stabilite în scrisoarea de trăsură.

Articolul 1023. Preluarea bunului de la transportatorul anterior

(1) Transportatorul care preia bunul de la transportatorul anterior trebuie să înmîneze acestuia o confirmare de primire, datată și semnată. El trebuie să-și înscrie numele și adresa pe cel de-al doilea exemplar al scrisorii de trăsură. Dacă este cazul, va scrie rezervele sale conform dispozițiilor art.997 alin.(2) pe cel de-al doilea exemplar al scrisorii de trăsură și pe confirmarea de primire.

(2) Relațiile dintre transportatorii succesivi sînt reglementate de dispozițiile art.1000.

Articolul 1024. Înaintarea pretențiilor contra transportatorilor succesivi

(1) Acțiunea în despăgubire pentru distrugerea, pierderea și deteriorarea bunului sau pentru încălcarea termenului de livrare pot fi înaintate numai împotriva primului transportator, a ultimului sau a aceluia care a executat acea parte a transportului în care s-a produs evenimentul sau faptul ce a cauzat pierderea, deteriorarea sau întîrzierea.

(2) Una și aceeași acțiune poate fi îndreptată împotriva mai multor dintre acești transportatori.

Articolul 1025. Dreptul de regres

Dacă un transportator a plătit despăgubiri în baza dispozițiilor prezentului capitol, el are drept de regres, pentru suma plătită, împreună cu dobînzile și cheltuielile suportate, contra transportatorilor care au participat la executarea contractului de transport conform următoarelor reguli:

a) dacă prejudiciul a fost cauzat de un transportator, acesta trebuie să suporte singur despăgubirile plătite de el sau de un alt transportator;

b) dacă prejudiciul a fost cauzat prin fapta a doi sau mai mulți transportatori, fiecare va plăti o sumă proporțională părții sale de răspundere. În cazul în care nu se poate stabili partea de răspundere a fiecăruia, transportatorii răspund în funcție de partea care le revine din taxa de transport;

c) dacă nu se poate stabili care din transportatori răspunde pentru prejudiciu, despăgubirea se repartizează între toți transportatorii în proporția care se va determina conform regulii menționate la lit. b).”.

516. La articolele 1026 și 1027 cuvântul „cărăuș” se substituie cu cuvântul „transportator” la formele gramaticale corespunzătoare.

517. Articolul 1027 se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Dispozițiile art. 1021 sînt aplicabile acțiunilor în regres între transportatori. Totuși, prescripția curge fie din ziua pronunțării unei hotărîri judecătorești definitive, prin care se fixează despăgubirile care urmează să fie plătite în virtutea dispozițiilor prezentei secțiuni, fie, în cazul în care o astfel de hotărîre nu exista, începînd din ziua plății efective.”.

518. La articolul 1028:

1) cuvântul „cărăuș” se substituie cu cuvântul „transportator”, iar cuvântul „client” se substituie cu cuvântul „expeditor” la formele gramaticale corespunzătoare;

2) după cuvintele „să convină” se completează cu cuvintele „între ei”.

519. Articolul 1029 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1029.** Nulitatea convențiilor

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art.1028, orice clauză care, în mod direct sau indirect, derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni este lovită de nulitate absolută. Nulitatea unor asemenea clauze nu are drept consecință nulitatea celorlalte clauze din contract.

(2) Este nulă îndeosebi acea convenție prin care s-ar ceda transportatorului beneficiul asigurării bunului, precum și orice convenție asemănătoare.

(3) Nulă este și convenția în a cărei bază sarcina probei este răsturnată.”.

520. Articolul 1030 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1030.** Contractul de mandat

(1) Prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice sau în alt mod de a afecta direct poziția juridică a mandantului în raport cu un terț, iar mandatarul, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului.

(2) Dispozițiile cu privire la mandat se aplică în mod corespunzător și atunci cînd mandatarul are doar dreptul, dar nu și obligația, de a acționa în numele și pe contul mandantului.

(3) Mandantul este obligat să coopereze cu mandatarul în scopul exercitării mandatului. Mandantul în special este obligat:

a) să răspundă la cererile mandatarului de furnizare a informației în măsura în care această informație este necesară pentru a permite mandatarului să-și îndeplinească obligațiile contractuale;

b) să dea indicații privitor la executarea obligațiilor contractuale în măsura în care aceasta este necesar conform contractului sau rezultă dintr-o cerere de a da indicații în temeiul dispozițiilor art. 1040¹.”.

521. Se completează cu articolul 1031¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1031**¹. Forma mandatului

(1) Mandatul dat pentru încheierea unui act juridic supus, potrivit legii, unei anumite forme trebuie să respecte acea formă, sub sancțiunea aplicabilă actului însuși.

(2) Cerința de formă a mandatului prevăzută de dispozițiile alin.(1) se consideră întrunită și când doar procura eliberată de mandant poartă acea formă.”.

522. La articolul 1032 alineatul (2) cuvintele „autenticat notarial și dat în avans pentru incapacitatea mandantului” se substituie cu cuvintele „de ocrotire în viitor”.

523. La articolul 1033:

1) alineatul (2) cuvîntul „profesional” se substituie cu cuvintele „îndeplinit de către un profesionist”;

2) se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Remunerația se plătește la momentul când mandatul a fost îndeplinit și mandatarul a dat socoteală despre aceasta mandantului.”.

524. Se completează cu articolul 1033¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1033**¹. Remunerarea mandatarului după încetarea raportului de mandat

(1) Dacă părțile au convenit asupra plății unei remunerații pentru serviciile prestate, raportul de mandat a încetat, însă mandatul nu a fost îndeplinit, remunerația se plătește din momentul în care mandatarul dă socoteală despre executarea obligațiilor rezultate din contract.

(2) Dacă mandatul se dă pentru încheierea unui act juridic, iar mandantul a încheiat actul juridic de sine stătător sau o altă persoană desemnată de către mandant a încheiat actul juridic din numele mandantului, mandatarul are dreptul la remunerație sau la o parte proporțională din remunerație dacă încheierea actului juridic poate fi atribuită, total sau parțial, executării obligațiilor mandatarului rezultate din contract.

(3) Dacă mandatul se dă pentru încheierea unui act juridic și acesta este încheiat după încetarea raportului de mandat, mandantul trebuie să plătească remunerația dacă sunt întrunite următoarele condiții cumulative:

a) remunerația s-a convenit doar pentru încheierea actului juridic;

b) încheierea actului juridic este, în principal, rezultatul eforturilor mandatarului;

c) actul juridic este încheiat într-un termen rezonabil după încetarea raportului de mandat.”.

525. Articolul 1035 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1035**. Obligația de a acționa în interesul mandantului

(1) Mandatarul trebuie să acționeze în conformitate cu interesele mandantului, în măsura în care acestea au fost comunicate mandatarului sau se putea aștepta în mod rezonabil că mandatarul le-a cunoscut.

(2) Dacă mandatarul nu cunoaște suficient interesele mandantului pentru a-i permite să execute corespunzător obligațiile rezultate din contract, mandatarul este ținut să ceară informație de la mandant.”.

526. Se completează cu articolul 1035¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1035¹**. Obligația de competență și prudență

(1) Mandatarul este ținut să-și execute obligațiile rezultate din contract cu competența și prudența la care mandantul este îndreptățit să se aștepte în funcție de împrejurări.

(2) Dacă mandatarul profesează un nivel mai înalt de competență și prudență, mandatarul este ținut să manifeste acel nivel de competență și prudență.

(3) Dacă mandatarul este sau pretinde a fi membru al unui grup de profesioniști pentru care există standarde (coduri de conduită, de etică, de deontologie etc.) stabilite de o autoritate competentă ori de grup însuși, mandatarul este ținut să manifeste nivelul de competență și prudență prevăzute de acele standarde.

(4) La determinarea nivelului de competență și prudența la care mandantul este îndreptățit să se aștepte, se ține cont, în special, de:

a) natura, magnitudinea, frecvența și previzibilitatea riscurilor inerente executării obligațiilor;

b) dacă obligațiile sunt executate de o persoană care nu este profesionist sau dacă mandatul este titlu gratuit;

c) mărimea remunerației pentru executarea obligațiilor;

d) timpul disponibil în mod rezonabil pentru executarea obligațiilor.”.

527. La articolul 1037 alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) Dacă, pentru încheierea unui act juridic, sînt desemnați mai mulți mandatar, oricare dintre ei poate încheia actul de sine stătător, cu excepția cazului cînd necesitatea consimțămîntului celorlalți mandatar rezultă expres din lege sau din contract.

(2) Dacă s-a stipulat că mandatarii urmează să încheie împreună toate actele vizate în mandat , pentru executarea obligațiilor asumate ei răspund solidar.”.

528. Articolul 1040 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1040**. Abaterea de la indicațiile mandantului

(1) Mandantul are dreptul să dea indicații mandatarului, iar mandatarul este obligat să le îndeplinească.

(2) Mandatarul este în drept să se abată de la indicațiile mandantului dacă, în funcție de circumstanțe, poate presupune că mandantul, avînd cunoștință de situația creată, ar fi aprobat o asemenea abatere. Pînă la abaterea de la indicațiile mandantului, mandatarul este obligat să-l notifice despre noile circumstanțe și să aștepte decizia lui, cu excepția cazurilor cînd amînarea prezintă un pericol pentru executare.

(3) Mandatarul este ținut să-l avertizeze pe mandant în unul din următoarele cazuri:

a) dacă indicația face ca executarea obligațiilor rezultate din contract să fie semnificativ mai costisitoare sau ia semnificativ mai mult timp decît s-a convenit inițial;

b) dacă indicația contravine scopului contractului sau în alt mod prejudiciază interesele mandantului.

(4) Dacă mandantul nu revocă indicația fără întîrzieri nejustificate după ce a fost avertizat de către mandatar, indicația se consideră o modificare a raportului de mandat în temeiul dispozițiilor art. 1040⁴.”.

529. Se completează cu articolele 1040¹-1040⁴ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1040¹**. Cererea de a se da o indicație

(1) Mandatarul este ținut să ceară o indicație la primirea unei informații care impune ca mandantul să ia o decizie privind executarea obligațiilor rezultate din contract sau privind conținutul actului juridic.

(2) Mandatarul este ținut să ceară o indicație dacă mandatul constă în încheierea unui act juridic, iar contractul nu prevede dacă actul juridic urmează a fi încheiat din numele mandantului sau din numele mandatarului, dar pe contul mandantului.

Articolul 1040². Consecințele neprimirii indicației

(1) Dacă mandantul nu dă indicația necesară conform contractului sau conform dispozițiilor art. 1040¹alin.(1), mandatarul poate, după circumstanțe:

a) să recurgă la mijloacele de apărare ale creditorului în caz de neexecutare a obligațiilor;

b) să-și execute obligațiile pe baza așteptărilor, preferințelor și priorităților pe care mandantul în mod rezonabil le-ar fi avut, ținând cont de informațiile și indicațiile acumulate.

(2) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(1) lit. b), mandatarul are dreptul la o ajustare proporțională a remunerației și a timpului acordat sau necesar pentru încheierea actului juridic.

(3) Dacă mandantul nu dă o indicație cerută în temeiul dispozițiilor art. 1040¹ alin. (2), mandatarul are dreptul de a alege una din opțiunile prevăzute de dispozițiile art. 1040¹ alin. (2), sau să suspende executarea obligațiilor în condițiile legii.

(4) Remunerația ajustată care trebuie plătită conform dispozițiilor alin.(2) trebuie să fie rezonabilă și să fie determinată folosind aceleași metode de calcul ca și cele folosite la stabilirea remunerației inițiale pentru executarea obligațiilor rezultate din contract.

Articolul 1040³. Lipsa timpului pentru a cere sau aștepta o indicație

(1) Dacă mandatarul este ținut să ceară o indicație în temeiul dispozițiilor art. 1040¹ însă trebuie să acționeze înainte de a putea contacta mandantul și să ceară o indicație, sau trebuie să acționeze înainte de primirea indicației, mandatarul poate să-și execute obligațiile pe baza așteptărilor, preferințelor și priorităților pe care mandantul în mod rezonabil le-ar fi avut, ținând cont de informațiile și indicațiile acumulate.

(2) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(1), mandatarul are dreptul la o ajustare proporțională a remunerației și a timpului acordat sau necesar pentru executarea obligațiilor rezultate din contract în măsura în care această ajustare este rezonabilă, ținând cont de împrejurările cazului.

Articolul 1040⁴. Modificări ale raportului de mandat

(1) Raportul de mandat se consideră modificat:

a) dacă mandantul modifică în mod semnificativ mandatul mandatarului;

b) dacă mandantul nu revocă o indicație fără întârzieri nejustificate după ce a fost avertizat în conformitate cu dispozițiile art. 1040 alin.(3).

(2) În cazul modificării raportului de mandat în temeiul dispozițiilor alin.(1), mandatarul are dreptul, la alegerea sa:

a) la o ajustare proporțională a remunerației și a timpului acordat sau necesar pentru executarea obligațiilor rezultate din contract;

b) la despăgubiri, conform dispozițiilor art. 14, pentru a pune mandatarul în situația în care el s-ar fi aflat dacă raportul de mandat nu era modificat.

(3) În cazul unei modificări a raportului de mandat conform dispozițiilor alin.(1), mandatarul de asemenea poate declara rezoluțiunea raportului de mandat, cu excepția cazului în care modificarea este minoră sau este în avantajul mandatarului.

(4) Remunerația ajustată care trebuie plătită conform dispozițiilor alin.(2) lit. a) trebuie să fie rezonabilă și să fie determinată folosind aceleași metode de calcul ca și cele folosite la stabilirea remunerației inițiale pentru executarea obligațiilor rezultate din contract.”.

530. Articolul 1041 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1041.** Obligația prezentării informațiilor și a dării de seamă despre executarea mandatului

(1) Mandatarul este obligat:

a) să transmită mandantului, în măsura rezonabilă conform circumstanțelor, toate informațiile despre negocieri sau alte acțiuni în vederea posibilei încheieri a actului juridic, precum și despre evoluțiile ulterioare;

b) să dea lămuririle cerute de mandant asupra executării mandatului;

c) la executarea mandatului, să-l informeze neîntârziat pe mandant și să prezinte darea de seamă privind modul în care și-a executat obligațiile, inclusiv identitatea terțului cu care s-a încheiat actul juridic, precum și privind bunurile transmise sau primite și cheltuielile suportate în executarea obligațiilor sale. Această obligație apare și în caz de încetare a raportului de mandat fără îndeplinirea completă a mandatului.

(2) Convenția în al cărei temei obligațiile mandatarului prevăzute de dispozițiile alin.(1) sînt, pentru viitor, excluse sau limitate se face în scris.”.

531. Articolul 1046 alineatul (1) se completează cu propoziția „Această regulă se aplică chiar dacă raportul de mandat a încetat fără ca mandatul să fie îndeplinit.”

532. Articolele 1050-1051 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1050.** Rezoluțiunea raportului de mandat și revocarea mandatului

(1) Oricare din părți poate să declare rezoluțiunea raportului de mandat oricînd și fără motive. Revocarea mandatului este echivalentă cu rezoluțiunea raportului de mandat.

(2) Revocarea mandatului notificată numai mandatarului nu se poate opune terților care, fără a ști despre revocare, au contractat cu bună-credință cu mandatarul. În acest caz, mandantul are drept de regres împotriva mandatarului.

(3) Mandatarul poate revoca mandatul doar în așa fel încît să fie posibil pentru mandant să se îngrijească în continuare de actele asupra cărora s-a contractat, cu excepția cazului cînd există motiv întemeiat pentru a revoca.

(4) Dacă a revocat mandatul pe temeiul dispozițiilor prezentului articol, mandantul este obligat față de mandatar la compensarea tuturor cheltuielilor apărute în executarea contractului. Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandantul trebuie să plătească mandatarului remunerația convenită.

(5) Este nulă clauza prin care se exclude sau limitează dreptul unei părți de a la rezoluțiunea raportului de mandat dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 1051. Decesul sau instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară în privința mandantului

(1) Raporturile contractuale nu încetează prin decesul sau prin instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară în privința mandantului dacă nu s-a convenit altfel sau dacă aceasta nu rezultă din conținutul obligației contractuale.

(2) Dacă raporturile contractuale încetează prin decesul ori prin instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară în privința mandantului, mandatarul trebuie să continue executarea obligațiilor contractuale în cazul în care amânarea ar fi legată de pericolul unor pierderi pentru mandant sau pentru succesorii lui. Executarea mandatului continuă pînă cînd succesorul sau reprezentantul legal al mandantului poate lua toate măsurile necesare. Raporturile contractuale sînt considerate în această privință ca fiind valabile.

(3) Dacă raporturile contractuale încetează prin decesul sau prin instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară în privința mandantului, față de mandatar contractul se consideră valabil pînă în momentul în care acesta ia cunoștință ori trebuie să cunoască motivul încetării.”.

533. Se completează cu articolul 1052¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1052¹.** Încetarea raportului de mandat în caz de pluralitate de mandatar
În lipsa unei convenții contrare, mandatul dat mai multor mandatar obligati să încheie actele împreună încetează chiar și atunci cînd cauza încetării îl privește numai pe unul dintre ei.”

534. La articolul 1053 alineatul (1) cuvîntul „fiduciar” se exclude.

535. La articolul 1059 alineatul (1) după cuvîntul „administratotel” se completează cu cuvîntul „fiduciar”.

536. Articolul 1060 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1060.** Aplicarea dispozițiilor referitoare la mandat
Raporturilor de administrare fiduciară li se aplică în modul corespunzător dispozițiile referitoare la mandat.”.

537. La articolul 1069 cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea raportului de comision”.

538. Articolele 1072 și 1073 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1072.** Rezoluțiunea raportului de comision din inițiativa comitentului

(1) Comitentul are dreptul la rezoluțiunea raportului de comision în orice moment.

(2) În cazul rezoluțiunii raportului de comision, comitentul este obligat să plătească comisionarului pentru actele juridice deja încheiate remunerația stipulată și să repare prejudiciul cauzat prin rezoluțiune.

Articolul 1073. Rezoluțiunea raportului de comision de către comisionar

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, comisionarul are dreptul la rezoluțiunea raportului de comision numai în cazul prevăzut de contract, în cazul inexistenței posibilității de a executa obligația asumată sau în cazul în care comitentul nu execută obligațiile contractuale.”.

539. La articolul 1074 cuvintele „reziliat contractul” se substituie cu cuvintele „declarat rezoluțiunea raportului de comision”, iar cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvântul „rezoluțiune”.

540. Articolele 1075 și 1076 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1075. Contractul de expediție

(1) Prin contractul de expediție o parte (expeditor) se obligă, pe contul și în numele celeilalte părți (client) sau în nume propriu, să organizeze transportul de bunuri prin încheierea unui contract de transport și îndeplinirea altor actele necesare în vederea efectuării transportării, iar clientul se obligă să achite remunerația convenită (comision).

(2) Contractul de expediție se încheie în scris. Clientul urmează să elibereze expeditorului procură dacă aceasta este necesară pentru executarea obligațiilor contractuale.

(3) Raporturilor rezultate din contractul de expediție se aplică în modul corespunzător dispozițiile referitoare la mandat sau, după caz, comision, dacă dispozițiile prezentului capitol nu prevăd altfel.

(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică și în cazurile în care, în conformitate cu condițiile contractului de transport, obligațiile expeditorului, în sensul alin.(1), le execută transportatorul.

Articolul 1076. Diligența expeditorului

(1) Expeditorul trebuie să organizeze transportul în special sub aspectul alegerii tipului de transport și a rutei, a transportatorului, să încheie contractele necesare de transport, depozit și expediție, să ofere informațiile necesare și să dea indicațiile necesare executării acestor contracte, în fiecare caz acționînd cu grija unui expeditor diligent.

(2) Expeditorul se poate obliga prin contractul de expediție să execute alte prestații privitoare la transport, cum ar fi cea de pază și de ambalare a bunului, de marcarea a bunului și de asigurare a procedurilor vamale, inclusiv de încheiere a contractelor necesare în acest scop.

(3) Expeditorul încheie contracte din nume propriu, iar dacă a fost împuternicit în mod expres de către client – din numele clientului.

(4) În decursul executării obligațiilor sale, el trebuie să țină seama de interesele clientului și să urmeze indicațiile acestuia.”.

541. La articolul 1078:

1) cuvîntul „încărcăturii” se substituie cu cuvintele „sau transportarea bunului”;

2) articolul se completează în final cu cuvintele „sau poate cere transportarea bunului către transportator. ”.

542. La articolul 1079 cuvîntul „încărcătură” se substituie cu cuvîntul „bun” la formele gramaticale corespunzătoare.

543. La articolul 1082 cuvîntul „cărăuș” se substituie cu cuvîntul „transportator”.

544. Articolul 1083 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1083.** Răspunderea expeditorului

(1) Expeditorul este ținut să repare prejudiciul cauzat prin pierderea sau deteriorarea bunurilor al căror transport el l-a organizat. Dispozițiile art. 1008, 1014, 1018 și 1019 se aplică în mod corespunzător.

(2) Expeditorul este ținut să repare prejudiciul care nu cade sub incidența dispozițiilor alin.(1) dacă el a încălcat obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 1076 alin.(1) sau (2). Expeditorul nu poartă răspundere dacă demonstrează că prejudiciul nu putea fi evitat nici măcar dacă se exercita diligența cuvenită.

(3) Dacă comportamentul clientului sau viciile specifice ale bunurilor au contribuit la cauzarea prejudiciului, obligația de despăgubire și mărimea despăgubirii depind de măsura în care aceste circumstanțe au contribuit la prejudiciu.

(4) Dispozițiile art. 1021 se aplică pretențiilor rezultate din contractele de expediție.”.

545. După titlul Capitolului XVII „DEPOZITUL” se completează cu următorul text:

„Secțiunea 1
Dispoziții comune”.

546. Articolul 1086 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1086.** Contractul de depozit

Prin contract de depozit o parte (deponent) se obligă să predea pentru păstrare, pe o perioadă determinată sau nedeterminată, bunul mobil celeilalte părți (depozitar), iar depozitarul se obligă să păstreze bunul mobil și să-l restituie la cerere.”.

547. La articolul 1088 alineatul (1) cuvintele „execută depozitul în cadrul unei activități profesionale” se substituie cu cuvintele „este un profesionsit”.

548. Articolul 1089 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Acceptarea de către deponent a restituirii bunului nu eliberează depozitarul de răspunderea pentru neexecutarea obligațiilor sale.”.

549. Articolul 1091 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În toate cazurile, subdepozitarul răspunde față de deponent pentru fapta sa.”.

550. La articolul 1093 alineatul (2) cuvintele „în drept” se substituie cu cuvîntul „obligat”.

551. Articolul 1095 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1095.** Obligația de restituire

(1) Depozitarul este obligat să restituie bunul în starea în care se afla la momentul în care l-a primit de la deponent.

(2) Dacă, avînd în vedere natura bunului depozitat sau a contractului, nu se poate aștepta în mod rezonabil ca bunul depozitat să fie restituit în starea în care se afla la momentul în care depozitarul l-a primit de la deponent, depozitarul este obligat să-l restituie în starea la care deponentul se putea aștepta în mod rezonabil.

(3) Riscul pieririi sau deteriorării fortuite rămîne în sarcina deponentului.

(4) Depozitarul căruia i s-a luat bunul depozitat și care a primit în locul lui o sumă de bani sau un alt bun trebuie să predea deponentului ceea ce a primit.

(5) Succesorul depozitarului care a vîndut cu bună-credință bunul despre care nu știa că este depozitat este ținut să restituie doar prețul primit sau să cedeze creanța sa contra cumpărătorului dacă prețul nu s-a plătit.”.

552. Articolul 1096 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Atunci cînd depozitarul a emis un înscris care face dovada depozitului ori care conferă detinătorului său dreptul de a retrage bunul depozitat, depozitarul poate cere să îi fie înapoiat acel înscris.”.

553. Articolul 1097 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă deponentul nu își ridică bunul depozitat la expirarea termenului de depozitare sau la cererea depozitarului, prevăzută de dispozițiile alin.(1), atunci depozitarul are dreptul de a vinde bunul depozitat conform dispozițiilor art. 597¹, cu condiția că depozitarul i-a dat deponentului un preaviz de durată rezonabilă, indicînd intenția de a purcede la vînzare.”.

554. Se completează cu articolul 1097¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1097¹**. Obligația de informare după depozitare

După încetarea depozitării, depozitarul este ținut să informeze deponentul despre:

a) orice deteriorare pe care bunul l-a suferit în decursul depozitării;
b) precauțiile necesare pe care deponentul trebuie să le ia înainte de a folosi sau transporta bunul, cu excepția cazului în care de la deponent se poate aștepta în mod rezonabil să cunoască despre necesitatea acestor precauții.”.

555. Articolul 1105 se substituie cu Secțiunea 2 cu următorul conținut:

„Secțiunea 2
Depozitul hotelier

„**Articolul 1105**. Răspunderea pentru bunurile aduse în hotel

(1) Persoana care oferă publicului servicii de cazare (hotelier), este răspunzătoare, potrivit regulilor privitoare la răspunderea depozitarului, pentru prejudiciul cauzat prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor aduse de client în hotel.

(2) Sunt considerate ca fiind aduse în hotel:

a) bunurile aflate în hotel pe perioada cazării clientului;
b) bunurile aflate în afara hotelului, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului își asumă obligația de supraveghere pe perioada cazării clientului;

c) bunurile aflate în hotel sau în afara acestuia, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului își asumă obligația de supraveghere pentru un interval de timp rezonabil, anterior sau ulterior cazării clientului.

(3) Hotelierul răspunde și pentru vehiculele clientilor lăsate în garajul sau în parcare hotelului, precum și pentru bunurile care, în mod obisnuit, se găsesc în acestea.

(4) În lipsă de clauză contrară, dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică în cazul animalelor de companie.

(5) Orice clauză contrară de la dispozițiile prezentei secțiuni în detrimentul clientului este nulă.

Articolul 1105¹. Răspunderea limitată

Răspunderea hotelierului este limitată pînă la concurența unei valori de o sută de ori mai mari decît pretul pentru o zi datorat de către client pentru camera oferită spre închiriere.

Articolul 1105². Răspunderea nelimitată

(1) Răspunderea hotelierului este nelimitată:

a) dacă prejudiciul este cauzat din culpa hotelierului sau a unei persoane pentru care acesta răspunde;

b) dacă bunurile au fost încredințate spre păstrare hotelierului;

c) dacă hotelierul a refuzat primirea în depozit a bunurilor clientului pe care, potrivit legii, era obligat să le primească.

(2) Hotelierul este obligat să primească în depozit bani, titlu de valoare, bijuterii și alte bunuri de preț cu excepția cazului în care ele sunt excesiv de valoroase sau excesiv de voluminoase, ținînd cont de mărimea sau statutul hotelului, precum și cu excepția cazului în care ele sunt periculoase.

Articolul 1105³. Lipsa răspunderii

Hotelierul nu răspunde atunci cînd deteriorarea, distrugerea ori furtul bunurilor clientului este cauzată:

a) de client, de persoana care îl însoțește sau care se află sub supravegherea sa ori de vizitatorii săi;

b) de un impediment în afara controlului hotelierului;

c) de natura bunului.

Articolul 1105⁴. Obligații ale hotelierului

(1) Hotelierul este obligat să primească în depozit documente, bani sau alte obiecte de valoare aparținînd clientilor săi.

(2) Hotelierul nu poate refuza depozitul acestor bunuri decît în cazul în care, tinînd seama de importanța și condițiile de exploatare ale hotelului, acestea sunt excesiv de valoroase ori sunt incomode sau periculoase.

(3) Hotelierul poate să examineze bunurile care îi sunt predate spre depozitare și să ceară depozitarea acestora într-un loc închis sau sigilat.

Articolul 1105⁵. Punerea la dispoziția clienților a casei de valori

Hotelierul care pune la dispoziția clienților săi, în camerele de hotel, o casă de valori nu este presupus a fi primit în depozit bunurile care vor fi depuse de clienții săi în casa de valori. În acest caz, sunt aplicabile dispozițiile art. 1105¹.

Articolul 1105⁶. Decăderea din dreptul la repararea prejudiciului

(1) Clientul este decăzut din dreptul la repararea prejudiciului suferit prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor pe care le-a adus el însuși ori care au fost aduse pentru el în hotel dacă:

a) în cel mult 24 de ore de la data la care a cunoscut prejudiciul nu a înștiințat administrația hotelului;

b) nu a exercitat dreptul la acțiunea în repararea prejudiciului în termen de 6 luni de la data producerii acestuia.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile în privința bunurilor prevăzute de dispozițiile art. 1105² alin. (1) lit. b) și c).

Articolul 1105⁷. Dreptul de retenție

În cazul neplății de către client a prețului camerei și a celorlalte servicii hoteliere prestate, hotelierul are un drept de retenție asupra bunurilor aduse de client, cu excepția documentelor și a efectelor personale fără valoare comercială.

Articolul 1105⁸. Valorificarea bunurilor

Hotelierul poate cere valorificarea bunurilor asupra cărora și-a exercitat dreptul de retenție, potrivit dispozițiilor legale privind urmărirea silită a bunurilor mobile.

Articolul 1105⁹. Localuri asimilate hotelurilor

Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și bunurilor aduse în sanatorii, spitale, pensiuni, vagoane de dormit, restaurante, teatre, biblioteci, săli de sport și altele asemănătoare.”.

556. Înainte de art. 1106 se completează cu următorul text:

**„Secțiunea 3
Sechestrul convențional”.**

557. Articolul 1106 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 1106. Sechestrul convențional

Sechestrul este depozitul în baza căruia persoanele remit un bun mobil sau imobil în litigiu unui terț, care se obligă să-l restituie, după terminarea procesului, celui care are drept asupra lui.”.

558. La articolul 1107 și 1109 titlul se completează în final cu cuvântul „convențional”.

559. Articolul 1108 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 1108. Drepturile depozitarului însărcinat cu sechestrul convențional

(1) Depozitarul însărcinat cu sechestrul nu are dreptul să facă în privința bunului nici o cheltuială sau alte acte, cu excepția celor de conservare, în lipsa unei stipulații contrare sau autorizații a instanței de judecată.

(2) Dacă natura bunului o cere, depozitarul însărcinat cu sechestrul este ținut să îndeplinească acte de administrare, regulile din materia mandatului fiind aplicabile în mod corespunzător.

(3) Depozitarul poate, totuși, cu sau fără consimțământul părților, cu autorizația instanței de judecată, să vîndă bunurile a căror depozitare implică cheltuieli disproporționate în raport cu valoarea lor. Suma încasată din vînzarea bunului va rămîne la depozitar în condițiile sechestrului.”.

560. Articolul 1111 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1111.** Domeniul de aplicare

(1) Sechestrul poate fi instituit și de instanța de judecată. În acest caz el este supus regulilor stabilite de Codul de procedură civilă, precum și de prezentul capitol, în măsura în care nu sînt incompatibile.

(2) Dispozițiile prezentului capitol se aplică, în completare, în cazul în care părțile litigiului judiciar sau arbitral împuternicesc un terț să dețină sumele bănești în calitate de fiduciar pe un cont fiduciar de sechestrul în condițiile contractului de cont fiduciar de sechestrul.

(3) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică în cazul în care părțile, la un moment cînd nu se află în litigiu judiciar sau arbitral, împuternicesc un terț să dețină sumele bănești în calitate de fiduciar pe un cont fiduciar de sechestrul în condițiile contractului de cont fiduciar de sechestrul.”.

561. La articolul 1129 alineatul (2) cuvintele „rezilierii contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunii raportului de magazinaj”.

562. Titlul Capitolului XIX se modifică și va avea următorul cuprins:

„**PACHETELE DE SERVICII DE CĂLĂTORIE ȘI PRODUSELE DE VACANȚĂ**”.

563. Titlul Secțiunii 1 al Capitolului XIX se modifică și va avea următorul cuprins:
„**Pachetele de servicii de călătorie, serviciile de călătorie asociate și intermedierea lor**”.

564. Articolele 1131 – 1144 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1131.** Contractul privind pachetul de servicii de călătorie

(1) Prin contract privind pachetul de servicii de călătorie un profesionist (organizatorul) se obligă să ofere celeilalte părți (călătorul) un pachet de servicii de călătorie, iar călătorul se obligă să plătească organizatorului prețul convenit al pachetului.

(2) Constituie pachet de servicii de călătorie (pachet) o combinație a cel puțin două tipuri diferite de servicii de călătorie destinate aceleiași călătorii sau vacanțe. Un pachet de servicii de călătorie de asemenea există:

a) dacă serviciile de călătorie prevăzute de contract au fost combinate la cererea călătorului sau în conformitate cu selecția acestuia; sau

b) dacă organizatorul acordă călătorului prin contract dreptul să aleagă, după încheierea contractului, dintr-o selecție de diferite tipuri de servicii de călătorie oferite de organizator.

(3) În sensul dispozițiilor prezentei secțiuni, serviciu de călătorie înseamnă:

a) transportul de pasageri;

b) cazarea care nu face parte intrinsecă din transportul de pasageri și care este realizată în alt scop decât cel rezidențial;

c) închirierea de autoturisme, de alte autovehicule sau de motociclete care necesită un permis de conducere de categoria A;

d) orice alt serviciu turistic care nu este parte intrinsecă a unui serviciu de călătorie în sensul lit. a), b) sau c).

(4) Serviciile care, de fapt, fac obiectul unor alte servicii de călătorie nu se consideră servicii de călătorie în sensul dispozițiilor alin.(3).

(5) O combinație de servicii de călătorie în care nu mai mult decât unul dintre serviciile de călătorie menționate de dispozițiile alin. (3) lit. a), b) sau c) este combinat cu unul sau mai multe servicii turistice menționate de dispozițiile alin. (3) lit. d) nu se consideră un pachet dacă aceste din urmă servicii turistice:

a) nu reprezintă o proporție semnificativă a valorii combinației și nu sunt prezentate ca fiind și nu reprezintă în alt fel o caracteristică esențială a combinației; sau

b) sunt selectate și achiziționate doar după începerea prestării unui serviciu de călătorie menționat de dispozițiile alin.(3) lit. a), b) sau c).

(6) Serviciul turistic menționat de dispozițiile alin.(5) lit. a) nu reprezintă o proporție semnificativă a valorii combinației dacă valorii lui i se atribuie mai puțin de 25% din valoarea combinației.

(7) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică contractelor privind:

a) pachetele și serviciile de călătorie asociate care durează mai puțin de 24 de ore, cu excepția situației în care acestea includ cazare peste noapte;

b) pachetele oferite și serviciile de călătorie asociate facilitate ocazional și fără scop lucrativ și numai unui grup restrâns de călători;

c) pachetele și serviciile de călătorie asociate achiziționate în temeiul unui contract-cadru pentru organizarea unei călătorii de afaceri, încheiat între profesioniști.

Articolul 1132. Delimitarea de intermediere

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art. 1144⁸ și 1144⁹, dispozițiile generale privind intermedierea se aplică intermedierei pachetelor de servicii de călătorie. Cu toate acestea, un profesionist nu poate invoca declarația sa sau clauza că el doar intermediază contracte dintre călător și persoane care vor presta toate sau unele servicii individuale de călătorie (prestatori de servicii) dacă călătorului i se oferă o combinație a cel puțin două

tipuri diferite de servicii de călătorie destinate aceleiași călătorii și una din următoarele condiții este întrunită:

a) călătorul selectează serviciile de la un singur punct de distribuție al profesionistului în cadrul aceluiasi proces de rezervare și serviciile respective sunt selectate înainte de acceptarea efectuării plății de către călător;

b) profesionistul oferă, promite sau facturează serviciile de călătorie la un preț forfetar sau total; sau

c) profesionistul promovează sau oferă servicii de călătorie sub denumirea de „pachet”, „ofertă combinată”, „regim forfetar (all inclusive)” sau „servicii all-in” sau sub o denumire similară.

(2) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin. (1), profesionistul se consideră organizator. În sensul dispozițiilor alin. (1) procesul de rezervare nu se consideră că a început atunci călătorul este consultat în privința necesităților sale de călătorie și dacă lui doar i se aduc la cunoștință ofertele de călătorie.

(3) În sensul dispozițiilor prezentei secțiuni, puncte de distribuție sunt:

a) spațiile comerciale mobile sau imobile;

b) pagini Web de comerț electronic și platforme de vânzare online similare ; sau

c) serviciile prin telefon.

(4) În cazul mai multor pagini Web și platforme de vânzare online similare potrivit dispozițiilor alin. (3) lit. b), dacă ele sunt prezentate călătorilor sub forma unei platforme unice, ele se consideră un punct de distribuție.

Articolul 1133. Procese de rezervare online asociate

(1) Profesionistul care a încheiat un contract privind pachetul de servicii de călătorie cu un călător printr-un proces de rezervare online sau care i-a intermediat pe aceeași cale un asemenea contract se consideră organizator al călătoriei la întrunirea următoarelor condiții cumulative:

a) profesionistul intermediază pentru călător în scopul aceleiași călătorii sau vacanțe, un contract privind un alt tip de serviciu de călătorie, oferind acces la procesul de rezervare online al altui profesionist,

b) profesionistul transmite numele călătorului, detaliile de plată și adresa de e-mail a călătorului către celălalt profesionist;

c) contractul se încheie cu celălalt profesionist în cel târziu 24 de ore după confirmarea încheierii contract privind primul serviciu de călătorie.

(2) Dacă contractul privind un alt tip de serviciu de călătorie sau mai multe contracte privind cel puțin un alt tip de serviciu de călătorie se încheie potrivit dispozițiilor alin. (1), toate contractele încheiate de către călător se consideră un singur contract privind pachetul de servicii de călătorie în sensul dispozițiilor art. 1131 alin. (1), cu excepțiile prevăzute de dispozițiile art. 1131 alin. (5).

Articolul 1134. Informații precontractuale

(1) Înainte de asumarea de către călător a unui contract sau a oricărei oferte corespunzătoare, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete este obligat să furnizeze călătorului informațiile standard prin intermediul formularului relevant care figurează în partea A sau B din anexa nr. 8 la Legea nr.1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, precum și următoarele informații, dacă acestea sunt aplicabile pachetului:

1) principalele caracteristici ale serviciilor de călătorie:

a) destinația (destinațiile) călătoriei, itinerariul și perioadele sejurului, cu datele corespunzătoare și, în cazul în care cazarea este inclusă, numărul de nopți incluse;

b) mijloacele de transport, caracteristicile și categoriile acestora, locurile, datele și orele de plecare și de întoarcere, duratele și locurile opririlor intermediare și ale legăturilor de transport.

În cazul în care nu este încă stabilită ora exactă, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete trebuie să informeze călătorul cu privire la ora aproximativă de plecare și de întoarcere;

c) locația, principalele caracteristici și, după caz, categoria turistică a unităților de cazare în temeiul normelor din țara de destinație;

d) serviciile de masă oferite;

e) vizitele, excursiile sau alte servicii incluse în prețul total convenit al pachetului;

f) dacă nu este clar din context, faptul că oricare dintre serviciile de călătorie vor fi furnizate călătorului ca parte a unui grup și, în acest caz, în măsura posibilului, dimensiunea aproximativă a grupului;

g) dacă posibilitatea călătorului de a beneficia de alte servicii turistice depinde de comunicarea orală efectivă, limba în care vor fi furnizate serviciile respective; și

h) dacă călătoria sau vacanța este adaptată în general pentru persoanele cu mobilitate redusă și, la cererea călătorului, informații precise privind gradul de adecvare a călătoriei sau vacanței luând în considerare nevoile călătorului;

2) denumirea comercială și adresa geografică a organizatorului și, dacă este cazul, ale intermediarului de pachete, precum și numerele de telefon și, după caz, adresele de e-mail ale acestora;

3) prețul total al pachetului, inclusiv taxele și, dacă este cazul, toate comisioanele, tarifele și alte costuri suplimentare sau, atunci când aceste costuri nu pot fi calculate în mod rezonabil anterior încheierii contractului, o indicație cu privire la tipul de costuri suplimentare pe care călătorul ar putea să fie obligat să le suporte în continuare;

4) modalitățile de plată, inclusiv orice sumă sau procentaj din preț care urmează să fie achitate sub formă de avans și calendarul pentru achitarea soldului sau garanțiile financiare care urmează să fie achitate sau furnizate de călător;

5) numărul minim de persoane necesar pentru ca serviciile din pachet să poată fi prestate și termenul menționat de dispozițiile art. 1141 alin. (7) srb. 1) înainte de

începerea călătoriei pînă la care este posibilă rezoluțiunea raportului contractual dacă nu se întrunește acest număr;

6) informații generale despre cerințele legate de pașaport și vize, inclusiv termenele aproximative de obținere a vizelor și informații referitoare la formalitățile legate de sănătate în țara de destinație;

7) informații privind dreptul călătorului de a declara rezoluțiunea raportului contractual oricînd înainte de începerea călătoriei, cu plata unui comision de rezoluțiune corespunzător sau, după caz, a comisioanelor de rezoluțiune standardizate solicitate de organizator, în conformitate cu dispozițiile art. 1141 alin. (1)-(3);

8) informații privind asigurarea facultativă sau obligatorie care să acopere costurile rezoluțiunii raportului contractual de către călător sau costurile de asistență, inclusiv taxele de întoarcere, în caz de accident, de boală sau de deces.

(2) Pentru contractele privind pachetele de servicii de călătorie încheiate prin telefon, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete trebuie să furnizeze călătorului informațiile standard prevăzute în partea B din anexa nr. 8 la Legea nr.1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova și informațiile prevăzute de dispozițiile alin. (1) lit. a)-h).

(3) În ceea ce privește pachetele definite la art. 1133, organizatorul și profesionistul cărora li se transmit datele sunt obligați să se asigure că fiecare dintre ei furnizează înainte de asumarea de către călător a unui contract sau a oricărei oferte corespunzătoare informațiile prevăzute de dispozițiile alin.(1) lit. a)-h), în măsura în care acestea sunt relevante pentru serviciile de călătorie pe care le oferă fiecare. De asemenea, organizatorul este obligat să furnizeze în același timp informațiile standard prin intermediul formularului prevăzut în partea C din anexa nr. 8 la Legea nr.1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova.

(4) Informațiile menționate de dispozițiile alin. (1)-(3) trebuie să fie furnizate într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat. În cazul în care aceste informații sunt furnizate în scris, ele trebuie să fie lizibile.

Articolul 1135. Caracterul obligatoriu al informațiilor precontractuale și încheierea contractului

(1) Informațiile furnizate călătorului în temeiul dispozițiilor art. 1134 alin. (1) sbp. 1), 3), 4), 5) și 7) formează o parte integrantă a contractului privind pachetul de servicii de călătorie și nu pot fi modificate decît prin acordul explicit al părților contractante. Înainte de încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete trebuie să transmită călătorului toate modificările cu privire la informațiile precontractuale într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat.

(2) Dacă organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete nu a îndeplinit cerințele în materie de informare cu privire la comisioanele, tarifele sau alte costuri suplimentare astfel cum sunt menționate de dispozițiile art. 1134 alin. (1) sbp. 3) înainte

de încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie, călătorul nu suportă respectivele comisioane, tarife sau alte costuri.

Articolul 1136. Conținutul contractului și documentele care trebuie furnizate înainte de începerea călătoriei

(1) Limbajul folosit în contractele privind pachetele de servicii de călătorie trebuie să fie simplu și inteligibil și, în cazul contractelor scrise, textul trebuie să fie lizibil. La încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie sau ulterior, fără întârzieri nejustificate, organizatorul sau intermediarul de pachete trebuie să pună la dispoziția călătorului un exemplar sau o confirmare a contractului pe un suport durabil. Călătorul are dreptul de a solicita o copie pe suport de hârtie în cazul în care contractul a fost încheiat în prezența fizică simultană a părților.

(2) În cazul contractelor negociate în afara spațiului comercial, se furnizează călătorului un exemplar sau confirmarea contractului privind pachetul de servicii de călătorie pe suport de hârtie sau, în cazul în care călătorul este de acord, pe un alt suport durabil.

(3) Contractul sau confirmarea contractului prezintă întregul conținut al acordului care include toate informațiile menționate de dispozițiile art. 1134 alin. (1) sbp. 1)-8) și următoarele informații:

1) cerințele speciale ale călătorului pe care organizatorul le-a acceptat;

2) informații cu privire la faptul că organizatorul:

a) este răspunzător pentru prestarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract în conformitate cu dispozițiile art. 1142; și

b) este obligat să acorde asistență în cazul în care călătorul se află în dificultate în conformitate cu dispozițiile art. 1144⁶;

3) denumirea entității responsabile de protecția în caz de insolvabilitate și datele de contact ale acestuia, inclusiv adresa sa geografică, și, după caz, denumirea autorității competente desemnate de statul în cauză în scopul respectiv și datele de contact ale acesteia;

4) numele, adresa, numărul de telefon, adresa de e-mail și, dacă este cazul, numărul de fax ale reprezentantului local al organizatorului, ale unui punct de contact sau ale altui serviciu care permite călătorului să contacteze rapid organizatorul și să comunice eficient cu acesta, să solicite asistență atunci când călătorul se află în dificultate sau să reclame orice viciu sesizat în timpul executării pachetului;

5) informații privind obligația călătorului de a comunica orice viciu pe care îl constată pe parcursul executării pachetului în conformitate cu dispozițiile art. 1144⁴;

6) în cazul minorilor neînsoțiți de un părinte sau de o altă persoană autorizată, care călătoresc pe baza unui contract care include cazare, informații care să permită contactul direct cu minorul sau cu persoana responsabilă de acesta în locul în care minorul este cazat;

7) informații privind procedurile interne de soluționare a reclamațiilor disponibile și privind mecanismele de soluționare alternativă a litigiilor prevăzute de lege;

8) informații privind dreptul călătorului la cesiunea contractului către un alt călător în conformitate cu dispozițiile art. 1138.

(4) În ceea ce privește pachetele definite de dispozițiile art. 1133, profesionistul căruia i se transmit datele trebuie să informeze organizatorul cu privire la încheierea unui contract care conduce la crearea unui pachet. Comerciantul trebuie să furnizeze organizatorului informațiile necesare pentru a se conforma obligațiilor care îi revin în calitate de organizator. Imediat ce organizatorul este informat cu privire la crearea unui pachet, organizatorul trebuie să furnizeze călătorului pe un suport durabil informațiile menționate de dispozițiile alin. (3) s.b.p. 1)-8).

(5) Informațiile menționate de dispozițiile alin. (3) și (4) trebuie să se furnizeze într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat.

(6) Cu suficient timp înainte de începerea călătoriei, organizatorul trebuie să pună la dispoziția călătorului toate chitanțele, bonurile și biletele necesare, informații privind ora programată a plecării și, după caz, termenul-limită pentru înregistrare, precum și orele programate ale opririlor intermediare, ale legăturilor de transport și ale sosirii.

Articolul 1137. Sarcina probei

Sarcina probei în ceea ce privește îndeplinirea cerințelor în materie de informare stabilite de dispozițiile art. 1134-1136 revine profesionistului.

Articolul 1138. Cesiunea contractului

(1) Călătorul are dreptul să cesioneze contractul unui terț care satisface toate condițiile aplicabile contractului respectiv, după ce îl înștiințează pe organizator în mod rezonabil înainte de începerea călătoriei, pe un suport durabil. Înștiințarea cu cel puțin 7 zile înainte de începerea călătoriei este considerată, în orice caz, rezonabilă.

(2) Cedentul și cesionarul contractului răspund solidar pentru achitarea soldului prețului pachetului și a tuturor comisioanelor, tarifelor și altor costuri suplimentare generate de această cesiune. Organizatorul trebuie să informeze cedentul contractului cu privire la costurile efective ale cesiunii. Aceste costuri nu pot fi nerezonabile și nu pot depăși costurile suportate efectiv de organizator ca urmare a cesiunii contractului.

(3) Organizatorul trebuie să prezinte cedentului contractului dovezi cu privire la costurile suplimentare, comisioanele sau alte costuri generate de cesiunea contractului.

Articolul 1139. Clauza privind modificarea condițiilor contractuale; dreptul la reducerea prețului

(1) După încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie, prețurile pot fi mărite numai în cazul în care contractul rezervă în mod explicit această posibilitate și stipulează dreptul călătorului la reducerea prețului în temeiul dispozițiilor alin.(5). În

acest caz, în contract se precizează modul în care urmează să fie calculate prețurile revizuite. Creșterile de prețuri sunt posibile numai ca o consecință directă a schimbărilor legate de:

a) prețul transportului de pasageri care rezultă din costul carburanților sau al altor surse de energie;

b) nivelul taxelor sau al comisioanelor aplicabile serviciilor de călătorie incluse în contract, impuse de părți terțe care nu sunt direct implicate în executarea pachetului, inclusiv taxele turistice, taxele de aterizare sau comisioanele de îmbarcare sau debarcare în porturi și aeroporturi; sau

c) cursul de schimb relevant pentru pachetul respectiv.

(2) Dacă creșterea prețului menționată de dispozițiile alin. (1) depășește 8% din prețul total al pachetului, se aplică dispozițiile art. 1140.

(3) Indiferent de valoarea sa, o creștere de preț nu produce efecte juridice decât dacă organizatorul trimite călătorului o notificare clară și inteligibilă privind această creștere, însoțită de o justificare a creșterii respective și de un calcul, pe un suport durabil, cu cel puțin 20 de zile înainte de începerea călătoriei.

(4) Înainte de începerea călătoriei, organizatorul nu poate modifica în mod unilateral alte clauze ale contractului privind pachetul de servicii de călătorie decât cele legate de preț, cu excepția cazului în care:

a) organizatorul și-a rezervat acest drept în contract;

b) modificarea este ne semnificativă; și

c) organizatorul îl informează pe călător cu privire la modificare într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat, pe un suport durabil.

(5) În cazul în care contractul prevede posibilitatea creșterii prețurilor, călătorul are dreptul la o reducere de preț care corespunde unei scăderi a costurilor menționate de dispozițiile alin.(4) lit. a), b) și c) care are loc după încheierea contractului și înainte de începerea călătoriei. Dacă călătorul a plătit mai mult decât prețul redus, organizatorul este obligat să restituie diferența.

(6) În cazul unei reduceri de preț, organizatorul are dreptul să deducă cheltuielile administrative efective din diferența care trebuie restituită călătorului. La cererea călătorului, organizatorul trebuie să prezinte dovezi ale cheltuielilor administrative respective.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică cu prioritate față de dispozițiile art. 720 privitoare la clauzele privind modificarea raportului contractual.

Articolul 1140. Modificările semnificative ale condițiilor contractului

(1) În cazul în care, înainte de începerea călătoriei, organizatorul este constrâns să modifice semnificativ oricare dintre principalele caracteristici ale serviciilor de călătorie menționate de dispozițiile art. 1134 alin. (1) sbp. 1) sau nu poate îndeplini cerințele speciale menționate de dispozițiile art. 1136 alin. (3) sbp. 1) sau propune să mărească

prețul pachetului cu mai mult de 8% în conformitate cu dispozițiile art. 1139 alin. (2), călătorul are posibilitatea ca, într-un termen rezonabil specificat de organizator:

a) să accepte modificarea propusă; sau

b) să declare rezoluțiunea raportului contractual fără a plăti vreun comision de rezoluțiune. După expirarea termenului stabilit de către organizator conform dispozițiilor alin.(3), modificarea propusă de către organizator se consideră acceptată de către călător.

(2) În cazul în care declară rezoluțiunea raportului contractual, călătorul poate accepta un pachet de substituție, atunci când acesta este oferit de organizator, dacă este posibil, de o calitate echivalentă sau superioară.

(3) Organizatorul trebuie să informeze călătorul, fără întârzieri nejustificate și într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat, pe un suport durabil, cu privire la:

a) modificările propuse menționate de dispozițiile alin.(1) și, după caz și în conformitate cu dispozițiile alin.(4), impactul acestora asupra prețului pachetului;

b) un termen rezonabil în care călătorul trebuie să informeze organizatorul cu privire la decizia sa în temeiul dispozițiilor alin.(1);

c) faptul că, dacă pînă la expirarea termenului menționat la lit. b), călătorul nu va comunica decizia sa organizatorului, modificările propuse se vor considera acceptate de către călător; și

d) după caz, pachetul de substituție oferit și prețul acestuia.

(4) În cazul în care modificările aduse contractului privind pachetul de servicii de călătorie menționate de dispozițiile alin.(1) sau pachetului de substituție menționat de dispozițiile alin.(2) au drept consecință scăderea calității sau a costului pachetului, călătorul are dreptul la o reducere corespunzătoare a prețului.

(5) În cazul în care călătorul declară rezoluțiunea în temeiul dispozițiilor alin.(1) lit. b) și nu acceptă un pachet de substituție, organizatorul este obligat să restituie toate plățile efectuate de către sau pe seama călătorului, fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai tîrziu de 14 zile de la data intervenirii rezoluțiunii. Dispozițiile art. 1143, 1144³ și 1144⁵ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1141. Rezoluțiunea raportului contractual înainte de începerea călătoriei

(1) Călătorului are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual în orice moment înainte de începerea călătoriei. În cazul în care călătorul declară rezoluțiunea raportului contractual în temeiul propoziției anterioare, călătorul poate fi obligat să plătească organizatorului un comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.

(2) În contract pot fi prevăzute comisioane de rezoluțiune standardizate rezonabile, în funcție de:

a) perioada de timp dintre momentul declarării rezoluțiunii și începutul călătoriei,

b) costurile pe care organizatorul în mod previzibil le economisește;

c) veniturile pe care organizatorul în mod previzibil le-ar fi obținut din valorificarea pe altă cale a serviciilor de călătorie.

(3) Dacă contractul nu prevede careva comisioane de rezoluțiune standardizate, mărimea comisionului de rezoluțiune corespunde prețului pachetului din care se scad economiile de costuri și veniturile generate de valorificarea pe altă cale a serviciilor de călătorie. La cererea călătorului, organizatorul trebuie să prezinte o justificare pentru quantumul comisiunelor de rezoluțiunea.

(4) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), călătorul are dreptul să declare rezoluțiunea raportului contractual înainte de începerea călătoriei fără a plăti vreun comision de rezoluțiune în cazul unor circumstanțe inevitabile și extraordinare care se produc la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului sau care afectează semnificativ transportul pasagerilor la destinație.

(5) În sensul prezentei secțiuni, prin circumstanțe inevitabile și extraordinare se înțelege o situație care nu poate fi controlată de partea care invocă o astfel de situație și ale cărei consecințe nu ar fi putut fi evitate chiar dacă s-ar fi luat toate măsurile rezonabile.

(6) În cazul rezoluțiunii raportului contractual conform dispozițiilor alin.(4), călătorul are dreptul la restituirea integrală a oricărei plăți efectuate pentru pachet, dar nu are dreptul la vreo despăgubire suplimentară.

(7) Organizatorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual înainte de începerea călătoriei în cazul în care:

1) numărul de persoane înscrise pentru participarea la pachetul respectiv este mai mic decât numărul minim stabilit în contract, iar organizatorul îl înștiințează pe călător cu privire la rezoluțiune în termenul stabilit în contract, dar nu mai târziu de:

a) 20 de zile înainte de începerea călătoriei, în cazul călătoriilor care durează mai mult de 6 zile;

b) 7 zile înainte de începerea călătoriei, în cazul călătoriilor care durează între 2 și 6 zile;

c) 48 de ore înainte de începerea călătoriei, în cazul călătoriilor care durează mai puțin de 2 zile;

sau

2) organizatorul nu poate executa obligațiile contractuale din cauza unor circumstanțe inevitabile și extraordinare și îl înștiințează pe călător cu privire la rezoluțiunea raportului contractual, fără întârziere și înainte de începerea călătoriei.

(8) În cazul în care organizatorul declară rezoluțiunea pe temeiul dispozițiilor alin. (7), el este obligat să restituie călătorului toate plățile efectuate pentru pachet, dar nu este ținut la plata unor despăgubiri suplimentare.

(9) Organizatorul este obligat să restituie călătorului toate plățile efectuate pentru pachet ca urmare a rezoluțiunii raportului contractual, iar în cazul rezoluțiunii pe temeiul dispozițiilor alin. (1), are dreptul să deducă comisionul de rezoluțiune corespunzător din suma supusă restituirii. Organizatorul trebuie să execute obligația de restituire fără

întârzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai târziu de 14 zile de la rezoluțiunea raportului contractual.

Articolul 1142. Drepturile călătorului în caz de viciu al serviciilor de călătorie

(1) Organizatorul este obligat să asigure prestarea serviciilor de călătorie fără vicii.

(2) Serviciile de călătorie se consideră fără vicii dacă au caracteristicile convenite.

(3) În cazul în care nu s-a convenit asupra caracteristicilor, serviciile de călătorie nu au vicii:

a) dacă ele oferă utilitatea dedusă din contract;

b) în cazul în care ea nu poate fi dedusă din contract, dacă ele oferă utilitatea obișnuită și prezintă caracteristici care există în mod obișnuit la servicii de călătorie de același fel și pe care călătorul le poate aștepta ținând cont de felul pachetului de servicii de călătorie.

(4) Există un viciu al serviciilor de călătorie și în cazul în care serviciile de călătorie nu sunt prestate sau ele sunt prestate cu o întârziere care depășește durata unei întârzieri rezonabile.

(5) Dacă serviciile de călătorie au un viciu, în condițiile dispozițiilor prezentei secțiuni și ale contractului, călătorul are dreptul:

a) să ceară remedierea conform dispozițiilor art. 1144 alin.(1);

b) să remedieze viciul conform dispozițiilor art. 1144 alin. (2) și să ceară rambursarea cheltuielilor necesare;

c) să ceară remedierea prin prestarea unor alte servicii de călătorie conform dispozițiilor art. 1144 alin. (3) și (4);

d) să ceară rambursarea costului cazării necesare conform dispozițiilor art. 1144 alin. (5) și (6);

e) să declare rezoluțiunea raportului de servicii de călătorie conform dispozițiilor art. 1144¹;

f) să obțină reducerea prețului pachetului de servicii de călătorie conform dispozițiilor art. 1144²;

g) să ceară despăgubiri conform dispozițiilor art. 1144³.

Articolul 1143. Prescripția extinctivă privind pretențiile călătorului

Pretențiile călătorului prevăzute de dispozițiile art. 1142 alin. (5) se prescriu extinctiv în termen de 2 ani. Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă în data în care călătoria trebuia, conform contractului, să ia sfârșit.

Articolul 1144. Dreptul călătorului la remedierea viciului

(1) Dacă călătorul cere remedierea viciilor, organizatorul este obligat să le remedieze. Organizatorul poate refuza remedierea:

a) dacă ea este imposibilă; sau

b) dacă ea implică cheltuieli disproporționate, ținând cont de anvergura viciului și de valoarea serviciilor de călătorie afectate.

(2) Fără a aduce atingere excepțiilor prevăzute de dispozițiile alin. (1) lit. a) sau b), în cazul în care organizatorul nu remediază viciul într-un termen rezonabil stabilit de călător, călătorul poate face el însuși acest lucru și poate solicita rambursarea cheltuielilor necesare. Nu este necesar să se specifice un termen de către călător dacă organizatorul refuză să remedieze viciul sau dacă este necesară o remediere imediată.

(3) Dacă organizatorul refuză remedierea viciului călătoriei în temeiul dispozițiilor alin. (1) lit. a) sau b) sau dacă viciul afectează o parte semnificativă din serviciile de călătorie, organizatorul este obligat să ofere, fără costuri suplimentare pentru călător, servicii alternative corespunzătoare pentru continuarea derulării pachetului, pe cât posibil echivalente sau de mai bună calitate decât cele specificate în contract, inclusiv în cazul în care întoarcerea călătorului la locul de plecare nu este asigurată astfel cum s-a convenit. În cazul în care serviciile alternative propuse au drept consecință un pachet de o calitate mai scăzută decât cea specificată în contract, organizatorul este obligat să acorde călătorului o reducere adecvată a prețului. Mărimea reducerii adecvate se determină conform dispozițiilor art. 1144² alin. (2).

(4) Călătorul poate respinge serviciile alternative propuse doar în cazul în care acestea nu sunt comparabile cu ceea ce s-a convenit în contract sau reducerea de preț acordată este inadecvată. În acest caz, sau dacă organizatorul nu poate oferi servicii alternative, se aplică dispozițiile art. 1144¹ alin. (2) și (3) dacă călătorul nu are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual.

(5) În măsura în care este imposibil să se asigure transportarea călătorului la locul de pornire sau un alt loc convenit de părți (întoarcerea) din cauza unor circumstanțe inevitabile și extraordinare, organizatorul este obligat să suporte costul cazării necesare, pe cât posibil de categorie echivalentă, pentru o perioadă care nu depășește 3 nopți pe călător.

(6) Limitarea costurilor menționată de dispozițiile alin. (5) nu se aplică în următoarele cazuri:

1) dacă dispozițiile legale privind drepturile pasagerilor prevăd perioade mai lungi aplicabile mijloacelor de transport relevante pentru întoarcerea călătorului;

2) călătorul face parte din una din următoarele categorii de persoane, iar organizatorul a fost informat cu privire la nevoile speciale ale acestora cu cel puțin 48 de ore înainte de începerea călătoriei:

- a) persoane cu mobilitate redusă, și însoțitorilor acestora;
- b) femei însărcinate;
- c) minori neînsoțiți;
- d) persoane care au nevoie de asistență medicală specială.”.

301. Se completează cu articolele 1144¹ – 1144¹¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1144¹. Dreptul călătorului la rezoluțiune pentru motiv de viciu

(1) În cazul în care viciul afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul a omis să o remedieze într-un termen rezonabil stabilit de către călător, călătorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual. Nu este necesar să se specifice un termen de către călător dacă organizatorul refuză să remedieze viciul sau dacă este necesară o remediere imediată.

(2) Dacă călătorul a declarat rezoluțiunea, organizatorul reține prețul aferent serviciilor de călătorie deja prestate și care urmează a fi prestate conform dispozițiilor alin. (3) pentru a sfârși călătoria; pretențiile călătorului întemeiate pe dispozițiile art. 1142 alin. (5) lit. f) și g) rămân neafectate. Organizatorul pierde dreptul la partea de preț care se referă la serviciile de călătorie care nu vor mai fi prestate. Organizatorul este obligat să restituie călătorului partea din preț la care a pierdut dreptul. Dreptul la rezoluțiune în caz de viciu al călătoriei nu poate fi condiționat de plata de către călător a vreunui comision.

(3) Organizatorul este obligat să ia măsurile necesare în caz de rezoluțiune și, în special, dacă pachetul include transportul de pasageri, organizatorul este obligat să asigure întoarcerea călătorului cu transport echivalent cu cel stipulat de contract, fără întârzieri nejustificate și fără costuri suplimentare pentru călător.

Articolul 1144². Dreptul călătorului la reducerea prețului

(1) Prețul serviciilor de călătorie se reduce pentru orice perioadă în care a existat un viciu, cu excepția cazului în care organizatorul dovedește că viciul este imputabil călătorului.

(2) Reducerea va fi egală cu diferența dintre valoarea, la momentul încheierii contractului, a pachetului turistic fără vicii și valoarea, la același moment, a pachetului turistic cu viciul respectiv.

Articolul 1144³. Dreptul călătorului la despăgubiri

(1) Călătorul are dreptul de a primi despăgubiri adecvate din partea organizatorului pentru orice prejudiciu pe care îl suferă ca urmare a unui viciu, fără a aduce atingere dreptului său la reducerea prețului sau la rezoluțiune. Despăgubirea se acordă fără întârzieri nejustificate.

(2) Călătorul nu are dreptul la despăgubiri în cazul în care organizatorul dovedește una din următoarele circumstanțe:

- a) viciul este imputabil călătorului;
- b) viciul este imputabil unui terț care nu are legătură cu furnizarea serviciilor de călătorie incluse în contract și este imprevizibilă sau inevitabilă; sau
- c) viciul este cauzat de circumstanțe inevitabile și extraordinare.

(3) Dacă călătoria este zădărnicită sau afectată în mod semnificativ, călătorul poate cere și o despăgubire rezonabilă pentru prejudiciul moral suportat prin irosirea concediului.

Articolul 1144⁴. Notificarea viciilor de către călător

(1) Călătorul trebuie să îl informeze fără întârzieri nejustificate pe organizator, ținând cont de circumstanțele cazului, în legătură cu orice viciu pe care îl constată pe parcursul executării unui serviciu de călătorie inclus în contract.

(2) În măsura în care organizatorul nu a avut posibilitatea să remedieze viciul din cauza omisiunii culpabile a călătorului de a notifica conform dispozițiilor alin. (1), călătorul pierde dreptul:

- a) de a înainta pretenția prevăzută de dispozițiile art. 1144²;
- b) să ceară despăgubiri conform dispozițiilor art. 1144³.

Articolul 1144⁵. Admiterea limitării răspunderii; corelația cu alte reglementări

(1) În baza unui acord cu turistul, organizatorul poate să-și limiteze răspunderea pentru prejudicii, altele decât vătămarea corporală, la triplul preț total al pachetului dacă prejudiciul nu este cauzat din intenție sau din culpă gravă.

(2) Dacă răspunderea unui prestator al unui serviciu de călătorie care face parte din pachet este condiționată, limitată sau exclusă conform convențiilor internaționale, organizatorul poate invoca aceasta, în egală măsură, față de călător.

(3) Drepturile la despăgubiri sau la reducerea prețului în temeiul dispozițiilor prezentei secțiuni nu aduc atingere drepturilor călătorilor prevăzute de acte normative speciale sau în temeiul convențiilor internaționale. Călătorii au dreptul de a introduce cereri în temeiul dispozițiilor prezentei secțiuni și al respectivelor acte normative speciale sau convenții internaționale. Despăgubirile sau reducerile prețului acordate în temeiul dispozițiilor prezentei secțiuni și despăgubirile sau reducerile de preț acordate în temeiul respectivelor acte normative speciale sau convenții internaționale se deduc unele din altele pentru a evita supracompensarea.

Articolul 1144⁶. Obligația organizatorului de a acorda asistență

(1) Organizatorul este obligat să acorde asistență adecvată fără întârzieri nejustificate călătorului aflat în dificultate, inclusiv în circumstanțele menționate de dispozițiile art. 1144 alin. (5), în special prin:

- a) furnizarea de informații corespunzătoare privind serviciile de sănătate, autoritățile locale și asistența consulară; și
- b) acordarea de asistență călătorului în ceea ce privește efectuarea comunicărilor la distanță și sprijinirea acestuia în găsirea unor servicii de călătorie alternative.

(2) Organizatorul are posibilitatea de a pretinde un comision rezonabil pentru o astfel de asistență în cazul în care călătorul este cel care a provocat situația de dificultate

în mod intenționat sau din propria neglijență. Comisionul nu depășește în niciun caz costurile efective suportate de organizator.

Articolul 1144⁷. Garanțiile contra insolvenței

(1) Organizatorii înregistrați pe teritoriul Republicii Moldova trebuie să ofere garanții privind restituirea tuturor plăților efectuate de către călători sau pe seama lor, în măsura în care, ca urmare a insolvenței organizatorului, serviciile relevante nu au fost prestate sau călătorul a plătit direct altor prestatori față de care organizatorul și-a încălcat obligațiile de plată. În cazul în care în contract este inclus transportul de pasageri, organizatorul asigură și garanții pentru întoarcerea călătorului. Se poate oferi continuarea pachetului.

(2) Organizatorii care nu sunt înregistrați în Republica Moldova și care contractează sau oferă spre contractare pachete în Republica Moldova sau care, prin orice mijloace, își direcționează activitățile către călători din Republica Moldova au obligația de a furniza garanția în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

(3) Garanția prevăzută de dispozițiile alin. (1) și (2) este efectivă și acoperă costurile previzibile în mod rezonabil. Aceasta se referă la valorile plăților efectuate de către sau pe seama călătorilor în legătură cu pachetele, ținând cont de perioada scursă între avansurile plătite și plățile finale și finalizarea pachetelor, precum și de costurile estimate ale întoarcerii în caz de insolvență a organizatorului.

(4) Călătorii beneficiază de protecția împotriva insolvenței organizatorului indiferent de locul lor de reședință, de locul de plecare sau de locul în care se efectuează contractarea pachetului și indiferent de statul în care este situată autoritatea responsabilă pentru protecția în caz de insolvență.

(5) Atunci când executarea pachetului este afectată de insolvența organizatorului, garanția este disponibilă gratuit pentru a asigura întoarcerea și, în cazul în care este necesar, plata cazării înainte de întoarcere.

(6) Pentru serviciile de călătorie care nu au fost efectuate, restituirea plăților se efectuează fără întârzieri nejustificate după solicitarea călătorului.

(7) Prin hotărâre de Guvern se stabilesc:

a) tipurile de garanții care se constituie de organizator, intermediarii de pachete, intermediarii de servicii de călătorie asociate și, după caz, alți prestatori de servicii;

b) condițiile înaintate față de garanții, inclusiv procedura de valorificare a garanțiilor de către călători,

c) măsura în care călătorul poate fi obligat să efectueze plăți în baza contractului înainte de sfârșitul călătoriei dacă garanția corespunzătoare nu a fost constituită;

d) autoritatea competentă în domeniul supravegherii organizatorilor, intermediarilor de pachete, intermediarilor de servicii de călătorie asociate și prestatorilor de servicii, al cooperării administrative cu autoritățile din alte state, precum al protecției călătorilor în caz de insolvență, precum și atribuțiile acestora.

Articolul 1144⁸. Intermedierea contractelor privind pachetul de servicii de călătorie

(1) Un profesionist care intermediază încheierea contractelor privind pachetul de servicii de călătorie (intermediar de pachete) este obligat să informeze călătorul conform dispozițiilor art. 1134, 1135 și 1136.

(2) Dacă intermediarul de pachete și-a îndeplinit obligațiile conform dispozițiilor alin.(1) se consideră că obligațiile organizatorului prevăzute de dispozițiile art. 1134, 1135 și 1136 au fost îndeplinite. Dacă organizatorul a îndeplinit obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 1134, 1135 și 1136 se consideră că intermediarul de pachete și-a îndeplinit obligațiile conform dispozițiilor alin. (1). În orice caz, intermediarului de pachete îi revine sarcina să demonstreze îndeplinirea acestor cerințe de informare.

(3) Se consideră că un intermediar de pachete este împuternicit de către un organizator să accepte plata prețului pachetului de călătorie dacă el oferă călătorului o copie sau un exemplar al contractului conform cerințelor art. 1136 alin. (1) și (2) sau există alte circumstanțe create de organizator din care rezultă că intermediarul de pachete este împuternicit să intermedieze pachete de călătorie pentru el. Această regulă nu se aplică dacă călătorul este expres informat despre faptul că intermediarul de pachete nu acceptă plăți.

(3) Dacă organizatorul nu este înregistrat în Republica Moldova la momentul încheierii contractului, intermediarul de pachete va îndeplini obligațiile organizatorului, prevăzute de dispozițiile art. 1142-1144⁷. Intermediarului de călătorie îi revine sarcina să demonstreze că organizatorul și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de dispozițiile prezentei secțiuni.

(4) Intermediarul de pachete este împuternicit de către organizator să primească orice pretenții sau alte notificări ale călătorului privind prestarea serviciilor de călătorie. Intermediarul de pachete va notifica imediat organizatorul despre aceste notificări ale călătorului.

Articolul 1144⁹. Intermedierea serviciilor de călătorie asociate

(1) Un profesionist se consideră intermediar al unui serviciu de călătorie asociat dacă, în scopul aceleiași călătorii sau vacanțe, care nu constituie un pachet de servicii de călătorie:

a) el intermediază încheierea unor contracte separate cu alți prestatori de servicii de călătorie privitoare la cel puțin două tipuri diferite de servicii de călătorie, cu ocazia unei singure vizite sau a unui singur contact cu punctul său de distribuție, iar călătorul selectează și plătește separat fiecare din aceste servicii; sau

b) el intermediază, într-un mod personalizat, pentru călătorul cu care încheie un contract de servicii de călătorie sau intermediază încheierea unui asemenea contract, achiziționarea a cel puțin unui serviciu de călătorie suplimentar de la un alt prestator de

servicii, în cazul în care se încheie un contract cu acest alt prestator de servicii cel târziu în 24 de ore de la confirmarea rezervării primului serviciu de călătorie. În sensul prezentei litere, nu se consideră că profesionistul a intermediat un serviciu de călătorie suplimentar doar fiindcă el a făcut legătura dintre călător și celălalt prestator de servicii.

(2) În cazul în care se achiziționează nu mai mult decât un tip de servicii de călătorie menționate la 1131 alin. (3) lit. a), b) sau c) și unul sau mai multe servicii turistice menționate de dispozițiile art. 1131 alin. (3) lit. d), acestea nu constituie un serviciu de călătorie asociat dacă aceste din urmă servicii nu reprezintă o parte semnificativă a valorii combinate a serviciilor și nu sunt prezentate ca fiind și nu reprezintă în alt fel o caracteristică esențială a călătoriei sau a vacanței.

(3) Înainte de asumarea de către călător a oricărui contract care duce la crearea unor servicii de călătorie asociate sau a oricărei oferte corespunzătoare, profesionistul care intermediază serviciile de călătorie asociate, inclusiv în cazul în care profesionistul nu este înregistrat în Republica Moldova, dar, prin orice mijloace, direcționează astfel de activități către călători din Republica Moldova, trebuie să stipuleze într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat următoarele:

a) călătorul nu va beneficia de niciunul dintre drepturile care se aplică exclusiv pachetelor în temeiul dispozițiilor prezentei secțiuni și fiecare furnizor de servicii este unicul răspunzător pentru executarea corespunzătoare a contractului referitor la serviciile sale; și

b) călătorul va beneficia de protecție în caz de insolvabilitate în conformitate cu dispozițiile alin. (5).

(4) Pentru a se conforma dispozițiilor alin. (3), profesionistul care intermediază un serviciu de călătorie asociat trebuie să furnizeze călătorului informațiile respective prin intermediul formularului standard relevant care figurează în anexa nr. 9 la Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova sau, dacă tipul specific de serviciu de călătorie asociat nu face obiectul niciunui formular prevăzut în anexa respectivă, furnizează informațiile incluse în aceasta.

(5) Dacă profesionistul care intermediază serviciile de călătorie asociate primește plăți de la călător pentru prețul serviciilor, profesionistul trebuie să garanteze restituirea lor către călător în măsura în care serviciile de călătorie sunt oferite de către intermediar însuși sau dacă pretenția altor prestator de servicii în sensul dispozițiilor alin. (1) lit. a) de a primi prețul încă nu este stinsă, în măsura în care, ca urmare a insolvabilității organizatorului, serviciile relevante nu au fost prestate sau călătorul a plătit direct altor prestatori, în sensul dispozițiilor alin. (1) lit. a), față de care organizatorul și-a încălcat obligațiile de plată.

(6) În cazul în care profesionistul care intermediază servicii de călătorie asociate nu a respectat cerințele prevăzute de dispozițiile alin. (3)-(5), lui i se aplică drepturile și obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 1138 și 1141-1144⁶ în raport cu serviciile de călătorie incluse în serviciul de călătorie asociat.

(7) În cazul în care un serviciu de călătorie asociat este rezultatul încheierii unui contract între un călător și un profesionist care nu intermediază serviciul de călătorie asociat, profesionistul respectiv trebuie să informeze profesionistul care intermediază serviciul de călătorie asociat cu privire la încheierea contractului relevant.

(8) Dacă intermediarul însuși este obligat să asigure transportul călătorului, atunci tot intermediarul este obligat să asigure întoarcerea călătorului și cazarea pînă la întoarcere.

Articolul 1144¹⁰. Răspunderea pentru erorile de rezervare

Călătorul are dreptul la repararea prejudiciului cauzat:

a) de oricare defecțiuni tehnice din sistemul de rezervare al organizatorului, intermediarului pachetelor de călătorie, intermediarului serviciilor de călătorie asociate sau prestatorului de servicii de călătorie, cu excepția cazului în care defecțiunea nu este imputabilă profesionistului respectiv;

b) de către unul dintre profesioniștii menționați la lit. a), în cazul în care a fost de acord să organizeze rezervarea unui pachet sau a serviciilor de călătorie care fac parte din serviciile de călătorie asociate, pentru erorile comise în timpul procesului de rezervare, cu excepția cazului cînd eroarea este imputabilă călătorului sau a fost cauzată de circumstanțe inevitabile și extraordinare.

Articolul 1144¹¹. Dreptul de regres al profesionistului

În cazurile în care un organizator sau un intermediar de pachete de servicii de călătorie plătește o despăgubire, acordă o reducere de preț sau îndeplinește față de călător alte obligații care îi revin în temeiul dispozițiilor prezentei secțiuni, organizatorul sau intermediarul de pachete de servicii de călătorie are un drept de regres față de terțul care a contribuit la evenimentul care a generat despăgubirea, reducerea prețului sau alte obligații față de călător.”.

565. Articolul 1145 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 1145. Excluderea eludărilor și derogărilor

(1) Declarația unui organizator al unui pachet sau a unui profesionist care facilitează un serviciu de călătorie asociat care afirmă că acționează exclusiv ca prestator al unui serviciu de călătorie, ca intermediar ori în orice altă calitate, sau că un pachet ori un serviciu de călătorie asociat nu constituie un pachet ori un serviciu de călătorie asociat nu exonerează organizatorul sau profesionistul respectiv de obligațiile care le revin în temeiul dispozițiilor prezentei secțiuni.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni în detrimentul călătorului este lovită de nulitate absolută.”.

566. Articolul 1145¹ alineatul (2) lit. a) se completează cu cuvintele „, , sau unei cote-părți din proprietatea periodică”.

567. Capitolul XX se modifică și va avea următorul cuprins:

„Capitolul XX
FIDEJUSIUNEA ȘI ALTE GARANȚII PERSONALE
Secțiunea 1
Dispoziții generale

Articolul 1146. Felurile garanțiilor personale

(1) Garanțiile personale pot fi accesorii (fidejusiunea) sau autonome.

(2) Fidejusiunea este obligația garantului (fidejursorul) asumată în folosul unui creditor cu scopul de a garanta obligația pe care debitorul o datorează creditorului (obligația garantată), și care apare și devine scadentă doar dacă apare și devine scadentă obligația garantată.

(3) Garanție personală autonomă se consideră obligația garantului asumată în folosul unui creditor, în scop de garanție, și în care se prevede expres sau din care rezultă în chip neîndoielnic, faptul că ea nu depinde de obligația pe care o altă persoană o datorează creditorului.

Articolul 1147. Prezumția de fidejusiune

Orice angajament de a plăti sau executa orice altă prestație ori de a despăgubi creditorul cu scopul de a garanta obligația datorată de o altă persoană se prezumă că este o fidejusiune, cu excepția cazului în care creditorul demonstrează că s-a stipulat o garanție personală autonomă.

Articolul 1148. Pluralitatea de debitori în scop de garanție

(1) Pluralitate de debitori în scop de garanție este obligația datorată de doi sau mai mulți debitori, iar unul dintre debitori își asumă obligația preponderent în scop de garanție în folosul creditorului.

(2) În cazul pluralității de debitori în scop de garanție, se aplică dispozițiile secțiunilor 1, 4 și 5 ale prezentului capitol, și, în completare, dispozițiile legale privind obligațiile cu pluralitate de subiecte.

Articolul 1148¹. Scrisoarea de confort

(1) Scrisoarea de confort este acea garanție personală prin care garantul își asumă față de creditor o obligație de a face sau de a nu face în scopul susținerii debitorului să-și execute obligațiile față de acel creditor.

(2) În cazul în care debitorul nu își execută obligația, emitentul scrisorii de confort poate fi obligat numai la despăgubiri față de creditor, și numai dacă acesta din urmă face dovada că emitentul scrisorii de confort nu și-a îndeplinit obligația asumată prin scrisoarea de confort.

(3) Se prezumă că prin scrisoarea de confort s-a asumat o fidejusiune cu răspundere subsidiară a emitentului.

Articolul 1149. Alte feluri de garanție personală

(1) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică în cazul contractelor de asigurare. În cazul unei asigurări în scop de a garanta obligațiile unui debitor, dispozițiile prezentului capitol se aplică numai dacă asigurătorul a emis un document care instituie o garanție personală în folosul unui creditor determinat.

(2) Dispozițiile prezentului capitol nu aduce atingere dispozițiilor legale privind girul și avalul titlurilor negociabile, dar se poate aplica garanțiilor personale pentru obligațiile care decurg din titluri negociabile.

Articolul 1150. Temeiurile de apariție a garanțiilor personale

(1) Garanția personală poate fi asumată de către garant prin contract încheiat cu creditorul (contract de fidejusiune sau, după caz, contract de garanție personală autonomă).

(2) În cazul garanției personale asumate prin contract, se consideră că creditorul a acceptat oferta garantului de a contracta garanția personală de îndată ce oferta a parvenit la creditor, cu excepția cazului în care oferta cheamă la acceptare expresă, sau creditorul, fără întârzieri nejustificate, respinge oferta sau își rezervă timp pentru examinarea acesteia.

(3) Garanția personală poate fi asumată de către garant printr-un act juridic unilateral care prevede expres sau din care rezultă în chip neîndoielnic că ea este irevocabilă. O asemenea garanție produce efecte fără acceptarea creditorului. Dispozițiile prezentului capitol se vor aplica cu adaptările corespunzătoare.

(4) Garanția personală poate fi asumată cu titlu gratuit sau în schimbul unei remunerații.

(5) Garanția personală poate fi asumată fără cunoașterea și chiar împotriva voinței debitorului.

Articolul 1151. Forma în care se asumă garanția personală

(1) Contractul sau actul juridic unilateral prin care se asumă o garanție personală trebuie să fie încheiat în scris, sub sancțiunea nulității.

(2) În cazul în care garantul execută în baza unei garanții care nu poartă formă scrisă, viciul de formă se consideră înlăturat în raport cu ceea ce s-a executat.

Articolul 1151¹. Stingerea fidejusiunii prin deces

Garanția personală se stinge prin decesul garantului. Orice clauză contrară este lovită de nulitatea absolută.

Secțiunea 2 Fidejusiunea

Articolul 1152. Obligația garantată prin fidejusiune

(1) Obligația garantată prin fidejusiune poate fi prezentă sau viitoare, pură și simplă sau afectată de modalități. Prin fidejusiune se poate garanta și obligația altui fidejutor.

(2) Dacă fidejusiunea s-a asumat înainte de încheierea contractului sau altui act juridic din care rezultă obligația garantată, ea produce efecte din momentul încheierii aceluși contract sau act.

(3) Fidejusiunea este globală dacă prevede că ea garantează toate obligațiile debitorului față de creditor sau obligația de a plăti soldul de debit al unui cont, fără a specifica izvorul acelor obligații.

Articolul 1153. Caracterul accesoriu al obligației fidejutorului

(1) Obligația fidejutorului apare și devine scadentă doar în măsură în care apare și devine scadentă obligația debitorului față de creditor.

(2) Obligația fidejutorului nu poate depăși obligația debitorului. Această regulă nu se aplică în cazul în care obligația debitorului este redusă sau stinsă:

a) în cadrul unei proceduri de insolvabilitate;

b) în alt temei legal din cauza incapacității debitorului să execute pe motiv de insolvabilitate; sau

c) în virtutea legii din cauza unui eveniment care afectează persoana debitorului.

(3) Convenția dintre creditor și debitor de a accelera scadența obligației garantate, sau de a face obligația mai oneroasă prin modificarea condițiilor în care se datorează executarea ei, sau de a majora suma ei, nu afectează obligația fidejutorului dacă acea convenție s-a încheiat după momentul asumării fidejusiunii.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu se aplică fidejusiunii globale.

Articolul 1154. Dreptul fidejutorului de a invoca excepțiile debitorului

(1) În raport cu creditorul, fidejutorul poate invoca orice excepție a debitorului cu privire la obligația garantată, chiar dacă excepția nu mai este disponibilă debitorului din cauza acțiunii sau omisiunii debitorului care au avut loc după asumarea fidejusiunii.

(2) Fidejutorul are dreptul să refuze executarea obligației de garanție:

a) dacă, în temeiul legii, debitorul are dreptul de a revoca contractul încheiat cu creditorul;

b) dacă debitorul are dreptul de a suspenda executarea obligației;

c) dacă debitorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual dintre debitor și creditor pentru neexecutare.

(3) Fidejutorul nu poate invoca lipsa capacității juridice necesare a debitorului persoană fizică sau persoană juridică, ori inexistența debitorului persoană juridică, dacă aceste împrejurări erau cunoscute fidejutorului la momentul asumării fidejusiunii.

(4) Atâta timp cât nu s-a prescris extinctiv acțiunea debitorului de declarare a nulității relative a contractului sau altui act juridic din care rezultă obligația garantată pe un alt temei decât cel menționat de dispozițiile alin. (3), deși debitorul nu a înaintat acțiunea, fidejutorul are dreptul să suspende executarea.

(5) Dispozițiile alin. (4) se aplică cu adaptările corespunzătoare în cazul în care debitorul are dreptul de a stinge obligația garantată prin compensare.

Articolul 1155. Limitele garanției

(1) Garanția acoperă, în limitele sumei maxime a acesteia, dacă s-a stipulat, nu numai obligația garantată principală, dar și obligațiile accesorii ei, pe care debitorul le datorează creditorului, cum ar fi dobânzile, dobânzile de întârziere, inclusiv sub forma penalităților, și cheltuielile rezonabile de urmărire extrajudiciară a obligațiilor menționate în prezentul alineat.

(2) Cheltuielile de judecată și de executare silită împotriva debitorului sunt acoperite, cu condiția că fidejusalul a fost informat despre intenția creditorului de a iniția aceste proceduri cu un termen de preaviz suficient pentru a permite fidejusalului să evite aceste cheltuieli.

(3) Garanția globală acoperă doar obligațiile rezultate din contractele încheiate între debitor și creditor.

Articolul 1156. Obligația solidară a fidejusalului

Cu excepția cazului în care s-a stipulat altfel, obligația debitorului și fidejusalului este solidară și, în consecință, creditorul are posibilitatea de a pretinde executarea solidară de la debitor sau, în limitele garanției, de la fidejusal.

Articolul 1157. Obligația subsidiară a fidejusalului

(1) În cazul în care s-a stipulat astfel, fidejusalul poate invoca față de creditor caracterul subsidiar al răspunderii sale (beneficiul de discuțiune).

(2) Sub rezerva dispozițiilor alin. (3), înainte de a cere executarea de la fidejusal, creditorul trebuie să întreprindă încercări corespunzătoare pentru a obține executarea obligației garantate de la debitor și, dacă există, de la alte persoane care au garantat aceeași obligație garantată pe baza unei garanții personale sau reale care instituie răspunderea solidară.

(3) Creditorul nu este ținut să încerce să obțină executarea de la debitor și altă persoană conform dispozițiilor alin. (2) în măsura în care este vădit imposibil sau extrem de dificil de a obține executarea de la acea persoană. Această excepție se aplică în special dacă împotriva acelei persoane a fost intentată o procedură de insolvență sau proceduri echivalente, cu excepția cazului în care poate fi exercitată o garanție reală acordată de acea persoană pentru aceeași obligație garantată.

Articolul 1158. Obligația creditorului de a notifica

(1) Creditorul este obligat să notifice fidejusalul fără întârziere nejustificată despre neexecutarea obligației garantate sau incapacitatea de plată a debitorului, precum și despre prelungirea scadenței. Această notificare trebuie să includă informații cu privire la sumele garantate ale obligației principale, dobânda și alte obligații accesorii datorate de către debitor la data notificării. Nu este necesară efectuarea unei notificări suplimentare privind o nouă neexecutare înainte de expirarea unui termen de 3 luni de la notificarea anterioară. Notificarea nu este necesară dacă neexecutarea se referă doar la obligațiile accesorii ale debitorului, cu excepția cazului în care suma totală a tuturor obligațiilor garantate neexecutate a ajuns la cuantumul de 5% din suma rămasă a obligației garantate.

(2) În cazul unei garanții globale, creditorul de asemenea are obligația de a notifica fidejusalul despre orice majorare convenită:

a) atunci când acea majorare, începând cu data constituirii garanției, ajunge la 20% din suma garantată la acea dată; și

b) atunci cînd suma garantată este majorată cu 20% comparativ cu cuantumul garantat la data la care au fost sau trebuiau să fi oferite ultima dată informații conform prezentului alineat.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) nu se aplică în măsura în care fidejutorul cunoaște sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască acele informații.

(4) În cazul în care creditorul omite sau întârzie să dea notificarea cerută în prezentul articol, drepturile creditorului față de fidejutor sunt reduse în măsura necesară pentru a evita suportarea de către acesta a unui prejudiciu din cauza omisiunii sau întârzierii.

Articolul 1159. Termenul limită de a cere executarea

(1) În cazul în care s-a stipulat, în mod direct sau indirect, un termen limită în care creditorul poate cere executarea în baza fidejusiunii prin care s-a instituit răspunderea solidară a fidejutorului, acesta este eliberat de fidejusiune după expirarea termenului stipulat. Cu toate acestea, fidejutorul rămîne obligat dacă creditorul a cerut executarea de la fidejutor după scadența obligației garantate, dar înainte de expirarea termenului limită a fidejusiunii.

(2) În cazul în care s-a stipulat, în mod direct sau indirect, un termen limită în care creditorul poate cere executarea în baza fidejusiunii prin care s-a instituit răspunderea subsidiară a fidejutorului, acesta este eliberat după expirarea termenului stipulat. Cu toate acestea, fidejutorul rămîne obligat dacă creditorul:

a) după scadența obligației garantate, dar înainte de expirarea termenului limită, a informat fidejutorul despre intenția de a cere executarea fidejusiunii și despre inițierea încercărilor corespunzătoare pentru a obține executarea conform dispozițiilor art. 1157 alin. (2) și (3); și

b) informează fidejutorul la fiecare 6 luni cu privire la starea acestor încercări, dacă fidejutorul cere să fie informat.

(3) În cazul în care termenul limită al garanției fidejusiunii expiră la scadența obligațiilor garantate sau în cel mult 14 zile de la scadență, cererea de executare sau informațiile prevăzute de dispozițiile alin. (1) și (2) se poate da mai devreme de termenul prevăzut de dispozițiile alin. (1) și (2), dar nu mai devreme de 14 zile înainte de expirarea termenului limită.

(4) În cazul în care creditorul a întreprins măsuri corespunzătoare conform dispozițiilor alin. (1)-(3), obligația fidejutorului este limitată la mărimea pe care obligațiile garantate o aveau în ultima zi a termenului-limită.

Articolul 1160. Limitele fidejusiunii globale fără termen limită

(1) În cazul în care fidejusiunea globală nu se limitează la obligațiile născute sau devenite scadente în interiorul unui termen limită stipulat, atît creditorul cît și fidejutorul poate institui o limită garanției printr-un preaviz de cel puțin 3 luni adresat celeilalte părți.

(2) În temeiul avizului fidejusiunea se consideră limitată la obligațiile garantate care au devenit scadente pînă la data expirării preavizului.

Articolul 1161. Reducerea drepturilor creditorului

(1) În măsura în care, din cauza comportamentului creditorului, fidejutorul nu se poate subroga în drepturile creditorului față de debitor și în drepturile creditorului rezultate din garanțiile personale și reale acordate de terți, sau nu poate obține restituirea integrală în regres de la debitor sau de la terții care au acordat garanții personale ori reale, drepturile creditorului față de fidejutor se reduc în măsura necesară pentru a evita suportarea de către fidejutor a unui prejudiciu din cauza comportamentului creditorului. Dacă fidejutorul deja a executat, el are dreptul la restituire corespunzătoare de la creditor.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică doar în cazul în care comportamentul creditorului este sub nivelul de prudență al unei persoane care își administrează afacerile cu prudență rezonabilă.

Articolul 1162. Cererea fidejutorului de a fi eliberat

(1) Fidejutorului care a oferit o garanție la cererea debitorului sau cu consimțământul expres sau prezumat al debitorului poate cere debitorului să determine eliberarea sa:

a) dacă debitorul nu a executat obligația garantată la scadență;
b) dacă debitorul este în incapacitate de plată sau a suferit o diminuare substanțială a patrimoniului; sau

c) dacă creditorul a inițiat o acțiune pe temeiul fidejusiunii împotriva fidejutorului.

(2) Eliberarea se consideră acordată și prin acordarea unei garanții adecvate.

(3) Fidejutorul nu poate fi eliberat de fidejusiune fără ca creditorul să renunțe expres la ea.

Articolul 1163. Notificarea și cererea fidejutorului înainte de executare

(1) Înainte de a executa în folosul creditorului, fidejutorul este obligat să notifice debitorul și să-i ceară informații despre suma restantă a obligației garantate și orice excepții sau contra-pretenții față de creditor.

(2) În cazul în care fidejutorul omite să respecte obligația prevăzută de dispozițiile alin. (1) sau să invoce excepțiile comunicate de către debitor sau cunoscute de către fidejutor pe alte cale, dreptul fidejutorului de a recupera de la debitor în temeiul dispozițiilor art. 1164 se reduc în măsura necesară pentru a evita suportarea unui prejudiciu de către debitor din cauza acelei omisiuni.

(3) Drepturile fidejutorului față de creditor rămân neafectate.

Articolul 1164. Drepturile fidejutorului după executare

(1) Fidejutorul are dreptul la restituire în regres din partea debitorului doar în măsura în care fidejutorul a executat obligația rezultată din fidejusiune. Suplimentar, fidejutorul se subrogă, în aceeași măsura, în drepturile creditorului față de debitor. Dreptul la restituire în regres și drepturile dobândite prin subrogare există în paralel.

(2) În caz de executare parțială, partea rămasă din drepturile creditorului față de debitor are prioritate față de drepturile în care s-a subrogat fidejutorul.

(3) În virtutea subrogării în temeiul dispozițiilor alin. (1), drepturile rezultate din garanțiile personale accesorii și autonome și din garanțiile reale se transferă de plin drept fidejutorului necătînd la oricare interdicție sau limitare contractuală a dreptului de a le transmite. Drepturile față de persoanele care au acordat garanții personale sau reale pot fi exercitate numai în limitele prevăzute de dispozițiile art. 1175.

(4) În cazul în care debitorul, din cauza lipsei capacității de exercițiu necesare la momentul asumării obligației garantate, nu se consideră obligat față de creditor, dar fidejutorul este totuși ținut la fidejusiune și o execută, dreptul fidejutorului la restituire în regres din partea debitorului este limitat în măsura îmbogățirii debitorului din operațiunea cu creditorul. Această regulă se aplică, de asemenea, în cazul în care o persoană juridică debitor nu a mai fost constituită.

(5) Dreptul de restituire în regres al fidejutorului nu se extinde asupra despăgubirilor, sub orice formă, la care fidejutorul a fost ținut față de creditor din cauza neexecutării fără justificare a obligației rezultate din fidejusiune.

(6) Prin derogare de la dispozițiile alin. (1), fidejutorul poate acționa în regres chiar înainte de a fi executat fidejusiunea dacă fidejutorul este urmărit în justiție pentru executare, dacă debitorul este insolubil sau dacă debitorul s-a obligat să-l elibereze de fidejusiune într-un termen determinat și acesta a expirat.

Secțiunea 3 **Garanțiile personale autonome**

Articolul 1165. Caracterul autonom

(1) Garanția personală autonomă își menține caracterul autonom chiar dacă în cuprinsul ei s-a făcut o trimitere generală la obligația de bază datorată creditorului.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni de asemenea se aplică acreditivului standby.

Articolul 1166. Notificarea debitorului de către garant

(1) Garantul are obligația:

a) să notifice debitorul imediat despre recepționarea unei cereri de executare de la creditor și să precizeze dacă, din punctul de vedere al garantului, executarea urmează a fi efectuată sau refuzată;

b) să notifice debitorul imediat despre executarea pe baza unei cereri; și

c) să notifice debitorul imediat despre refuzul executării pe baza cererii și să precizeze motivul refuzului.

(2) Dacă garantul încalcă una dintre obligațiile prevăzute de dispozițiile alin. (1), drepturile garantului împotriva debitorului în baza dispozițiilor art. 1173 sunt reduse în măsura necesară pentru a evita suportarea unui prejudiciu de către debitor din cauza acelei încălcări.

Articolul 1167. Executarea de către garant

(1) Garantul este obligat să execute doar dacă a recepționat o cerere de executare în formă textuală la care sunt anexate documentele doveditoare convenite, și care respectă întocmai toate celelalte condiții stabilite în contractul sau în alt act juridic prin care s-a instituit garanția.

(2) Dacă nu s-a convenit altfel, garantul poate să invoce excepțiile personale pe care garantul le are împotriva creditorului în legătură cu garanția sau un alt raport juridic dintre ei.

(3) Garantul este obligat să verifice cu un nivel de prudență care se așteaptă de la o persoană din domeniul de activitate al garantului dacă sunt respectate întocmai toate condițiile stabilite pentru executare.

(4) Garantul este obligat să refuze executarea pe baza cererii dacă ea nu respectă întocmai toate condițiile stabilite, inclusiv dacă cererea de executare este recepționată de către garant după expirarea termenului-limită stipulat în garanție.

(5) Garantul trebuie, fără întârziere nejustificată și cel târziu în termen de 7 zile de la recepționarea cererii de executare în formă textuală:

a) să execute în conformitate cu cererea; sau

b) să informeze creditorul privind refuzul de a executa, precizând motivul refuzului.

(6) Dacă creditorul depune, împreună cu cererea de executare, originalul înscrisului prin care s-a asumat garanția, renunțarea creditorului la garanție nu se prezumă.

Articolul 1168. Garanția personală autonomă la prima cerere

(1) Garanția personală autonomă care prevede că se execută la prima cerere, sau care este formulată într-un mod din care acest lucru ar putea fi dedus în chip neîndoielnic, este reglementată de dispozițiile art. 1167, cu excepțiile prevăzute în următoarele două alineate.

(2) Garantul este obligat să execute numai dacă cererea creditorului este însoțită de o declarație în formă textuală a creditorului care confirmă în mod expres că sunt îndeplinite toate condițiile de care depinde executarea garanției.

(3) Dispozițiile art. 1167 alin. (2) nu se aplică.

Articolul 1169. Solicitarea vădit abuzivă sau frauduloasă

(1) Garantul este obligat să refuze executarea pe baza cererii dacă se dovedește în chip neîndoielnic prin probe prezente la data examinării cererii că cererea este vădit abuzivă sau frauduloasă. Obligația de a refuza apare indiferent dacă debitorul a prezentat sau nu ordonanța de interzicere prevăzută de dispozițiile alin.(2) și (3).

(2) În cazul cererii prevăzute de dispozițiile alin.(1), debitorul poate cere instanței să pronunțe ordonanță de a interzice:

a) executarea de către garant; și

b) emiterea sau utilizarea unei cereri de executare de către creditor.

(3) Prin derogare de la dispozițiile Codului de procedură civilă, ordonanța produce efectul de interzicere a executării de către garant din data pronunțării de către judecător.

Articolul 1170. Dreptul de restituire în regres al garantului

(1) Garantul are dreptul de a cere în regres de la creditor restituirea prestațiilor obținute dacă:

a) condițiile cererii creditorului nu erau îndeplinite sau ulterior au încetat să fie îndeplinite; sau

b) cererea creditorului era vădit abuzivă sau frauduloasă.

(2) Dreptul garantului de a cere restituirea este reglementat de dispozițiile legale privind îmbogățirea nejustificată.

Articolul 1171. Termenul limită de a cere executarea

(1) În cazul în care s-a stipulat, în mod direct sau indirect, un termen limită în care creditorul poate cere executarea în baza garanției, garantul rămîne obligat chiar și după

expirarea termenului limită numai dacă creditorul a cerut executarea, conform dispozițiilor art. 1167 alin. (1) sau art. 1168, în orice moment când creditorul era îndreptățit să depună cererea, dar nu mai târziu de expirarea termenului limită. Dispozițiile art. 1159 alin. (3) se aplică cu adaptările corespunzătoare. Obligația garantului se va limita la suma pe care creditorul ar fi putut să o ceară în ultima zi a termenului limită.

(2) În cazul în care nu s-a stipulat un termen limită, garantul are dreptul de a stabili un termen limită printr-un preaviz de cel puțin 3 luni în adresa creditorului. Obligația garantului se va limita la suma pe care creditorul ar fi putut să o ceară în ultima zi a termenului de preaviz. Dispozițiile prezentului alineat nu se aplică în cazul în care garanția este asumată pentru un scop determinat.

Articolul 1172. Cesiunea drepturilor rezultate din garanție

(1) Dreptul creditorului de a primi executarea de la garant poate fi cesionat sau transferat în alt mod.

(2) Cu toate acestea, în cazul unei garanții personale autonome la prima cerere, dreptul la executare nu poate fi cesionat sau transferat în alt mod, iar cererea de executare poate fi înaintată doar de către creditorul inițial. Această dispoziție nu împiedică transferul veniturilor obținute din garanție.

Articolul 1173. Drepturile garantului după executare

După ce a executat în baza garanției, garantul poate exercita drepturile prevăzute de dispozițiile art. 1164, care se va aplica cu adaptările corespunzătoare.

Secțiunea 4

Dispoziții comune privind pluralitatea garanțiilor

Articolul 1174. Răspunderea solidară față de creditor

(1) În măsura în care mai mulți garanți au garantat prin fidejusiune executarea aceleiași obligații sau aceleiași părți a unei obligații sau și-au asumat prin garanție personală autonomă angajamente în același scop de garantare, fiecare garant poartă, în limitele angajamentului acelui garant față de creditor, răspundere solidară împreună cu ceilalți garanți. Această regulă se aplică și în cazul în care garanții au asumat garanția prin acte juridice separate și chiar dacă nu au cunoscut existența altor garanți.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică, cu adaptările corespunzătoare, în cazul în care în folosul aceluiași creditor s-au instituit atât garanții personale cât și garanții reale. În scopul aplicării prezentei secțiuni, constitutorii garanțiilor reale se consideră garanți.

Articolul 1175. Regresul intern

(1) În cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1174, regresul între mai mulți garanți este reglementat de dispozițiile art. 544, sub rezerva următoarelor alineate ale prezentului articol.

(2) Sub rezerva dispozițiilor alin. (8), partea fiecărui garant în sensul dispozițiilor art. 544, se determină în conformitate cu dispozițiile alin. (3)-(7).

(3) Cu excepția cazului în care nu au convenit altfel, în raporturile dintre ei, fiecare garant poartă răspundere în măsura în care riscul maxim asumat de acel garant se

raportează la totalul riscurilor maxime asumate de către toți garanții. Momentul relevant este cel al acordării ultimei garanții.

(4) În cazul garanției personale, riscul maxim este determinat de suma maximă stipulată a garanției. În absența unei stipulații privind suma maximă, se va lua ca bază de calcul valoarea obligației garantate sau, în cazul în care a fost garantat un cont curent, limita de credit. În cazul în care un cont curent garantat nu are o limită de credit, se va lua ca bază de calcul soldul final.

(5) În cazul garanției reale, riscul maxim este determinat de suma maximă stipulată a garanției. În absența unei stipulații privind suma maximă, se va lua ca bază de calcul valoarea bunurilor care fac obiectul garanției reale.

(6) Dacă suma maximă în cazul propoziției întîi din alin. (4) sau, respectiv, suma maximă sau valoarea în cazul alin. (5), depășește valoarea obligației garantate la momentul acordării celei mai recente garanții, această ultimă valoare va indica riscul maxim.

(7) În cazul unei garanții personale nelimitate care garantează un credit nelimitat (inclusiv a unei fidejusiuni globale), riscul maxim al altor garanții personale limitate sau garanții reale care depășesc soldul final al creditului garantat se consideră limitat la acesta din urmă.

(8) Dispozițiile alin. (3)-(7) nu se aplică garanțiilor reale acordate de către debitor și nici nu se aplică garanțiilor care, la momentul în care creditorul a fost satisfăcut, erau deja stinse.

Articolul 1176. Regresul împotriva debitorului

(1) Garantul care a executat în folosul unui alt garant care a acționat în regres se subrogă în această măsură în drepturile aceluia alt garant împotriva debitorului dobîndite în temeiul dispozițiilor art. 1164 alin. (1) și (3), inclusiv în drepturile de garanție reală acordate de către debitor. Dispozițiile art. 1161 se aplică cu adaptările corespunzătoare.

(2) În cazul în care un garant are un drept de regres împotriva debitorului în virtutea drepturilor dobîndite în temeiul dispozițiilor art. 1164 alin. (1) și (3), sau în temeiul dispozițiilor alin. (1) al prezentului articol, inclusiv în virtutea drepturilor de garanție reală acordate de către debitor, fiecare garant are dreptul la o parte proporțională, menționată de dispozițiile art. 1175 alin. (2) și art. 544, din prestațiile restituite de la debitor. Dispozițiile art. 1161 se aplică cu adaptările corespunzătoare.

(3) În lipsă de stipulație contrară, debitorul care a acordat garanții reale nu se consideră garant și nu are niciun drept de regres în baza dispozițiilor prezentului articol.

Articolul 1177. Aplicarea dispozițiilor legale privind solidaritatea debitorilor

În partea nereglementată de dispozițiile prezentei secțiuni, raporturilor dintre părți li se aplică dispozițiile legale privind solidaritatea debitorilor.

Secțiunea 5

Dispoziții speciale privind garanțiile personale acordate de consumator

Articolul 1178. Domeniul de aplicare

(1) Orice garanție personală acordată de către un garant consumator în folosul unui creditor profesionist este supusă dispozițiilor prezentei secțiuni și, în completare, dispozițiilor secțiunilor 1, 2 și 4.

(2) Garanția personală nu cade sub incidența dispozițiilor prezentei secțiuni dacă garantul persoana fizică este membru, asociat, acționar, administrator al debitorului persoană juridică sau are o altă posibilitate de a exercita o influență semnificativă asupra aceluși debitor.

(3) Dacă s-a stipulat că garanția personală este autonomă, această stipulație este lovită de nulitate absolută și se va considera că garanția este o fidejusiune, cu condiția că sunt îndeplinite celelalte condiții de validitate ale fidejusiunii.

(4) Orice clauză care contravine dispozițiilor secțiunii 1, 2, 4 și prezentei secțiuni în detrimentul garantului (fidejursorului) consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1178¹. Obligațiile precontractuale ale creditorului

(1) Înainte de asumarea fidejusiunii, creditorul are obligația de a explica potențialului fidejursor următoarele:

a) efectele generale ale fidejusiunii preconizate; și

b) riscurile concrete la care se expune fidejursorul, conform informațiilor disponibile creditorului, având în vedere situația financiară a debitorului.

(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejursor există un risc semnificativ că fidejursorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejursorul a primit consultații independente.

(3) În cazul în care informațiile cerute de dispozițiile alin. (1) sau, după caz, consultațiile independente cerute de dispozițiile alin. (2) nu sunt primite de către fidejursor cu cel puțin 5 zile înainte de data semnării de către fidejursor a ofertei de fidejusiune sau fidejusiunii, oferta poate fi revocată sau fidejusiunea anulată de către fidejursor într-un termen rezonabil după primirea informațiilor sau consultației independente. Termenul de 5 zile se consideră rezonabil dacă altceva nu rezultă din circumstanțe.

(4) Dacă, contrar dispozițiilor alin. (1) sau (2), nu s-a acordat informațiile sau, după caz, consultația independentă, oferta de fidejusiune poate fi revocată sau fidejusiunea anulată de către fidejursor în orice moment.

(5) În cazul în care fidejursorul revocă oferta sau anulează fidejusiunea pe temeiul dispozițiilor alineatelor precedente ale prezentului articol, prestațiile primite de către părți se restituie conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

Articolul 1178². Natura răspunderii fidejursorului

(1) Dacă nu s-a stipulat o sumă maximă a fidejusiunii, fie că este o fidejusiune globală sau nu, se consideră că obligația fidejursorului este limitată la suma maximă a obligației garantate principale la data asumării fidejusiunii. O asemenea fidejusiune va acoperi dobânzile, comisioanele, despăgubirile, inclusiv sub forma penalităților și oricâre cheltuieli aferente obligației garantate principale doar dacă ele s-au stipulat expres.

(2) Obligația fidejursorului se prezumă subsidiară, în sensul dispozițiilor art. 1157, dacă nu s-a stipulat altfel în mod expres.

Articolul 1178³. Obligațiile creditorului de informare anuală

(1) Cu condiția că s-a obținut consimțământul debitorului, creditorul este obligat să informeze anual fidejursorul despre sumele garantate din obligația principală, dobânda și alte obligații accesorii datorate de către debitor la data informării. Consimțământul debitorului, odată obținut, este irevocabil.

(2) Dispozițiile art. 1158 alin. (3) și (4) se aplică cu adaptările corespunzătoare.

Articolul 1178⁴. Dreptul de a limita fidejusiunea cu termen limită

(1) Fidejursorul care și-a asumat o fidejusiune care se limitează la obligațiile născute sau devenite scadente în interiorul termenului limită stipulat, are dreptul, după expirarea a 3 ani de la data asumării, să limiteze efectele acesteia printr-un preaviz de cel puțin 3 luni adresat creditorului. Propoziția precedentă nu se aplică în cazul în care fidejusiunea este limitată la unele obligații determinate sau obligații care rezultă din contracte determinate concret. Creditorul trebuie să informeze debitorul imediat după primirea unui preaviz de limitare a fidejusiunii din partea fidejursorului.

(2) În temeiul preavizului, fidejusiunea se consideră limitată conform dispozițiilor art. 1160 alin. (2). ”.

568. Capitolul XXI se abrogă.

569. La articolul 1183:

1) în titlu, cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea raportului”;

2) la alineatul (1) și alineatul (2), cuvântul „contractul” și cuvântul „reziliat” se substituie cu cuvintele „raportul” și, respectiv, „rezolvit”.

570. Capitolul XXIII se modifică și va avea următorul cuprins

„Capitolul XXIII CONTRACTELE PRIVIND PUNEREA PE PIAȚĂ A PRODUSELOR ALTUIA

Secțiunea 1 Dispoziții comune

Articolul 1199. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractului de agenție comercială, contractului de comision profesionist, contractului de franciză și contractului de distribuție.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni de asemenea se aplică în mod corespunzător altor contracte în virtutea cărora o parte care desfășoară o activitate independentă se obligă să folosească competențele și eforturi pentru a pune pe piață produsele celeilalte părți. Ele nu se aplică acelor contracte dacă partea obligată să pună pe piață produsele:

a) în calitatea sa de salariat, are atribuții de încheiere a contractelor obligatorii pentru cealaltă parte;

b) fiind asociat, are dreptul de a încheia contracte obligatorii pentru asociații săi;

c) este administratorul sau lichidatorul procedurii de reorganizare sau al procedurii de lichidare în procesul de insolvență;

d) activează la bursele de mărfuri.

(3) În sensul dispozițiilor prezentului capitol, prin produse se înțeleg, după caz, bunuri, lucrări sau servicii.

(4) În cazul existenței unor divergențe între anumite dispoziții legale:

a) dispozițiile prezentului capitol au prioritate față de dispozițiile legale cu privire la mandat; și

b) dispozițiile secțiunilor 2, 3 și 5 ale prezentului capitol au prioritate față de dispozițiile următoarelor articole ale prezentei secțiuni.

Articolul 1200. Obligația de informare înaintea încheierii contractului

Partea care poartă negocieri pentru încheierea contractului este obligată să furnizeze celeilalte părți, într-un termen rezonabil înaintea încheierii contractului și în conformitate cu cerințele bunelor practici comerciale, informații suficiente care să permită celeilalte părți să decidă, fiind informată în mod rezonabil, asupra încheierii sau refuzului de a încheia contract de tipul și în condițiile propuse.

Articolul 1201. Obligația de cooperare

Părțile contractului sunt obligate să colaboreze activ și loial și să-și coordoneze eforturile pentru a atinge obiectivele contractului.

Articolul 1202. Obligația de informare în timpul executării contractului

Pe durata raportului contractual, fiecare parte este obligată să ofere celeilalte părți, în timp util, toată informația pe care prima parte o deține și care este necesară celeilalte părți, pentru a atinge obiectivele contractului.

Articolul 1203. Obligația de confidențialitate

(1) Partea care primește informații confidențiale de la cealaltă parte este obligată să păstreze confidențialitatea informațiilor și să nu divulge informațiile terților atât pe durata raportului contractual cât și după încetarea acestuia.

(2) Partea care primește informații confidențiale de la cealaltă parte este obligată să nu le folosească pentru alte scopuri decât în conformitate cu obiectivele contractului.

(3) Informațiile care sunt deja deținute de către o parte sau care au fost divulgate public, sau care trebuie să fie divulgate în mod necesar clienților în cadrul desfășurării activității comerciale nu reprezintă informații confidențiale în scopul aplicării prezentului articol.

Articolul 1204. Încetarea în cazul contractului pe termen determinat

Partea are dreptul să nu prelungească contractul încheiat pe termen determinat. Dacă o parte a notificat, în termenul corespunzător, despre intenția de a prelungi contractul, contractul va fi prelungit pe un termen nedeterminat, cu excepția cazului în care cealaltă parte a notificat-o, nu mai târziu decât într-un termen rezonabil înaintea expirării termenului raportului contractual, despre faptul că nu dorește ca acesta să fie prelungit.

Articolul 1205. Încetarea în cazul contractului pe termen nedeterminat

(1) Fiecare dintre părțile la un contract încheiat pe termen nedeterminat are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual prin notificarea celeilalte părți.

(2) Dacă notificarea prevede că rezoluțiunea se va produce la expirarea unui termen rezonabil, obligația de a plăti despăgubiri în conformitate cu dispozițiile art. 1206 nu apare. Dacă notificarea prevede rezoluțiunea imediată sau rezoluțiunea după un termen care nu este rezonabil, se vor plăti despăgubiri conform aceluși articol.

(3) La determinarea caracterului rezonabil al termenului se vor lua în cont în special următorii factori:

- a) timpul cât a durat raportul contractual;
- b) investițiile rezonabile efectuate;
- c) timpul necesar pentru a găsi o alternativă rezonabilă; și
- d) uzanțele.

(4) Se prezumă rezonabil un termen de notificare prealabilă de 1 lună pentru fiecare an cât a durat raportul contractual, dar nu mai mult de 36 luni.

(5) Principalul, comitentul, francizorul sau furnizorul este obligat să respecte un termen al notificării nu mai mic decât 1 lună pentru primul an, 2 luni pentru al doilea, 3 luni pentru al treilea, 4 luni pentru al patrulea, 5 luni pentru al cincilea și 6 luni pentru al șaselea an și pentru anii următori cât a durat raportul contractual. Orice clauza contrară prezentului alineat este lovită de nulitate absolută.

(6) Convențiile prin care se instituie termene mai lungi decât cele prevăzute de dispozițiile alin. (4) și (5) sunt valabile dacă termenele care trebuie respectate de către principal, comitent, francizor sau furnizor nu sunt mai scurte decât cele care trebuie respectate de către agentul comercial, comisionarul, francizat sau distribuitor.

(7) În ceea ce privește contractele care intră în domeniul de aplicare al prezentei secțiuni, dispozițiile prezentului articol le înlocuiesc pe cele prevăzute de dispozițiile art. 720⁸.

Articolul 1206. Despăgubirile pentru rezoluțiunea fără respectarea termenului de notificare

(1) Dacă o parte declară rezoluțiunea raportului contractual în temeiul dispozițiilor art. 1205, însă nu respectă termenul rezonabil de notificare, cealaltă parte are dreptul la despăgubiri.

(2) Despăgubirile vor constitui suma care corespunde beneficiului care ar fi fost obținut de cealaltă parte pe perioada suplimentară în care raportul contractual ar fi continuat dacă s-ar fi respectat termenul rezonabil de notificare.

(3) Beneficiul anual se prezumă a fi egal cu beneficiul mediu care a fost obținut de partea prejudiciată în baza contractului în decursul ultimilor 3 ani precedenți sau, dacă raportul contractual a durat mai puțin, în decursul duratei efective.

(4) Dispozițiile legale privind dreptul la despăgubiri pentru neexecutarea obligațiilor se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1207. Rezoluțiunea pentru neexecutare

Clauza în temeiul căreia o parte poate declara rezoluțiunea raportului contractual pentru o neexecutare a obligației contractuale care nu se consideră, conform legii, esențială este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1208. Compensația pentru fondul comercial

(1) Dacă raportul contractual încetează din oricare cauză (inclusiv din cauza rezoluțiunii de către oricare parte pe temeiul neexecutării esențiale), partea are dreptul să primească o compensație de la cealaltă parte pentru fondul comercial (goodwill) în măsura în care:

a) prima parte a mărit substanțial volumul activității comerciale a celeilalte părți și partea cealaltă continuă să obțină beneficii semnificative din respectiva activitate comercială; și

b) plata compensației este rezonabilă.

(2) Plata compensației nu împiedică vreo parte să ceară despăgubiri în temeiul art. 1206.

Articolul 1209. Stocul, piesele de schimb și materialele

Dacă contractul este lovit de nulitate, sau are loc rezoluțiunea raportului contractual la inițiativa uneia dintre părți, partea produsele căreia sunt puse pe piață este obligată să răscumpere stocul, piesele de schimb și materialele rămase la cealaltă parte, la un preț rezonabil, cu excepția cazului în care este rezonabil pentru partea cealaltă să le revândă.

Articolul 1210. Dreptul de retenție

În scopul garantării drepturilor sale la remunerație, la plata despăgubirilor și la compensație, partea care pune produsele pe piață are un drept de retenție asupra bunurilor mobile ale celeilalte părți, care au intrat în posesia sa pe baza contractului, atâta timp cât cealaltă parte nu își execută obligațiile.

Articolul 1211. Actul semnat disponibil la cerere

Fiecare parte are dreptul să primească de la cealaltă parte, la cerere, clauzele contractului convenite în formă textuală, pe un suport durabil. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1211¹. Obligația de neconcurență

(1) Contractul poate interzice sau limita partea care pune pe piață produsele altuia să desfășoare, după încetarea raporturilor contractuale, activități care concurează cu activitățile celeilalte părți (obligația de neconcurență).

(2) Obligația de neconcurență este valabilă dacă:

a) este convenită în formă textuală, pe un suport durabil;

b) se referă la un teritoriu sau la o categorie de clienți și un teritoriu și la produse de tipul celor care fac obiectul contractului;

c) nu încalcă dispozițiile legislației privind concurența.

(3) Obligația de neconcurență nu poate dura mai mult 2 ani de la încetarea raporturilor contractuale.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor alin. (2) și (3) este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea 2 Agenția comercială

Articolul 1212. Contractul de agenție comercială

(1) Prin contractul de agenție comercială o parte (agentul comercial) se obligă să acționeze în mod permanent în calitate de intermediar care desfășoară activități independente pentru a negocia sau încheia contracte din numele celeilalte părți (principalul), iar principalul se obligă să îi plătească remunerație pentru activitățile respective.

(2) Orice remunerație care depinde total sau parțial de numărul sau valoarea contractelor se prezumă a fi un comision.

Articolul 1213. Obligația agentului comercial de a negocia și încheia contracte

(1) Agentul comercial este obligat să depună eforturi rezonabile pentru a negocia, pe contul principalului, și pentru a încheia contractele în privința cărora agentul comercial a primit indicații să le încheie.

(2) Agentul comercial este obligat să urmeze indicațiile rezonabile ale principalului, dacă acestea nu afectează în mod semnificativ independența agentului comercial.

Articolul 1214. Informarea de către agentul comercial pe perioada executării

În temeiul obligației agentului comercial de informare prevăzute de dispozițiile art. 1202, el este obligat să furnizeze principalului în special informația privind:

- a) contractele negociate sau încheiate;
- b) condițiile pieței;
- c) solvabilitatea și alte caracteristici privind clienții.

Articolul 1215. Evidența

(1) Agentul comercial este obligat să țină evidența corespunzătoare privind contractele negociate sau încheiate din numele principalului.

(2) Dacă agentul comercial reprezintă mai mult de un principal, agentul comercial este obligat să țină o evidență independentă pentru fiecare principal.

(3) Dacă principalul are motive importante pentru a pune la îndoială faptul că agentul comercial ține o evidență corespunzătoare, agentul comercial este obligat să permită unui contabil independent accesul rezonabil la evidența agentului comercial, la cererea principalului. Principalul este obligat să achite pentru serviciile contabilului independent.

Articolul 1216. Dreptul la comision pe durata agenției comerciale

(1) Agentul comercial are dreptul la comision pentru oricare contract încheiat cu un client pe durata agenției comerciale, dacă contractul a fost încheiat:

- a) ca rezultat al eforturilor agentului comercial;
- b) cu un terț care a fost anterior atras de către agentul comercial în calitate de client al principalului în contracte de același fel; sau
- c) cu un client dintr-o anumită zonă geografică sau cu un grup de clienți care au fost încredințați agentului comercial.

(2) Dreptul la comision prevăzut de dispozițiile alin. (1) apare:

- a) dacă principalul a executat sau trebuia să execute obligațiile principalului rezultate din contract;

b) dacă clientul a executat obligațiile clientului rezultate din contract sau suspendă executarea în mod justificat.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin. (2) lit. b) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1217. Dreptul la comision după încetarea agenției comerciale

(1) Agentul comercial are dreptul la comision pentru oricare contract încheiat cu un client după încetarea agenției comerciale:

a) dacă contractul încheiat cu clientul este, în mod substanțial, rezultatul eforturilor agentului comercial exercitate pe durata acoperită de contractul de agenție comercială și contractul cu clientul a fost încheiat într-un termen rezonabil după încetarea agenției comerciale; sau

b) dacă condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1216 alin. (1) și (2) ar fi fost întrunite, însă contractul cu clientul nu a fost încheiat pe durata agenției comerciale, iar oferta clientului a fost primită de către principal sau agentul comercial înainte de încetarea agenției comerciale.

(2) Dreptul la comision prevăzut de dispozițiile alin. (1) apare:

a) dacă principalul a executat sau trebuia să execute obligațiile principalului rezultate din contract; sau

b) dacă clientul a executat obligațiile clientului rezultate din contract sau suspendă executarea în mod justificat.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin. (2) lit. b) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

(4) Agentul comercial nu are dreptul la comisionul prevăzut de dispozițiile art. 1216 dacă un agent comercial precedent are dreptul la comisionul respectiv în baza prezentului articol, cu excepția cazului în care partajarea comisionului între cei doi agenți comerciali este rezonabilă.

Articolul 1218. Scadența comisionului

(1) Principalul este obligat să îi plătească agentului comercial comisionul nu mai târziu decât în ultima zi a lunii următoare trimestrului în care agentul a obținut dreptul la comision.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin. (1) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1219. Stingerea dreptului la comision

(1) Clauza prin care se stinge dreptul agentului comercial la comision pentru un contract încheiat cu un client este valabilă doar în măsura în care aceasta prevede stingerea pe motiv că obligațiile contractuale ale clientului nu sunt executate dintr-o cauză pentru care principalul nu poartă răspundere.

(2) La stingerea dreptului agentului comercial la comision, agentul comercial este obligat să restituie comisionul care a fost deja primit.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin. (1) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1220. Obligațiile de informare ale principalului

(1) În temeiul obligației principalului de informare prevăzute de dispozițiile art. 1202, el este obligat în special să furnizeze informații privind caracteristicile produselor, precum și privind prețurile și condițiile vânzării sau cumpărării.

(2) Principalul este obligat să informeze agentul comercial, într-un termen rezonabil, despre:

a) acceptarea sau refuzul de către principal a unui contract negociat de către agentul comercial din numele principalului; și

b) orice neexecutare a obligațiilor rezultate dintr-un contract negociat sau încheiat de către agentul comercial din numele principalului.

(3) Principalul este obligat să avertizeze agentul comercial într-un termen rezonabil atunci când principalul prevede că volumul contractelor pe care principalul va fi capabil să le încheie va fi în mod semnificativ mai mic decât volumul pe care le poate prevedea agentul comercial în mod rezonabil. Se prezumă că principalul a prevăzut ceea ce principalul putea să prevadă în mod rezonabil.

(4) Principalul este obligat să transmită agentului comercial, într-un termen rezonabil, un raport privind comisionul pe care agentul comercial are dreptul să îl primească. Acel raport trebuie să prevadă modul în care a fost calculată suma comisionului. În scopul calculării comisionului, principalul este obligat să prezinte agentului comercial, la cerere, un extras din evidența principalului.

(5) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin. (2)-(4) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221. Evidența

(1) Principalul este obligat să țină evidența corespunzătoare privind contractele negociate sau încheiate de către agentul comercial.

(2) Dacă principalul are mai mult de un agent comercial, principalul este obligat să țină o evidență independentă pentru fiecare agent comercial.

(3) Principalul este obligat să permită unui contabil independent accesul rezonabil la evidența principalului, la cererea agentului comercial:

a) dacă principalul nu execută obligația prevăzută de dispozițiile art. 1220 alin. (4); sau

b) dacă agentul comercial are motive importante pentru a pune la îndoială faptul că principalul ține o evidență corespunzătoare.

Articolul 1221¹. Valoarea compensației

(1) Agentul comercial are dreptul să primească o compensație pentru fondul comercial pe baza dispozițiilor art. 1208 în valoare egală cu:

a) comisionul mediu al contractelor cu clienți noi și a volumului majorat al activității comerciale cu clienții existenți, calculat pentru ultimele 12 luni și înmulțit cu:

b) numărul anilor în decursul cărora principalul este probabil să continue să obțină beneficii din aceste contracte în viitor.

(2) Valoarea compensației rezultate din acest calcul trebuie modificată astfel încât să țină cont de:

a) diminuarea probabilă a clienților, în baza ratei medii a migrației pe teritoriul agentului comercial; și

b) reducerea necesară pentru plata în avans, în baza dobânzii prevăzute de dispozițiile art. 585.

(3) În orice caz, compensația nu poate să depășească remunerația pentru 1 an, calculată din remunerația medie anuală a agentului comercial în decursul ultimilor 5 ani sau, dacă raportul contractual a durat mai puțin de 5 ani, din media pe parcursul duratei efective.

(4) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221². Clauza del credere

(1) Convenția prin care agentul comercial garantează că un client va plăti prețul produselor care formează obiectul contractului negociat sau încheiat de către agentul comercial (clauza del credere) este valabilă doar în măsura în care convenția:

- a) este în formă textuală, pe un suport durabil;
- b) se referă la anumite contracte care au fost negociate sau încheiate de către agentul comercial sau la contracte cu clienți concreți specificați în convenție; și
- c) este rezonabil în raport cu interesele părților.

(2) Agentul comercial are dreptul să îi fie plătit un comision de o valoare rezonabilă la contractele la care se aplică garanția del credere (comisionul del credere).

Secțiunea 3 Comisionul profesionist

Articolul 1221³. Dispoziții generale cu privire la comisionarul profesionist

(1) Se consideră comisionar profesionist (comisionar) persoana care, în cadrul activității sale comerciale permanente, își asumă obligația de a încheia contracte cu produse sau cu valori mobiliare în nume propriu, dar pe contul unei alte persoane (comitent).

(2) Față de activitatea comisionarului care nu este reglementată de normele prezentei secțiuni se aplică regulile referitoare la agentul comercial.

(3) Normele cu privire la contractul de comision se aplică în măsura în care dispozițiile prezentului capitol nu prevăd altfel.

Articolul 1221⁴. Obligațiile comisionarului

(1) Comisionarul este ținut să execute cu diligența unui bun comerciant obligațiile pe care și le-a asumat. Comisionarul trebuie să respecte interesele comitentului și să îndeplinească indicațiile date de el.

(2) Comisionarul prezintă comitentului informațiile necesare, în particular îi va comunica imediat despre executarea comisionului. El este obligat să prezinte comitentului un raport cu privire la executarea comisionului și să-i transmită cele convenite din executarea respectivă.

(3) Comisionarul poartă răspundere față de comitent pentru executarea actului juridic încheiat în cazul în care, concomitent cu notificarea despre executarea comisionului, el nu va indica și terțul cu care a încheiat actul juridic.

Articolul 1221⁵. Efectele nerespectării indicațiilor comitentului

În cazul în care nu acționează conform indicațiilor comitentului, comisionarul este obligat să repare prejudiciul cauzat. Totodată, comitentul este în drept să nu recunoască efectele actului juridic încheiat astfel în privința sa.

Articolul 1221⁶. Limitele prețului

(1) În cazul în care comisionarul a efectuat o vânzare la un preț mai mic decât cel stabilit sau dacă a majorat prețul de cumpărare stabilit, comitentul, în cazul în care intenționează să respingă convenția ca nefiind încheiată pe contul lui, trebuie să declare acest fapt imediat după notificarea despre încheierea convenției. În caz contrar, abaterea de la prețul stabilit se consideră acceptată.

(2) În cazul în care comisionarul, concomitent cu notificarea despre încheierea convenției, declară că va compensa diferența de preț, comitentul nu are dreptul să respingă convenția. Dreptul comitentului de a cere reparația prejudiciului care depășește diferența de preț nu este afectat.

Articolul 1221⁷. Încheierea convenției în condiții mai avantajoase

În cazul în care comisionarul încheie o convenție în condiții mai avantajoase decât cele stabilite de comitent, avantajele sînt atribuite comitentului. Prezenta regulă produce efecte în particular în cazul în care prețul cu care comisionarul a efectuat vânzarea depășește prețul pe care comitentul l-a stabilit ca fiind cel mai mic sau dacă prețul de cumpărare nu atinge prețul cel mai mare stabilit de comitent.

Articolul 1221⁸. Remunerarea comisionarului

(1) În cazul în care convenția este executată, comisionarul poate pretinde plata comisionului.

(2) Chiar dacă convenția nu a fost executată, comisionarul are totuși dreptul la un comision dacă acesta este prevăzut de uzanțele comerciale.

(3) Comisionarul poate pretinde plata comisionului chiar și în cazul în care executarea actului juridic încheiat de el nu a avut loc, însă faptul acesta se datorează vinovăției comitentului sau este în legătură cu personalitatea lui.

Articolul 1221⁹. Produsul de comision deteriorată sau viciată

Dacă produsul care i-a fost expedită este deteriorată sau are anumite vicii depistabile la o examinare, comisionarul, în raport cu transportatorul și comitentul, este obligat să asigure proba stării ei și să informeze imediat comitentul. În caz contrar, comisionarul va fi obligat să repare prejudiciul cauzat astfel.

Articolul 1221¹⁰. Răspunderea comisionarului pentru produs

(1) Comisionarul poartă răspundere pentru pierderea sau deteriorarea produsului aflate în custodia lui, cu excepția cazului în care pierderea sau deteriorarea au rezultat din împrejurări care nu puteau fi evitate prin diligența unui bun comerciant.

(2) Comisionarul poartă răspundere pentru neasigurarea produsului doar în cazul în care comitentul i-a dat indicația să efectueze asigurarea.

Articolul 1221¹¹. Avansul și creditul la executarea contractului de comision

(1) În cazul în care a acordat terțului un avans sau un credit fără consimțământul comitentului, comisionarul acționează pe propriul risc.

(2) Dacă uzanțele comerciale prevăd posibilitatea acordării unei amânări pentru plata prețului de cumpărare, în lipsa unor indicații contrare din partea comitentului de acest drept se va bucura și comisionarul.

(3) În cazul în care, neavând împuterniciri, efectuează o vânzare în credit, comisionarul este obligat, în calitate de debitor, să plătească imediat, în contul comitentului, prețul de cumpărare.

Articolul 1221¹². Contracte similare

Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică, dacă nu este prevăzut altfel sau dacă din esența raporturilor nu reiese contrariul, și în cazul în care comisionarul, practicînd activitate comercială proprie, își asumă încheierea, în nume propriu, dar pe contul unei alte persoane, a unor acte juridice diferite de cele menționate de dispozițiile art. 1221³ alin. (1).

Secțiunea 4 Franciza

Articolul 1221¹³. Contractul de franciză

Prin contractul de franciză o parte (francizor) acordă celeilalte părți (francizat), în schimbul unei redevențe, dreptul de a desfășura o activitate comercială (activitatea de franciză) în cadrul rețelei francizorului, cu scopul de a furniza anumite produse din numele și pe contul francizatului, iar francizatul are dreptul și obligația de a folosi denumirea comercială, marca sau alte obiecte ale drepturilor asupra creației intelectuale, know-how și metode ale activității comerciale ale francizorului.

Articolul 1221¹⁴. Informarea înaintea încheierii contractului

(1) În temeiul obligației francizorului de informare prevăzute de dispozițiile art. 1202, el este obligat în special să furnizeze francizatului informații corespunzătoare și în timp util privind:

- a) întreprinderea și experiența francizorului;
- b) obiectele relevante ale drepturilor asupra creațiilor intelectuale;
- c) caracteristicile know-how-ului relevant;
- d) sectorul comercial și condițiile pieței;
- e) metodele particulare ale francizei și desfășurarea acesteia;
- f) structura și mărimea rețelei de franciză;
- g) comisioanele, redevențele și orice alte plăți periodice; și
- h) clauzele contractului.

(2) Chiar dacă nerespectarea dispozițiilor alin. (1) de către francizor nu a cauzat o eroare pentru care, conform legii, contractul poate fi anulat, francizatul poate solicita despăgubiri în conformitate cu dispozițiile art. 233¹, cu excepția cazului în care francizorul a avut motive să creadă că informația a fost corespunzătoare sau a fost oferită în timp util.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁵. Obligația de cooperare

Clauza contractului de franciză prin care se derogă de la dispozițiile art. 1201 este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁶. Drepturile asupra creațiilor intelectuale și know-how-ul

(1) Francizorul este obligat:

a) să acorde francizatului dreptul de a exploata obiectele drepturilor asupra creațiilor intelectuale în măsura necesară pentru desfășurarea activității de franciză.

b) să depună eforturi rezonabile pentru a asigura exercitarea netulburată și continuă a acestui drept.

(2) Pe durata raportului contractual, francizorul este obligat să acorde francizatului know-how-ul necesar pentru desfășurarea activității de franciză.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁷. Asistența

Francizorul este obligat:

a) să ofere francizatului asistență sub forma cursurilor de formare, îndrumărilor și consilierii, în măsura necesară desfășurării activității de franciză, fără costuri suplimentare pentru francizat;

b) să ofere altă asistență decât cea prevăzută la lit. a) în măsura în care aceasta este solicitată în mod rezonabil de către francizat, la un preț rezonabil.

Articolul 1221¹⁸. Furnizarea

(1) Atunci când francizatul este obligat să obțină produsele de la francizor, sau de la un furnizor desemnat de către francizor, francizorul este obligat să se asigure că produsele comandate de francizat sunt furnizate într-un termen rezonabil, în măsura în care este posibil și cu condiția că comanda este rezonabilă.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și cazurilor în care, deși francizatul nu este obligat să obțină produsele de la francizor sau de la un furnizor desemnat de către francizor, el este nevoit, în fapt, să facă acest lucru.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁹. Obligația de informare a francizorului pe durata executării

În temeiul obligației francizorului de informare prevăzute de dispozițiile art. 1202, el este obligat în special să furnizeze francizatului informații privind:

a) condițiile pieței;

b) rezultatele comerciale ale rețelei de franciză;

c) caracteristicile produselor;

d) prețurile și termenii de furnizare a produselor;

e) oricare prețuri recomandate și termeni pentru re-furnizare a produselor către clienți;

f) comunicările relevante dintre francizor și clienți în teritoriu; și

g) campaniile de publicitate.

Articolul 1221²⁰. Avertizarea privind capacitatea redusă de furnizare

(1) Atunci când francizatul este obligat să obțină produsele de la francizor, sau de la un furnizor desemnat de către francizor, francizorul este obligat să avertizeze francizatul într-un termen rezonabil atunci când francizorul prevede că capacitatea de furnizare a francizorului sau capacitatea de furnizare a furnizorilor desemnați va fi în mod semnificativ mai mică decât capacitățile la care francizatul a avut motive să se aștepte. Se prezumă că francizorul a prevăzut ceea ce francizorul putea să prevadă în mod rezonabil.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și cazurilor în care, deși francizatul nu este obligat prin lege să obțină produsele de la francizor sau de la un furnizor desemnat de către francizor, el este nevoit, de fapt, să facă acest lucru.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul francizatului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221²¹. Reputația rețelei și publicitatea

(1) Francizorul este obligat să depună eforturi rezonabile pentru a promova și menține reputația rețelei de franciză.

(2) În particular, francizorul este obligat să elaboreze și să coordoneze campanii corespunzătoare de publicitate cu scopul promovării rețelei de franciză.

(3) Activitățile de promovare și ținere a reputației rețelei de franciză vor fi efectuate fără careva costuri suplimentare pentru francizat.

Articolul 1221²². Comisioane, redevențe și alte plăți periodice

(1) Francizatul este obligat să plătească francizorului comisioanele, redevențele sau alte plăți periodice convenite în contract.

(2) Dacă comisioanele, redevențele sau alte plăți periodice vor fi determinate unilateral de către francizor, se aplică dispozițiile art. 676.

Articolul 1221²³. Obligația de informare a francizatului în decursul executării

În temeiul obligației francizatului de informare prevăzute de dispozițiile art. 1202, el este obligat în special să furnizeze francizorului informații privind:

a) acțiunile înaintate sau amenințate de a fi înaintate de către terți în privința drepturilor francizorului asupra creațiilor intelectuale; și

b) încălcări de către terți a drepturilor francizorului asupra creațiilor intelectuale.

Articolul 1221²⁴. Metodele activității comerciale și indicațiile

(1) Francizatul este obligat:

a) să depună eforturi rezonabile pentru a desfășura activitatea de franciză în conformitate cu metodele activității comerciale ale francizorului.

b) să urmeze indicațiile rezonabile ale francizorului privind metodele activității comerciale și ținerea reputației rețelei;

c) să manifeste prudență rezonabilă pentru a nu dăuna rețelei de franciză.

(2) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221²⁵. Inspecția

Francizatul este obligat:

- a) să permită francizorului acces în condiții rezonabile la spațiile francizatului pentru a permite francizorului să verifice dacă francizatul se conformează metodelor activității comerciale și indicațiilor francizorului;
- b) să ofere francizorului acces în condiții rezonabile la registrele contabile ale francizatului.

Secțiunea 5 Distribuția

Articolul 1221²⁶. Contractul de distribuție

(1) Prin contract de distribuție o parte (furnizorul) se obligă să furnizeze celeilalte părți (distribuitorul) produse, în mod continuu, iar distribuitorul se obligă să cumpere produsele date, sau să le ia și să plătească pentru ele și să le furnizeze altora din numele și pe contul distribuitorului.

(2) Contractul de distribuție exclusivă este contractul de distribuție în virtutea căruia furnizorul se obligă să furnizeze produse unui singur distribuitor pe un teritoriu determinat sau către un anumit grup de clienți.

(3) Contractul de distribuție selectivă este un contract de distribuție în virtutea căruia furnizorul se obligă să furnizeze produse, direct sau indirect, numai distribuitorilor selectați pe baza unor criterii stabilite.

(4) Contract de cumpărare exclusivă este un contract de distribuție în virtutea căruia distribuitorul se obligă să cumpere, sau să ia și să plătească produse doar de la furnizor sau de la o persoană desemnată de furnizor.

Articolul 1221²⁷. Obligația de a furniza produsele și materialele publicitare și păstra

reputația

Furnizorul este obligat:

- a) să furnizeze produsele comandate de către distribuitor în măsura posibilă și cu condiția comanda să fie rezonabilă;
- b) să ofere distribuitorului, la un preț rezonabil, toate materialele publicitare pe care furnizorul le deține care sunt necesare pentru distribuirea și promovarea corespunzătoare a produselor;
- c) să depună eforturi rezonabile pentru a nu prejudicia reputația produselor.

Articolul 1221²⁸. Informarea de către furnizor pe perioada executării

În temeiul obligației furnizorului de informare prevăzute de dispozițiile art. 1202, el este obligat să furnizeze distribuitorului informații privind:

- a) caracteristicile produselor;
- b) prețurile și condițiile furnizării produselor;
- c) oricare prețuri recomandate și condiții pentru re-furnizare a produselor clienților;
- d) oricare comunicație relevantă dintre furnizor și clienți; și

e) oricare campanii de publicitate relevante pentru desfășurarea activității comerciale.

Articolul 1221²⁹. Avertizarea de către furnizor privind capacitatea scăzută de furnizare

(1) Furnizorul este obligat să avertizeze distribuitorul într-un termen rezonabil atunci când furnizorul prevede că capacitatea de furnizare a furnizorului va fi în mod semnificativ mai mică decât capacitatea la care distribuitorul a avut motive să se aștepte. Se prezumă că furnizorul a prevăzut ceea ce furnizorul putea să prevadă în mod rezonabil.

(3) În contractele de cumpărare exclusivă, orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221³⁰. Obligațiile distribuitorului în contractele de distribuție exclusivă și contractele de distribuție selectivă

(1) Distribuitorul este obligat:

a) în măsura în care este posibil, să depună eforturi rezonabile pentru a promova produsele;

b) să avertizeze furnizorul într-un termen rezonabil atunci când distribuitorul prevede că comenzile sale vor fi în mod semnificativ mai mici decât comenzile la care furnizorul a avut motive să se aștepte. Se prezumă că distribuitorul a prevăzut ceea ce distribuitorul putea să prevadă în mod rezonabil;

c) să urmeze indicațiile rezonabile date de furnizor, care au drept scop asigurarea distribuirii corespunzătoare a produselor sau menținerea reputației ori caracteristicilor distincte ale produselor;

d) să permită furnizorului un acces rezonabil la spațiile distribuitorului pentru a permite furnizorului să verifice dacă distribuitorul se conformează cu standardele convenite prin contract și cu indicațiile rezonabile date;

e) să depună eforturi rezonabile pentru a nu prejudicia reputația produselor.

(2) În temeiul obligației distribuitorului de informare prevăzute de dispozițiile art. 1202, el este obligat să furnizeze furnizorului informații privind:

a) acțiunile înaintate sau amenințate de a fi înaintate de către terți în privința drepturilor furnizorului asupra creațiilor intelectuale; și

b) încălcări de către terți a drepturilor furnizorului asupra creațiilor intelectuale.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar contractelor de distribuție exclusivă și contractelor de distribuție selectivă.”.

571. La articolul 1222 alineatul (1), după cuvintele „o sumă de bani” se completează cu cuvintele „, , înscrisă la soldul contului de depozit deschis pe numele deponentului, și”

572. La articolul 1224 cifrele „619” se substituie cu cifrele „585”.

573. La articolul 1227:

1) la alineatul (1) cuvântul „nulă” se substituie cu cuvintele „lovită de nulitate absolută”;

2) la alineatul (3) cuvintele „unui depozit la vedere” se substituie cu cuvintele „noi oferite de bancă pentru depozitul de tipul respectiv”.

574. La articolul 1228 cuvintele „retragerile de numerar,” se substituie cu cuvintele „eliberarea numerarului”.

575. Se completează cu articolul 1229¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1229¹. Cotitularii de cont

(1) În cazul în care contul a fost deschis de mai mulți titulari (cotitulari de cont), banca va fi ținută să execute doar ordinele acceptate de toți cotitularii de cont dacă nu s-a prevăzut că acceptarea unui cotitular sau a câtorva titulari este suficientă pentru ca ordinul să producă efecte juridice.

(2) În cazul în care s-a stipulat că nu este necesară acceptarea tuturor cotitularilor, contractul poate stipula anumite limite de sume sau de timp în privința ordinelor emise de cotitularul sau cotitularii împuterniciți să accepte un ordin valabil.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător și schimbării împuternicirilor cotitularilor sau închiderii contului curent.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și conturilor bancare altele decât contul curent.”.

576. Articolul 1233:

1) titlul articolului va avea următorul cuprins: „Rezoluțiunea raportului de cont curent”;

2) la alin. (1) cuvântul „contractul ” se substituie cu cuvintele „raportul de cont curent”, iar cuvântul „reziliat” se substituie cu cuvântul „rezolvit”;

3) alin. (2) cuvintele „rezilia contractul” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea”, iar cuvântul „reziliere” se substituie cu cuvântul „rezoluțiune”.

577. La articolul 1234 alineatul (2) cuvintele „relațiilor contractuale” se substituie cu cuvintele „raportului de cont curent”.

578. După articolul 1235 se completează cu Secțiunea 2¹ cu următorul cuprins:

„Secțiunea 2¹ Contul fiduciar

Articolul 1235¹. Contul fiduciar

(1) Persoana care solicită băncii deschiderea unui cont curent, de depozit sau a unui alt cont bancar poate stipula că acționează în calitate de fiduciar și solicita să se facă mențiunea că contul deschis pe numele său va fi un cont fiduciar.

(2) Banca va face mențiunea că contul deschis este cont fiduciar dacă solicitantul face dovada înregistrării fiduciei în registrul garanțiilor reale mobiliare. Această dovadă nu este necesară dacă contul fiduciar va fi deschis de către bancă pe numele său, precum și dacă titularul contului va fi:

a) o altă bancă;

b) o formă de exercitare a profesiei de executor judecătoresc, notar sau avocat;

c) societate de investiții, depozitar central sau organism de plasament colectiv de valori mobiliare în sensul Legii privind piața de capital.

(3) În cazurile permise de lege sau de contract, fiduciarul poate utiliza același cont fiduciar pentru deținerea sumelor de bani primite în temeiul diferitor raporturi de fiducie.

Articolul 1235². Contractul de cont fiduciar de sechestru

Prin contractul de cont fiduciar de sechestru, în schimbul unei remunerații convenite, banca se obligă, în calitate de fiduciar, să deschidă un cont fiduciar (cont fiduciar de sechestru) pe numele său, să primească de la una din celelalte părți (plătitorul) sau de la un terț sume bănești depuse în numerar sau transferate din conturile altor persoane, să le dețină și să efectueze transferuri de sume bănești din contul fiduciar de sechestru în folosul unei alte părți ori unui terț (beneficiarul) la îndeplinirea condițiilor prevăzute expres de contractul de cont fiduciar de sechestru.

Articolul 1235³. Condițiile efectuării transferului

(1) Contractul de cont fiduciar de sechestru trebuie să prevadă:

a) condițiile la îndeplinirea cărora banca va efectua transferul, suma supusă transferului și beneficiarul transferului ori modul de determinare a sumei și beneficiarului;

b) termenul pînă la care urmează a fi îndeplinite condițiile efectuării transferului menționate la lit. a) (termenul sechestrului);

c) persoana în folosul căreia banca va plăti soldul contului fiduciar de sechestru dacă pînă la expirarea termenului sechestrului nu sunt îndeplinite condițiile menționate la lit. a).

(2) În sensul dispozițiilor alin. (1) lit. a) condiția efectuării transferului poate consta în:

a) prezentarea băncii a dovezii încheierii unui contract;

b) prezentarea băncii a dovezii dobîndirii dreptului de proprietate asupra unui bun;

c) prezentarea băncii a dovezii pronunțării unei hotărîri judecătorești definitive, hotărîri arbitrale ori a unui mediator;

d) neinformarea băncii despre apariția unui litigiu dintre părți pe baza unor altor raporturi existente între ele;

e) oricare altă împrejurare, dacă stipularea ei în calitate de condiție nu contravine dispozițiilor legale imperative, ordinii publice sau bunelor moravuri.

(3) Banca va refuza modificarea contractului de cont fiduciar de sechestru, inclusiv prelungirea termenului de sechestru, atîta timp cît continuă urmărirea de către creditorii uneia din celelalte părți la contract a sumelor bănești de pe conturile acestora deschise în acea bancă.

Articolul 1235⁴. Obligațiile băncii la recepționarea dovezilor îndeplinirii condițiilor

(1) Banca este obligată:

a) să notifice o parte imediat despre recepționarea dovezilor recepționate de către bancă pentru confirmarea îndeplinirii condițiilor de efectuare a transferului de la cealaltă parte;

b) să notifice părțile imediat despre efectuarea unui transfer; și

c) să notifice părțile imediat despre refuzul în efectuarea unui transfer și să precizeze motivul refuzului.

(2) Banca este obligată să efectueze transferul în folosul beneficiarului doar dacă dovezile recepționate respectă întocmai toate condițiile stabilite în contractul de cont fiduciar de sechestru.

(3) Banca este obligată să verifice îndeplinirea condițiilor cu un nivel de prudență care se așteaptă de la o persoană din domeniul ei de activitate.

(4) Banca este obligată să refuze efectuarea transferului dacă condițiile aplicabile nu sunt îndeplinite, inclusiv:

a) dacă se dovedește în chip neîndoielnic, prin probe prezente la data examinării, că dovezile îndeplinirii condițiilor, prezentate băncii, sunt frauduloase;

b) dacă banca a recepționat dovezile îndeplinirii condițiilor după expirarea termenului de sechestru.

Articolul 1235⁵. Regimul sechestrului

(1) Niciuna din celelalte părți ale contractului de cont fiduciar de sechestru nu are dreptul să dea băncii instrucțiuni de efectuare a transferurilor din contul fiduciar de sechestru și nici să revoce împuternicirile de fiduciar ale băncii altfel decât conform condițiilor expres prevăzute de contract.

(2) Oricare din părți poate solicita băncii informații privind soldul contului fiduciar de sechestru și operațiunile efectuate de ea.

(3) Sumele bănești înscrise la soldul contului fiduciar de sechestru poate fi gajat de bancă cu consimțământul tuturor părților la contractul de cont fiduciar de sechestru. În acest caz, banca își îndeplinește împuternicirile și obligațiile rezultate din contractul de cont fiduciar de sechestru în măsura în care ele nu contravin condițiilor gajului instituit.

Articolul 1235⁶. Închiderea contului fiduciar de sechestru

(1) Dacă, la îndeplinirea condiției efectuării transferului, banca nu deține informații suficiente pentru a efectua transferul în folosul beneficiarului, banca va deschide un cont curent pe numele beneficiarului și va transfera în el sumele datorate lui.

(2) Dacă, la expirarea termenului de sechestru, nu au fost îndeplinite condițiile efectuării transferului, banca nu deține informații suficiente pentru a plăti soldul contului fiduciar în folosul persoanei îndreptățite, banca va deschide un cont curent pe numele persoanei îndreptățite și va transfera în el sumele datorate acelei persoane.

(3) În cazul prevăzut de dispozițiile alin. (1) sau (2), banca închide contul fiduciar de sechestru și informează părțile contractului de cont fiduciar de sechestru despre operațiunile efectuate.

Articolul 1235⁷. Aplicarea dispozițiilor prezentei secțiuni

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se completează cu dispozițiile legale privind fiducia.

(2) Dispozițiile art. 1235²-1235⁷ alin. (1) se vor aplica în mod corespunzător atunci când contul fiduciar, deschis de o altă persoană decât banca, este utilizat pentru prestarea serviciilor de sechestru voluntar. ”

579. Articolul 1236 se completează cu alin. (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și împrumuturilor acordate de către alte persoane prevăzute dispozițiile art. 869 alin. (2).”.

580. Articolul 1237:

1) alineatul (2) se abrogă;

2) la alineatul (3), după cuvintele „evoluția pieței”, se completează cu cuvintele „financiare bancare și nebancare”, iar cuvântul „regulile” se substituie cu cuvântul „principiul”.

581. Articolul 1240:

1) la alineatul (1) textul „(gaj)” și „(fidejusiune)” se substituie cu textul „(inclusiv gaj)” și, respectiv, „(inclusiv fidejusiune)”;

2) la alineatul (2) cuvintele „rezilieze contractul” se substituie cu cuvintele „declare rezoluțiunea raportului de credit”.

582. Articolul 1241:

1) la alineatul (1) lit. b) cuvintele „înaintate de bancă” se substituie cu cuvintele „prevăzute de contractual de credit”;

2) alineatul (2) se completează cu cuvintele „ori tranșa care urmează să se acorde”.

583. Articolul 1242:

1) titlul articolului va avea următorul cuprins: „Rezoluțiunea raportului de credit”;

2) la alineatul (1) cuvintele „rezilia contractul” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea raportului de credit”;

3) la alineatul (2) cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvântul „Rezoluțiunea”;

4) la alineatul (3) cuvintele „să anunțe rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „declare rezoluțiunea raportului”;

5) la alineatul (4) cuvintele „rezilia contractul” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea raportului de credit”;

6) la alineatul (5) cuvântul „Rezilierea” se substituie cu cuvântul „Rezoluțiunea”.

584. Articolul 1243 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1243. Răspunderea debitorului**

(1) În cazul în care a rezolvit raportul de credit pentru neexecutarea fără justificare a obligațiilor de către debitor, banca nu are dreptul de a cere dobânda pe care o va rata din cauza încetării înainte de termen a raportului de credit. Această regulă nu împiedică banca să ceară repararea prejudiciului cauzat conform dispozițiilor privind neexecutarea obligațiilor.

(2) Părțile pot conveni asupra unui comision de rezoluțiune prin care se va repara prejudiciul cauzat prin ratarea dobânzii viitoare. Dispozițiile legale privind clauza penală rămân aplicabile.”.

585. Articolul 1245:

1) la alineatul (1), după cuvântul „rambursează” se completează cu cuvintele „total sau parțial”, iar cuvântul „creditorului” se substituie cu cuvântul „băncii”;

2) alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Părțile pot conveni asupra unui comision de plată anticipată prin care se va repara prejudiciul cauzat prin rambursarea anticipată. Dispozițiile legale privind clauza penală rămân aplicabile.”.

586. Articolul 1246:

1) alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul în care textul garanției bancare prevede în mod expres că ea este guvernată de anumite uzanțe și practici uniforme publicate, dispozițiile prezentului cod se aplică doar în măsura în care nu contravin acelor uzanțe și practici.”.

3) alineatele (3) și (4) se abrogă.

587. Articolele 1247 și 1248 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1247.** Regimul juridic al garanției bancare

(1) Dacă altceva nu s-a prevăzut expres sau nu rezultă în chip neîndoielnic din textul garanției bancare, garanția bancară se consideră o garanție personală autonomă la prima cerere asumată prin act juridic unilateral.

(2) Dispozițiile legale privind garanțiile personale se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1248. Contractul privind eliberarea garanției bancare

(1) Drepturile și obligațiile ordonatorului și garantului privind remunerația garantului, eliberarea garanției bancare, executarea ei, dreptul de regres al garantului și alte chestiuni aferente pot fi convenite prin contract dintre ordonator și garant (contractul privind eliberarea garanției bancare).

(2) Creanțele garantului față de ordonator pot fi garantate prin garanții reale și personale.

(3) Garantul și ordonatorul nu pot invoca față de beneficiar excepții bazate pe contractul privind eliberarea garanției bancare. ”

588. Articolele 1249-1255 se abrogă.

589. La articolul 1272 alin. (3), cuvintele „pierderea capacității de exercițiu a” se substituie cu cuvintele „înstituirea unei măsuri de ocrotire judiciară în privința”.

590. Articolul 1278:

1) titlul articolului va avea următorul cuprins: „Impedimentul”;

2) la alineatele (1)-(3) cuvintele „eveniment de forță majoră” se substituie cu cuvintele „impediment prevăzut de dispozițiile art. 605”.

591. Articolul 1280 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazul în care textul acreditivului prevede în mod expres că el este guvernat de anumite uzanțe și practici uniforme publicate, dispozițiile prezentului cod se aplică doar în măsura în care nu contravin acelor uzanțe și practici.”.

592. Articolul 1281 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1281.** Irevocabilitatea acreditivului

(1) Acreditivul este irevocabil.

(2) Acreditivul reprezintă un angajament ferm al băncii emitente, cu condiția ca documentele stipulate să fie prezentate băncii desemnate sau băncii emitente și să fie în conformitate cu termenele și condițiile acreditivului. Acreditivul poate fi modificat sau revocat fără acordul băncii emitente, a băncii confirmatoare, dacă există, și a beneficiarului numai în cazurile prevăzute de prezentul cod.”.

593. La articolul 1283 alineatul (1), cuvîntul „irevocabil” se exclude.

594. Articolul 1285 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul în care textul incasoului documentar prevede în mod expres că el este guvernat de anumite uzanțe și practici uniforme publicate, dispozițiile prezentului cod se aplică doar în măsura în care nu contravin acelor uzanțe și practici.”.

595. Articolul 1289 alineatul (2):

- 1) după cuvîntul „bunurile” se completează cu cuvîntul „lucrările”, iar cuvintele „prestate de întreprinderile comerciale” se substituie cu cuvintele „furnizate de cel”;
- 2) ultima propoziție se exclude.

596. Capitolul XXVI se modifică și va avea următorul cuprins:

„Capitolul XXVI ASIGURAREA

Secțiunea 1 Dispoziții comune privind asigurarea

Articolul 1301. Contractul de asigurare

(1) Prin contract de asigurare, o parte (contractantul asigurării) se obligă să plătească celeilalte părți (asigurătorul) prima de asigurare, iar asigurătorul se obligă să plătească asiguratului, beneficiarului asigurării sau, după caz, terțului păgubit o prestație bănească (indemnizația ori despăgubirea de asigurare), dacă cazul asigurat se produce în interiorul perioadei de asigurare.

(2) Orice clauza care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul contractantului, asiguratului sau beneficiarului care este consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1302. Tipurile de asigurare

(1) Asigurarea se împarte în asigurare de persoane și asigurare de daune.

(2) În cazul asigurării de persoane se asigură viața și sănătatea (inclusiv integritatea psihică) a asiguratului.

(3) În cazul asigurării de daune asigurătorul este obligat să despăgubească prejudiciul suportat de asigurat sau, după caz, terțul păgubit la survenirea cazului asigurat. Suma care se plătește de asigurător în temeiul acestei asigurării se numește despăgubire de asigurare. Asigurarea de daune cuprinde asigurarea bunurilor, asigurarea de răspundere și alte tipuri de asigurări.

(4) În cazul asigurării de răspundere riscul asigurat constă în expunerea asiguratului la răspundere față persoana păgubită.

(5) În cazul asigurării de viață obligația asigurătorului sau plata primei depinde de un caz asigurat determinat exclusiv prin referință la decesul sau supraviețuirea persoanei expuse riscului.

(6) În cazul asigurării de sume fixe asigurătorul este obligat să plătească o sumă de bani fixă la survenirea cazului asigurat. Suma care se plătește de asigurător în temeiul acestei asigurării se numește indemnizație de asigurare.

Articolul 1303. Unii subiecți în raporturile de asigurare

(1) În asigurarea de daune, asigurat este persoana al cărei interes este protejat contra daunei. Aceeași persoană poate fi concomitent contractant și asigurat.

(2) În asigurarea de sume fixe, beneficiar este persoana în folosul căreia se plătește indemnizația de asigurare.

(3) Persoana expusă riscului este persoana viața, sănătatea, integritatea sau statutul căreia se asigură.

(4) În asigurarea de viață, aceeași persoană poate fi concomitent contractant, persoană expusă riscului și/sau beneficiar.

(5) În asigurarea de răspundere civilă, persoana păgubită este persoana pentru decesul, vătămarea sau dauna căreia poartă răspundere civilă asiguratul.

(6) Contractul de asigurare poate stipula unul sau mai mulți asigurați, beneficiari sau persoane expuse riscului .

Articolul 1304. Clasele de asigurări

Clasele de asigurări se stabilesc prin lege specială.

Articolul 1305. Reasigurarea

(1) Prin încheierea contractului de reasigurare:

a) reasigurătorul primește prime de reasigurare, în schimbul cărora contribuie, potrivit obligațiilor preluate, la suportarea despăgubirii de asigurare pe care reasiguratul o plătește la producerea cazului care a constituit obiectul reasigurării;

b) asigurătorul, în calitate de reasigurat, cedează prime de reasigurare, în schimbul cărora reasigurătorul contribuie, potrivit obligațiilor preluate, la suportarea despăgubirii de asigurare pe care reasiguratul o plătește la producerea cazului asigurat prin contractul de asigurare.

(2) Contractul de reasigurare produce efecte doar între asigurător și reasigurător.

Articolul 1306. Încheierea contractelor de asigurare de către rezidenții Republicii Moldova

Rezidenții Republicii Moldova, în sensul Legii privind reglementarea valutară, încheie contracte de asigurare cu societăți înregistrate în Republica Moldova ori sucursalele societăților străine înregistrate în Republica Moldova, cu excepția cazurilor în care asigurările solicitate nu se practică pe piața internă, precum și cu excepția cazurilor prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 1307. Nediscriminarea

(1) Utilizarea genului (inclusiv a stării de sarcină sau maternitate) ca factor în calcularea primelor și prestațiilor nu trebuie să ducă la crearea unor diferențe în materie de prime percepute și prestații executate.

(2) Naționalitatea, rasa sau originea etnică nu pot constitui factori care duc la diferențe în primele percepute de la persoanele fizice și prestațiile datorate lor.

(3) Dacă contractul de asigurare cuprinde condiții care încalcă cerințele dispozițiilor alin.(1) sau (2), ele se vor înlocui de drept cu condiții nediscriminatorii.

(4) Dacă contractul de asigurare cuprinde condiții care încalcă cerințele dispozițiilor alin. (1) sau (2), contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării. Notificarea de rezoluțiune trebuie să fie comunicată asigurătorului în cel mult 2 luni după ce contractantul a cunoscut încălcarea.

Articolul 1308. Riscul asigurat și cazul asigurat

(1) Riscul asigurat este unul sau mai multe evenimente sau fenomene viitoare, posibile, dar incerte, prevăzute de contractul de asigurare, la care sînt expuse viața, sănătatea sau patrimoniul unei persoane.

(2) Este interzisă asigurarea:

- a) intereselor ilicite;
- b) prejudiciului suferit prin participarea la loterii, jocuri și pariuri;
- c) eventualelor cheltuieli la care poate fi supusă persoana în scopul eliberării ostaticilor.

(3) Cazul asigurat constă în producerea riscului asigurat care naște obligația asigurătorului să plătească indemnizația ori despăgubirea de asigurare.

Articolul 1309. Încheierea contractului de asigurare

(1) Pentru încheierea contractului de asigurare, contractantul asigurării prezintă asigurătorului o cerere sau un chestionar (cererea asiguratului) în formă scrisă, în care indică interesul său în asigurare sau declară verbal că dorește să încheie contract de asigurare. Declarația verbală nu scutește de necesitatea depunerii cererii scrise de asigurare.

(2) Contractul de asigurare se încheie în scris.

(3) Contractul de asigurare este format din cererea contractantului, polița de asigurare emisă de asigurător și condițiile generale de asigurare aplicabile, precum și alte condiții contractuale incorporate în conținutul contractului în condițiile legii.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu afectează dreptul părților de a întocmi un înscris unic care va cuprinde întregul contract de asigurare.

(5) Contractul de asigurare nu se poate dovedi prin martori, chiar dacă există un început de dovadă scrisă.

(6) Dovada încheierii contractului de asigurare rezultă și din trimiterea unui document de asigurare, precum polița de asigurare (certificat), din factura sau altă somație de plată a primei ori din înscrisul prin care se constată efectuarea acestei plăți sau din orice înscris din care reiese faptul încheierii contractului.

Articolul 1310. Polița de asigurare

(1) Asigurătorul este obligat să remită contractantului un exemplar, semnat de el, al poliței de asigurare.

- (2) În polița de asigurare se va indica:
- a) numele sau denumirea, domiciliul sau sediul părților contractante;
 - b) după caz, numele sau denumirea, domiciliul sau sediul asiguratului și/sau beneficiarului;
 - c) după caz, denumirea și sediul agentului de asigurare;
 - d) obiectul asigurării: bun, persoană sau răspundere civilă;
 - e) riscurile ce se asigură;
 - f) termenul contractului de asigurare (durata asigurării) și perioada de asigurare;
 - g) suma asigurată și, dacă s-a convenit, partea din prejudiciu pe care asiguratorul nu o despăgubește (franșiza);
 - h) prima de asigurare, locul și termenele de plată;
 - i) alte date, conform legii sau acordului dintre părți.
- (3) În cazul prevăzut de dispozițiile art. 1309 alin. (4), plata de către asigurator a primei de asigurare sau a unei tranșe din aceasta se consideră acceptare de către contractant a contractului de asigurare.

Articolul 1311. Obligația de remitere a înscrisurilor

- (1) Asiguratorul este ținut să remită, împreună cu polița de asigurare, copiile de pe cererea contractantului.
- (2) În caz de divergență între polița de asigurare și cererea contractantului, ultimele au prioritate, cu excepția cazului când asiguratorul, în poliță sau într-un document separat, indică contractantului elementele asupra cărora există divergențe.
- (3) Asiguratorului îi revine sarcina de a proba că contractantul a recepționat documentele care trebuie remise de către asigurator.

Articolul 1312. Stabilirea drepturilor și obligațiilor în cazul asigurării mutuale

- (1) Persoanele pot să-și asigure bunurile pe principii mutuale, prin asociere, în baza liberului consimțământ, în societăți de asigurări mutuale.
- (2) Certificatul de participare la o societate de asigurări mutuale poate stabili drepturile și obligațiile membrilor prin referință la actul de constituire al societății.
- (3) Fiecare membru are dreptul să obțină o copie de pe actul de constituire al societății.

Articolul 1313. Opozabilitatea excepțiilor

Dacă o poliță de asigurare este emisă nominativă, la purtător ori la ordin, asiguratorul poate opune posesorului poliței toate excepțiile opozabile asiguratului inițial. Excepțiile nu pot fi opuse dacă posesorul poliței îl informează pe asigurator despre cesiunea drepturilor care rezultă din asigurare, iar asiguratorul nu-i comunică de îndată excepțiile existente.

Articolul 1314. Perioada de asigurare și durata asigurării

- (1) Asigurarea începe cu prima oră a primei zile și încetează la ora 24 a ultimei zile din perioada de asigurare convenită dacă legea sau contractul nu prevede altfel.
- (2) Dacă o clauză prevede că perioada de asigurare se începe la o anumită dată anterioară încheierii contractului (asigurare retroactivă), o asemenea clauză este valabilă cu condiția că părțile nu cunoșteau, la momentul încheierii contractului, despre

producerea cazului asigurat. Dacă contractantul cunoștea, la acel moment, despre producerea cazului asigurat, asiguratorul nu este obligat să despăgubească acel caz.

(3) În cazul în care contractul de asigurare se încheie pentru o durată de peste 5 ani, fiecare parte are dreptul la rezoluțiunea asigurării la finele celui de-al cincilea an sau a fiecăruia dintre anii următori, respectînd un termen de preaviz de 3 luni.

(4) În cazul contractelor încheiate pe o durată nelimitată, fiecare parte are dreptul la rezoluțiunea asigurării, respectînd un termen de preaviz de cel puțin o lună și de cel mult 3 luni.

(5) Acordul prin care contractul de asigurare se consideră prelungit în mod tacit pe o perioadă mai mare de un an se consideră nul.

(6) Perioada de asigurare este intervalul de timp din durata asigurării de cel mult un an sau mai puțin pentru care se calculează prima de asigurare.

Articolul 1315. Majorarea primei de asigurare

Dacă asiguratorul, în baza unei clauze contractuale privind actualizarea primei de asigurare, mărește cuantumul acesteia, contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării, cu respectarea termenului de preaviz de o lună. Majorările neînsemnate nu îndreptătesc la rezoluțiunea asigurării dacă contractantul este un profesionist.

Articolul 1316. Obligația de informare

(1) La încheierea contractului, solicitantul asigurării trebuie să informeze asiguratorul despre împrejurările pe care le cunoaște sau ar trebui să le cunoască, și care fac obiectul întrebărilor clare și precise puse lui de către asigurator.

(2) Împrejurările prevăzute de dispozițiile alin. (1) includ și pe cele pe care viitorul beneficiar le cunoaște sau ar trebui să le cunoască.

Articolul 1317. Încălcarea obligației de informare

(1) În cazul în care contractantul a încălcat obligația prevăzută de dispozițiile art. 1316, în condițiile prezentului articol, asiguratorul are dreptul să propună o modificare rezonabilă a condițiilor contractului sau are dreptul să declare rezoluțiunea asigurării. În acest scop asiguratorul va notifica în scris intenția sa, însoțită de informația privind consecințele juridice ale deciziei sale, în termen de 1 lună după ce a cunoscut sau apar indicii încălcării obligației prevăzute de dispozițiile art. 1316.

(2) Dacă asiguratorul propune o modificare rezonabilă, contractul va continua pe baza modificării propuse dacă contractantul nu respinge propunerea în termen de 1 lună de la recepționarea notificării prevăzute de dispozițiile alin. (1) propoziția a doua. În acest caz, asiguratorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării în termen de 1 lună după recepționarea notificării scrise de respingere din partea contractantului.

(3) Asiguratorul nu are dreptul la rezoluțiunea asigurării dacă contractantul a încălcat obligația prevăzută de dispozițiile art. 1316 fără vinovăție, cu excepția cazului în care asiguratorul demonstrează că el nu ar fi încheiat contractul de asigurare dacă cunoștea acea informație.

(4) Rezoluțiunea asigurării produce efecte la expirarea termenului de 1 lună după recepționarea notificării de respingere prevăzute de dispozițiile alin. (2) de către contractant. Modificarea va produce efecte conform acordului părților.

(5) Dacă un caz asigurat este cauzat de către un element al riscului care cădea sub incidența obligației prevăzute de dispozițiile art. 1316, dar nu a fost dezvăluit, și cazul asigurat survine înainte ca rezoluțiunea sau modificarea să producă efecte, asiguratorul nu poartă obligația de a indemniza sau despăgubi pe baza cazului respectiv dacă demonstrează că nu ar fi încheiat contractul de asigurare dacă cunoștea acea informație. Cu toate acestea, dacă asiguratorul ar fi încheiat contractul cu o primă mai mare sau în condiții diferite, indemnizația sau despăgubirea se va plăti proporțional sau conform respectivelor condiții diferite.

Articolul 1318. Excluderea răspunderii pentru încălcarea obligației de informare
Consecințele prevăzute de dispozițiile art. 1317 nu se aplică în privința:

- a) unei întrebări care a rămas nerăspunsă sau a unei informații furnizate care în mod evident era incompletă sau incorectă;
- b) informației care ar fi trebuit să fie dezvăluită sau informației furnizate incorect, care nu era esențială pentru decizia unui asigurator rezonabil să încheie contractul în general sau să îl încheie anume în aceste condiții;
- c) informației care asiguratorul a lăsat pe contractant să creadă că nu trebuie să fie dezvăluită;
- d) informației pe care asiguratorul a cunoscut-o sau trebuia să o cunoască.

Articolul 1319. Dolul

(1) Dispozițiile art. 1317 și 1318 nu împiedică asiguratorul să ceară nulitatea contractului de asigurare pentru dol. În acest caz, termenul de prescripție este de 2 luni din data în care asiguratorul a cunoscut dolul.

(2) Asiguratorul nu este obligat să restituie primele încasate în temeiul contractului de asigurare anulat pe temeiul dolului.

Articolul 1320. Alte informații comunicate

Dispozițiile art. 1317-1319 se aplică în mod corespunzător și în privința informațiilor furnizate de către contractant, la momentul încheierii contractului de asigurare, suplimentar celor la care era obligat conform dispozițiile art. 1316.

Articolul 1321. Clauza privind măsurile de precauție

(1) Clauza unui contract de asigurare instituie măsuri de precauție atunci când acea clauză, formulată ca o obligație sau ca o condiție a plății indemnizației sau despăgubirii de către asigurator, cere de la contractant sau de la asigurat, înainte de survenirea cazului asigurat, să îndeplinească sau să se abțină de la anumite acțiuni care nu țin de plata primei de asigurare.

(2) Dacă contractul de asigurare prevede că, în cazul neîndeplinirii măsurii de precauție, asiguratorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării, atunci clauza respectivă poate fi invocată doar dacă contractantul sau, după caz, asiguratul nu le-a îndeplinit cu intenția de a cauza prejudiciul sau din culpă gravă, dar cunoscând că există probabilitatea că prejudiciul va surveni. Asiguratorul este decăzut din dreptul la rezoluțiune dacă nu îl exercită în termen de 1 lună din momentul când a aflat sau apar indicii că măsura de precauție nu fuseseră îndeplinită.

(3) Dacă contractul de asigurare prevede că, în cazul neîndeplinirii măsurii de precauție, asigurătorul este eliberat total sau parțial de răspundere, atunci clauza respectivă poate fi invocată doar în măsura în care prejudiciul a fost cauzat prin neîndeplinirea ei de către contractant sau, după caz, asigurat cu intenția de a cauza prejudiciul sau din culpă gravă, dacă a cunoscut sau trebuia să cunoască că există probabilitatea că prejudiciul va surveni.

(4) Contractantul sau, după caz, asiguratul are dreptul la indemnizație sau despăgubire de asigurare chiar și când prejudiciul este cauzat prin neîndeplinirea din neglijență a măsurii de precauție. Clauza care exclude răspunderea și în caz de neglijență a contractantului sau, după caz, a asiguratului la neîndeplinirea măsurii de precauție poate fi invocată dacă este exprimată clar și prevede reducerea indemnizației sau despăgubirii de asigurare proporțional gradului de vinovăție.

Articolul 1322. Agravarea riscului

(1) Dacă contractul de asigurare cuprinde o clauză privitoare la agravarea riscului asigurat, clauza poate fi invocată doar dacă acea agravare a riscului este esențială și este de un tip prevăzut de contractul de asigurare.

(2) Dacă o clauză privitoare la agravarea riscului asigurat obligă contractantul, asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării să informeze despre agravare, el este ținut să informeze doar dacă a cunoscut sau trebuia să cunoască agravarea riscului. Obligația se consideră îndeplinită și atunci când informația este furnizată de un terț.

(3) Dacă clauza cere ca informarea să se facă într-un termen anumit, termenul trebuie să fie rezonabil. Informarea se consideră îndeplinită în termen dacă s-a expedit în interiorul termenului.

(4) În cazul încălcării obligației de informare, asigurătorului nu va fi în drept să refuze, pe acest temei, să plătească prejudiciul provocat de un caz care este acoperit de asigurare cu excepția cazului în care prejudiciul a fost cauzat de agravarea riscului. Alte prejudicii provocate de cazurile care sunt acoperite de asigurare se despăgubesc conform dispozițiilor art. 1323 alin. (3).

Articolul 1323. Sancțiunile în caz de agravare a riscului

(1) Dacă contractul prevede că, în cazul unei agravări a riscului asigurat, asigurătorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării, acel drept poate fi exercitat, prin notificare adresată contractantului, în termen de 1 lună din momentul în care asigurătorul a cunoscut agravarea sau indicii ei.

(2) Perioada de asigurare va înceta la expirarea termenului de 1 lună de la recepția declarației de rezoluțiune, iar dacă contractantul a săvârșit o încălcare intenționată a obligației prevăzute de dispozițiile art. 1323, la data recepției notificării de rezoluțiune.

(3) Dacă cazul asigurat este cauzat de un risc agravat, despre care contractantul cunoștea sau trebuia să cunoască înainte de încetarea perioadei de asigurare, indemnizația sau despăgubirea de asigurare nu se va plăti dacă asigurătorul nu ar fi asigurat deloc riscul agravat. Cu toate acestea, dacă asigurătorul ar fi asigurat riscul agravat la o primă mai mare sau în condiții diferite, indemnizația sau despăgubirea de asigurare se va plăti proporțional sau în acele alte condiții.

Articolul 1324. Reducerea riscului

(1) Dacă a avut loc o reducere esențială a riscului asigurat, contractantul are dreptul să ceară reducerea proporțională a primei pentru perioada de asigurare rămasă.

(2) Dacă părțile nu pot conveni asupra unei reduceri proporționale timp de 1 lună de la recepționarea cererii de către asigurator, contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării. Contractantul este decăzut din dreptul la rezoluțiune dacă nu îl exercită în termen de 2 luni de la recepționarea cererii de către asigurator.

Articolul 1325. Plata primei de asigurare

(1) Contractantul este obligat la plata primei de asigurare doar la eliberarea poliței de asigurare.

(2) Dacă interesul asigurat nu există la data începerii asigurării sau dacă un interes viitor nu mai ajunge să se constituie, contractantul este eliberat de obligația plății primei de asigurare. Dacă interesul asigurat se stinge, contractantul datorează asiguratorului doar acea parte din primă ce corespunde duratei riscului. Asiguratorul poate cere o taxă corespunzătoare pentru cheltuielile și operațiunile făcute pentru încheierea contractului.

Articolul 1326. Neplata primei înainte de începerea perioadei de asigurare

(1) Dacă contractul de asigurare cuprinde o clauză conform căreia plata primei unice sau plata primei tranșe din primă este o condiție suspensivă ca întregul contract să producă efecte juridică sau o condiție de începere a perioadei de asigurare, acea clauză poate fi invocată de către asigurator doar dacă:

a) clauza este comunicată solicitantului asigurării în scris într-un limbaj clar și avertizând solicitantul asigurării că riscul nu este preluat de asigurator pînă cînd prima nu este plătită; și

b) a expirat un termen de 2 săptămîni după expedierea unei facturi care respectă cerința prevăzută la lit. a) fără ca să fie efectuată plata în interiorul aceluia termen.

(2) Dacă condițiile alin. (1) sunt întrunite, perioada de asigurare va începe să curgă doar din momentul în care prima sau tranșa respectivă a fost plătită cu excepția cazului în care a intervenit rezoluțiunea asigurării conform dispozițiilor art. 1328.

Articolul 1327. Neplata primei după începerea perioadei de asigurare

(1) Dacă contractul de asigurare cuprinde o clauză conform căreia perioada de asigurare se suspendă sau asiguratorului este în alt mod eliberat de răspundere atîta timp cît prima sau o tranșă a primei nu este plătită după ce perioada de asigurare a început, acea clauză poate fi invocată doar dacă:

a) contractantului i s-a expediat o factură care prevede suma exactă a primei datorate, precum și scadența;

b) după scadența sumei, asiguratorul expediază un avertisment contractantului, în care specifică suma exactă a primei datorate acordă un termen suplimentar de cel puțin 2 săptămîni de la data expedierii și îl informează despre iminența suspendării perioadei de asigurare dacă nu se face plata integrală; și

c) termenul suplimentar prevăzut de dispozițiile lit.b) expiră fără ca să fie efectuată plata în interiorul aceluia termen.

(2) Perioada de asigurare este suspendată după expirarea termenului suplimentar prevăzut de dispozițiile alin.(1) lit. (b). Perioada de asigurare se va relua doar pentru

viitor de îndată ce contractantul plătește suma datorată cu excepția cazului în care a produs efecte rezoluțiunea asigurării conform dispozițiilor art. 1328.

Articolul 1328. Suspendarea perioadei de asigurare și rezoluțiunea asigurării

(1) Asigurătorul nu datorează indemnizația sau despăgubirea de asigurare dacă cazul asigurat s-a produs în afara perioadei de asigurare sau pe durata suspendării perioadei de asigurare, chiar dacă cazul s-a depistat la o dată în interiorul perioadei de asigurare.

(2) La expirarea termenului prevăzut de dispozițiile art. 1326 alin. (1) lit. b) sau, după caz, art. 1327 alin. (1) lit. b), fără ca prima să fi fost plătită, asigurătorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării, cu condiția că factura sau avertismentul prevăzute la aceleași articole prevede că asigurătorul va avea dreptul la rezoluțiunea asigurării.

(3) Rezoluțiunea asigurării se va produce de plin drept dacă asigurătorul nu introduce o acțiune de plată silită a primei sau tranșei de primă în termen de 2 luni de la expirarea termenului prevăzut de dispozițiile art. 1326 alin. (1) lit. b) sau, după caz, art. 1327 alin. (1) lit. b).

Articolul 1329. Declararea și efectele rezoluțiunii

(1) Asigurătorul declară rezoluțiunea prin declarație față de contractant chiar dacă o altă persoană are calitatea de asigurat sau de beneficiar al asigurării.

(2) În cazul rezoluțiunii asigurării, asigurătorul are dreptul doar la prima care se atribuie perioadei de asigurare care a curs efectiv înainte de data rezoluțiunii.

(3) În cazul în care rezoluțiunea s-a produs din cauza neexecutării fără justificare a obligației uneia din părți, dreptul la despăgubiri al celeilalte părți rămîne neafectat. În special, asigurătorul poate cere rambursarea sau, după caz, poate reține cheltuielile de gestiune chiar dacă perioada de asigurare nu a curs ori a fost suspendată, precum și, în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 623²⁰, poate cere dobînda de întîrziere sau penalitatea asupra sumelor la care are dreptul după rezoluțiune.

(4) Rezoluțiunea asigurării nu stinge obligația asigurătorului aferentă unui caz asigurat produs în interiorul perioadei de asigurare care a curs efectiv înainte de data rezoluțiune.

Articolul 1330. Informarea despre producerea cazului asigurat

(1) Survenirea cazului asigurat trebuie notificată de îndată asigurătorului de către contractant, asigurat sau, după caz, beneficiar, cu condiția că persoana obligată să facă notificarea cunoștea sau trebuia să cunoască existența acoperirii de asigurare și survenirea cazului asigurat. Obligația se consideră îndeplinită și dacă un terț informează asigurătorul.

(2) Dacă contractul de asigurare cere ca informarea să se facă într-un termen anumit, termenul trebuie să fie rezonabil, dar nu mai mic de 5 zile. Informarea se consideră îndeplinită în termen dacă s-a expedit în interiorul termenului.

(3) Asigurătorul nu poate invoca clauza prin care este eliberat total sau parțial de obligația sa dacă obligația de informare nu a fost îndeplinită în modul corespunzător, decît în măsura în care, prin neexecutare, interesele asigurătorului sînt afectate în mod serios.

Articolul 1330¹. Cooperarea la investigarea cazului asigurat

(1) Contractantul, asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării trebuie să coopereze cu asiguratorul la investigarea cazului asigurat prin îndeplinirea cererilor sale rezonabile, în special a cererilor privind furnizarea informației despre cauzele și efectele cazului asigurat, privind furnizarea altor dovezi documentare și de altă natură ale cazului asigurat, precum și privind oferirea accesului la încăperile legate de acestea.

(2) În cazul încălcării obligației prevăzute de dispozițiile alin. (1) și, cu excepția cazului când se aplică dispozițiile alin. (3), obligația asiguratorului se va reduce în măsura în care asiguratorul dovedește că el a fost prejudiciat prin încălcare.

(3) În cazul oricărei încălcări a dispozițiilor alin. (1) săvârșită cu intenția de a prejudicia sau din culpă gravă, dar cunoscând că există probabilitatea că asiguratorul va fi prejudiciat, asiguratorul este eliberat de obligația să plătească indemnizația sau despăgubirea de asigurare.

Articolul 1330². Examinarea pretențiilor

(1) Asiguratorul va lua toate măsurile rezonabile pentru a examina în mod prompt o pretenție bazată pe un caz asigurat.

(2) Pretenția se va considera acceptată cu excepția cazului în care asiguratorul respinge pretenția sau amână examinarea pretenției prin notificare scrisă care specifică motivele deciziei de respingere sau amânare, expediată în termen de 1 lună după recepționarea documentelor și altor informații relevante pentru examinare.

(3) Asiguratorul este în drept:

a) să participe, în lipsa asiguratului și independent de voința lui, la examinarea circumstanțelor producerii cazului asigurat;

b) să prezinte instituțiilor de rigoare interpelări, adrese și petiții care ar viza circumstanțele cazului pretins asigurat;

c) să conteste, după caz, în instanța de judecată deciziile adoptate referitor la stabilirea vinovăției asiguratului în producerea cazului asigurat. Contestarea în instanța de judecată a deciziei privind stabilirea vinovăției asiguratului nu exclude vinovăția acestuia pînă în momentul în care decizia judecătorească devine definitivă, asiguratorul fiind obligat să achite despăgubirea de asigurare în termenul stabilit de lege sau contractul de asigurare.

Articolul 1330³. Momentul datorării prestației de către asigurator

(1) Prestația asiguratorului este datorată din momentul încheierii activității de investigare și constatare a cazului asigurat și a întinderii obligației asiguratorului. În cazul în care pretenția a fost acceptată, asiguratorul va plăti sau, după caz, va presta în alt mod prevăzut de contract fără întârziere nejustificată.

(2) Dacă investigarea durează mai mult de o lună, asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării este îndreptățit să ceară un avans corespunzător și proporțional cu obligația probabilă de plată, cu condiția că obligația asiguratorului de a plăti indemnizația sau despăgubirea și mărimea ei nu trezesc îndoieli. Avansul se va plăti fără întârziere nejustificată.

(3) Plata indemnizației sau despăgubirii de asigurare, pe temeiul dispozițiilor alin.(1) sau (2), se va face nu mai târziu de 1 săptămână după acceptarea și cuantificarea pretenției ori, după caz, a părții din ea.

(4) Sînt nule înțelegerile prin care asiguratorul se eliberează de obligația plății eventualelor dobînzii de întîrziere sau, după caz, a penalităților.

(5) Asiguratorul poate compensa primele de asigurare scadente și alte sume datorate asiguratorului în baza contractului de asigurare cu sumele care sunt pretinse de la asigurator în temeiul aceluiași contract de asigurare, chiar dacă cel ce pretinde este un terț. Această regulă nu se aplică în cazul asigurării obligatorii de răspundere civilă.

Articolul 1330⁴. Rezoluțiunea după survenirea cazului asigurat

(1) Clauza care prevede rezoluțiunea raportului de asigurare fără vreun motiv după survenirea cazului asigurat este valabilă doar dacă ea acordă dreptul la rezoluțiune ambelor părți contractante și asigurarea nu este asigurare de persoane.

(2) Atît clauza privind rezoluțiunea prevăzută de dispozițiile alin. (1) cît și exercitarea acestui drept trebuie să fie rezonabile.

(3) Dreptul la rezoluțiune expiră dacă partea contractantă îndreptățită nu a comunicat celeilalte părți contractante rezoluțiunea în termen de 2 luni după ce a cunoscut survenirea cazului asigurat.

(4) Rezoluțiunea va produce efecte la expirarea termenului de 2 săptămîni după ce s-a comunicat rezoluțiunea.

Secțiunea 2 Asigurarea de daune

§1. Dispoziții comune privind asigurarea de daune

Articolul 1330⁵. Interesul asigurării în cazul asigurării de bunuri

Contractantul asigurării trebuie să fie proprietar al bunului asigurat sau să aibă un alt interes cu privire la acesta.

Articolul 1330⁶. Examinarea și verificarea stării bunului în cazul asigurării de bunuri

(1) La încheierea contractului, asiguratorul are dreptul să examineze bunurile pentru a constata existența și starea lor reală.

(2) Asiguratorul are dreptul să verifice modul în care este întreținut bunul asigurat.

Articolul 1330⁷. Sumele maxime care se pot plăti

(1) Asiguratorul nu este obligat să plătească mai mult decît suma necesară să repare prejudiciul efectiv suferit de către asigurat.

(2) Clauza care prevede o valoare convenită a bunului asigurat este valabilă și obligă asiguratorul să repare prejudiciu în mărimea valorii convenite chiar dacă acea valoare depășește valoarea efectivă a bunului, cu condiția că, la momentul cînd s-a convenit asupra valorii, contractantul sau, după, caz, asiguratul nu a comis o fraudă și nici nu a făcut o declarație eronată.

Articolul 1330⁸. Asigurarea parțială

(1) Asigurătorul este ținut să despăgubească întregul prejudiciu asigurat în limita sumei asigurate chiar dacă suma asigurată este mai mică decât valoarea bunului asigurat la momentul survenirii cazului asigurat.

(2) Cu toate acestea, părțile pot să convină că despăgubirea datorată de asigurător se va reduce proporțional raportului dintre suma asigurată și valoarea efectivă a bunului la momentul producerii prejudiciului (clauza de despăgubire proporțională). În acest caz, cheltuielile de diminuare a prejudiciului, prevăzute de dispozițiile art. 1330¹², se vor rambursa în aceeași proporție.

(3) Clauza de despăgubire proporțională poate fi invocată doar dacă asigurătorul suplimentar a menționat existența ei în textul poliței de asigurare.

Articolul 1330⁹. Ajustarea condițiilor în caz de asigurare excesivă

(1) Dacă suma asigurată depășește prejudiciul maxim care ar putea fi cauzat de riscul asigurat, oricare dintre părți are dreptul să ceară reducerea sumei asigurate și reducerea corespunzătoare a primei pentru perioada de asigurare rămasă.

(2) Dacă părțile nu convin asupra acelei reduceri în termen de 1 lună de la recepționarea cererii de către cealaltă parte, oricare parte are dreptul la rezoluțiunea asigurării.

Articolul 1330¹⁰. Asigurarea multiplă

(1) Contractantul trebuie să declare existența tuturor asigurărilor referitoare la același interes, această obligație revenindu-i atât la data încheierii contractelor de asigurare, cât și pe parcursul executării acestora.

(2) Dacă același interes este asigurat în mod separat de către mai mulți asigurători, asiguratul are dreptul să înainteze pretenții față de oricare dintre ei sau mai mulți dintre ei în măsura necesară pentru a despăgubi prejudiciul efectiv suferit de asigurat.

(3) Asigurătorul față de care se înaintează pretenția va plăti pînă la limita sumei asigurate prevăzute în contractul său, împreună cu rambursarea eventualelor cheltuieli de diminuare a prejudiciului, fără a afecta dreptul său de regres față de alți asigurători.

(4) În raporturile dintre asigurători, drepturile și obligațiile prevăzute de dispozițiile alin. (2) vor fi proporționale cu despăgubirea la care ei ar fi fost obligați în mod separat față de asigurat dacă nu se făcea asigurarea multiplă.

Articolul 1330¹¹. Cauzarea prejudiciului

(1) Contractantul sau, după caz, asiguratul nu are dreptul la despăgubire în măsura în care prejudiciul a fost cauzat de acțiunea sau omisiunea sa cu intenția de a cauza prejudiciul sau din culpă gravă dar cunoscînd că există probabilitatea că prejudiciul va surveni.

(2) Contractantul sau, după caz, asiguratul are dreptul la despăgubire de asigurare chiar și cînd prejudiciul este cauzat de acțiunea sau omisiunea săvîrșită din neglijența sa. Clauza care exclude răspunderea asigurătorului și în caz de neglijență a contractantului sau, după caz, asiguratului la săvîrșirea acțiunii sau omisiunii poate fi invocată dacă este exprimată clar și prevede reducerea despăgubirii de asigurare proporțional gradului de vinovăție.

(3) În sensul dispozițiilor alin. (1) și (2) cauzarea prejudiciului include și neluarea unei măsuri de evitare sau diminuare a prejudiciului.

Articolul 1330¹². Cheltuielile de diminuare a prejudiciului

(1) Asigurătorul va rambursa cheltuielile suportate sau prejudiciul suferit de către contractant sau, după caz, asigurat cu ocazia luării măsurilor de diminuare a prejudiciului suferit, în măsura în care asiguratul în mod justificat a considerat măsurile ca fiind rezonabile după împrejurări, chiar dacă ele nu au dus la diminuarea prejudiciului.

(2) Asigurătorul va despăgubi contractantul sau, după caz, asiguratul în privința măsurilor luate conform dispozițiilor alin. (1), chiar dacă, împreună cu despăgubirea de asigurare pentru prejudiciu, suma totală datorată depășește suma asigurată.

Articolul 1330¹³. Regresul asigurătorului prin subrogarea în drepturile față de cel obligat la repararea prejudiciului

(1) Asigurătorul care a plătit despăgubirea de asigurare precum și eventualele cheltuieli de diminuare a prejudiciului se subrogă, în limitele acestei sume, în dreptul la repararea prejudiciului față de terțul căruia îi revine obligația să repare prejudiciul cauzat dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(2) În măsura în care asiguratul a renunțat la un drept față de acel terț într-un mod în care dăunează dreptul asigurătorului de subrogare, el pierde dreptul său la despăgubire în privința aceluiași prejudiciu.

(3) Asigurătorul nu are dreptul să exercite dreptul de regres pe baza subrogării față de membrul gospodăriei contractantului sau asiguratului, o persoană de o poziție socială echivalentă față de unul din aceștia, sau un salariat al unuia din aceștia, cu excepția cazului când asigurătorul demonstrează că prejudiciul a fost cauzat de acea persoană intenționat sau din culpă gravă, dar cunoscând că există probabilitatea că prejudiciul va surveni.

(4) Asigurătorul nu poate exercita drepturile pe baza subrogării în detrimentul asiguratului.

(5) Asigurătorul poate renunța total sau parțial la exercitarea dreptului de subrogare împotriva persoanei care poartă răspundere de producerea pagubei, dacă ea însăși a suferit grav, sau împotriva moștenitorilor ei, dacă persoana a decedat ca urmare a producerii riscului asigurat, sau în alte situații în care împrejurările justifică renunțarea.

Articolul 1330¹⁴. Drepturile asiguratului

(1) În cazul asigurării încheiate de contractant în folosul unei alte persoane (asiguratul), dacă survine cazul asigurat, asiguratul va fi îndreptățit să primească sumele datorate de asigurător.

(2) Contractantul are dreptul să revoce asigurarea, cu excepția cazului în care polița o interzice sau deja a survenit cazul asigurat.

(3) Revocarea produce efecte din momentul în care notificarea de revocare este recepționată de către asigurător.

Articolul 1330¹⁵. Cunoașterea de către contractant a împrejurărilor aferente asiguratului

(1) În scopul îndeplinirii obligației de informare prevăzută de dispozițiile art. 1316, dacă contractul nu prevede altfel, se prezumă că contractantul nu trebuia să cunoască împrejurările cunoscute ori pe care trebuia să le cunoască asiguratul.

(2) Cu toate acestea, dacă, la momentul în care contractantul este obligat să ofere informația relevantă asigurătorului, asiguratul cunoștea că urmează să fie numit ca asigurat, dacă contractul nu prevede altfel, se prezumă că contractantul trebuia să cunoască împrejurările cunoscute ori pe care trebuia să le cunoască asiguratul.

Articolul 1330¹⁶. Încălcarea obligației de către unul din asigurați

Încălcarea obligației de către unul dintre asigurați nu afectează drepturile celorlalți asigurați în baza aceluiași contract de asigurare, cu excepția cazului în care riscul asigurat este comun.

Articolul 1330¹⁷. Absența riscului asigurat

(1) Dacă riscul asigurat nu există nici la data încheierii contractului și nici la un moment ulterior în interiorul perioadei de asigurare, prima nu se datorează. Cu toate acestea, asigurătorul are dreptul la recuperarea cheltuielilor rezonabile suportate.

(2) Dacă riscul asigurat încetează să existe în interiorul perioadei de asigurare, de drept intervine rezoluțiunea raportului de asigurare din momentul când asigurătorul este notificat despre încetarea riscului asigurat.

Articolul 1330¹⁸. Transmiterea dreptului de proprietate

(1) Dacă se transmite dreptul de proprietate asupra bunului asigurat, de drept intervine rezoluțiunea raportului de asigurare la expirarea termenului de 1 lună de la data transmiterii, cu excepția cazului în care asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării, și dobânditorul convin asupra rezoluțiunii înainte de expirarea acestui termen. Această regulă nu se va aplica dacă contractul de asigurare a fost încheiat în favoarea unui viitor dobânditor.

(2) Dobânditorul bunului se consideră asigurat din momentul în care preia riscul bunului asigurat.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) nu se aplică:

a) dacă asigurătorul, asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării, și dobânditorul convin altfel; sau

b) transmiterii dreptului de proprietate prin moștenire.

(3) Asiguratul care nu comunică asigurătorului înstrăinarea survenită și dobânditorului existența contractului de asigurare rămâne obligat să plătească primele care devin scadente ulterior datei înstrăinării.

Articolul 1330¹⁹. Obligațiile asigurătorului față de creditorii garantați

(1) Obligațiile prevăzute de prezentul articol se vor aplica ori de câte ori asigurătorului i se aduce dovada că un terț (creditorul garantat) deține o garanție reală asupra bunului care face obiectul unei asigurări de bunuri. Această dovadă nu trebuie repetată în cazul în care asigurarea este prelungită sau este contractată o nouă asigurare între aceleași părți în privința aceluiași bun asigurat. Asigurătorul va purta aceste obligații pînă cînd a fost informat despre stingerea garanției reale.

(2) Dacă asigurătorul și creditorul nu au convenit altceva prin contract, asigurătorul este obligat:

a) să confirme în scris creditorului garantat că îl recunoaște ca creditor garantat față de care poartă obligațiile prevăzute de prezentul articol;

b) la cererea creditorului garantat, să ofere informație în scris despre existența poliței de asigurare în privința bunului grevat în folosul creditorului garantat și suma asigurată din poliță;

c) să expedieze creditorului garantat, fără întârziere nejustificată după ce s-a expediat asiguratului, o copie după factura prevăzută de dispozițiile art. 1326 alin.(1) lit. b) sau, după caz, avertismentul prevăzut de dispozițiile art. 1327 alin. (1) lit. b);

d) în termen de 7 zile după ce i s-a notificat survenirea unui caz asigurat care ar putea rezulta într-o pretenție mai mare de 5% din suma asigurată, să expedieze creditorului gajist informația despre acest fapt.

(3) Asigurătorul poate solicita de la asigurat sau creditor rambursarea cheltuielilor reale ocazionate de executarea obligațiilor prevăzute de dispozițiile alin.(2).

(4) În cazul care o primă de asigurare sau o tranșă nu este plătită în termen, asigurătorul va rămâne obligat, pe baza asigurării, să facă plata în folosul creditorului garantat în decursul termenului de 1 lună după ce creditorului garantat i-a fost expediată copia facturii prevăzută de dispozițiile art. 1326 alin. (1) lit. b) sau, după caz, a avertismentului prevăzut de dispozițiile art. 1327 alin. (1) lit. b) sau, dacă acea informație nu i s-a expediat, după ce i s-a expediat informația despre rezoluțiunea asigurării.

(5) Rezoluțiunea asigurării va produce efecte față de creditorul garantat doar după expirarea termenului de 2 luni după ce lui i s-a expediat informația despre declarația de rezoluțiune a asigurării. Această dispoziție nu se aplică dacă creditorul garantat și-a dat consimțământul la rezoluțiune.

(6) Dispozițiile primei propoziții de la alin. (5) de asemenea se aplică dacă asigurătorul și asiguratul modifică condițiile asigurării și convin să reducă acoperirea acordată de asigurare sau prevăd că prestația asigurătorului este limitată la plata cheltuielilor de reparație a bunului real suportate de asigurat.

(7) Dacă asiguratul exercită un drept de rezoluțiune a asigurării, declarația de rezoluțiune nu produce efecte juridice atâta timp cât asiguratul nu face dovada stingerii garanției reale asupra bunului asigurat ori a existenței consimțământului la rezoluțiune din partea creditorului garantat. Creditorul garantat nu poate refuza să dea consimțământul fără motiv întemeiat.

(8) Asigurătorul se subrogă în dreptul de garanție reală în măsura în care plătește despăgubirea de asigurare creditorului garantat. Dispozițiile legale privind subrogarea se aplică în mod corespunzător.

(9) Subrogarea nu poate fi opusă față de alți creditori garantați în raport cu același bun și față de care asigurătorul continuă să fie obligat în baza asigurării.

§2. Asigurarea de răspundere

Articolul 1330²⁰. Costurile de apărare

Asigurătorul trebuie să ramburseze costurile de apărare suportate conform dispozițiilor art. 1330¹².

Articolul 1330²¹. Protecția terțului păgubit

Cu excepția cazului în care terțul păgubit își dă consimțământul în scris, situația sa nu va fi afectată de vreo soluționare a pretenției de asigurare în temeiul poliței de către

contractant sau asigurat și asigurator, fie că prin contract, prin renunțare, plată sau un act echivalent.

Articolul 1330²². Cauza daunei

(1) Nici contractantul și nici asiguratul, după caz, nu are dreptul la despăgubire în măsura în care dauna a fost cauzată prin acțiunea sau omisiunea sa săvârșită cu intenția de a cauza acea daună. Aceasta include și nerespectarea instrucțiunilor concrete date de asigurator după survenirea daunei, dacă s-a săvârșit din culpă gravă și cunoscând că prin nerespectarea lor este probabil ca dauna să se agraveze.

(2) În sensul dispozițiilor alin.(1) cauzarea daunei include neluarea unei măsuri de evitare sau diminuare a prejudiciului.

(3) În temeiul unei clauze clare din poliță privind reducerea sumei asigurate corespunzător gradului de vinovăție din partea sa, contractantul sau asiguratul, după caz, au dreptul la despăgubire în privința daunei cauzate de nerespectarea din neglijență a instrucțiunilor concrete date de asigurator după survenirea daunei.

Articolul 1330²³. Recunoașterea răspunderii

(1) Clauza din contractul de asigurare care îl exonerează pe asigurator de obligațiile sale în cazul în care contractantul sau asiguratul, după caz, recunoaște pretenția terțului păgubit sau o satisface nu produce efecte juridice.

(2) Cu excepția cazului când a consimțit, asiguratorul nu este legat de acordul dintre terțul păgubit și contractantul sau asigurat, după caz.

Articolul 1330²⁴. Cesiunea creanțelor rezultate din poliță

Clauza din contractul de asigurare care lipsește asiguratul de dreptul de a cesiona creanțele rezultate din poliță nu produce efecte.

Articolul 1330²⁵. Bonus pentru lipsa cazurilor asigurate (sistemul bonus-malus)

(1) Contractantul are dreptul de a cere la orice moment o declarație privind cererile sale de despăgubire depuse în ultimii 5 ani.

(2) Dacă asiguratorul face ca prima sau alte condiții să depindă de numărul sau suma despăgubirilor plătite pe baza poliței, se va lua în considerație istoricul cererilor de despăgubire depuse de contractant la alți asiguratori în decursul ultimilor 5 ani.

Articolul 1330²⁶. Cazul asigurat

(1) Cazul asigurat constă în faptul care dă naștere răspunderii asiguratului care a survenit în decursul perioadei de asigurare aferentă contractului de asigurare dacă părțile contractului de asigurare în scopuri comerciale sau profesionale nu definesc cazul asigurat cu referință la alte criterii, cum ar fi înaintarea pretenției de către terțul păgubit.

(2) În cazul în care părțile contractante definesc cazul asigurat cu referință la înaintarea pretenției de către terțul păgubit, asigurarea acoperă pretențiile înaintate în decursul perioadei de asigurare sau în decursul unui termen adițional de cel puțin 5 ani și care se bazează pe un fapt survenit înainte de expirarea perioadei de asigurare. Contractul de asigurare poate exclude acoperirea pe baza faptului că, la momentul încheierii contractului, solicitantul a cunoscut sau trebuia să cunoască circumstanța susceptibilă de a da naștere pretențiilor.

Articolul 1330²⁷. Pretențiile care depășesc suma asigurată

(1) Dacă totalul plăților datorate mai multor terți păgubiți depășește suma asigurată, plățile vor fi reduse în mod proporțional.

(2) Asigurătorul care, necunoscînd existența altor terți păgubiți, a plătit cu bună-credință despăgubiri în folosul terților păgubiți cunoscuți, poartă răspundere față de ceilalți terți păgubiți pînă la soldul sumei asigurate.

Articolul 1330²⁸. Creanțe directe și excepții

(1) În măsura în care contractantul sau asiguratul, după caz, poartă răspundere civilă, terțul păgubit, la alegerea sa, poate înainta o pretenție directă de reparare a prejudiciului față de asigurător în temeiul contractului de asigurare în oricare din următoarele cazuri:

- a) dacă asigurarea este asigurare obligatorie;
- b) în privința contractantului sau asiguratului este intentat procesul de insolabilitate;
- c) contractantul sau asiguratul a fost lichidat sau este dizolvat;
- d) terțul păgubit a suferit o vătămare corporală sau deces;
- e) legea care guvernează răspunderea civilă prevede o creanță directă a terțului păgubit.

(2) Asigurătorul poate ridica față de terțul păgubit excepțiile rezultate din contractul de asigurare cu excepțiile prevăzute de dispozițiile legale în materie de asigurare obligatorie. Cu toate acestea, asigurătorul nu poate ridica o excepție bazată pe comportamentul contractantului și/sau asigurat după survenirea daunei.

Articolul 1330²⁹. Obligațiile de informare

(1) La cererea terțului păgubit, contractantul și asiguratul sunt obligați să ofere informația necesară pentru înaintarea pretenției directe.

(2) Asigurătorul este obligat să notifice contractantul în scris despre orice pretenție directă care îi este înaintată, fără întârzieri nejustificate, dar nu mai tîrziu de 15 zile după recepționarea pretenției. Dacă asigurătorul nu execută această obligație, plata în folosul terțului păgubit sau recunoașterea datoriei față de terțul păgubit nu afectează drepturile contractantului.

(3) Dacă contractantul nu oferă asigurătorului informația despre cazul asigurat în termen de 30 de zile de la recepționarea notificării conform dispozițiilor alin. (2), se consideră că contractantul a acceptat soluționarea directă a pretenției de către asigurător. Această regulă de asemenea se aplică asiguraților care efectiv au primit notificarea în termenul corespunzător.

Articolul 1330³⁰. Plata despăgubirii în cazul asigurării de răspundere

Plata despăgubirii către contractant sau asigurat, după caz, eliberează asigurătorul de obligația sa față de terțul păgubit în una din următoarele situații:

- a) terțul păgubit a renunțat la pretenția sa directă;
- b) terțul păgubit nu a notificat asigurătorului despre intenția de a înainta o pretenție directă în termen de 30 de zile din momentul recepționării cererii scrise a asigurătorului.

Articolul 1330³¹. Prescripția în cazul asigurării de răspundere

(1) Acțiunea față de asigurător, fie că este înaintată de către asigurat sau de către terțul păgubit, se prescrie o dată cu prescrierea acțiunii terțului păgubit față de asigurat.

(2) Termenul de prescripție al pretenției terțului păgubit față de asigurat se suspendă din momentul în care asiguratul a cunoscut despre înaintarea pretenției directe față de asigurător și pînă în momentul soluționării pretenției directe sau respingerii ei univoce de către asigurător.

Secțiunea 3 Asigurarea de viață

§1. Părțile

Articolul 1330³². Asigurarea de viață în privința vieții terțului

(1) Contractul de asigurare în privința vieții unei persoane alta decît contractantul este nul dacă nu s-a obținut consimțămîntul informat în formă scrisă al persoanei expusă la riscul asigurat.

(2) Modificarea subsecventă esențială a contractului, inclusiv schimbarea beneficiarului, majorarea sumei asigurate și schimbarea duratei contractului, nu produce efecte juridice dacă nu s-a obținut același consimțămînt. Aceeași regulă se aplică cesiunii sau grevării în privința contractului de asigurare ori a dreptului la indemnizația de asigurare.

Articolul 1330³³. Beneficiarul indemnizației de asigurare

(1) Contractantul poate desemna unul sau mai mulți beneficiari ai indemnizației de asigurare și poate schimba sau revoca desemnarea, cu excepția cazului în care s-a stipulat irevocabilitatea desemnării. Desemnarea, schimbarea sau revocarea, dacă nu sunt făcute printr-un testament, se fac în scris și se expediază asigurătorului.

(2) Dreptul de a desemna, schimba sau revoca desemnarea se stinge la decesul contractantului sau la survenirea cazului asigurat, în funcție de care din aceste evenimente survine primul.

(3) Contractantul sau moștenitorii săi, după caz, se consideră beneficiari ai indemnizației de asigurare în unul din următoarele cazuri:

- a) contractantul nu a desemnat un beneficiar;
- b) desemnarea beneficiarului a fost revocată și nu s-au desemnat alți beneficiari;
- c) beneficiarul a decedat înainte de survenirea cazului asigurat și nu s-au desemnat alți beneficiari.

(4) Dacă doi sau mai mulți beneficiari au fost desemnați și desemnarea oricăruia dintre ei este revocată sau oricare dintre ei decedează înainte de survenirea cazului asigurat, partea din indemnizația de asigurare care s-ar fi convenit beneficiarului sau beneficiarilor respectivi se va distribui între beneficiarii rămași în mod proporțional dacă contractantul nu a dispus altfel conform dispozițiilor alin. (1).

(5) Sub rezerva dispozițiilor legale privitoare la nulitatea, anulabilitatea sau inopozabilitatea actelor juridice care dăunează creditorilor, masa debitoare a contractantului nu este îndreptățită la indemnizația de asigurare, valoarea de conversie sau valoarea de răscumpărare atît timp cît indemnizația nu a fost plătită contractantului.

(6) Asigurătorul care plătește indemnizația de asigurare persoanei desemnate conform dispozițiilor alin. (1) este eliberat de obligația de plată cu excepția cazului în care el a cunoscut că persoana respectivă nu era îndreptățită să primească indemnizația de asigurare.

Articolul 1330³⁴. Beneficiarul valorii de răscumpărare

(1) Indiferent de desemnarea conform dispozițiilor art. 1330³³, contractantul de asemenea poate desemna un beneficiar al valorii de răscumpărare, dacă există, și poate schimba sau revoca desemnarea respectivă. Desemnarea, schimbarea sau revocarea se fac în scris și se expediază asigurătorului.

(2) Contractantul se consideră beneficiar al valorii de răscumpărare în unul din următoarele cazuri:

- a) dacă nu s-a desemnat nici un beneficiar al valorii de răscumpărare;
- b) dacă desemnarea beneficiarului valorii de răscumpărare s-a revocat și nu s-au desemnat alți beneficiari;
- c) dacă beneficiarul valorii de răscumpărare a decedat și nu s-au desemnat alți beneficiari.

(3) Dispozițiile art. 1330³³ alin. (2) și alin. (4)-(6) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1330³⁵. Cesiunea sau grevarea dreptului la indemnizația de asigurare

(1) Dacă beneficiarul a fost desemnat în mod irevocabil, cesiunea sau grevarea contractului de cesiune sau a dreptului la indemnizația de asigurare de către contractant nu produce efecte juridice dacă beneficiarul nu și-a dat consimțământul în scris.

(2) Cesiunea sau grevarea dreptului la indemnizația de asigurare de către beneficiar nu produce efecte juridice dacă beneficiarul nu și-a dat consimțământul în scris.

Articolul 1330³⁶. Renunțarea la moștenire de către beneficiar

Dacă beneficiarul este un moștenitor al defunctului asupra căruia purta riscul asigurat și beneficiarul a renunțat la moștenire, această renunțare nu afectează situația sa rezultată din contractul de asigurare.

§2. Faza inițială și durata contractului

Articolul 1330³⁷. Obligațiile precontractuale de informare ale solicitantului

(1) Informațiile care trebuie furnizate de către solicitant conform dispozițiilor art. 1316 alin. (1), includ circumstanțele pe care le cunoștea sau trebuia să le cunoască persoana expusă riscului asigurat.

(2) Sancțiunile pentru neexecutarea obligațiilor de informare precontractuale prevăzute de dispozițiile art. 1317, 1318 și 1320, dar nu și cele prevăzute la art. 1319, pot fi invocate în decursul termenului de 5 ani din momentul încheierii contractului.

Articolul 1330³⁸. Obligațiile precontractuale de informare ale asigurătorului

(1) Asigurătorul este obligat să informeze solicitantul dacă el are sau nu dreptul de a participa la profituri. Recepționarea acestei informații trebuie confirmată printr-o declarație expresă cuprinsă într-un document separat de formularul de cerere.

(2) Înainte de încheierea contractului asigurătorul va furniza următoarea informație:

1) în privința asigurătorului: o referință concretă la publicarea obligatorie a raportului anual privind solvabilitate și starea financiară;

2) în privința angajamentelor contractuale ale asigurătorului:

a) o explicare a fiecărui beneficiu și a fiecărei opțiuni,

b) informație despre proporția din primă care se atribuie fiecărui beneficiu, atât beneficiile de bază cât și beneficiile suplimentare, după caz;

c) metodele de calculare și distribuire a bonusurilor, inclusiv o specificare a legii aplicabile supravegherii;

d) o indicare a valorilor de răscumpărare și de reducere, precum și măsura în care ele sunt garantate;

e) în contractele cu capital variabil: o enumerare a valorilor de referință utilizate (unități de cont) și o indicare a activelor de reper;

f) informație generală privind regimul fiscal aplicabil tipului poliței.

(3) Suplimentar, se va furniza informație concretă pentru a facilita o înțelegere corespunzătoare a riscurilor inerente contractului care sunt asumate de către contractant.

(4) Dacă asigurătorul indică cifre privind mărimea posibilelor beneficii peste și suplimentar la plățile garantate contractual, el trebuie să ofere solicitantului un exemplu de calcul în care se stabilește posibilul beneficiu la scadență, aplicând baza actuarială a primei cu 3 rate diferite ale dobânzii. Această regulă nu se aplică contractelor de asigurare care acoperă riscuri pentru care asigurătorul nu are certitudine privitor la răspundere și pentru polițele cu capital variabil. Asigurătorul trebuie să indice contractantul în mod clar și comprehensibil că exemplul de calcul constituie doar un exemplu bazat pe presupuneri ipotetice și că contractul nu garantează posibilele plăți.

Articolul 1330³⁹. Termenul de revocare

(1) Contractul de asigurare de viață poate fi revocat în termen de 30 de zile după recepționarea documentelor menționate de dispozițiile art. 1310, 1311, precum și ale art. 1330³⁸, în funcție de care survine primul.

(2) Dreptul contractantului de a revoca contractul în orice caz se stinge la expirarea termenului de 1 an după încheierea contractului.

Articolul 1330⁴⁰. Dreptul contractantului la rezoluțiunea raportului de asigurare

(1) Contractantul are dreptul la rezoluțiunea raportului de asigurare de viață care nu stipulează o valoare de convertire sau o valoare de răscumpărare, cu condiția că rezoluțiunea nu produce efecte mai devreme de 1 an din data încheierii contractului. Dreptul la rezoluțiune înainte de expirarea termenului contractului poate fi exclus dacă s-a plătit o singură primă. Rezoluțiunea se face în scris și produce efecte după 15 zile de la recepționarea notificării de rezoluțiune de către asigurător.

(2) Dacă contractul de asigurare de viață stipulează o valoare de convertire sau o valoare de răscumpărare, se aplică dispozițiile art. 1330⁴⁹– 1330⁵¹.

Articolul 1330⁴¹. Dreptul asigurătorului la rezoluțiunea raportului de asigurare

Asigurătorul are dreptul la rezoluțiunea raportului de asigurare de viață doar în măsura permisă de prezentul capitol.

§3. Modificările pe durata termenului contractului

Articolul 1330⁴². Obligațiile post-contractuale de informare ale asigurătorului

(1) După caz, asigurătorul trebuie să ofere contractantului o declarație scrisă a valorii curente a bonusurilor atașate poliței.

(2) Asigurătorul trebuie să informeze contractantul fără întârzieri nejustificate despre orice schimbare care vizează:

(a) condițiile poliței, atât cele generale cât și cele speciale;

(b) în cazul unei schimbări în condițiile poliței sau o modificare a legislației aplicabile: informația prevăzută de dispozițiile art.1310 alin. (2) lit. h), precum și de art. 1330³⁸ alin. (2) subalin. 2) lit. a)-e).

(3) Dispozițiile art. 1330³⁸ alin. (4) de asemenea se aplică în cazul în care cifrele privitoare la suma estimativă a posibilelor beneficii sunt oferite oricând pe durata perioadei contractului. Dacă asigurătorul a oferit cifre, fie înainte sau după încheierea contractului, despre posibilele viitoare evoluții ale participării la profit, asigurătorul trebuie să informeze contractantul despre orice diferențe dintre evoluțiile curente și datele inițiale.

Articolul 1330⁴³. Agravarea riscului

În cazul contractului de asigurare de viață, clauza care prevede vârsta sau deteriorarea sănătății în calitate de riscuri de agravare în sensul dispozițiilor art. 1323 alin. (1) se consideră clauză abuzivă în sensul prezentului cod.

Articolul 1330⁴⁴. Ajustarea primei și beneficiilor plătibile

(1) În cazul contractului de asigurare care acoperă riscuri pentru care asigurătorul are certitudinea că va răspunde, asigurătorul are dreptul la o ajustare conform dispozițiilor alin. (2) și (3).

(2) Majorarea primei este permisă dacă a avut loc o schimbare imprevizibilă și permanentă în privința riscurilor biometrice folosite ca bază la calcularea primei, dacă majorarea este necesară pentru a garanta capacitatea continuă asigurătorului de a plăti beneficii de asigurare și dacă majorarea a fost acceptată de un fiduciar independent sau o autoritate de supraveghere. Contractantul are dreptul să compenseze majorarea primei cu o reducere corespunzătoare a beneficiilor de asigurare.

(3) În cazul unei polițe cu prima deja plătită, asigurătorul are dreptul să reducă beneficiile de asigurare în condițiile stabilite de dispozițiile alin.(2).

(4) Nu se admite ajustarea pe temeiul dispozițiilor alin.(2) sau (3):

a) în măsura în care s-a comis o eroare în calcularea primei și/sau beneficiilor pe care un actuar competent și diligent le-ar fi cunoscut;

b) dacă calculul de bază nu se aplică tuturor contractelor inclusiv celor încheiate după ajustare.

(5) O majorare a primei sau o reducere a beneficiilor produce efecte juridice în decursul a 3 luni după notificarea scrisă de către asigurătorul a contractantului despre majorarea primei sau reducere a beneficiilor, despre motivele pentru această decizie și despre dreptul contractantului de a cere reducerea beneficiilor.

(6) În cazul contractului de asigurare de viață care acoperă riscuri pentru care asigurătorul are certitudinea că va răspunde, contractantul are dreptul la o reducere a primei dacă, din cauza unei schimbări imprevizibile și permanente în privința riscurilor biometrice folosite ca bază la calcularea primei, mărimea inițială a primei nu este potrivită și necesară pentru a garanta capacitatea continuă a asigurătorului de a plăti beneficiile de asigurare. Reducerea trebuie să fie acceptată de un fiduciar independent sau o autoritate de supraveghere.

(7) Drepturile prevăzute în prezentul articol pot fi exercitate nu mai devreme de 5 ani după încheierea contractului.

Articolul 1330⁴⁵. Modificarea condițiilor contractuale

(1) Clauza care permite asigurătorului să modifice condițiile contractuale, altele decât mărimea primei și beneficiile de asigurare, este nulă cu excepția cazului în care modificarea este necesară în unul din următoarele scopuri:

a) pentru a respecta o modificare a legislației în materia supravegherii asigurărilor inclusiv luarea unor măsuri obligatorii de către autoritatea de supraveghere;

b) pentru a respecta o modificare a normelor imperative ale legii naționale aplicabile privitoare la planurile de pensii ale salariaților;

c) pentru a respecta o modificare a regulilor naționale care impun cerințe specifice față de un contract de asigurare de viață pentru a i se putea aplica un regim fiscal separat sau pentru a obține subsidii de stat;

d) pentru a substitui o clauză abuzivă a contractului.

(2) Modificarea produce efecte juridice la începutul celei de a treia lună după recepționarea de către contractant a notificării scrise prin care el este informat despre modificare și motivele acesteia.

(3) Dispozițiile alin. (1) se aplică fără a aduce atingere altor cerințe impuse pentru validitatea clauzelor de modificare.

§5. Cazul asigurat

Articolul 1330⁴⁶. Obligația asigurătorului de investigare și de informare

(1) Asigurătorul care are motive să considere că cazul asigurat s-a produs trebuie să ia măsuri rezonabile pentru a-l constata.

(2) Asigurătorul, dacă cunoaște că s-a produs cazul asigurat, va depune toate eforturile conform circumstanțelor pentru a descoperi identitatea și adresa beneficiarului și va informa acea persoană despre aceasta. Această informație se va oferi nu mai târziu de 30 zile după ce asigurătorul a cunoscut identitatea și adresa beneficiarului.

(3) Dacă asigurătorul încalcă dispozițiile alin.(1) sau (2), prescripția creanței beneficiarului se suspendă pînă cînd beneficiarul ia cunoștință despre creanța sa.

Articolul 1330⁴⁷. Sinuciderea persoanei expuse la risc

(1) Dacă, în decursul unui an din momentul încheierii contractului, persoana expusă la risc s-a sinucis, asigurătorul este liberat de răspunderea de a plăti indemnizația de asigurare. În acest caz, asigurătorul trebuie să plătească valoarea de răscumpărare și orice profituri conform dispozițiilor art. 1330⁵⁰.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică în unul din următoarele cazuri:

a) persoana expusă la risc, la săvârșirea sinuciderii, acționează cu o atitudine psihică care o împiedică să-și manifeste liber voința;

b) s-a demonstrat, fără îndoială rezonabilă, că, la momentul încheierii contractului, persoana expusă la risc nu avea intenția de a se sinucide.

Articolul 1330⁴⁸. Omorul persoanei expuse la risc

(1) Dacă un beneficiar lipsește de viață intenționat (omooară) persoana expusă la risc, se consideră că desemnarea sa în calitate de beneficiar este revocată.

(2) Cesiunea creanței de a primi indemnizația de asigurare nu produce efecte juridice dacă cesionarul omooară persoana expusă la risc.

(3) Dacă contractantul care de asemenea este beneficiar omooară persoana expusă la risc, indemnizație de asigurare nu se plătește.

(4) Dacă beneficiarul sau contractantul a omorât persoana expusă la risc în stare de legitimă apărare sau există o altă cauză care înlătură caracterul penal al faptei, dispozițiile prezentului articol nu se aplică.

§6. Conversiunea și răscumpărarea

Articolul 1330⁴⁹. Conversiunea în asigurarea de viață

(1) Dispozițiile art. 1328 nu se aplică contractelor de asigurare de viață în care s-a acumulat o valoare de conversiune sau o valoare de răscumpărare. Aceste contracte se convertesc în polițe plătite deplin dacă contractantul nu cere plata valorii de răscumpărare în termen de 30 de zile după primirea informației prevăzute de dispozițiile alin. (2).

(2) Asigurătorul trebuie să informeze contractantul despre valoarea de conversiune și valoarea de răscumpărare în termen de 30 de zile după expirarea perioadei prevăzute de dispozițiile art. 1326 alin. (1) lit. b) sau ale art. 1327 alin. (1) lit. b) și cererea contractantului de a alege între conversiune și plata valorii de răscumpărare.

(3) Cererea de conversiune sau de plată a valorii de răscumpărare se depune în scris.

Articolul 1330⁵⁰. Răscumpărarea în asigurare de viață

(1) Contractantul poate, la orice moment, să ceară asigurătorului în scris să plătească, total sau parțial, valoarea de răscumpărare acumulată pe poliță, cu condiția că aceasta nu produce efecte juridice pînă la expirarea termenului de 1 an din momentul încheierii contractului. Contractul va fi ajustat sau supus rezoluțiunii în mod corespunzător.

(2) Sub rezerva dispozițiilor art. 1330⁴⁹, în caz de rezoluțiune sau nulitate, la inițiativa asigurătorului, a contractului de asigurare de viață la care s-a acumulat valoarea de răscumpărare, asigurătorul este obligat să plătească valoarea de răscumpărare, chiar și în cazul prevăzut de dispozițiile art. 1319.

(3) Asigurătorul trebuie să informeze contractantului, la cerere, dar în orice caz fiecare an, despre suma curentă a valorii de răscumpărare și măsura în care ea este garantată.

(4) Cota din orice profit la care are dreptul contractantul se va plăti suplimentar la valoarea de răscumpărare cu excepția cazului în care cota deja a fost luată în cont la calcularea valorii de răscumpărare.

(5) Sumele datorate conform prezentului articol trebuie plătite nu mai târziu de 2 luni după recepționarea de către asigurator a cererii contractantului.

Articolul 1330⁵¹. Valoarea de conversiune; valoarea de răscumpărare

(1) Contractul de asigurare trebuie să prevadă modul de calculare a valorii de conversiune și/sau valorii de răscumpărare. Modul respectiv de calculare a a valorii de conversiune și/sau valorii de răscumpărare va respecta principiile stabilite și dispozițiile alin. (2).

(2) Dacă asiguratorul deduce costurile de încheiere a contractului, el o va face în sume egal și în decursul unui termen de cel puțin 5 ani.

(3) Asiguratorul are dreptul să deducă o sumă corespunzătoare, care se calculează conform principiilor actuariale stabilite, pentru a acoperi costurile aferente plății valorii de răscumpărare cu excepția cazului în care calculul deja include această reducere.

Secțiunea 4 Asigurarea de grup

§1. Despre asigurarea de grup în general

Articolul 1330⁵². Domeniul de aplicare

(1) Contractele de asigurare de grup sunt contractele încheiate între asigurator și un organizator al grupului în folosul membrilor grupului care au o legătură comună cu organizatorul. Un contract de asigurare de grup poate de asemenea să acopere familia membrilor grupului.

(2) Contractele de asigurare de grup sunt supuse dispozițiilor prezentului capitol dacă contractul de asigurare a fost încheiat între organizatorul grupului și asigurator.

(3) Asigurarea de grup este accesorie dacă membrii sunt asigurați în mod automat prin apartenența lor la grup, fără a avea posibilitatea de a refuza asigurarea.

(4) Asigurarea de grup este voluntară dacă membrii sunt asigurați în rezultatul cererii personale sau fiindcă nu au refuzat asigurarea.

Articolul 1330⁵³. Obligația generală de prudență a organizatorului de grup

(1) La negocierea și executarea contractului de asigurare de grup, organizatorul grupului este ținut să acționeze prudent și cu bună-credință, luând în cont interesele legitime ale membrilor grupului.

(2) Organizatorul grupului va transmite membrilor grupului notificările parvenite de la asigurator și îi va informa despre oricare modificări ale contractului.

§2. Asigurarea de grup accesorie

Articolul 1330⁵⁴. Obligațiile de informare a organizatorului grupului

(1) Atunci când o persoană se alătură grupului, organizatorul grupului trebuie să informeze fără întârziere membrul despre

- a) existența contractului de asigurare,
- b) întinderea acoperirii,
- c) oricare măsuri de precauție și alte cerințe pentru păstrarea acoperirii, și

d) procedura de înaintare a pretențiilor.

(2) Sarcina demonstrării că membrul grupului a primit informația cerută de dispozițiile alin. (1) îi incumbă organizatorului grupului.

Articolul 1330⁵⁵. Rezoluțiunea de către asigurator

(1) În sensul dispozițiilor art. 1330⁴, exercitarea dreptului la rezoluțiune de către asigurator se consideră rezonabilă doar dacă ea se limitează la excluderea de la acoperire a membrului de grup în privința căruia a survenit cazul asigurat.

(2) În sensul dispozițiilor art. 1321 alin.(2) și 1323 alin.(1), exercitarea dreptului la rezoluțiune de către asigurator produce doar efectul de excludere din acoperire a acelor membri din grup care nu au luat măsurile de precauție stabilite sau, după caz, ai căror risc s-a agravat.

(3) În sensul dispozițiilor art. 1330¹⁸, rezoluțiunea raportului de asigurare produce doar efectul de excludere din acoperire a membrilor de grup care au înstrăinat proprietatea bunurilor asigurate.

Articolul 1330⁵⁶. Dreptul de a continua acoperirea în cazul asigurării de viață de grup

(1) Dacă are loc rezoluțiunea raportului de asigurare de viață de grup accesoriu sau dacă membrul iese din grup, acoperirea încetează în decursul a 3 luni după aceasta sau la expirarea contractului de asigurare de viață în grup, în funcție de care eveniment survine primul. În aceste cazuri, membrul grupului are dreptul la o acoperire echivalentă în temeiul unui contract nou individual cu asiguratorul respectiv fără o nouă evaluare a riscului.

(2) Organizatorul grupului trebuie să informeze membrul grupului în scris fără întârzieri nejustificate despre:

a) iminența încetării acoperirii sale în temeiul contractului de asigurare de viață de grup;

b) drepturile sale prevăzute de dispozițiile alin.(1);

c) modul în care își poate exercita acele drepturi.

(3) Dacă membrul grupului și-a indicat intenția de a exercita dreptul său prevăzut de dispozițiile alin.(1), contractul dintre asigurator și membrul grupului va continua ca un contract de asigurare individuală, avînd o primă calculată pe baza unei polițe individuale la acel moment fără a lua în cont starea actuală a sănătății sau vîrsta membrului grupului.

§3. Asigurarea de grup voluntară

Articolul 1330⁵⁷. Dispoziții generale privind asigurarea de grup voluntară

(1) Se consideră asigurare de grup voluntară combinarea unui contract-cadru dintre asigurator și organizatorul grupului și a contractelor de asigurare individuale încheiate în acel cadru între asigurator și membrii grupului.

(2) Dispozițiile prezentului paragraf se aplică contractelor de asigurare individuală în care organizatorul grupului și asiguratorul au convenit asupra aplicării lor, însă, cu excepția dispozițiilor art. 1330⁵² și 1330⁵³. Dispozițiile prezentului paragraf nu se aplică contractului-cadru.

Articolul 1330⁵⁸. Modificarea condițiilor contractuale

Modificarea condițiilor contractului-cadru pot să afecteze contractele de asigurare individuale doar dacă se face conform cerințelor dispozițiilor art. 1330⁴⁴ și 1330⁴⁵, după cum este potrivit.

Articolul 1330⁵⁹. Continuarea acoperirii

Rezoluțiunea raportului rezultat din contractul-cadru sau încetarea calității de membru a unui membru al grupului nu afectează raportul de asigurare dintre asigurător și membrul grupului. ”

597. Se completează cu articolul 1332¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1332¹. Tranzacția judiciară și extrajudiciară

(1) Tranzacția este judiciară dacă a fost confirmată de către instanța de judecată sau arbitrală competentă, conform normelor de procedură aplicabile. Dispozițiile legale privind executarea silită a hotărârilor arbitrale rămân aplicabile.

(2) Tranzacția este extrajudiciară dacă prin ea părțile au prevenit un proces ce poate să înceapă, sau, deși tranzacționează asupra unui proces în desfășurare, nu o prezintă instanței de judecată sau arbitrale competente pentru confirmare. După confirmare în modul corespunzător tranzacția extrajudiciară devine tranzacție judiciară.

(3) Contractul de tranzacție extrajudiciară se încheie în scris.

(4) În lipsă de dispoziție contrară, dispozițiile prezentului capitol se aplică atît tranzacției judiciare cît și tranzacției extrajudiciare.”.

598. Articolele 1333 și 1334 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1333. Efectul tranzacției

(1) Tranzacția are între părți autoritatea lucrului judecat.

(2) Tranzacția extrajudiciară nu este susceptibilă de executare silită decît după confirmarea ei de către instanța competentă, conform normelor de procedură aplicabile sau după investirea ei cu formulă executorie în condițiile legii.

(3) Partea la tranzacția extrajudiciară poate cere de la instanța competentă confirmarea ei conform dispozițiilor alin.(2) în vederea executării silite a obligațiilor rezultate din ea sau, după caz, poate invoca tranzacția extrajudiciară pe cale de excepție fără a cere confirmarea ei.

(4) Dacă o parte are dreptul la rezoluțiunea tranzacției judiciare pentru neexecutarea obligațiilor care rezultă din ea, rezoluțiunea nu se poate declara prin notificare unilaterală.

(5) Instanța de judecată căreia i s-a cerut pronunțarea rezoluțiunii tranzacției judiciare este în drept să nu admită acțiunea dacă partea îndreptățită poate să evite consecințele neexecutării tranzacției prin obținerea executării ei silite sau prin obținerea de despăgubiri.

Articolul 1334. Nulitatea tranzacției

(1) Tranzacția poate fi declarată nulă pentru temeiurile generale de nulitate a actelor juridice. Ea poate fi, de asemenea, atacată cu acțiune revocatorie sau cu acțiunea în declararea simulației.

(2) Eroarea de drept referitoare la chestiunile ce constituie obiectul neînțelegerii părților și leziunea nu pot constitui temei de nulitate a tranzacției.

(3) Tranzacția se prezumă indivizibilă în ceea ce privește obiectul său. În lipsa unei stipulații contrare, ea se supune doar nulității totale.

(3) Hotărîrea instanței prin care s-a constatat sau declarat nulitatea tranzacției face ca hotărîrea instanței, prin care tranzacția judiciară fusese confirmată, să fie lipsită de orice efect.”.

599. La articolul 1336 cuvîntul „terminat” se substituie cu cuvîntul„ soluționat”.

600. Articolul 1341:

1) alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă pentru vînzarea bunului legea cere o anumită formă sub sancțiunea nulității, atunci aceeași cerință de formă se aplică și contractului de societate civilă care are ca obiect asemenea bun.”;

2) la alineatul (2) textul „În cazul în care se încheie în scris,” se exclude, iar cuvîntul „contractul” se scrie cu majusculă.

601. Articolul 1342:

1) alineatul (1) se completează cu propoziția „Dacă contractul determină doar cota-parte de participare a asociaților la venituri sau la pierderi, aceeași cotă-parte se aplică cotelor-părți din patrimoniul social.”;

2) la alineatul (3) propoziția întîi se completează cu cuvintele „conform cotelor-părți din patrimoniul social”.

602. Articolul 1343 alineatul (2) cifrele „619” se substituie cu „ 623²⁰”.

603. Articolul 1345:

1) la alineatul (1) propoziția a doua se exclude;

2) la alineatul (5), după cuvintele „decizie unanimă” se completează cu cuvintele „a celorlalți asociați”;

3) se completează cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins:

„(5¹) Asociatul are dreptul, chiar dacă nu are împuternicirea de administrare și reprezentare, să primească informații despre activitățile societății civile, să facă cunoștință cu evidența contabilă și documentele aferente societății civile și să ia cunoștință de starea bunurilor societății civile. Clauza care exclude sau limitează acest drept nu împiedică invocarea lui dacă există motive de a presupune o administrare improprie.”;

4) alineatul (6) se completează cu cuvintele „în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentului capitol”.

604. Articolul 1348 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1348.** Imposibilitatea cesiunii drepturilor asociaților; urmărirea de către creditorii personali

(1) Drepturile și pretențiile asociatului, care decurg din raporturile contractuale, față de ceilalți asociați nu sînt transmisibile.

(2) Atîta timp cît societatea civilă nu a fost dizolvată, creditorul asociatului nu poate pune sub urmărire drepturile asociatului rezultate din contractul de societate civilă, cu excepția urmăririi creanței de a obține cota-parte din venitul ce îi revine.

(3) Dacă s-a stipulat că decesul unuia dintre asociați persoană fizică sau dizolvarea unui asociat persoană juridică nu duce la dizolvarea societății civile, succesorii în drepturi ai asociatului nu devin asociați, ci doar au dreptul la valoarea în bani a cotei-părți dobîndite pe calea succesiunii. Contractul poate prevedea că succesorii în drepturi ai asociatului devin asociați, preluînd locul și dreptul predecesorului.”

605. Se completează cu articolul 1348¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1348¹**. Drepturile soțului asociatului

(1) Asupra cotei-părți din patrimoniul social dobîndite de un soț în timpul căsătoriei se aplică regimul juridic al proprietății comune în devălmășie.

(2) Soțul asociatului nu poate cere divizarea cotei-părți și nici primirea sa în societate dacă contractul de societate nu prevede altfel. Dreptul soțului asociatului la valoarea în bani a părții din cota-parte rămîne neafectat.”

606. Articolul 1352:

1) Titlul articolului va avea următorul cuprins: „**Articolul 1352**. Rezoluțiunea raportului de societate civilă”;

2) la alineatul (1) cuvintele „rezilia contractul” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea raportului de societate”, iar cuvîntul „Rezilierea” se substituie cu cuvîntul „Rezoluțiunea”;

3) se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dispozițiile alin. (1) se aplică și în cazul în care s-a prevăzut că societatea civilă va dura pe durata vieții unui asociat, precum și în cazul în care asociații continuă în mod tacit societatea civilă după expirarea duratei determinate.”;

4) alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă în contract este stabilit un termen, rezoluțiunea înainte de termen este admisibilă doar pentru un motiv întemeiat. Constituie motiv întemeiat, în special, neexecutarea de către un alt asociat, din intenție sau culpă gravă, a unei obligații esențiale rezultate din contractul de societate civilă sau dacă un alt asociat este în imposibilitate de a continua executarea acelor obligații.”;

5) la alineatul (3) cuvintele „reziliat contractul” și „reziliat” se substituie în ambele cazuri cu cuvintele „declarat rezoluțiunea”;

6) la alineatul (4) cuvintele „reziliat contractul” se substituie cu cuvintele „declarat rezoluțiunea raportului de societate civilă”.

607. Articolul 1353 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1353**. Temeiurile dizolvării societății civile

(1) Temeiurile dizolvării societății civile sînt:

a) expirarea termenului pentru care a fost constituită cu excepția cazului în care asociații continuă în mod tacit societatea civilă;

b) decizia asociaților;

c) declanșarea procedurii de insolvabilitate asupra patrimoniului societății civile;

d) atingerea scopului sau imposibilitatea urmăririi în continuare a scopului;

e) urmărirea de către un creditor al unui asociat a cotei-părți al acestuia în patrimoniul social.

(2) Dacă contractul nu prevede altfel, sînt de asemenea temeiuri de dizolvare a societății civile:

a) moartea unuia dintre asociați persoană fizică sau dizolvarea unui asociat persoană juridică;

b) declanșarea procedurii de insolabilitate în privința a unuia dintre asociați;

c) instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința unui dacă această prejudiciază activitatea societății civile;

d) rezoluțiunea raportului de societate civilă.”.

608. Articolul 1378:

1) alineatul (1) după cuvintele „sau fără a fi” se completează cu cuvintele „în drept sau”, cuvintele „gestionează afacerile” se substituie cu cuvintele „acționează cu intenția predominantă de a fi de folos”;

2) se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Cerința alin.(2) nu se aplică în cazul în care, contrar voinței geratului, se execută obligația acestuia privind întreținerea persoanelor pe care geratul este obligat să le întrețină conform legii, sau alte obligații ale geratului care, fiind scadente, trebuie de urgență executate pentru protecția unui interes public prioritar, cu condiția că gerantul acționează cu intenția predominantă de a fi de folos destinatarului executării.”.

609. Articolul 1379 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Gerantul poate înceta gestiunea din motive întemeiate.”

610. Articolul 1380 se completează cu cuvintele „chiar dacă gerantul nu a acționat cu intenția să încheie un contract de mandat”.

611. La articolul 1382 alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Gerantul poate cere geratului compensarea cheltuielilor aferente realizării gestiunii în măsura în care pot fi considerate, în raport de împrejurări, ca necesare și, în limita sporului de valoare, utile. Gerantul poate alege compensarea să se facă prin acoperirea directă de către gerat a cheltuielilor contractate de către gerant sau prin restituirea gerantului a valorii cheltuielilor acoperite de gerant.”.

612. La articolul 1383 cuvintele „este contrară legii” se substituie cu cuvintele „nu este necesară conform dispozițiilor art. 1378 alin. (3)”.

613. Articolul 1384 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1384.** Repararea prejudiciului cauzat gerantului

Gerantul care a acționat, în condițiile prezentului capitol, cu scopul de a proteja de un pericol geratul, sau patrimoniul ori interesele acestuia, are dreptul de a cere de la gerat despăgubiri pentru prejudiciul pe care acele acțiuni le-au cauzat integrității corporale sau bunurilor gerantului dacă acțiunile au generat sau în mod semnificativ au majorat riscul cauzării prejudiciului, cu condiția că acel risc, în măsura în care era previzibil, era proporțional cu pericolul la care era expus geratul.”.

614. Se completează cu articolele 1384¹ și 1384² cu următorul cuprins:

„**Articolul 1384¹**. Limitele impuse de echitate

Dreptul gerantului la compensarea cheltuielilor și repararea prejudiciului poate fi redus sau exclus de către instanța de judecată în măsura în care este echitabil și rezonabil, în special dacă gerantul a acționat în vederea protejării geratului în situația unui pericol comun, dacă suma la care urmează a fi ținut geratul este excesivă sau dacă gerantul deține un drept de a obține sumele la care este îndreptățit de la o altă persoană.

Articolul 1384². Dreptul față de cel responsabil

Dacă gerantul a acționat cu scopul de a proteja geratul împotriva unui prejudiciu, persoana responsabilă de prejudiciu, conform dispozițiilor legale privind răspunderea delictuală, este de asemenea obligată față de gerant să îi compenseze cheltuielile și să îi repare prejudiciul la care acesta are dreptul conform prezentului capitol. ”

615. Articolul 1387 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1387**. Drepturile și obligațiile izvorâte din actele fără mandat

(1) Drepturile și obligațiile ce izvorăsc din actele necesare și utile săvârșite în interesul unei alte persoane fără mandatul ei în condițiile prezentului capitol iau naștere pentru persoana în al cărei interes au fost săvârșite aceste acte.

(2) Cu toate acestea, actul juridic unilateral săvârșit de gerant în condițiile prezentului capitol nu produce efecte în cazul în care persoana căreia îi este adresat actul îl respinge fără întârziere nejustificată.”.

616. La articolul 1388 cuvintele „gestionează propriile afaceri” se substituie cu cuvintele „o făcea în folosul propriu”.

617. Capitolul XXXIII va avea următorul cuprins:

„ **Capitolul XXXIII** **ÎMBOGĂȚIREA NEJUSTIFICATĂ**

Secțiunea 1

Dispoziții generale

Articolul 1389. Îmbogățirea nejustificată

(1) Dacă o persoană obține o îmbogățire nejustificată (persoana îmbogățită) care se atribuie la dezavantajul suferit de o altă persoană (persoana dezavantajată), ea este obligată față de persoana dezavantajată să restituie îmbogățirea.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică doar în conformitate cu următoarele dispoziții ale prezentului capitol.

Articolul 1390. Domeniul de aplicare

(1) Consecințele juridice ale îmbogățirii obținute în temeiul unui contract sau unui alt act juridic valabil și eficient sunt reglementate de alte dispoziții legale dacă acele

reguli acordă sau exclude dreptul la restituirea îmbogățirii, prin efectul revocării, rezoluțiunii, reducerii obligației corelative sau pe alt temei.

(2) Prevederile prezentului capitol nu afectează orice alt drept de restituire sau recuperare prevăzut de dispozițiile legale în materie de proprietate, contracte sau alte prevederi legale.

(3) Cu toate acestea, dacă persoana dezavantajată are:

- a) atât o pretenție pe baza prezentului capitol la restituirea îmbogățirii nejustificate
- b) cât și o pretenție de reparare a dezavantajului (fie împotriva persoanei îmbogățite sau unui terț) sau un drept de recuperare pe baza altor dispoziții legale ca rezultat al îmbogățirii nejustificate, atunci satisfacerea uneia dintre pretenții reduce cealaltă pretenție în același volum.

(4) Regula prevăzută la alin. (3) de asemenea se aplică dacă o persoană se folosește de un bun al persoanei dezavantajate, astfel încât acesta majorează patrimoniul altei persoane, iar conform dispozițiilor prezentului capitol:

a) cel ce se folosește este obligat față de persoana dezavantajată să întoarcă valoarea folosinței; și

b) dobânditorul este obligat față de persoana dezavantajată în legătură cu majorarea patrimoniului său.

Secțiunea 2

Condiții pentru ca îmbogățirea să fie nejustificată

Articolul 1391. Circumstanțele în care îmbogățirea este nejustificată

(1) O îmbogățire este nejustificată cu excepția următoarelor cazuri:

a) persoana îmbogățită este îndreptățită față de persoana dezavantajată să obțină îmbogățirea în virtutea unui contract sau unui alt act juridic, unei hotărâri judecătorești sau unui alt temei legal; sau

b) persoana dezavantajată și-a dat consimțământul în mod liber și fără eroare de a suferi dezavantajul.

(2) Dacă contractul sau un alt act juridic este lovit de nulitate sau este inefficient cu efect retroactiv ori dacă hotărârea judecătorească sau un alt temei de obținere este nevalabil cu efect retroactiv, persoana îmbogățită nu este îndreptățită la îmbogățire pe baza acestui temei.

(3) Cu toate acestea, persoana îmbogățită se consideră îndreptățită la îmbogățire în baza legii dacă a dobândit îmbogățirea prin uzucapiune, dobândirea de bună-credință, precum și în alte cazuri când, conform legii, ea are dreptul de a păstra îmbogățirea.

(4) De asemenea, îmbogățirea este nejustificată dacă:

a) persoana dezavantajată a conferit-o pentru un scop care nu este atins sau în considerarea unei așteptări care nu s-a realizat;

b) persoana îmbogățită a cunoscut sau trebuia în mod rezonabil să cunoască despre acel scop sau acea așteptare; și

c) persoana îmbogățită a acceptat sau se poate considera în mod rezonabil că a acceptat că îmbogățirea trebuie să fie restituită în astfel de circumstanțe.

(5) Îmbogățirea este justificată dacă persoana dezavantajată și-a dat consimțământul în mod liber și fără eroare de a suferi dezavantajul.

Articolul 1392. Executarea obligației unui terț

(1) Când persoana îmbogățită obține îmbogățirea ca rezultat al executării de către persoana dezavantajată a unei obligații sau unei presupuse obligații, datorate de către persoana dezavantajată unui terț, îmbogățirea este justificată:

a) dacă persoana dezavantajată a executat în mod liber; sau

b) chiar dacă terțul din eroare a indicat că obligația trebuie să se execute în folosul persoanei îmbogățite.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), drepturile persoanei dezavantajate față de terț rămân neafectate.

Articolul 1393. Consimțământul sau executarea în mod liber

(1) Dacă consimțământul persoanei dezavantajate este afectat de dol, violență sau leziune ori persoana nu are capacitatea de exercițiu necesară pentru a-și da consimțământul respectiv, se consideră că persoana dezavantajată nu își exprimă consimțământul în mod liber.

(2) Dacă obligația executată este lovită de nulitate ori nu s-a născut din cauza faptului că persoana nu are capacitatea de exercițiu necesară pentru a-și asuma obligația respectivă, ori din cauza a dolului, violenței sau leziunii, se consideră că persoana dezavantajată nu a executat-o în mod liber.

Secțiunea 3 Îmbogățirea și dezavantajul

Articolul 1394. Îmbogățirea

(1) O persoană este îmbogățită prin majorarea patrimoniului său, folosirea bunurilor altuia, prestarea unui serviciu sau executarea unei lucrări în folosul său.

(2) În scopul constatării dacă o persoană a obținut o îmbogățire și a mărimii acesteia, nu se ia în considerare dezavantajul pe care persoana îmbogățită l-a suferit în schimbul îmbogățirii sau după îmbogățire.

Articolul 1395. Dezavantajul

(1) O persoană este dezavantajată prin micșorarea patrimoniului său, folosirea bunurilor de către o altă persoană, prestarea unui serviciu sau executarea unei lucrări în folosul altuia.

(2) În scopul constatării dacă o persoană a suferit un dezavantaj și a mărimii acestuia, nu se va lua în considerare îmbogățirea pe care această persoană a obținut-o în schimbul dezavantajului sau după dezavantaj.

Secțiunea 4

Atribuirea

Articolul 1396. Cazuri de atribuire

(1) O îmbogățire se atribuie la dezavantajul altuia, în special:

a) dacă bunul persoanei dezavantajate este înstrăinat persoanei îmbogățite de către persoana dezavantajată;

b) dacă persoana dezavantajată prestează un serviciu sau execută o lucrare în folosul persoanei îmbogățite;

c) dacă persoana îmbogățită folosește bunurile persoanei dezavantajate, în special când persoana îmbogățită încalcă drepturile, posesia sau alte interese legitime ale persoanei dezavantajate;

d) dacă un bun al persoanei îmbogățite este îmbunătățit de către persoana dezavantajată; sau

e) dacă persoana îmbogățită este eliberată de o obligație de către persoana dezavantajată.

(2) O îmbogățire se poate atribui la dezavantajul altuia chiar dacă îmbogățirea și dezavantajul nu sunt de același tip sau valoare.

Articolul 1397. Reprezentantul indirect

Atunci când o parte la actul juridic este un comisionar sau un alt reprezentant indirect, îmbogățirea sau dezavantajul comitentului sau altui reprezentat indirect care rezultă din actul juridic ori din executarea obligațiilor rezultate din acesta, urmează a fi considerat ca o îmbogățire sau, după caz, dezavantaj al comisionarului sau altui reprezentant indirect.

Articolul 1397¹. Executarea de către debitor în folosul persoanei care nu este creditor; transmiterea subsecventă cu bună-credință

(1) Dacă debitorul execută obligația în folosul unui terț neîndreptățit, iar, conform legii, debitorul se consideră eliberat de obligație, îmbogățirea obținută de terț se atribuie dezavantajului creditorului.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică în special atunci când o persoană care este obligată față de persoana dezavantajată de a restitui o îmbogățire nejustificată o transferă în folosul unui terț în circumstanțe în care debitorul poate invoca mijlocul de apărare prevăzut la art. 1397⁷.

(3) Dacă debitorul pretinde să fi stins obligația prin executare în folosul unui terț neîndreptățit, iar, conform legii, debitorul nu se consideră eliberat de obligație, creditorul poate totuși ratifica aceasta.

(4) Ratificarea stinge dreptul creditorului față de debitor în mărimea executării, cu efect că îmbogățirea terțului se atribuie la pierderea dreptului creditorului față de debitor.

(5) În relația dintre creditor și terț, ratificarea nu se consideră consimțământ al creditorului la pierderea dreptului său împotriva debitorului.

(6) Dispozițiile alin. (3)-(5) nu se aplică dacă, înainte de momentul ratificării de către creditor, în privința debitorului este intentată procedura de insolvență.

Articolul 1397². Atribuirea rezultată din fapta terțului; ratificarea actelor terțului

(1) O îmbogățire la fel se atribuie dezavantajului altuia în cazul în care un terț folosește fără împuternicire bunul persoanei dezavantajate, astfel încât persoana dezavantajată pierde bunul, iar persoana îmbogățită îl dobândește.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în special dacă, în rezultatul faptului că terțul a manipulat sau a dispus de bun, persoana dezavantajată pierde dreptul de proprietate asupra bunului, iar persoana îmbogățită dobândește proprietatea pe temeiul actului juridic sau al legii.

(3) Persoana care are un drept asupra bunului poate ratifica actul unui terț care aparent înstrăinează sau altfel folosește bunul în temeiul unui act juridic cu un terț.

(4) Actul ratificat are același efect juridic ca și actul juridic încheiat printr-un reprezentant împuternicit. În relația dintre cel ce ratifică și terțul care a dispus sau altfel a folosit bunul, ratificarea nu se consideră acceptare a dispunerii sau folosinței bunului de către terț.

Secțiunea 5

Restituirea îmbogățirii

Articolul 1397³. Îmbogățirea transmisibilă

(1) Dacă îmbogățirea constă într-un bun care poate fi transmis, persoana îmbogățită este obligată să restituie îmbogățirea prin transmiterea bunului persoanei dezavantajate.

(2) În loc de a transmite bunul, persoana îmbogățită poate alege să restituie îmbogățirea prin plata valorii bănești în folosul persoanei dezavantajate dacă transmiterea ar cauza persoanei îmbogățite un efort sau cheltuieli disproporționate.

(3) Dacă bunul a fost consumat, a pierit, a fost pierdut, dacă bunul nu îi mai aparține sau dacă persoana îmbogățită este din alte motive în imposibilitate de a transmite bunul, persoana îmbogățită este obligată să restituie îmbogățirea prin plata valorii bănești în folosul persoanei dezavantajate. În cazul în care imposibilitatea se referă la o parte a bunului sau bunul este grevat cu drepturile unui terț, persoana dezavantajată poate alege să i se transmită valoarea bănească a întregului bun sau transmiterea bunului în forma în care se află, la care se va adăuga valoarea bănească a părții care lipsește.

(4) Cu toate acestea, în măsura în care persoana îmbogățită a obținut un substitut în loc, acel substitut va constitui îmbogățirea supusă restituirii:

a) dacă persoana îmbogățită este de bună-credință la momentul când a dispus de îmbogățirea inițială sau când ea a pierit, iar persoana îmbogățită alege îmbogățirea să se restituie pe calea transmiterii substitutului; sau

b) dacă persoana îmbogățită este de rea-credință la momentul când a dispus de îmbogățirea inițială sau când ea a pierit, iar persoana dezavantajată alege îmbogățirea să se restituie pe calea restituirii substitutului, cu condiția că această alegere nu este inechitabilă.

(5) Persoana îmbogățită se consideră de bună-credință dacă ea nu cunoștea și nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască faptul că îmbogățirea a fost nejustificată sau putea deveni nejustificată.

Articolul 1397⁴. Îmbogățire netransmisibilă

(1) Dacă îmbogățirea constă din bunuri care nu pot fi transmise, din lucrări, servicii sau folosința unui bun, persoana îmbogățită este obligată să restituie îmbogățirea prin plata valorii bănești în folosul persoanei dezavantajate.

(2) Persoana îmbogățită nu este obligată să plătească mai mult decât economisirea pe care a realizat-o dacă persoana îmbogățită nu și-a dat consimțământul la îmbogățire sau dacă ea a fost de bună-credință.

(3) Cu toate acestea, dacă îmbogățirea a fost obținută în temeiul unui contract care a stabilit un preț sau o valoare pentru îmbogățire, persoana îmbogățită este obligată să plătească cel puțin această sumă dacă contractul este lovit de nulitate pentru temeiuri care nu au fost esențiale pentru stabilirea prețului.

(4) Prevederile alin. (3) nu se aplică pentru a majora obligația peste valoarea bănească a îmbogățirii.

Articolul 1397⁵. Valoarea bănească a îmbogățirii, economisirea

(1) Valoare bănească a îmbogățirii se consideră suma de bani care un transmitător și un dobânditor cu intenții reale de a încheia un contract ar fi convenit în mod valabil ca preț al acesteia. Cheltuielile suportate de furnizorul unei lucrări, serviciu sau folosințe care, conform contractului, trebuie acoperite de dobânditor, trebuie să fie considerate ca parte a prețului.

(2) Economisire se consideră micșorarea bunurilor sau majorarea obligațiilor pe care persoana îmbogățită, în împrejurările sale specifice, le-ar fi suportat dacă nu obținea îmbogățirea.

(3) Valorii bănești și economisirea se apreciază la momentul în care persoana îmbogățită a obținut îmbogățirea.

Articolul 1397⁶. Fructele și folosința îmbogățirii

(1) Obligația de restituire a îmbogățirii se extinde asupra fructelor și folosinței îmbogățirii sau, dacă este mai mică, economisirea rezultată din fructe sau folosință.

(2) Cu toate acestea, dacă persoana îmbogățită obține fructe sau se folosește cu rea-credință, restituirea îmbogățirii se extinde asupra fructelor și folosinței chiar dacă economisirea este mai mică decât valoarea fructelor sau a folosinței.

Secțiunea 6 Mijloacele de apărare

Articolul 1397⁷. Diminuarea îmbogățirii

(1) Persoana îmbogățită nu este obligată să restituie îmbogățirea în măsura în care ea a suportat un dezavantaj prin dispunerea de îmbogățire sau în altă formă prevăzută la art. 1395 (diminuarea îmbogățirii), cu excepția cazului când persoana îmbogățită ar fi suferit dezavantajul chiar dacă nu obținea îmbogățirea.

(2) Cu toate acestea, diminuarea îmbogățirii nu se ia în considerare:

1) în măsura în care persoana îmbogățită a obținut un substitut;

2) în măsura în care persoana îmbogățită era de rea-credință la momentul diminuării îmbogățirii, cu excepția cazului:

a) când persoana dezavantajată la fel ar fi suferit o diminuare chiar dacă îmbogățirea i-ar fi fost restituită; sau

b) când persoana îmbogățită era de bună-credință la momentul îmbogățirii, diminuarea îmbogățirii a avut loc înainte scadența obligației de a restitui îmbogățirea și diminuarea îmbogățirii a rezultat din materializarea unui risc care nu poate fi pus pe seama persoanei îmbogățite; sau

3) în măsura în care se aplică prevederile art. 1397⁴ alin. (3).

(3) Dacă persoana îmbogățită poate ridica mijlocul de apărare prevăzut de prezentul articol față de persoana dezavantajată ca urmare al dispoziției în folosul unui terț, drepturile persoanei dezavantajate față de acel terț rămâne neafectat.

Articolul 1397⁸. Actele juridice încheiate cu bună-credință cu terții

(1) Persoana îmbogățită nu este obligată să întoarcă îmbogățirea dacă:

a) în schimbul acelei îmbogățiri persoana îmbogățită i-a oferit terțului o altă îmbogățire; și

b) persoana îmbogățită încă era de bună-credință la acel moment.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu afectează drepturile părții dezavantajate de a recupera bunul de la acel terț după caz, pe calea acțiunii în revendicare ori a o recupera în condițiile prezentului capitol.

(3) Dispozițiile alin.(1) nu afectează drepturile aceluia terț în caz de evicțiune conform dispozițiilor alin.(2).

Articolul 1397⁹. Ilegalitatea

Dacă un contract sau un alt act juridic în al cărui temei s-a obținut îmbogățirea este lovit de nulitate, persoana îmbogățită nu este obligată să restituie îmbogățirea în măsura în care restituirea ar contraveni scopului care stă la baza dispoziției legale încălcate sau a principiului de ordine publică sau bunelor moravuri încălcat.”

618. Titlurile Capitolului XXXIV și Secțiunii 1 vor avea următorul cuprins:

„Capitolului XXXIV RĂSPUNDEREA EXTRAContractUALĂ NĂSCUTĂ DIN CAUZAREA PREJUDICIULUI CĂTRE O ALTĂ PERSOANĂ Secțiunii 1 Dispoziții generale”.

619. La articolul 1398 alin. (4), după cuvintele „persoanei vătămate” se completează cu cuvintele „cu condiția că persoana cunoștea sau trebuia să cunoască

consecințele rugăminții sau consimțământului”, iar cuvintele „normele de etică și morală” se substituie cu cuvintele „bunele moravuri”.

620. Articolul 1399 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1399.** Domeniul de aplicare

(1) Prevederile prezentului capitol se aplică și în cazul prejudiciului cauzat în raporturile contractuale, cu excepția situațiilor în care se aplică dispozițiile legale privind neexecutarea obligațiilor.

(2) Prevederile prezentului capitol nu se aplică în cazurile în care aplicarea lor contravine altor dispoziții legale.

(3) Prevederile prezentului capitol nu exclud aplicarea mijloacelor juridice de apărare pe alte temeiuri legale. ”.

621. La articolul 1400:

1) în titlul cuvântul „Prevenirea” se substituie cu cuvintele „Interzicerea cauzării”;

2) la alineatul (2) cuvântul „daune” se substituie cu cuvântul „prejudiciu”.

622. Se completează cu articolele 1402¹ și 1402² cu următorul cuprins:

„**Articolul 1402¹.** Protecția interesului public

Obligația de reparare a prejudiciului este exclusă dacă el a fost cauzat pentru protecția necesară a valorilor fundamentale într-o societate democratică, în special în cazul în care prejudiciul este cauzat prin dezvăluirea informației prin presă.

Articolul 1402². Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege

Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului nu îl exonerează de răspundere pe cel care putea să își dea seama de caracterul ilicit al faptei sale săvârșite în asemenea împrejurări. ”.

623. Articolul 1403 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1403.** Răspunderea comitentului pentru fapta prepusului

(1) Comitentul răspunde de prejudiciul cauzat cu vinovăție, iar în cazurile expres prevăzute de lege, fără vinovăție, de către administratorul, salariatul său sau o altă persoană subordonată comitentului (prepus) în funcțiile care i s-au încredințat.

(2) În cazul în care prepusul a cauzat prejudiciul cu intenție, persoana vătămată poate alege să ceară repararea prejudiciului numai de la comitent, numai de la prepus, sau de la ambii în mod solidar.

(3) Comitentul conservă dreptul de regres contra prepusului. Prepusul se poate exonera dacă va dovedi că s-a conformat întocmai instrucțiunilor comitentului.

(4) Lipsa discernământului prepusului la momentul săvârșirii faptei ilicite nu exonerează de răspundere comitentul. ”.

624. La articolul 1404 alineatul (5) cuvintele „, , sau prin omisiunea de a pune în aplicare o lege” se exclud.

625. La articolul 1405 alineatul (1) cuvântul „fizice” se exclude.

626. Articolul 1406:

1) la alineatul (2) cuvintele „el s-a produs nu din vina lor” se substituie cu cuvintele „și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere”;

2) articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Persoana obligată să repare prejudiciul conform dispozițiilor alin. (1) nu este exonerată de răspundere doar din motivul că ea nu trăia împreună cu minorul la data cauzării prejudiciului dacă această împrejurare este imputabilă persoanei obligate.”.

627. Articolul 1407:

1) la alineatul (2) cuvintele „prejudicial s-a produs nu din vina lor” se substituie cu cuvintele „și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere” și se completează cu următoarea propoziție: „Dispozițiile art. 1406 alin. (4) se aplică în mod corespunzător. ”;

2) alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Obligația părinților (adoptatorilor) sau curatorului de a repara prejudiciul cauzat de un minor între 14 și 18 ani nu apare dacă minorul a cauzat prejudiciul în calitate sa de prepus al unei alte persoane, în care caz se aplică dispozițiile art. 1403. ”.

628. Articolul 1408:

1) în titlu cuvintele „lipsită de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”;

2) alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Pentru prejudiciul cauzat de o persoană în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară răspunde ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz, tutorele sau instituția în care este internată în măsura în care aceștia erau obligați să supravegheze persoana, dacă nu demonstrează că și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere.

(2) Obligația persoanelor indicate de dispozițiile alin.(1) de a repara prejudiciul cauzat de o persoană în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară nu încetează în cazul când măsura de ocrotire este modificată sau revocată. ”;

3) la alineatul (3):

a) după cuvântul „Dacă” se completează cu cuvintele „ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz,”;

b) cuvintele „pentru prejudiciul cauzat vieții și sănătății” se exclud;

c) după cuvintele „autorului prejudiciului,” se completează cu cuvintele „, a gradului de discernământ al autorului.”.

629. Articolul 1409:

1) în titlu cuvintele „aflată în imposibilitate de a conștientiza acțiunile sale ori de a le dirija” se substituie cu cuvintele „cu discernământ diminuat”;

2) la alineatul (1) cuvintele „cu capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia nu s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”, iar cuvintele „acțiunile sale” se substituie cu cuvintele „pe deplin acțiunile sale (discernământ diminuat)”;

3) la alineatul (2) cuvintele „Dacă prejudiciul este cauzat vieții sau sănătății,” se exclud, cuvântul „instanța” se scrie cu majusculă, iar după cuvintele „ autorului prejudiciului,” se completează cu cuvintele „a gradului de discernământ al autorului.”

630. Se completează cu articolul 1409¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1409¹**. Evenimentul în afara controlului

Persoana nu poartă răspundere dacă prejudiciul este cauzat de către un eveniment anormal care nu poate fi evitat prin măsuri rezonabile, iar riscul nu îi revine acelei persoane. ”.

631. La articolul 1410 alineatul (1) cuvintele „unei forțe majore” se substituie cu cuvintele „unui eveniment prevăzut de dispozițiile art. 1409¹”, iar cuvântul „dauna” se substituie cu cuvântul „prejudiciul”.

632. La articolul 1411 alineatul (1) cuvântul „dauna” se substituie cu cuvântul „prejudiciul”.

633. La articolul 1412 alineatul (2) cuvântul „folosință” se substituie cu cuvântul „posesie”.

634. Art. 1413 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1413**. Răspunderea în cazul căderii sau scurgerii din construcție

(1) Dacă prejudiciul s-a produs prin faptul că din construcție a căzut ori a curs ceva, răspunde persoana care are construcția în posesiune. Această regulă nu se aplică în cazul în care prejudiciul s-a produs din cauza unui eveniment prevăzut la art. 1409¹ ori din vina celui prejudiciat.

(2) Până la proba contrară se prezumă că construcția este în posesiunea proprietarului său.”.

635. Se completează cu articolele 1413¹-1413⁶ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1413¹**. Abandonarea

Persoana păstrează răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o construcție, izvor de pericol sporit pe care o abandonează pînă cînd o altă persoană intră în posesia ei, sau obține paza ei juridică sau începe să o exploateze. Această regulă se aplică în mod corespunzător, în măsura în care este rezonabil, celui care are paza animalului.

Articolul 1413². Prejudiciul suferit pe baza încrederii în consultație sau informație incorecte

(1) Prejudiciul suferit de o persoană ca urmare a luării de către ea a unei decizii încrezîndu-se, în mod rezonabil, pe o consultație incorectă sau o informație incorectă se repară dacă:

a) consultația sau informația este furnizată de către un profesionist în cadrul activității sale; și

b) cel care a oferit consultația sau informația cunoștea sau trebuia în mod rezonabil să cunoască că destinatarul consultației sau informației se va baza pe ea la luarea acelei decizii.

(2) Răspunderea prevăzută de dispozițiile prezentului articol apare doar în măsura în care cel care a furnizat consultația sau informația, cu ocazia furnizării ei, nu și-a limitat sau exclus răspunderea prin declarație expresă față de destinatar.

Articolul 1413³. Prejudiciul suferit prin tulburarea ilegală a activității profesionistului

(1) Cel care în mod ilegal împiedică sau tulbură activitatea profesionistului este obligat să repare prejudiciul cauzat astfel.

(2) Consumatorul are dreptul la repararea prejudiciului cauzat ca urmare a concurenței neloiale în sensul legislației cu privire la concurență.

Articolul 1413⁴. Cheltuielile suportate de autoritatea publică pentru restabilirea prejudiciului aduse mediului

Cheltuielile suportate de autoritatea publică competentă pentru restabilirea elementelor naturale care constituie mediul, cum ar fi aerul, apa, solul, flora și fauna, ca urmare a lezării substanțiale, se repară acelei autorități publice competente.

Articolul 1413⁵. Prejudiciul cauzat prin declarație dolosivă

(1) Prejudiciul cauzat unei persoane ca urmare a declarației dolosive făcute de o altă persoană, prin cuvinte sau comportament, urmează a fi reparat.

(2) Declarația se consideră dolosivă dacă cel ce o face știe că ea este falsă și are ca scop de a induce destinatarul să facă o greșeală.

Articolul 1413⁶. Legătura causală

(1) Se consideră că persoana a cauzat prejudiciul dacă el constituie consecința faptei acelei persoane ori a izvorului de pericol pentru care acea persoană răspunde conform legii.

(2) În cazul vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății sau a decesului, nu se va lua în cont predispoziția persoanei vătămate la un anumit tip de vătămare sau la o anumită mărime a vătămării.

(3) În cazul în care prejudiciul ar fi putut fi cauzat de una sau mai multe întâmplări pentru care răspund diferite persoane și s-a stabilit că prejudiciul a fost cauzat de una din acele întâmplări, însă nu s-a stabilit din cauza căreia anume, se prezumă, pînă la proba contrară, că prejudiciul a fost cauzat de către fiecare persoană care răspunde pentru măcar una din acele întâmplări. ”.

636. Articolul 1414 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1414.** Răspunderea pentru prejudiciul cauzat în comun

(1) Dacă prejudiciul a fost cauzat în comun de mai mulți participanți, acestea poartă răspundere solidară.

(2) Se consideră participant nu doar autorul faptei cauzatoare de prejudicii, ci și cel care l-a instigat sau l-a susținut, precum și cel care a beneficiat în mod conștient de un folos în urma prejudiciului cauzat altuia (participanți).

(3) În cazul acțiunii în regres, partea fiecărui participant din obligația solidară este proporțională contribuției sale la săvîrșirea faptei ilicite dacă aceasta poate fi determinată. ”.

637. Articolul 1415:

1) alineatul (3) după cuvintele „părinții (adoptatorii),” se completează cu cuvintele „ocrotitorii provizorii,”, iar cuvintele „lipsită de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”

2) se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Persoana care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei sale contribuții la cauzarea prejudiciului.”

638. Articolul 1416 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1416.** Modul de reparare a prejudiciului

(1) Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilită prin acordul părților sau, în lipsă, prin hotărâre judecătorească.

(2) În cazul deteriorării unui bun, despăgubirea va fi egală cu pierderea valorii bunului și nu a costului reparației dacă costul reparației depășește disproporționat pierderea valorii. Această regulă se aplică animalelor doar dacă aceasta este corespunzător, având în vedere scopul pentru care animalul este ținut.

(3) Despăgubirea se stabilește sub forma unei sume globale sau, dacă prejudiciul are caracter continuu, sub forma unei prestații periodice. În cazul în care se stabilește o despăgubire sub forma prestației periodice, debitorul poate fi obligat la constituirea unei garanții.

(4) Persoana vătămată nu este ținută să demonstreze că a cheltuit suma despăgubirii în scopul reparării prejudiciului.

(5) În cazul prejudiciului viitor, despăgubirea, indiferent de forma în care s-a acordat, va putea fi sporită, redusă sau stinsă, dacă, după stabilirea ei, prejudiciul s-a mărit, s-a micșorat ori a încetat.

(6) Autorul faptei ilicite de asemenea datorează dobândă de întârziere la rata determinată conform art. 623²⁰ începând cu data primirii de către persoana care răspunde de prejudiciu a somației de la partea vătămată. Dobânda de întârziere se calculează din suma despăgubirii sau, în caz de reparare în natură a prejudiciului, din valoarea acelei reparații.”

639. Articolul 1417:

1) La alineatul (3) cuvintele „lipsite de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”;

2) se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Este exclusă reparația prejudiciul cauzat fără intenție de către un participant altuia, în decursul săvârșirii unei fapte ilicite față de un terț, dacă aceasta contravine ordinii publice.”

640. Se completează cu articolul 1417¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1417¹.** Răspunderea pentru cheltuielile de prevenire

Persoana care a suportat în mod rezonabil cheltuieli sau un alt prejudiciu pentru a preveni prejudicierea sa iminentă, sau pentru a limita mărimea sau gravitatea

prejudiciului suferit, are dreptul la rambursarea acestora de la persoana care ar fi răspuns dacă prejudiciul apărea”.

641. Articolul 1418:

1) la alineatul (2) cuvintele „salariului (venitului) nerealizat” se substituie cu cuvintele „salariului sau venitului ratat”, iar cuvintele „conform legii” se substituie cu cuvintele „dispozițiilor art. 1418¹ și art. 1418²”;

2) alineatul (4) după cuvintele „prezentul articol” se completează cu cuvintele „art. 1418¹ și art. 1418²”.

642. Se completează cu articolele 1418¹ și 1418² cu următorul cuprins:

„Articolul 1418¹. Determinarea despăgubirii pentru salariul sau venitul ratat

(1) Despăgubirea pentru salariul sau venitul ratat se va stabili pe baza venitului mediu lunar net din muncă sau altă activitate a persoanei vătămate din ultimul an înainte de pierderea sau reducerea capacității sale de muncă ori, în lipsă, pe baza venitului lunar net pe care l-ar fi putut realiza, ținându-se seama de calificarea profesională pe care o avea sau ar fi avut-o la terminarea pregătirii pe care era în curs să o primească.

(2) Cu toate acestea, dacă persoana vătămată face dovada posibilității obținerii unui salariu sau venit mai mare în baza unui contract încheiat în ultimul an, iar acesta nu a fost pus în executare, se va ține seama în determinarea despăgubirii de aceste venituri.

(3) Dacă persoana vătămată nu avea o calificare profesională și nici nu era în curs să o primească, despăgubirea va fi egală cu suma brută a salariului minim pe țară stabilit de Guvern.

Articolul 1418². Vătămarea minorului

(1) Dacă persoana vătămată este un minor, despăgubirea stabilită potrivit dispozițiilor art. 1418¹ alin. (1) va fi datorată de la data când, în mod normal, minorul și-ar fi terminat pregătirea profesională pe care o primea.

(2) Până la acea dată, dacă minorul avea un salariu sau venit la momentul vătămării, despăgubirea se va determina pe baza salariului sau venitului de care a fost lipsit, iar dacă nu avea un salariu sau venit, potrivit dispozițiilor art. 1418¹, care se aplică în mod corespunzător. Această din urmă despăgubire va fi datorată de la data când minorul a împlinit vârsta prevăzută de lege pentru a putea fi parte într-un raport de muncă sau desfășura activitatea respectivă aducătoare de venit.”.

643. Articolul 1419:

1) alineatul (1) și (2) după cuvintele „dreptul la despăgubire” se completează în fiecare caz cu cuvintele „pentru pierderea întreținătorului”;

2) alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) La stabilirea despăgubirii se va ține seama de nevoile persoanei îndreptățite, precum și de veniturile pe care, în mod normal, defunctul le-ar fi avut pe timpul pentru care s-a acordat despăgubirea. Dispozițiile art. 1418-1418² se aplică în mod corespunzător.”.

4) alineatul (4) după cuvântul „compenseze” se completează cu cuvintele „persoanelor care le-au suportat efectiv”, iar cuvântul „și” se exclude.

644. Se completează cu articolele 1419¹ și 1419² cu următorul cuprins:

„Articolul 1419¹. Reparația prejudiciului suferit de terți

(1) Prejudiciul cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății cuprinde și cheltuielile medicale suportate în mod rezonabil de către cei apropiați persoanei vătămate în folosul ei.

(2) În cazul decesului persoanei ca urmare a vătămării sănătății, prejudiciul patrimonial cauzat la momentul decesului devine prejudiciul patrimonial al succesorilor defunctului.

(3) Prejudiciul moral suferit de o persoană fizică ca urmare a vătămării grave a integrității corporale sau a altei vătămări a sănătății sau a decesului unei alte persoane se repară dacă, la momentul vătămării sau decesului, acea persoană fizică se afla într-o relație deosebit de personală cu persoana vătămată sau decedată.

(4) Dreptul la despăgubirea prejudiciului moral se transmite la succesori numai în cazul când a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

(5) Cel care răspunde de prejudiciu poate invoca față de terții prevăzuți de dispozițiile alin. (1)-(3) toate excepțiile pe care le-ar fi putut ridica față de persoana sănătatea căreia a fost vătămată sau care a decedat.

Articolul 1419². Reparația prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății

(1) În cazul vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății, pe lângă reparația prejudiciului patrimonial și cel moral, se va plăti o despăgubire separată pentru însăși vătămare (prejudiciul biologic).

(2) Vătămarea sănătății cuprinde și vătămarea sănătății mentale doar dacă ea se manifestă printr-o maladie sau o stare care necesită asistență ori un serviciu medical.”.

645. Articolul 1422:

1) la alineatul (1) cuvintele „(suferințe psihice sau fizice)” se exclud, cuvântul „legislație” se substituie cu cuvântul „lege”, iar cuvintele „echivalent bănesc” se substituie cu cuvintele „plata de despăgubiri”.

2) se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

(5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul când a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.”.

646. Articolul 1423 se modifică și are următorul cuprins:

„Articolul 1423. Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral

(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție

a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare, și, pe de altă parte, care ia în cont particularitățile cazului.”.

647. La articolul 1424:

1) alineatul (1) se completează la început cu cuvintele „Dacă legea nu prevede astfel,”, iar cuvântul „acțiunea” se scrie cu minusculă;

2) alineatul (3) se abrogă.

648. Se completează cu articolele 1424¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1424¹**. Excluderea sau limitarea răspunderii prin act juridic

(1) Sub sancțiunea nulității absolute, răspunderea pentru cauzarea intenționată a prejudiciului nu poate fi exclusă sau limitată.

(2) Sub sancțiunea nulității absolute, răspunderea pentru cauzarea din culpă gravă a prejudiciului nu poate fi exclusă sau limitată în privința vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății sau a decesului, precum și în alte cazuri în care excluderea sau limitarea răspunderii contravine legii sau buneii-credințe.

(3) Răspunderea apărută în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile alin.(1) și (2) poate fi exclusă sau limitată prin act juridic dacă legea nu prevede altfel.”.

649. Capitolul XXX IV se completează cu Secțiunea a 3-a cu următorul cuprins:

„ **Secțiunea 3**

Răspunderea pentru dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor comerciale

Articolul 1431¹. Răspunderea pentru dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor comerciale

(1) Cel care a dobândit, a utilizat sau a divulgat în mod ilegal un secret comercial (făptuitorul) este obligat să repare prejudiciul patrimonial și moral cauzat persoanei fizice sau juridice care deține controlul legal asupra unui secret comercial (deținătorul secretului comercial) în condițiile prezentei secțiuni.

(2) Deținătorul secretului comercial are dreptul să exercite mijloacele juridice de apărare prevăzute de dispozițiile prezentei secțiuni și de alte dispoziții legale, pentru a preveni dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor lor comerciale sau pentru a obține reparație în urma unor astfel de fapte.

(3) În sensul prezentei secțiuni, se consideră secrete comerciale informațiile care îndeplinesc toate cerințele următoare:

a) sunt secrete în sensul că nu sunt, ca întreg sau astfel cum se prezintă sau se articulează elementele acestora, cunoscute la nivel general sau ușor accesibile persoanelor din cercurile care se ocupă, în mod normal, de tipul de informații în cauză;

b) au valoare comercială prin faptul că sunt secrete;

c) au făcut obiectul unor măsuri rezonabile, în circumstanțele date, luate de către persoana care deține în mod legal controlul asupra informațiilor respective, pentru a fi păstrate secrete.

Articolul 1431². Dobândirea, utilizarea și divulgarea legală de secrete comerciale

(1) Dobândirea unui secret comercial este considerată legală în cazul în care secretul comercial este obținut prin oricare dintre următoarele mijloace:

a) descoperirea sau crearea independentă;

b) analiza, studierea, dezasamblarea sau testarea unui produs sau a unui obiect care a fost făcut public sau care se află în mod legal în posesia celui care a dobândit informațiile și căruia nu i se aplică nici o obligație valabilă din punct de vedere legal de a limita dobândirea secretului comercial;

c) exercitarea dreptului salariaților sau al reprezentanților salariaților la informare și la consultare în conformitate cu legislația;

d) orice altă practică care, în circumstanțele date, este conformă cu practicile comerciale loiale.

(2) Dobândirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial sunt considerate legale în măsura în care o astfel de dobândire, utilizare sau divulgare este impusă sau permisă în temeiul legislației.

Articolul 1431³. Dobândirea, utilizarea și divulgarea ilegală de secrete comerciale

(1) Dobândirea unui secret comercial fără consimțământul deținătorului secretului comercial este considerată ilegală ori de câte ori este efectuată prin:

a) accesul neautorizat, însușirea sau copierea oricăror documente, obiecte, materiale, substanțe sau fișiere electronice care se află în mod legal sub controlul deținătorului secretului comercial și care conțin secretul comercial sau din care poate fi dedus secretul comercial;

b) orice alt comportament care, în circumstanțele date, contravine practicilor comerciale loiale.

(2) Utilizarea sau divulgarea unui secret comercial este considerată ilegală ori de câte ori este săvârșită, fără consimțământul deținătorului secretului comercial, de către o persoană care îndeplinește oricare dintre următoarele condiții:

a) a dobândit secretul comercial în mod ilegal;

b) încalcă un contract de confidențialitate sau orice altă obligație de a nu divulga secretul comercial;

c) încalcă o obligație contractuală sau de altă natură care limitează utilizarea secretului comercial.

(3) Dobândirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial este, de asemenea, considerată ilegală atunci când o persoană, în momentul dobândirii, utilizării sau divulgării, avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință, în circumstanțele date, de faptul că secretul comercial a fost obținut, direct sau indirect, de la o altă persoană care a utilizat sau a divulgat secretul comercial în mod ilegal în sensul dispozițiilor alin. (2).

(4) Producerea, oferirea sau introducerea pe piață a mărfurilor care încalcă secretul comercial sau importul, exportul sau depozitarea unor astfel de mărfuri în aceste scopuri este, de asemenea, considerată drept o utilizare ilegală a unui secret comercial atunci când persoana care desfășoară astfel de activități avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă

cunoștință, în circumstanțele date, de faptul că secretul comercial a fost utilizat în mod ilegal în sensul dispozițiilor alin.(2).

(5) În sensul prezentei secțiuni, se consideră mărfuri care încalcă secretul comercial mărfurile a căror concepere, caracteristici, funcționare, proces de producție sau comercializare beneficiază în mod semnificativ de secrete comerciale dobândite, utilizate sau divulgate în mod ilegal.

Articolul 1431⁴. Excluderea mijloacelor juridice de apărare

(1) Deținătorul secretului comercial nu poate invoca un mijloc juridic de apărare a secretului comercial în cazul în care presupusa dobândire, utilizare sau divulgare a secretului comercial a avut loc în oricare dintre următoarele cazuri:

a) pentru exercitarea dreptului la libertatea de exprimare și de informare, astfel cum este prevăzut de legislație și tratatele internaționale la care Republica Moldova, inclusiv respectarea libertății și pluralismului mijloacelor de informare în masă;

b) pentru dezvăluirea unei abateri, a unei fapte reprobabile sau a unei activități ilegale, cu condiția ca făptuitorul să fi acționat în scopul protejării interesului public general;

c) divulgarea de către salariați reprezentanților acestora ca parte a exercitării legitime de către reprezentanții respectivi a funcțiilor lor în conformitate cu legislația, cu condiția ca divulgarea să fi fost necesară pentru această exercitare legitimă;

d) în scopul protejării unui interes legitim recunoscut de legislație.

(2) Acțiunile prin care se apără dreptul asupra secretului comercial sunt supuse termenului general de prescripție extinctivă.

Articolul 1431⁵. Mijloacele juridice de apărare corective ale deținătorului secretului comercial

(1) În cazul dobândirii, utilizării sau divulgării ilegale a unui secret comercial, deținătorul secretului comercial poate exercita față de făptuitor unul sau mai multe dintre următoarele mijloace:

a) încetarea sau, după caz, interzicerea utilizării sau divulgării secretului comercial;

b) interdicția de a fabrica, a oferi, a introduce pe piață sau a utiliza mărfuri care încalcă secretul comercial ori de a importa, exporta sau depozita astfel de mărfuri în aceste scopuri;

c) adoptarea mijloacelor corective corespunzătoare cu privire la mărfurile care încalcă secretul comercial;

d) distrugerea parțială sau totală a oricărui document, obiect, material, substanță sau fișier electronic care conține sau încorporează secretul comercial sau, după caz, predarea integrală sau parțială către reclamant a respectivelor documente, obiecte, materiale, substanțe sau fișiere electronice.

(2) Mijloacele corective menționate de dispozițiile alin.(1) lit. c) cuprind:

a) retragerea mărfurilor care încalcă secretul comercial;

b) eliminarea caracteristicilor ilicite ale mărfurilor care încalcă secretul comercial;

c) distrugerea mărfurilor care încalcă secretul comercial sau, după caz, retragerea lor de pe piață, cu condiția ca retragerea să nu aducă atingere protecției secretului comercial în cauză.

(3) În cazul în care instanța de judecată a dispus retragerea de pe piață a mărfurilor care încalcă secretul comercial, instanța de judecată poate să dispună, la cererea deținătorului secretului comercial, ca mărfurile respective să fie predate deținătorului sau organizațiilor caritabile.

(4) Instanța de judecată dispune ca mijloacele menționate de dispozițiile alin. (1) lit. c) și d) să fie puse în aplicare pe cheltuiala făptuitorului, cu excepția cazului în care există motive specifice pentru a nu dispune acest lucru. Mijloacele respective nu aduc atingere despăgubirilor care ar putea fi datorate deținătorului secretului comercial ca urmare a dobândirii, utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial.

Articolul 1431⁶. Condițiile de aplicare a mijloacelor juridice de apărare, garanții și mijloace alternative

(1) La dispunerea mijloacelor de apărare prevăzute de dispozițiile art. 1431⁵ și pentru evaluarea proporționalității acestora, instanța de judecată trebuie să țină seama de circumstanțele specifice ale cazului incluzând, după caz:

- a) valoarea sau alte trăsături specifice ale secretului comercial;
- b) măsurile luate în vederea protejării secretului comercial;
- c) comportamentul făptuitorului în dobândirea, utilizarea sau divulgarea secretului comercial;
- d) impactul utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial;
- e) interesele legitime ale părților și impactul pe care dispunerea sau respingerea mijloacelor l-ar putea avea asupra părților;
- f) interesele legitime ale terților;
- g) interesul public; și
- h) protejarea drepturilor fundamentale.

(2) În care în care instanța de judecată limitează durata mijloacelor menționate de dispozițiile art. 1431⁵ alin. (1) lit.a) și b), această durată trebuie să fie suficientă pentru a elimina orice avantaj comercial sau economic pe care făptuitorul l-ar fi putut obține în urma dobândirii, utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial.

(3) La cererea făptuitorului, instanța de judecată dispune revocarea mijloacelor menționate de dispozițiile art. 1431⁵ alin. (1) lit.a) și b) dacă informațiile în cauză nu mai îndeplinesc cerințele de dispozițiile art. 1431¹ alin.(3) din motive care nu pot fi imputate direct sau indirect făptuitorului.

(4) La cererea persoanelor pasibile a fi ținute de dispunerea mijloacelor prevăzute dispozițiile art. 1431⁵, instanța de judecată poate dispune plata unor despăgubiri în folosul deținătorului secretului comercial în locul dispunerii mijloacelor respective, dacă sunt îndeplinite toate condițiile următoare:

a) persoana respectivă, în momentul utilizării sau divulgării, nu avea cunoștință și nu ar fi avut motive, în circumstanțele date, să ia cunoștință de faptul că secretul comercial a fost obținut de la o altă persoană care a utilizat sau a divulgat secretul comercial în mod ilegal;

b) dispunerea mijloacelor în cauză ar produce prejudicii disproporționate persoanei în cauză; și

c) despăgubirea deținătorului secretului comercial pare satisfăcătoare în mod rezonabil.

(5) Atunci cînd se dispune plata de despăgubiri în locul dispunerii mijlocului juridic de apărare menționat de dispozițiile art. 1431⁵ alin. (1) lit. a) și b), acestea nu vor depăși cuantumul redevențelor sau al drepturilor care ar fi fost datorate dacă persoana în cauză ar fi solicitat autorizația de a utiliza secretul comercial respectiv pentru perioada de timp în care s-ar fi putut interzice utilizarea secretului comercial.

Articolul 1431⁷. Determinarea mărimii despăgubirilor

(1) Făptuitorul care știa sau ar fi trebuit să știe că săvîrșește dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a unui secret comercial este obligat să plătească deținătorului secretului comercial despăgubiri care corespund prejudiciului real suferit ca urmare a dobîndirii, utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial.

(2) Dispozițiile Codului muncii prin care se limitează răspunderea salariatului față de angajatorul lor în ceea ce privește despăgubirile pentru dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a unui secret comercial al angajatorului se aplică în cazul în care salariatul a acționat fără intenție.

(3) La stabilirea mărimii despăgubirilor menționate de dispozițiile alin. (1), instanța de judecată trebuie să ia în considerare toți factorii corespunzători, cum ar fi consecințele economice negative asupra deținătorului secretului comercial, inclusiv profitul ratat de aceasta, beneficiile necuvenite realizate de făptuitor și, dacă este cazul, orice alt element în afara factorilor economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat deținătorului secretului comercial prin dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretului comercial.

(4) Cu titlu de alternativă la modul de determinare menționat de dispozițiile alin. (3), instanța de judecată poate stabili, în cazuri adecvate, o mărime forfetară a despăgubirilor pe baza unor elemente cum ar fi, cel puțin, valoarea redevențelor sau a drepturilor care ar fi fost datorate dacă făptuitorul ar fi solicitat autorizarea de a utiliza secretul comercial în cauză.

Articolul 1431⁸. Domeniul de aplicare al secțiunii

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni nu aduce atingere:

a) exercitării dreptului la libertatea de exprimare și de informare, astfel cum este prevăzut în de legislație și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv respectarea libertății și pluralismului mijloacelor de informare în masă;

b) aplicării dispozițiilor legale care le impun deținătorilor de secrete comerciale să divulge informații, inclusiv secrete comerciale, din rațiuni de interes public, publicului ori autorităților administrative sau judiciare în vederea exercitării atribuțiilor autorităților respective;

c) aplicării dispozițiilor legale care impun sau permit autorităților publice să divulge informațiile furnizate de societăți pe care respectivele autorități le dețin în temeiul obligațiilor și prerogativelor stabilite de legislație și în conformitate cu acestea;

d) autonomiei partenerilor sociali și dreptului acestora de a încheia acorduri colective, în conformitate cu legislația.

(2) Nici o dispoziție a prezentei secțiuni nu trebuie înțelese ca oferind vreun temei pentru limitarea mobilității salariaților. În special, în legătură cu exercitarea acestei mobilități, dispozițiile prezentei secțiuni nu oferă niciun temei pentru:

- a) limitarea utilizării de către salariați a informațiilor care nu constituie secret comercial în sensul prezentei secțiuni;
- b) limitarea utilizării de salariați a experienței și a competențelor dobândite în mod onest ca urmare a desfășurării normale a activității lor profesionale;
- c) impunerea oricărei restricții suplimentare salariaților în cadrul contractelor lor de muncă, altele decât restricțiile impuse în conformitate cu dispozițiile legale.”.

650. Cartea a III-a se completează cu Titlul IV cu următorul cuprins:

„TITLUL IV

FIDUCIA

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1431⁹. Definiția fiduciei

Fiducia este un raport juridic în care o parte (fiduciarul) este obligată să devină titularul unei mase patrimoniale (masa patrimonială fiduciară), să o administreze și să dispună de ea, în conformitate cu condițiile care guvernează raportul (condițiile fiduciei), în beneficiul unui beneficiar sau pentru a promova un scop de utilitate publică.

Articolul 1431¹⁰. Părțile fiduciei

(1) Sunt părți ale fiduciei constituitorul, fiduciarul, beneficiarul și asistentul fiduciei.

(2) Constituitorul este o persoană care constituie o fiducie și transmite fiduciarului titlul asupra drepturilor aduse ca aport la masa patrimonială fiduciară.

(3) Beneficiar este persoana care, potrivit condițiilor fiduciei, are dreptul la beneficiu din masa patrimonială fiduciară sau are vocația la un asemenea beneficiu.

(4) Asistentul fiduciei este persoana care, potrivit condițiilor fiduciei, are dreptul de a desemna sau revoca fiduciarul ori de a-și da consimțământul la renunțarea fiduciarului, precum și alte discreții și împuterniciri prevăzute expres.

(5) Dacă în prezentul titlu nu se prevede altfel:

a) constituitorul de asemenea poate fi fiduciar și/sau beneficiar;

b) fiduciarul de asemenea poate fi beneficiar; și

c) oricare dintre părțile la fiducie poate de asemenea fi asistent al fiduciei.

(6) O fiducie poate avea unul sau mai mulți constituitori, fiduciar, beneficiari și asistenți ai fiduciei, atât inițiali cât și subsecvenți.

(7) Dacă legea sau condițiile fiduciei nu prevăd altfel, trimiterea la o parte (sau cel care a încetat să fie parte) a unei fiducii se consideră o trimitere și la succesorii persoanei respectivei dacă acea parte a decedat.

(8) Raporturilor dintre părțile fiduciei nu li se aplică legislația muncii.

Articolul 1431¹¹. Pluralitatea de fiducieri

(1) În cazul în care există mai mulți fiducieri, obligațiile lor sunt solidare.

(2) În cazul în care drepturile fiduciei sunt transmise mai multor fiducieri împreună, bunurile sunt deținute în devălmășie, iar creanțele sunt deținute cu titlu de creditori solidari.

(3) În cazul în care există mai mulți fiducieri, cerința de a da notificare fiduciarilor este îndeplinită prin notificarea oricăruia dintre ei, însă notificarea privitoare la schimbarea fiduciarilor trebuie dată fiduciarului care va continua să fie fiduciar după ce schimbarea produce efect.

Articolul 1431¹². Persoanele îndreptățite să ceară executarea silită a obligațiilor fiduciarului

(1) Beneficiarul are dreptul să ceară executarea obligațiilor fiduciarului în măsura în care ele se referă la dreptul beneficiarului la beneficiu sau vocația la beneficiu.

(2) Pot să ceară executarea silită a obligațiilor fiduciarului în cazul fiduciei de promovare a utilității publice:

- a) funcționarul public sau autoritatea publică competentă conform legii; și
- b) oricare altă persoană care are interes suficient în executarea obligațiilor.

(3) Fiduciarul poate cere executarea silită a obligațiilor unui cofiduciar.

Articolul 1431¹³. Beneficiarul și beneficiul

(1) Persoana este beneficiar și are dreptul la beneficiu dacă condițiile fiduciei obligă fiduciarul în anumite circumstanțe să dispună de toată masa patrimonială fiduciară sau o parte din ea așa încât să confere un beneficiu acelei persoane.

(2) Persoana este beneficiar și are vocația la beneficiu dacă condițiile fiduciei permit fiduciarului în anumite circumstanțe să dispună de toată masa patrimonială sau o parte din ea așa încât să confere un beneficiu acelei persoane, însă faptul dacă acea persoană urmează să obțină un beneficiu depinde de discreția fiduciarului sau a unei alte persoane.

(3) Vocația beneficiarului la beneficiu devine un drept la beneficiu dacă fiduciarul îl notifică pe beneficiar despre decizia de a conferi beneficiul aceluia beneficiar în conformitate cu condițiile fiduciei care guvernează vocația.

(4) Nu constituie drept la beneficiu dreptul de rambursare al fiduciarului față de masa patrimonială fiduciară.

(5) Dreptul la beneficiu al beneficiarului devine irevocabil din momentul acceptării sale. Acceptarea se prezumă în unul din următoarele cazuri:

a) beneficiarul este parte la contractul de fiducie sau a contrasemnat declarația unilaterală de constituire a fiduciei;

b) beneficiarul exercită acte care în mod neîndoielnic indică voința de a fi beneficiar;

c) fiducia este cu scop de garanție;

d) beneficiarul este minor sau adult ocrotit printr-o măsură de ocrotire contractuală sau judiciară.

(6) Dacă beneficiarul nu a acceptat și nici nu se poate prezuma că a acceptat conform dispozițiilor alin. (6), fiduciarul îi poate fixa, prin notificare scrisă, un termen rezonabil pentru acceptare. Dacă nu a acceptat în termenul rezonabil, se va considera că persoana a renunțat la dreptul la beneficiu.

(7) Beneficiul poate consta în orice folos pentru beneficiar, cum ar fi:

- a) dobândirea titlului asupra masei patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea;
- b) constituirea unui drept limitat asupra masei patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea.

(8) În cazul fiduciei cu scop de garanție, beneficiul poate consta într-o prestație care satisface, în natură sau prin echivalent, obligația oricărei persoane față de beneficiar garantată prin fiducie (obligația garantată), inclusiv:

- a) dobândirea masei patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea de către beneficiarul care este creditor în contul stingerii obligației garantate;
- b) prin vânzarea bunurilor ori urmărirea creanțelor din masa patrimonială fiduciară și îndreptarea produsului vânzării către stingerea obligației garantate;
- c) exercitarea și urmărirea dreptului de garanție din masa patrimonială fiduciară și îndreptarea produsului vânzării către stingerea obligației garantate.

(8) În cazul desemnării mai multor beneficiari, ei au dreptul la beneficii egale dacă nu s-a prevăzut altfel. Însă în cazul în care unul din ei nu acceptă sau renunță la dreptul la beneficiu, sau când unul din ei încetează să existe și s-a interzis transmiterea beneficiului la succesori, cotele celorlalți beneficiari se majorează proporțional cu excepția cazului când s-a prevăzut modalitatea de numire a unui beneficiar de substituie.

(9) Dacă niciunul din beneficiari nu acceptă, toți renunță sau încetează să existe și s-a interzis transmiterea beneficiului la succesori, beneficiar este constituitorul ori, după caz, succesorii săi.

Articolul 1431¹⁴. Caracterul imperativ al dispozițiilor legale

(1) Dacă în prezentul Titlu nu s-a prevăzut altfel în mod expres, dispozițiile legale prevăzute de prezentul Titlu sunt imperative sub sancțiunea nulității absolute.

(2) În măsura prevăzută de lege, împuternicirile instanței de judecată prevăzute în prezentul Titlu, pot fi exercitate de autoritatea publică competentă conform legii, dar nu pot fi exercitate de instanța arbitrală.

(3) Dispozițiile alin. (2) nu împiedică supunerea litigiilor izvorâte din fiducie arbitrajului.

Articolul 1431¹⁵. Prioritatea dispozițiilor legale privitoare la garanțiile reale

Fiducia în scop de garanție este supusă dispozițiilor legale privind garanțiile reale și, în completare, dispozițiilor prezentului titlu.

Capitolul II MASA PATRIMONIALĂ FIDUCIARĂ

Articolul 1431¹⁶. Efectele juridice speciale ale fiduciei

(1) Masa patrimonială fiduciară reprezintă o masă patrimonială distinctă de patrimoniul propriu al fiduciarului (masa patrimonială personală a fiduciarului) și de oricare alte mase patrimoniale fiduciare al căror titular este fiduciarul.

(2) Masa patrimonială fiduciară poate cuprinde dreptul de proprietate și alte drepturi reale asupra banilor și altor bunuri, drepturi de creanță de orice natură, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare (drepturile fiduciei).

(3) Nu pot constitui drepturi ale fiduciei drepturile inalienabile.

(4) Masa patrimonială fiduciară de asemenea cuprinde datoriile fiduciei (art. 1431²³).

(5) Parte a masei patrimoniale fiduciare semnifică o cotă din masa patrimonială fiduciară, unul sau mai multe drepturi ale fiduciei sau o cotă din dreptul fiduciei.

Articolul 1431¹⁷. Constituirea ori transmiterea titlului în folosul fiduciarului

(1) Un drept devine drept al fiduciei și intră în masa patrimonială fiduciară prin constituirea sau, după caz, transmiterea titlului asupra lui în folosul fiduciarului conform formalităților de publicitate ori altor formalități prevăzute de lege, după natura dreptului.

(2) Persoana care deține un drept în calitate de fiduciar se consideră dobânditor cu titlu oneros al drepturilor fiduciei chiar dacă fiduciarul este și beneficiar.

Articolul 1431¹⁸. Adăugirile la masa patrimonială fiduciară

(1) După constituirea fiduciei, un drept susceptibil de a face parte din masa patrimonială fiduciară devine parte din ea dacă titlul asupra lui este dobândit de către fiduciar:

a) prin executarea obligațiilor fiduciarului;

b) cu titlu de adăugire la masa patrimonială fiduciară sau prin folosința masei, inclusiv fructele drepturilor fiduciei și drepturile care substituie drepturile fiduciei;

c) prin folosința informației sau unei oportunități obținute în calitate de fiduciar dacă folosința nu corespunde condițiilor fiduciei; sau

d) în locul unui drept al fiduciei de care fiduciarul a dispus prin încălcarea condițiilor fiduciei.

(2) Pe durata fiduciei constituitorul ar putea adăuga drepturi la masa patrimonială fiduciară cu respectarea dispozițiilor legale privind constituirea unei asemenea fiducii.

(3) În cazul în care există mai mulți fiduciar, un drept poate deveni parte din masa patrimonială fiduciară în temeiul prezentului articol fără a fi dobândit de toți fiduciarii.

Articolul 1431¹⁹. Excluderea din masa patrimonială fiduciară

(1) Un drept încetează să fie parte din masa patrimonială fiduciară atunci când fiduciarul încetează a fi titularul său.

(2) Cu toate acestea, beneficiarul poate revendica un drept al fiduciei de la dobânditorul care a cunoscut sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască că fiduciarul dispune de dreptul fiduciei contrar condițiilor fiduciei.

(3) În cazul în care există mai mulți fiduciar, un drept rămâne parte din masa patrimonială fiduciară atâta timp cât el aparține cel puțin unuia dintre fiduciar în calitate de fiduciar.

Articolul 1431²⁰. Amestecarea masei patrimoniale fiduciare cu alte drepturi

(1) Dacă dreptul fiduciei este amestecat cu un alt drept care aparține fiduciarului în asemenea mod că dreptul fiduciei nu mai pot fi identificat, pentru a determina cota din amestec care este afectată fiduciei se aplică dispozițiile în materie de confuziune (art. 330 alin. (7)) ca și cum dreptul fiduciei și celălalt drept ar avea titulari diferiți.

(2) Dacă celălalt drept face parte din patrimoniul personal al fiduciarului, pierderea, distrugerea, deteriorarea sau orice altă reducere a amestecului va fi din contul cotei personale a fiduciarului.

Articolul 1431²¹. Opozabilitatea fiduciei

(1) Apartenența unui drept deținut de fiduciar la o masă patrimonială fiduciară este opozabilă în măsura în care:

a) în raport cu dreptul fiduciei înregistrat într-un registru de publicitate, fiducia era înregistrată în același registru asupra dreptului respectiv;

b) în raport cu dreptul fiduciei pentru care legea nu prevede o formalitate de publicitate, fiducia era înregistrată în registrul garanțiilor reale mobiliare. În acest caz, înscrierea poate arăta ca obiect al fiduciei un drept fiduciar sau poate descrie întreagă masă patrimonială ori o parte din ea.

(2) Chiar dacă nu s-au îndeplinit formalitățile de publicitate indicate de dispozițiile alin. (1), apartenența unui drept deținut de fiduciar la o masă patrimonială fiduciară este opozabilă:

a) față de persoana căreia această apartenență îi era cunoscută pe altă cale;

b) dacă banii care fac obiectul dreptului sunt înscriși la soldul unui cont bancar fiduciar;

c) dacă instrumentele financiare care fac obiectul dreptului sunt înscrise la un cont fiduciar ținut, în calitate de fiduciar, de către depozitarul activelor unui organism de plasament colectiv în valori mobiliare, de depozitarul central, de societatea de investiții ori altă entitate îndreptățită de legislația în domeniul pieței de capital.

(3) Dacă condițiile fiduciei cuprind o interdicție convențională de înstrăinare sau grevare a unui drept al fiduciei, ori dacă fiduciarul este obligat, în anumite circumstanțe, să transmită titlul asupra unui drept al fiduciei unui anumit beneficiar, aceste grevări sunt opozabile dacă s-a îndeplinit formalitatea de publicitate a grevării prevăzută de lege, după natura bunului ori dacă terțul a cunoscut împrejurarea dată pe altă cale.

(4) Fiduciarul este obligat să asigure îndeplinirea și menținerea formalităților de opozabilitate conform prezentului articol.

(5) Modul de înregistrare, modificare și radiere a fiduciei în registrul garanțiilor reale mobiliare, conform dispozițiilor alin. (1) lit. b), este stabilit prin hotărâre de Guvern.

Articolul 1431²². Protecția masei patrimoniale fiduciare

(1) În măsura în care fiducia le este opozabilă:

- a) creditorii personali ai fiduciarului nu pot urmări masa patrimonială fiduciară, nici în cadrul procesului de insolvență a fiduciarului și nici în afara lui;
- b) soțul fiduciarului nu dobândește vreun titlu asupra masei patrimoniale fiduciare.
- c) succesorii fiduciarului nu au dreptul la nici un beneficiu din masa patrimonială fiduciară.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu interzic ca persoanele vizate în ele să fie desemnate în calitate de beneficiari conform regulilor comune.

Articolul 1431²³. Datoriile fiduciei

(1) O obligație este o datorie a fiduciei dacă ea este asumată de către fiduciar:

- a) în calitate sa de titular al dreptului fiduciei;
- b) pentru atingerea scopurilor fiduciei, într-un mod care corespunde condițiilor fiduciei;
- c) prin contract cu titlu oneros sau alt act juridic cu titlu oneros, dezvăluind cocontractantului că acționează ca fiduciar. Cu toate acestea, obligația rezultată dintr-un contract sau alt act titlu gratuit încheiat de fiduciar de asemenea este o datorie a fiduciei dacă cocontractantul nu cunoștea și nici nu putea, în mod rezonabil, să cunoască că obligația este asumată contrar condițiilor fiduciei;
- d) în rezultatul unei acțiuni sau omisiuni săvârșite în legătură cu administrarea ori dispunerea de masa patrimonială fiduciară sau în legătură cu executarea unei datorii a fiduciei; sau
- e) în alte circumstanțe, în legătură esențială cu masa patrimonială fiduciară.

(2) De asemenea, constituie datorii ale fiduciei obligațiile fiduciarului:

- a) de a oferi beneficiile datorate beneficiarilor conform condițiilor fiduciei;
- b) de a rambursa, despăgubi sau remunera un fost fiduciar.

(3) Alte obligații ale persoanei care are calitate de fiduciar nu sunt datorii ale fiduciei.

Articolul 1431²⁴. Urmărirea masei patrimoniale fiduciare de către creditorii fiduciei

(1) Creditorul căruia fiduciarul îi datorează o datorie a fiduciei (creditorul fiduciei) asumate de fiduciar în conformitate cu obligațiile sale de fiduciar își poate satisface creanța din contul:

- a) masei patrimoniale fiduciare; și
- b) masei patrimoniale personale a fiduciarului dacă, la momentul asumării datoriei fiduciei, creditorul nu cunoștea și, în mod rezonabil, nu trebuia să cunoască faptul că fiduciarul acționează în calitate de fiduciar, sau dacă condițiile fiduciei prevăd obligația fiduciarului de a răspunde subsidiar cu masa patrimonială personală pentru o parte sau pentru toate datoriile fiduciei.

(2) Creditorul fiduciei căruia fiduciarul îi datorează o datorie a fiduciei asumată de fiduciar cu încălcarea obligațiilor sale de fiduciar își poate satisface creanța din contul:

- a) masei patrimoniale personale a fiduciarului; și

b) masei patrimoniale fiduciare dacă, la momentul asumării datoriei, creditorul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască faptul că fiduciarul acționează în calitate de fiduciar. Această regulă nu se aplică dacă creditorul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască faptul că datoria fiduciei a fost asumată cu încălcarea obligațiilor sale de fiduciar.

(3) Fiduciarul are drept de rambursare față de masa patrimonială fiduciară în privința datoriei satisfăcute conform dispozițiilor alin.(1) lit. b).

(4) Fiduciarul va restabili masa patrimonială fiduciară în privința obligației satisfăcute conform dispozițiilor alin.(2) lit. b).

(5) Sarcina probei de a demonstra că creditorul cunoștea sau trebuia să cunoască o anumită circumstanță prevăzută de prezentul articol îi revine fiduciarului.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu afectează dreptul creditorului unei părți la fiducie de a exercita, pe cale oblică, dreptul acelei părți contra masei patrimoniale fiduciare.

Articolul 1431²⁵. Urmărirea masei patrimoniale fiduciare de către creditorii constitutorului

(1) Creditorul constitutorului nu poate urmări masa patrimonială fiduciară, nici în cadrul procesului de insolvență a constitutorului și nici în afara lui.

(2) Cu toate acestea, creditorul constitutorului poate urmări un drept din masa patrimonială fiduciară doar în măsura în care:

a) deține un gaj sau o altă garanție reală asupra acestui drept și a cărei opozabilitate este dobândită, potrivit legii, anterior opozabilității fiduciei; sau

b) constituirea sau, după caz, transmiterea acestui drept a fost desființată prin nulitate absolută ori relativă sau declarată inopozabilă în virtutea hotărârii judecătorești definitive.

Articolul 1431²⁶. Protecția constitutorului și a beneficiarilor

(1) Constitutorul, beneficiarul sau asistentul fiduciei nu poartă răspundere față de creditorii fiduciei în această calitate.

(2) Cu toate acestea, condițiile fiduciei pot să prevadă obligația constitutorului de a răspunde subsidiar pentru o parte sau pentru toate datoriile fiduciei.

Articolul 1431²⁷. Dreptul la executarea obligațiilor debitorului fiduciei

(1) Fiduciarul este titularul creanțelor care sunt drepturi ale fiduciei și poate cere executarea obligației de la debitorul respectiv (debitorul fiduciei).

(2) Dispozițiile alin. (1) nu limitează:

a) dreptul beneficiarului de a cere executarea de către fiduciar a obligației de fiduciar de a valorifica creanța față de debitorul fiduciei; sau

b) dispozițiile de procedură civilă care permit beneficiarului să intervină în procesul judiciar contra debitorului fiduciei intentat de către fiduciar.

Capitolul III CONSTITUIREA FIDUCIEI

Secțiunea 1

Cerințe generale privind constituirea fiduciei

Articolul 1431²⁸. Temeiurile constituirii fiduciei

(1) Fiducia se constituie prin contract de fiducie, prin declarație unilaterală de constituire a fiduciei, prin testament. În cazurile expres prevăzute de lege, fiducia se constituie prin act administrativ sau hotărâre judecătorească.

(2) Legea în temeiul căreia este stabilită fiducia se completează cu dispozițiile prezentului titlu, în măsura în care nu cuprinde dispoziții contrare.

Articolul 1431²⁹. Contractul de fiducie

(1) Fiducia se constituie prin contractul de fiducie încheiat între constituitor și fiduciar, prin care constituitorul se obligă să transmită sau, după caz, constituie titlul asupra drepturilor fiduciei fiduciarului fără vreo contraprestație din partea fiduciarului, iar fiduciarul acceptă calitatea de fiduciar și se obligă să devină titularul masei patrimoniale fiduciară, să o administreze și să dispună de ea, în conformitate cu condițiile fiduciei, în beneficiul unui beneficiar sau pentru a promova un scop de utilitate publică.

(2) Contractul de fiducie trebuie să prevadă:

- a) acordul expres al părților sale de a constitui o fiducie;
- b) identitatea beneficiarilor sau categoria de persoane care sunt ori pot deveni beneficiari, precum și beneficiile din masa patrimonială fiduciară pe care ei urmează să le primească și condițiile în care le vor primi;
- c) în cazul fiduciei în scop de utilitate publică, în locul datelor prevăzute la lit. b), determinarea scopului și condițiilor în care el urmează a fi atins;
- d) drepturile care se transmit de către constituitor în componența masei patrimoniale fiduciare.

(3) Contractul de fiducie poate să prevadă:

- a) o denumire convențională a fiduciei, care va conține și cuvintele „fiducie” sau „trust”;
- b) termenul sau condiția la împlinirea căruia fiducia se stinge;
- c) identitatea asistentului fiduciei ori modul de desemnare a lui, precum și discrețiile și împuternicirile sale;
- d) condițiile în care poate fi exclus sau desemnat un fiduciar, ori identitatea noului fiduciar în caz că actualul fiduciar renunță, este exclus sau altfel încetează să aibă calitate de fiduciar;
- e) condițiile în care fiduciarul poate renunța;
- f) remunerația fiduciarului și condițiile de plată;
- g) cazuri în care fiduciarului i se permite să se afle în conflict de interes;
- h) împuternicirea unei părți a fiduciei de a da instrucțiuni obligatorii fiduciarului;
- i) modul de luare a deciziilor și de încheiere a actelor juridice în cazul mai multor fiduciar;
- j) limitări ale împuternicirilor fiduciarului, inclusiv interdicțiile de înstrăinare sau grevare a unui drept al fiduciei altfel decât în folosul beneficiarilor;

k) circumstanțele în care una din părțile fiduciei are dreptul la rezoluțiunea fiduciei și efectele rezoluțiunii asupra masei patrimoniale fiduciare;

l) dreptul unei părți a fiduciei de a modifica, cu sau fără acordul altor părți ai fiduciei, anumite condiții ale fiduciei ori de a stabili un termen fiduciei constituite fără termen;

m) alte clauze neinterzise de lege.

(4) Contractului de fiducie i se aplică dispozițiile legale cu privire la donație cu excepția cazurilor în care:

a) fiducia este constituită în scop de garanție;

b) este o metodă de stingere a unei obligații; sau

c) este constituită în schimbul obținerii de către constitutor a unui folos patrimonial chiar dacă el este obținut printr-un alt act juridic.

(5) Beneficiarul este dobânditor cu titlu oneros al beneficiilor în măsura în care, în schimbul dreptului său la beneficiu, a procurat un folos patrimonial constitutorului, altui beneficiar sau unui terț chiar și printr-un alt act juridic.

Articolul 1431³⁰. Declarația unilaterală de constituire a fiduciei

(1) Fiducia se constituie prin declarația unilaterală de constituire a fiduciei (declarația de fiducie) adoptată de către constitutor dacă din ea reiese în chip neîndoielnic că constitutorul va fi unic fiduciar.

(2) Dispozițiile art. 1431²⁹ alin.(2), (3), (4) și (5) se aplică, cu adaptările corespunzătoare, declarației de fiducie.

Articolul 1431³¹. Fiducia constituită prin testament

(1) În cazul în care se prevede că fiducia se constituie la decesul constitutorului, declarația nu produce efecte decât dacă ea este cuprinsă într-o dispoziție testamentară.

(2) Fiduciei constituite prin testament i se aplică în mod prioritar dispozițiile legale în materie de moștenire și, în special, dispozițiile legale privind moștenirea subsecventă.

Articolul 1431³². Condițiile de formă ale contractului sau declarației de fiducie

(1) Contractul de fiducie se încheie în formă scrisă.

(2) Dacă pentru constituirea sau, după caz, transmiterea unui drept legea cere formă autentică, contractul de fiducie, pentru a produce un asemenea efect juridic, de asemenea se încheie în formă autentică.

(3) Declarația de fiducie se încheie în formă autentică.

(4) Cerința prevăzută de dispozițiile alin.(2) se consideră întrunită și dacă, în temeiul contractului de fiducie în formă scrisă, constitutorul și fiduciarul încheie un act de primire-predare al dreptului fiduciei în formă autentică.

(5) Dacă constitutorul adaugă drepturi ale fiduciei suplimentare la cele prevăzute inițial, dreptul se constituie sau, după caz, se transmite fiduciarului în temeiul unei modificări la contractul de fiducie ori în temeiul un act de primire-predare al dreptului fiduciei, iar în actul respectiv se va face mențiune despre contractul de fiducie sau declarația de fiducie.

Articolul 1431³³. Depunerea la registrele de publicitate

(1) În scopul îndeplinirii formalităților de publicitate prevăzute de lege la registrul de publicitate respectiv se poate depune:

a) contractul de fiducie ori, după caz, declarație de fiducie, în forma impusă de formalitățile de publicitate; sau

b) actul de primire-predare a titlului, în forma autentică, încheiat între constituitor și fiduciar în temeiul contractului de fiducie în formă scrisă sau autentică;

c) declarație de afectare a dreptului la fiducie, în forma autentică, încheiată de către constituitor în temeiul declarației de fiducie.

(2) În cazul în care contractul de fiducie ori declarația de fiducie conține o clauză de interdicție de înstrăinare sau o altă limitare a drepturilor fiduciarului, ea nu va fi notată în registrul de publicitate decât dacă este cuprinsă în actul depus la registrul de publicitate respectiv conform dispozițiilor alin.(1).

Articolul 1431³⁴. Denumirea convențională a fiduciei

(1) Dacă s-a prevăzut o denumire convențională a fiduciei, ea va fi utilizată într-un mod care va permite o mai bună separare a masei patrimoniale fiduciare și poate fi menționată în actele încheiate de către fiduciar.

(2) Fiduciarul este obligat să nu utilizeze cuvinte sau abrevieri care ar crea confuzia că fiducia este o persoană juridică.

Articolul 1431³⁵. Termenul fiduciei

(1) Fiducia nu poate depăși 30 de ani de la constituirea ei dacă legea nu prevede un alt termen. Dacă în condițiile fiduciei s-a prevăzut un termen al fiduciei mai mare de 30 de ani, termenul se va reduce de drept pînă la termenul maxim permis de lege.

(2) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1):

a) dacă beneficiarul este un minor sau un adult ocrotit printr-o măsură de ocrotire contractuală ori judiciară, condițiile fiduciei pot prevedea că fiducia va dura pînă la majorat, pînă la data cînd încetează măsura de ocrotire în privința adultului sau pînă la data decesului acesteia;

b) fiducia în scop de garanție va dura pînă la stingerea obligațiilor garantate de ea dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

Secțiunea 2

Anularea

Articolul 1431³⁶. Anularea pentru viciu de consimțămînt de către constituitor

Dispozițiile legale privind nulitatea actelor juridice se aplică fiduciei constituite cu titlu gratuit pe durata vieții constituitorului cu următoarele adaptări:

1) constitutorul are dreptul de a anula fiducia sau o condiție a fiduciei dacă fiducia a fost constituită ori condiția a fost inclusă pe motiv de eroare de fapt sau de drept, indiferent dacă alte părți ale fiduciei știau despre eroare;

2) constitutorul care era dependent de beneficiar, sau era partea mai vulnerabilă a raportului de fiducie, poate anula fiducia sau condiția fiduciei în măsura în care ea prevede un beneficiu acelui beneficiar cu excepția cazului în care acel beneficiar demonstrează că el nu a profitat necuvenit de situația constitutorului prin primirea unui beneficiu excesiv sau a unui avantaj extrem de inechitabil;

3) termenul de prescripție al acțiunii în nulitate relativă nu începe să curgă atâta timp cât:

a) nimeni nu a tulburat exercitarea de către constitutor, în calitatea sa de beneficiar, a dreptului său exclusiv de a beneficia de fiducie; sau

b) un beneficiar, altul decât constitutorul, deține un drept la beneficiu care încă nu este scadent; și

d) în situația prevăzută la pct. 1 lit. a), acceptarea beneficiului nu va fi privită ca o confirmare implicită a condiției anulabile a fiduciei.

Articolul 1431³⁷. Apărarea fiduciarilor și a terților după anulare

(1) Titlul fiduciarului asupra dreptului fiduciei nu este afectat de anulare.

(2) Cu excepția cazului în care fiduciarul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască temeiul de anulare a fiduciei sau a condiției fiduciei:

a) fiduciarul nu este responsabil pentru administrarea sau dispunerea de masa patrimonială fiduciară care a corespuns condițiilor fiduciei înainte de anularea fiduciei;

b) fiduciarul poate opune persoanei îndreptățite la un beneficiu în rezultatul anulării excepțiile pe care fiduciarul le-ar fi putut opune contra beneficiarului care avea dreptul la acel beneficiu înainte de anulare; și

c) fiduciarul păstrează dreptul de rambursare față de masa patrimonială fiduciară care a apărut înainte de anulare.

(3) Anularea fiduciei nu afectează drepturile terțului care înainte de anulare a dobândit de la beneficiar dreptul la beneficiu, sau o garanție ori un alt drept limitat asupra acelui drept de a beneficia dacă:

a) terțul nu cunoștea și, în mod rezonabil, nici nu trebuia să cunoască temeiul anulării fiduciei sau condiției fiduciei; și

b) terțul a dobândit dreptul la beneficiu cu titlu oneros.

Articolul 1431³⁸. Scopurile de nerealizat ale fiduciei

(1) Fiducia care are un scop altul decât cel de a beneficia beneficiarilor sau de a promova un scop de utilitate publică se consideră a fi o fiducie pentru constitutor.

(2) Fiduciarul are împuterniciri revocabile de a dispune de masa patrimonială fiduciară în conformitate cu fiducia inițială pentru promovarea scopului care nu mai poate fi realizat în măsura în care:

a) promovarea acelui scop nu contravine ordinii publice, bunelor moravuri și legii, nici nu este contrară interesului public;

- b) se poate verifica, în mod neîndoielnic, dacă o anumită dispunere din masa patrimonială fiduciară se face pentru promovarea scopului sau contrar lui; și
- c) dispunerea nu este excesiv de disproporționată în raport cu beneficiul probabil generat de această dispunere.

Capitolul IV **CONDIȚIILE FIDUCIEI**

Articolul 1431³⁹. Interpretarea

Dacă sensul unei condiții a fiduciei nu poate fi determinat pe altă cale, se va da prioritate interpretărilor care:

- a) dau efect tuturor cuvintelor și expresiilor utilizate în întregimea lor;
- b) nu permit ca conduita rezonabilă a fiduciarului să fie privită ca o neexecutare;
- c) nu permit existența unei lacune în stipulațiile privind dispunerea de masa patrimonială fiduciară sau reduc, pe cât de posibil, această lacună; și
- d) conferă constituitorului dreptul la beneficiu sau de a lărgi acest drept dacă fiducia este constituită cu titlu gratuit pe durata vieții constituitorului, iar constituitorul și-a rezervat un asemenea drept sau se poate de interpretat că și l-a rezervat.

Articolul 1431⁴⁰. Dispunerea incompletă de masa patrimonială fiduciară

(1) Dacă din condițiile fiduciei nu rezultă cine este beneficiar, atunci dispunerea de masa patrimonială fiduciară se va face în beneficiul constituitorului în măsura în care condițiile fiduciei ori din dispozițiile legii nu rezultă altfel.

(2) Cu toate acestea, în caz de dispunere incompletă a masei patrimoniale fiduciare pe motiv că nu se poate realiza fiducia pentru promovarea unui scop de utilitate publică sau pe motiv că executarea tuturor obligațiilor de fiduciar, rezultate dintr-un asemenea tip de fiducie, nu epuizează masa patrimonială fiduciară, atunci dispunerea de masa patrimonială fiduciară se va face pentru promovarea unui scop de utilitate publică care este cel mai apropiat de scopul inițial.

Articolul 1431⁴¹. Determinarea beneficiarilor

(1) Condiția fiduciei prin care se acordă dreptul la beneficiu este valabilă doar dacă beneficiarul este determinat în mod suficient de către constituitor sau este determinabil pe altă cale la data la care beneficiul devine scadent.

(2) Condiția fiduciei, care permite fiduciarului să ofere beneficii persoanelor dintr-o anumită categorie desemnată de către fiduciar sau de către un terț, produce efecte doar dacă, la momentul când se permite desemnarea, în mod neîndoielnic se constată că persoana face parte din acea categorie de persoane.

(3) Persoana poate fi beneficiar cu toate că acea persoană se naște ori se constituie după constituirea fiduciei.

Articolul 1431⁴². Dreptul la beneficiu sau vocația la beneficiu să fie determinabil

(1) Dreptul la beneficiu sau vocația la beneficiu sunt valabile doar în măsura în care beneficiul este suficient determinat în condițiile fiduciei sau este altfel determinabil la momentul în care beneficiul este scadent ori trebuie acordat.

(2) Dacă beneficiul care trebuie acordat nu este determinabil doar pe motiv că terțul nu poate sau nu dorește să aleagă, fiduciarul pot să facă această alegere dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

Capitolul V **DREPTUL DE DECIZIE ȘI ÎMPUTERNICIRILE FIDUCIARULUI**

Secțiunea 1 **Dreptul de decizie al fiduciarului**

Articolul 1431⁴³. Discreția fiduciarului

Dacă legea sau condițiile fiduciei nu prevăd altfel, fiduciarul:

a) este liber să decidă dacă să-și exercite împuternicirile și discrețiile, când să le exercite și cum să le exercite pentru ca mai bine să execute obligațiile de fiduciar;

b) nu este obligat să respecte vreo discreție sau dorință a părților la fiducie și ale altor persoane;

c) nu este obligat să divulge motivele în exercitarea discreției sale cu excepția cazului în care fiducia este pentru promovarea unui scop de utilitate publică.

Articolul 1431⁴⁴. Luarea deciziei de către mai mulți fiduciar

(1) În cazul în care există mai mulți fiduciar, drepturile și discrețiile de fiduciar sunt exercitate prin decizia majorității simple a lor dacă legea sau condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

(2) Regula alin.(1) are prioritate față de dispozițiile legale privitoare la proprietatea comună sau deținerea de alte drepturi comune, și fiecare fiduciar trebuie, în calitatea sa de cotitulari, să-și exercite drepturile lor asupra cotei într-o manieră în care să realizeze deciziile adoptate legal de fiduciar.

Articolul 1431⁴⁵. Conflictul de interese în exercitarea împuternicirii sau discreției

Dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel, fiduciarul nu poate participa la luarea unei decizii de a exercita sau de a nu exercita o împuternicire ori discreție dacă efectul deciziei este de a acorda, confirma sau lărgi dreptul la beneficiu sau vocația la beneficiu în favoarea fiduciarului în calitatea sa de beneficiar.

Secțiunea 2 **Împuternicirile fiduciarului**

Articolul 1431⁴⁶. Împuternicirile generale ale fiduciarului

(1) Fiduciarul este titular al drepturilor fiduciei și le exercită în această calitate.

(2) Fiduciarul este debitorul datoriilor fiduciei și le execută în această calitate.

(3) Acționând ca titular al drepturilor fiduciei și ca debitor al datoriilor fiduciei, fiduciarul este obligat să respecte limitele împuternicirilor impuse prin condițiile fiduciei și lege.

(4) Dispozițiile art. 1431⁴⁷-1431⁵³ prevăd împuternicirile fiduciarului în cazuri concrete dacă prin condițiile fiduciei ele nu au fost limitate sau modificate.

Articolul 1431⁴⁷. Limitele în caz de număr minim de fiducieri

(1) În cazul în care există mai puțini fiducieri decât numărul minim stabilit prin condițiile fiduciei sau lege, fiduciarul pot exercita doar:

- 1) dreptul de a desemna fiducieri;
- 2) dreptul de a cere intervenția în fiducie a instanței de judecată;
- 3) dreptul prevăzut de dispozițiile art. 1431⁶⁴; și
- 4) oricare alt drept sau împuternicire a fiduciarului în măsura în care exercitarea sa:
 - a) este expres prevăzută prin condițiile fiduciei în această situație;
 - b) este necesară pentru conservarea masei patrimoniale fiduciare, inclusiv de a proteja și urmări în justiție drepturile fiduciare; sau
 - c) este necesară pentru satisfacerea datoriilor fiduciei care sunt scadente sau sunt pe cale de a deveni scadente.

(2) Dacă fiducia este constituită prin constituirea sau, după caz, transmiterea titlului asupra drepturilor fiduciei către cel puțin doi fiducieri, numărul minim este doi dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

Articolul 1431⁴⁸. Împuternicirea de a desemna un mandatar

(1) Fiduciarul poate desemna un mandatar care va acționa din numele fiduciarului și, cu respectarea limitelor stabilite de dispozițiile art. 1431⁴⁹-1431⁵³, poate încredința altei persoane executarea obligațiilor de fiduciar.

(2) Mai mulți fiducieri pot împuternici pe unul din ei să acționeze în numele lor.

(3) Cu toate acestea, participarea personală a fiduciarului este necesară pentru deciziile prin care se decide asupra exercitării sau a modului de exercitare:

- a) a discreției de a acorda un beneficiu unui beneficiar sau de a alege un scop de utilitate publică care urmează a fi promovat ori a alege modul de a-l promova;
- b) împuternicirii de a schimba fiduciarul; sau
- c) împuternicirii de a delega executarea obligațiilor de fiduciar.

(4) Persoana căreia îi este încredințată executarea obligației poartă aceleași obligații ca și fiduciarul, în măsura în care ele se referă la executarea încredințată.

(5) Fiduciarul este obligat să nu încheie, fără motiv întemeiat, un contract de mandat care nu poartă formă scrisă sau care cuprinde următoarele condiții:

- a) condiția potrivit căreia mandatul este irevocabil;
- b) condiții care exclud obligațiile mandatarului stabilite prin dispozițiile legale sau care le modifică în detrimentul mandantului;
- c) condiția care permite mandatarului să dea submandat;
- d) condiții care permit mandatarului să se afle într-un conflict de interese;

e) condiția care exclude sau limitează răspunderea pentru neexecutare a mandatarului față de mandant.

(6) Fiduciarul este obligat să supravegheze executarea mandatarului și, dacă este necesar conform circumstanțelor, să dea instrucțiuni mandatarului sau să recurgă la rezoluțiunea raportului de mandat.

Articolul 1431⁴⁹. Împuternicirea de a transmite titlul persoanei care se obligă să fie fiduciar

(1) Fiduciarul poate înstrăina drepturile fiduciei persoanei care se obligă să fie fiduciar în raport cu drepturile date și să dispună de ele conform instrucțiunilor fiduciarilor inițiali, iar în lipsa unor asemenea instrucțiuni, să înapoieze titlul asupra drepturilor către fiduciarul inițial, la prima cerere.

(2) Dobânditorul trebuie să fie:

a) persoana care își asumă asemenea obligații în cadrul activității sale obișnuite;
b) persoană juridică controlată de fiduciar; sau
c) persoană juridică desemnată printr-o dispoziție legală ca fiind eligibilă să îndeplinească asemenea obligații ale fiduciei sau care îndeplinesc condițiile stabilite în acele dispoziții legale în acest scop.

(3) Dispozițiile art. 1431⁴⁸ alin.(5) și (6) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1431⁵⁰. Împuternicirea de a preda posesia unui depozitar

(1) Fiduciarul poate transmite bunurile care fac obiectul drepturilor fiduciei și documentelor privitoare la aceste bunuri în posesia unei alte persoane care se obligă să le păstreze și să le înapoieze fiduciarului la prima cerere.

(2) Dispozițiile art. 1431⁴⁹ alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1431⁵¹. Împuternicirea de a delega

Fiduciarul poate încredința altei persoane executarea oricărei obligații de fiduciar și exercitarea oricăror împuterniciri, inclusiv exercitarea unei discreții, împuternicirii de a dispune de drepturile fiduciei și împuternicirii de a delega, dar rămâne responsabil de executare.

Articolul 1431⁵². Împuternicirea de a alege investițiile

În măsura în care fiduciarul este obligat să investească masa patrimonială fiduciară, fiduciarul poate face în orice tip de investiție și să determine care este modul concret de a investi care se potrivește cel mai bine acelei obligații.

Articolul 1431⁵³. Împuternicirea de a supune conturile fiduciare auditului

Condițiile fiduciei sau legea pot obliga fiduciarul să supune conturile fiduciei auditului de către un auditor independent și competent.

Capitolul VI

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE FIDUCIARULUI ȘI ALE ASISTENTULUI FIDUCIEI

Secțiunea 1

Obligațiile fiduciarului

Articolul 1431⁵⁴. Obligația generală a fiduciarului

(1) Fiduciarul este obligat să administreze masa patrimonială fiduciară și să exercite împuternicirea de a dispune de masa patrimonială ca un administrator prudent al afacerilor altuia în beneficiul beneficiarilor sau pentru promovarea unui scop de utilitate publică, în conformitate cu condițiile fiduciei și cu legea.

(2) În particular, fiduciarul este obligat să acționeze cu competența și prudența cuvenită, cu corectitudine și bună-credință.

(3) În măsura în care condițiile fiduciei nu prevăd altfel:

a) fiduciarul poartă obligațiile speciale prevăzute în prezenta Secțiune 1; și
b) administrarea sau dispunerea de masa patrimonială fiduciară se consideră în beneficiul beneficiarului doar dacă ea se face în beneficiul economic al acestei persoane.

(4) Fiduciarul este obligat să respecte condițiile fiduciei așa cum au fost stipulate.

Articolul 1431⁵⁵. Nivelul de competență și prudență

(1) Fiduciarul este obligat să acționeze cu competența și prudența așteptată de la o persoană competentă și atentă care administrează afacerile altuia, ținând cont și de faptul dacă fiduciarul are dreptul la remunerație.

(2) Dacă fiduciarul acționează în exercitarea unei profesii, fiduciarul este obligat să acționeze cu competența și prudența așteptate de la membrii respectivei profesii.

Articolul 1431⁵⁶. Obligațiile de a separa, de a proteja și de a asigura

(1) Fiduciarul este obligat să țină masa patrimonială fiduciară separată de alte mase patrimoniale și să păstreze în siguranță drepturile fiduciare ori, după caz, bunurile care fac obiectul lor.

(2) În particular, fiduciarul nu poate investi în drepturi asupra bunurilor care sunt expuse unui risc sporit de sustragere cu excepția cazului când el dă dovadă de o prudență specială pentru păstrarea lor. În cazul în care bunul este un document care cuprinde dreptul la executarea unei prestații datorate oricui este purtătorul documentului (titlu la purtător), se consideră că el a dat dovadă de respectivul nivel de prudență dacă documentul este depus la un depozitar spre păstrare conform dispozițiilor art. 1431⁵⁰.

(3) În măsura în care este posibil și este potrivit, fiduciarul este obligat să asigure bunul care face obiectul dreptului fiduciei contra riscului pierderii din contul masei patrimoniale fiduciare.

Articolul 1431⁵⁷. Obligația de a informa și raporta

(1) Fiduciarul este obligat să informeze beneficiarul care are dreptul la beneficiu despre existența fiduciei și despre dreptul respectivului beneficiar.

(2) Fiduciarul este obligat să depună eforturi rezonabile pentru a informa beneficiarul care are vocație despre existența fiduciei și despre vocația acelui beneficiar.

(3) La cererea altor părți ale fiduciei, dar cel puțin odată pe an, fiduciarul este obligat să ofere informație despre starea și investițiile masei patrimoniale fiduciare, datoriile fiduciei și dispunerile de drepturile fiduciei, precum și veniturile obținute. Orice clauză care exclude obligația de a raporta este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1431⁵⁸. Obligația de a ține conturi ale fiduciei

Fiduciarul este obligat să țină mijloacele bănești din masa patrimonială fiduciară pe conturi bancare fiduciare (conturi ale fiduciei).

Articolul 1431⁵⁹. Obligația de a permite inspectarea și copierea documentelor fiduciei

(1) Fiduciarul trebuie să permită beneficiarului, sau altei persoane îndreptățite să ceară executarea obligațiilor de fiduciar, să inspecteze documentele fiduciei și să facă copii după ele pe cheltuiala proprie a acelei persoane.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică:

a) avizelor avocaților privitor la procesele judiciare curente sau planificate ale fiduciarului în această calitate împotriva persoanei care dorește să inspecteze documentele, precum și probelor culese pentru aceste procese;

b) comunicărilor dintre fiduciar și alți beneficiari și altor comunicări ale căror dezvoltare va rezulta în încălcarea confidențialității datorate de către fiduciar în această calitate față de o altă persoană.

(3) Fiduciarul pot refuza inspectarea și copierea documentelor de fiducie în măsura în care ele se referă la informații transmise sub obligație de confidențialitate fiduciarilor în această calitate dacă beneficiarul nu oferă asigurări adecvate că el va menține confidențialitatea.

(4) Dacă fiduciarul nu este pentru promovarea unui scop de utilitate publică, fiduciarul de asemenea pot refuza inspectarea și copierea documentelor în măsura în care documentele dezvoltă motivele deciziei fiduciarilor de a exercita sau de a nu exercita o discreție, deliberările fiduciarilor care au precedat adoptării deciziei și materialele relevante pentru deliberări.

(5) Condițiile fiduciei pot lărgi volumul dreptului de inspectare și copiere față de volumul prevăzut de prezentul articol.

(6) În sensul prezentului articol, sunt documente ale fiduciei:

a) documentele care conțin contractul de fiducie, declarația de fiducie, testamentul, după caz, precum și orice acte juridice sau hotărâri judecătorești prin care se modifică condițiile fiduciei;

b) procesele-verbale ale ședințelor fiduciarilor, dacă există;

c) înscrisurile făcute și notificările și alte comunicări scrise primite de fiduciar în această calitate, inclusiv avizele avocaților angajați de fiduciar pe cheltuiala masei patrimoniale fiduciare;

- d) documentele care cuprind actele juridice încheiate sau efectuate de către fiduciar;
- e) chitanțele primite cu ocazia dispunerilor de drepturi ale fiduciei; și
- f) conturile fiduciei.

Articolul 1431⁶⁰. Obligația de a investi

(1) Fiduciarul este obligat să investească masa patrimonială fiduciară, în măsura în care este susceptibilă de investiții, și în particular:

1) să dispună de drepturile care în mod normal nu generează venit și nici nu își sporesc valoarea și să investească produsul vânzării;

2) să primească consultații profesionale privind investirea masei patrimoniale dacă fiduciarilor le lipsește expertiza necesară pentru investirea eficientă și prudentă a masei patrimoniale de mărimea și natura masei patrimoniale fiduciare;

3) să facă o distribuire a investițiilor în care în total:

a) riscul eșecului sau pierderii unor investiții concrete este diversificat; și

b) câștigul scontat depășește semnificativ potențialul eșec sau pierdere;

cu excepția cazului în care masa patrimonială fiduciară este atât de mică încât distribuirea investițiilor nu este potrivită; și

4) să revadă la intervale corespunzătoare dacă investiția trebuie păstrată sau schimbată.

(2) Fiduciarul nu este obligat să investească drepturi ale fiduciei:

a) care în mod cert vor trebui transferate sau folosite de beneficiar ori pentru satisfacerea unei datorii a fiduciei; sau

b) a căror investiție ar împiedica în alt mod fiduciarul să-și îndeplinească alte obligații de fiduciar.

(3) Obligația de a investi nu împuternicește fiduciarul să dispună de acele drepturi ale fiduciei care, conform condițiilor fiduciei, trebuie reținute de fiduciar sau transferate în natură beneficiarului.

Articolul 1431⁶¹. Obligația de a nu dobândi drepturi ale fiduciei sau drepturile creditorilor fiduciei

(1) Fiduciarul este obligat să nu cumpere drepturi ale fiduciei sau drepturi ale creditorului fiduciei față de masa patrimonială fiduciară.

(2) Contractul de vânzare a dreptului fiduciei încheiat prin neexecutarea acestei obligații poate fi anulat de oricare altă parte a raportului de fiducie sau oricare persoană îndreptățită să ceară executarea obligațiilor de fiduciar.

(3) Dreptul de anulare este suplimentar la oricare drept rezultat din neexecutarea obligațiilor de fiduciar.

(4) Prezentul articol se aplică cu adaptările corespunzătoare altor contracte de dobândire sau valorificare a drepturilor fiduciei sau a unei creanțe a unui creditor al fiduciei.

Articolul 1431⁶². Obligația de a nu obține vreo îmbogățire nepermisă sau avantaj nepermis

(1) Fiduciarul este obligat să nu folosească masa patrimonială fiduciară sau informația ori oportunitatea obținută în calitate de fiduciar pentru a obține o îmbogățire dacă acea folosire nu este permisă prin condițiile fiduciei.

(2) Fiduciarul nu poate compensa o creanță față de beneficiar, pe care fiduciarul o deține în calitate sa personală, cu dreptul la beneficiu al beneficiarului.

Articolul 1431⁶³. Obligațiile în raporturile cu cofiduciarii

Fiduciarul este obligat:

- 1) să coopereze cu cofiduciarii în cadrul executării obligațiilor de fiduciar; și
- 2) să ia măsuri corespunzătoare dacă fiduciarul cunoaște sau are motiv să suspecteze că:
 - a) un cofiduciar nu a executat vreo obligație de fiduciar ori dacă o asemenea neexecutare se anticipează; și
 - b) neexecutarea poate cauza sau a cauzat un prejudiciu masei patrimoniale fiduciare.

Secțiunea 2 Drepturile fiduciarului

Articolul 1431⁶⁴. Dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară

Fiduciarul are dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară a cheltuielilor suportate pentru executarea obligațiilor de fiduciar, inclusiv de stingere a datoriilor fiduciei.

Articolul 1431⁶⁵. Dreptul la remunerație din masa patrimonială fiduciară

(1) Fiduciarul are dreptul la remunerație din masa patrimonială fiduciară în modul prevăzut de condițiile fiduciei.

(2) Dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel, fiduciarul care acționează ca fiduciar în exercițiul unei activități profesionale are dreptul la o remunerație rezonabilă din masa patrimonială fiduciară pentru munca efectuată în executarea obligațiilor de fiduciar.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică dacă:

- a) fiduciarul, în calitate de beneficiar, are dreptul la un beneficiu semnificativ din masa patrimonială fiduciară; sau
- b) fiducia a fost constituită în temeiul unui contract dintre fiduciar și constituintor; sau
- c) fiducia este pentru promovarea unui scop de utilitate publică.

Articolul 1431⁶⁶. Drepturile privind achizițiile nepermise

(1) Prezentul articol se aplică în cazul în care:

- a) fiduciarul dobândește un drept sau obține o altă îmbogățire în rezultatul neexecutării unei obligații de fiduciar; și

b) dreptul intră în masa patrimonială fiduciară sau îmbogățirea se adaugă la masa patrimonială fiduciară în rezultatul predării de către fiduciar a veniturilor obținute în rezultatul neexecutării .

(2) Fiduciarul are dreptul de rambursare a prețului pe care a trebuit să-l plătească și a altor cheltuieli pe care a trebuit să le suporte pentru a realiza achiziția. Dacă fiduciarul și-a îndeplinit anterior total sau parțial obligația prevăzută de dispozițiile art. 1431⁷³, fiduciarul are dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară în măsura în care, după achiziție, masa patrimonială fiduciară a primit mai mult decât era necesar pentru a fi restabilită.

(3) Fiduciarul de asemenea are dreptul la o remunerație corespunzătoare dacă:

a) achiziția s-a făcut cu bună-credință pentru a majora masa patrimonială fiduciară;
și

b) fiduciarul ar fi fost îndreptățit la remunerație conform dispozițiilor art. 1431⁶⁵ dacă dobândirea s-ar fi efectuat în executarea obligației de fiduciar.

(4) Dacă achiziția s-a făcut cu încălcarea obligației prevăzute la art. 1431⁶², însă beneficiarul a aprobat în mod valabil achiziția, atunci fiduciarul poate renunța la drepturile prevăzute de dispozițiile alin. (2) și (3) și prelua dreptul beneficiarului la beneficiul obținut din achiziție.

(5) Fiduciarul nu are dreptul, în temeiul prezentului articol, la mai mult decât valoarea achiziției.

Articolul 1431⁶⁷. Drept de rambursare față de beneficiari

(1) În cazul în care dreptul fiduciarului, prevăzut de art. 1431⁶⁴, depășește masa patrimonială fiduciară, fiduciarul poate să se îndrepte contra beneficiarilor pentru a rambursa depășirea.

(2) Răspunderea beneficiarului în temeiul dispozițiilor alin. (1):

a) este limitată la îmbogățirea pe care beneficiarul a obținut-o conform condițiilor fiduciei; și

b) se reduce sau exclude prin excepția de pierdere a îmbogățirii.

(3) Fiduciarul este decăzut din dreptul de rambursare, prevăzut de dispozițiile alin. (1), la expirarea termenului de 6 luni de la nașterea acestui drept.

Articolul 1431⁶⁸. Dreptul de a asigura contra răspunderii personale pe cheltuiala masei patrimoniale fiduciare

(1) Fiduciarul are dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară a primelor de asigurare și altor cheltuieli suportate în mod rezonabil de către fiduciar pentru a obține asigurare de răspundere prevăzută de dispozițiile art. 1431⁷³.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în măsura în care:

a) fiduciarul are dreptul la remunerație pentru executarea obligațiilor de fiduciar;
sau

b) asigurarea acoperă răspunderea apărută din neexecutarea intenționată sau din culpă gravă.

Secțiunea 3

Obligațiile asistentului fiduciei

Articolul 1431⁶⁹. Obligațiile asistentului fiduciei

(1) Asistentul fiduciei este obligat să dezvăluie identitatea fiduciarilor dacă această informație este cunoscută asistentului fiduciei și nu este evidentă pe altă cale.

(2) Atunci când decide să exercite o împuternicire, asistentul fiduciei este obligat:

- a) să acționeze cu bună-credință; și
- b) să nu obțină o îmbogățire care nu este permisă de condițiile fiduciei.

Capitolul VII MIJLOACELE ÎN CAZ DE NEEEXECUTARE

Secțiunea 1

Executarea în natură, supravegherea judecătorească și drepturi secundare

Articolul 1431⁷⁰. Executarea silită în natură

(1) Executarea silită în natură a obligației de fiduciar presupune împiedicarea fiduciarului să dispună sau să săvârșească alte acțiuni cu un drept al fiduciei care nu corespunde condițiilor fiduciei.

(2) Executarea în natură nu poate fi cerută pe cale silită dacă executarea implică exercitarea de către fiduciar a unei discreții.

Articolul 1431⁷¹. Supravegherea judecătorească

(1) La cererea unei părți a fiduciei sau a persoanei îndreptățite să ceară executarea silită obligației de fiduciar, instanța de judecată poate anula decizia fiduciarilor sau asistentului fiduciei privind exercitarea ori neexercitarea sau privind modul de exercitare unei împuterniciri ori discreții acordate lor prin condițiile fiduciei sau lege.

(2) Fostul fiduciar care a fost exclus de către fiduciar sau asistentul fiduciei fără acordul său are dreptul de a sesiza instanța de judecată pentru anularea acestei decizii.

(3) Instanța de judecată poate anula o decizie a fiduciarilor sau a asistentului fiduciar care constituie un abuz de împuternicire ori cu depășirea împuternicirilor fiduciarilor sau asistentului fiduciei, ori în alt mod încalcă condițiile fiduciei.

(4) În cazul în care se constată că fiduciarul neîntemeiat refuză sau omite să exercite o împuternicire sau discreție, instanța poate autoriza partea fiduciei care a sesizat instanța să o exercite în limitele stabilite de către instanța de judecată.

(5) În cadrul oricărei sesizări a instanței de judecată privitor la fiducie, instanța va cita și va audia toate părțile fiduciei care s-au prezentat.

Articolul 1431⁷². Alte mijloace

Legea sau condițiile fiduciei pot prevedea următoarele mijloace de apărare pentru una din părțile fiduciei în caz de neexecutare sau suspectare de neexecutare a obligațiilor de fiduciar:

- a) raportări și inspecții privind masa patrimonială fiduciară și administrarea ei și dispunerile din ea, în modul determinat de hotărîrea judecătorească;
- b) plata sau transferul pe contul instanței de judecată a sumelor bănești sau altor bunuri care fac obiectul drepturilor fiduciei;
- c) desemnarea prin hotărîre judecătorească a unui administrator pentru a administra masa patrimonială fiduciară;
- d) exercitarea drepturilor și împuternicirilor fiduciarului de către un funcționar public sau o autoritate publică, în particular în raport cu fiduciile de promovare unui scop de utilitate publică;
- e) suspendarea drepturilor și împuternicirilor de a administra și dispune de masa patrimonială.

Secțiunea 2

Repararea prejudiciului și predarea îmbogățirii nepermise

Articolul 1431⁷³. Răspunderea fiduciarului de a restabili masa patrimonială fiduciară

(1) Fiduciarul este ținut să restabilească masa patrimonială fiduciară în măsura prejudiciului cauzat masei patrimoniale fiduciare prin neexecutarea obligației de fiduciar dacă neexecutarea este fără justificare și rezultă din faptul că el nu a exercitat nivelul necesar de competență și prudență.

(2) Fiduciarul nu poartă răspundere doar fiindcă un cofiduciar, un mandatar sau o altă persoană căreia i s-a încredințat executarea, sau un dobînditor permis al dreptului fiduciei a cauzat un prejudiciu masei patrimoniale fiduciare.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu afectează răspunderea fiduciarului rezultată:

1) în temeiul dispozițiilor alin. (1), din cauza neexecutării de către fiduciar însuși a obligației de fiduciar, în particular:

a) a obligației de a acționa cu nivelul necesar de competență și prudență atunci cînd alege să desemneze sau să angajeze acea persoană și cînd consimte la condițiile angajării; sau

b) a obligației de a supraveghea executarea oferită de persoana respectivă și, dacă o impun circumstanțele, să ia măsuri de a proteja masa patrimonială fiduciară; sau

2) din delegarea executării (art. 1431⁵¹);

3) în temeiul faptei prepusului ori reprezentantului fiduciarului; sau

4) fiindcă fiduciarul a instigat, ajutat la sau colaborat la neexecutarea săvîrșită de acea persoană.

(4) Dispozițiile art. 14 se aplică cu adaptările corespunzătoare la determinarea mărimii obligației de restabilire.

(5) Următoarele drepturi ale fiduciarului sunt suspendate atîta timp cît fiduciarul nu a restabilit integral masa patrimonială fiduciară:

a) dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară; și

b) dreptul la beneficiu pe care fiduciarul l-ar avea în calitate de beneficiar.

(6) Prezentul articol se aplică dacă prin condițiile fiduciei nu s-a stabilit altfel.

Articolul 1431⁷⁴. Răspunderea fiduciarului de a despăgubi beneficiarul

(1) Fiduciarul care poartă răspundere conform art. 1431⁷³ de asemenea este obligat să despăgubească beneficiarul care, în pofida restabilirii masei patrimoniale fiduciare, nu obține un beneficiu la care beneficiarul era îndreptățit sau, dacă nu ar fi existat o neexecutare, ar fi fost îndreptățit conform condițiilor fiduciei.

(2) Beneficiarul are aceleași drept de despăgubire ca și cel care apare din neexecutarea obligației contractuale.

(3) Prezentul articol se aplică dacă prin condițiile fiduciei nu s-a stabilit altfel.

Articolul 1431⁷⁵. Predarea îmbogățirii nepermise

În cazul în care fiduciarul obține o îmbogățire ca urmare a neexecutării obligației prevăzute de către dispozițiile art. 1431⁶² și acea îmbogățire nu a intrat în masa patrimonială fiduciară în temeiul dispozițiilor art. 1431¹⁸, fiduciarul este obligat să adauge îmbogățirea la masa patrimonială fiduciară sau, dacă este posibil, să adauge valoarea ei monetară.

Articolul 1431⁷⁶. Răspunderea solidară

(1) În cazul în care mai mulți fiduciarari poartă răspundere în privința aceleași neexecutări, răspunderea lor este solidară.

(2) Între debitorii solidari, cotele de răspundere sunt proporționale culpei fiecărui debitor în privința neexecutării, avînd în vedere competența și experiența în calitate de fiduciar a fiecărui debitor.

(3) Debitorul care și-a dat consimțămîntul la o neexecutare are aceeași culpă ca și codebitorii care au săvîrșit neexecutarea.

Articolul 1431⁷⁷. Decăderea din dreptul la beneficiu al beneficiarului participant

(1) În cazul în care beneficiarul a participat la neexecutarea fiduciarului, instanța de judecată poate hotărî, la cererea aceluia fiduciar sau altui beneficiar, ca beneficiarul să fie decăzut din dreptul la beneficiu.

(2) Beneficiarul care și-a dat consimțămîntul valabil la neexecutare, dar nu a participat la ea, poate fi decăzut din dreptul la beneficiu doar în măsura în care beneficiarul s-a îmbogățit din neexecutare.

(3) În măsura în care beneficiarul este decăzut din dreptul la beneficiu conform prezentului articol, beneficiul care în alt mod s-ar fi datorat aceluia beneficiar se va aplica pentru a stinge răspunderea fiduciarului pînă la stingerea răspunderii sau epuizarea dreptului la beneficiu.

Secțiunea 3 Excepțiile

Articolul 1431⁷⁸. Consimțămîntul beneficiarului la o neexecutare

(1) Fiduciarul nu datorează restabilire, despăgubire sau predare a îmbogățirii în măsura în care de ele ar beneficia beneficiarul care și-a dat, în mod valabil, consimțământul la neexecutare.

(2) Beneficiarul consimte la neexecutare atunci când beneficiarul este de acord cu comportamentul fiduciarului care reprezintă o neexecutare și:

- a) beneficiarul cunoștea că comportamentul respectiv reprezintă o neexecutare; sau
- b) era vădit că comportamentul respectiv reprezintă o neexecutare.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică indiferent dacă neexecutarea a îmbogățit sau a dezavantajat beneficiarul care și-a dat consimțământul.

(4) În cazul în care beneficiarul participă la neexecutare în calitate de fiduciar, dispozițiile alin. (1) se aplică în raport cu oricare cofiduciar care ar fi trebuit să poarte răspundere. Dreptul de rambursare dintre debitorii solidari privind partea neexclusă din răspunderea de a restabili masa patrimonială fiduciară sau de a despăgubi beneficiarul rămîne neafectat.

(5) Consimțământul nu se consideră valabil dacă el este dat prin eroare cauzată de informația falsă furnizată de către fiduciar sau de neexecutarea de către fiduciar a obligației de informare.

Articolul 1431⁷⁹. Prescripția extinctivă

Termenul de prescripție extinctivă a acțiunii întemeiate pe neexecutarea obligațiilor de fiduciar nu poate începe să curgă contra beneficiarului înainte de scadența dreptului beneficiarului la beneficiu.

Articolul 1431⁸⁰. Apărarea fiduciarului

(1) Fiduciarul este liberat dacă execută persoanei care, după cercetare rezonabilă, pare a fi îndreptățită la beneficiul acordat.

(2) Dreptul beneficiarului care avea dreptul la beneficiu contra dobînditorului beneficiului, întemeiat pe dispozițiile legale privind îmbogățirea fără justă cauză, rămîne neafectat.

Capitolul VIII

SCHIMBAREA FIDUCIARILOR SAU ASISTENȚILOR FIDUCIARI

Secțiunea 1

Dispoziții generale privind schimbarea fiduciarilor

Articolul 1431⁸¹. În general despre împuternicirea de a schimba fiduciarii

(1) După constituirea fiduciei, o persoană poate fi desemnată în calitate de fiduciar, iar un fiduciar poate renunța sau poate fi exclus:

- a) în temeiul unei împuterniciri a unei părți la fiducie acordate prin condițiile fiduciei sau lege;
- b) prin hotărîre judecătorească în temeiurile prevăzute de lege.

(2) Exercițarea unei împuterniciri în sensul dispozițiilor alin.(1) lit. a) produce efecte doar dacă poartă formă scrisă. Aceeași regulă se aplică unei instrucțiuni obligatorii date fiduciarilor de către o parte a fiduciei privind exercițarea acestei împuterniciri.

(3) Exercițarea împuternicirii acordate prin condițiile fiduciei de către persoana care nu este, la acel moment, fiduciar produce efecte juridice doar din momentul în care fiduciarul de la acel moment sunt notificați despre exercițare.

(4) Renunțarea sau excluderea unui fiduciar unic produce efecte juridice doar dacă la același moment este desemnat un nou fiduciar.

Articolul 1431⁸². Împuternicirea fiduciarilor de schimbare a fiduciarilor

(1) Împuternicirea acordată fiduciarilor prin lege se poate exercita doar:

a) prin decizie unanimă; și

b) dacă în circumstanțe asistentul fiduciei nu are o împuternicire corespunzătoare ori dacă asistentul fiduciei nu poate sau nu exercită respectiva împuternicire într-un termen rezonabil după cererea în acest sens din partea fiduciarilor.

(2) În condițiile dispozițiilor alin. (1), fiduciarul sunt obligați să-și exercite împuternicirile în temeiul legii cu respectarea instrucțiunii comune date de beneficiari dacă beneficiarii dețin dreptul la rezoluțiune în comun a fiduciei în privința întregii mase patrimoniale fiduciare.

(3) Condițiile fiduciei pot modifica sau exclude împuternicirea de schimbare acordată fiduciarilor în temeiul legii.

Secțiunea 2 Desemnarea fiduciarilor

Articolul 1431⁸³. Limite generale asupra desemnărilor

(1) Desemnarea unei persoane în calitate de fiduciar nu produce efecte dacă:

a) este vădit că cofiduciarul ar avea împuternicirea de a exclude acea persoană, dacă ar fi fost desemnată, pe motivul că persoana respectivă nu poate acționa, refuză să acționeze sau nu este potrivită;

b) persoana desemnată nu acceptă să acționeze în calitate de fiduciar; sau

c) desemnarea depășește numărul maxim de fiduciar, prevăzut de către condițiile fiduciei.

(2) Stipulația din condițiile fiduciei că va fi un singur fiduciar se consideră a fi o limită de maxim doi fiduciar.

Articolul 1431⁸⁴. Desemnarea de către asistentul fiduciei sau fiduciar

(1) Fiduciarul pot desemna unul sau mai mulți fiduciar suplimentari.

(2) Fiduciarul din acel moment pot desemna un fiduciar care va înlocui persoana care a încetat să fie fiduciar.

(3) Dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel, desemnarea de către asistentul fiduciei a propriei sale persoane nu produce efecte.

Articolul 1431⁸⁵. Desemnarea prin hotărîre judecătorească

(1) Dacă nimeni nu mai are împuternicirea sau toți refuză să exercite împuternicirea de desemnare, la cererea oricărei părți la fiducie sau oricărei persoane îndreptățite să ceară executarea obligației de fiduciar, instanța de judecată poate desemna:

- a) un fiduciar care va înlocui persoana care a încetat să fie fiduciar, sau
- b) desemnarea ar putea să promoveze o eficientă și prudentă administrare și dispunere de masa patrimonială fiduciară conform condițiilor fiduciei.

(2) Înainte de desemnarea conform dispozițiilor alin.(1), judecătorul va desemna un fiduciar judiciar provizoriu și va aplica măsuri de asigurare a masei patrimoniale fiduciare dacă fără aceasta i se vor cauza prejudicii.

Secțiunea 3 Renunțarea fiduciarului

Articolul 1431⁸⁶. Renunțarea cu consimțămîntul asistentului fiduciei sau cofiduciarilor

(1) Fiduciarul poate renunța la calitatea sa doar cu consimțămîntul asistentului fiduciei sau a cofiduciarilor dacă, după renunțare, vor rămîne cel puțin doi fiduciar curenți sau un fiduciar special.

(2) Asistentul fiduciei care poate desemna un nou fiduciar în caz de renunțare a fiduciarului, își poate da consimțămîntul la renunțare.

(3) Asistentul fiduciei poate da consimțămîntul la o renunțare fără consimțămîntul fiduciarilor la acel moment doar dacă la același moment se desemnează un nou fiduciar.

(4) Fiduciarii de la acel moment își pot da consimțămîntul la o renunțare.

(5) Renunțarea produce efecte din momentul transmiterii masei patrimoniale fiduciare către noul fiduciar și pierderea calității de titular al masei în toate registrele de publicitate.

(6) Sunt fiduciar special:

- a) funcționarul public sau autoritatea publică care deține atribuția de a acționa în calitate de fiduciar; și
- b) orice persoane juridice specificate ca atare într-o dispoziție legală sau care satisfac condițiile prevăzute de dispozițiile legale în acest scop.

Articolul 1431⁸⁷. Renunțarea cu aprobarea instanței de judecată

Instanța de judecată poate aproba renunțarea unui fiduciar care nu a obținut consimțămîntul necesar la renunțare dacă instanța determină că este echitabil de a elibera fiduciarul de obligațiile de fiduciar, avînd în vedere în special faptul dacă după renunțare poate fi asigurată o eficientă și prudentă administrare și dispunere de masa patrimonială fiduciară conform condițiilor fiduciei.

Secțiunea 4

Excluderea fiduciarilor

Articolul 1431⁸⁸. Excluderea de către asistentul fiduciei sau cofiduciar

(1) În cazul în care instanța de judecată ar putea exclude un fiduciar pe motiv că nu poate acționa, refuză să acționeze sau nu este potrivit pentru îndeplinirea funcției, fiduciarul de la acel moment pot exclude acel fiduciar.

(2) Excluderea unui fiduciar de către asistentul fiduciei sau fiduciarul produc efecte doar la notificarea fiduciarului despre excluderea sa.

Articolul 1431⁸⁹. Excluderea prin hotărâre judecătorească

La cererea oricărei părți la fiducie, instanța de judecată poate exclude un fiduciar fără consimțământul său și indiferent de condițiile fiduciei, dacă există motive întemeiate, în particular pe motivul că:

a) fiduciarul se află în imposibilitate materială sau juridică de a-și îndeplini obligațiile, inclusiv nu are capacitate de exercițiu deplină, este decedat sau persoana juridică se lichidează;

b) a avut loc sau se anticipează neexecutarea esențială a oricărei obligații de fiduciar;

c) fiduciarul, în mod permanent sau sistematic, este în dezacord fundamental cu cofiduciarul privind o chestiune care cere decizia unanimă a fiduciarilor; sau

d) fiduciarul are alte interese, care iremediabil intră în conflict cu executarea obligațiilor de fiduciar.

Secțiunea 5

Efectul schimbării fiduciarilor

Articolul 1431⁹⁰. Efectul asupra obligațiilor și drepturilor fiduciarilor

(1) Persoana care este desemnată în calitate de fiduciar devine obligată prin fiducie și dobândește drepturile și împuternicirile corespunzătoare. În condițiile alineatelor ulterioare ale prezentului articol, fiduciarul renunță sau este exclus este eliberat de fiducie și pierde drepturile și împuternicirile corespunzătoare.

(2) Obligația de a coopera cu cofiduciarul se stinge doar la expirarea unui termen rezonabil după renunțare sau excludere.

(3) Dreptul de rambursare al fostului fiduciar față de masa patrimonială fiduciară se păstrează sub forma unui drept contra fiduciarilor la acel moment. Dreptul de rambursare, despăgubire sau remunerație a beneficiarului rămâne neafectat.

(4) Fostul fiduciar rămâne ținut la :

a) obligația prevăzută de dispozițiile art. 1431⁶²;

b) datoriile fiduciei însă numai față de creditorii pe care fiduciarul nu i-a informat, înainte de asumarea datoriei fiduciei, că acționează în calitate de fiduciar; și

c) obligațiile rezultate din neexecutare obligațiilor de fiduciar.

Articolul 1431⁹¹. Transmiterea și lipsirea de drepturile fiduciei

(1) Fiduciarii care sunt titulari ai dreptului fiduciei sunt obligați să transmită titlul asupra dreptului respectiv noului fiduciar desemnat în mod corespunzător.

(2) Transmiterea titlului către o persoană desemnată în calitate de fiduciar nu lipsește de acest titlu fiduciar de la acel moment care își continuă calitatea.

(3) Titlul se transmite în temeiul unui act de primire-predare al titlului încheiat de către toți fiduciarii care sunt titularii dreptului fiduciei și noul fiduciar desemnat. Dacă pentru constituirea sau, după caz, înstrăinarea titlului asupra anumitor drepturi ale fiduciei legea impune anumite condiții de formă, aceleași condiții se cer și pentru actul de primire-predare privitor la acel drept al fiduciei. Dispozițiile art. 1431¹⁷ se aplică în mod corespunzător.

(4) În cazul în care unul dintre fiduciarii care deține titlul asupra dreptului fiduciei refuză să încheie actul de primire-predare a titlului, oricare dintre ceilalți fiduciar, noul fiduciar desemnat sau persoana care l-a desemnat în mod corespunzător pe noul fiduciar au dreptul să ceară instanței de judecată să pronunțe hotărâre judecătorească care ține loc de act de primire-predare a titlului. O asemenea acțiunea urmează a fi notată în registrul de publicitate al dreptului fiduciei respectiv.

(5) Dacă nu este necesară desemnarea unui nou fiduciar, persoana care încetează a fi fiduciar va încheia act de primire-predare al titlului către toți fiduciar care continuă această calitate.

Articolul 1431⁹². Transmiterea documentelor fiduciei

Fiduciarul care continuă calitatea sa ori noul fiduciar are dreptul să primească documentele fiduciei aflate în posesia fostului fiduciar. Persoana care deține posesia are dreptul să-și facă și să păstreze copii pe cheltuiala proprie.

Articolul 1431⁹³. Efectul decesului sau lichidării fiduciarului

(1) În cazul în care unul din mai mulți fiduciar decedează sau fiduciarul persoană juridică intră în lichidare, masa patrimonială fiduciară continuă să aparțină fiduciarilor rămași. Această regulă se aplică astfel încât succesorul masei patrimoniale personale a celui decedat sau lichidat nu devine parte la fiducie.

(2) În cazul în care unicul fiduciar decedează, succesorii fiduciarului decedat devin fiduciar și, respectiv:

a) succesorii fiduciarului devin obligați prin fiducie și dobândesc drepturile și împuternicirile respective;

b) succesorii fiduciarului poartă răspundere pentru datoriile fiduciei asumate de către fiduciarul decedat în limita patrimoniului succesoral al defunctului; și

c) succesorii fiduciarului devin titularii masei patrimoniale fiduciare, însă succesorii fiduciarului pot exercita doar împuternicirile prevăzute de dispozițiile art. 1431⁴⁷ alin. (1), indiferent de numărul succesurilor.

(3) Dispoziția testamentară a fiduciarului privitoare la masa patrimonială fiduciară nu produce efecte, însă condițiile fiduciei ar putea acorda fiduciarului împuternicirea să numească, prin dispoziția sa testamentară, un fiduciar.

(4) Obligațiile rezultate din neexecutarea obligațiilor de fiduciar se transmit succesorilor fiduciarului decedat.

Articolul 1431⁹⁴. Efectul decesului sau lichidarea asistentului fiduciar

Împuternicirea asistentului fiduciei se stinge atunci când asistentul fiduciei decedează sau este lichidat, însă condițiile fiduciei pot permite exercitarea împuternicirii prin testament.

Capitolul IX STINGEREA ȘI MODIFICAREA FIDUCIEI. CESIUNEA DREPTULUI LA BENEFICIU

Secțiunea 1 Stingerea

Articolul 1431⁹⁵. Temeiurile de stingere

(1) Fiducia se stinge în privința întregii mase patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea:

- a) prin rezoluțiune de către constitutor sau beneficiari în temeiul unui drept prevăzut de condițiile fiduciei;
- b) prin rezoluțiune de către constitutor în temeiul dispozițiilor art. 1431⁹⁸;
- c) prin rezoluțiune de către beneficiar în temeiul dispozițiilor art. 1431⁹⁹;
- d) prin rezoluțiune de către fiduciar în temeiul dispozițiilor art. 1431¹⁰³;
- e) prin confuziunea drepturilor și obligațiilor în temeiul dispozițiilor art. 1431¹⁰⁴;

(2) Fiducia de asemenea se stinge în temeiul expirării termenului fiduciei ori îndeplinirii condiției extinctive.

(3) Fiduciarul trebuie să informeze celelalte părți ale fiduciei despre intervenirea stingerii fiduciei.

Articolul 1431⁹⁶. Pierderea sau epuizarea masei patrimoniale fiduciare

(1) Fiducia se stinge atunci fiduciarul nu mai deține niciun drept al fiduciei și nici nu se așteaptă să dobândească asemenea drepturi.

(2) Cu toate acestea, fiducia subzistă atâta timp cât fiduciarul este ținut să restabilească masa patrimonială fiduciară ca urmare a neexecutării obligațiilor de fiduciar.

Articolul 1431⁹⁷. Efectul stingerii asupra obligațiilor fiduciarului

(1) În măsura în care fiducia este stinsă, se sting și obligațiile fiduciarului.

(2) Dacă părțile vizate nu au convenit altfel, stingerea fiduciei nu eliberează fiduciarul de răspunderea:

(a) față de beneficiar ca urmare a neexecutării de către fiduciar a obligațiilor de fiduciar; sau

b) față de un creditor al fiduciei din contul masei patrimoniale fiduciare.

(3) Odată cu stingerea fiduciei din motivul expirării termenului sau îndeplinirii condiției extinctive, fiduciarul este obligat să transmită drepturile fiduciei beneficiarilor sau succesorilor săi dacă condițiile fiduciei nu o interzic, să întocmească toate actele de primire-predare a titlului drepturilor în forma cerută de lege, să predea posesia bunurilor corespunzătoare și să asiste la îndeplinirea formalităților de publicitate.

(4) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(3), dacă nu există nici un beneficiar al masei patrimoniale fiduciare rămase, beneficiar este constituitorul ori, după caz, succesorii săi.

Articolul 1431⁹⁸. Dreptul constituitorului la rezoluțiunea fiduciei cu titlu gratuit

(1) Dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel și cu excepțiile prevăzute de dispozițiile alin. (2) și (3), constituitorul nu are un drept la rezoluțiunea fiduciei sau o clauză din condițiile fiduciei doar fiindcă fiducia s-a constituit cu titlu gratuit, indiferent de următoarele:

a) fiducia s-a constituit fără ca titlul asupra drepturilor să fie transmis de către constituitor;

b) constituitorul și-a rezervat dreptul la beneficiu pe durata vieții sale.

(2) Constituitorul are dreptul la rezoluțiunea fiduciei cu titlu gratuit, sau a unei clauze din condițiile fiduciei, care este constituită în beneficiul unei persoane care încă nu există.

(3) Constituitorul are dreptul la rezoluțiunea fiduciei cu titlu gratuit în beneficiul unei alte persoane în aceleași condiții în care fiduciarul ar fi putut revoca o donație făcută acelui beneficiar dacă beneficiul s-a acordat prin donație.

Articolul 1431⁹⁹. Dreptul beneficiarilor la rezoluțiune

(1) Beneficiarul care are capacitate de exercițiu deplină are dreptul la rezoluțiunea fiduciei în privința întregii mase patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea, în măsura în care el este beneficiarul exclusiv al acesteia.

(2) Dacă fiecare are capacitate de exercițiu deplină, mai mulți beneficiari au un drept comun la rezoluțiune în privința întregii mase patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea, în măsura în care ei sunt beneficiari exclusivi ai acesteia.

(3) Fiducia nu poate fi supusă rezoluțiunii în privința unei părți din masa patrimonială fiduciară dacă aceasta ar afecta în mod negativ fiducia în privința restului masei patrimoniale având drept beneficiari alte persoane sau având ca scop promovarea unui scop de utilitate publică.

Articolul 1431¹⁰⁰. Semnificația termenului „beneficiu exclusiv”

(1) Masa patrimonială fiduciară sau o parte din ea se consideră în beneficiul exclusiv al unui beneficiar dacă întregul capital și toate veniturile viitoare generate de acel capital pot face obiectul dispunerilor, conform condițiilor fiduciei, doar în beneficiul acelui beneficiar sau a patrimoniului său.

(2) În sensul dispozițiilor alin. (1) posibilitatea ca ar putea fi necesar consimțământul beneficiarului, sau că el ar putea să nu exercite un drept care îi va limita beneficiul, nu vor fi luate în considerare.

Articolul 1431¹⁰¹. Declarația de rezoluțiune și efectele sale

(1) Constitutorul sau beneficiarul își exercită dreptul la rezoluțiune prin declarație scrisă către fiduciar.

(2) Fiducia sau o parte din fiducie care se supune rezoluțiunii de către constitutor, din acel moment, produce efectele unei fiducii în beneficiul exclusiv al constitutorului.

(3) În cazul în care un beneficiar, exercitând dreptul la rezoluțiune, notifică fiduciarul că a cesionat dreptul la beneficiu unui terț, altul decât beneficiarul, acea cesiune acordă terțului dreptul la beneficiu din masa patrimonială sau partea din masa patrimonială care urmează a fi transferată.

(4) Cu excepția cazului în care transferul este imposibil sau ilegal, fiduciarul este obligat să transfere masa patrimonială fiduciară sau partea masei patrimoniale fiduciare conform (declarației de rezoluțiune) și fără întârziere. Obligația de a transfera are prioritate față de obligația de a administra și dispune de masa patrimonială sau partea din ea, conform condițiilor fiduciei.

(5) Dacă un transfer este imposibil pe motiv că el ar presupune acordarea doar a unei cote-părți din dreptul fiduciei, fiduciarul este obligat:

a) să îl divizeze și să transfere partea divizată din el, în măsura în care aceasta este posibilă și rezonabilă;

b) iar, în caz că nu este posibil, să îl vîndă, dacă este posibil, și să transfere cota corespunzătoare a veniturilor.

Articolul 1431¹⁰². Dreptul de retenție al fiduciarului

(1) Fiduciarul are drept de retenție în privința acelei părți din masa patrimonială care urmează a fi transmisă, în măsura în care este necesar pentru a satisface:

a) datoriile fiduciei;

b) pretențiile acumulate ale fiduciarului față de masa patrimonială; și

c) cheltuielile aferente transferului și a divizării sau vînzării dreptului, în măsura în care aceste datorii, drepturi sau costuri sunt alocate părții din masa patrimonială fiduciară care urmează a fi transmisă.

(2) Dreptul de retenție se stinge dacă persoana care exercită dreptul la rezoluțiune plătește compensație pentru datoriile, drepturile și costurile alocate părții din masa patrimonială care urmează a fi transmisă.

Articolul 1431¹⁰³. Rezoluțiunea de către fiduciar

(1) În cazul în care beneficiarul are dreptul la rezoluțiune a fiduciei pe temeiul dispozițiilor art. 1431⁹⁹ alin. (1), fiduciarul poate cere, prin notificare, de la beneficiar să-și exercite dreptul respectiv într-un termen rezonabil stabilit prin notificare. Dacă beneficiarul nu o face în termenul indicat, fiduciarul are dreptul la rezoluțiunea fiduciei

prin transmiterea beneficiului către acel beneficiar. Beneficiarul este obligat să accepte transmiterea.

(2) Beneficiarul de asemenea are dreptul la rezoluțiunea fiduciei prin plata sumei de bani sau prin transmiterea titlului asupra altor bunuri care fac obiectul drepturilor din masa patrimonială fiduciară către instanța de judecată, în cazul în care expres prevăzute de lege.

Articolul 1431¹⁰⁴. Confuziunea drepturilor și obligațiilor

(1) Fiducia se stinge în cazul în care unicul fiduciar este de asemenea unic beneficiar, iar fiducia este pentru beneficiul exclusiv al acelui fiduciar.

(2) În cazul în care există mai mulți fiduciar, dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător doar dacă ei au un drept comun de a beneficia.

(3) Dacă fiducia rămîne în vigoare față de dreptul beneficiarului la beneficiu sau dacă dreptul la beneficiu este grevat de un drept de garanție sau alt drept limitat, fiduciarul rămîne ținut de acea fiducia sau grevare.

Articolul 1431¹⁰⁵. Insolvabilitatea fiduciarului

Fiducia și masa patrimonială fiduciară nu sunt afectate de insolvabilitatea fiduciarului în privința masei patrimoniale personale a fiduciarului sau în privința unei alte mase patrimoniale fiduciare.

Secțiunea 2 Modificarea

Articolul 1431¹⁰⁶. Modificarea de către constituitor sau beneficiar

(1) Condițiile fiduciei pot fi modificate de către constituitor sau beneficiar în temeiul:

- a) dreptului oferit de către condițiile fiduciei;
- b) dreptul prevăzut de dispozițiile alin. (2).

(2) Constitutorul sau beneficiarul care au dreptul la rezoluțiunea fiduciei au un drept corespunzător de a modifica condițiile fiduciei în măsura în care ele se referă la masa patrimonială sau partea din ea, în privința căreia fiducia ar putea fi rezolvită.

(3) Pentru exercitarea de către mai mulți beneficiari a unui drept comun de a modifica condițiile fiduciei este necesar acordul lor în acest sens.

(4) Modificarea care urmează să producă efecte la decesul persoanei care exercită dreptul de modificare produce efecte doar dacă ea se exercită printr-o dispoziție testamentară.

(5) Modificarea produce efecte doar din momentul cînd notificarea scrisă este transmisă fiduciarilor.

Articolul 1431¹⁰⁷. Modificarea prin hotărîre judecătorească a condiției fiduciei privitoare la administrare

(1) La cererea oricărei părți la fiducie sau oricărei persoane îndreptățite să ceară executarea obligațiilor de fiduciar, instanța de judecată poate modifica o condiție a fiduciei privitoare la administrarea masei patrimoniale fiduciare dacă modificarea este susceptibilă de a promova o administrare mai eficientă și mai prudentă a masei patrimoniale.

(2) Modificarea în temeiul dispozițiilor alin. (1) nu poate afecta în mod semnificativ funcționarea condițiilor fiduciei care se aplică dispunerilor dacă instanța de judecată nu are împuternicirea de a modifica și acele condiții în temeiul următoarelor articole.

Articolul 1431¹⁰⁸. Modificarea prin hotărîre judecătorească a fiduciei cu beneficiari

(1) La cererea oricărei părți la fiducie sau oricărei persoane care ar beneficia dacă condiția, a cărei modificare se cere, ar fi exclusă, instanța de judecată poate modifica condiția fiduciei care acordă un drept la beneficiu sau o vocație la beneficiu unei persoane care:

- a) încă nu există; sau
- b) în prezent nu corespunde cu descrierea, așa ca atribuirea la o categorie de persoane, de care depinde dreptul.

(2) Aceeași regulă se aplică în cazul în care condiția fiduciei conferă un drept la beneficiu sau vocație la beneficiu la o dată mai târzie în viitor sau care este condiționat de survenirea unui eveniment improbabil.

Articolul 1431¹⁰⁹. Modificarea prin hotărîre judecătorească a fiduciei în scop de utilitate publică

(1) La cererea oricărei părți la fiducie sau a oricărei persoane îndreptățite să ceară executarea obligațiilor de fiduciar, instanța de judecătorească poate modifica condiția fiduciei constituită în scop de utilitate publică dacă, în rezultatul schimbării circumstanțelor, promovarea scopului prevăzut de către condiția fiduciei nu poate fi considerată ca fiind o folosire adecvată și eficientă a resurselor.

(2) Modificarea conform dispozițiilor alin. (1) trebuie să se facă în favoarea scopurilor generale sau particulare de utilitate publică pe care constituitorul le-ar fi ales în mod probabil dacă constituitorul ar fi constituit fiduciar după schimbarea circumstanțelor.

Articolul 1431¹¹⁰. Cesiunea dreptului la beneficiu

(1) Cu respectarea celorlalte alineate din prezentul articol, cesiunea dreptului la beneficiu este reglementată de către dispozițiile privind cesiunea de creanță.

(2) Cesiunii cu titlu gratuit i se aplică dispozițiile legale cu privire la donație.

Capitolul X RELAȚIILE CU TERȚII

Secțiunea 1

Debitorii fiduciei

Articolul 1431¹¹¹. Compensarea

Creanța fiduciarului față de debitorul fiduciei poate fi stinsă prin compensare doar cu creanța reciprocă pe care acest debitor o are în calitate de creditor al fiduciei sau de beneficiar.

Articolul 1431¹¹². Remiterea de datoria fiduciei

Remiterea de datorie făcută de fiduciar în folosul debitorului fiduciei, nu îl liberează pe acest debitor de datoria fiduciei dacă:

- a) remiterea de datorie este cu titlu gratuit și nu se încadrează în împuternicirile fiduciarului; sau
- b) remiterea de datorie este cu titlu oneros, iar debitorul cunoștea sau avea motive să cunoască că ea nu se încadrează în împuternicirile fiduciarului.

Articolul 1431¹¹³. Răspunderea donatarilor și a dobânditorilor de rea-credință

(1) În cazul în care fiduciarul înstrăinează un drept al fiduciei către un terț, iar înstrăinarea nu corespunde condițiilor fiduciei, fiducia este opozabilă dobânditorului dacă:

- a) înstrăinarea este cu titlu gratuit; sau
- b) dobânditorul cunoaște sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că înstrăinarea se face de către un fiduciar și că ea nu corespunde condițiilor fiduciei.

(2) Se consideră că dobânditorul trebuia, în mod rezonabil, să cunoască un fapt dacă:

- a) faptul ar fi fost evident în cadrul unei examinări prudente în mod rezonabil; și
- b) luând în considerare natura și valoarea dreptului, natura și costul unei asemenea examinări, și uzanțele, este echitabil și rezonabil de a aștepta că dobânditorul, în acele circumstanțe, trebuia să facă acea examinare.

(3) Dobânditorul căruia fiducia îi este opozabilă conform dispozițiilor alin. (1):

- a) poartă o obligație de restituire titularului masei patrimoniale fiduciare;
- b) are un drept corelativ de a i se restitui orice beneficiu acordat cu titlu de contraprestație.

(4) Cu toate acestea, fiducia încetează a fi opozabilă dobânditorului conform dispozițiilor alin. (1) dacă:

- a) contraprestația oferită de dobânditor face obiectul unei dispunerii în cadrul executării unei obligații de fiduciar; sau
- b) fiduciarul sau un terț satisface obligația de a restabili masa patrimonială fiduciară.

(5) Prezentul articol se aplică în mod corespunzător în cazul în care fiduciarul constituie în folosul unui terț un drept de garanție sau un alt drept limitat asupra dreptului fiduciei.

Articolul 1431¹¹⁴. Răspunderea pentru instigarea sau complicitatea la folosința ori dispunerea incorectă a masei patrimoniale fiduciare

(1) Răspunderea extracontractuală apărută din cauzarea prejudiciului cauzat altuia prin instigarea la neexecutarea obligațiilor va fi angajată cu adaptările prevăzute de dispozițiile alin. (2).

(2) Persoana care intenționat instigă fiduciarul la neexecutarea obligației de fiduciar sau intenționat ajută în acea neexecutare, poartă răspundere solidară cu fiduciarul dacă fiduciarului îi revine obligația de restabilire a masei patrimoniale fiduciare.

Articolul 1431¹¹⁵. Protecția terților care contractează cu fiduciarii

(1) Contractul încheiat de către un fiduciar cu încălcarea unei obligații de fiduciar cu o persoană care nu este parte la fiducie nu este nul sau anulabil doar pentru acest motiv.

(2) Persoana care nu este parte la fiducie și cunoaște toate circumstanțele de fapt relevante se poate baza pe textul unui document de fiducie și pe faptul că el este veridic.”.

651. Cartea a IV va avea următorul cuprins:

„CARTE A PATRA MOȘTENIREA

TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1432. Noțiunea de moștenire

(1) Moștenirea este transmiterea patrimoniului (masa succesorală) unei persoane fizice decedate (defunct, cel care a lăsat moștenirea) către una sau mai multe persoane (moștenitorii).

(2) Asupra cotei din masa succesorală a unui comoștenitor (cotă succesorală) se aplică regulile cu privire la moștenire.

(3) Moștenitorul dobândește drepturile patrimoniale și obligațiile defunctului cu excepția celor care prin natura lor sunt legate în mod inseparabil de persoana defunctului sau care potrivit legii nu se pot transmite de la o persoană la alta.

(4) În cazurile prevăzute de lege, drepturile patrimoniale sau nepatrimoniale legate în mod inseparabil de persoana defunctului trec la moștenitor.

Articolul 1433. Caracterele devoluțiunii moștenirii

Devoluțiunea moștenirii către moștenitorii defunctului este o transmisiune pentru cauză de moarte, universală, unitară și indivizibilă.

Articolul 1434. Temeiul moștenirii

(1) Moștenirea are loc în temeiul legii și/sau conform testamentului.

(2) În măsura în care cel care a lăsat moștenirea nu a dispus altceva prin testament, moștenirea trece la moștenitorii legali.

Articolul 1435. Momentul deschiderii moștenirii

Moștenirea se deschide la momentul decesului celui care a lăsat moștenirea, fie că este fizic constatat, fie că este declarat prin hotărâre judecătorească.

Articolul 1436. Locul deschiderii moștenirii

Locul deschiderii moștenirii este locul unde cel care a lăsat moștenirea își avea reședința obișnuită în momentul decesului, iar dacă această reședință obișnuită nu este cunoscută, locul de aflare a bunurilor sau a părții principale a acestora ca valoare.

Articolul 1437. Capacitatea succesorală

(1) Capacitatea succesorală este aptitudinea unei persoane de a moșteni.

(2) Orice persoană care are capacitate de folosință are și capacitate succesorală.

(3) Pot fi moștenitori doar persoanele fizice care sunt în viață la momentul deschiderii moștenirii sau persoanele juridice care existau la momentul deschiderii moștenirii.

(4) Copilul născut viu după deschiderea moștenirii se consideră că are capacitate succesorală la momentul deschiderii moștenirii dacă copilul a fost conceput înainte de momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1438. Comorienții și codecedații

(1) Persoanele cu vocație succesorală reciprocă sau unilaterală, care au murit fără a se putea stabili dacă una a supraviețuit alteia, se prezumă că au murit concomitent (comorienții și codecedații).

(2) Moștenirea lăsată de fiecare comorient sau codecedat va fi culeasă de proprii săi moștenitori și niciun defunct nu are dreptul la moștenirea celui alt sau a celorlalți defuncți.

Articolul 1439. Temeiurile de nedemnitare

(1) O persoană este exclusă de la moștenire în următoarele cazuri:

a) dacă l-a omorât pe cel care a lăsat moștenirea sau a săvârșit o tentativă de a-l omorâ;

b) dacă intenționat și ilegal l-a împiedicat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

c) dacă prin dol sau violență l-a determinat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

d) dacă în mod intenționat și ilegal a ascuns, alterat, distrus sau falsificat o dispoziție testamentară a celui care a lăsat moștenirea.

(2) Părintele care a fost decăzut din drepturile părintești în privința copilului, nu poate fi moștenitor legal al acelui copil.

Articolul 1440. Anularea dobândirii moștenirii de către moștenitorul nedemn

(1) Lipsirea de dreptul de moștenire a persoanei nedemne se face prin anularea dobândirii moștenirii de către acesta.

(2) Se poate cere anularea dobândirii moștenirii numai după deschiderea moștenirii. Anularea în privința unui moștenitor subsecvent poate fi făcută imediat după devoluțiunea moștenirii către moștenitorul prealabil.

(3) Acțiunii în anulare i se aplică termenele prevăzute de dispozițiile art. 1481.

Articolul 1441. Persoanele care au dreptul să introducă acțiunea în anulare

Are dreptul de a introduce acțiune în anulare a dobândirii moștenirii pentru nedemnitățe orice persoană în avantajul căreia poate servi înlăturarea moștenitorului nedemn, chiar dacă avantajul va surveni numai după înlăturarea altei persoane.

Articolul 1442. Depunerea cererii

(1) Prin acțiunea în anulare se cere declararea moștenitorului ca fiind nedemn.

(2) Consecințele anulării survin numai din momentul cînd hotărîrea judecătorească rămîne definitivă.

Articolul 1443. Înlăturarea nedemnității

Moștenitorul nu este nedemn dacă cel care a lăsat moștenirea, cunoscînd cauza de nedemnitățe, a întocmit un testament sau nu a modificat testamentul, deși a avut posibilitatea să o facă.

Articolul 1444. Efectele declarării moștenitorului nedemn

(1) În cazul declarării moștenitorului nedemn, se consideră că devoluțiunea în folosul său nu a avut loc. Dispozițiile legale privind posesorul masei succesoriale i se aplică moștenitorului nedemn.

(2) În locul moștenitorului nedemn vin la moștenire cei care ar fi moștenit dacă moștenitorul nedemn era decedat la data deschiderii moștenirii. Se consideră că devoluțiunea în folosul celor care vin în loc s-a produs la momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1445. Nedemnitățe a legatarului

Dacă legatarul este culpabil în săvîrșirea unei fapte prevăzute de dispozițiile art. 1439, creanța întemeiată pe legat poate fi anulată. Dispozițiile art. 1441, 1443 și art. 1480–1484 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1446. Decăderea de la moștenire

În sensul prezentei cărți, un succesibil decede de la moștenire dacă:

- a) el decedează înainte de data deschiderii moștenirii;
- b) este nedemn de a moșteni;
- c) a fost dezmoștenit prin dispoziție testamentară;
- d) a renunțat la moștenire.

Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător decăderii legatarului din dreptul asupra legatului.

TITLUL II MOȘTENIREA LEGALĂ

Articolul 1447. Cazul în care operează moștenirea legală

(1) Devoluțiunea moștenirii are loc conform dispozițiilor prezentei cărți (moștenirea legală) în măsura în care nu există un testament valabil.

(2) Dacă testamentul se referă doar la o parte din masa succesorală, devoluțiunea celeilalte părți a masei succesoriale are loc conform moștenirii legale.

Articolul 1448. Clasa întîi de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa întîi de moștenitori legali descendenții defunctului.

(2) Descendentul care este în viață la momentul deschiderii moștenirii, îi exclude de la moștenire pe ceilalți descendenți care se află în relații de rudenie cu defunctul prin intermediul primului.

(3) Locul descendentului care este decedat la momentul deschiderii moștenirii îl ocupă descendenții acestuia (reprezentarea succesorală).

(4) Copiii defunctului moștenesc în cote succesoriale egale.

(5) Copii care înlocuiesc părintele decedat conform dispozițiilor alin.(3), moștenesc în cote egale cota succesorală la care ar fi avut dreptul părintele decedat.

Articolul 1449. Clasa a doua de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a doua de moștenitori legali părinții defunctului și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii părinții sunt în viață, ei moștenesc numai în cote succesoriale egale.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii nu este în viață nici unul din părinții defunctului în locul celui decedat sunt chemați la moștenire descendenții părintelui în conformitate cu regulile aplicabile pentru moștenitorii de clasa întâi. În cazul în care părintele decedat nu are descendenți, unic moștenitor devine părintele supraviețuitor.

Articolul 1450. Clasa a treia de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a treia de moștenitori legali buneii și bunicile celui care a lăsat moștenirea și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii bunicul și bunica sunt în viață, moștenesc numai ei în cote succesoriale egale.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii nici unul din buneii nu este în viață, locul bunicului (bunicii) decedat este ocupat de descendenții acestuia. Dacă bunicul (bunica) decedat nu are descendenți, cota succesorală a acestuia trece la celălalt bunic din perechea respectivă, iar dacă acesta nu este în viață, la descendenții acestuia din urmă.

(4) Dacă la momentul deschiderii moștenirii o pereche de bunici nu este în viață și dacă aceștia nu au descendenți, atunci moștenesc ceilalți bunici care sunt în viață, iar dacă aceștia nu sunt în viață, descendenții acestora.

(5) În măsura în care descendenții ocupă locul părinților săi sau a ascendenților mai îndepărtați, se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la moștenitorii de clasa întâi.

Articolul 1451. Clasa a patra de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a patra de moștenitori legali străbuneii defunctului și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii străbunicul sau străbunica sunt în viață, moștenesc numai ei. Dacă sunt mai mulți, ei moștenesc în cote succesoriale egale indiferent de faptul dacă aparțin aceleiași linii sau liniilor diferite.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii străbunicii și străbunicele nu sunt în viață, moștenește acela dintre descendenți, care se află într-un grad de rudenie mai apropiat cu defunctul. În cazul în care mai mulți se află în același grad de rudenie, aceștia moștenesc în cote succesoriale egale.

Articolul 1452. Clasa a cincea de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a cincea de moștenitori legali și strămoșii mai îndepărtați ai defunctului și descendenții acestora.

(2) Dispozițiile art. 1451 alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1453. Rudenia concomitentă pe linii diferite de rudenie

Persoana care este moștenitor de clasa întâi, a doua sau a treia concomitent pe linii diferite de rudenie primește cota succesorală care îi revine în baza fiecărei rudenii. Fiecare cotă se consideră o cotă succesorală distinctă.

Articolul 1454. Ordinea claselor

Clasele de moștenitori sunt chemate să culeagă moștenirea numai câte una, în ordinea stabilită de prezentul cod, începând cu clasa întâi.

Articolul 1455. Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor

(1) Soțul supraviețuitor este moștenitor legal și în concurs cu clasa întâi de moștenitori are dreptul la 1/4 din moștenire, indiferent de numărul descendenților.

(2) În concurs cu clasa a doua de moștenitori sau cu bunicii, soțul supraviețuitor are dreptul la 1/2 din moștenire, indiferent de numărul moștenitorilor. Dacă sunt în viață atât bunici cât și descendenți ai bunicilor, soțul supraviețuitor de asemenea primește cota din cealaltă cotă succesorală de 1/2 care conform art. 1450 ar fi trebuit să revină descendenților.

(3) Stabilirea cotei succesoriale ce i se cuvine soțului supraviețuitor se face cu preferință față de stabilirea cotelor succesoriale a moștenitorilor cu care acesta concurează.

(4) În lipsa moștenitorilor de clasa întâi și a doua și dacă bunicii nu sunt în viață, sau dacă aceștia au renunțat la moștenire sau au fost declarați nedemni, soțul supraviețuitor culege întreaga moștenire.

Articolul 1456. Preciputul soțului supraviețuitor

(1) În cazul în care soțul supraviețuitor vine la moștenirea legală alături de moștenitorii de clasa a doua sau cu bunicii, acesta primește cu titlu de preciput, în afară de cota sa succesorală, mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților, cu excepția cazului în care acestea sunt accesorii ale unui imobil și nu pot fi separate fără a deteriora imobilul. În cazul în care soțul supraviețuitor vine la moștenirea legală alături de moștenitorii de clasa întâi el poate, de asemenea, primi obiectele indicate în măsura în care acestea sunt necesare pentru menținerea gospodăriei.

(2) Referitor la preciput se aplică regulile privind legatele.

Articolul 1457. Decăderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni

(1) Soțul supraviețuitor este exclus de la moștenire dacă la data deschiderii moștenirii:

a) cel care a lăsat moștenirea a depus o acțiune de divorț, a recunoscut acțiunea în divorț depusă de celălalt soț sau a depus cerere de divorț conform legii;

b) căsătoria este declarată nulă prin hotărârea judecătorească sau există temeiuri pentru nulitatea căsătoriei și a fost intentată o acțiune de divorț.

(2) Dreptul la întreținere al soțului supraviețuitor rămîne neatins.

Articolul 1458. Dreptul de moștenire al soțului în temeiul rudeniei

În cazul în care soțul face parte din cercul rudelor chemate la succesiune, el moștenește și în temeiul acestui titlu. Cota succesorală dobândită în temeiul rudeniei este considerată o cotă succesorală distinctă.

Articolul 1459. Consecințele majorării cotei succesorale

Dacă unul din moștenitorii legali decede de la moștenire înainte sau după deschiderea moștenirii și, în rezultat, cota succesorală a unui alt moștenitor legal se majorează, cota cu care s-a majorat cota succesorală a ultimului este considerată o cotă succesorală distinctă în privința legatelor sau sarcinilor testamentare cu care este grevat acest moștenitor sau moștenitorul decăzut de la moștenire, precum și în privința obligației de raport.

Articolul 1460. Dreptul statului la moștenire

În cazul în care defunctul nu are rude și nici soț supraviețuitor sau aceștia nu pot moșteni din anumite motive, moștenitor legal este statul.

TITLUL III MOȘTENIREA TESTAMENTARĂ

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1461. Noțiunea testamentului

Testamentul este actul unilateral, personal și revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viață.

Articolul 1462. Întocmirea testamentului personal de testator

(1) Întocmirea testamentului prin reprezentant nu se admite.

(2) Două sau mai multe persoane nu pot testa prin același testament una în favoarea alteia sau în favoarea unui terț.

(3) Testatorul nu poate dispune pentru cauză de moarte astfel, încât valabilitatea sau nevalabilitatea dispozițiilor să depindă de voința unui terț.

(4) Testatorul nu poate împuternici un terț să determine persoana în favoarea căreia să fie prestat legatul și să determine bunurile care urmează să fie transmise în executarea legatului.

Articolul 1463. Secretul testamentului

(1) Persoana abilitată cu autentificarea testamentului, martorii și persoanele ce semnează testamentul nu au dreptul să divulge informațiile privind conținutul testamentului pînă la data deschiderii moștenirii.

(2) Notarul public sau persoana abilitată cu autentificarea testamentului sunt obligate să prevină martorul și persoana ce semnează testamentul despre necesitatea respectării secretului testamentului.

Articolul 1464. Capacitatea minorului de a dispune prin testament

Minorul poate testa odată cu atingerea vârstei de 16 ani. În acest caz, minorul nu are nevoie de consimțămîntul părinților sau curatorului pentru a întocmi un testament.

Articolul 1465. Incapacitatea de a primi beneficii prin testament

(1) Sunt anulabile dispozițiile testamentare în favoarea:

- a) notarului sau altei persoane care, conform legii, a autentificat testamentul;
- b) interpretului care a participat la procedura de autentificare a testamentului;
- c) martorilor menționați în dispozițiile art. 1488, 1490, 1498 sau art. 1499;
- d) persoanelor care au acordat, în mod legal, asistență juridică la redactarea testamentului;
- e) preoților care au asistat pe testator din punct de vedere religios în cursul ultimei boli;
- f) medicilor, farmaciștilor și altui personal medical, care l-au îngrijit pe testator în cursul bolii din cauza căreia a survenit decesul, precum și instituția medicală pentru care lucrează aceștia.

(2) Sunt exceptate de la interdicțiile prevăzute de dispozițiile alin.(1):

- a) dispozițiile privind remunerarea, dacă sunt potrivite cu starea materială a testatorului și cu serviciile prestate de moștenitor;
- b) dispozițiile făcute în favoarea persoanei care are vocație succesorală în calitate de moștenitor legal.

Articolul 1466. Dezmoștenirea

Testatorul poate dezmoșteni prin testament, rudele și/sau soțul, fără a desemna moștenitor. Dreptul la rezervă succesorală rămîne neafectat.

Articolul 1467. Testament în folosul moștenitorilor legali

(1) Dacă testatorul a desemnat prin testament moștenitorii legali, fără a indica numele acestora, persoanele, care la deschiderea moștenirii ar fi fost chemate la moștenire legală, se consideră chemate la moștenire în cotele succesoriale ce le revin în conformitate cu legea.

(2) În cazul în care desemnarea prin testament în calitate de moștenitor este stabilită în dependență de o condiție suspensivă sau cu indicarea termenului la care se începe calitatea de moștenitor, iar condiția se împlinește sau termenul începe să curgă numai după deschiderea moștenirii, în caz de dubii, se consideră desemnată persoana care ar fi devenit moștenitor în cazul în care cel care a lăsat moștenirea ar fi decedat la data împlinirii condiției sau a începerii termenului.

Articolul 1468. Rudele testatorului

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitori rudele sale fără a indica numele acestora, în caz de dubii, rudele, care la momentul deschiderii moștenirii ar fi fost chemate la moștenire legală, se consideră chemate la moștenire în cotele ce le revin în conformitate cu legea. Dispozițiile art. 1467 alin.(2) se aplică.

Articolul 1469. Copiii testatorului

Dacă testatorul a desemnat în calitate de moștenitori pe copiii săi fără a indica numele lor, iar unul dintre copii este decedat la data întocmirii testamentului și a lăsat după sine rude descendente, atunci, în caz de dubiu, se consideră că descendenții sunt desemnați moștenitori în măsura în care ei ar fi moștenit în baza dreptului de reprezentare în cazul moștenirii legale (art. 1448).

Articolul 1470. Descendenții testatorului

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitor pe un descendent și ultimul a decăzut de la moștenire, în caz de dubii, se consideră că descendenții acestuia din urmă sunt desemnați moștenitori în măsura în care aceștia ar fi moștenit în baza dreptului de reprezentare în cazul moștenirii legale (art. 1448).

Articolul 1471. Descendenții terțului

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitor descendenții unui terț, fără a indica numele acestora, în caz de dubii, se consideră că nu sunt desemnați în calitate de moștenitori descendenții care nu sunt concepuți la momentul deschiderii moștenirii sau la momentul împlinirii condiției suspensive sau a începerii curgerii termenului, dacă condiția se împlinește sau termenul începe să curgă numai după deschiderea moștenirii.

Articolul 1472. Grupul de persoane

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitori persoanele de o anumită categorie sau persoanele care se află cu el în relații de serviciu sau de afaceri, fără a indica numele acestora, în caz de dubii, se consideră că sunt desemnați moștenitori persoanele, care aparțin categoriei indicate sau se află cu testatorul în relațiile indicate la deschiderea moștenirii.

Articolul 1473. Caracterul echivoc al desemnării moștenitorilor

Dacă testatorul a desemnat ca moștenitor persoana prin astfel de particularități, care pot fi atribuite câtorva persoane și este imposibil de a stabili pe cine concret testatorul l-a desemnat, atunci toate aceste persoane se consideră moștenitori cu dreptul la cote succesoriale egale.

Articolul 1474. Testamentul în folosul persoanelor social vulnerabile

Dacă testatorul a dispus în folosul persoanelor social vulnerabile fără a indica numele lor, în caz de dubiu, se consideră moștenitor unitatea administrativ teritorială de nivelul întâi de la locul deschiderii moștenirii, ultima fiind obligată să împartă bunurile testate persoanelor social vulnerabile.

Articolul 1475. Dispoziția sub condiție suspensivă

Dacă testatorul a dispus sub condiție suspensivă, în caz de dubii, se consideră că dispoziția testamentară produce efecte doar în cazul împlinirii condiției în timpul vieții beneficiarului dispoziției testamentare.

Articolul 1476. Dispoziția sub condiție rezolutorie

Se consideră făcută, în caz de dubii, sub condiție rezolutorie dispoziția în baza căreia testatorul a impus gratificatului obligația de a săvârși anumite acțiuni pe o durată nedeterminată sau de a se abține de la săvârșirea anumitor acțiuni, cu condiția că săvârșirea acțiunilor sau abținerea de la săvârșirea acțiunilor sunt la discreția gratificatului.

Articolul 1477. Condiția în favoarea unui terț

În cazul în care condiția, în dependență de care s-a făcut dispoziția, favorizează un terț, în caz de dubii, se consideră că condiția s-a realizat, dacă terțul refuză cooperarea necesară pentru realizarea condiției.

Articolul 1478. Caducitatea dispoziției testamentare în folosul soțului

(1) Dispoziția testamentară prin care testatorul a desemnat moștenitor soțul său este caducă în cazul în care căsătoria este nulă sau a fost desfăcută înaintea decesului testatorului. Se asimilează desfacerii căsătoriei cazul în care la momentul decesului testatorul depusese o acțiune de divorț, a recunoscut acțiunea în divorț depusă de celălalt soț sau a depus cerere de divorț conform legii. Aceiași regulă se aplică și în cazul în care testatorul putea cere nulitatea căsătoriei și a intentat o acțiune în acest sens.

(2) Dispoziția testamentară nu este caducă, dacă este de presupus că testatorul ar fi făcut-o și în condițiile indicate mai sus.

Articolul 1479. Anulabilitatea din cauza erorii sau violenței

(1) Dispoziția testamentară este anulabilă în măsura în care testatorul a fost în eroare privind conținutul manifestării sale de voință sau nu avea, în genere, intenția de a face o manifestare de voință cu un asemenea conținut și este de presupus că, cunoscând starea lucrurilor, el nu ar fi făcut o asemenea manifestare de voință.

(2) Această regulă se aplică și atunci când manifestarea de voință a fost făcută sub influența presupunerii sau așteptării greșite că anumite circumstanțe se vor întâmpla sau nu se vor întâmpla, sau a fost ilicit determinat la aceasta prin violență.

Articolul 1480. Persoana care are dreptul de cere anularea

(1) Dispoziția testamentară poate fi anulată numai de persoana care nemijlocit va beneficia din anularea dispoziției testamentare.

(2) Dacă, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1479, eroarea se referă doar la o persoană determinată și ultima are dreptul să ceară anularea testamentului sau ar fi avut acest drept dacă ar fi fost în viață la momentul deschiderii moștenirii, nimeni în afară de această persoană nu are dreptul să ceară anularea dispoziției.

Articolul 1481. Termenul de prescripție al acțiunii în anulare

(1) Termenul de prescripție al acțiunii în anulare este de 1 an.

(2) Termenul de prescripție se calculează din momentul când persoana îndreptățită a aflat despre existența temeiurilor de anulabilitate. Dispozițiile legale privind suspendarea cursului prescripției se aplică în mod corespunzător.

(3) Acțiunea în anulare nu poate fi înaintată după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

Articolul 1482. Excepția de anulabilitate

În cazul în care o dispoziție testamentară, prin care s-a constituit o obligație de a presta, este anulabilă, persoana grevată poate refuza executarea prestației chiar dacă anularea este exclusă conform dispozițiilor art. 1481.

Articolul 1483. Interpretarea dispoziției testamentare

(1) Dispoziția testamentară se interpretează conform voinței reale a testatorului.

(2) În cazul în care conținutul unei dispoziții testamentare permite mai multe interpretări, în caz de dubii, prioritate are interpretarea care permite ca dispoziția să producă efecte.

(3) În caz de necesitate, notarul public care desfășoară procedura succesorală poate cere instanței de judecată să pronunțe hotărâre judecătorească de interpretare a dispoziției testamentare.

Articolul 1484. Nulitatea unei dispoziții

Nulitatea unei dispoziții incluse în testament, atrage nulitatea celorlalte dispoziții numai în cazul în care este de presupus că fără dispoziția nulă testatorul nu ar fi făcut nici celelalte dispoziții.

Articolul 1485. Rezerva privind completarea

Dacă dispoziția testamentară este făcută sub rezerva că va fi completată, iar completarea nu a mai avut loc, dispoziția va fi totuși valabilă, cu excepția cazului în care testatorul a condiționat valabilitatea ei de eventuala completare.

Capitolul II

ÎNTOCMIREA TESTAMENTULUI

Articolul 1486. Forma testamentului

(1) Sub sancțiunea nulității, testamentul poate fi întocmit doar în una din formele prevăzute de dispozițiile prezentului capitol.

(2) Un testament nul din cauza unui viciu de formă produce efecte dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru altă formă testamentară.

Articolul 1487. Redactarea testamentului

(1) Testamentul poate fi redactat de către testator personal sau, la cererea acestuia, de către notarul public ori de către persoanele abilitate cu autentificarea testamentului.

(2) Testamentul redactat de către notarul public sau persoanele abilitate cu asemenea funcții trebuie să exprime manifestarea de voință a testatorului și să fie semnat de testator numai după ce acesta a luat cunoștință de conținutul testamentului.

Articolul 1488. Semnarea testamentului de către alte persoane

(1) Dacă testatorul nu poate semna testamentul, atunci, la solicitarea lui, testamentul va fi semnat de o altă persoană a cărei identitate se stabilește de către notarul public în prezența a doi martori. În testament se va indica motivul neseemnării de către testator a testamentului, numele, prenumele, domiciliul persoanei care a semnat testamentul, precum și actul de identitate al acesteia.

(2) Persoana care asistă în calitate de martor, precum și persoana care este avantajată prin testament, nu poate semna testamentul din numele testatorului.

Articolul 1489. Utilizarea mijloacelor tehnice la redactarea testamentului

La redactarea testamentului autentic pot fi utilizate orice mijloace tehnice, însă semnătura în testament trebuie să fie executată de către testator personal cu excepțiile prevăzute de lege.

Articolul 1490. Testamentul persoanei surde, nevăzătoare, cu alte deficiențe fizice sau analfabete

(1) Dacă persoana este surdomută, mută, nevăzătoare sau analfabetă, testamentul trebuie întocmit în prezența a doi martori și a unei persoane care poate comunica cu această persoană, prin semnătură confirmând manifestarea de voință a testatorului.

(2) Dacă testatorul este analfabet sau din cauza unei maladii sau a unor deficiențe fizice sau din alte motive nu poate personal să citească testamentul, atunci textul va fi citit de un martor în prezența testatorului și a celuilalt martor, despre ce în testament se va

face mențiune cu indicarea motivelor de imposibilitate a citirii testamentului de către testator.

Articolul 1491. Martorii testamentului

(1) Martor la redactarea și autentificarea testamentului poate fi orice persoană care are capacitatea de a întocmi de sine stătător propriul testament, cu excepția că nu pot avea calitatea de martor:

- a) persoana care a semnat testamentul în numele testatorului;
- b) notarul public sau alta persoană care, în condițiile legii, autentifică testamentul;
- c) persoana în favoarea căreia este întocmit testamentul, rudele acesteia pînă la gradul trei inclusiv și soțul acesteia;
- d) neștiutorii de carte și alte persoane inapte să citească testamentul;
- e) persoanele cu antecedente penale pentru faptele prevăzute de dispozițiile art. 312, 314 sau 352¹ din Codul penal;
- f) persoanele care nu posedă limba în care este întocmit testamentul;
- g) persoana desemnată executor testamentar în testament.

Articolul 1492. Testamentele ordinare și privilegiate

(1) Testamentul ordinar poate fi olograf sau autentic.

(2) Testamentul privilegiat poate fi întocmit în situații speciale sau de urgență prevăzute în prezentul capitol.

Articolul 1493. Testamentul olograf

(1) Testatorul poate întocmi în mod personal testamentul prin declarație scrisă și subsemnată de el (testament olograf).

(2) Testatorul trebuie să menționeze în testament data (ziua, luna și anul) în care a scris testamentul.

(3) Semnătura va conține prenumele și numele de familie ale testatorului. Dacă testatorul semnează în alt mod și această semnătură este suficientă pentru stabilirea identității sale și a seriozității declarației testatorului, atunci o asemenea semnătură nu afectează valabilitatea testamentului.

(4) Persoana care nu știe să citească nu poate întocmi un testament conform dispozițiilor alin.(1)-(3).

(5) Testamentul întocmit conform alin.(1) care nu conține data întocmirii, generînd astfel îndoieli cu privire la valabilitatea sa, se consideră valabil numai dacă stabilirea momentului întocmirii este posibilă în alt mod.

(6) Ștersăturile, modificările sau completările, care aparțin testatorului trebuie datate și semnate de către testator, dacă ele cuprind dispoziții testamentare noi față de redactarea inițială.

Articolul 1494. Păstrarea testamentului olograf

Testamentul întocmit conform dispozițiilor art. 1493 trebuie să fie luat la păstrare, la cererea testatorului, de către notarul public competent conform dispozițiilor art. 1501 și 1502. În acest caz, testatorului i se eliberează o dovadă de depunere.

Articolul 1495. Deschiderea testamentului olograf

(1) Înainte de a fi executat, testamentul olograf se va prezenta unui notar pentru a fi vizat spre neschimbare.

(2) În cadrul procedurii succesoriale, notarul public procedează, în condițiile legii speciale, la deschiderea și validarea testamentului olograf și îl depune în dosarul succesoral. Deschiderea testamentului și starea în care se găsește se constată prin proces-verbal.

(3) Cei interesați pot primi, după vizarea spre neschimbare, pe cont propriu, copii legalizate ale testamentului olograf.

(4) După finalizarea procedurii succesoriale, originalul testamentului se predă moștenitorilor, potrivit înțelegerii dintre ei, iar în lipsa acesteia, persoanei desemnate prin hotărâre judecătorească.

Articolul 1496. Testamentul autentic

(1) Testamentul autentic este testamentul autentificat de notarul public, potrivit dispozițiilor legale.

(2) Testamentul se întocmește de un notar în baza declarației verbale a testatorului în fața notarului sau atunci când testatorul predă notarului un text, declarând că acesta este testamentul său.

(3) Testamentele cetățenilor Republicii Moldova care se află în străinătate de asemenea pot fi autentificate de către reprezentantul misiunii diplomatice sau consulul oficiului consular în ordinea stabilită de lege.

Articolul 1497. Testamentele privilegiate întocmite în situații speciale

Constituie testamente privilegiate întocmite în situația specială prevăzută la dispozițiile art. 1498 alin.(1):

a) testamentele persoanelor aflate pentru tratament la spitale, alte instituții curativo-profilactice staționare, în sanatorii sau care locuiesc în instituțiile de protecție socială, autentificate de medicii șef sau adjuncții lor pe problemele medicale sau de medici de gardă a acestor spitale, instituții curativo-profilactice, sanatorii, precum și de directorii sau medicii șef sau adjuncții lor ai instituțiilor de protecție socială;

b) testamentele persoanelor aflate în expediții de cercetare, autentificate de șefii expedițiilor;

c) testamentele militarilor, iar în punctele de dislocare a unităților militare, formațiunilor, instituțiilor și instituții de învățământ militar, unde nu este notar sau alte organe ce îndeplinesc acte notariale, precum și testamentele persoanelor civile care lucrează în aceste unități, ale membrilor familiilor lor și ale membrilor familiilor militarilor autentificate de comandanții acestor unități, formațiuni sau instituții de învățământ;

d) testamentele persoanelor aflate în locurile de detențiune, autentificate de șefii penitenciarelor sau adjuncții lor;

e) testamentele persoanelor, aflate la bordul navelor maritime și navelor de navigație internă, care navighează sub pavilionul Republicii Moldova, autentificate de comandantul acestor nave. Dacă vasul se află într-un port al Republicii Moldova sau într-un port străin, în care se află un agent diplomatic sau consular al Republicii Moldova, această formă de testare nu poate fi aplicată;

f) testamentele autentificate de secretarii consiliilor locale în condițiile legii.

Articolul 1498. Condițiile întocmirii testamentelor privilegiate în situații speciale

(1) Testatorul poate întocmi testamentul privilegiat conform dispozițiilor art. 1497 doar dacă există temeri că testatorul va deceda înainte de a putea întocmi testamentul în fața unui notar.

(2) Autentificarea se face în prezența a doi martori. Pentru întocmirea testamentului se aplică dispozițiile art. 1496, precum și dispozițiile legale care reglementează întocmirea actelor notariale. Persoana prevăzută de dispozițiile art. 1497 preia funcția de notar. Textul scris trebuie semnat și de către martori.

(3) Autentificarea testamentului este nulă, dacă aduce un avantaj juridic:

a) persoanei care autentifică testamentul;

b) soțului sau fostului soț al persoanei care autentifică testamentul;

c) partenerului de viață sau fostului partener de viață al persoanei care autentifică testamentul;

d) unei persoane care este sau a fost, față de persoana care autentifică testamentul rudă în linie dreaptă sau afin ori rudă în linie colaterală pînă la al treilea grad de rudenie inclusiv sau afin pînă la al doilea grad inclusiv.

(4) Temerea, că întocmirea testamentului în fața unui notar nu va mai fi posibilă, trebuie menționată în testament. Testamentului nu se anulează doar fiindcă temerea a fost nejustificată.

(5) Persoanele indicate la de dispozițiile art. 1497 trebuie să atragă atenția testatorului, că testamentul își va pierde valabilitatea, dacă testatorul supraviețuiește după expirarea termenului prevăzut de dispozițiile art. 1500 alin.(1) și (2). Persoana respectivă va menționa în registru și în testament, că a făcut această atenționare.

(6) Dacă la formularea textului referitor la întocmirea testamentului menționat la alineatele de mai sus apar vicii de formă, însă se consideră că testamentul redă cu certitudine și în mod sigur cele declarate de testator, atunci viciul de formă nu împiedică efectul autentificării.

Articolul 1499. Testamentul privilegiat întocmit în situații de urgență

(1) Persoana care din motive excepționale, este izolată (închis) în așa fel, încît întocmirea unui testament în fața unui notar nu este posibilă sau este dificilă, poate întocmi testamentul în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1497 și 1498 sau prin declarație verbală în prezența a trei martori.

(2) Persoana care se află într-un pericol iminent, încît este evident că nu este posibilă întocmirea unui testament în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1497 și 1498, poate testa prin declarație verbală în prezența a trei martori.

(3) Dacă testamentul se întocmește prin declarație verbală în prezența a trei martori, despre aceasta trebuie să se redacteze un înscris. Dispozițiile legale referitoare la autentificarea notarială se aplică în mod corespunzător. Înscrisul poate fi întocmit și în altă limbă decît limba de stat. Testatorul și martorii trebuie să înțeleagă suficient de bine limba în care se întocmește înscrisul respectiv. Acest fapt se va menționa în înscris, dacă acesta este întocmit în altă limbă decît limba de stat.

Articolul 1500. Termenul de valabilitate a testamentelor privilegiate

(1) Testamentul privilegiat, fie că este întocmit conform dispozițiilor art. 1497 și 1498 sau conform dispozițiilor art.1499, se consideră că nu a fost întocmit dacă de la întocmire au trecut 3 luni, iar testatorul este încă în viață.

(2) Curgerea termenului este suspendată pînă la momentul cînd testatorul are posibilitatea să întocmească un testament în fața unui notar.

(3) Dacă, după expirarea termenului, testatorul este declarat decedat sau se stabilește momentul decesului său conform dispozițiilor Codului de procedură civilă, atunci testamentul își păstrează valabilitatea, dacă termenul încă nu expirase la momentul, la care testatorul, conform informației deținute, era încă în viață.

Articolul 1501. Autoritatea competentă pentru păstrarea testamentului

(1) Notarul public este competent pentru păstrarea testamentului.

(2) Competența teritorială revine:

a) notarului în circumscripția căruia își are sediul notarul public în fața căruia a fost întocmit testamentul;

b) notarul public în circumscripția căruia se află sediul persoanelor prevăzute de dispozițiile art. 1497, dacă testamentul a fost întocmit în fața lor;

c) oricare notar — în cazul testamentelor olografe.

(3) Testamentul privilegiat întocmit conform art. 1497 lit. e) se va preda agentului diplomatic sau consular din primul port în care va ancora vasul pentru a fi trimis în țară la notarul public de la reședința obișnuită a testatorului. Dacă vasul a ancorat într-un port al Republicii Moldova, ambele exemplare ale testamentului vor fi expediate prin organele portuare notarului de la reședința obișnuită a testatorului.

(4) Testatorul poate cere în orice moment ca testamentul să fie păstrat la alt notar.

Articolul 1502. Acceptarea spre păstrare

(1) Acceptarea spre păstrare precum și restituirea testamentului se dispun și se efectuează de către notarul public.

(2) În orice caz, testatorului i se emite o dovadă de depunere. Notarul public semnează și aplică ștampila pe dovada de depunere.

Articolul 1503. Transmiterea testamentului

(1) Persoana care are în posesie un testament ce nu a fost depus spre păstrare la o autoritate competentă, îi incumbă obligația, neîntîrziat, după ce află despre decesul testatorului, să predea testamentul notarului care desfășoară procedura succesorală.

(2) Dacă un testament se află la păstrare la o altă autoritate decît notarul public, atunci această autoritate va preda notarului testamentul după moartea testatorului. În cazul în care află despre testament, notarul public va face demersurile necesare pentru obținerea acestuia.

Articolul 1504. Deschiderea testamentului de către notarul public

(1) În cazul în care notarul public are dovezi suficiente despre decesul testatorului, el va stabili un termen pentru deschiderea testamentului, pe care îl are la păstrare. La termenul stabilit trebuie chemați moștenitorii legali ai testatorului, precum și celelalte persoane care un interes legitim.

(2) La expirarea termenului indicat se deschide testamentul, se citește celor interesați și, dacă aceștia o cer, li se prezintă testamentul. Citirea testamentului poate să

nu mai aibă loc dacă acesta se prezintă. De asemenea, testamentul nu se citește dacă la termen nu se prezintă nici o persoană care are interes legitim.

(3) Despre deschiderea testamentului se întocmește proces-verbal. În cazul în care testamentul a fost sigilat, se va menționa în procesul-verbal, dacă sigiliul era intact.

Articolul 1505. Deschiderea de către un alt notar

Dacă o altă persoană decât notarul public care desfășoară procedura succesorală are testamentul la păstrare, acesteia îi incumbă obligația să deschidă testamentul. Testamentul, precum și o copie legalizată a procesului-verbal de deschidere a testamentului vor fi remise notarului de la locul deschiderii moștenirii. Notarul public va păstra o copie legalizată a testamentului.

Articolul 1506. Înștiințarea persoanelor care au interes legitim

Notarul public care desfășoară procedura succesorală trebuie să notifice persoanele care au interes legitim, care nu au fost prezente la deschiderea testamentului, despre dispozițiile testamentare care le privește.

Articolul 1507. Nulitatea interdicției de a deschide

Este nulă dispoziția testatorului prin care acesta interzice ca testamentul să fie deschis imediat după decesul său.

Articolul 1508. Termenul deschiderii

Dacă un testament se află mai bine de 20 de ani la păstrare la o autoritate competentă, aceasta va dispune din oficiu cercetări pentru a stabili, dacă testatorul este încă în viață. Dacă din cercetări nu rezultă că testatorul este încă în viață, testamentul urmează a fi deschis. Dispozițiile art. 1504-1506 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1509. Luarea de cunoștință cu conținutul testamentului

După deschiderea testamentului persoana care poate dovedi că are un interes legitim, este îndreptățită să citească conținutul unui testament și să ceară o copie după testament. La cerere, copia se va legaliza de către notarul public.

Capitolul III

DESEMNAREA MOȘTENITORULUI

Articolul 1510. Reguli generale de interpretare a desemnării

(1) Dacă testatorul a testat unei persoane întreaga masă succesorală sau o parte din masa succesorală, o asemenea dispoziție se consideră ca desemnare a moștenitorului, chiar dacă această persoană nu a fost numită moștenitor.

(2) În cazul în care persoanei i-a fost lăsat un anumit bun, în caz de dubii aceasta nu este recunoscută moștenitor, chiar dacă a fost numită moștenitor.

Articolul 1511. Acordarea cotei succesorală

(1) Dacă testatorul a desemnat numai un moștenitor și i-a acordat numai o cotă succesorală, la moștenirea celeilalte cote succesorală sunt chemați moștenitorii legali.

(2) Aceeași regulă se aplică și în cazul în care testatorul a desemnat câțiva moștenitori, dar fiecăruia i-a acordat o cotă succesorală și în sumă aceste cote nu epuizează masa succesorală.

Articolul 1512. Majorarea cotelor succesorală

Dacă conform intențiilor testatorului, moștenitorii desemnați trebuie să fie unicii moștenitori, cotele succesoriale ale acestora se majorează proporțional în cazul în care fiecăruia i-a fost atribuită o cotă succesorală și în sumă aceste cote succesoriale nu epuizează masa succesorală.

Articolul 1513. Diminuarea cotelor succesoriale

Dacă fiecărui moștenitor i-a fost atribuită o cotă succesorală determinată și suma cotelor succesoriale depășește mărimea masei succesoriale, cotele succesoriale ale moștenitorilor se diminuează proporțional.

Articolul 1514. Nedeterminarea cotelor succesoriale

În cazul în care au fost desemnați câțiva moștenitori fără indicarea cotelor succesoriale, aceștia sunt considerați desemnați în cote succesoriale egale, dacă art. 1467-1470 nu prevăd altceva.

Articolul 1515. Testarea unei părți de moștenire în cote succesoriale

(1) Dacă din câțiva moștenitori unora le sunt testate anumite cote succesoriale, iar celorlalți moștenitori nu le sunt determinate cotele succesoriale, ultimii primesc partea rămasă din masa succesorală în cote succesoriale egale.

(2) Dacă toată masa succesorală a fost testată în cote succesoriale, aceste cote trebuie diminuate proporțional astfel încât fiecare dintre moștenitorii desemnați fără atribuirea cotelor succesoriale să primească atît cît a primit moștenitorul căruia i-a fost atribuită cea mai mică cotă succesorală.

Articolul 1516. Cota succesorală comună

În cazul în care mai multor moștenitori le-a fost atribuită aceeași cotă succesorală (cota succesorală comună), față de cota succesorală comună se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1512-1515.

Articolul 1517. Acrescămîntul

(1) În cazul în care masa succesorală a fost testată cîtorva moștenitori astfel încât aceștia îi înlătură integral pe moștenitorii legali și unul din ei decede de la moștenire pînă sau după deschiderea moștenirii, cota succesorală a acestuia se distribuie proporțional între ceilalți moștenitori testamentari. Dacă unora din câțiva moștenitori le-a fost atribuită o cotă succesorală comună aceștia au în primul rînd dreptul de acrescămînt.

(2) În cazul în care cotele succesoriale ale moștenitorilor testamentari includ numai o parte din masa succesorală și la moștenirea celeilalte părți sunt chemați moștenitorii legali, moștenitorii testamentari au dreptul de acrescămînt atunci cînd le-a fost atribuită o cotă succesorală comună.

(3) Testatorul poate exclude acrescămîntul.

Articolul 1518. Cota succesorală prin acrescămînt

Cota succesorală care se dobîndește de moștenitori în baza acrescămîntului este considerată o cotă succesorală distinctă din masa succesorală în privința legatelor și sarcinilor, care grevează cota succesorală a acestuia sau a moștenitorului decăzut de la moștenire, precum și în procesul de raport al donațiilor.

Articolul 1519. Substituția

(1) Pentru cazul în care moștenitorul va deceda de la moștenire pînă sau după deschiderea moștenirii, testatorul este în drept să desemneze în locul lui un alt moștenitor (substituit).

(2) La desemnarea substituitului pentru cazul în care primul moștenitor desemnat nu va putea fi moștenitor sau pentru cazul cînd acesta nu va dori să fie moștenitor, în caz de dubii, se consideră că desemnarea este valabilă în ambele cazuri.

Articolul 1520. Desemnarea reciprocă în calitate de substituit

(1) Dacă moștenitorii se substituie în mod reciproc sau dacă pentru unul dintre moștenitori restul moștenitorilor au calitatea de substituenți, în caz de dubii se prezumă, că aceștia sunt desemnați substituiți în corespundere cu cotele succesoriale.

(2) Dacă toți moștenitorii sunt în raporturile reciproce substituiți, acei moștenitori, cărora le-a fost testată o cotă succesorală comună, în caz de dubii sunt chemați la moștenirea acestei cote succesoriale în calitate de substituiți în primul rînd.

Articolul 1521. Substituția și acrescămîntul

Dreptul de substituție este prioritar față de dreptul la acrescămînt.

Capitolul IV

DESEMNAREA MOȘTENITORULUI SUBSECVENT

Articolul 1522. Moștenitorul subsecvent

(1) Testatorul poate desemna un moștenitor astfel încît persoana devine moștenitor (moștenitorul subsecvent) doar după ce o altă persoană a fost în prealabil moștenitor (moștenitorul prealabil).

(2) Unui moștenitor subsecvent nu i se poate desemna, la rîndul său, un alt moștenitor subsecvent.

(3) Dispozițiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu dispozițiile legale privitoare la fiducie, astfel încît testatorul se consideră un constituitor, moștenitorul prealabil se consideră fiduciar, iar moștenitorului subsecvent se consideră beneficiar al fiduciei.

Articolul 1523. Moștenitorul subsecvent neconceput

(1) Dacă o persoană încă neconcepută la momentul deschiderii moștenirii este desemnată ca moștenitor, atunci în caz de dubii se consideră că persoana este desemnată în calitate de moștenitor subsecvent. Dacă intenția testatorului nu este de a desemna persoana ca moștenitor subsecvent, desemnarea nu este valabilă.

(2) Aceeași regulă se aplică în cazul desemnării unei persoane juridice care se va constitui doar după momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1524. Moștenitorul subsecvent și substituitul

(1) Desemnarea unui moștenitor subsecvent, în caz de dubii, de asemenea include desemnarea ca substituit.

(2) În caz că există dubii dacă o persoană este desemnată ca moștenitor subsecvent sau ca substituit, ea se consideră moștenitor subsecvent.

Articolul 1525. Ordinul de a transmite masa succesorală

Dacă testatorul a ordonat moștenitorului că, la o anumită dată sau la survenirea unui eveniment, el trebuie să transmită masa succesorală către o altă persoană, atunci se prezumă că cealaltă persoană este desemnată moștenitor subsecvent.

Articolul 1526. Moștenitorii legali ca moștenitori subsecvenți

Dacă testatorul a dispus ca moștenitorul să fie moștenitor doar pînă la o anumită dată sau pînă la survenirea unui anumit eveniment, fără a dispune cine după aceasta va primi masa succesorală, atunci se prezumă că persoane desemnate ca moștenitori subsecvenți sunt moștenitorii legali ai testatorului dacă el deceda la data respectivă sau la momentul survenirii evenimentului respectiv. În sensul prezentului articol statul care culege moștenirea vacantă nu constituie moștenitor legal.

Articolul 1527. Moștenitorii legali ca moștenitori prealabili

(1) Dacă testatorul a dispus că moștenitorul desemnat primește moștenirea doar la o anumită dată sau la survenirea unui anumit eveniment, fără a indica cine va fi moștenitor pînă la acea dată sau momentul survenirii aceluși eveniment, atunci moștenitorii legali ai testatorului sunt moștenitori prealabili.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și dacă identitatea moștenitorului urmează a fi determinată de un eveniment care survine după deschiderea moștenirii sau dacă, în temeiul dispozițiilor art. 1523, desemnarea persoanei care încă nu a fost concepută la data deschiderii moștenirii sau a unei persoane juridice care încă nu a fost constituită la acel moment ca moștenitor se consideră desemnare ca moștenitor subsecvent.

Articolul 1528. Survenirea moștenirii subsecvente

(1) Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent fără a determina momentul evenimentului la care sau în baza căruia se va produce moștenirea subsecventă, dreptul moștenitorului subsecvent asupra moștenirii apare la data decesului moștenitorului prealabil.

(2) Dacă, pe baza art. 1523 alin.(1), desemnarea ca moștenitor a unei persoane care încă nu a fost concepută se consideră desemnare a moștenitorului subsecvent, dreptul la moștenire apare la moștenitorul subsecvent din data nașterii sale. În cazul prevăzut de dispozițiile art. 1523 alin.(2), dreptul la moștenire apare la data constituirii persoanei juridice.

Articolul 1529. Moștenitorul prealabil fără copii

Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent pentru un moment de după decesul unui descendent, care, la momentul întocmirii dispoziției testamentare, nu avea, la rîndul său, descendenți sau despre care testatorul nu cunoștea că acesta are, la rîndul său, descendenți, atunci se prezumă că moștenitorul subsecvent este desemnat doar pentru cazul în care descendentul va deceda fără a lăsa, la rîndul său, descendenți.

Articolul 1530. Capacitatea succesorală; moștenirea moștenitorului subsecvent

(1) Dispozițiile art. 1437 se aplică moștenirii subsecvente în mod corespunzător.

(2) Dacă moștenitorul subsecvent desemnat decedează înainte de producerea circumstanțelor care duc la survenirea moștenirii subsecvente, dar după data deschiderii moștenirii, atunci dreptul său trece la moștenitorii săi, cu excepția cazului în care se poate de presupus că testatorul a avut o altă intenție. Dacă moștenitorul subsecvent este desemnat sub condiție suspensivă, se aplică dispozițiile art. 1475.

Articolul 1531. Încetarea moștenirii subsecvente

(1) Desemnarea moștenitorului subsecvent încetează să producă efecte juridice la expirarea termenului de 30 de ani din data deschiderii moștenirii dacă circumstanțele care duc la survenirea moștenirii subsecvente nu s-au produs înainte de expirarea aceluși termen. Cu toate acestea, desemnarea continuă să producă efecte juridice și după expirarea termenului:

a) dacă moștenirea subsecventă este prevăzută pentru cazul în care survine un eveniment concret în privința moștenitorului prealabil sau în privința moștenitorului subsecvent, iar persoana în privința căruia el urmează să survină era în viață la data deschiderii moștenirii,

b) în locul moștenitorului prealabil sau a moștenitorului subsecvent, pentru cazul când i se naște un frate sau o soră, este desemnat ca moștenitor subsecvent fratele său sau sora sa.

(2) Dacă moștenitorul prealabil sau moștenitorul subsecvent în privința persoanei căruia trebuie să survină evenimentul este o persoană juridică, se aplică termenul de 30 de ani.

Articolul 1532. Întinderea dreptului la moștenirea subsecventă

(1) Dreptul moștenitorului subsecvent se extinde, în caz de dubii, asupra cotei succesoriale dobândite de moștenitorul prealabil în rezultatul decăderii unui comoștenitor din dreptul asupra cotei sale succesoriale.

(2) Dreptul moștenitorului subsecvent nu se extinde, în caz de dubii, la legatul prioritar acordat moștenitorului prealabil.

Articolul 1533. Subrogarea directă

(1) Masa succesorală include tot ce este dobândit de către moștenitorul prealabil în baza unui drept care intră în componența masei succesoriale sau cu titlu de despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea sau exproprierea unui bun din masa succesorală ori prin efectul unui act juridic folosind bani din masa succesorală cu excepția cazului în care bunul dobândit i se cuvine cu titlu de fruct. Debitorului îi este opozabil faptul că o creanță dobândită prin act juridic intră în componența masei succesoriale doar din momentul în care debitorul este înștiințat despre aceasta; dispozițiile art. 560-562 se aplică în mod corespunzător.

(2) Masa succesorală de asemenea include tot ce moștenitorul prealabil introduce în inventarul unui bun imobil care face parte din masa succesorală.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică în măsura în care nu încalcă rezerva succesorală a moștenitorului prealabil care este moștenitor rezervatar.

Articolul 1534. Dreptul de dispoziție al moștenitorului prealabil

Moștenitorul prealabil poate dispune de bunurile care intră în componența masei succesoriale cu excepțiile prevăzute de dispozițiile art. 1535-1537.

Articolul 1535. Dispunerea de bunuri imobile; donațiile

(1) Dispunerea de către moștenitorul prealabil de un bun imobil sau de un drept asupra unui bun imobil care intră în componența masei succesoriale nu produce efecte juridice, în cazul în care survine moștenirea subsecventă, în măsura în care aceasta încalcă sau diminuează dreptul moștenitorului subsecvent.

(2) Aceeași regulă se aplică dispunerii de un bun din componența masei succesoriale cu titlu gratuit sau în scopul îndeplinirii unei donații la care s-a obligat moștenitorul prealabil, cu excepția donațiilor efectuate pentru îndeplinirea unei obligații morale sau conforme cu bunele moravuri.

(3) Dispozițiile legale privind dobândirea unui drept de la persoana neîndreptățită se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1536. Dispunerea de creanțe garantate

Dacă în componența masei succesoriale intră o creanță garantată prin gaj, ipotecă sau altă garanție, moștenitorul prealabil are drept de exercitare, inclusiv pe cale silită, a creanței și garanției. Moștenitorul prealabil poate cere plata în folosul său a capitalului doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent sau poate cere consemnarea sumei în folosul său și al moștenitorului subsecvent. Alte acte de dispoziție privind creanța garantată și garanție sunt guvernate de dispozițiile art. 1535.

Articolul 1537. Dispunerile în cadrul urmăririi silite contra moștenitorului prealabil

Dispunerea de un bun care intră în componența masei succesoriale care se realizează pe calea urmăririi silite sau în cadrul procesului de insolvență nu produce efecte, dacă survine moștenirea subsecventă, în măsura în care aceasta încalcă sau diminuează dreptul moștenitorului subsecvent. Dispunerea produce efecte fără restricții dacă se exercită creanța creditorului masei succesoriale sau un drept asupra bunului din componența masei succesoriale și acest drept este opozabil față de moștenitorul subsecvent în cazul în care începe moștenirea subsecventă.

Articolul 1538. Consemnarea valorilor mobiliare

(1) La cererea moștenitorului subsecvent, moștenitorul prealabil trebuie să consemneze titlurile de valoare la purtător care intră în componența moștenirii împreună cu cupoanele de reînnoire la o instituție financiară sub condiția că se poate cere eliberarea doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent. Nu se poate cere consemnarea instrumentelor la purtător care conform art. 295 sunt consumptibile, precum și a cupoanelor de dobânzi, a rentelor sau dividendelor. Titlurile emise la ordin și andosate în alb se asimilează titlurilor de valoare la purtător.

(2) Moștenitorul prealabil poate dispune de titlurile de valoare consemnate doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent.

Articolul 1539. Publicitatea moștenirii prealabile

Dacă un drept care intră în componența masei succesoriale este supus înregistrării într-un registru de publicitate, moștenitorul prealabil este obligat să asigure notarea în registrul respectiv a deținerii dreptului în calitate de moștenitor prealabil sau fiduciar și, dacă este cazul, să noteze interdicția de înstrăinare fără consimțământul moștenitorului subsecvent.

Articolul 1540. Investirea banilor

Banii care urmează a fi plasați în investiții pe termen lung conform regulilor bunei administrări pot fi investiți de către moștenitorul prealabil doar conform dispozițiilor care se aplică investirii banilor deținuți în administrare pentru un minor sub curatelă.

Articolul 1541. Obligația moștenitorului subsecvent de a-și da consimțământul

Dacă, în scopul bunei administrări, în special în scopul stingerii unei obligații a masei succesoriale, este necesar să se dispună de un bun pentru care moștenitorul prealabil are nevoie de consimțământul moștenitorului subsecvent, atunci moștenitorul subsecvent este obligat față de moștenitorul prealabil să consimtă la actul de dispoziție. La cerere, consimțământul trebuie dat în formă autentică. Costurile autentificării sunt suportate de către moștenitorul prealabil.

Articolul 1542. Inventarul bunurilor care intră în componența masei succesoriale

(1) La cerere, moștenitorul prealabil este obligat să furnizeze moștenitorului subsecvent un inventar al bunurilor care intră în componența masei succesoriale. Inventarul va cuprinde data întocmirii și va fi semnată de moștenitorul prealabil; la cerere, semnătura moștenitorului prealabil va fi legalizată notarial.

(2) Moștenitorul subsecvent poate cere să participe la întocmirea inventarului.

(3) Moștenitorul prealabil are dreptul, iar la cererea moștenitorului subsecvent este obligat, să asigure întocmirea inventarului de către autoritatea competentă sau de către un funcționar competent sau un notar.

(4) Cheltuielile aferente întocmirii inventarului și de legalizare a semnăturii sunt suportate din masa succesorală.

Articolul 1543. Determinarea stării moștenirii

Moștenitorul prealabil poate cere, pe proprie cheltuială, ca starea bunurilor care intră în componența moștenirii să fie determinată de experți. Același drept îl are și moștenitorul subsecvent.

Articolul 1544. Cheltuielile de întreținere

(1) Moștenitorul prealabil este obligat față de moștenitorul subsecvent să suporte cheltuielile obișnuite de întreținere.

(2) Moștenitorul prealabil poate să plătească din masa succesorală alte cheltuieli care, conform circumstanțelor, sunt necesare pentru conservarea bunurilor care intră în componența masei succesoriale. Dacă el le plătește din bunurile sale personale, atunci moștenitorul subsecvent este obligat să le ramburseze dacă survine moștenirea subsecventă.

Articolul 1545. Alte cheltuieli; dreptul de separare

(1) Dacă moștenitorul prealabil suportă cheltuieli în privința masei succesoriale care nu cad sub incidența dispozițiilor art. 1544, atunci moștenitorul subsecvent, în cazul în care survine moștenirea subsecventă, este obligat să le ramburseze conform dispozițiilor privind gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) Moștenitorul prealabil are dreptul să separe instalația cu care a dotat bunul care intră în componența masei succesoriale.

Articolul 1546. Cheltuielile extraordinare

Moștenitorul prealabil nu este obligat, în raport cu moștenitorul subsecvent, să suporte cheltuielile extraordinare care sunt tratate ca o grevare a valorii inițiale a bunurilor din componența masei succesoriale. Acestor cheltuieli li se aplică dispozițiile art. 1544 alin.(2).

Articolul 1547. Dreptul la informare al moștenitorului subsecvent

Moștenitorul subsecvent are dreptul să ceară informații de la moștenitorul prealabil privitor la starea masei succesoriale dacă există motiv de a presupune că moștenitorul prealabil, prin administrarea sa, prejudiciază în mod esențial drepturile moștenitorului subsecvent.

Articolul 1548. Acordarea garanțiilor

Dacă comportamentul moștenitorului prealabil sau situația sa financiară precară creează temeri că drepturile moștenitorului subsecvent ar putea fi prejudiciate în mod esențial, moștenitorul subsecvent poate cere acordarea unei garanții.

Articolul 1549. Efectul lipirii de administrare

(1) Dacă moștenitorul prealabil a fost lipsit de administrare în temeiul dispozițiilor legale, el pierde dreptul de a dispune de bunurile din masa succesorală.

(2) Dispozițiile în folosul celor care dobândesc drepturi de la o persoană neîndreptățită se aplică în mod corespunzător. Pentru creanțele care intră în componența masei succesoriale, lipsirea de administrare produce efecte față de debitor doar dacă el a aflat despre ordinul de lipsire sau dacă el este notificat despre ordin. Aceeași regulă se aplică și în cazul încetării lipirii de administrare.

Articolul 1550. Obligația de transmitere după survenirea moștenirii subsecvente, obligația de a da dare de seamă

(1) Moștenitorul prealabil este obligat, după survenirea moștenirii subsecvente, să transmită masa succesorală către moștenitorul subsecvent într-o stare care corespunde unei bune administrări continue pînă la data transmiterii.

(2) La cerere, moștenitorul prealabil trebuie să dea dare de seamă.

(3) Din data survenirii moștenirii subsecvente se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1575⁴⁹-1575⁶¹.

Articolul 1551. Întinderea obligației de diligență

În cadrul administrării, moștenitorul prealabil datorează moștenitorului subsecvent doar diligența pe care el o exercită în mod obișnuit în afacerile sale.

Articolul 1552. Exonerarea de răspundere pentru uzura normală

Moștenitorul prealabil nu poartă răspundere pentru modificările sau deteriorarea bunurilor din componența masei succesoriale care sunt cauzate de folosința corespunzătoare.

Articolul 1553. Culegerea necorespunzătoare sau excesivă a fructelor

Dacă moștenitorul prealabil culege fructe contrar regulilor bunei administrări, sau dacă el culege fructe în exces deoarece aceasta este necesar în urma unui anumit eveniment, el are dreptul doar la valoarea fructelor în măsura în care fructele care i se datorează sunt afectate negativ de culegerea necorespunzătoare sau excesivă a fructelor, iar valoarea fructelor nu este folosită pentru a restabili bunul conform regulilor bunei administrări.

Articolul 1554. Folosirea în scop propriu

Dacă moștenitorul prealabil a folosit un bun din componența masei succesoriale pentru scopul său propriu, atunci după ce survine moștenirea subsecventă, el este obligat să ramburseze moștenitorului subsecvent valoarea folosinței. Această regulă nu afectează o răspundere mai largă pentru vinovăție.

Articolul 1555. Locațiunea în cazul moștenirii subsecvente

În cazul în care un moștenitor prealabil a moștenit un bun imobil care intră în componența masei succesoriale, atunci, dacă locațiunea există la data când survine moștenirea subsecventă, în mod corespunzător se aplică dispozițiile art. 398.

Articolul 1556. Eliberarea moștenitorului prealabil

Testatorul îl poate elibera pe moștenitorul prealabil de restricțiile și obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 1535 alin.(1) și art. 1536, 1538-1540, 1547-1551, 1553 și 1554.

Articolul 1557. Regula de interpretare a eliberării

(1) Dacă testatorul a desemnat moștenitorul subsecvent în privința la ceea ce va rămîne din masa succesorală când survine moștenirea subsecventă, se prezumă că s-a dispus eliberarea tuturor restricțiilor și obligațiilor prevăzute de dispozițiile art. 1556.

(2) Aceeași regulă se va prezuma, în caz de dubiu, dacă testatorul a prevăzut că moștenitorul prealabil are dreptul de a dispune liber de masa succesorală.

Articolul 1558. Obligația limitată de transmitere

(1) Obligația de transmitere a moștenitorului prealabil este limitată în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1557 la bunurile care intră în componența moștenirii care s-au păstrat la el. El nu poate cere rambursarea cheltuielilor aferente bunurilor de transmiterea cărora el este exonerat conform prezentului articol.

(2) Dacă moștenitorul prealabil, contrar dispozițiilor art. 1535 alin.(2), a dispus de bunurile care intră în componența masei succesoriale sau dacă el a redus masa succesorală cu intenția de a dezavantaja moștenitorul subsecvent, el este ținut să repare prejudiciul cauzat moștenitorului subsecvent.

Articolul 1559. Efectul survenirii moștenirii subsecvente

(1) În momentul în care se produce situația care duce la survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil încetează a fi moștenitor, iar moștenirea trece la moștenitorul subsecvent.

(2) Dispozițiile legale privind moștenirea se aplică la survenirea moștenirii subsecvente. Termenul de renunțare de la moștenire a moștenitorului subsecvent începe să curgă din data când el a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea moștenirii subsecvente.

Articolul 1560. Dispozițiile moștenitorului prealabil după survenirea moștenirii subsecvente

Chiar și după producerea situației care duce la survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil încă are dreptul de a dispune de bunurile care intră în componența masei succesoriale în aceeași măsură ca și anterior, pînă la momentul în care el a cunoscut sau trebuia să cunoască despre survenirea moștenirii subsecvente. Un terț nu poate invoca acest drept al moștenitorului prealabil dacă, la momentul încheierii actului juridic, terțul a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea.

Articolul 1561. Întreținerea mamei viitorului moștenitor subsecvent

Dacă, atunci când se produc circumstanțele care duc la survenirea moștenirii subsecvente, se așteaptă nașterea unui moștenitor subsecvent, atunci dreptul mamei la întreținere este guvernat de dispozițiile art. 1572⁷² cu modificările corespunzătoare.

Articolul 1562. Renunțarea la moștenirea subsecventă

(1) Moștenitorul subsecvent poate renunța la moștenire de îndată ce a avut loc devoluțiunea moștenirii.

(2) Dacă moștenitorul subsecvent renunță la moștenire, ea rămîne a moștenitorului prealabil, dacă testatorul nu a dispus altfel.

Articolul 1563. Restabilirea raporturilor juridice stinse

Dacă survine moștenirea subsecventă, raporturile juridice stinse prin devoluțiunea moștenirii, prin confuziunea dreptului și obligației sau a dreptului și grevării se consideră că nu s-au stins.

Articolul 1564. Răspunderea moștenitorului subsecvent pentru obligațiile masei succesoriale

(1) Dispozițiile privind limitarea răspunderii moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale se aplică și moștenitorului subsecvent; locul masei succesoriale este preluat de ceea ce moștenitorul subsecvent dobîndește din moștenire, inclusiv creanțele pe care le deține față de moștenitorul prealabil însuși.

(2) Inventarul întocmit de către moștenitorul prealabil profită și moștenitorului subsecvent.

(3) Moștenitorul subsecvent poate invoca limitarea răspunderii sale în raport cu moștenitorul prealabil chiar dacă el poartă răspundere nelimitată în raport cu alți creditori ai masei succesoriale.

Articolul 1565. Răspunderea moștenitorului prealabil pentru obligațiile masei succesoriale

(1) După survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil încă răspunde pentru obligațiile masei succesoriale în măsura în care de ele nu răspunde moștenitorul subsecvent. Răspunderea subzistă și pentru acele obligații ale masei succesoriale care în raporturile dintre moștenitorul prealabil și moștenitorul subsecvent sunt purtate de către moștenitorul prealabil.

(2) După survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil poate refuza să execute obligațiile masei succesoriale, cu excepția cazului cînd el poartă răspundere nelimitată, în măsura în care ceea ce el este îndreptățit din moștenire nu este suficient. Dispozițiile art. 1575²¹ și 1575²² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1566. Obligația moștenitorului prealabil de a notifica creditorii masei succesoriale

(1) Moștenitorul prealabil are obligația față de creditorii masei succesoriale să notifice despre survenirea moștenirii subsecvente fără întârziere nejustificată notarului competent. Notificarea moștenitorului subsecvent înlocuiește notificarea moștenitorului prealabil.

(2) Notarul trebuie să permită oricărei persoane care demonstrează un interes legitim să inspecteze notificarea.

Capitolul V **LEGATUL**

Articolul 1567. Legatul

(1) Testatorul poate acorda prin testament unei sau mai multor persoane (legatari) un drept patrimonial, o sumă de bani, remiterea unei datorii sau oricare alte avantaje patrimoniale (legat) fără a le desemna în calitate de moștenitori.

(2) Prin legat poate fi grevat moștenitorul sau legatarul. Dacă testatorul nu a stabilit altfel, grevat se consideră moștenitorul.

Articolul 1568. Cîteva persoane grevate

În cazul în care cîteva moștenitori sau cîteva legatari sunt grevați cu unul și același legat, în caz de dubii moștenitorii sunt considerați grevați proporțional cotelor succesoriale, iar legatarii — proporțional valorii legatelor atribuite.

Articolul 1569. Legatul în favoarea moștenitorului legal

Dacă testatorul a dispus ca un anumit bun care intră în componența masei succesoriale să fie exclus din moștenirea lăsată moștenitorului desemnat de el, acest bun se consideră legat în folosul moștenitorilor legali. Statul în acest caz nu face parte din cercul moștenitorilor legali.

Articolul 1570. Legatul prioritar

Legatul constituit în favoarea unui moștenitor (legat prioritar) este considerat legat și în cazul în care acest moștenitor este grevat cu legat.

Articolul 1571. Cîteva legatari. Dreptul de a determina legatarii

(1) Testatorul poate constitui un legat în favoarea cîtorva persoane astfel ca cel grevat cu legatul sau un terț să determine care dintre cîteva legatari să primească legatul.

(2) Determinarea de către persoana grevată cu legat se face prin declarație față de legatar. Terțul determină legatarul prin declarație adresată persoanei grevate cu legat.

(3) Dacă persoana grevată cu legat sau terțul nu pot determina legatarul, toți legatarii desemnați se consideră creditori solidari. Această regulă se aplică și în cazul în care, la cererea persoanelor care au un interes legitim, notarul public va stabili persoanei grevate cu legat sau terțului un termen pentru emiterea declarației și acest termen a expirat, cu excepția cazului în care declarația a fost făcută mai devreme. Legatarul care primește deja legatul, în caz de dubii, nu este obligat să-l împartă cu ceilalți.

Articolul 1572. Alegerea legatarului

Dacă testatorul a constituit un legat pentru mai multe persoane astfel ca legatul să fie primit de una dintre acestea, se prezumă că persoana grevată cu legat trebuie să decidă cine va primi legatul.

Articolul 1572¹. Determinarea cotelor-părți

(1) Testatorul poate constitui un legat în favoarea cîtorva persoane astfel ca persoana grevată cu legat sau un terț să decidă care dintre bunurile grevate cu legat trebuie să fie primite de fiecare dintre legatari. Decizia se adoptă în modul prevăzut de dispozițiile art. 1571 alin. (2).

(2) Dacă persoana grevată cu legat sau terțul nu pot adopta această decizie, se consideră că legatarii au primit dreptul la cote-părți egale. Dispozițiile art. 1571 alin. (3) a doua propoziție se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572². Legatul alternativ

(1) Testatorul poate constitui un legat astfel ca legatarul să primească unul din câteva bunuri. Dacă în acest caz dreptul de alegere este atribuit unui terț, aceasta se face prin declarație adresată persoanei grevate.

(2) Dacă terțul nu poate efectua alegerea, dreptul de alegere trece la persoana grevată cu legat. Dispozițiile art. 1571 alin. (3) a doua propoziție se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572³. Legatul bunurilor determinate generic

(1) Dacă testatorul a determinat bunul legat numai prin indicarea genului, trebuie să fie transmis un bun care corespunde circumstanțelor legatarului.

(2) Dacă determinarea bunului este transmisă legatarului sau unui terț, se aplică dispozițiile art. 1572² privind transmiterea dreptului de alegere terțului.

(3) Dacă alegerea făcută de legatar sau de terț nu corespunde în mod evident circumstanțelor legatarului, persoana grevată prin legat este obligată să execute legatul de parcă testatorul nu a dispus nimic referitor la modul de determinare a bunului care urmează să fie transmis.

Articolul 1572⁴. Legatul cu scop

Testatorul care a constituit legatul cu un scop determinat de el poate transmite dreptul de alegere a obiectului executării la aprecierea echitabilă a persoanei grevate cu legat sau a unui terț.

Articolul 1572⁵. Legatul asupra aceluiași bun în folosul mai multor persoane

Dacă unul și același bun face obiectul legatului în folosul câtorva persoane, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1512-1516.

Articolul 1572⁶. Acrescămîntul

(1) Dacă unul și același bun face obiectul legatului în folosul câtorva persoane, în cazul decăderii uneia dintre acestea, pînă sau după deschiderea moștenirii, cota-parte a acesteia majorează proporțional cotele-părți ale celorlalți legatari. Aceiași regulă se aplică și în cazul în care testatorul a determinat cota-parte a fiecăruia. Dacă unora din legatari le-a fost lăsată o cotă-parte comună, aceștia în raport cu ceilalți legatari au în primul rînd dreptul la acrescămînt.

(2) Testatorul poate exclude dreptul la acrescămînt.

Articolul 1572⁷. Acrescămîntul ca legat distinct

Cota succesorală pe care legatarul a dobîndit-o în baza dreptului de acrescămînt este considerată un legat distinct în raport cu legatele și sarcinile testamentare care grevează legatarul prezent sau decăzut.

Articolul 1572⁸. Efectele decesului legatarului

Legatul nu produce efecte juridice dacă legatarul nu este în viață la momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1572⁹. Decăderea persoanei grevate cu legat

Legatul rămîne valabil chiar dacă persoana grevată cu legat nu devine moștenitor sau legatar, cu condiția că nu există temeii de presupus că testatorul avea altă intenție. În acest caz, se consideră grevată cu legat persoana care a beneficiat din decăderea persoanei grevate cu legat inițial.

Articolul 1572¹⁰. Legatul unei întreprinderi

Se prezumă că în legatul unei întreprinderi se includ și exploatările procurate sau create după întocmirea testamentului și care la momentul decesului testatorului constituie o unitate economică cu întreprinderea care este obiect al legatului, dacă din testament nu rezultă altfel.

Articolul 1572¹¹. Termenul de 15 de ani în privința legatelor sub condiție suspensivă

(1) Legatul constituit sub condiție suspensivă sau cu indicarea termenului de începere încetează să producă efecte juridice după expirarea termenului de 15 de ani de la momentul deschiderii moștenirii, dacă termenul nu a început să curgă sau condiția nu s-a împlinit mai devreme.

(2) Dacă legatarul nu este conceput la momentul deschiderii moștenirii sau dacă identitatea acestuia trebuie determinată de un eveniment care se va realiza după deschiderea moștenirii, atunci legatul încetează să producă efecte juridice la expirarea termenului de 15 de ani de la deschiderea moștenirii dacă legatarul nu a fost conceput mai devreme sau nu s-a realizat evenimentul care trebuia să-i determine identitatea.

Articolul 1572¹². Excepții de la termenul de 15 ani

(1) În cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1572¹¹ legatul este valabil și după expirarea termenului de 15 de ani dacă:

a) legatul este constituit pentru cazul realizării unui eveniment în raport cu persoana grevată prin legat sau cu legatarul cu condiția că cel în raport cu care trebuia să se realizeze evenimentul este încă în viață;

b) moștenitorul sau legatarul sunt grevați cu legat în folosul fratelui sau surorii pentru cazul în care se va naște un frate sau o soră a acestora.

(2) În cazul în care persoana grevată cu legat sau legatarul în raport cu care trebuie să se realizeze evenimentul este persoană juridică, se aplică regulile privind termenul de 15 de ani.

Articolul 1572¹³. Extinderea legatului asupra accesoriilor

(1) În caz de dubii legatul bunului se extinde și asupra accesoriilor existente la momentul deschiderii moștenirii.

(2) Dacă testatorul are dreptul de a cere despăgubire pentru diminuarea valorii bunului în rezultatul deteriorării care a avut loc după dispoziția privind legatul, în caz de dubii legatul se extinde și asupra acestei creanțe.

Articolul 1572¹⁴. Excluderea grevărilor

(1) Dacă este legat un bun din masa succesorală, în caz de dubii, legatarul nu poate pretinde înlăturarea drepturilor cu care este grevat bunul. Dacă testatorul are dreptul de a cere încetarea lor, în caz de dubii, legatul se extinde și asupra acestei cereri.

(2) În cazul în care un bun imobil este grevat cu ipotecă în folosul testatorului, se va deduce din împrejurări, dacă ipoteca se consideră legată împreună cu bunul imobil.

Articolul 1572¹⁵. Grevarea cu ipotecă

(1) Dacă bunul imobil legat care face parte din masa succesorală este grevat cu o ipotecă, în caz de dubii, legatarul este obligat în raport cu moștenitorul să satisfacă în termen creanțele creditorului ipotecar în măsura în care obligația se stinge din contul valorii bunului imobil. Valoarea se determină potrivit valorii la momentul când dreptul de

proprietate asupra bunului imobil a fost transferat legatarului. La determinarea valorii, grevările care au prioritate față de ipotecă se deduc.

(2) În cazul în care terțul este obligat să stingă obligația testatorului, în caz de dubii, această obligație se pune în sarcina legatarului în măsura în care moștenitorul nu poate fi satisfăcut de către terț.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică ipotecii care garantează executarea oricărei obligații viitoare față de același creditor ipotecar.

Articolul 1572¹⁶. Legatul bunurilor altuia

(1) Transmiterea prin legat a unui anumit bun nu produce efecte juridice, dacă la momentul deschiderii moștenirii bunul nu intra în componența masei succesoriale, cu excepția situației în care bunul trebuie să-i revină legatarului chiar dacă nu face parte din masa succesorală.

(2) Dacă testatorul este doar posesorul bunului, în caz de dubii se consideră că legatul privește posesia, cu excepția situației în care nu conferă legatarului niciun avantaj juridic.

(3) În cazul în care testatorul are dreptul să ceară predarea bunului, care face obiectul legatului, sau despăgubiri din cauză că bunul a pierit sau îi este sustras după ce a dispus legatul, atunci în caz de dubii se consideră că obiectul legatului este pretenția testatorului.

(4) Un bun nu se include în masa succesorală conform alin. (1) dacă cel care a lăsat moștenirea era obligat să-l înstrăineze.

Articolul 1572¹⁷. Obligația de dobândire a bunului

(1) Dacă legatul, care are ca obiect un bun ce nu se include în masa succesorală la momentul deschiderii moștenirii, este valabil conform dispozițiilor art. 1572¹⁶ alin.(1), persoana grevată de legat trebuie să dobândească în folosul legatarului bunul respectiv.

(2) Dacă persoana grevată de legat nu poate dobândi bunul, ea trebuie să plătească valoarea corespunzătoare. În cazul în care dobândirea presupune cheltuieli disproportionale, persoana grevată de legat se poate elibera de obligație prin plata valorii.

Articolul 1572¹⁸. Legatul imposibil sau interzis

(1) Un legat este nul dacă presupune o prestație imposibilă la momentul deschiderii moștenirii sau dacă încalcă o interdicție legală din acel moment.

(2) Validitatea legatului nu este afectată de imposibilitatea prestației dacă imposibilitatea poate fi rectificată, iar legatul se va executa în cazul în care prestația devine posibilă.

(3) Dacă se acordă un legat, care are ca obiect o prestație imposibilă, s-a dispus sub o altă condiție suspensivă sau s-a dispus că începe de la o anumită dată, legatul este valid dacă imposibilitatea este rectificată înainte de îndeplinirea condiției sau de acea dată de începere.

Articolul 1572¹⁹. Adjuncțiunea, confuziunea

(1) Imposibilitatea executării legatului există și atunci când bunul este unit, amestecat sau îmbinat cu un alt bun în așa fel, încât în virtutea dispozițiilor art. 330 alin.(1)-(3) dreptul de proprietate asupra celui alt bun se extinde și asupra bunului, care face obiectului legatului sau dacă există coproprietate, sau când obiectul a fost prelucrat

sau modificat în așa mod, încât conform dispozițiilor art. 330 alin.(4)-(6) cel care a realizat noul bun a devenit proprietar.

(2) Dacă modificarea calității bunului nu s-a efectuat într-unul din felurile prevăzute la alin. (1) de către o altă persoană decât testatorul, precum și dacă cel care a lăsat moștenirea a dobândit astfel dreptul de coproprietate, se consideră, în caz de dubii, coproprietatea ca obiect al legatului. Dacă testatorul are dreptul de a lua bunul care își pierde din individualitatea sa, se consideră, în caz de dubii, dreptul acesta ca fiind obiectul legatului. În cazul prelucrării sau transformării, care nu s-a realizat de către o altă persoană decât testatorul, se aplică dispozițiile art. 1572¹⁶ alin. (3).

Articolul 1572²⁰. Legatul creanței

Dacă obiectul legatului este o creanță a testatorului, iar executarea ei s-a efectuat înaintea deschiderii moștenirii și prestația se află în masa succesorală, atunci se consideră în caz de dubii că legatarului îi revine această prestație. În cazul în care creanța privea plata unei sume de bani, se consideră, în caz de dubii, suma de bani corespunzătoare ca obiect al legatului, chiar și atunci când o asemenea sumă nu se regăsește în masa succesorală.

Articolul 1572²¹. Creanță ce se naște din legat

Prin legat se naște dreptul legatarului de a cere persoanei grevate cu legat să-i remită bunul care constituie obiectul legatului.

Articolul 1572²². Renașterea raporturilor juridice stinse

Dacă testatorul a legat o creanță a sa față de moștenitor sau dacă obiectul legatului este un drept care grevează un bun sau un drept al moștenitorului, raporturile juridice, care încetează în momentul deschiderii moștenirii prin întrunirea de către aceiași persoană a dreptului și obligației sau a dreptului și sarcinii, nu se consideră stinse în privința legatului.

Articolul 1572²³. Devoluțiunea legatului

Creanța legatarului apare (devoluțiunea legatului) la deschiderea moștenirii sub rezerva dreptului de renunțare la legat.

Articolul 1572²⁴. Legatul afectat de modalități

Dacă legatul este făcut sub condiție suspensivă sau subordonat unui termen la care va începe și dacă termenul se începe sau condiția se îndeplinește abia după deschiderea moștenirii, devoluțiunea legatului are loc din momentul îndeplinirii condiției sau a începerii termenului.

Articolul 1572²⁵. Legatul în cazul nașterii sau altui eveniment

Dacă legatarul nu este încă conceput la momentul deschiderii moștenirii sau stabilirea identității lui se determină în baza unui eveniment care intervine după deschiderea moștenirii, atunci devoluțiunea legatului are loc la momentul nașterii sau, respectiv, al intervenirii evenimentului.

Articolul 1572²⁶. Perioada incertitudinii

Pentru intervalul de timp dintre momentul deschiderii moștenirii și momentul devoluțiunii legatului, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 1572²⁴ și 1572²⁵ se aplică dispozițiile legale pentru situații în care o prestație este datorată sub condiție suspensivă.

Articolul 1572²⁷. Acceptarea și renunțarea

(1) Legatarul are opțiunea de a accepta legatul sau de a renunța la legat.

(2) Dispozițiile legale privitoare la acceptarea moștenirii sau renunțarea la moștenire se aplică în mod corespunzător acceptării legatului sau renunțării la legat dacă în prezenta carte nu s-a dispus altfel.

(3) Dreptul de a cere executarea legatului se stinge dacă legatarul renunță la legat cu excepțiile prevăzute de dispozițiile testamentare.

(4) Renunțarea la legat nu se consideră și renunțare la moștenire.

(5) Legatarul nu poate accepta doar o parte din legat sau să renunțe doar la o parte din legat.

(6) Dacă unui legatar i se acordă mai multe legate, legatarul poate renunța la toate sau la unele dintre ele.

Articolul 1572²⁸. Termenul de executare a legatului

Dacă termenul de executare a legatului este lăsat la latitudinea persoanei grevate, în caz de dubii se consideră că prestația devine scadentă la momentul decesului persoanei grevate.

Articolul 1572²⁹. Garanția contra viciilor juridice

(1) În cazul în care obiectul legatului este un bun determinat generic, persoana grevată are aceleași obligații ca și vânzătorul, conform dispozițiilor art. 753. El trebuie să transmită obiectul legatului liber de vicii de natură juridică în sensul art. 764. Dispozițiile art. 765 se aplică în mod corespunzător.

(2) În caz de dubii, această regulă se aplică și în cazul în care obiectul legatului reprezintă un bun determinat care nu se include în masa succesorală, fără a lua în cont limitarea răspunderii care rezultă din dispozițiile art. 1572¹⁷.

(3) Dacă obiectul legatului este un bun imobil, în caz de dubii se consideră că persoana grevată nu răspunde pentru eliberarea bunului de eventualele grevări cu drepturi reale limitate.

Articolul 1572³⁰. Garanția contra viciilor materiale

Dacă obiectul legatului este un bun determinat numai după genul său, legatarul poate cere, dacă bunul este cu vicii, ca în locul acestui bun să i se livreze un bun fără vicii. Dacă persoana grevată a ascuns prin dol un viciu material, legatarul poate cere despăgubiri pentru neîndeplinire în locul livrării unui bun fără vicii fără a stabili un termen suplimentar pentru remediere. Asupra acestor drepturi se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale referitoare la garanțiile contra viciilor materiale ale bunului vândut.

Articolul 1572³¹64. Fructele și foloasele

Dacă obiectul legatului este un bun determinat care face parte din masa succesorală, persoana grevată va remite legatarului și fructele percepute, precum și alte foloase obținute prin exercitarea dreptului de la momentul devoluțiunii legatului. Cel obligat nu trebuie să acorde despăgubiri pentru foloasele care nu se consideră fructe.

Articolul 1572³². Rambursarea cheltuielilor

Dacă este legat un bun determinat care intră în componența masei succesorale, persoana grevată poate cere, conform regulilor care reglementează raporturile dintre posesor și proprietar, rambursarea cheltuielilor făcute asupra bunului după deschiderea

moștenirii precum și a cheltuielilor, pe care le-a făcut după deschiderea moștenirii pentru eliberarea bunului de grevări.

Articolul 1572³³. Legatul sub forma întreținerii

(1) Dacă legatul constă în prestarea unei întrețineri fără a se specifica volumul întreținerii, volumul va fi convenit între legatar și persoana grevată de legat sau, în caz de litigiu, de către instanța de judecată.

(2) Dacă legatul constă în prestarea unei întrețineri în folosul unui minor, în caz de dubii se prezumă că legatul se stinge la data la care legatarul împlinește majoratul.

Articolul 1572³⁴. Executarea legatului legatarului

Dacă legatarul este grevat cu un legat sau cu o sarcină testamentară, el este obligat să execute legatul sau sarcina testamentară care îi incumbă numai dacă este îndreptățit să ceară executarea legatului lăsat lui.

Articolul 1572³⁵. Răspunderea legatarului legat

(1) Legatarul grevat cu un legat sau cu o sarcină testamentară poate refuza executarea acestora și după acceptarea legatului în măsura în care ceea ce a obținut prin legat nu este suficient pentru executare.

(2) În cazul în care conform dispozițiilor art. 1572⁹ în locul legatarului grevat trece un altul, acesta nu răspunde mai mult, decât ar răspunde legatarul inițial.

Articolul 1572³⁶. Reducerea grevărilor

Dacă prestația la care are dreptul legatarul se reduce fie în temeiul limitării răspunderii moștenitorului, fie în temeiul unui drept la rezerva succesorală, fie în temeiul dispozițiilor art. 1572³⁵, legatarul poate reduce proporțional grevările ce i-au fost impuse, în măsura în care testatorul nu a exprimat o intenție contrară.

Articolul 1572³⁷. Răspunderea legatarului

(1) Legatarul nu răspunde pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) În cazul în care alte bunuri care intră în componența masei succesoriale nu sunt suficiente pentru a satisface obligațiile masei succesoriale, legatarul răspunde pentru aceste obligații pînă la concurența valorii bunurilor primite.

(3) Dacă testatorul dispune preluarea unei obligații a masei succesoriale cu garantarea unui legat, legatarul grevat cu executarea creanței creditorului masei succesoriale va răspunde față de acesta din urmă doar în limita valorii obiectului ce-i revine din moștenire. Prin aceasta nu se aduce atingere răspunderii moștenitorului.

Articolul 1572³⁸. Acordarea priorităților

Testatorul poate dispune ca un legat sau o sarcină să aibă prioritate față de celelalte grevări, în cazul în care legatele sau sarcinile impuse moștenitorului sau unui legatar vor fi reduse fie în temeiul limitării răspunderii moștenitorului, fie în temeiul unui drept la rezerva succesorală, fie în temeiul dispozițiilor art. 1572³⁵ și 1572³⁶.

Articolul 1572³⁹. Legatul de substituție

Dacă testatorul dispune că, în cazul în care legatarul nu dobîndește legatul, obiectul legatului să revină unei alte persoane, atunci se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1519 alin. (2), 1520 și 1521 referitoare la desemnarea unui moștenitor substituit.

Articolul 1572⁴⁰. Legatarul subsecvent

(1) Dacă testatorul dispune un legat în folosul unui terț la împlinirea unei date sau la producerea unui eveniment după data devoluțiunii legatului, primul legatar se consideră legatar grevat.

(2) Dispozițiile art. 1524, 1528 alin.(1), 1529 și 1532 alin.(1) privitoare la desemnarea moștenitorului subsecvent, se aplică legatului cu modificările corespunzătoare.

Capitolul VI **SARCINA**

Articolul 1572⁴¹. Sarcina

(1) Sarcina este o dispoziție testamentară prin care testatorul instituie o obligație în sarcina unui moștenitor sau legatar (persoana grevată) fără a atribui în mod expres vreunei persoane un drept corelativ acelei obligații.

(2) În cazul în care din testament nu este clar dacă testatorul a efectuat o dispoziție sub condiție sau a impus o sarcină, se consideră că s-a impus o sarcină.

(2) Sarcinii i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1567, 1568, 1572²-1572⁴, 1572⁹, 1572¹⁸ și 1572²⁸.

Articolul 1572⁴². Determinarea beneficiarului; termenul de executare

(1) La dispunerea unei sarcini scopul căreia el l-a stabilit, testatorul poate încredința persoanei grevate sau unui terț determinarea persoanei beneficiare.

(2) În cazul în care determinarea revine celui obligat dacă acesta a fost obligat printr-o hotărâre judecătorească definitivă să execute obligația, reclamantul îi poate impune un termen corespunzător pentru executare. După expirarea termenului, reclamantul este îndreptățit să facă determinarea dacă executarea nu s-a făcut în termenul stabilit.

(3) Dacă determinarea revine unui terț, aceasta se realizează prin declarația față de persoana grevată. În cazul în care terțul nu poate efectua determinarea, acest drept trece asupra persoanei grevate. Se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1571 alin. (3) propoziția a doua. În sensul acelor dispoziții legale se consideră persoane interesate persoana grevată și cei care sunt îndreptățiți să ceară executarea sarcinii.

Articolul 1572⁴³. Persoanele în drept să ceară executarea

Pot cere executarea unei sarcini moștenitorul, comoștenitorul și acela care beneficiază imediat din decăderea de la moștenire persoanei grevate direct cu sarcină. Dacă executarea este în interes public, aceasta poate fi cerută și de către autoritatea competentă.

Articolul 1572⁴⁴. Corelația dintre sarcină și desemnarea în calitate de moștenitor sau legatar

Nevalabilitatea unei sarcini atrage nevalabilitatea desemnării în calitate de moștenitor sau legatar grevat de sarcină doar atunci când trebuie de prezumat că testatorul nu ar fi făcut desemnarea fără sarcină.

Articolul 1572⁴⁵. Imposibilitatea executării

(1) În cazul în care executarea sarcinii este imposibilă din cauze, pentru care răspunde persoana grevată, persoana care beneficia imediat din decăderea persoanei grevate nemijlocit prin sarcină are dreptul să ceară, conform dispozițiilor legale

referitoare la restituirea îmbogățirii fără justă cauză, restituirea bunurilor transmise, în limita în care aceste trebuiau folosite pentru executarea sarcinii.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și atunci când cel grevat a fost obligat printr-o hotărâre judecătorească definitivă la executarea sarcinii care nu poate fi executată de un terț și s-au folosit fără succes mijloacele de executare silită dispuse împotriva persoanei grevate.

Capitolul VII

EXECUTORUL TESTAMENTAR

Articolul 1572⁴⁶. Desemnarea executorului testamentar prin testament

(1) Testatorul poate desemna prin testament unul sau mai mulți executori testamentari.

(2) Testatorul poate numi un alt executor testamentar pentru cazul în care executorul testamentar desemnat se va afla în imposibilitatea de a-și executa atribuțiile sale pînă sau după acceptarea atribuțiilor sale.

Articolul 1572⁴⁷. Desemnarea executorului testamentului de către un terț

(1) Testatorul poate încredința desemnarea executorului testamentar unui terț, care este obligat imediat, după deschiderea moștenirii, să desemneze un executor.

(2) Desemnarea sau renunțarea la dreptul de a desemna se face prin depunerea unei cereri la notarul public care desfășoară procedura succesorală. Cererea trebuie autentificată notarial.

(3) Dreptul acordat terțului de a desemna executorul încetează la expirarea termenului stabilit de notarul public care desfășoară procedura succesorală, la cererea unei persoane care are interes legitim.

Articolul 1572⁴⁸. Desemnarea ajutoarelor sau a succesorului

(1) Testatorul poate împuternici executorul testamentar să-și desemneze unul sau mai multe ajutoare (co-executori).

(2) Testatorul poate împuternici executorul testamentar să-și desemneze un succesor.

(3) Desemnarea se face în modul prevăzut de dispozițiile art. 1572⁴⁷ alin. (2).

Articolul 1572⁴⁹. Desemnarea executorului de către notarul public

(1) Dacă cel desemnat a renunțat la atribuțiile de executor testamentar sau dacă testatorul nu a desemnat executorul testamentar, dar din conținutul testamentului rezultă cu certitudine că testatorul dorește să fie desemnat un executor testamentar, notarul public desemnează un administrator autorizat, un avocat sau oricare altă persoană care acceptă să îndeplinească atribuțiile executorului testamentar.

(2) Pînă la desemnarea executorului testamentar notarul public este obligat să asculte moștenitorii și legatarii dacă aceasta este posibil fără o întârziere importantă și fără cheltuieli disproporționate. Administratorul autorizat nu poate refuza atribuțiile de executor testamentar fără motiv întemeiat.

Articolul 1572⁵⁰. Desemnarea executorului testamentar fără efecte

Desemnarea executorului testamentar este lipsită de efect dacă la momentul când trebuie să-și exercite atribuțiile nu a împlinit majoratul sau în privința acestuia este instituită o măsură de ocrotire judiciară.

Articolul 1572⁵¹. Acceptarea sau renunțarea la calitatea de executor

(1) Executorul testamentar își exercită atribuțiile de la data când a acceptat desemnarea.

(2) Atît acceptarea desemnării cît și renunțarea de la ea se efectuează prin depunerea unei declarații la notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(3) Declarația poate fi depusă numai după deschiderea moștenirii. Declarația este lipsită de efect dacă este făcută sub condiție sau cu indicarea termenului.

(4) La cererea persoanei care are interes legitim, notarul public care desfășoară procedura succesorală poate acorda executorului testamentar un termen pentru acceptarea desemnării. Dacă executorul nu a depus notarului care desfășoară procedura succesorală declarația de acceptare în termenul stabilit, se consideră că a renunțat la calitatea de executor testamentar.

Articolul 1572⁵². Executarea dispozițiilor testamentare

Executorul testamentar este obligat să întreprindă toate acțiunile necesare pentru a executa dispozițiile testamentare.

Articolul 1572⁵³. Partajul masei succesoriale între comoștenitori

(1) Dacă dispozițiile testamentare nu exclud împuternicirile de partaj ale executorului testamentar, în cazul în care există mai mulți moștenitori, executorul testamentar este împuternicit și obligat să efectueze partajul masei succesoriale conform dispozițiilor art. 1575⁷⁵- 1575¹⁰⁰ prin întocmirea planului de partaj.

(2) Executorul testamentar este obligat să solicite opiniile moștenitorilor privind proiectul planului de partaj, înainte de a-l întocmi.

(3) Cîte un exemplar al planului de partaj se transmite fiecărui moștenitor și notarului care desfășoară procedura succesorală.

(3) Dacă în masa succesorală se cuprind bunuri pentru înstrăinarea cărora legea impune forma autentică, planul de partaj se încheie în formă autentică. Executorul testamentar are împuternicirea de a întocmi din numele comoștenitorilor toate actele juridice și materiale necesare pentru a executa planul de partaj, inclusiv de a dispune de bunuri din masa succesorală și de a înregistra bunuri din masa succesorală pe numele unuia sau mai multor comoștenitori.

Articolul 1572⁵⁴. Administrarea masei succesoriale

Executorul testamentar este obligat să administreze masa succesorală. El este în special împuternicit să ia în posesie masa succesorală și să dispună de bunurile care fac parte din masa succesorală. El este împuternicit să dispună de ele cu titlu gratuit numai în scopul îndeplinirii obligațiilor morale sau a regulilor de curtoazie.

Articolul 1572⁵⁵. Contractarea obligațiilor

(1) Executorul testamentar este în drept să contracteze obligații în privința masei succesoriale dacă aceasta este necesar în scopul administrării adecvate a masei succesoriale. Dacă executorul testamentar poate dispune de anumite bunuri din masa succesorală, el de asemenea poate să-și asume obligații pe contul masei succesoriale.

(2) Moștenitorul este obligat să-și dea consimțământul la contractarea acestor obligații, dar sub rezerva dreptului de a invoca limitarea răspunderii pentru obligațiile masei succesoriale.

Articolul 1572⁵⁶. Extinderea dreptului de a contracta obligații

Testatorul poate acorda executorului testamentar dreptul de a contracta obligații în privința masei succesoriale nelimitat. Dar și în acest caz executorul testamentar are împuterniciri de a efectua donații numai în limitele stabilite de dispozițiile art. 1572⁵⁴ propoziția a treia.

Articolul 1572⁵⁷. Limitarea drepturilor

(1) Executorul testamentar nu are drepturile prevăzute de dispozițiile art. 1572⁵²-1572⁵⁵, dacă este de presupus că testatorul nu a intenționat să le acorde executorului testamentar. Dacă în administrarea executorului testamentar se află doar la o anumită cotă succesorală sau la anumite bunuri din masa succesorală, atribuțiile prevăzute de dispozițiile art. 1572⁵⁴ propoziția a doua se acordă numai în raport cu această cotă succesorală sau aceste bunuri.

(2) În cazul în care executorul testamentar nu este obligat să execute personal dispozițiile testatorului, el poate cere moștenitorului executarea acestora, când nu este de presupus că moștenitorul avea altă voință.

Articolul 1572⁵⁸. Administrarea masei succesoriale. Durata îndeplinirii

Testatorul poate împuternici executorul testamentar să administreze masa succesorală fără a-i atribui și alte sarcini în afara administrării. El de asemenea poate dispune, ca executorul testamentar să continue administrarea masei succesoriale după executarea altor sarcini atribuite lui. În caz de dubii se consideră că executorului testamentar i-au fost transmise atribuțiile prevăzute de dispozițiile art. 1572⁵⁶.

Articolul 1572⁵⁹. Încetarea atribuțiilor la expirarea termenului de 30 de ani

Dispozițiile testamentare întocmite conform dispozițiilor art. 1572⁵⁸ sunt lipsite de efect la expirarea termenului de 30 de ani de la deschiderea moștenirii. Totuși, testatorul poate dispune ca administrarea să continue pînă la moarte moștenitorului sau a executorului testamentar sau pînă la survenirea unui eveniment legat de unul sau de celălalt. Dispozițiile art. 1572¹² alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572⁶⁰. Limitarea dreptului de dispoziție a moștenitorului

(1) Moștenitorul nu poate dispune de bunul din masa succesorală care urmează să fie administrat de executorul testamentar.

(2) În mod corespunzător se aplică dispozițiile în favoarea persoanelor drepturile cărora provin de la o persoană neîndreptățită.

Articolul 1572⁶¹. Capacitate procesuală activă

Dreptul aflat în administrarea executorului testamentar poate fi exercitat pe cale judecătorească doar de acesta.

Articolul 1572⁶². Capacitate procesuală pasivă

(1) Creanțele față de masa succesorală pot fi înaintate pe cale judecătorească atât față de moștenitor cît și față de executorul testamentar. Dacă executorului testamentar nu i-a fost acordat dreptul de administrare a masei succesoriale, cererea poate fi înaintată moștenitorului.

(2) Dispozițiile art. 1572¹⁰⁵ nu se aplică executorului testamentar.

(3) Creditorul masei succesoriale care a înaintat creanța moștenitorului, poate înainta aceasta creanță și executorului testamentar cu scopul ca acesta să admită executarea silită asupra bunurilor care se află în administrarea lui.

Articolul 1572⁶³. Propriul creditor al moștenitorului

Creditorii moștenitorului, care nu sunt creditori ai masei succesoriale, nu pot cere satisfacerea creanțelor din contul bunurilor masei succesoriale, care se află în administrarea executorului testamentar.

Articolul 1572⁶⁴. Inventarul masei succesoriale

(1) După acceptarea atribuțiilor, executorul testamentar este obligat să prezinte imediat moștenitorului inventarul bunurilor masei succesoriale, care se află în administrarea lui și a obligațiilor masei succesoriale pe care le cunoaște și să-i acorde acestuia asistența necesară pentru întocmirea inventarului.

(2) Inventarul trebuie datat cu ziua întocmirii și semnat de executorul testamentar. La cererea moștenitorului, executorul testamentar este obligat să-și legalizeze semnătura.

(3) Moștenitorul poate cere să fie atras la întocmirea inventarului.

(4) Executorul testamentar este în drept, iar la cererea moștenitorului este obligat, să transmită întocmirea inventarului organului competent, persoanei competente sau notarului.

(5) Cheltuielile pentru întocmirea și legalizarea semnăturii de pe inventar sunt suportate din contul masei succesoriale.

Articolul 1572⁶⁵. Administrarea corespunzătoare a masei succesoriale

(1) Executorul testamentar este obligat să administreze în mod corespunzător masa succesorală.

(2) Executorul testamentar este obligat să execute indicațiile testatorului privind ordinea administrării, făcute în testament. La cererea executorului testamentar sau a altei persoane care are interes legitim, instanța judecătorească poate anula aceste indicații, dacă respectarea lor prezintă un pericol esențial pentru masa succesorală.

(3) Dispozițiile art. 1575¹¹ se aplică în mod corespunzător executorului testamentar.

Articolul 1572⁶⁶. Transmiterea bunurilor masei succesoriale

(1) La cererea moștenitorului, executorul testamentar este obligat să pună la dispoziția acestuia bunurile din masa succesorală de care executorul testamentar în mod evident nu are nevoie pentru executarea atribuțiilor sale. Odată cu transmiterea încetează dreptul executorului testamentar de administrare a acestor bunuri.

(2) Executorul testamentar nu poate refuza transmiterea acestor bunuri în temeiul existenței obligațiilor masei succesoriale, care nu rezultă din legate și sarcini, precum și din legatele și sarcinile afectate de modalități, dacă moștenitorul garantează satisfacerea obligațiilor sau executarea legatelor sau sarcinilor.

Articolul 1572⁶⁷. Raportul cu moștenitorul. Dărilor de seamă

(1) La determinarea raporturilor dintre executorul testamentar și moștenitor se aplică în mod corespunzător regulile privind mandatul.

(2) În cazul unei administrări mai îndelungate, moștenitorul poate cere dări de seamă anuale.

Articolul 1572⁶⁸. Răspunderea executorului testamentar

(1) În cazul neexecutării fără justificare de către executorul testamentar a obligațiilor sale, acesta răspunde pentru prejudiciul cauzat față de moștenitor, precum și față de legatar în cazul în care trebuia să fie executat un legat.

(2) Mai mulți executori testamentari, în cazul neexecutării fără justificare, răspund solidar.

Articolul 1572⁶⁹. Dispoziții imperative

Testatorul nu poate elibera executorul testamentar de obligațiile pe care acesta le are conform dispozițiilor art. 1572⁶⁴, 1572⁶⁵, 1572⁶⁷ și 1572⁶⁸.

Articolul 1572⁷⁰. Remunerarea executorului testamentar

(1) Executorul testamentar poate cere o remunerație corespunzătoare pentru executarea atribuțiilor sale dacă testatorul nu a dispus altfel. Dacă executorul testamentar este moștenitor sau legatar, valoarea masei succesoriale sau legatului se ia în considerare la determinarea mărimii remunerației dacă testatorul nu a dispus altfel.

(2) Dacă moștenitorii, legatarii și executorii testamentari nu ajung la un acord privind mărimea remunerației, instanța de judecată va fixa mărimea remunerației la cererea executorului testamentar.

Articolul 1572⁷¹. Executorului testamentar al moștenitorului subsecvent

Testatorul de asemenea poate desemna un executor în scopul exercitării drepturilor și executării obligațiilor moștenitorului subsecvent pînă la survenirea moștenirii subsecvente.

Articolul 1572⁷². Rambursarea cheltuielilor pentru executarea testamentară

(1) Executorul testamentar are dreptul la rambursarea cheltuielilor necesare efectuate în scopul administrării masei succesoriale și executării dispozițiilor testamentare.

(2) Cheltuielile efectuate pentru administrarea masei succesoriale și executarea dispozițiilor testamentare se acoperă din contul masei succesoriale.

Articolul 1572⁷³. Executorul legatului

Testatorul poate desemna un executor testamentar, de asemenea și cu scopul ca acesta să asigure executarea sarcinii impuse legatarului.

Articolul 1572⁷⁴. Mai mulți executori testamentari

(1) Mai mulți executori testamentari acționează în comun. În cazul divergențelor dintre ei decide notarul public care desfășoară procedura succesorală. Dacă unul din ei decede, executorii rămași acționează de sine stătător. Testatorul poate dispune altfel.

(2) Fiecare executor testamentar are dreptul să întreprindă, fără consimțămîntul altor executori testamentari, asemenea măsuri, care sunt necesare pentru păstrarea bunurilor masei succesoriale, care se află în administrarea lor comună.

Articolul 1572⁷⁵. Încetarea atribuțiilor executorului testamentar

Atribuțiile executorului testamentar încetează în urma decesului acestuia sau la survenirea unor circumstanțe care conform dispozițiilor art. 1572⁵⁰ lipsesc de efect desemnarea.

Articolul 1572⁷⁶. Renunțarea de către executorul testamentar

Executorul testamentar poate în orice moment să renunțe la executarea obligațiilor sale. Renunțarea se face printr-o declarație adresată notarului care desfășoară procedura succesorală. Dispozițiile privind denunțarea mandatului se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572⁷⁷. Revocarea executorului testamentar

(1) La cererea persoanei care are interes legitim, instanța judecătorească poate revoca executorul testamentar dacă pentru aceasta există motive serioase. Asemenea motive se consideră, printre altele, neexecutarea esențială a obligațiilor sau incompetența de a administra corect masa succesorală.

(2) Înainte de a fi revocat executorul testamentar trebuie să fie, după posibilități, ascultat.

Articolul 1572⁷⁸. Accesul la cererile depuse

Notarul public care desfășoară procedura succesorală trebuie să permită accesul la cererile depuse conform dispozițiilor art. 1572⁴⁷ alin. (2), 1572⁴⁸ alin. (3), 1572⁵¹ alin.(2) și 1572⁷⁶ propoziția a doua, fiecărei persoane care demonstrează un interes legitim în aceasta.

Capitolul VIII

REVOCARA, MODIFICAREA ȘI CADUCITATEA TESTAMENTULUI SAU A DISPOZIȚIEI TESTAMENTARE

Articolul 1572⁷⁹. Revocarea testamentului sau a dispoziției testamentare

Testatorul poate revoca oricând orice dispoziție inclusă în testament sau testamentul integral.

Articolul 1572⁸⁰. Revocarea testamentului prin întocmirea unui nou testament

(1) Revocarea se face prin întocmirea unui nou testament.

(2) Testamentul prin care se revocă un alt testament poate fi făcut printr-un alt fel de testament decât testamentul revocat.

Articolul 1572⁸¹. Revocarea testamentului prin distrugere sau modificare

Testamentul poate fi de asemenea revocat dacă testatorul distruge înscrisul în care se conține, cu intenția de a revoca testamentul, sau face în acesta asemenea modificări, care de obicei se săvârșesc cu intenția de a revoca o declarație de voință scrisă. Dacă testatorul a distrus actul testamentar sau i-a adus modificări în modul indicat, se prezumă că el a avut intenția de a revoca testamentul.

Articolul 1572⁸². Restituirea testamentului depus la păstrare la o autoritate competentă

(1) Testamentul întocmit în fața notarului sau în conformitate cu dispozițiile art. 1497, se consideră revocat în cazul restituirii testatorului a documentului transmis spre păstrare unei autorității competente. Autoritatea care restituie documentul testatorului trebuie să-l informeze pe testator cu privire la consecințele restituirii, prevăzut în prima propoziție, să facă o mențiune corespunzătoare în documentul restituit și să întocmească un act că ambele cerințe au fost îndeplinite.

(2) Testatorul are dreptul să ceară în orice moment restituirea testamentului. Testamentul poate fi restituit doar testatorului personal.

(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică și în cazul testamentului depozitat în temeiul dispozițiilor art. 1494. Restituirea testamentului olograf nu afectează valabilitatea acestuia.

Articolul 1572⁸³. Revocarea revocării

Dacă în baza testamentului va fi revocată revocarea precedentă a dispoziției testamentare, în caz de dubii, este valabilă dispoziția testamentară anterioară, de parcă nu ar fi fost revocată.

Articolul 1572⁸⁴. Existența mai multor testamente

Dacă testatorul a întocmit mai multe testamente care se completează unul pe altul, atunci toate au efecte juridice în partea în care sunt compatibile.

Articolul 1572⁸⁵. Revocarea în baza unui testament ulterior

(1) În cazul întocmirii unui nou testament, testamentul anterior se revocă în măsura în care testamentul anterior contravine testamentului ulterior.

(2) În cazul revocării testamentului ulterior, în caz de dubii, este valabil testamentul anterior de parcă nu ar fi fost revocat.

Articolul 1572⁸⁶. Caducitatea testamentului sau a dispoziției testamentare

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, testamentul sau dispoziția testamentară devine caducă în măsura în care:

- a) persoana în folosul căreia a fost întocmit testamentul a decăzut de la moștenire (art. 1446);
- b) bunul testat a pierit în totalitate, după întocmirea testamentului, dar înainte de moartea testatorului, indiferent de cauza pieririi;
- c) bunul testat este înstrăinat de către testator în timpul vieții sau nu i-a aparținut;
- d) încalcă rezerva succesorală.

TITLUL IV STATUTUL JURIDIC AL MOȘTENITORULUI

Capitolul I

ACCEPTAREA MOȘTENIRII ȘI RENUNȚAREA LA MOȘTENIRE

Articolul 1572⁸⁸. Devoluțiunea și renunțarea la moștenire

(1) Moștenirea trece la moștenitorul îndreptățit sub rezerva dreptului său de a renunța la moștenire (devoluțiunea moștenirii).

(2) Statul nu poate renunța la moștenirea legală.

Articolul 1572⁸⁹. Acceptarea moștenirii și renunțarea la moștenire

(1) Cu excepțiile prevăzute de lege moștenitorul nu mai poate renunța la moștenire dacă el a acceptat-o în mod implicit, conform alin.(2), sau în mod expres, conform alin.(3).

(2) La expirarea termenului de renunțare, moștenirea se consideră acceptată de către moștenitor.

(3) Moștenitorul poate depune o declarație de acceptare a moștenirii în formă autentică la notarul public care desfășoară procedura succesorală înainte de expirarea

termenului de renunțare. Declarația poate fi autentificată la oricare notar sau altă persoană abilitată să autentifice acte juridice.

Articolul 1572⁹⁰. Termenul de renunțare

(1) Renunțarea la moștenire se poate face doar în termen de 3 luni.

(2) Termenul începe să curgă din data în care moștenitorul a cunoscut despre devoluțiune și a temeiului chemării sale la moștenire pe calea informării conform dispozițiilor art. 1575¹²⁴ alin.(2) sau pe oricare altă cale. Dacă moștenitorul este chemat la moștenire în temeiul unei dispoziții testamentare, termenul nu începe să curgă înainte ca notarul public care desfășoară procedura succesorală să-i notifice dispoziția testamentară. Dispozițiile art. 274 alin. (1) lit. a) și d) cu privire la prescripția extinctivă se aplică în mod corespunzător.

(3) În baza cererii moștenitorului, notarul public care desfășoară procedura succesorală poate prelungi termenul de renunțare sau poate stabili un nou termen de renunțare, dacă moștenitorul a omis termenul din motive întemeiate, iar ceilalți moștenitori nu obiectează.

(4) În cazul în care nu sunt întrunite condițiile prevăzute de alin.(3), cererea de prelungire a termenului de renunțare se soluționează de către instanța de judecată.

Articolul 1572⁹¹. Forma renunțării

(1) Renunțarea la moștenire se face prin declarație autentică depusă la notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(2) Declarația se poate autentifica la oricare notar sau altă persoană abilitată să autentifice acte juridice.

(3) După renunțare, moștenirea nu mai poate fi acceptată.

Articolul 1572⁹². Momentul acceptării sau renunțării la moștenire

Cel chemat la moștenire poate accepta moștenirea sau renunța la aceasta după deschiderea moștenirii.

Articolul 1572⁹³. Interzicerea acceptării sau renunțării afectate de modalități

Acceptarea moștenirii sau renunțarea la moștenire nu se poate face sub condiție sau cu stabilirea unui termen.

Articolul 1572⁹⁴. Cîteva temeuri de chemare la moștenire

(1) Persoana care are dreptul de a moșteni în temeiul dispoziției testamentare poate, dacă, în absența dispoziției testamentare, el ar avea dreptul de a moșteni în calitate de moștenitor legal, renunța la moștenire în calitate de moștenitor desemnat prin testament și să accepte moștenirea în calitate de moștenitor legal.

(2) Persoana care are dreptul de a moșteni ca moștenitor testamentar poate accepta moștenirea pe unul dintre temeuri și să renunțe la moștenire pe celălalt temei.

Articolul 1572⁹⁵. Eroarea privind temeiul chemării la moștenire

(1) Acceptarea se consideră că nu a avut loc dacă moștenitorul era în eroare privind temeiul chemării la moștenire.

(2) În caz de dubii renunțarea se extinde asupra tuturor temeiurilor de chemare la moștenire care sunt cunoscute moștenitorului la momentul depunerii declarației.

Articolul 1572⁹⁶. Inadmisibilitatea acceptării parțiale sau renunțării parțiale

Acceptarea sau renunțarea nu poate fi limitată la o parte din cota succesorală. Acceptarea sau renunțarea la o parte din cota succesorală nu produce efecte.

Articolul 1572⁹⁷. Moștenirea mai multor cote succesoriale

(1) Persoana care are dreptul la mai multe cote succesoriale, poate accepta o cotă și poate renunța la alta, dacă are dreptul la acele cote succesoriale în temeiuri diferite.

(2) Dacă dreptul la cote succesoriale are același temei, acceptarea sau renunțarea la una dintre cote succesoriale se aplică și celeilalte, chiar dacă devoluțiunea uneia are loc mai târziu. Dreptul la cota succesorală are același temei chiar și atunci când dispoziția se conține în testamente diferite.

(3) Dacă testatorul a testat moștenitorului câteva cote succesoriale, el poate să-l autorizeze prin dispoziție testamentară să accepte o cotă succesorală și să renunțe la alta.

Articolul 1572⁹⁸. Moștenirea dreptului de moștenire

(1) Dreptul de moștenire și dreptul de a renunța la moștenire se transmite moștenitorilor (transmisia succesorală).

(2) În cazul în care moștenitorul moare pînă la expirarea termenului de renunțare fără a-l exercita, acest termen nu expiră înainte de expirarea termenului de renunțare la moștenirea lăsată de moștenitor.

(3) În cazul în care sunt mai mulți moștenitori ai moștenitorului, fiecare poate să renunțe la partea din moștenire care corespunde cotei sale succesoriale.

Articolul 1572⁹⁹. Efectele renunțării

(1) Cel care a renunțat la moștenire este considerat că nu a dobîndit niciodată moștenirea.

(2) Dreptul la moștenire trece la persoana care ar fi moștenit în cazul în care cel care a renunțat nu ar fi fost în viață la momentul deschiderii moștenirii. Se consideră că devoluțiunea a avut loc la data deschiderii moștenirii.

(3) Persoana care, în temeiul dispozițiilor alin.(2), înlocuiește pe cel care a renunțat, are dreptul să accepte sau să renunțe la moștenire în termenul prevăzut de dispozițiile art. 1572⁸⁹. Termenul se calculează de la data cînd persoana care înlocuiește pe cel care a renunțat a aflat despre renunțare.

(4) Notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să comunice despre renunțare persoanei care dobîndește moștenirea în rezultatul renunțării. Notarul public este obligat să permită oricărei persoane care are un interes legitim să ia cunoștință de renunțare.

Articolul 1572¹⁰⁰. Dreptul creditorului în caz de renunțare la moștenire de către debitor

(1) Creditorul poate cere ca obligațiile față de el care incumbă debitorului, care a renunțat la moștenire și care, la data renunțării, este în incapacitate de plată, să fie stinse din contul masei succesoriale în limita cotei succesoriale la care debitorul care a renunțat la moștenire era în drept.

(2) Moștenitorii pot ridica față de creditor toate excepțiile pe care le-ar fi putut ridica debitorul care a renunțat la moștenire.

(3) Partea din masa succesorală rămasă după satisfacerea obligațiilor față de creditorul menționat la alin.(1) revine moștenitorilor care culeg cota succesorală a debitorului care a renunțat la moștenire.

Articolul 1572¹⁰¹. Termenul de prescripție al dreptului de anulare

(1) În cazul în care acceptarea sau renunțarea este anulabilă pe temei de eroare, dol sau violență, acțiunea în anulare se prescrie în termen de 3 luni.

(2) În cazul anulabilității acceptării sau renunțării pe temeiul violenței, termenul se calculează din data înlăturării pericolului, iar în celelalte cazuri – din momentul în care persoana care poate invoca anulabilitatea află sau trebuia să afle despre existența temeiurilor de anulabilitate. La determinarea termenului se aplică în mod corespunzător regulile privind suspendarea cursului prescripției.

(3) Anularea este exclusă dacă din momentul acceptării sau renunțării au trecut 3 ani.

Articolul 1572¹⁰². Modul contestării

Acceptarea sau renunțarea pot fi contestate printr-o acțiune în anulare depusă în instanța judecătorească de la locul deschiderii moștenirii.

Articolul 1572¹⁰³. Contestarea omiterii termenului de renunțare

Omiterea termenului pentru renunțare poate fi contestată în aceleași condiții ca și acceptarea moștenirii.

Articolul 1572¹⁰⁴. Efectele anulării

(1) Anularea acceptării se consideră renunțare, iar anularea renunțării, acceptare.

(2) Notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să notifice despre anularea renunțării persoana căreia moștenirea i-a revenit în rezultatul renunțării. Dispozițiile art. 1572¹⁰⁰ alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572¹⁰⁵. Imposibilitatea urmăririi moștenitorului pînă la acceptarea moștenirii

Pînă la acceptarea moștenirii, pretențiile față de masa succesorală nu pot fi valorificate pe cale judecătorească contra moștenitorilor.

Articolul 1572¹⁰⁶. Gestiunea afacerilor pînă la renunțare

(1) În cazul în care moștenitorul pînă la renunțare a gestionat afacerile masei succesorale, el are în raport cu cel care va deveni moștenitor, drepturile și obligațiile gerantului potrivit dispozițiilor privitoare la gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) În cazul în care moștenitorul pînă la renunțarea la moștenire, a dispus de un bun din masa succesorală, efectele juridice ale actului de dispoziție nu sunt afectate de renunțare, în cazul în care amînarea nu era posibilă fără un prejudiciu pentru masa succesorală.

(3) Actul juridic care trebuia săvîrșit față de moștenitor, își produce efectele juridice și după renunțare, dacă a fost săvîrșit, înainte de renunțare, față de cel care a renunțat la moștenire.

Articolul 1572¹⁰⁷. Întreținerea mamei viitorului moștenitor

În cazul în care la deschiderea moștenirii este de așteptat nașterea unui moștenitor, mama care nu este în stare să se întrețină singură, are dreptul să ceară acordarea pînă la naștere a întreținerii corespunzătoare situației sale, din masa succesorală sau din cota

succesorală a copilului, în cazul în care alături de el mai sunt chemate la moștenire și alte persoane. La determinarea mărimii cotei succesorale se prezumă că se va naște un singur copil.

Articolul 1572¹⁰⁸. Prezumția moștenirii de către stat

(1) În cazul în care ca urmare a procedurii prevăzute de dispozițiile art. 1572¹⁰⁹, moștenitorul nu va fi determinat sau toți moștenitorii au decăzut de la moștenire, notarul public care desfășoară procedura succesorală va întocmi un act, că nu există alți moștenitori în afara statului.

(2) În baza acestui act statul este considerat moștenitor și i se eliberează certificat de moștenitor în baza moștenirii vacante.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu afectează dreptul moștenitorului de a înainta petiția de ereditate față de stat ca moștenitor în baza moștenirii vacante conform regulilor generale.

Articolul 1572¹⁰⁹. Anunțul public privind declararea drepturilor asupra moștenirii

(1) Întocmirea actului prevăzut de dispozițiile art. 1572¹⁰⁸ trebuie să fie precedată de un anunț public privind necesitatea declarării drepturilor asupra moștenirii, cu indicarea termenului pentru declarare. Ordinea publicării și durata termenului pentru declarare se determină conform procedurii somației publice a creditorilor masei succesorale. Anunțul public poate să nu fie făcut în cazul în care cheltuielile pentru acesta sunt disproporționat de mari în comparație cu mărimea masei succesorale.

(2) Dreptul asupra moștenirii nu va fi luat în considerare dacă în termen de 3 luni de la expirarea termenului fixat, notarului nu-i vor fi prezentate dovezi referitor la dreptul asupra moștenirii sau la intentarea acțiunii față de stat.

Articolul 1572¹¹⁰. Statutul juridic al statului pînă la constatarea lipsei moștenitorilor

În favoarea sau față de stat în calitate de moștenitor legal pot fi înaintate pretenții privind dreptul la moștenire numai după emiterea de către notar a unui act prin care se constată lipsa altor moștenitori.

Capitolul II

CUSTODIA MASEI SUCCESORALE

Articolul 1572¹¹¹. Temeiurile și formele de custodie a masei succesorale

(1) După decesul celui care a lăsat moștenire notarul public ia măsuri pentru a asigura custodia masei succesorale dacă:

- a) nu se cunoaște nici un moștenitor;
- b) moștenitorii cunoscuți nu se află la locul deschiderii moștenirii;
- c) nu se cunoaște dacă există vreun moștenitor care a acceptat moștenirea;
- d) moștenitorul este minor și nu are reprezentant legal;
- e) în privința moștenitorului s-a inițiat o procedură de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară și nu are reprezentant legal;
- f) există alte temeieri prevăzute de lege.

(2) Măsurile de custodie a masei succesorale pot include:

a) aplicarea sigiliilor;

b) dacă în timpul efectuării inventarului se vor găsi sume de bani, titluri de valoare sau alte valori, depunerea în depozitul notarial sau la o instituție specializată, făcându-se mențiune despre aceasta și actul de inventariere;

c) desemnarea custodelui masei succesoriale.

(3) Pînă la deschiderea procedurii succesoriale este competent să ia măsuri de custodie a masei succesoriale oricare notar de la locul deschiderii moștenirii. După deschiderea procedurii succesoriale, competența trece de plin drept la notarul public care o desfășoară.

(4) Autoritățile centrale și locale, organele de poliție, judecătorii, notarii, avocații și executorii judecătorești sunt obligați să informeze despre necesitatea aplicării măsurilor de custodie dacă le-a devenit cunoscută una din împrejurările prevăzute la alin.(1).

Articolul 1572¹¹². Aplicarea măsurilor de custodie

(1) Măsurile de custodie pot fi aplicate pînă la acceptarea masei succesoriale de către moștenitori dacă legea nu prevede altfel.

(2) Notarul public aplică măsurile de custodie la proprie inițiativă dacă legea nu prevede altfel.

(3) Notarul public de asemenea poate aplica măsurile de custodie la cererea unui creditor al masei succesoriale, legatar sau altei persoane care are un drept față de masa succesorală dacă ne luarea măsurilor de custodie poate periclita drepturile acelor persoane din masa succesorală.

(4) În cazul unui litigiu privitor la calitatea de moștenitor, notarul public de asemenea poate aplica măsurile de custodie în baza încheierii instanței de judecată care examinează litigiul.

(5) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin.(3) și (4) aplicarea măsurii de custodie de asemenea se poate face după acceptarea moștenirii de către moștenitori, în special dacă activitatea unui moștenitor sau situația patrimonială a moștenitorului pun în pericol conservarea masei succesoriale și satisfacerea drepturilor din contul masei succesoriale.

Articolul 1572¹¹³. Custodele masei succesoriale

(1) Notarul public poate desemna un custode pentru custodia masei succesoriale, căruia notarul îi poate emite ordine privitoare la posesia, folosința sau dispunerea de bunuri. La desemnarea custodelui notarul public poate întocmi inventarului masei succesoriale sau poate desemna un executor judecătoresc în acest scop.

(2) Orice persoană care este potrivită pentru a exercita custodia poate fi desemnată custode. Poate fi desemnat custode, cu acordul tuturor celor interesați, unul dintre succesibili, iar, în caz contrar, o altă persoană aleasă de către notarul public. Administratorul autorizat nu poate refuza desemnarea în calitate de custode fără motive întemeiate.

(3) Notarul poate revoca custodele în care nu asigură custodia corespunzătoare a masei ori nu respectă ordinele notarului.

(4) Custodele este obligat:

a) să administreze masa succesorală cu diligență în scopul conservării ei;

b) să ofere întreținere din contul masei succesoriale persoanelor prevăzute la art. 1572¹⁰⁷;

c) să îndeplinească obligațiile masei succesoriale din contul masei succesoriale conform art. 1572¹¹³;

d) să raporteze notarului și moștenitorilor despre măsurile de custodie;

e) în cazurile prevăzute la art. 1572¹¹² alin.(3), precum și în alte cazuri în care este necesară conservarea masei succesoriale, să ia masa succesorală în posesie proprie din posesia unui terț sau a unui moștenitor ori să asigure separarea masei succesoriale de bunurile moștenitorului în orice alt mod;

f) să depună cerere de deschidere a procedurii succesoriale la notarul public competent, dacă este necesar, sau să ia alte măsuri pentru identificarea moștenitorilor dacă notarii publici din Republica Moldova nu sunt competenți să desfășoare procedura succesorală.

(5) Custodele poate să dispună de bunuri din masa succesorală doar în scopul stingerii obligațiilor masei succesoriale și pentru acoperirea cheltuielilor aferente custodiei masei succesoriale. Custodele nu are dreptul să dispună de un bun imobil care intră în componența masei succesoriale fără încuviințarea notarului care desfășoară procedura succesorală. Notarul public poate impune alte limite la împuternicirile custodelui, care vor fi menționate în certificatul de custode al masei succesoriale.

(6) Moștenitorul nu are dreptul de a dispune de masa succesorală care se află în custodie.

(7) Notarul public poate refuza desemnarea custodelui masei succesoriale dacă se presupune că masa succesorală nu este suficientă pentru a acoperi cheltuielile legate de custodie. Cu toate acestea, notarul public va desemna custodele dacă persoana care solicită aplicarea măsurilor de custodie plătește cu titlu de garanție, la termenul și contul indicat de notarul public, sumele care se planifică că vor acoperi cheltuielile respective.

Articolul 1572¹¹⁴. Satisfacerea obligațiilor de către custode

(1) Dacă s-a desemnat un custode, custodele, după întocmirea inventarului, va satisface pretențiile incluse în inventar dacă ele au devenit scadente.

(2) Custodele poate satisface pretențiile care încă nu sunt scadente doar cu încuviințarea moștenitorilor.

(3) Dacă custodele contestă o pretenție, el o va satisface doar în cadrul procedurii executării silite desfășurate în condițiile legii.

(4) Dispozițiile art. 1575¹¹ se aplică în mod corespunzător custodelui.

Articolul 1572¹¹⁵. Remunerarea custodelui

Custodele masei succesoriale are dreptul de a primi remunerare din contul masei succesoriale pentru custodia desfășurată. Mărimea remunerării va fi rezonabilă și se va stabili de notarul public.

Articolul 1572¹¹⁶. Încetarea măsurilor de custodie

(1) Notarul public încetează măsurile de custodie ale masei succesoriale dacă a încetat să existe temeiurile de aplicare a măsurilor de custodie prevăzute la 1572¹¹¹ și 1572¹¹².

(2) Notarul public încetează custodia dacă masa succesorală nu este suficientă să acopere cheltuielile aferente custodiei, iar persoana care solicită aplicarea măsurilor de custodie nu avansează, la termenul și contul indicat de notarul public, sumele care se planifică că vor acoperi cheltuielile respective.

(3) Dacă cererea de aplicare a măsurilor de custodie se decide în temeiul 1572¹¹² alin. (3) sau (4), persoana care a solicitat aplicarea măsurii va fi audiată înainte de încetarea măsurii de custodie.

Capitolul III

RĂSPUNDEREA MOȘTENITORULUI PENTRU PASIVUL MASEI SUCCESORALE

Secțiunea 1

Obligațiile masei succesoriale

Articolul 1572¹¹⁷. Răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale

(1) Moștenitorul răspunde pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) La obligații ale masei succesoriale se atribuie, pe lângă obligațiile defunctului, și obligațiile care rezultă din calitatea de moștenitor, în special obligațiile ce rezultă din legate și din sarcini.

Articolul 1572¹¹⁸. Cheltuielile de îngrijire și de înmormântare

(1) Moștenitorii suportă toate cheltuielile cauzate de îngrijirea și tratamentul ultimei boli a defunctului, precum și cheltuielile necesare pentru înmormântare, care trebuie să corespundă obiceiului locului și mărimii masei succesoriale.

(2) Pretențiile privind plata cheltuielilor prevăzute la alin. (1) se satisfac din contul moștenirii prioritar față de alte creanțe, inclusiv față de cele garantate prin ipotecă sau gaj.

Articolul 1572¹¹⁹. Întreținerea membrilor familiei

(1) Moștenitorii sunt obligați, să asigure, timp de primele 40 de zile după deschiderea moștenirii, întreținerea membrilor familiei defunctului, care au fost întreținuți de acesta și au locuit împreună cu acesta pînă la moartea lui, proporțional mărimii întreținerii acordate pînă la moarte și să le permită să folosească locuința și obiectele de uz casnic. Prin testament testatorul poate dispune altfel.

(2) În acest caz dispozițiile cu privire la legat se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea 2

Somarea creditorilor masei succesoriale

Articolul 1572¹²⁰. Somarea privind înaintarea creanțelor

Creditorilor masei succesoriale li se poate cere declararea creanțelor lor în cadrul procedurii somării publice în ordinea stabilită de prezenta secțiune.

Articolul 1573. Cererea de desfășurare a procedurii de somare

(1) Procedura de somare a creditorilor masei succesoriale este desfășurată de notarul public care desfășoară procedura succesorală, la cererea:

a) oricărui moștenitor. Cu toate acestea, cererea nu poate fi depusă de moștenitorul unic dacă, conform legii, el poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale;

b) administratorului masei succesoriale;

c) custodelui masei succesoriale sau executorului testamentar dacă aceștia au împuterniciri de a administra masa succesorală.

(2) Moștenitorul, precum și executorul testamentar poate cere desfășurarea procedurii de somare după ce a avut loc acceptarea moștenirii.

(3) În cazul în care există mai mulți moștenitori, indiferent de persoana care a depus-o, cererea de desfășurare a procedurii de somare și tabelul creanțelor înaintate profită tuturor celorlalți moștenitori; dispozițiile legale privind răspunderea nelimitată rămân neafectate. În cazul moștenirii subsecvente, această regulă se aplică în mod corespunzător moștenitorilor prealabili și moștenitorilor subsecvenți.

(4) Dacă moștenitorul și-a vândut cota succesorală, atât cumpărătorul cât și moștenitorul pot depune cerere de desfășurare a procedurii de somare. Indiferent de persoana care a depus-o, cererea de desfășurare a procedurii de somare și tabelul creanțelor înaintate profită atât vânzătorului și cât și cumpărătorului; dispozițiile legale privind răspunderea nelimitată rămân neafectate. Această regulă se aplică în mod corespunzător cazurilor în care o persoană a vândut cota succesorală dobândită prin contract sau pe altă cale s-a obligat să vândă cota succesorală dobândită în temeiul legii ori pe altă cale.

(5) La cererea de desfășurare a procedurii de somare se anexează lista creditorilor cunoscuți, cu indicarea adresei cunoscute de contact.

(6) Procedura de somare nu poate fi desfășurată, iar dacă a fost începută, va fi încetată, dacă s-a depus cerere de intentare a procesului de insolvență al masei succesoriale.

Articolul 1574. Conținutul somației; publicarea și expedierea somației

(1) Notarul public care desfășoară procedura succesorală pregătește și asigură publicarea o singură dată a somației în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. După publicare, notarul public expediază somația creditorilor indicați conform art. 1573 alin.(5).

(2) Suplimentar, notarul public poate publica somația în alte mijloace de presă.

(3) Somația va conține:

a) denumirea și adresa biroului notarial; numărul dosarului succesoral;

b) numele, prenumele, reședința obișnuită a defunctului și data decesului;

c) în cazul în care acesta sunt indicate în actul de deces, data nașterii și numărul de identificare al defunctului;

d) chemarea adresată creditorilor masei succesoriale de a-și înainta pretențiile către notarul public;

e) termenul limită de înaintare a creanțelor, care va fi de 6 luni din data publicării somației în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

f) avertismentul că creditorii masei succesoriale care nu și-au înaintat creanțele se sancționează de lege prin faptul că creanțele lor vor fi satisfăcute doar în măsura în care

vor mai rămâne bunuri ale masei succesoriale după satisfacerea creanțelor creditorilor care nu au fost sancționați de lege. Dreptul de a fi satisfăcuți înaintea legatarilor și beneficiarilor sarcinilor testamentare rămâne neafectat;

g) avertismentul că după partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor răspunde numai pentru partea din obligația masei succesoriale proporțională cu cota sa succesorală.

Articolul 1575. Notificarea creditorului de înaintare a creanței

(1) Notificarea creditorului de înaintare a creanței se depune la notarul public care desfășoară procedura succesorală și va conține:

- a) numele/denumirea creditorului, domiciliul/sediul;
- b) mărimea integrală a sumelor sau altor prestații datorate creditorului la data depunerii; temeiul creanțelor și scadența lor;
- c) mențiuni cu privire la eventualele drepturi de preferință sau garanții.

(2) La notificare se anexează, după caz, originale sau copii legalizate după înscrisurile justificative din care izvorăsc creanțele și actele de constituire de garanții. Neanexarea acestora nu afectează efectele juridice ale notificării.

Articolul 1575¹. Tabelul creanțelor înaintate; dreptul de acces la actele procedurii

(1) După expirarea termenului limită al somației, notarul public care desfășoară procedura de somare întocmește tabelul creanțelor înaintate pe baza notificărilor depuse în termen și îl comunică solicitantului procedurii și moștenitorilor care au acceptat moștenirea.

(2) Notarul public trebuie să permită oricărei persoane indicate la art. 1573 alin.(1), creditorului masei succesoriale, legatarului, precum și oricărei alte persoane care demonstrează un interes legitim să ia cunoștință de actele procedurii de somare, inclusiv notificările creditorilor și anexele, precum și tabelul creanțelor înaintate.

Articolul 1575². Pretenții care nu sunt atinse

Procedura somării publice a creditorilor nu aduce atingere drepturilor creditorilor gajști și celor asimilați creditorilor gajști în cazul insolvenței, precum și nici drepturilor creditorilor, care la executarea silită asupra unui imobil au dreptul la satisfacerea creanțelor lor din contul acestui bun, în măsura în care se referă la satisfacerea din contul bunurilor a obligațiilor referitoare la aceste bunuri. Această regulă se aplică și în cazul creditorilor, ale căror pretenții sunt garantate prin înregistrare provizorie sau notare sau a celor care au dreptul să ceară, în cazul insolvenței, separarea din masa debitoare a bunului, care constituie obiectul dreptului său.

Articolul 1575³. Neatingerea a legatelor și a sarcinilor

Dreptul la legate și drepturile rezultate din sarcini nu sunt afectate prin procedura somării publice a creditorilor, prin derogare de la dispozițiile art. 1575¹⁰³ lit. a).

Articolul 1575⁴. Excluderea creanțelor neînaintate

(1) Moștenitorul poate refuza satisfacerea creanțelor creditorului masei succesoriale (creditorul exclus) a cărei creanță nu a fost înaintată în cadrul procedurii somării publice a creditorilor (creanța exclusă), dacă masa succesorală se epuizează prin satisfacerea creanțelor creditorilor neexcluzi. Moștenitorul este totuși obligat să satisfacă creanțele excluse cu prioritate față de obligațiile ce rezultă din legate și din sarcini, cu excepția

cazului în care creditorul și-a înaintat creanțele după satisfacerea obligațiilor ce rezultă din legate și din sarcini.

(2) Moștenitorul va ceda surplusul în cazul executării silite care prevede satisfacerea creditorului, conform dispozițiilor legale referitoare la îmbogățirea fără justă cauză. Moștenitorul poate refuza predarea bunurilor care intră în componența masei succesoriale și care s-au păstrat, plătind în schimb valoarea lor. Hotărîrea judecătorească definitivă, prin care se dispune ca moștenitorul să satisfacă o creanță exclusă, are față de un alt creditor același efect ca și satisfacerea creanțelor.

Articolul 1575⁵. Excepția de tardivitate în declararea creanțelor

(1) Creditorul masei succesoriale, care în baza creanței sale ridică pretenții față de moștenitor după expirarea termenului de 3 ani de la deschiderea moștenirii, se asimilează creditorului exclus în sensul art. 1575⁴, cu excepția cazului, în care moștenitorul sau alte persoane care acționează din numele masei succesoriale (custodele, administratorul masei succesoriale, moștenitorul prealabil etc.) a cunoscut despre creanță înainte de expirarea celor 3 ani, sau dacă creditorul și-a înaintat creanța în cadrul procedurii somării publice a creditorilor. În cazul în care cel care a lăsat moștenirea este declarat decedat sau momentul decesului se stabilește conform Codului de procedură civilă, termenul începe să curgă din momentul în care rămîne definitivă hotărîrea cu privire la declararea decesului sau stabilirea momentului decesului.

(2) Obligația care incumbă moștenitorului conform dispozițiilor art. 1575⁴ alin. (1) propoziția a doua se extinde asupra obligațiilor corelative drepturilor cu privire la legate și sarcini numai în măsura în care creditorul, în cazul insolabilității masei succesoriale, ar fi avut un rang de prioritate mai înalt.

(3) În măsura în care un creditor nu este afectat conform dispozițiilor art. 1575² prin procedura somării publice, dispozițiile alin. (1) nu i se aplică.

Secțiunea 3

Limitarea răspunderii moștenitorului

Articolul 1575⁶. Instituirea unei administrări asupra masei succesoriale. Insolabilitatea masei succesoriale

(1) Răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale se limitează la activul masei succesoriale și nu se extinde asupra patrimoniului, pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine, dacă se dispune administrarea masei succesoriale în scopul satisfacerii creditorilor sau dacă a fost intentat procesul de insolabilitate al masei succesoriale.

(2) Chiar și în cazurile prevăzute de dispozițiile alin.(1), moștenitorul poartă răspundere și cu patrimoniul său în afara cotei succesoriale (răspundere nelimitată) pentru toate obligațiile masei succesoriale în cazul prevăzute la art. 1575²⁵ alin.(1) sau 1575³⁶, sau doar pentru obligația creditorului prevăzut la art. 1575³⁷ alin.(3).

Articolul 1575⁷. Ficțiunea existenței raporturilor juridice stinse

Dacă se dispune administrarea masei succesoriale sau se intentează procesul de insolabilitate a masei succesoriale, se consideră că nu sunt stinse raporturile juridice care s-au stins la deschiderea moștenirii prin întrunirea calității de debitor și creditor de către o persoană sau drepturilor și garanțiilor.

Articolul 1575⁸. Compensarea fără efect

(1) Dacă înainte de a se dispune administrarea masei sau a se intenta procesul de insolabilitate a masei succesore, un creditor al masei succesore a compensat creanța sa, care face parte din masa succesorală, cu creanța moștenitorului, fără consimțământul acestuia, după ce se dispune administrarea masei succesore sau se intentează procesul de insolabilitate a masei succesore, compensarea respectivă se consideră ca nu a avut loc.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și atunci când creditorul care nu este creditor al masei succesore a compensat creanța sa față de moștenitor cu o creanță din masa succesorală.

Articolul 1575⁹. Răspunderea moștenitorului pentru administrarea anterioară; rambursarea cheltuielilor

(1) În cazul în care se dispune administrarea masei succesore sau se intentează procesul de insolabilitate a masei succesore, moștenitorul poartă răspundere față de creditorii masei succesore pentru administrarea de pînă atunci a masei succesore, ca și cum de la acceptarea moștenirii ar fi dispus de masa succesorală în calitate de administrator al lor. Față de acțiunile moștenitorului legate de masa succesore, efectuate înaintea acceptării moștenirii, se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale referitoare la gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) Pretențiile creditorilor masei succesore înaintate conform alin. (1) se consideră creanțe care intră în componența masei succesore.

(3) Cheltuielile efectuate de moștenitor sunt acoperite din masa succesorală, în măsura în care el are dreptul să ceară rambursarea lor conform dispozițiilor legale referitoare la mandat sau la gestiunea de afaceri fără mandat.

Articolul 1575¹⁰. Stingerea obligației masei succesore

Stingerea unei obligații a masei succesore de către moștenitor trebuie considerată de către creditorii masei succesore ca fiind efectuată în contul masei succesore, dacă reieșind din circumstanțe moștenitorul putea considera că masa succesorală va fi suficientă pentru stingerea tuturor obligațiilor masei succesore.

Articolul 1575¹¹. Cererea de intentare a procesului de insolabilitate a masei succesore

(1) Dacă moștenitorul află despre starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare a masei succesore, el este obligat să ceară fără întârziere intentarea procesului de insolabilitate a masei succesore, însă nu înainte de acceptarea moștenirii. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea moștenitorului față de creditorii pentru prejudiciul cauzat prin aceasta. În caz că există mai mulți moștenitori, răspunderea lor pentru acest prejudiciu este solidară.

(2) Pretențiile creditorilor masei succesore înaintate conform alin. (1) se consideră că intră în componența masei succesore.

(3) Pentru determinarea suficienței masei succesore nu se iau în calcul obligațiile rezultate din legate și sarcini, precum și obligațiile față de creditorii excluși în sensul art. 1575⁴ și 1575⁵.

(4) Necunoașterea supraîndatorării din neglijență se asimilează cunoașterii despre starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare. Neglijență există mai ales atunci când

moștenitorul nu cere somare publică a creditorilor masei succesore, cu toate că există motive să presupună că există obligații necunoscute ale masei succesore. Simpla împrejurare că administratorul sau custodele masei succesore ori executorul testamentar cunoșteau starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare nu indică neglijența moștenitorului.

(5) Nu este obligatorie somarea publică a creditorilor dacă cheltuielile procedurii sunt disproporționat de mari în raport cu mărimea masei succesore.

Articolul 1575¹². Administrarea masei succesore

(1) Administrarea masei succesore se dispune de către notarul public care desfășoară procedura succesorală la cererea moștenitorului chiar și înainte de acceptarea moștenirii.

(2) La cererea creditorului masei succesore administrarea ei se dispune dacă există motive să se creadă că în rezultatul comportamentului unui moștenitor sau a situației patrimoniale a unui moștenitor se periclitează satisfacerea creanțelor tuturor creditorilor masei succesore din contul masei succesore. Cererea nu mai poate fi înaintată, dacă au trecut 2 ani de la acceptarea moștenirii de către cel puțin un moștenitor.

(3) Înainte de a dispune administrarea masei succesore notarul public va cita pentru audiere toți comoștenitorii și, după caz, executorul testamentar sau custodele masei succesore.

(4) Poate fi desemnat administrator al masei succesore doar administratorul autorizat în condițiile legii.

Articolul 1575¹³. Refuzul instituirii administrării

Dispunerea administrării masei succesore poate să fie refuzată, dacă cheltuielile sunt disproporționat de mari în raport cu mărimea masei succesore.

Articolul 1575¹⁴. Publicitatea instituirii administrării

(1) Notarul public este obligat să publice o informație despre instituirea administrării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, indicând numele și prenumele defunctului, numărul dosarului succesoral și datele de identificare ale administratorului masei succesore.

(2) Notarul public eliberează administratorului un certificat care îi confirmă calitatea (certificat de administrator al masei succesore). Certificatul se restituie la încetarea calității de administrator al masei succesore.

(3) Administratorul masei succesore asigură notarea instituirii administrării masei succesore în registrele de publicitate a drepturilor care vizează bunurile masei succesore.

Articolul 1575¹⁵. Efectul hotărârii de instituire a administrării

(1) Odată cu instituirea administrării moștenirii, moștenitorul și, dacă există, executorul testamentar își suspendă dreptul de a administra moștenirea și de a dispune de aceasta. Dispozițiile art. 74, 77, 83, 92 și 93 din Legea insolvenței se aplică în mod corespunzător. Pretențiile față de moștenire se pot înainta numai administratorului masei succesore.

(2) Executarea silită și punerea sechestrului asupra bunurilor care intră în componența masei succesoriale, la cererea unui creditor care nu este creditor al moștenirii, este interzisă.

Articolul 1575¹⁶. Obligațiile și răspunderea administratorului masei succesoriale

(1) Administratorul este obligat să administreze masa succesorală în interesul creditorilor și moștenitorului, având inclusiv dreptul de a dispune de bunurile din masa succesorală, și să asigure, din contul masei succesoriale, executarea obligațiilor masei succesoriale indiferent de rangul lor de prioritate.

(2) Administratorul masei succesoriale răspunde pentru administrarea masei succesoriale și față de creditorii masei succesoriale. Dispozițiile art. 1575⁹ alin. (2), 1575¹⁰ și 1575¹¹ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575¹⁷. Transmiterea masei succesoriale

(1) Administratorul masei succesoriale transmite moștenitorului ceea ce a rămas din masa succesorală abia atunci când vor fi stinse obligațiile cunoscute ale masei succesoriale.

(2) Dacă o obligație nu poate fi executată pe moment sau dacă ea este litigioasă, transmiterea masei succesoriale se poate face numai dacă s-a acordat o garanție creditorului. Pentru o creanță afectată de condiție nu este necesară acordarea unei garanții, dacă posibilitatea împlinirii condiției este atât de îndepărtată, încât creanța nu are actualmente o valoare patrimonială.

(3) Administratorul masei succesoriale va transmite moștenitorului și notarului care desfășoară procedura succesorală o dare de seamă despre administrare, iar notarul va dispune încetarea administrării masei succesoriale și va asigura radierea mențiunii despre administrare din registrele de publicitate.

Articolul 1575¹⁸. Remunerarea administratorului; acoperirea cheltuielilor

(1) Administratorul moștenirii are dreptul la o remunerare corespunzătoare pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, mărimea căreia se stabilește de către notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(2) Administratorul masei succesoriale de asemenea are dreptul la rambursarea cheltuielilor aferente administrării. Dispozițiile art. 1046 se aplică în mod corespunzător

(3) Remunerația și cheltuielile sunt acoperite din masa succesorală chiar dacă au fost avansate de un moștenitor, un creditor sau o altă persoană cu interes legitim.

Articolul 1575¹⁹. Încetarea administrării masei succesoriale

(1) Administrarea masei succesoriale încetează deplin drept odată cu intentarea procesului de insolvență a masei succesoriale.

(2) Administrarea masei succesoriale poate fi revocată de către notarul public care desfășoară procedura succesorală dacă cheltuielile pentru ea depășesc mărimea masei succesoriale.

Articolul 1575²⁰. Excepția de epuizare a masei succesoriale

(1) Dacă procesul de insolvență a masei succesoriale a fost încetat ca urmare a distribuției finale a masei succesoriale sau prin confirmarea de către instanța judecătorească a planului procedurii de restructurare, în privința răspunderii moștenitorului i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 1575⁴ și 1575⁵ alin.(2). Cu

toate acestea, pentru obligațiile masei succesoriale guvernate de planul procedurii de restructurare moștenitorul răspunde conform planului.

(2) Creanțele față de masa succesorală care, în cadrul procesului de insolvență, nu au fost incluse în tabelul definitiv consolidat al creanțelor se consideră excluse în sensul art. 1575⁴.

Articolul 1575²¹. Excepția de insuficiență a masei succesoriale

(1) În cazul în care în legătură cu insuficiența masei succesoriale nu este rezonabilă instituirea administrării moștenirii sau intentarea procesului de insolvență a masei succesoriale sau din același motiv se încetează administrarea masei succesoriale, sau încetează procesul de insolvență, atunci moștenitorul poate refuza satisfacerea creditorilor masei succesoriale, în măsura în care masa succesorală a devenit insuficientă. În această situație, moștenitorul este obligat să transmită ceea ce a rămas din masa succesorală, în vederea satisfacerii creditorilor în ordinea procedurii de executare silită.

(2) Drepturile moștenitorului nu se exclud doar prin faptul că, după deschiderea moștenirii, creditorul a dobândit pe calea procedurii de executare silită sau urmărire pe altă cale a unui drept de gaj sau ipotecă ori a efectuării unei înregistrări provizorii sau unei notări.

Articolul 1575²². Consecințele ridicării excepției de insuficiență a masei succesoriale

(1) Dacă moștenitorul face uz de dreptul său prevăzut de art. 1575²¹, răspunderii sale și dreptului său la rambursarea cheltuielilor i se aplică dispozițiile art. 1575⁹ și 1575¹⁰.

(2) Raporturile juridice stinse la momentul deschiderii moștenirii prin întrunirea calității de debitor și creditor de către aceeași persoană sau prin întrunirea creanței și a garanției de către aceeași persoană, în raporturile dintre moștenitor și creditor se consideră că nu s-au stins.

(3) Hotărârea definitivă prin care se dispune ca moștenitorul să satisfacă un creditor are pentru un alt creditor același efect ca și satisfacerea creanțelor.

(4) Obligațiile care rezultă din dreptul la legate și sarcini trebuie să fie luate în considerație de moștenitor la fel de parcă ele ar fi trebuit executate în cadrul procesului de insolvență a masei succesoriale.

Articolul 1575²³. Supraîndatorarea în rezultatul legatelor și sarcinilor

Dacă supraîndatorarea moștenirii rezultă din legate și sarcini, moștenitorul este îndreptățit, chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de dispozițiile art. 1575²¹, să înceapă satisfacerea acestor creanțe conform dispozițiilor art. 1575²¹ și 1575²². Moștenitorul poate refuza să predea bunurile care intră în componența masei succesoriale care s-au păstrat, plătind valoarea acestora.

Secțiunea 4

Inventarul. Răspunderea nelimitată a moștenitorului

Articolul 1575²⁴. Dreptul de a întocmi un inventar

Moștenitorul are dreptul să depună la notar o listă care cuprinde componența masei succesoriale (inventarul).

Articolul 1575²⁵. Stabilirea termenului pentru întocmirea inventarului

(1) La cererea unui creditor al masei succesoriale, notarul public trebuie să stabilească moștenitorului un termen pentru întocmirea inventarului (termen de inventar). După expirarea termenului, moștenitorul răspunde nelimitat pentru obligațiile masei succesoriale, dacă inventarul nu a fost depus anterior.

(2) Creditorul care depune cererea trebuie să justifice temeinicia creanțelor sale. Stabilirea termenului rămîne valabilă dacă se constată că creanța nu există.

Articolul 1575²⁶. Durata termenului de inventar

(1) Termenul pentru întocmirea inventarului trebuie să fie de cel puțin 1 lună și de cel mult 3 luni. Termenul se calculează de la recepționarea actului prin care acesta a fost stabilit.

(2) Dacă termenul este stabilit pînă la acceptarea moștenirii, acesta începe să curgă doar din momentul acceptării moștenirii.

(3) La cererea moștenitorului, termenul se poate prelungi, la aprecierea notarului.

Articolul 1575²⁷. Stabilirea unui nou termen

(1) Dacă din motive în afara controlului său moștenitorul a fost împiedicat să depună inventarul în termen, să ceară prelungirea termenului pentru întocmirea inventarului atunci cînd există circumstanțe justificate sau să respecte termenul de 2 săptămîni prevăzut de alin.(2), atunci, la cererea acelu moștenitor, notarul public va stabili un nou termen pentru depunerea inventarului.

(2) Cererea privind stabilirea unui nou termen trebuie depusă în termen de 2 săptămîni de la înlăturarea impedimentului și nu mai tîrziu de 1 an de la expirarea termenului stabilit prima dată.

(3) Înaintea adoptării hotărîrii notarului, dacă este posibil, trebuie audiat creditorul masei succesoriale, la cererea căruia s-a stabilit primul termen.

Articolul 1575²⁸. Suspendarea cursului termenului

Curgerii termenului de inventar și a termenului de 2 săptămîni prevăzut de dispozițiile art. 1575²⁷ alin. (2) li se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 274 alin.(1) lit. d), care reglementează calcularea termenului de prescripție extinctivă.

Articolul 1575²⁹. Moartea moștenitorului pînă la expirarea termenului

Dacă moștenitorul decedează înaintea expirării termenului de inventar sau înaintea expirării termenului de două săptămîni prevăzut de dispozițiile art. 1575²⁷ alin. (2), termenul nu se va considera împlinit înaintea expirării termenului pentru renunțarea la moștenirea lăsată de moștenitor.

Articolul 1575³⁰. Informarea autorității tutelare

Dacă moștenitorul este un minor sau este un adult în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară, notarul public este obligată să notifice autoritatea tutelară privind stabilirea termenului de inventar.

Articolul 1575³¹. Stabilirea termenului fără efect

Stabilirea unui termen de inventar este lipsită de efect, dacă s-a instituit administrarea moștenirii sau a fost intentat procesul de insolabilitate a masei succesoriale. Nu poate fi stabilit un termen de inventar pe durata administrării moștenirii sau pe durata desfășurării procesului de insolabilitate a masei succesoriale. Dacă procesul de insolabilitate s-a încheiat prin distribuirea finală a masei succesoriale sau

prin confirmarea planului procedurii de restructurare, nu este necesară întocmirea inventarului pentru înlăturarea răspunderii nelimitate.

Articolul 1575³². Conținutul inventarului

(1) Inventarul trebuie să cuprindă toate bunurile și toate obligațiile care intră în componența masei succesoriale existente la momentul deschiderii moștenirii.

(2) De asemenea, inventarul va include și descrierea bunurilor care intră în componența masei succesoriale în măsura în care aceasta este necesară pentru stabilirea valorii lor, precum și evaluarea bunurilor respective.

Articolul 1575³³. Întocmirea inventarului de către moștenitor

La întocmirea inventarului, moștenitorul trebuie să cheme în asistență o autoritate competentă, un funcționar public competent sau un notar. Inventarul se semnează de către moștenitor și se contrasemnează de către cel chemat să-l asiste.

Articolul 1575³⁴. Întocmirea inventarului de o instituție oficială

(1) La cererea moștenitorului, notarul public va efectua inventarul sau va dispune ca acesta să fie întocmit de o autoritate competentă sau de un funcționar public competent. Prin depunerea cererii se conservă termenul de inventar.

(2) Moștenitorul este obligat să ofere informațiile necesare pentru întocmirea inventarului.

(3) Inventarul se va depune la notarul public de către autoritatea sau funcționarul public care l-a întocmit.

Articolul 1575³⁵. Invocarea inventarului existent

În cazul în care la notar există un inventar care corespunde dispozițiilor art. 1575³³ și 1575³⁴, este suficient dacă, înaintea expirării termenului de inventar, moștenitorul declară la notarul public că își însușește acest inventar.

Articolul 1575³⁶. Răspunderea nelimitată a moștenitorului în caz de neveridicitate a inventarului

(1) Dacă moștenitorul omite intenționat să includă în inventar o parte esențială a bunurilor masei succesoriale sau, în scopul prejudicierii creditorilor, admite includerea unei obligații inexistente, atunci moștenitorul răspunde nelimitat pentru toate obligațiile masei succesoriale. Această regulă se aplică și atunci când, în cazul prevăzut de dispozițiile art. 1575³⁴, moștenitorul refuză să ofere informații sau tergiversează intenționat un timp îndelungat să le furnizeze.

(2) Dacă datele despre bunurile moștenirii sunt incomplete și nu există situațiile prevăzute la alin. (1), atunci se poate stabili moștenitorului un nou termen de inventar pentru ca să efectueze completările.

Articolul 1575³⁷. Declarația pe proprie răspundere a moștenitorului

(1) La cererea unui creditor al masei succesoriale, moștenitorul va depune o declarație pe proprie răspundere în fața notarului că datele din inventar despre bunurile care intră în componența masei succesoriale sînt, după cunoștința sa, complete.

(2) Înainte de a da declarația, moștenitorul poate completa inventarul.

(3) Moștenitorul care refuză să dea declarația poartă răspundere nelimitată față de creditorul, care a depus cererea. Această regulă se aplică și atunci când moștenitorul nu se

prezintă la termenul stabilit sau la noul termen stabilit în baza cererii creditorului, cu excepția cazului în care există un motiv suficient de întemeiat pentru neprezentare.

(4) Același creditor sau un altul poate cere ca moștenitorul să depună repetat declarația, numai dacă există motive de a crede, că moștenitorul a aflat despre existența altor bunuri succesoriale după ce a depus declarația precedentă.

Articolul 1575³⁸. Răspunderea în cazul mai multor cote succesoriale

Dacă un moștenitor este chemat la mai multe cote succesoriale, răspunderea sa pentru obligațiile masei succesoriale se stabilește în privința fiecărei cote succesoriale ca și cum cotele respective ar aparține unor moștenitori diferiți. Această regulă se aplică în cazurile acrescămîntului și în cele prevăzute de dispozițiile art. 1459 numai în cazul în care cotele succesoriale sunt grevate în mod diferit.

Articolul 1575⁴⁰. Presumția la întocmirea inventarului

Dacă inventarul a fost depus în termen, în raporturile dintre moștenitor și creditorii masei succesoriale se presupune că la momentul deschiderii moștenirii nu au existat alte bunuri ale masei succesoriale decât cele indicate în inventar.

Articolul 1575⁴¹. Accesul la inventar

Notarul public trebuie să permită consultarea inventarului de către orice persoană care justifică interesul său legitim în acest sens.

Articolul 1575⁴². Statul în calitate de moștenitor legal

Statului în calitate de moștenitor legal, nu i se poate stabili un termen de inventar. Statul are obligația să ofere creditorilor masei succesoriale informații despre mărimea masei succesoriale. Răspunderea statului în calitate de moștenitor legal se limitează la valoarea masei succesoriale în toate cazurile.

Articolul 1575⁴³. Custodele masei succesoriale. Administratorul masei succesoriale

(1) Custodelui masei succesoriale, desemnat în conformitate cu art. 1572¹¹³, nu i se poate stabili un termen pentru inventar. El este obligat să ofere creditorilor masei succesoriale informații despre mărimea masei succesoriale. Custodele moștenirii nu poate renunța la limitarea răspunderii moștenitorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și administratorului masei succesoriale.

Articolul 1575⁴⁴. Efectele răspunderii nelimitate a moștenitorului

(1) Dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale, dispozițiile art. 1575⁴-1575⁶ și 1575⁸-1575¹¹ nu se aplică. În acest caz, moștenitorul nu are dreptul să ceară instituirea administrării masei succesoriale. Totuși moștenitorul poate invoca limitarea răspunderii conform dispozițiilor art. 1575⁴ sau 1575⁵ dacă ulterior intervine o situație descrisă de dispozițiile art. 1575²⁵ alin. (1) propoziția a doua sau ale art. 1575³⁶ alin. (1).

(2) Aplicarea dispozițiilor art. 1575⁸-1575¹¹ și dreptul moștenitorului de a cere instituirea administrării masei succesoriale nu sunt excluse prin faptul că moștenitorul răspunde nelimitat față de unii dintre creditorii masei succesoriale.

Secțiunea 5

Excepții dilatorii

Articolul 1575⁴⁵. Excepția în primele 3 luni

Moștenitorul are dreptul să refuze îndeplinirea obligațiilor masei succesoriale în decursul primelor 3 luni de la acceptarea moștenirii, dar nu și după data depunerii inventarului.

Articolul 1575⁴⁶. Excepția somării publice a creditorilor

(1) Dacă moștenitorul, în primele 12 luni după acceptarea moștenirii, a cerut somarea publică a creditorilor masei succesoriale și cererea a fost admisă, atunci moștenitorul are dreptul să refuze executarea obligațiilor masei succesoriale, pînă la încheierea acestei proceduri.

(2) Dacă se întocmește tabelul creanțelor înaintate sau se respinge cererea de dispunere a procedurii, aceasta nu se consideră încheiată înaintea expirării unui termen de 2 săptămîni, care începe de la comunicarea tabelului și înainte de soluționarea contestației depuse în termen.

Articolul 1575⁴⁷. Excluderea excepțiilor în cazul răspunderii nelimitate

(1) Dispozițiile art. 1575⁴⁵ și 1575⁴⁶ nu se aplică dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și în cazul în care un creditor, conform dispozițiilor art. 1575², nu este afectat de somarea publică a creditorilor masei succesoriale, sub rezerva că nu se are în vedere un drept obținut abia după momentul deschiderii moștenirii în cadrul procedurii executării silite sau în baza unui sechestr, precum și nici înregistrarea provizorie sau notarea într-un registru de publicitate efectuată după momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1575⁴⁸. Calcularea termenului în cadrul custodiei asupra masei succesoriale

Dacă înaintea acceptării moștenirii se numește un custode pentru administrarea masei succesoriale, termenele stabilite de dispozițiile art. 1575⁴⁵ și 1575⁴⁶ alin. (1) încep să curgă odată cu desemnarea acestuia.

Capitolul IV

PRETENȚII DIN MOȘTENIRE (PETIȚIA DE EREDITATE)

Articolul 1575⁴⁹. Obligația de restituire a posesorului masei succesoriale

(1) Moștenitorul poate cere oricărei persoane care a dobîndit bunuri care intră în componența masei succesoriale în virtutea unui drept de moștenire care nu-i aparține în realitate (posesorul masei succesoriale), restituirea acestor bunuri.

(2) Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile alin.(1) se prescrie în termen de 10 ani din data în care moștenitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască împrejurările pe care se întemeiază dreptul său de moștenire. După expirarea acestui termen, se consideră că moștenitorul a renunțat la moștenire.

(3) Termenul de prescripție prevăzut la alin.(1) începe să curgă față de moștenitorul care a lăsat masa succesorală în posesia soțului supraviețuitor doar după decesul acestuia din urmă.

(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător în cazul în care posesorul posedă doar o cotă succesorală.

Articolul 1575⁵⁰. Subrogarea în cadrul masei succesoriale

(1) Se consideră ca intră în componența masei succesoriale și bunurile pe care posesorul masei succesoriale le-a dobândit printr-un act juridic din contul mijloacelor luate din masa succesorală.

(2) Apartenența la masa succesorală a unei creanțe astfel dobândite poate fi invocată față de debitor numai atunci când el a cunoscut această apartenență. Dispozițiile art. 560, 561 și 562 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁵¹. Produsele restituite de posesor

Posesorul masei succesoriale trebuie să restituie moștenitorului foloasele obținute; obligația de restituire se extinde și la fructele asupra cărora posesorul a dobândit dreptul de proprietate.

Articolul 1575⁵². Aplicare regulilor privind îmbogățirea fără justă cauză

(1) În măsura în care posesorul masei succesoriale nu poate face restituirea, obligația lui se stabilește conform dispozițiilor legale referitoare la restituirea în cazul îmbogățirii fără justă cauză.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în special în cazul în care terții au dobândit dreptul de proprietate asupra bunului care intră în componența masei succesoriale.

Articolul 1575⁵³. Rambursarea cheltuielilor

(1) Posesorul masei succesoriale este obligat să restituie bunurile care intră în componența masei succesoriale numai în schimbul rambursării tuturor cheltuielilor, în măsura în care acestea nu se sting pe calea compensării cu îmbogățirea fără justă cauză care trebuie restituită conform dispozițiilor art. 1575⁵². Pretenției întemeiate pe dreptul de proprietate i se aplică dispozițiile art. 311 și 312.

(2) La cheltuieli se atribuie și cele efectuate de posesorul masei succesoriale pentru a se libera de grevările moștenirii sau pentru satisfacerea obligațiilor masei succesoriale.

(3) În măsura în care, conform dispozițiilor legale, moștenitorul trebuie să rambureze și cheltuielile care nu au fost efectuate pentru bunuri individuale, în special cheltuieli menționate la alin. (2), dreptul posesorului masei succesoriale rămîne neatins.

Articolul 1575⁵⁴. Răspunderea în cadrul examinării pricinii

(1) Dacă posesorul masei succesoriale trebuie să restituie bunuri care intră în componența masei succesoriale, acțiunea moștenitorului privind plata despăgubirilor pentru deteriorarea, pierderea sau altă imposibilitate de restituire se reglementează în conformitate cu dispozițiile aplicabile raporturilor dintre proprietar și posesor, din momentul introducerii în instanța de judecată a acțiunii în revendicare.

(2) Aceeași regulă se aplică și față de dreptul moștenitorului la restituirea sau plata valorii pentru foloasele obținute, precum și pentru dreptul posesorului masei succesoriale la rambursarea cheltuielilor.

Articolul 1575⁵⁵. Răspunderea în caz de rea-credință

Dacă, la momentul începerii posesiei, posesorul masei succesoriale nu este de bună-credință, el răspunde ca și cum acțiunea moștenitorului a fost introdusă în instanța de judecată în acel moment. Dacă posesorul masei succesoriale află ulterior că nu este moștenitor, el răspunde în același mod din momentul, în care a luat la cunoștință despre acest fapt. Aceasta nu afectează răspunderea mai extinsă cauzată de întârziere.

Articolul 1575⁵⁶. Răspunderea în cazul actelor ilicite

Dacă posesorul masei succesoriale a dobândit un bun din masa succesorală printr-o infracțiune sau deposedare ilegală, el răspunde conform dispozițiilor legale referitoare la răspunderea pentru delikte. Posesorul de bună-credință al moștenirii poartă răspundere pentru deposedare ilegală conform acelor dispoziții legale numai dacă moștenitorul dobândise deja posesia propriu-zisă asupra bunului.

Articolul 1575⁵⁷. Obligația posesorului masei succesoriale de a oferi informații

(1) Posesorul masei succesoriale are obligația să ofere moștenitorului informații cu privire la bunurile care alcătuiesc masa succesorală și locul aflării acestora.

(2) Aceeași obligație o are și acela, care fără să fie posesor al masei succesoriale, intră în posesia unui bun din componența masei succesoriale înainte ca moștenitorul să intre propriu-zis în posesia masei succesoriale.

Articolul 1575⁵⁸. Obligația persoanelor care au locuit cu cel care a lăsat moștenirea de a oferi informații. Confirmarea prin declarație pe proprie răspundere

(1) Persoana care, la momentul deschiderii moștenirii, locuia în gospodăria celui care a lăsat moștenirea, are obligația să ofere moștenitorului, la cerere, informații despre operațiunile efectuate în legătură cu moștenirea și despre ceea ce îi este cunoscut în privința locului aflării bunurilor care intră în componența masei succesoriale.

(2) Dacă există motive să se presupună că informațiile au fost furnizate cu neglijență, persoana este obligată, la cererea moștenitorului, să depună o declarație pe proprie răspundere în fața notarului, prin care să confirme, după cunoștința sa, caracterul veridic și complet al informațiilor.

Articolul 1575⁵⁹. Răspunderea în cazul înaintării pretențiilor de către moștenitor referitor la anumite bunuri din masa succesorală

Răspunderea posesorului masei succesoriale în ceea ce privește creanțele pe care le are moștenitorul în privința bunurilor determinate ale masei succesoriale este reglementată de dispozițiile legale referitoare la pretențiile din moștenire (petiția de ereditate).

Articolul 1575⁶⁰. Persoanele care dobândesc moștenirea de la posesorul masei succesoriale

Persoana care a dobândit prin contract masa succesorală de la un posesor al masei succesoriale, este considerat posesor al masei succesoriale în raport cu moștenitorul.

Articolul 1575⁶¹. Pretențiile persoanei care a fost declarată decedată

(1) Persoana declarată decedată sau a cărei deces este declarat conform Codului de procedură civilă, care a supraviețuit după momentul stabilit ca fiind cel al decesului său, poate cere restituirea masei, conform dispozițiilor legale referitoare la pretenția din moștenire (petiția de ereditate). Atât timp cât mai trăiește, dreptul persoanei nu se prescrie înaintea expirării termenului de 1 an din momentul în care a aflat despre declararea decesului sau stabilirea momentului decesului.

(2) Aceleași dispoziții se aplică și în cazul în care se presupune în mod eronat decesul unei persoane, în lipsa unei hotărâri a instanței judecătorești privind declararea momentului decesului sau fără stabilirea momentului decesului.

Capitolul V

PLURALITATEA DE MOȘTENITORI

Secțiunea 1

Raporturile juridice dintre comoștenitori

§1. Indiviziunea

Articolul 1575⁶². Proprietatea comună a comoștenitorilor (indiviziunea)

(1) Dacă cel care a lăsat moștenirea are mai mulți moștenitori (comoștenitori), masa succesorală devine proprietatea comună a comoștenitorilor din momentul deschiderii moștenirii (indiviziune).

(2) Indiviziunea încetează prin partaj sau prin dobândirea de către aceeași persoană a tuturor cotelor succesoriale.

(3) Până la încetarea indiviziunii se aplică dispozițiile art. 1575⁶³-1575⁷⁴.

(4) Pe durata indiviziunii dispozițiile legale privitoare la proprietatea comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător masei succesoriale în măsura în care nu contravine dispozițiilor prezentei cărți.

Articolul 1575⁶³. Dreptul de dispoziție al fiecărui comoștenitor

(1) Fiecare comoștenitor poate dispune de cota sa succesorală. Contractul prin care comoștenitorul dispune de cota sa succesorală trebuie autentificat notarial.

(2) Comoștenitorul nu poate dispune de cota sa parte asupra bunurilor distincte care intră în componența masei succesoriale.

Articolul 1575⁶⁴. Înregistrarea drepturilor până la partaj în registrele de publicitate

(1) În cazul în care drepturile comoștenitorilor asupra anumitor bunuri din masa succesorală sunt înregistrate într-un registru de publicitate înainte de partaj, cota-parte din dreptul respectiv nu se indică.

(2) În cazul în care comoștenitorul a dispus de cota sa succesorală către un alt comoștenitor, dispunătorul va fi exclus din rândul titularilor dreptului în registrul de publicitate.

(3) În cazul în care comoștenitorul a dispus de cota sa succesorală către un terț, dispunătorul va fi exclus din rândul titularilor dreptului în registrul de publicitate și în locul acestuia va fi înregistrat terțul.

Articolul 1575⁶⁵. Dreptul de preemțiune al comoștenitorilor

(1) Dacă un comoștenitor vinde cota sa succesorală unui terț, ceilalți comoștenitori au drept de preemțiune.

(2) Termenul pentru exercitarea dreptului de preemțiune este de 2 luni. Dreptul de preemțiune se moștenește.

Articolul 1575⁶⁶. Invocarea dreptului de preemțiune în raport cu cumpărătorul

(1) Dacă cota vândută a fost transmisă cumpărătorului, comoștenitorii pot invoca față de acesta dreptul lor de preemțiune pe care îl au contra vânzătorului conform dispozițiilor art. 1575⁶⁷. Dreptul de preemțiune față de vânzător expiră odată cu transmiterea cotei succesoriale a acestuia.

(2) Vânzătorul trebuie să informeze neîntârziat comoștenitorii despre transmitere în temeiul vânzării.

Articolul 1575⁶⁷. Răspunderea cumpărătorului cotei succesorale

În cazul în care comoștenitorii își exercită dreptul de preemțiune, odată cu transmiterea cotei succesorale către comoștenitori, cumpărătorul se eliberează de răspunderea pentru obligațiile masei succesorale. Se menține, însă, răspunderea sa, dacă poartă răspundere față de creditorii masei succesorale conform dispozițiilor art. 1575⁹-1575¹¹. Dispozițiile art. 1575²¹ și 1575²² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁶⁸. Înstrăinarea ulterioară a cotei succesorale

În cazul în care cumpărătorul transmite altuia cota succesorală dobândită, dispozițiile art. 1575⁶³, 1575⁶⁶ și 1575⁶⁷ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁶⁹. Administrarea comună a masei succesorale

(1) Administrarea masei succesorale revine în comun moștenitorilor. Fiecare comoștenitor este obligat față de ceilalți să participe la măsurile necesare pentru administrarea corespunzătoare. Fiecare comoștenitor poate lua măsurile necesare de conservare fără participarea celorlalți.

(2) Se aplică dispozițiile art. 1357, 1359, 1360 și 1362. Partajul fructelor nu intervine înainte de partajul masei succesorale. Dacă partajul masei succesorale este exclus pentru o perioadă care depășește 1 an, fiecare comoștenitor poate cere partajarea câștigului net la sfârșitul fiecărui an.

Articolul 1575⁷⁰. Creanțele care intră în componența masei succesorale

Dacă o creanță intră în componența masei succesorale, debitorul poate să execute obligația numai față de toți moștenitorii, iar fiecare comoștenitor poate cere îndeplinirea obligației față de toți moștenitorii. Fiecare comoștenitor poate cere ca debitorul să consemneze bunul pentru toți moștenitorii, iar dacă bunul nu poate face obiectul consemnării, să-l predea unui depozitar desemnat de notarul public.

Articolul 1575⁷¹. Dispunerea de bunurile masei succesorale. Compensarea

(1) Moștenitorii pot dispune de un bun care intră în componența masei succesorale numai în comun.

(2) Creanța care intră în componența masei succesorale nu poate fi compensată de către debitor printr-o creanță pe care o are împotriva unui comoștenitor.

Articolul 1575⁷². Subrogarea

Ceea ce se dobândește în baza unui drept legat de masa succesorală sau ca despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea sau sustragerea unui bun care intră în componența masei succesorale, ori printr-un act juridic ce privește masa succesorală, se consideră că intră în componența masei succesorale. Pentru creanța care ia naștere dintr-un astfel de act juridic, se aplică dispozițiile art. 1575⁵⁰ alin. (2).

Articolul 1575⁷³. Satisfacerea obligațiilor masei succesorale

(1) Din masa succesorală se satisfac, în primul rând, obligațiile masei succesorale. Dacă o obligație a masei succesorale nu a ajuns la scadență sau este litigioasă, se rețin cele necesare pentru satisfacerea ei.

(2) Dacă o obligație a masei succesoriale trebuie îndeplinită numai de unii dintre comoștenitori, aceștia pot cere ca executarea să se facă numai din ceea ce le revine în temeiul partajului.

(3) Pentru îndeplinirea obligației, masa se convertește în bani, dacă este necesar.

Articolul 1575⁷⁴. Repartizarea surplusului

(1) Surplusul rămas după îndeplinirea obligațiilor masei succesoriale revine moștenitorilor proporțional cu cotele succesoriale ale fiecăruia.

(2) Documentele referitoare la raporturile personale ale celui care a lăsat moștenirea, ale familiei acestuia sau documentele referitoare la întreaga masă succesorală, rămân comune.

§2. Partajul masei succesoriale

Articolul 1575⁷⁵. Noțiunea și modul de efectuare a partajului masei succesoriale

(1) Fiecare comoștenitor poate cere în orice moment partajul masei succesoriale, în măsura în care din art. 1575⁷⁶-1575⁷⁸ nu rezultă altceva.

(2) Prin partajul masei succesoriale se determină care bunuri sau cote-părți din dreptul asupra bunurilor, precum și care drepturi și obligații ale masei succesoriale se dobândesc de către fiecare comoștenitor.

(3) Masa succesorală se partajează între comoștenitori potrivit cotelor succesoriale, pe baza valorii obișnuite a bunurilor din masa succesorală la data partajului. Prin acordul părților, unui bun din masa succesorală îi poate fi atribuită o valoare pe baza unui interes special al unuia din comoștenitori.

(4) La partaj, se ține cont de obligația de raport al donațiilor care incumbă, după caz, moștenitorilor conform dispozițiilor art. 1575⁹²-1575¹⁰⁰. Prin contract de partaj comoștenitorii pot renunța, total sau parțial, la raportul donațiilor.

(5) Dispozițiile legale privitoare la partajul bunului care face obiectul dreptului de proprietate comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător partajului masei succesoriale în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentei cărți.

(6) Partajul se poate efectua și până la înregistrarea drepturilor comoștenitorilor asupra anumitor bunuri din masa succesorală în registrele de publicitate.

(7) În cazul în care, la data deschiderii moștenirii, în componența masei succesoriale intră bunuri care făceau obiectul dreptului de proprietate comună în devălmășie ori obligații comune în devălmășie, ele pot face obiectul partajului între comoștenitori doar după ce s-au partajat, în sensul alin. (2), între coproprietarul devălmaș, pe de o parte, și toți comoștenitorii sau, după caz, executorul testamentar ori administratorul masei succesoriale, de cealaltă parte (partajul bunurilor și obligațiilor comune în devălmășie).

Articolul 1575⁷⁶. Amânarea partajului masei succesoriale

(1) În măsura în care cotele succesoriale sunt nedeterminate din cauza faptului că se așteaptă nașterea unui comoștenitor, partajul este exclus până la înlăturarea motivului care împiedică determinarea.

(2) Același lucru este valabil, în măsura în care comoștenitorul nu poate fi încă determinat, fiindcă nu s-a pronunțat o hotărâre cu privire la încuviințarea adopției,

anularea sau nulitatea adopției sau până la înregistrarea unei fundații înființate conform dispoziției testamentare a celui care a lăsat moștenirea.

(3) Dacă toți comoștenitorii au încheiat un contract prin care au convenit să amâne partajul masei succesoriale, partajul nu se poate cere înainte de expirarea termenului stabilit în contract. Dacă un termen nu s-a stabilit sau el este mai mare de 10 ani, se consideră ca fiind stabilit un termen de 10 ani.

(4) Partajul este exclus pe perioada în care masa succesorală se află în administrare sau în proces de insolabilitate.

Articolul 1575⁷⁷. Excluderea partajului prin dispoziția celui care a lăsat moștenirea

(1) Cel care a lăsat moștenirea poate dispune pentru cauză de moarte ca partajul masei succesoriale sau a bunurilor distincte din masa succesorală să fie exclusă sau să fie dependentă de respectarea unui termen de notificare. Dispozițiile art. 1363 alin. (2) și (3), 1364 și 1365, precum și art. 311 se aplică în mod corespunzător.

(2) Dispoziția testamentară nu are efect, dacă au trecut 30 de ani de la momentul deschiderii moștenirii. Testatorul poate stabili, ca dispoziția testamentară să fie valabilă până la intervenirea unui anumit eveniment privitor la persoana unui comoștenitor sau, dacă desemnează un moștenitor subsecvent sau dispune un legat, până la survenirea moștenirii subsecvente intervenirea devoluțiunii legatului. Atunci când comoștenitorul, în privința căruia trebuie să intervină un eveniment, este o persoană juridică, se aplică dispozițiile cu privire la termenul de 30 de ani.

(3) Masa succesorală nu poate fi partajată până la expirarea termenului sau survenirea evenimentului prevăzute de alin. (1) sau (2), cu excepția cazului în care comoștenitorii convin altfel unanim.

Articolul 1575⁷⁸. Amânarea partajului masei succesoriale până la finalizarea procedurii de somare publică

Fiecare comoștenitor poate cere ca partajul să fie amânat până la finalizarea procedurii de somare publică a creditorilor cerută conform dispozițiilor art. 1573 sau până la expirarea termenului de declarare a creanțelor prevăzut de dispozițiile art. 1575¹⁰⁴. În cazul în care nu a fost cerută încă somarea publică sau nu s-a dispus publicarea acestei cerințe conform dispozițiilor art. 1575¹⁰⁴ amânarea poate fi cerută dacă cererea este depusă neîntârziat sau s-a publicat somația publică neîntârziat.

Articolul 1575⁷⁹. Principii generale privind formarea și atribuirea loturilor din masa succesorală

(1) La formarea loturilor din masa succesorală și atribuirea lor către comoștenitori, se iau în considerare necesitățile și interesele speciale ale fiecărui comoștenitor, dorința titularilor cotelor succesoriale care formează majoritatea masei succesoriale și voința exprimată de testator prin dispoziție testamentară.

(2) Dacă în locul unui succesibil vin la moștenire în temeiul dreptului de reprezentare mai mulți descendenți, partajul se va efectua în primul rând între tulpini și, ulterior, în cadrul tulpinii.

(3) Un bun care face parte din masa succesorală și nu poate fi divizat în natură sau care, dacă ar rămâne în coproprietatea comoștenitorilor, nu ar putea fi folosit în mod util conform destinației, se va atribui unuia dintre comoștenitori.

(4) Dacă moștenitorii nu ajung la un acord privitor la atribuirea unui bun, bunul se va vinde la licitație publică sau, cu acordul tuturor, la licitație între comoștenitori, iar produsul vânzării se va atribui comoștenitorilor proporțional cotelor succesoriale.

(5) Dacă la partajul masei succesoriale valoarea bunului atribuit unui moștenitor este mai mare decât cota succesorală a acestuia, comoștenitorului îi incumbă obligația să plătească o sultă celorlalți comoștenitori.

(6) La partajul masei succesoriale, bunurile care compun o unitate economică, un set sau o altă universalitate separarea căreia îi va reduce valoarea, nu vor fi separate dacă măcar unul din comoștenitori se opune separării, cu excepția cazului în care prin dispoziție testamentară s-a dispus separarea.

(7) La partajul masei succesoriale, bunurile cu valoare sentimentală specială pentru o familie nu va fi vândut dacă măcar unul din comoștenitori se opune vânzării. În acest caz, bunul va fi vândut la licitație doar între comoștenitori.

(8) Dacă după partajul masei succesoriale se constată noi bunuri ale masei succesoriale, ele vor fi partajate după aceleași reguli (partajul complementar).

Articolul 1575⁸⁰. Preferința la atribuirea bunurilor din masa succesorală

(1) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea bunurilor din masa succesorală al căror coproprietar era împreună cu defunctul la data deschiderii moștenirii. Această regulă nu aduce atingere dispozițiilor legale sau din actele de constituire ale societăților comerciale privind moștenirea părții sociale.

(2) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea dreptului de proprietate sau dreptului de locațiune care aparține defunctului asupra locuinței în care acel comoștenitor își avea reședința obișnuită la data deschiderii moștenirii, precum și asupra mobilierului cu care era dotat.

(3) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea dreptului de proprietate sau dreptului de locațiune care aparține defunctului asupra imobilului în care acel comoștenitor desfășura o activitate de întreprinzător sau profesională la data deschiderii moștenirii, precum și asupra bunurilor mobile cu care era dotat.

(4) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea universalității bunurilor mobile necesare pentru exploatarea terenului agricol dacă la acel comoștenitor a trecut prin devoluțiune proprietatea sau arenda acelui teren agricol ori el încheie o nouăarendă privitor la acel teren agricol.

(5) În cazul în care mai mulți comoștenitori invocă drepturile preferențiale, se va ține cont de aptitudinea solicitanților de a administra și întreține bunul în cauză. În cazul în care bunul ține de o activitate sau este o parte socială într-o societate comercială, se va ține cont de durata participării personale a solicitantului în acea activitate înainte de data deschiderii moștenirii.

Articolul 1575⁸¹. Dispoziția testatorului privind partajul masei succesoriale

(1) Prin dispoziție testamentară testatorul poate stabili modul de efectuare a partajului. Testatorul poate dispune mai ales, ca partajul să fie lăsat la aprecierea echitabilă a executorului testamentar.

(2) Planul de partaj întocmit de către executorul testamentar conform dispozițiilor testamentare poate fi anulat de către instanța de judecată la cererea oricărui dintre

comoștenitori dacă el este în mod evident inechitabil, cerându-se în schimb partajul judiciar.

Articolul 1575⁸². Partajul masei succesorală prin contract

(1) Comoștenitorii partajează masa succesorală prin contract de partaj dintre ei dacă nu s-a desemnat un executor testamentar ori dacă executorul testamentar desemnat nu întocmește planul de partaj în termenul acordat de către notarul public care desfășoară procedura succesorală.

(2) Partajul prin contract poate fi total sau parțial. El este parțial atunci când masa succesorală se păstrează cu privire la anumite bunuri sau cu privire la unii din comoștenitori.

(3) Dacă în masa succesorală se cuprind bunuri pentru înstrăinarea cărora legea impune forma autentică, contractul de partaj se încheie în formă autentică.

(4) Dacă aceleași persoane sunt comoștenitori față de mai multe mase succesorală, se poate recurge la un singur partaj prin contract privitor la toate masele succesorală.

Articolul 1575⁸³. Partajul judiciar al masei succesorală

(1) Instanța de judecată partajează masa succesorală în baza acțiunii în partaj introduse de unul dintre comoștenitori dacă există temei de a anula planul de partaj întocmit de către executorul testamentar sau dacă comoștenitorii nu reușesc să încheie un contract de partaj.

(2) La introducerea acțiunii de partaj se descrie succint masa succesorală supusă partajului, se propune planul de partaj, precum și se descriu eforturile depuse anterior pentru a ajunge la un partaj prin contract.

(3) Dacă comoștenitorii nu reușesc să încheie cu coproprietarul devălmaș un contract de partaj al bunurilor și obligațiilor comune în devălmașie în sensul art. 1575⁷⁶ alin.(7), și dacă, totodată, conform alin. (1) s-a introdus o acțiune în partaj al masei succesorală, oricare participant la partajul masei succesorală poate cere instanței de judecată să efectueze, în același proces, după atragerea în proces a coproprietarului devălmaș, și partajul bunurilor și obligațiilor comune în devălmașie.

Articolul 1575⁸⁴. Desemnarea notarului

(1) Dacă complexitatea operațiunilor de partaj o justifică, instanța de judecată desemnează un notar pentru a desfășura operațiunile de partaj, sub supravegherea instanței de judecată.

(2) Notarul public este ales de către comoștenitori sau, în lipsa unui acord, de către instanța de judecată.

(3) Notarul public desemnat convoacă părțile și le cere să furnizeze toate documentele utile pentru desfășurarea operațiunilor de partaj.

(4) Notarul public desemnat informează instanța de judecată privitor la dificultățile întâmpinate și poate solicita de la instanța de judecată orice măsură de natură să faciliteze derularea.

(5) Notarul public desemnat poate, dacă valoarea sau consistența masei succesorală o justifică, să atragă un expert, ales de către părți sau, în lipsa unui acord, desemnat de către instanța de judecată.

(6) Notarul public desemnat poate cere instanței de judecată să convoace părțile sau reprezentanții lor, în prezența notarului, pentru a încerca concilierea lor.

(7) Dacă nu s-a reușit concilierea, instanța de judecată trimite părțile în fața notarului desemnat, care stabilește un proces-verbal în care sunt expuse pozițiile părților, precum și proiectul planului de partaj.

Articolul 1575⁸⁵. Reprezentantul desemnat al comoștenitorului care nu se prezintă

(1) Dacă unul din comoștenitori nu se prezintă la convocarea notarului desemnat, acesta din urmă îi poate stabili un termen de 3 luni pentru a-și desemna un reprezentant.

(2) În cazul în care moștenitorul sau reprezentantul său nu se prezintă la data fixată în notificarea notarului, acesta din urmă întocmește un proces-verbal și îl transmite instanței de judecată pentru ca comoștenitorului care nu s-a prezentat să i se desemneze un reprezentant.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), instanța de judecată, prin încheiere, desemnează moștenitorului un reprezentant. Administratorul autorizat sau avocatul care oferă asistență juridică garantată de stat nu poate refuza să acționeze în calitate de reprezentant al moștenitorului fără motiv întemeiat.

(4) Reprezentantul desemnat poate încheia contractul de partaj din numele unui comoștenitor doar cu încuviințarea, prin încheiere, din partea instanței de judecată care l-a desemnat, la cererea sa, la care anexează proiectul contractului de partaj.

Articolul 1575⁸⁶. Termenul de întocmire a proiectului planului de partaj

(1) În termen de cel mult 1 an de la desemnarea sa, notarul public întocmește proiectul planului de partaj.

(2) Termenul prevăzut la alin. (1) se suspendă:

a) în caz de desemnare a unui expert și până la emiterea raportului de expertiză;

b) în caz de vânzare dispusă prin încheiere conform art. 1575⁸⁸ și până la ziua realizării definitive a acesteia;

c) în caz de cerere de desemnare a unui reprezentant conform art. 1575⁸⁵ alin. (2) și până la ziua desemnării sale;

d) în caz de trimitere a părților în fața instanței de judecată conform art. 1575⁸⁴ alin. (6) și până la îndeplinirea acestei etape.

(3) În cazul complexității operațiunilor de partaj, instanța de judecată poate prelungi termenul prevăzut la alin. (1), cu cel mult 1 an, la cererea notarului desemnat sau a unuia din comoștenitori.

Articolul 1575⁸⁷. Atribuțiile instanței de judecată

(1) Instanța de judecată supraveghează derularea operațiunilor de partaj și respectarea termenului prevăzut la art. 1575⁸⁶.

(2) În acest scop instanța de judecată poate, chiar și din oficiu, soma părțile sau notarul public, poate aplica amenzi și poate să dispună înlocuirea notarului desemnat.

(3) Dacă s-a încheiat un contract de partaj între comoștenitori, notarul public desemnat comunică aceasta instanței de judecată, care dispune încetarea procesului.

(4) În caz de dezacord între comoștenitori privitor la proiectul planului de partaj întocmit de către notarul public, acesta din urmă transmite instanței de judecată un

proces-verbal care expune poziția părților, precum și proiectul planului de partaj. Instanța de judecată poate audia părțile și notarul public desemnat și să încerce o conciliere.

(5) Instanța de judecată soluționează aspectele din planul de partaj asupra cărora există dezacord și omologhează planul de partaj.

(6) În caz de omologare, dacă se impune tragerea la sorți pentru atribuirea loturilor din masa succesorală, instanța de judecată o dispune prin aceeași hotărâre, fie în prezența instanței de judecată, fie în prezența notarului desemnat.

Articolul 1575⁸⁸. Licitația în privința bunurilor din masa succesorală

(1) Atât pe durata procesului, prin încheiere, cât și la soluționarea acțiunii, prin hotărâre, instanța de judecată dispune, în condițiile pe care le va determina, vânzarea la licitație conform Codului de executare a acelor bunuri din masa succesorală care nu pot fi divizate în natură sau atribuite cu ușurință.

(2) Comoștenitorii pot decide în unanimitate că adjudecarea se va desfășura doar între ei. În lipsă de unanimitate, licitația este publică.

(3) Comoștenitorii pot conveni ca vânzarea să se facă la orice preț oferit de participanții la licitație. De asemenea, ei pot conveni ca vânzarea să nu se facă sub un anumit preț.

Articolul 1575⁸⁹. Efectele partajului masei succesoriale

(1) Fiecare comoștenitor se consideră că a moștenit singur și la data deschiderii moștenirii toate bunurile care i-au fost atribuite în cadrul lotului său, sau care le-a primit în urma vânzării, și se consideră că niciodată nu a fost proprietarul celorlalte bunuri din masa succesorală.

(2) Dispozițiile alin. (1) de asemenea se aplică în raport cu bunurile pe care le dobândește prin oricare alt act juridic prin care se efectuează partajul.

(3) Dispozițiile alin. (1) se aplică indiferent dacă partajul se referă la toată masa succesorală sau doar o parte din ea, sau doar privitor la unii comoștenitori.

(4) Cu toate acestea, actele juridice încheiate în mod valabil în privința bunurilor din masa succesorală își mențin efectele juridice și după partaj.

Articolul 1575⁹⁰. Răspunderea comoștenitorilor în legătură cu partajul masei succesoriale

(1) Comoștenitorii răspund, unii față de alții, potrivit regulilor vânzării-cumpărării pentru viciile materiale sau juridice apărute dintr-o cauză anterioară partajului dacă contractul de partaj nu prevede altfel. Fiecare comoștenitor este personal obligat, proporțional lotului său, să despăgubească comoștenitorul pentru prejudiciul suferit.

(2) Dacă unul din comoștenitori este în incapacitate de plată, cota în care el răspunde se acoperă proporțional de către comoștenitorul victimă a viciului și ceilalți comoștenitori solvabili.

(3) Comoștenitorii continuă să răspundă, în condițiile legii, de o obligație a masei succesoriale care a fost atribuită în lotul unui comoștenitor.

Articolul 1575⁹¹. Anularea partajului prin contract

(1) Contractul de partaj poate fi anulat pe motiv de violență sau dol în condițiile legii.

(2) Contractul de partaj poate, de asemenea, fi anulat pe motiv de eroare în condițiile legii dacă eroarea s-a produs în privința existenței sau mărimii cotelor succesoriale ori în privința proprietății bunurilor din masa succesorală.

(3) Comoștenitorul nu poate invoca nulitatea pe motiv de eroare, dol sau violență dacă, după ce a putut intenta acțiunea în anulare, a dispus de unul din bunurile din lotul care i-a fost atribuit.

(4) Dacă consecințele violenței, dolului sau erorii pot fi înlăturate pe altă cale decât anularea partajului, instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, poate dispune un partaj complementar sau de rectificare.

(5) Dacă un comoștenitor nu era cunoscut și a fost omis de la partaj, el poate doar cere de la ceilalți comoștenitori, conform art. 1575⁴⁹-1575⁶¹, partea pe care ar fi primit-o dacă participa la partaj, în natură sau prin plata valorii sale, fără anularea partajului.

(6) În cazul în care partajul este afectat de leziune, comoștenitorului dezavantajat i se compensează prejudiciul, la alegerea celorlalți comoștenitori, în natură sau prin plata valorii. Acțiunea întemeiată pe leziune este exclusă în cazul vânzării moștenirii sau cotei succesoriale dacă în contractul de vânzare-cumpărare părțile au acoperit riscul leziunii printr-o clauză expresă.

§3. Raportul donațiilor

Articolul 1575⁹². Raportul donațiilor de către descendenți

(1) Descendenții defunctului care culeg moștenirea ca moștenitori legali, sunt obligați între ei, la momentul partajului, la raportul donațiilor primite de la cel care a lăsat moștenirea în calitate de donații în timpul vieții acestuia, în măsura în care cel care a lăsat moștenirea nu a dispus scutirea de raport.

(2) Sumele acordate cu titlu gratuit pentru acoperirea cheltuielilor curente, precum și cheltuielilor pentru educație superioară sau profesională, se raportează, în măsura în care erau disproporționate în raport cu posibilitățile patrimoniale ale celui care a lăsat moștenirea. Raportul acestor prestații este exclus în măsura în care cel care a lăsat moștenirea le-a scutit de raport.

(3) Scutirea de raport poate fi făcută prin chiar contractul de donație sau prin dispoziție testamentară.

(4) Nu se raportează prestațiile executate față de descendent în temeiul obligației legale de întreținere sau altor obligații impuse de lege.

Articolul 1575⁹³. Obligația de raport în cazul decăderii de la moștenire a unui descendent

(1) Dacă înainte sau după deschiderea moștenirii decade de la moștenire un descendent, care în calitate de moștenitor ar fi fost obligat la raport, obligația de raport a donațiilor făcute lui îi incumbă descendentului care îi ia locul pe baza dreptului de reprezentare.

(2) Dacă testatorul a desemnat un substituit în locul descendentului ce decade de la moștenire, se consideră, în caz de dubii, că moștenitorul desemnat nu va primi mai mult decât ar fi primit descendentul, ținându-se cont de obligația de raport.

Articolul 1575⁹⁴. Obligația de raport a descendentului moștenitor testamentar

Dacă testatorul a desemnat descendenții ca moștenitori a ceea ce le-ar reveni ca moștenitori legali sau dacă testatorul a stabilit astfel descendenților cotele succesoriale ale lor, încât acestea se află unele față de altele în aceleași proporții ca și cotele succesoriale legale, atunci se consideră că descendenții sunt obligați la raport conform dispozițiilor art. 1575⁹² și 1575⁹³.

Articolul 1575⁹⁵. Donația în favoarea descendentului mai îndepărtat sau adoptat

(1) Nu se raportează, decât dacă testatorul a dispus raportul în mod expres la momentul donației, donația pe care a primit-o un descendent mai îndepărtat înaintea decăderii de la moștenire a unui descendent în grad mai apropiat sau cea pe care a primit-o descendentul care, în calitate de moștenitor subsecvent, l-a înlocuit pe un alt descendent.

(2) Aceleași dispoziții se aplică cu privire la ceea ce a primit un descendent de la testator înaintea dobândirii statutului juridic de descendent.

Articolul 1575⁹⁶. Donații din bunurile comune ale soților

O donație făcută din bunurile comune ale soților se consideră ca fiind acordată în proporție egală de către fiecare dintre cei doi soți. Se consideră că un bun este donat de către unul dintre soți doar atunci când bunul revine celui care este numai descendentul soțului respectiv, sau dacă acest soț trebuie să compenseze celuilalt soț pentru că a dispus de bunul comun.

Articolul 1575⁹⁷. Efectuarea raportului

(1) La efectuarea partajului valoarea donației pe care fiecare comoștenitor trebuie să o raporteze se ia contul cotei succesoriale comoștenitorului respectiv. Valoarea integrală a celor primite și care trebuie raportate se adună la masa succesorală în măsura în care masa revine comoștenitorilor între care are loc raportul. Soțul supraviețuitor nu beneficiază de pe urma raportului.

(2) Valoarea se stabilește în dependență de momentul în care s-a efectuat donația.

Articolul 1575⁹⁸. Lipsa obligației de a restitui excedentul

Dacă cele primite de un comoștenitor cu titlu de donație depășesc partea care i-ar fi revenit la partaj, el nu este obligat să restituie suma excedentară. Într-un asemenea caz, masa se partajează între ceilalți moștenitori, iar valoarea celor primite cu titlu de donație de comoștenitor și cota succesorală rămân neafectate.

Articolul 1575⁹⁹. Obligația de informare cu privire la bunurile primite

Fiecare comoștenitor este obligat să ofere, la cerere, informații celorlalți moștenitori despre donațiile primite, pe care trebuie să le aducă la raport conform dispozițiilor art. 1575⁹²-1575⁹⁵.

Articolul 1575¹⁰⁰. Raportul în cazul plăților speciale ale unui descendent

(1) Un descendent care a contribuit prin muncă pe o durată lungă de timp la gospodăria, profesia sau afacerea celui care a lăsat moștenirea, prin sume bănești considerabile sau în alt mod într-o măsură importantă la menținerea și sporirea patrimoniului celui care a lăsat moștenirea, poate cere la partaj raportul între descendenții, care ajung cu el la moștenire în calitate de moștenitori legali. Dispozițiile art. 1575⁹⁴ se aplică în mod corespunzător. Același drept îl are și descendentul care renunță la venitul din activitatea profesională pentru a-l îngriji mai multă vreme pe cel care a lăsat moștenirea.

(2) Raportul nu poate fi cerut, dacă pentru prestația sa i-a fost acordată sau a fost convenită o remunerație corespunzătoare, sau în măsura în care descendentul, pentru prestația sa, are un drept care decurge din alt temei juridic. Faptul că prestațiile corespund obligației legale de întreținere a părinților sau altor rude nu exclude obligația de raport.

(3) Suma de raport se calculează în mod echitabil, ținând cont de durata și volumul prestațiilor, precum și de valoarea masei succesoriale.

(4) La partaj, suma raportată se adaugă cotei succesoriale a comoștenitorului care are dreptul la raport. Toate sumele de raportat se scad fără excepție din valoarea masei succesoriale, în măsura în care aceasta revine comoștenitorilor între care are loc raportul.

Secțiunea 2

Raporturile juridice dintre comoștenitori și creditorii masei succesoriale

Articolul 1575¹⁰¹. Răspunderea solidară a comoștenitorilor

Moștenitorii poartă răspundere ca debitori solidari pentru obligațiile comune ale masei succesoriale, care includ toate obligațiile masei succesoriale cu excepția obligațiilor care grevează doar una sau unele din cote succesoriale.

Articolul 1575¹⁰². Răspunderea până la partajul masei succesoriale

(1) Până la partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor poate refuza satisfacerea obligațiilor masei succesoriale din patrimoniul pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine. Dacă poartă răspundere nelimitată pentru o obligație a masei succesoriale, comoștenitorul nu are acest drept de refuz în privința cotei-părți de obligație proporționale cu cota sa succesorală.

(2) Dreptul creditorilor masei succesoriale, de a cere de la toți comoștenitorii satisfacerea din partea nepartajată a masei succesoriale, rămâne neatins.

Articolul 1575¹⁰³. Răspunderea după partajul masei succesoriale

După partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor răspunde numai pentru partea din obligația masei succesoriale proporțională cu cota sa succesorală:

a) atunci când creditorul este exclus din procedura somării publice a creditorilor masei succesoriale. Această regulă se aplică creditorilor menționați de dispozițiile art. 1575³, precum și creditorilor față de care comoștenitorul răspunde nelimitat;

b) atunci când creditorul își valorifică creanța sa după expirarea unei perioade de 3 ani de la data stabilită de dispozițiile art. 1575⁶ alin. (1), cu excepția situației în care comoștenitorul a cunoscut despre creanță înaintea expirării termenului de 3 ani sau când creanța a fost declarată în cadrul procedurii de somare publică a creditorilor. Această regulă nu se aplică în măsura în care creditorul conform dispozițiilor art. 1575² nu este afectat de somarea publică a creditorilor;

c) dacă a fost intentat procesul de insolvabilitate al masei succesoriale și s-a încetat prin distribuirea finală a masei sau prin confirmarea planului procedurii de restructurare.

Articolul 1575¹⁰⁴. Cererea de a declara creanțele

(1) Fiecare comoștenitor poate cere public creditorilor masei succesoriale să-și notifice creanțele în termen de 6 luni față de comoștenitor sau față de notarul public. Dacă s-a efectuat anunțul public, după partaj fiecare comoștenitor răspunde pentru creanță numai proporțional cu cota succesorală, cu excepția cazului în care creanțele au

fost notificate înainte expirării termenului sau dacă creanța îi este cunoscută la momentul partajului.

(2) Solicitarea publică se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și într-o publicație locală selectată de notarul public. Termenul începe să curgă de la ultima publicare a anunțului. Costurile intră în sarcina moștenitorului care a făcut somația privind declararea creanțelor.

Articolul 1575¹⁰⁵. Cererea de dispunere a administrării masei succesoriale

Dispunerea administrării masei succesoriale poate fi cerută de moștenitori numai unanim. Cererea privind dispunerea administrării masei succesoriale este exclusă după data partajului masei succesoriale.

Articolul 1575¹⁰⁶. Întocmirea inventarului

(1) De întocmirea inventarului, realizată de către un comoștenitor, beneficiază și ceilalți comoștenitori, în măsura în care aceștia nu răspund nelimitat pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) Un comoștenitor poate invoca limitarea răspunderii sale față de ceilalți comoștenitori, chiar dacă el răspunde nelimitat față de ceilalți creditori ai masei succesoriale.

TITLUL V REZERVA SUCCESORALĂ

Articolul 1575¹⁰⁷. Moștenitorii rezervatari

(1) Moștenitorii rezervatari păstrează dreptul de a moșteni, independent de conținutul testamentului, cel puțin $\frac{1}{2}$ din cota succesorală ce s-ar fi cuvenit fiecăruia în caz de moștenire legală (rezervă succesorală).

(2) Sunt moștenitori rezervatari moștenitorii legali de clasa întâi, părinții defunctului, precum și soțul supraviețuitor dacă, la data deschiderii moștenirii, defunctul avea nemijlocit față de respectivul moștenitor o obligație de întreținere conform Codului familiei.

Articolul 1575¹⁰⁸. Determinarea cotei din rezerva succesorală pentru fiecare moștenitor rezervatar

La determinarea cotei succesoriale pentru fiecare moștenitor rezervatar, se iau în considerare toți moștenitorii legali chemați la moștenire dacă nu ar fi existat testamentul. Cu excepția cazului prevăzut la art. 1575¹⁰⁹ alin. (1), moștenitorii legali care au renunțat la moștenire nu se iau în considerare. Moștenitorii testamentari nu se iau în considerare dacă ei nu sunt moștenitori legali.

Articolul 1575¹⁰⁹. Efectele renunțării de la moștenire a moștenitorului rezervatar

Dacă moștenitorul rezervatar renunță la cota sa din rezerva succesorală, cotele din rezerva succesorală ale altor moștenitori rezervatari nu se majorează. În acest caz, cota lui trece la moștenitorii testamentari proporțional cotei succesoriale testate lor.

Articolul 1575¹¹⁰. Legatul în folosul moștenitorului rezervatar

Dacă moștenitorul rezervatar este în același timp și legatar, va putea pretinde la rezervă dacă renunță la legat. În caz contrar, el pierde dreptul la cota succesorală în calitate de moștenitor rezervatar în mărimea valorii legatului.

Articolul 1575¹¹¹. Separarea rezervei succesoriale din partea netestată a masei succesoriale

Dacă testamentul nu se referă la întreaga masă succesorală, rezerva succesorală reduce în primul rând cotele succesoriale ale moștenitorilor legali nerezervatari, iar în cazul insuficienței acestora, rezerva succesorală reduce cotele succesoriale ale moștenitorilor testamentari.

Articolul 1575¹¹². Degrevarea de legate și sarcini testamentare, limitările rezultate din desemnarea unui moștenitor subsecvent

(1) Moștenitorul rezervatar nu este ținut de legate și sarcini testamentare în partea în care acestea îi încalcă dreptul la rezervă succesorală. În acest caz, legatele și sarcinile testamentare vor fi suportate de ceilalți moștenitori proporțional cotelor succesoriale.

(2) Dacă legatul sau sarcina testamentară s-a dispus astfel încât grevează doar cota succesorală a moștenitorului rezervatar, atunci legatul și sarcina se reduc în partea în care acestea îi încalcă dreptul la rezervă succesorală.

(3) Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent, moștenitorul rezervatar este ținut să îndeplinească obligațiile și să respecte limitările impuse lui în calitate de moștenitor prealabil în măsura în care aceasta nu încalcă dreptul său la rezerva succesorală.

Articolul 1575¹¹³. Transmisia cotei succesoriale a moștenitorului rezervatar

Cota succesorală a moștenitorului rezervatar se transmite prin moștenire și este transmisibilă conform regulilor generale.

Articolul 1575¹¹⁴. Raportul donațiilor în contul rezervei succesoriale

(1) Moștenitorul rezervatar este obligat să admită raportul din cota sa succesorală a tot ce i-a fost acordat cu titlu de donație de către testator, dacă s-a prevăzut ca aceasta să fie raportat la cota sa din rezerva succesorală.

(2) În cazul în care moștenitorul rezervatar este descendent al defunctului, dispozițiile art. 1575⁹³ alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575¹¹⁵. Obligația de raport

(1) În cazul în care există mai mulți descendenți și între ei, în cazul moștenirii legale, s-ar fi raportat o donație făcută de defunct sau prestații de felul celor prevăzute de dispozițiile art. 1575¹⁰⁰, moștenitorului rezervatar care este descendent al defunctului de asemenea îi incumbă obligația de raport conform regulilor generale.

(2) O donație de felul celei prevăzute de dispozițiile art. 1575¹⁰⁰ alin. (1) nu poate fi scutită de raport de către testator în detrimentul unui moștenitor rezervatar.

(3) În cazul în care donația care trebuie să fie luată în considerație conform alin. (1), concomitent trebuie raportată în contul rezervei succesoriale conform dispozițiilor art. 1575¹¹⁴, atunci în contul ultimei aceasta se raportează numai pentru jumătate din valoarea sa.

Articolul 1575¹¹⁶. Suportarea rezervei succesoriale în cazul renunțării la legat

În cazul renunțării moștenitorului rezervatar de la legatul care i-a fost atribuit prin testament, în raporturile dintre moștenitorii testamentari și legatari, cota succesorală a moștenitorului rezervatar reduce în primul rând cota succesorală a acelui moștenitor testamentar sau acelui legatar căruia renunțarea i-a adus beneficiu.

Articolul 1575¹¹⁷. Limitarea rezervei succesoriale cu bună intenție

(1) Dacă descendentul duce un mod de viață atât de risipitor sau dacă are atâtea datorii, încât ceea ce el va dobîndi ulterior este supus unui pericol considerabil, testatorul poate limita dreptul descendentului la rezerva succesorală prin dispoziția testamentară prin care se stipulează că, după moartea descendentului, moștenitorii legali ai acestuia vor primi, în calitate de moștenitori subsecvenți sau legatari subsecvenți, cota succesorală lăsată lui sau rezerva succesorală care i se cuvine, în conformitate cu cotele succesoriale ale acestora în caz de moștenire legală. Testatorul poate, de asemenea, să împuternicească executorul testamentar cu administrarea masei succesoriale în timpul vieții descendentului. În acest caz, descendentul are dreptul de a cere venitul net anual.

(2) În privința unor asemenea dispoziții testamentare se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la dezmoștenire. Aceste dispoziții sunt lipsite de efect dacă după momentul deschiderii moștenirii descendentul în decursul unei perioade îndelungate nu mai duce un mod de viață risipitor sau nu mai există supraîndatorarea care a servit drept temei pentru dispoziție testamentară.

TITLUL VI

CONFIRMAREA DREPTURILOR REZULTATE DIN MOȘTENIRE

Capitolul I

ELIBERAREA CERTIFICATELOR

Articolul 1575¹¹⁸. Deschiderea procedurii succesoriale

(1) Pentru deschiderea procedurii succesoriale un moștenitor, un creditor al masei succesoriale, un legatar sau un executor testamentar depune o cerere corespunzătoare la notarul public de la locul deschiderii moștenirii.

(2) În cadrul procedurii succesoriale notarului i se poate solicita, în condițiile legii, eliberarea:

- a) certificatului de moștenitor;
- b) certificatului de legatar;
- c) certificatului de executor testamentar;
- d) certificatului de custode al masei succesoriale;
- e) certificatului de administrator al masei succesoriale.

Articolul 1575¹¹⁹. Eliberarea certificatului de moștenitor

(1) La cererea moștenitorului, notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de moștenitor care confirmă dreptul moștenitorului la moștenire, iar în cazul în care mai multor comoștenitori, în certificat se indică și mărimea cotelor succesoriale ale tuturor comoștenitorilor (certificatul de moștenitor).

(2) Notarul public care desfășoară procedura succesorală de asemenea este obligat să elibereze un certificat de moștenitor la cererea uneia din celelalte persoane prevăzute de dispozițiile art. 1575¹¹⁸ alin. (1). În acest caz, dispozițiile art. 1575¹²⁰-1575¹³⁰ se aplică în mod corespunzător, luându-se în cont faptul că solicitantul nu este moștenitor.

(3) Lista bunurilor care intră în componența masei succesoriale nu se include în certificatul de moștenitor.

(4) La cererea expresă a tuturor comoștenitorilor, certificatul de moștenitor nu va indica mărimea cotelor succesoriale dacă din dispozițiile testamentare rezultă că testatorul

a stabilit mărimea cotelor succesoriale prin indicarea bunurilor pe care le lasă fiecărui comoștenitor și nu doar a atribuit bunurile cu titlu de legat. În caz de necesitate, cotele succesoriale pot fi determinate ulterior în baza unei evaluări a bunurilor lăsate fiecărui comoștenitor.

Articolul 1575¹²⁰. Conținutul cererii de eliberare a certificatului de moștenitor legal

(1) Cererea privind eliberarea certificatului de moștenitor în calitate de moștenitor legal trebuie să conțină:

a) informații privind defunctul: numele (numele dinainte de căsătorie, dacă este cazul), prenumele, sexul, data și locul nașterii, starea civilă, cetățenia, codul personal (dacă este cazul), locul reședinței obișnuite în momentul decesului, data și locul decesului;

b) informații privind solicitantul: numele (numele dinainte de căsătorie, dacă este cazul), prenumele, sexul, data și locul nașterii, starea civilă, cetățenia, codul numeric personal (dacă este cazul), adresa și relația cu defunctul, dacă este cazul;

c) raportul pe care se întemeiază dreptul său de moștenire (rudenie, adopție sau căsătorie). În cazul în care solicitantul este soțul supraviețuitor, el este obligat să declare absența temeiurilor de decădere prevăzute de art. 1457;

d) o indicație care să precizeze dacă există sau au existat careva persoane care ar fi putut înlătura solicitantul de la moștenire sau i-ar fi putut micșora cota succesorală, inclusiv existența altor comoștenitori și identificarea lor în măsura cunoscută solicitantului;

e) o indicație care să precizeze dacă există sau nu dispoziții testamentare ale defunctului și care anume; dacă nu se anexează nici originalul, nici o copie, indicații referitoare la locul unde se află originalul;

f) o declarație prin care se atestă, în conformitate cu cunoștințele de care dispune solicitantul, existența sau absența unui proces judiciar privind dreptul la moștenire al solicitantului, inclusiv privind nedemnitățile solicitantului;

g) o indicație care să precizeze dacă vreunul dintre moștenitori a făcut o declarație privind acceptarea moștenirii sau renunțarea la aceasta;

h) o declarație prin care solicitantul acceptă moștenirea (dacă nu a depus o declarație de acceptare anterior).

(2) Dacă a decăzut de la moștenire persoana care ar fi putut să-l înlătore pe solicitant de la moștenire sau ar fi avut dreptul să-i micșoreze cota succesorală, solicitantul este obligat să indice modul în care a avut loc aceasta.

Articolul 1575¹²¹. Declarațiile făcute de către moștenitorul testamentar

Persoana care depune cerere privind eliberarea certificatului de moștenitor în baza dispoziției testamentare este obligată să declare:

a) dispoziția testamentară pe care se întemeiază dreptul său la moștenire;

b) dacă testatorul a lăsat alte dispoziții testamentare și care anume; dacă nu se anexează nici originalul, nici o copie, se vor da indicații referitoare la locul unde se află originalul;

c) informațiile prevăzute de dispozițiile art. 1575¹²⁰ alin. (1) lit. a), b) și f)-h) și alin. (2).

Articolul 1575¹²². Confirmarea veridicității informațiilor comunicate

(1) Solicitantul trebuie să prezinte acte oficiale pentru confirmarea informațiilor comunicate de el conform dispozițiilor art. 1575¹²⁰ alin. (1) lit. a) și c) și alin. (2), și, în cazul art. 1575¹²¹, să prezinte documentele pe care se întemeiază dreptul lui de moștenire. Dacă documentele nu pot fi obținute sau obținerea lor este legată de dificultăți disproporționate, alte probe vor fi suficiente.

(2) În raport cu alte informații care sunt necesare conform dispozițiilor art. 1575¹²⁰ și 1575¹²¹, solicitantul trebuie să confirme prin declarație pe proprie răspundere notarului că el nu cunoaște nimic ce ar contraveni declarațiilor sale. Notarul public poate să-l elibereze de această obligație dacă o va considera că nu este necesară.

(3) Aceste dispoziții nu se aplică dacă faptele corespunzătoare sunt evidente pentru notarul public.

(4) Cererea privind eliberarea certificatului de moștenitor conține informațiile cerute de lege în măsura în care solicitantul deține astfel de informații și în măsura în care aceste informații sunt necesare notarului pentru a elibera certificatul.

Articolul 1575¹²³. Certificatul de moștenitor în caz de comoștenitori

(1) Dacă există mai mulți moștenitori, se va elibera același certificat de moștenitor fiecărui comoștenitor.

(2) Cererea de eliberare a certificatului poate fi depusă de oricare din comoștenitori. În cerere trebuie indicați comoștenitorii și cotele succesoriale ale acestora.

(3) Dacă cererea se depune nu în numele tuturor comoștenitorilor, în ea trebuie indicat că ceilalți comoștenitori au acceptat moștenirea. Dispozițiile art. 1575¹²² se referă și la acele informații, pe care solicitantul le comunică despre ceilalți comoștenitori.

(4) Confirmarea prin declarație pe proprie răspundere se cere de la toți comoștenitorii, cu excepția cazului în care notarul public consideră suficientă declarația unuia sau a unora dintre ei.

Articolul 1575¹²⁴. Investigația desfășurată de notarul public

(1) Verificând informațiile comunicate de solicitant, notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat din oficiu să desfășoare investigațiile corespunzătoare și să administreze probele pe care le consideră necesare.

(2) Notarul public ia toate măsurile pentru a informa moștenitorii cunoscuți și legatarii despre inițierea procedurii succesoriale.

(3) Dacă este necesar pentru stabilirea elementelor care urmează a fi certificate, notarul public poate:

a) audia orice persoană implicată și, dacă există, executorul testamentar sau administratorul masei succesoriale;

b) obține informații din registrul de stare civilă și alte registre de publicitate din Republica Moldova;

c) solicita informații din registrele de publicitate ale altor state în condițiile legii statului respectiv sau a tratatului internațional dintre Republica Moldova și statul respectiv;

d) cere printr-un anunț public tuturor persoanelor să declare drepturile sale asupra moștenirii. Ordinea de notificare publică și durata termenului pentru declararea drepturilor se determină în conformitate cu procedura somării publice.

(4) Persoanele prevăzute de dispozițiile art. 1575¹¹⁸ alin. (1) sau alte persoane care obțin drepturi din moștenire au dreptul de a face cunoștință cu actele și probele administrate în cadrul procedurii succesoriale.

Articolul 1575¹²⁵. Constatarea dreptului la moștenire

(1) Certificatul de moștenitor trebuie eliberat după ce notarul public care desfășoară procedura succesorală constată cu certitudine faptele necesare pentru justificarea cererii privind eliberarea certificatului.

(2) Chiar dacă nu au fost indicați în cererea privind eliberarea certificatului, notarul public include în certificat toți comoștenitorii constatați cu certitudine, care au acceptat moștenirea.

(3) Până la eliberarea certificatului de moștenitor, notarul public poate elibera moștenitorului care a acceptat moștenirea un certificat de calitate de moștenitor în scopul legitimării sale în raporturile cu terții. Certificatul de calitate de moștenitor nu produce efectele certificatului de moștenitor; el se revocă de către notarul public la eliberarea certificatului de moștenitor și i se restituie. Regulile cuprinse în prezentul alineat se menționează în certificatul de calitate de moștenitor.

Articolul 1575¹²⁶. Termenul de eliberarea certificatelor

(1) Notarul public eliberează fără întârziere certificatul prevăzut la art. 1575¹¹⁸ alin. (2), în conformitate cu procedura prevăzută de lege, atunci când elementele care trebuie certificate au fost stabilite cu certitudine.

(2) Notarul public nu eliberează certificatul solicitat atâta timp elementele care trebuie certificate fac obiectul unui proces judiciar.

(3) Notarul public ia toate măsurile necesare pentru a informa solicitantul și persoanele ale căror drepturi sunt vizate de certificat cu privire la eliberarea certificatului.

Articolul 1575¹²⁷. Certificatul de moștenitor limitat la anumite bunuri

(1) Dacă anumite bunuri care se află în afara teritoriului Republicii Moldova fac parte din masa succesorală, atunci cererea de eliberare a certificatului de moștenitor se poate limita la bunurile aflate în teritoriul Republicii Moldova.

(2) Dacă organul corespunzător din Republica Moldova ține un registru pentru înregistrarea drepturilor persoanelor asupra unui bun, acest bun se consideră că se află pe teritoriul Republicii Moldova. Creanța se consideră că se află pe teritoriul Republicii Moldova, dacă acțiunea privind executarea acesteia ține de competența instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Articolul 1575¹²⁸. Conținutul certificatului de moștenitor eliberat moștenitorului prealabil

(1) Certificatul de moștenitor eliberat moștenitorului prealabil suplimentar va menționa că testamentul prevede moștenirea subsecventă, condițiile în care va surveni moștenirea subsecventă și identitatea moștenitorului subsecvent. Dacă testatorul a desemnat moștenitorul subsecvent în privința părții din moștenire rămasă la momentul survenirii moștenirii subsecvente, dacă el a dispus că moștenitorul prealabil poate să dispună nelimitat de moștenire sau dacă, conform dispozițiilor art. 1556, testatorul l-a

eliberat pe moștenitorul prealabil de alte restricții sau obligații, se vor menționa și aceste dispoziții.

(2) Moștenitorul subsecvent are dreptul prevăzut la art. 1575¹²⁸ alin. (1) din data survenirii moștenirii subsecvente. Din aceeași dată moștenitorul subsecvent poate cere eliberarea certificatului său de moștenitor.

Articolul 1575¹²⁹. Informații privind executorul testamentar

Dacă testatorul a desemnat un executor testamentar, acest fapt și limitarea dreptului de dispoziție a moștenitorului conform art. 1572⁶⁰ trebuie indicate expres în certificatul de moștenitor. După încetarea atribuțiilor executorului testamentar și a limitărilor dreptului de dispoziție al moștenitorului, moștenitorul poate cere modificarea certificatului de moștenitor.

Articolul 1575¹³⁰. Alte restricții ale drepturilor moștenitorului

Dacă testatorul a stabilit sarcinile testamentare sau restricții valabile asupra drepturilor moștenitorului asupra masei succesoriale altele decât cele indicate la art. 1575¹²⁸ și 1575¹²⁹, ele de asemenea se indică în certificatul de moștenitor.

Articolul 1572¹³¹. Certificatul de legatar

(1) La cererea uneia din persoanele prevăzute de dispozițiile art. 1575¹¹⁸ alin. (1), notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de legatar în privința unui anumit legatar.

(2) În certificatul de legatar se indică identitatea legatarului, lista drepturilor și/sau a bunurilor care revin aceluși legatar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

Articolul 1572¹³². Certificatul de executor testamentar, custode sau administrator al masei succesoriale

(1) Notarul public care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de executor testamentar la cererea executorului testamentar.

(2) În certificatul de executor testamentar se indică care sunt împuternicirile executorului testamentar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

(3) La încetarea atribuțiilor executorului testamentar certificatul își pierde valabilitatea.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător certificatului de custode al masei succesoriale și certificatului administratorului masei succesoriale.

Capitolul II

REGIMUL JURIDIC COMUN AL CERTIFICATELOR

Articolul 1575¹³³. Domeniul de aplicare

Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător certificatelor prevăzute la art. 1575¹¹⁸ alin. (2).

Articolul 1575¹³⁴. Efectele certificatului

(1) Se prezumă că certificatul probează cu exactitate elementele stabilite în el.

(2) Se prezumă că persoana menționată în certificat drept moștenitor, legatar, executor testamentar, custode sau administrator al masei succesoriale are statutul

menționat în certificat și/sau este titular al drepturilor sau al împuternicirilor prevăzute în certificat, fără alte condiții și/sau restricții aferente acelor drepturi sau împuterniciri decât cele prevăzute în certificat și care rezultă din lege.

(3) Se consideră că orice persoană care, acționând pe baza informațiilor atestate în certificat, efectuează plăți sau transmite bunuri unei persoane menționate în certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri, a executat față de o persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștință de acest fapt din cauza unei culpe grave.

(4) În cazul în care o persoană menționată într-un certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile din masa succesorală dispune de aceste bunuri în favoarea unei alte persoane, se consideră că acea persoană, dacă acționează pe baza informațiilor atestate în certificat, devine parte la un contract cu o persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile vizate, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștință de acest fapt din cauza unei culpe grave.

(5) Certificatul constituie un titlu valabil pentru înregistrarea în registrul de publicitate corespunzător a drepturilor atestate de el.

Articolul 1575¹³⁵. Rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului

(1) La cererea oricărei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul public care a eliberat certificatul trebuie să îl rectifice în cazul unei erori de redactare.

(2) La cererea unei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul public trebuie să modifice sau să retragă certificatul în situația în care s-a stabilit că certificatul sau anumite elemente din certificat nu corespund realității.

(3) Notarul public trebuie să informeze fără întârziere toate persoanele cărora le-au fost eliberat certificatul cu privire la orice rectificare, modificare sau retragere a acestuia.

(4) Dacă într-un registru de publicitate s-a făcut o înregistrare în temeiul certificatului care ulterior este rectificat, modificat sau retras și se poate prezuma că rectificarea înregistrării în registru este posibilă, notarul public depune la registru o cerere de notare a rectificării, modificării sau retragerii certificatului.

(5) Cererea de rectificarea, modificare sau retragere a certificatului se poate înainta în termen de 3 ani după ce persoana care solicită rectificarea, modificarea sau retragerea a cunoscut sau trebuia să cunoască că cele conținute în certificat nu corespund realității, dar nu mai târziu de 10 ani din momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1575¹³⁶. Contestarea actelor notarului

(1) Eliberarea certificatului poate fi contestată în instanța de judecată de oricare dintre persoanele prevăzute de dispozițiile art. 1575¹⁸⁸ alin. (1).

(2) Actele adoptate de notarul public în temeiul dispozițiilor art. 1575¹³⁵ și al art. 1575¹³⁷ alin. (1) lit. a) pot fi contestate în instanța de judecată de orice persoană care dovedește că are un interes legitim.

(3) În cazul în care, ca urmare a contestației menționate la alin. (1) sau (2), se stabilește faptul că certificatul nu corespunde realității, instanța de judecată competentă

rectifică, modifică sau retrage certificatul sau asigură rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului de către notarul public care l-a eliberat.

(4) În cazul în care, ca rezultat al contestației menționate la alin. (1) sau (2), se stabilește că eliberarea certificatului a fost refuzată în mod nejustificat, instanța de judecată eliberează certificatul sau se asigură că notarul public reexaminează cazul și adoptă un nou act.

Articolul 1575¹³⁷. Suspendarea efectelor certificatului

(1) Efectele certificatului pot fi suspendate de către:

a) notarul public care l-a eliberat, la cererea oricărei persoane care dovedește că are un interes legitim, în cursul unei modificări sau retrageri a certificatului în temeiul dispozițiilor art. 1575¹³⁵;

b) instanța de judecată, la cererea oricărei persoane care a contestat un act al notarului în temeiul dispozițiilor art. 1575¹³⁶, în cursul unei astfel de contestații.

(2) Notarul public sau, după caz, instanța de judecată informează fără întârziere toate persoanele cărora le-au fost eliberate certificatul cu privire la orice suspendare a efectelor certificatului.

(3) Pe durata suspendării efectelor certificatului nu se mai pot elibera alte exemplare ale certificatului.

TITLUL VII

VÎNZAREA-CUMPĂRAREA COTEI SUCCESORALE

Articolul 1575¹³⁸. Forma contractului de vânzare-cumpărare a cotei succesorale

(1) Contractul prin care un comoștenitor vinde cota succesorală revenită lui prin devoluțiune trebuie autentificat notarial.

(2) Cota succesorală poate fi vândută chiar dacă în privința masei succesorale s-a dispus administrarea sau s-a intentat procesul de insolvență.

(3) Dispozițiile prezentului titlu se aplică în mod corespunzător când unicul moștenitor vinde dreptul de moștenire în raport cu întreaga masă succesorală.

(4) Părțile contractante pot deroga de la dispozițiile art. 1575¹³⁹-1575¹⁴⁸.

Articolul 1575¹³⁹. Întinderea obiectului vânzării

Avantajele care se constituie în rezultatul decăderii unui legat, sau a unei sarcini sau în rezultatul unei obligații de raport a unuia dintre comoștenitori, revin cumpărătorului.

Articolul 1575¹⁴⁰. Cota succesorală care rămâne vânzătorului

În caz de dubiu, nu se consideră înstrăinată împreună cu cota succesorală vândută, o altă cotă succesorală pe care vânzătorul o dobândește după încheierea contractului de vânzare-cumpărare în rezultatul survenirii moștenirii subsecvente, a decăderii unui comoștenitor, precum și nici legatul prioritar care îi revine vânzătorului. Această regulă se aplică și în privința înscrisurilor de familie și a imaginilor și ilustrațiilor familiale.

Articolul 1575¹⁴¹. Obligația de a transmite

Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunurile din masa succesorală existente la momentul vânzării, cu includerea a tot ce el a dobândit până la vânzare în temeiul unui drept care face parte din masa succesorală sau cu titlu de despăgubire pentru

distrugerea, deteriorarea sau retragerea unui bun din masa succesorală sau în baza unui act juridic care se referea la masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴². Obligația de plată a valorii

(1) Dacă vânzătorul, până la vânzare, a consumat bunul din masa succesorală, l-a înstrăinat cu titlu gratuit sau grevat cu titlu gratuit, el este obligat să plătească cumpărătorului valoarea bunului consumat sau înstrăinat, iar în cazul grevării, să despăgubească micșorarea valorii lui. Obligația de plată a valorii nu apare dacă, la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, cumpărătorul cunoștea că obiectul este consumat sau că înstrăinarea era cu titlu gratuit.

(2) În alte cazuri, cumpărătorul nu poate cere despăgubirea în rezultatul pierderii, deteriorării sau survenirii din alte motive a imposibilității transmiterii bunului din masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴³. Răspunderea limitată a vânzătorului

(1) Obligația vânzătorului privind garantarea viciilor de natură juridică se limitează la răspunderea pentru faptul că el are dreptul de moștenire asupra cotei succesoriale vândute, că acest drept nu este limitat de dreptul moștenitorului subsecvent sau în rezultatul desemnării executorului testamentar, că nu există legate, sarcini sau limite impuse de rezerva succesorală, obligații de raport sau dispoziții testamentare privind partajul, precum și pentru faptul că nu a survenit răspunderea nelimitată față de creditorii masei succesoriale sau unii din ei.

(2) Vânzătorul nu poartă răspundere pentru viciile materiale ale bunurilor care fac parte din masa succesorală cu excepția cazului în care el a ascuns intenționat un viciu sau și-a asumat garanția unor caracteristici ale bunului.

Articolul 1575¹⁴⁴. Restabilirea raporturilor juridice

Raporturile juridice care s-au stins în rezultatul deschiderii moștenirii prin întrunirea calității de creditor și debitor sau a dreptului și a grevării de către aceeași persoană, se consideră, între vânzător și cumpărător, nestinse. În caz de necesitate raportul juridic poate fi restabilit.

Articolul 1575¹⁴⁵. Răspunderea cumpărătorului pentru obligațiile masei succesoriale

(1) Cumpărătorul răspunde față de vânzător pentru executarea obligațiilor masei succesoriale, cu excepția cazului în care vânzătorul, conform dispozițiilor art. 1575¹⁴³, a garantat că asemenea obligații nu există.

(2) Dacă vânzătorul a executat pînă la vânzare obligațiile masei succesoriale, el poate cere de la cumpărător rambursare.

Articolul 1575¹⁴⁶. Veniturile. Sarcinile

(1) Vânzătorul are dreptul la veniturile care au apărut pînă la vânzare. În această perioadă asupra lui cad sarcinile, inclusiv dobînzile, pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) Cu toate acestea, cumpărătorul este obligat să suporte cheltuielile care trebuie acoperite din masa succesorală, precum și toate cheltuielile extraordinare care trebuie considerate ca luate în calcul la determinarea prețului inițial al bunurilor din masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴⁷. Trecerea riscului

Din momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, la cumpărător trece riscul pierii sau deteriorării fortuite a bunurilor din masa succesorală. Din acest moment lui îi revin și fructele și cheltuielile.

Articolul 1575¹⁴⁸. Rambursarea cheltuielilor

(1) Cumpărătorul este obligat să ramburseze vânzătorului cheltuielile necesare făcute de vânzător în privința masei succesorală pînă la vânzarea cotei succesorală.

(2) Cumpărătorul este obligat să ramburseze alte cheltuieli, făcute pînă la vânzare, numai în măsura în care acestea au majorat valoarea masei succesorală la momentul vânzării.

Articolul 1575¹⁴⁹. Răspunderea cumpărătorului față de creditorii masei succesorală

(1) Cumpărătorul răspunde, din momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, față de creditorii masei succesorală, fapt ce nu stinge răspunderea vânzătorului. Această regulă se aplică, de asemenea, față de obligațiile pe care cumpărătorul nu este obligat să le execute față de vânzător conform dispozițiilor art. 1575¹⁴⁵ și 1575¹⁴⁶.

(2) Este nulă clauza convenită între vânzător și cumpărător prin care se exclude sau se limitează răspunderea cumpărătorului față de creditorii masei succesorală.

Articolul 1575¹⁵⁰. Răspunderea limitată a cumpărătorului

(1) În privința răspunderii cumpărătorului se aplică regulile privind limitarea răspunderii moștenitorului. Cumpărătorul răspunde nelimitat, dacă vânzătorul la momentul vânzării răspundea nelimitat. Dacă răspunderea cumpărătorului se limitează la masa succesorală, pretențiile sale care rezultă din cumpărare se consideră ca făcînd parte din masa succesorală.

(2) Întocmirea inventarului moștenirii de către vânzător sau cumpărător profită și celeilalte părți, cu excepția cazului cînd cealaltă parte răspunde nelimitat.

Articolul 1575¹⁵¹. Obligația vânzătorului de a comunica informații creditorilor masei succesorală

(1) Vânzătorul este obligat față de creditorii masei succesorală să notifice neîntîrziat notarului care desfășoară procedura succesorală faptul vânzării cotei succesorală și să indice numele cumpărătorului. Notificarea cumpărătorului înlocuiește notificarea vânzătorului.

(2) Notarul public este obligat să permită luarea la cunoștință cu notificarea oricărei persoane care va demonstra că are un interes legitim.

Articolul 1575¹⁵². Aplicarea față de contractele similare

(1) Dispozițiile privind vânzarea-cumpărarea cotei succesorală se aplică în mod corespunzător față de vânzarea ulterioară a cotei succesorală de către cumpărătorul inițial, precum și față de alte contracte privind înstrăinarea cotei succesorală care s-a deschis pentru înstrăinător sau a fost dobîndită de acesta în alt mod.

(2) În cazul în care cota succesorală face obiectul donației, donatorul nu este obligat să plătească valoarea bunurilor din masa succesorală care au fost consumate sau înstrăinate cu titlu gratuit pînă la momentul donației sau să compenseze donatorului grevările, instituite cu titlu gratuit pînă la momentul donării. Donatorului nu-i incumbă

obligăția prevăzută de dispozițiile art. 1575¹⁴³ privind înlăturarea posibilelor limitări ale dreptului. Dacă donatorul intenționat a ascuns limitările, el este obligat să repare donatarului prejudiciul cauzat prin aceasta.”.

652. Articolul 1576:

- 1) În titlul articolului cuvântul „civil” se substituie cu cuvântul „privat”;
- 2) La alineatul (1):
 - a) Cuvântul „civil” se substituie cu cuvântul „privat”;
 - b) Cuvintele „prezentului cod, altor legi ale” se substituie cu cuvintele „prezentei cărți, legilor”;
 - c) Cuvântul „cutumelor” se substituie cu cuvântul „uzanțelor”;
 - d) Cuvintele „de Republica Moldova” se substituie cu cuvintele „în Republica Moldova”.
- 3) La alineatul (2) cuvintele „care are cea mai strânsă legătură cu raporturile de drept civil cu element de extraneitate” se substituie cu cuvintele „statului cu care raportul de drept privat cu element de extraneitate are legătura cea mai strânsă”;
- 4) Se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Legea determinată conform alin. (1) nu se aplică în mod excepțional, dacă potrivit tuturor circumstanțelor, raportul are o legătură îndepărtată cu acea lege și are o legătură mai strânsă cu o altă lege. Această dispoziție nu se aplică atunci când părțile au ales legea aplicabilă, precum și în cazul legii care privește starea civilă și capacitatea persoanei.”;

653. Articolul 1577:

- 1) Titlul articolului se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1577.** Calificarea noțiunilor juridice la determinarea legii aplicabile”;
- 2) La alineatul (1):
 - a) Cuvântul „civil” se substituie cu cuvântul „privat”;
 - b) Cuvintele „se va ține cont de calificarea conceptelor” se substituie cu cuvintele „se ia în considerare calificarea noțiunilor”;
 - c) Cuvântul „dreptului” se substituie cu cuvântul „legii”;Cuvintele „legea și tratatele” se substituie cu cuvintele „legea sau tratatele”;
- 3) La alineatul (2):
 - a) Cuvântul „conceptele ” se substituie cu cuvântul „noțiunile”;
 - b) Pe tot parcursul alineatului cuvântul „dreptului ” se substituie cu cuvântul „noțiunile”;
 - c) Cuvintele „la calificarea lor juridică poate fi aplicat dreptul unui stat străin” se substituie cu cuvintele „se poate lua în considerare calificarea juridică făcută conform legii străine,”;
- 4) Se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Cu toate acestea, când părțile au determinat ele însele înțelesul noțiunilor dintr-un act juridic, calificarea acestor noțiuni se face după voința părților. ”;

654. Se completează cu articolul 1577¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1577¹.** Aplicarea dreptului statului cu o pluralitate de sisteme juridice

În cazul în care trimiterea se face la dreptul unui stat în care coexistă o pluralitate de sisteme juridice, fără a indica care dintre ele este aplicabil, se va aplica sistemul juridic determinat în conformitate cu normele de drept ale aceluia stat. În lipsa unor asemenea norme, se va aplica sistemul juridic cu care raportul prezintă legăturile cele mai strânse.”;

655. Articolul 1578 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Articolul 1578. Stabilirea conținutului legii străine

(1) Stabilirea conținutului legii străine se face în conformitate cu interpretarea ei oficială și cu practica aplicării ei în statul străin respectiv.

(2) În scopul stabilirii conținutului normelor legii străine, instanța de judecată se poate adresa în ordinea stabilită pentru asistență și clarificări Ministerului Justiției al Republicii Moldova, altor organe competente sau organizații din Republica Moldova și din străinătate, poate solicita avizul unui expert sau poate folosi un alt mod adecvat.

(3) Persoanele participante la proces pot să prezinte documente care confirmă conținutul normelor legii străine, invocate pentru întemeierea pretențiilor sau apărării, sau pot în alt mod să asiste instanța în determinarea conținutului acestor norme.

(4) În cazul raporturilor de drept privat la care participă profesioniștii, obligația de furnizare de informații cu privire la conținutul legii străine poate fi pusă în sarcina profesionistului de către instanța judecătorească.

(5) În cazul imposibilității de a stabili, într-un termen rezonabil, conținutul legii străine, cu toate că s-au luat măsurile necesare în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, se aplică legea Republicii Moldova.”;

656. Articolul 1579 se abrogă;

657. Articolele 1580-1583 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1580. Reciprocitatea

(1) Legea străină se aplică în Republica Moldova, independent de faptul dacă legea Republicii Moldova se aplică raporturilor de același tip în statul străin respectiv, cu excepția cazurilor în care aplicarea legii străine depinde, conform legii Republicii Moldova, de condiția reciprocității.

(2) În cazul în care aplicarea legii străine este condiționată de reciprocitate, îndeplinirea condiției reciprocității de fapt este prezumată pînă la dovada contrară, care se stabilește de Ministerul Justiției, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Articolul 1581. Ordinea publică a Republicii Moldova

(1) Aplicarea legii străine se înlătură dacă încalcă vădit ordinea publică a Republicii Moldova. În cazul înlăturării aplicării legii străine, se aplică legea Republicii Moldova.

(2) Aplicarea legii străine încalcă vădit ordinea publică a Republicii Moldova în măsura în care ar conduce la un rezultat vădit incompatibil cu principiile fundamentale ale dreptului Republicii Moldova ori cu drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Articolul 1582. Norme de aplicare imediată

(1) Normele de aplicare imediată sunt norme a căror respectare este privită drept esențială de către un anumit stat pentru salvagardarea intereselor sale publice, precum organizarea politică, socială sau economică, în asemenea măsură, încât aceste norme sunt aplicabile oricărei situații care intră în domeniul lor de aplicare, indiferent de legea aplicabilă raportului juridic în temeiul dispozițiilor prezentei cărți.

(2) Dispozițiile prezentei cărți nu restrâng aplicarea normelor de aplicare imediată din legea Republicii Moldova.

(3) Pot fi aplicate normele de aplicare imediată cuprinse în legea altui stat pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate, dacă raportul juridic prezintă strânse legături cu legea acelui stat, iar interesele legitime ale părților o impun.

(4) Pentru a decide dacă dispozițiile prevăzute la alin. (3) să fie puse în aplicare, se ține cont de natura și de obiectul acestora, precum și de consecințele aplicării sau neaplicării lor.

Articolul 1583. Trimiterea la legea străină

(1) Când, în conformitate cu dispozițiile prezentei cărți, trimiterea se face la legea străină se aplică normele materiale, nu însă și normele conflictuale ale acelei legi.

(2) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1), legea străină include și normele conflictuale ale acelei legi dacă ea retrimite la legea Republicii Moldova în materie de statut al persoanei fizice.”;

658. Articolul 1584 :

1) Titlul articolului se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1584.** Retorsiuni”;

2) Cuvintele „Republica Moldova ” se substituie cu cuvintele „Guvernul Republicii Moldova”;

3) Cuvintele „restricții similare (retorsiune)” se substituie cu cuvintele „contra-restricții (retorsiuni) în privința” ;

4) Cuvintele „ale statelor” se substituie cu cuvintele „ale acelor state” ;

659. Articolul 1585:

1) În titlul articolului cuvântul „Recunoașterea” se substituie cu cuvântul „Respectarea”;

2) Cuvintele „recunoscute și” se exclud;

3) Cuvintele „contravin ordinii publice” se substituie cu cuvintele „contravin vădit ordinii publice a Republicii Moldova” ;

660. Articolul 1586 se abrogă;

661. Articolele 1587-1591 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1587.** Legea națională a persoanei fizice

(1) Legea națională a cetățeanului este legea statului, a cărui cetățenie o are persoana fizică.

(2) În cazul în care persoana are două sau mai multe cetățenii străine, legea națională este legea statului, cu care persoana are cele mai strânse legături, în special prin reședința sa obișnuită sau locul unde își desfășoară activitatea principală.

(3) Legea națională a cetățeanului Republicii Moldova care, potrivit legii străine, este considerat că are o altă cetățenie, este legea Republicii Moldova.

(4) Legea națională a apatridului este legea statului, în care apatridul are reședința sa obișnuită, iar în lipsa acesteia, reședința sa temporară.

(5) Legea națională a refugiatului se consideră legea statului care îi acordă azil, dacă altceva nu este prevăzut de lege sau de convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

(6) Determinarea și proba cetățeniei se fac în conformitate cu legea statului a cărui cetățenie se invocă.

(7) În sensul prezentei cărți reședința obișnuită a unei persoane fizice, acționând în exercitarea activității sale profesionale, este locul unde această persoană a fost înregistrată în calitate de profesionist.

Articolul 1588. Capacitatea de folosință a persoanei fizice

(1) Capacitatea de folosință a persoanei fizice este cîrmuită de legea sa națională.

(2) Cetățenii străini și apatrizii au capacitatea de folosință în Republica Moldova egală cu cetățenii Republicii Moldova cu excepția cazurilor prevăzute de Constituție, de alte legi ale Republicii Moldova sau de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 1589. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice

(1) Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice este cîrmuită de legea sa națională.

(2) Persoana care nu are capacitate de exercițiu deplină conform legii sale naționale nu este în drept să invoce această circumstanță dacă are capacitate de exercițiu conform legii Republicii Moldova, cînd aceasta este legea locului de încheiere a actului juridic, cu excepția cazurilor în care se va dovedi că cealaltă parte la actul juridic știa sau trebuia să știe despre lipsa capacității de exercițiu pentru actul juridic respectiv.

(3) Capacitatea de exercițiu a cetățenilor străini și a apatrizilor în materie de acte juridice încheiate pe teritoriul Republicii Moldova și în materie de obligații din cauzarea de prejudiciu, care au apărut pe teritoriul Republicii Moldova, se stabilește conform legii Republicii Moldova.

(4) Apartenența unei persoane la o nouă lege națională nu aduce atingere majoratului dobîndit și recunoscut conform legii aplicabile anterior.

Articolul 1590. Numele

(1) Numele persoanei, folosirea și protecția lui sunt cîrmuite de legea sa națională, dacă altceva nu este prevăzut de prezentul cod sau alte legi.

(2) Protecția împotriva actelor care atentează la dreptul la nume săvîrșite pe teritoriul Republicii Moldova este asigurată potrivit legislației acesteia.

Articolul 1591. Legea aplicabilă ocrotirii persoanei fizice adulte

(1) Măsurile de ocrotire juridică în privința persoanei fizice adulte sau care a dobîndit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală sunt supuse legii statului unde aceasta își are reședința obișnuită la data instituirii măsurii de ocrotire.

(2) În mod excepțional, în măsura în care este necesar pentru ocrotirea persoanei fizice, autoritatea competentă poate să aplice sau să ia în considerare legea altui stat, cu care situația juridică prezintă cele mai strânse legături.

(3) Existența, întinderea, modificarea și stingerea împuternicirilor de reprezentare încredințate de persoana cu capacitate deplină de exercițiu, fie prin contract, fie prin act unilateral, pentru situația în care nu se va putea îngriji de interesele sale, sunt supuse legii statului unde aceasta își are reședința obișnuită la data încheierii contractului sau actului unilateral. Aceasta poate însă alege una dintre următoarele legi:

a) legea națională;
b) legea unei reședințe obișnuite anterioare;
c) legea statului unde sunt situate bunurile, în ceea ce privește măsurile de ocrotire cu privire la bunuri.

(4) Măsurile ce se iau cu privire la persoana ocrotită ori bunurile sale sunt supuse legii statului ale cărui autorități îndrumă și supraveghează exercitarea ocrotirii de către cei în drept.

(5) Lipsa calității de reprezentant sau altă persoană căreia i s-a încredințat ocrotirea, stabilită potrivit legii aplicabile ocrotirii persoanei fizice, nu poate fi opusă terțului care cu bună-credință s-a încrezut în această calitate, potrivit legii locului unde actul a fost întocmit, dacă actul a fost încheiat între prezenți și pe teritoriul aceluiași stat.”.

662. Articolul 1592 se abrogă;

663. Articolul 1593 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1593.** Declararea dispariției fără veste sau morții

Declararea dispariției fără veste, declarația decesului, constatarea morții, precum și prezumpțiile de viață sau de moarte a persoanei fizice este cîrmuită de ultima lege națională a acestei persoane. În cazul în care este imposibilă determinarea acestei legi, se aplică legea Republicii Moldova.”;

664. Articolul 1595 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1595.** Legea aplicabilă activității de întreprinzător sau profesionist a persoanei fizice

Dreptul persoanei fizice de a desfășura activitate de întreprinzător sau de alt profesionist fără a se constitui persoană juridică se determină conform legii statului în care acea persoană fizică a obținut autorizarea de a desfășura activitate de întreprinzător sau de alt profesionist. În cazul în care această dispoziție nu se aplică pe motivul lipsei obligației obținerii autorizației, se aplică legea statului locului principal de desfășurare a activității de întreprinzător sau profesionist.”;

665. Articolul 1596 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1596.** Legea națională a persoanei juridice

(1) Legea națională a persoanei juridice este legea statului pe al cărui teritoriu persoana juridică este constituită.

(2) În baza legii naționale a persoanei juridice, se determină, în special:

a) statutul organizației în calitate de persoană juridică;

- b) forma juridică de organizare;
- c) exigențele privind denumirea ei;
- d) chestiunile privind constituirea, restructurarea, dizolvarea și lichidarea persoanei juridice, inclusiv chestiunile de succesiune;
- e) conținutul capacității de folosință;
- f) modul de dobândire a drepturilor civile și de asumare a obligațiilor civile;
- g) raporturile din interiorul ei, inclusiv raporturile dintre persoana juridică și membrii organelor sale, precum și raporturile persoanei juridice cu membrii săi;
- i) chestiunile răspunderii fondatorilor (membrilor) persoanei juridice pentru obligațiile acesteia.

(3) Persoana juridică nu poate invoca limitarea împuternicirilor organului sau reprezentantului său la încheierea actului juridic necunoscut legii statului în care organul sau reprezentantul persoanei juridice a întocmit actul juridic, cu excepția cazurilor în care se va stabili că cealaltă parte a actului juridic știa sau trebuia să știe despre limitare.

(4) În cazul în care persoana juridică constituită în străinătate își desfășoară activitatea de întreprinzător cu predominant în Republica Moldova, asupra creanțelor de răspundere pentru obligațiile persoanei juridice a fondatorilor (membrilor) săi, a altor persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru persoana juridică sau în alt mod au posibilitatea de a determina acțiunile acesteia, se aplică legea Republicii Moldova sau, la alegerea creditorului, legea națională a acestei persoanei juridice.”;

666. În titlul și alineatul (1) al articolului 1597 cuvintele „reprezentanțelor (sucursalelor)” se substituie cu cuvintele „sucursalelor (reprezentanțelor)”;

667. Articolul 1599 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1599.** Legea națională a organizațiilor străine care, potrivit dreptului străin, nu sunt persoane juridice

Legea națională a organizației străine, care, potrivit dreptului străin, nu este persoană juridică, este legea statului unde este constituită. Asupra activității unor astfel de organizații, în cazul în care este aplicabil dreptul Republicii Moldova, se aplică dispozițiile prezentului cod sau altor legi care reglementează activitatea persoanelor juridice, dacă altfel nu este cerut de lege, acte normative sau esența raportului.”;

668. Titlul și conținutul articolului 1600 după cuvântul „statului” se completează cu cuvintele „sau altor persoane juridice de drept public”, iar cuvântul „civil” se substituie cu cuvântul „privat”;

669. Capitolul III se completează cu articolele 1602¹-1602² cu următorul cuprins:

„**Articolul 1602¹.** Legea aplicabilă uzucapiunii mobiliare

(1) Uzucapiunea este cîrmuită de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie, prevăzut în acest scop.

(2) În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împlinește durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere să se aplice legea acestui din urmă stat, dacă sunt reunite, cu începere de la data deplasării bunului în acel stat, toate condițiile cerute de menționata lege.

Articolul 1602². Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile

(1) Revendicarea unui bun furat sau exportat ilegal este supusă, la alegerea proprietarului originar, fie legii statului pe teritoriul căruia se afla bunul la momentul furtului sau exportului, fie legii statului pe teritoriul căruia se află bunul la momentul revendicării.

(2) Cu toate acestea, dacă legea statului pe teritoriul căruia bunul se afla la momentul furtului sau exportului nu cuprinde dispoziții privind protecția terțului posesor de bună-credință, acesta poate invoca protecția pe care i-o conferă legea statului pe teritoriul căruia bunul se află la momentul revendicării.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile și bunurilor furate sau exportate ilegal din patrimoniul cultural național al unui stat.”;

670. Articolul 1603:

1) Alineatul (1) litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) legea pavilionului pe care îl arborează nava sau legii statului de înmatriculare a aeronavei;”;

2) Alineatul (2) litera b) după cuvintele „asistență tehnică” se completează cu cuvintele „, întreținere, reparare sau renovare”;

3) Se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Legea pavilionului navei sau statului de înmatriculare a aeronavei cîrmuiește îndeosebi:

a) puterile, competențele și obligațiile comandantului navei sau aeronavei;

b) contractul de angajare a personalului navigant, dacă părțile nu au ales o altă lege;

c) răspunderea armatorului navei sau întreprinderii de transport aerian pentru faptele și actele comandantului și echipajului;

d) drepturile reale și de garanție asupra navei sau aeronavei, precum și formalitățile de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit și se sting asemenea drepturi.”;

671. Se completează cu articolul 1604¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1604¹.** Rezerva dreptului de proprietate

Condițiile și efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sunt cîrmuite, dacă părțile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.”;

672. Articolul 1605 se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1605.** Drepturile reale asupra bunurilor mobile aflate în curs de transport

Apariția și stingerea dreptului de proprietate și altor drepturi reale în baza actului juridic cu privire la bunurile mobile aflate în curs de transport se determină conform legii statului de unde aceste bunuri au fost expediate, cu excepția cazurilor în care:

a) prin acordul părților s-a stabilit altfel;

b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor măsuri asigurătorii sau ca urmare a unei vânzări silite, în aceste cazuri fiind aplicabilă, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reșezat temporar;

c) bunurile sunt bunuri personale ale pasagerului, în acest caz fiind supuse legii sale naționale.”;

673. Articolul 1606:

1) Titlul articolului în final se completează cu cuvintele „și instrumentele financiare”;

2) Alineatul (2) după cuvintele „valorile mobiliare” se completează cu cuvântul „materializate”;

3) Se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Valorile mobiliare în formă de înscriere în cont sunt guvernate de legea țării în care se află registrul sau contul în care sunt operate înscrierile privind valorile mobiliare.

(4) Garanțiile financiare constituite sub formă de instrumente financiare în formă de înscriere în cont sunt guvernate de legea țării în care se află registrul sau contul în care sunt operate înscrierile privind valorile mobiliare în ceea ce privește:

a) natura juridică și efectele patrimoniale ale garanției financiare constituite sub formă de instrumente financiare în formă de înscriere în cont;

b) condițiile care trebuie îndeplinite pentru încheierea în mod valabil a unui contract de garanție financiară având ca obiect instrumente financiare în formă de înscriere în cont și pentru punerea la dispoziție a acestor instrumente financiare în temeiul unui astfel de contract, formalitățile necesare pentru asigurarea opozabilității față de terți a unui astfel de contract și a punerii la dispoziție a unor astfel de garanții;

c) dacă un drept de proprietate sau alt drept al unei persoane cu privire la garanția financiară constituită sub formă de instrumente financiare în formă de înscriere în cont este prioritar ori subordonat unui drept de proprietate sau altui drept concurent și dacă dobândirea s-a făcut cu bună-credință;

d) formalitățile cerute pentru executarea garanției financiare constituite sub formă de instrumente financiare în formă de înscriere în cont, ca urmare a apariției unei cauze care determină executarea garanției.”.

674. Se completează cu articolul 1606¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1606**¹. Legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii

(1) Legea menționată expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabilește dacă acesta întrunește condițiile spre a fi un titlu reprezentativ al mărfii pe care o specifică. În lipsa unei asemenea precizări, natura titlului se determină potrivit legii statului în care își are sediul întreprinderea emitentă.

(2) Dacă titlul reprezintă marfa, legea care i se aplică, în calitatea sa de bun mobil, potrivit alin. (1), cîrmuiește drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifică.”;

675. Articolul 1607:

1) Titlul articolului se modifică și va avea următorul cuprins:

„ **Articolul 1607**. Legea aplicabilă operelor de creație intelectuală”;

2) Alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Dobândirea, conținutul și stingerea dreptului de proprietate industrială sunt guvernate de legea statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit ori de înregistrare.”;

676. La articolul 1608:

1) În titlul articolului și alineatul (2) cuvântul „Formele” se substituie cu cuvântul „Formalitățile”;

2) La alineatul (1) cuvintele „se realizează” se substituie cu cuvintele „se îndeplinesc”;

677. Se completează cu articolele 1608¹-1608³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1608¹**. Aplicarea legii în cazul gajului asupra bunurilor mobile

(1) Condițiile de validitate, publicitatea și efectele gajului asupra bunurilor mobile, cu excepția amanetului, sunt supuse legii locului unde se află bunul la data îndeplinirii formalităților de publicitate a gajului.

(2) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1), se aplică legea locului unde se află debitorul gajist, în cazul:

a) unui bun mobil corporal care, potrivit destinației sale, este utilizat în mai multe state, dacă prin dispoziții speciale nu se prevede altfel;

b) unui bun mobil incorporeal. Cu toate acestea, în cazul dreptului privind mijloacele bănești aflate în cont bancar sau de alt tip se aplică legea statului în care își are sediul banca sau alt prestator de servicii de plată care menține contul respectiv;

c) unui titlu de valoare negociabil care nu este în posesia creditorului gajist. Cu toate acestea, în cazul acțiunilor, părților sociale și obligațiunilor se aplică legea națională a emitentului, cu excepția cazului în care aceste titluri de valoare sunt tranzacționate pe o piață organizată, caz în care se aplică legea statului în care funcționează piața respectivă.

(3) Se consideră că debitorul gajist se află în statul în care acesta are reședința obișnuită sau, după caz, sediul la data îndeplinirii formalităților de publicitate a gajului asupra bunului mobil.

Articolul 1608². Situațiile speciale privind legea aplicabilă publicității gajului asupra bunului mobil

(1) Gajul asupra bunului mobil înregistrat potrivit legii locului unde se află bunul își conservă rangul de prioritate în alt stat, dacă au fost îndeplinite și formalitățile de publicitate prevăzute de legea acestui stat:

a) înainte să înceteze rangul de prioritate dobândit potrivit legii aplicabile la data constituirii gajului;

b) în termen de cel mult 60 de zile de la data la care bunul a intrat în statul respectiv sau în termen de cel mult 15 zile de la data la care creditorul a cunoscut acest fapt.

(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care gajul a fost înregistrat potrivit legii locului unde se află debitorul gajist. Termenele prevăzute la alin. (1) lit. b) se calculează, după caz, de la data la care debitorul gajist își stabilește reședința obișnuită ori, după caz, sediul în statul respectiv sau de la data la care creditorul gajist a cunoscut acest fapt.

(3) Cu toate acestea, gajul asupra bunului mobil nu va fi opozabil terțului care a dobândit cu titlu oneros un drept asupra bunului fără să fi cunoscut existența gajului asupra bunului mobil și mai înainte ca aceasta să fi devenit opozabil potrivit dispozițiilor alin. (1) și (2).

Articolul 1608³. Lipsa publicității în străinătate

(1) Dacă legea străină care reglementează rangul gajului asupra bunului mobil nu prevede formalități de publicitate și bunul nu este în posesia creditorului gajist, gajul asupra bunului mobil are rang inferior:

a) gajului asupra unei creanțe constând într-o sumă de bani plătită în Republica Moldova;

b) gajului asupra unui bun mobil corporal, care a fost constituită atunci când bunul se afla în Republica Moldova, sau asupra unui titlu negociabil.

(2) Cu toate acestea, gajul asupra bunului mobil își conservă rangul de prioritate, dacă este înregistrată, potrivit legii Republicii Moldova, înaintea constituirii gajului menționat la alin. (1) lit. a) sau b).”;

678. Capitolul IV se modifică și va avea următorul cuprins:

„Capitolul IV ACTUL JURIDIC

Articolul 1609. Legea aplicabilă condițiilor de formă ale actului juridic

(1) Condițiile de formă ale actului juridic sunt stabilite de legea statului care guvernează fondul actului juridic. Actul juridic se consideră totuși valabil din punctul de vedere al formei dacă îndeplinește una din următoarele condiții:

a) este respectată legea locului unde a fost întocmit;

b) este respectată legea națională sau legea reședinței obișnuite a persoanei care l-a întocmit;

c) este valabil conform legii aplicabile potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează validitatea actului juridic.

Articolul 1609¹. Legea aplicabilă condițiilor de fond

(1) Condițiile de fond ale actului juridic sunt stabilite de legea aleasă de părți sau, după caz, de autorul său.

(2) Alegerea legii aplicabile actului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoiește din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.

(3) Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a actului juridic.

(4) Înțelegerea privind alegerea legii aplicabile poate fi modificată ulterior încheierii actului. Modificarea are efect retroactiv, fără să poată totuși:

a) să infirme validitatea formei acestuia; sau

b) să aducă atingere drepturilor dobândite între timp de terți.

Articolul 1609². Legea aplicabilă în lipsa alegerii

(1) În lipsa alegerii, se aplică legea statului cu care actul juridic prezintă legăturile cele mai strânse, iar dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea locului unde actul juridic a fost încheiat.

(2) Se consideră că există atare legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice sau, după caz, autorul actului are, la data încheierii actului, după caz, reședința obișnuită sau sediul.

(3) Actul juridic accesoriu este guvernat de legea statului care guvernează fondul actului juridic principal dacă acordul părților nu prevede altfel.”;

679. Din titlul capitolului V cuvintele „și extracontractuale” se exclud;

680. Articolul 1610:

1) Titlul articolului se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1610.** Libertatea de alegere”;

2) Alineatul (3) după cuvintele „să rezulte” se completează cu cuvintele „cu un grad rezonabil de certitudine,”;

3) Alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) Determinarea, după încheierea contractului, a legii aplicabile nu aduce atingere validității formei contractului sau drepturilor dobândite de către terți.”;

681. Articolul 1611 se abrogă;

682. Se completează cu articolele 1611¹-1611¹⁵ cu următorul cuprins :

„**Articolul 1611¹.** Legea aplicabilă în absența alegerii

(1) În măsura în care legea aplicabilă contractului nu a fost aleasă în conformitate cu art. 1610, și fără a aduce atingere art. 1611²-1611⁵, legea aplicabilă contractului se determină după cum urmează:

a) contractul de vânzare-cumpărare de bunuri este reglementat de legea țării în care își are reședința obișnuită vânzătorul;

b) contractul de prestări servicii este reglementat de legea țării în care își are reședința obișnuită prestatorul de servicii;

c) contractul privind un drept real imobiliar sau privind dreptul de locațiune asupra unui imobil este reglementat de legea țării în care este situat imobilul;

d) fără a aduce atingere lit. c), contractul de locațiune avînd drept obiect folosința privată și temporară a unui imobil pe o perioadă de maximum 6 luni consecutive este reglementat de legea țării în care își are reședința obișnuită proprietarul, cu condiția ca locatarul să fie o persoană fizică și să își aibă reședința obișnuită în același stat;

e) contractul de franciză este reglementat de legea țării în care își are reședința obișnuită beneficiarul francizei;

f) contractul de distribuție este reglementat de legea țării în care își are reședința obișnuită distribuitorul;

g) contractul de vânzare-cumpărare de bunuri la licitație este reglementat de legea țării în care are loc licitația, dacă se poate stabili care este acest loc;

h) orice contract încheiat în cadrul unui sistem multilateral, care reunește sau facilitează reunirea de interese multiple de vânzare-cumpărare de instrumente financiare ale terților, astfel cum sunt definite de Legea privind piața de capital, în conformitate cu normele nediscreționare, și care este reglementat de o lege unică, este reglementat de legea respectivă.

(2) În cazul în care contractului nu i se aplică alin. (1) sau în care elementelor contractului li s-ar aplica mai multe dintre lit. a)-h) de la alin. (1), contractul este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită partea contractantă care efectuează prestația caracteristică.

(3) În cazul în care din ansamblul circumstanțelor cauzei rezultă fără echivoc că respectivul contract are în mod vădit o legătură mai strânsă cu un alt stat decât cea menționată la alin. (1) sau (2), se aplică legea din acel alt stat.

(4) În cazul în care legea aplicabilă nu poate fi determinată în temeiul alin. (1) sau (2), contractul este reglementat de legea țării cu care are cele mai strânse legături.

Articolul 1611². Contractele de transport

(1) În măsura în care legea aplicabilă contractului de transport de mărfuri nu a fost aleasă de părți în conformitate cu art. 1610, legea aplicabilă este legea țării în care își are reședința obișnuită transportatorul, cu condiția ca locul de încărcare sau cel de livrare sau reședința obișnuită a expeditorului să fie, de asemenea, situate în țara respectivă. În cazul în care aceste cerințe nu sunt întrunite, se aplică legea țării în care este situat locul de livrare convenit de către părți.

(2) În măsura în care legea aplicabilă contractului de transport de pasageri nu a fost aleasă de părți în conformitate cu alin. (1), legea aplicabilă este legea țării în care își are reședința obișnuită pasagerul, cu condiția ca locul de plecare sau cel de sosire să fie, de asemenea, situate în țara respectivă. Dacă nu sunt întrunite aceste cerințe, se aplică legea țării în care își are reședința obișnuită transportatorul.

(3) Părțile pot alege ca lege aplicabilă contractului de transport de pasageri în conformitate cu art. 1610 numai legea țării în care:

- a) se află reședința obișnuită a pasagerului; sau
- b) se află reședința obișnuită a transportatorului; sau
- c) se află sediul administrației centrale al transportatorului; sau
- d) este situat locul de plecare; sau
- e) este situat locul de sosire.

(3) În cazul în care, în lipsa unei alegeri a legii aplicabile, rezultă fără echivoc din ansamblul circumstanțelor cauzei că respectivul contract are în mod vădit o legătură mai strânsă cu un alt stat decât cel menționat la alin. (1) sau (2), se aplică legea din acel alt stat.

Articolul 1611³. Contractele încheiate cu consumatorii

(1) Fără a aduce atingere art. 1611² și 1611⁴, contractul încheiat de un consumator cu un profesionist, este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită consumatorul, cu condiția ca profesionistul:

- a) să-și desfășoare activitatea comercială sau profesională în țara în care își are reședința obișnuită consumatorul; sau
- b) prin orice mijloace, să-și direcționeze activitățile către țara în cauză sau către mai multe țări, printre care și țara în cauză, și ca respectivul contract să se înscrie în sfera activităților respective.

(2) Fără a aduce atingere alin. (1), părțile pot alege legea aplicabilă unui contract care îndeplinește cerințele prevăzute la alin. (1), în conformitate cu art. 1610. Cu toate acestea, o astfel de alegere nu poate priva consumatorul de protecția acordată acestuia prin dispoziții de la care nu se poate deroga prin convenție, în temeiul legii care, în lipsa unei alegeri, ar fi fost aplicabilă în conformitate cu alin. (1).

(3) În cazul în care cerințele prevăzute la alin. (1) lit. a) sau b) nu sunt îndeplinite, legea aplicabilă unui contract încheiat între un consumator și un profesionist se stabilește conform art. 1610 și 1611.

(4) Dispozițiile alin. (1) și (2) nu se aplică următoarelor contracte:

a) contractelor de prestări servicii în temeiul cărora serviciile sunt prestate consumatorului exclusiv într-un alt stat decât în cel în care acesta își are reședința obișnuită;

b) contractelor de transport, altele decât contractele privind pachetele de servicii turistice în înțelesul art. 1131;

c) contractelor privind un drept real imobiliar sau privind dreptul de locațiune asupra unui bun imobil, altele decât contractele referitoare la unele produse de vacanță în înțelesul art. 1145¹ și 1145²;

d) drepturilor și obligațiilor care constituie un instrument financiar și drepturilor și obligațiilor care constituie clauzele și condițiile care reglementează emisiunea sau oferta publică și ofertele publice de preluare de valori mobiliare negociabile și subscrierea și răscumpărarea de unități ale organismelor de plasament colectiv cu condiția ca aceste activități să nu constituie prestări de servicii financiare;

e) contractelor încheiate în cadrul unui sistem care intră în domeniul de aplicare al art. 1611¹ alin. (1) lit. (h).

Articolul 1611⁴. Contractele de asigurare

(1) Prezentul articol se aplică contractelor menționate la alin. (2), indiferent dacă riscul asigurat este situat sau nu într-un stat, precum și tuturor celorlalte contracte de asigurare care acoperă riscuri situate pe teritoriul statelor membre. Prezentul articol nu se aplică contractelor de reasigurare.

(2) Contractele de asigurare care acoperă riscuri majore, în sensul legislației cu privire la asigurări, sunt reglementate de legea aleasă de părți în conformitate cu art. 1611.

(3) În măsura în care legea aplicabilă nu a fost aleasă de părți, contractele de asigurare sunt reglementate de legea țării în care își are reședința obișnuită asiguratorul. Atunci când din ansamblul circumstanțelor cauzei rezultă fără echivoc faptul că respectivul contract are în mod vădit legături mai strânse cu un alt stat, se aplică legea acelui alt stat.

(4) În cazul unui contract de asigurare, altul decât cele cărora li se aplică alin. (2) sau (3), părțile pot alege, în conformitate cu art. 1610, numai una dintre următoarele legi:

a) legea oricărui stat în care este situat riscul în momentul încheierii contractului;

b) legea țării în care își are reședința obișnuită titularul poliței de asigurare;

c) în cazul asigurărilor de viață, legea statului al cărui cetățean este titularul poliței de asigurare;

d) pentru contractele de asigurare care acoperă riscuri limitate la evenimente care survin într-un alt stat decât cel în care este situat riscul, legea respectivului stat;

e) în cazul în care titularul poliței dintr-un contract căruia i se aplică prezentul alineat exercită o activitate comercială sau industrială ori o profesie liberală, iar contractul de asigurare acoperă două sau mai multe riscuri legate de respectivele activități și sunt situate în state membre diferite, legea oricărui dintre statele membre în cauză sau legea țării în care își are reședința obișnuită titularul poliței.

(4) Atunci cînd, în cazurile vizate la alin. (3) lit. a), b) sau e), statul menționat acordă o mai mare libertate în ceea ce privește alegerea legii aplicabile contractelor de asigurare, părțile se pot prevala de această libertate.

(5) În măsura în care legea aplicabilă nu a fost aleasă de părți în conformitate cu alin. (3) sau (4), acestor contracte li se aplică legea statului în care este situat riscul în momentul încheierii contractului.

(6) Contractelor de asigurare care acoperă riscuri pentru care un stat impune obligativitatea asigurării li se aplică următoarele norme suplimentare:

a) contractul de asigurare nu îndeplinește obligația de asigurare, decît în cazul în care respectă dispozițiile specifice stabilite în legătură cu asigurarea respectivă de statul care impune obligația. În cazul în care legea statului în care este situat riscul conține dispoziții contrare celor ale legii statului care impune obligația de a încheia o asigurare, prevalează cea din urmă;

b) un stat poate stabili ca, prin derogare de la alin. (2)-(5), contractul de asigurare să fie reglementat de legea statului care impune obligația de asigurare.

(7) În sensul alin. (5) și (6), contractul de asigurare care acoperă riscuri situate în mai multe state se consideră a constitui mai multe contracte, fiecare avînd legătură cu un singur stat.

(8) În sensul prezentului articol, țara în care este situat riscul se determină conform legislației privind asigurările. În cazul asigurărilor de viață, țara în care este situat riscul este țara angajamentului privind asigurările.

Articolul 1611⁵. Contractele individuale de muncă

(1) Contractul individual de muncă este reglementat de legea aleasă de părți în conformitate cu art. 1610. Cu toate acestea, o astfel de alegere nu poate priva angajatul de protecția acordată acestuia în temeiul dispozițiilor de la care nu se poate deroga prin convenție în virtutea legii care, în absența unei alegeri, ar fi fost aplicabilă în temeiul alin. (2)-(4) din prezentul articol.

(2) În măsura în care legea aplicabilă contractului individual de muncă nu a fost aleasă de părți, contractul este reglementat de legea țării în care sau, în lipsă, din care angajatul își desfășoară în mod obișnuit activitatea în executarea contractului. În cazul în care angajatul este angajat temporar într-un alt stat, nu se consideră că și-a schimbat locul de desfășurare a muncii în mod obișnuit.

(3) În cazul în care legea aplicabilă nu poate fi determinată în temeiul alin. (2), contractul este reglementat de legea țării în care este situată unitatea angajatoare.

(4) În cazul în care reiese din circumstanțele de ansamblu ale cazului că respectivul contract are o legătură mai strînsă cu un alt stat decît cel menționat la alin. (2) sau (3), se aplică legea aceluia alt stat.

Articolul 1611⁶. Consimțămîntul și validitatea de fond

(1) Existența și validitatea contractului sau a oricărei clauze contractuale sunt determinate de legea care l-ar reglementa în temeiul prezentului capitol, dacă contractul sau clauza respectivă ar fi valabile.

(2) Cu toate acestea, pentru a stabili faptul că nu și-a dat consimțămîntul, o parte poate să invoce legea țării în care își are reședința obișnuită, dacă din circumstanțele

respectiv reiese faptul că nu ar fi rezonabil să se stabilească efectul comportamentului său în conformitate cu legea menționată la alin. (1).

Articolul 1611⁷. Condițiile de validitate de formă

(1) Contractul încheiat între persoane, sau reprezentanți ai acestora, care se află în același stat în momentul încheierii contractului este considerat valabil din punct de vedere al formei dacă îndeplinește condițiile de formă prevăzute de legea care îl reglementează pe fond, în conformitate cu prezentul capitol sau de legea țării în care se încheie contractul.

(2) Contractul încheiat între persoanele, sau reprezentanții acestora, care se află în țări diferite în momentul încheierii contractului este considerat valabil din punct de vedere al formei dacă îndeplinește condițiile de formă prevăzute de legea care îl reglementează pe fond, în conformitate cu prezentul capitol, sau de legea oricărei țări în care se află oricare dintre părți sau reprezentanții acestora la momentul încheierii contractului, sau de legea țării în care, la data respectivă, își avea reședința obișnuită oricare dintre părțile contractante.

(3) Actul juridic unilateral menit să producă efecte juridice aflat în legătură cu un contract încheiat sau care urmează să fie încheiat este considerat a fi valabil din punct de vedere al formei dacă îndeplinește cerințele de formă prevăzute de legea care reglementează sau ar reglementa contractul pe fond în conformitate cu prezentul capitol, sau de legea țării în care a fost încheiat actul sau de legea țării în care autorul actului își avea reședința obișnuită la acea dată.

(4) Dispozițiile alin. (1)-(3) din prezentul articol nu se aplică contractelor care intră în sfera de aplicare a art. 1611³. Forma unor astfel de contracte este reglementată de legea țării în care își are reședința obișnuită consumatorul.

(5) Fără a aduce atingere dispozițiilor de la alin. (1)-(4), contractul care are ca obiect un drept real imobiliar sau un drept de locațiune asupra unui imobil este supus condițiilor de formă prevăzute de legea țării în care este situat bunul imobil în măsura în care, conform legii respective:

- a) condițiile în cauză sunt aplicate indiferent de țara în care este încheiat contractul și indiferent de legea care îl reglementează; și
- b) de la respectivele dispoziții nu se poate deroga prin convenție.

Articolul 1611⁸. Domeniul legii aplicabile

(1) Legea aplicabilă contractului în temeiul prezentului capitol reglementează în special:

- a) interpretarea contractului;
- b) executarea obligațiilor născute din contract;
- c) în limitele competenței conferite instanței sesizate de legea sa procedurală, consecințele neexecutării totale sau parțiale a obligațiilor, inclusiv evaluarea prejudiciului în măsura în care aceasta este reglementată de norme de drept;
- d) diferitele moduri de stingere a obligațiilor, precum și prescripția și decăderea din drepturi;
- e) efectele nulității contractului.

(2) În ceea ce privește modalitatea de executare și măsurile care pot fi luate în cazul unei executări defectuoase, se va avea în vedere legea țării în care are loc executarea.

Articolul 1611⁹. Incapacitatea

În cazul unui contract încheiat între persoane aflate în același stat, persoana fizică care ar avea capacitate juridică, conform legii acelei țări, poate invoca incapacitatea sa rezultând din legea altei țări numai în cazul în care, la data încheierii contractului, cealaltă parte contractantă avea cunoștință de respectiva incapacitate sau nu o cunoștea ca urmare a neglijenței sale.

Articolul 1611¹⁰. Cesiunea de creanță și subrogația convențională

(1) Raporturile dintre cedent și cesionar sau dintre creditor și subrogat cu privire la o creanță față de un debitor în cadrul unei cesiuni de creanță sau al unei subrogații convenționale sunt reglementate de legea care se aplică, în temeiul prezentului capitol, contractului dintre cedent și cesionar, respectiv dintre creditor și subrogat.

(2) Legea care reglementează creanța cedată sau cu privire la care a avut loc subrogația determină caracterul cesionabil al acesteia, raporturile dintre cesionar și debitor, condițiile în care cesiunea sau subrogația îi este opozabilă debitorului, precum și caracterul liberator al prestației executate de către debitor.

Articolul 1611¹¹. Subrogația legală

Dacă, în temeiul unei obligații contractuale, creditorul are o creanță față de debitor și dacă un terț are obligația de a-l satisface pe creditor sau l-a satisfăcut pe creditor în executarea obligației respective, legea care reglementează obligația terțului de a-l satisface pe creditor determină dacă terțul este îndreptățit să exercite, în tot sau în parte, împotriva debitorului, drepturile pe care creditorul le avea în temeiul legii aplicabile raporturilor dintre aceștia.

Articolul 1611¹². Obligațiile cu pluralitate de debitori

În cazul în care un creditor are o creanță față de mai mulți debitori pentru care aceștia răspund solidar, iar unul dintre debitori l-a satisfăcut pe creditor, în tot sau în parte, legea care reglementează obligația debitorului față de creditor determină și dreptul debitorului de a se îndrepta împotriva celorlalți debitori. Ceilalți debitori se pot prevala de drepturile de care dispuneau în raport cu creditorul, în măsura permisă de legea care reglementează obligațiile acestora față de creditor.

Articolul 1611¹³. Compensarea

În lipsa unui acord între părți cu privire la compensare, aceasta este reglementată de legea aplicabilă obligației căreia i se opune compensarea.

Articolul 1611¹⁴. Sarcina probei

(1) Legea care reglementează o obligație contractuală în temeiul prezentului capitol se aplică în măsura în care cuprinde, în materia obligațiilor contractuale, norme care instituie prezumții legale sau repartizează sarcina probei.

(2) Contractul sau actul juridic menit să producă efecte juridice poate fi probat cu orice mijloace de probă admise fie de legea forului, fie de oricare dintre legile menționate la art. 1611⁷ în temeiul cărora contractul sau actul respectiv este valabil din punct de vedere al formei, cu condiția ca mijloacele de probă respective să poată fi administrate în fața instanței sesizate.

Articolul 1611¹⁵. Domeniul de aplicare al capitolului

(1) Sunt excluse din domeniul de aplicare al prezentului capitol:

a) aspectele privind starea sau capacitatea persoanelor fizice, fără a aduce atingere art. 1611⁹;

b) obligațiile rezultate din relații de familie și din relațiile care, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, sunt considerate ca având efecte comparabile, inclusiv obligații de întreținere;

c) obligațiile rezultate din aspectele patrimoniale ale regimurilor matrimoniale, din aspectele patrimoniale ale relațiilor care sunt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca având efecte comparabile cu cele ale căsătoriei, precum și obligațiile care decurg din testamente și succesiuni;

d) obligațiile rezultate din cambii, cecuri și bilete la ordin, precum și alte instrumente negociabile, în măsura în care obligațiile care decurg din astfel de instrumente negociabile derivă din caracterul lor negociabil;

e) convențiile de arbitraj și convențiile privind alegerea instanței competente;

f) aspectele reglementate de dreptul societăților comerciale și al altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, precum constituirea, prin înregistrare sau în alt mod, capacitatea juridică, organizarea internă sau dizolvarea societăților și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, și răspunderea personală a asociaților și membrilor acestora pentru obligațiile societății sau ale organismului;

g) chestiunea de a ști dacă un reprezentant poate angaja față de terți răspunderea persoanei pe seama căreia pretinde că acționează sau dacă un organ al unei societăți sau al altui organism, constituit sau nu ca persoană juridică, poate angaja față de terți răspunderea respectivei societăți sau a respectivului organism;

h) constituirea de fiducii și raporturile dintre constituitorii, fiduciarii și beneficiarii acestora;

i) obligațiile care decurg din înțelegeri care au avut loc înainte de semnarea unui contract.

j) contractele de asigurare ce decurg din activități desfășurate de organizații, altele decât întreprinderile al căror obiect este de a plăti indemnizații persoanelor angajate sau liber-profesioniste care aparțin unei întreprinderi sau grup de întreprinderi, ori unui sector profesional sau interprofesional, în caz de deces, supraviețuire, întrerupere sau reducere a activității, sau în caz de boală profesională sau provocată de accidente de muncă.

(2) Prezentul capitol nu se aplică în ceea ce privește probele și aspectele de procedură, fără a aduce atingere art. 1611¹⁴.”;

683. Articolele 1612 și 1613 se abrogă;

684. Se completează cu Capitolul V¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul V¹ OBLIGAȚIILE EXTRACONTRACTUALE

Secțiunea 1 Faptele ilicite

„Articolul 1613¹. Norma generală

(1) Cu excepția dispozițiilor contrare din cadrul prezentului capitol, legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg dintr-o faptă ilicită este legea țării în care s-a produs prejudiciul, indiferent în ce stat are loc faptul cauzator de prejudicii și indiferent de statul sau statele în care se manifestă efectele indirecte ale respectivului fapt.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care persoana a cărei răspundere este invocată și persoana care a suferit prejudiciul își au reședința obișnuită în același stat în momentul producerii prejudiciului, se aplică legea respectivului stat.

(3) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că fapta ilicită are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat la alin.(1) sau la alin.(2), se aplică legea acelei alte țări. O legătură vădit mai strânsă cu un alt stat se poate întemeia, în special, pe o relație pre-existentă între părți, ca de pildă un contract, care este în strânsă legătură cu respectiva faptă ilicită.

Articolul 1613². Răspunderea pentru produse defectuoase

(1) Fără a aduce atingere art. 1613¹ alin.(2), legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din prejudicii cauzate de un produs este:

a) legea țării în care persoana care a suferit prejudiciul și-a avut reședința obișnuită în momentul producerii prejudiciului, în condițiile în care produsul a fost comercializat în țara respectivă; sau, dacă nu este cazul,

b) legea țării în care s-a achiziționat produsul, dacă produsul a fost comercializat în țara respectivă; sau, dacă nu este cazul,

c) legea țării în care a fost cauzat prejudiciul, dacă produsul a fost comercializat în țara respectivă.

(2) Cu toate acestea, legea aplicabilă este legea țării în care își are reședința obișnuită persoana a cărei răspundere este invocată, dacă această persoană nu putea să prevadă, în mod rezonabil, comercializarea produsului respectiv sau a unui produs de același tip în țara a cărei legislație este aplicabilă în temeiul alin.(1) lit. a), b) sau c).

(3) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că fapta ilicită are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat la alin.(1) și (2), se aplică legea celui alt stat. O legătură vădit mai strânsă cu un alt stat se poate baza, în special, pe o relație pre-existentă între părți, ca de pildă un contract, care este în strânsă legătură cu respectiva faptă ilicită.

Articolul 1613³. Concurența neloială și actele care îngrădesc libera concurență

(1) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg dintr-un act de concurență neloială este legea țării în care sunt sau pot fi afectate relațiile concurențiale sau interesele colective ale consumatorilor.

(2) Dacă un act de concurență neloială afectează exclusiv interesele unui anumit concurent, se aplică dispozițiile art. 1613¹.

(3) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din restrângerea concurenței este legea țării în care piața este sau poate fi afectată.

(4) În cazul în care piața este sau poate fi afectată în mai multe țări, reclamantul care solicită despăgubiri în fața instanței de la domiciliul pârâtului poate alege de asemenea să își întemeieze cererea pe legea instanței sesizate, cu condiția ca piața din respectivul stat să fie printre cele afectate direct și substanțial de restrângerea concurenței din care decurge obligația necontractuală pe care se întemeiază cererea; în cazul în care reclamantul cheamă în justiție în fața acelei instanțe mai mulți pârâți, în conformitate cu normele aplicabile privind competența, reclamantul își poate întemeia cererea numai pe legea respectivei instanțe dacă restrângerea concurenței pe care se întemeiază acțiunea împotriva fiecăruia dintre pârâți afectează de asemenea în mod direct și substanțial piața statului al instanței respective.

(5) Nu se poate deroga de la legea aplicabilă în conformitate cu prezentul articol printr-un acord încheiat în temeiul art. 1620¹.

Articolul 1613⁴. Daune aduse mediului

Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din prejudicii aduse mediului sau din prejudicii suferite de persoane sau bunuri, ca urmare a unor prejudicii aduse mediului, este legea stabilită în conformitate cu art. 1613¹ alin. (1), cu excepția cazurilor în care persoana care pretinde despăgubiri pentru aceste prejudicii dorește să-și întemeieze acțiunea pe legea țării în care a avut loc faptul cauzator de prejudiciu.

Articolul 1613⁵. Încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală

(1) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din încălcarea unui drept de proprietate intelectuală este legea țării pentru care se solicită protecție.

(2) În cazul obligațiilor necontractuale care decurg din încălcarea unui drept de proprietate intelectuală unitar la nivel comunitar, legea aplicabilă este legea țării în care s-a produs încălcarea, în orice materie care nu este reglementată de instrumentul comunitar relevant.

(3) Nu se poate deroga de la legea aplicabilă în conformitate cu prezentul articol printr-un acord încheiat în temeiul art. 1613¹⁰.

Articolul 1613⁶. Acțiunile sindicale

Fără a aduce atingere art. 1613¹ alin. (2), legea aplicabilă obligațiilor necontractuale ce decurg din răspunderea unei persoane în calitate de lucrător sau angajator, sau din răspunderea organizațiilor care reprezintă interesele profesionale ale acestora, pentru prejudicii cauzate printr-o acțiune sindicală, în curs de desfășurare sau terminată, este legea țării în care va fi sau a fost întreprinsă acțiunea respectivă.

Secțiunea 2

Îmbogățirea nejustificată, gestiunea de afaceri și răspunderea precontractuală

Articolul 1613⁷. Îmbogățirea nejustificată

(1) Dacă o obligație necontractuală care decurge din îmbogățirea nejustificată, inclusiv plata nedatorată, se referă la un raport existent între părți, precum cel rezultat dintr-un contract sau dintr-o faptă ilicită, raport strâns legat de respectiva îmbogățire nejustificată, acesta este reglementat de legea care reglementează raportul vizat.

(2) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin. (1) iar părțile își au reședința obișnuită în același stat în momentul producerii faptului cauzator al îmbogățirii nejustificate, se aplică legea respectivului stat.

(3) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin. (1) sau (2), legea aplicabilă este legea statului în care s-a produs îmbogățirea nejustificată.

(4) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că obligația necontractuală rezultată din îmbogățirea nejustificată are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat în alin. (1), (2) și (3), se aplică legea acelui alt stat.

Articolul 1613⁸. Gestiunea de afaceri

(1) Dacă o obligație necontractuală care decurge din gestiunea de afaceri se referă la un raport existent între părți, cum ar fi cel rezultat dintr-un contract sau dintr-o faptă ilicită, raport strâns legat de respectiva obligație necontractuală, obligația necontractuală este reglementată de legea care reglementează raportul în cauză.

(2) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin. (1), iar părțile își au reședința obișnuită în același stat în momentul producerii actului sau faptului cauzator de prejudicii, se aplică legea respectivului stat.

(3) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin. (1) sau (2), legea aplicabilă este legea statului în care are loc gestiunea de afaceri.

(4) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că obligația necontractuală care decurge din gestiunea de afaceri are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat în alin.(1), (2) și (3), se aplică legea acelui alt stat.

Articolul 1613⁹. Răspunderea precontractuală

(1) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din înțelegerile la care se ajunge înainte de semnarea unui contract, indiferent dacă respectivul contract a fost efectiv semnat sau nu, este legea aplicabilă contractului în cauză sau legea care ar fi fost aplicabilă contractului dacă acesta ar fi fost încheiat.

(2) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin. (1), atunci legea aplicabilă este:

a) legea statului în care s-a produs prejudiciul, indiferent în ce stat are loc faptul cauzator de prejudicii și indiferent de statul sau statele în care se manifestă efectele indirecte ale respectivului fapt; sau

b) în cazul în care părțile își au reședința obișnuită în același stat în momentul producerii faptului cauzator de prejudicii, se aplică legea respectivului stat; sau

c) în cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că obligația necontractuală rezultată din înțelegerile la care se ajunge înainte de semnarea unui contract are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel prevăzut la lit. (a) și (b), se aplică legea acelui alt stat.

Articolul 1613¹⁰. Aplicabilitatea art. 1613⁵

În sensul prezentului capitol, art. 1613⁵ se aplică obligațiilor necontractuale care decurg din încălcarea unui drept de proprietate intelectuală.

Secțiunea 3 Libertatea de alegere

Articolul 1613¹¹. Libertatea de alegere

(1) Părțile au posibilitatea de a alege, de comun acord, legea care să reglementeze obligațiile necontractuale născute între ele:

- a) printr-un acord încheiat ulterior producerii faptului cauzator de prejudicii, sau
- b) în cazul în care toate părțile implicate desfășoară o activitate comercială, alegerea poate avea loc, de asemenea, printr-un acord liber negociat anterior producerii faptului cauzator de prejudicii.

(2) Alegerea făcută trebuie să fie explicită sau să reiasă cu un grad rezonabil de certitudine din circumstanțele referitoare la caz și nu poate aduce atingere drepturilor terților.

(3) În cazul în care toate elementele relevante pentru situația respectivă, în momentul în care are loc faptul cauzator de prejudicii, se află în alt stat decât acel al căruia lege a fost aleasă, alegerea făcută de părți nu aduce atingere aplicării dispozițiilor imperative ale legii acelui alt stat, de la care nu se poate deroga prin acord.

(4) În cazul în care toate elementele relevante pentru situația respectivă, în momentul în care are loc faptul cauzator de prejudicii, se află în unul sau mai multe state membre, alegerea de către părți a unei legi aplicabile, alta decât cea a unui stat, nu poate aduce atingere aplicării în mod corespunzător a dispozițiilor imperative ale dreptului comunitar de la care nu se poate deroga prin acord, astfel cum au fost puse în aplicare în statul al instanței competente.

Secțiunea 4 Dispoziții comune

Articolul 1613¹². Domeniul legii aplicabile

Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale în temeiul prezentului capitol reglementează în special:

- a) temeiul și întinderea răspunderii, inclusiv identificarea persoanelor care pot răspunde delictual pentru faptele lor;
- b) motivele de exonerare de răspundere, de limitare și de partajare a răspunderii;
- c) existența, natura și evaluarea prejudiciului invocat sau a despăgubirilor solicitate;
- d) în limitele competenței conferite instanței prin codul său de procedură, măsurile asigurătorii pe care le poate adopta o instanță pentru a preveni sau înceta vătămarea sau prejudiciul sau pentru a asigura acordarea de despăgubiri;
- e) posibilitatea sau imposibilitatea transmiterii dreptului de a invoca prejudiciul sau a pretinde despăgubiri, inclusiv prin succesiune;
- f) persoanele care au dreptul la despăgubiri pentru prejudicii personale;

g) răspunderea pentru fapta altuia;

h) modalități de stingere a obligațiilor și normele care reglementează prescripția și decăderea, inclusiv regulile cu privire la începerea, întreruperea și suspendarea termenelor de prescripție și decădere.

Articolul 1613¹³. Normele de siguranță și comportament

În evaluarea comportamentului unei persoane a cărei răspundere este invocată, se ține cont, în fapt și în mod corespunzător, de normele de siguranță și comportament în vigoare în locul și în momentul producerii faptului care angajează răspunderea persoanei respective.

Articolul 1613¹⁴. Acțiunile directe împotriva asiguratorului persoanei responsabile

Persoana care a suferit un prejudiciu poate introduce o acțiune direct împotriva asiguratorului persoanei răspunzătoare pentru acordarea despăgubirilor, dacă această posibilitate este prevăzută în legea aplicabilă obligației necontractuale sau în legea aplicabilă contractului de asigurare.

Articolul 1613¹⁵. Subrogarea

În cazul în care un creditor are o creanță față de un debitor, iar un terț are obligația de a-l despăgubi pe creditor sau l-a despăgubit în fapt pe creditor, ducând la stingerea obligației respective, legea care reglementează obligația terțului de a-l despăgubi pe creditor determină dacă și în ce măsură terțul are dreptul de a-și exercita, față de debitor, drepturile pe care creditorul le avea față de debitor, în temeiul legii aplicabile raportului dintre debitor și creditor.

Articolul 1613¹⁶. Răspunderea multiplă

În cazul în care un creditor are creanțe față de mai mulți debitori care răspund în comun pentru aceeași obligație, iar unul dintre debitori l-a despăgubit deja, în tot sau în parte, pe creditorul respectiv, dreptul acelui debitor de a solicita despăgubiri din partea celorlalți debitori este reglementat de legea aplicabilă obligației necontractuale a acelui debitor față de creditor.

Articolul 1613¹⁷. Condițiile de formă

Un act unilateral privind o obligație necontractuală, destinat să producă efecte juridice, este considerat a fi valabil din punct de vedere al formei dacă satisface cerințele de formă impuse de legea care reglementează obligația necontractuală în cauză sau de legea din țara în care este efectuat actul respectiv.

Articolul 1613¹⁸. Sarcina probei

(1) Legea care reglementează o obligație necontractuală în temeiul prezentului capitol se aplică în măsura în care cuprinde, în materie de obligații necontractuale, norme care instituie unele prezumții legale sau care stabilesc sarcina probei.

(2) Actele destinate să producă efecte juridice pot fi dovedite prin orice mijloc de probă recunoscut de legea instanței competente sau de către oricare dintre legile menționate la art. 1613¹⁷ conform cărora actul respectiv este formal valid, cu condiția ca acest mijloc de probă să poată fi administrat în fața instanței competente.

Secțiunea 5
Domeniul de aplicare al capitolului

Articolul 1613¹⁹. Domeniul de aplicare al capitolului

(1) Prezentul capitol se aplică obligațiilor necontractuale în materie civilă și comercială, în situații care implică un conflict de legi. Acesta nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă sau în ceea ce privește răspunderea statului privind acte sau omisiuni efectuate în exercitarea autorității statului (acta iure imperii).

(2) Următoarele aspecte sunt excluse din domeniul de aplicare al prezentului capitol:

a) obligațiile necontractuale rezultate din relațiile de rudenie sau din relații care sunt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca având efecte comparabile, inclusiv obligații de întreținere;

b) obligațiile necontractuale care decurg din regimurile matrimoniale, din regimurile patrimoniale ale relațiilor care sunt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca având efecte comparabile cu căsătoria, precum și obligațiile necontractuale care decurg din testamente și succesiune;

c) obligațiile necontractuale rezultate din cambii, cecuri și bilete la ordin, precum și alte instrumente negociabile, în măsura în care obligațiile care rezultă din astfel de instrumente negociabile decurg din caracterul lor negociabil;

d) obligațiile necontractuale care derivă din dreptul societăților comerciale și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, cu privire la aspecte precum constituirea, prin înregistrare sau în alt mod, personalitatea juridică, organizarea internă sau dizolvarea societăților comerciale și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, răspunderea personală a asociaților și membrilor pentru obligațiile societății comerciale sau organismului, precum și răspunderea personală a cenzorilor față de o societate comercială sau față de membrii acesteia în efectuarea controalelor legale ale documentelor contabile;

e) obligațiile necontractuale care decurg din relațiile dintre fondatorii, membrii consiliului de administrație și beneficiarii unui trust creat în mod voluntar;

f) obligațiile necontractuale care decurg din producerea daunelor nucleare;

g) obligațiile necontractuale care decurg din atingeri aduse vieții private și ale drepturilor referitoare la personalitate, inclusiv calomnia.

(3) Prezentul capitol nu se aplică în materie probatorie și procedurală, fără a aduce atingere art. 1613¹⁷ și 1613¹⁸.

Articolul 1613²⁰. Obligațiile necontractuale

(1) În sensul prezentului capitol, „prejudiciu” reprezintă orice consecință a unei fapte ilicite, a îmbogățirii nejustificată, a negotiorum gestio (gestiunea de afaceri) sau a culpa in contrahendo.

(2) Prezentul capitol se aplică de asemenea și obligațiilor necontractuale care pot surveni în viitor.

(3) Orice referire în prezentul capitol la:

a) un fapt cauzator de prejudicii, include acele fapte în urma cărora se pot produce prejudicii; și

b) prejudiciu, include prejudiciul care este probabil să se producă în viitor.”

685. Articolele 1614-1620 se abrogă;

686. Se completează cu Capitolul V² cu următorul conținut:

Capitolul V² **FIDUCIA**

„Articolul 1620¹. Alegerea legii aplicabile

(1) Fiducia este supusă legii alese de constitutor.

(2) Dispozițiile art. 1609¹ sunt aplicabile.

Articolul 1620². Determinarea obiectivă a legii aplicabile

În lipsa alegerii legii aplicabile, precum și în cazul în care legea aleasă nu cunoaște instituția fiduciei, se aplică legea statului cu care fiducia prezintă cele mai strânse legături. În acest scop, se tine seama îndeosebi de:

- a) locul de administrare a masei patrimoniale fiduciare, desemnat de constitutor;
- b) locul situării bunurilor fiduciare;
- c) locul unde fiduciarul își are reședința obișnuită sau, după caz, sediul;
- d) scopul fiduciei și locul unde acesta urmează să se realizeze.

Articolul 1620³. Domeniul de aplicare

Legea determinată potrivit art. 1620¹ și 1620² este aplicabilă condițiilor de validitate, interpretării și efectelor fiduciei, precum și administrării ei. Această lege determină în special:

- a) desemnarea, renunțarea și înlocuirea fiduciarului, condițiile speciale pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi desemnată fiduciar, precum și transmiterea puterilor fiduciarului;
- b) drepturile și obligațiile dintre fiduciar;
- c) dreptul fiduciarului de a delega în tot sau în parte executarea obligațiilor sale sau exercitarea puterilor care îi revin;
- d) puterile fiduciarului de a administra și de a dispune de bunurile din masa patrimonială fiduciară, de a constitui garanții și de a dobândi alte bunuri;
- e) puterile fiduciarului de a face investiții și plasamente;
- f) îngrădirile cu privire la durata fiduciei, precum și cele cu privire la puterile fiduciarului de a constitui rezerve din veniturile rezultate din administrarea bunurilor;
- g) raporturile dintre fiduciar și beneficiar, inclusiv răspunderea personală a fiduciarului față de beneficiar;
- h) modificarea sau încetarea fiduciei;
- i) repartizarea bunurilor ce alcătuiesc masa patrimonială fiduciară;
- j) obligația fiduciarului de a da socoteală de modul cum a fost administrată masa patrimonială fiduciară.

Articolul 1620⁴. Situațiile speciale

Un element al fiduciei, susceptibil de a fi izolat, și în special administrarea acestuia, poate fi supus unei legi distincte.”

687. Articolele 1621-1623 se abrogă;

688. Se completează cu articolele 1623¹ – 1623¹⁴ cu următorul conținut:

„Articolul 1623¹. Norma generală

(1) Sub rezerva cazului în care prezentul capitol cuprinde dispoziții contrare, legea aplicabilă succesiunii în ansamblul său este cea a statului în care defunctul își avea reședința obișnuită în momentul decesului.

(2) În cazul în care, cu titlu de excepție, toate circumstanțele cazului indică în mod clar că, în momentul decesului, defunctul avea în mod evident o legătură mai strânsă cu un alt stat decât statul a cărui lege ar fi aplicabilă în temeiul alineatului (1), legea aplicabilă succesiunii este legea aceluia alt stat.

Articolul 1623². Alegerea legii

(1) O persoană poate să aleagă ca legea care să se aplice succesiunii sale în ansamblu său să fie legea statului a cărui cetățenie o deține în momentul alegerii legii sau la data decesului.

(2) O persoană care deține mai multe cetățenii poate să aleagă legea oricăruia dintre statele al căror cetățean este în momentul alegerii legii sau la momentul decesului.

(3) Alegerea legii trebuie exprimată în mod explicit, printr-o declarație sub forma unei dispoziții pentru cauză de moarte sau trebuie să rezulte din clauzele unei astfel de dispoziții.

(4) Condițiile de fond ale actului prin care s-a făcut alegerea legii sunt reglementate de legea aleasă.

(5) Orice modificare sau revocare a alegerii legii trebuie să îndeplinească condițiile de formă pentru modificarea sau revocarea unei dispoziții pentru cauză de moarte.

Articolul 1623³. Domeniul de aplicare a legii aplicabile

(1) Legea stabilită în temeiul art. 1623¹ sau 1623² reglementează succesiunea în ansamblul său.

(2) Această lege reglementează, în special:

a) cauzele, momentul și locul deschiderii succesiunii;
b) vocația succesorală a beneficiarilor, stabilirea cotelor-părți ce le revin acestora, a obligațiilor care le pot fi impuse de către defunct, precum și a altor drepturi privind succesiunea, inclusiv drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor;

c) capacitatea succesorală;

d) dezmoștenirea și nedemnitatea;

e) transferul către moștenitori și, după caz, către legatari al bunurilor, drepturilor și obligațiilor din care se compune patrimoniul succesoral, inclusiv condițiile și efectele acceptării succesiunii sau a unui legat sau ale renunțării la acestea;

f) puterile conferite moștenitorilor, executorilor testamentari și altor administratori ai patrimoniului succesoral, în special cu privire la vânzarea bunurilor și plata creditorilor, fără a aduce atingere atribuțiilor menționate la art.1623⁹ alin.(4)-(8);

g) răspunderea pentru datoriile succesiunii;

h) partea din patrimoniul succesoral de care se poate dispune, rezervele succesoriale și alte restricții privind libertatea de a dispune pentru cauză de moarte, precum și pretențiile pe care persoanele apropiate defunctului le-ar putea avea față de patrimoniul succesoral sau față de moștenitori;

i) obligațiile privind raportul sau reducțiunea liberalităților la calcularea cotelor-părți din succesiune ale diverșilor beneficiari; și

j) partajul succesoral.

Articolul 1623⁴. Dispoziții pentru cauză de moarte, altele decât pactele asupra unei succesiuni viitoare

(1) O dispoziție pentru cauză de moarte, alta decât un pact asupra unei succesiuni viitoare, este reglementată, în privința admisibilității sale și a condițiilor de fond, de legea care, în temeiul prezentului capitol, ar fi fost aplicabilă succesiunii persoanei care a întocmit dispoziția, în cazul în care aceasta ar fi decedat în ziua întocmirii dispoziției.

(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor alin. (1), o persoană poate alege ca lege care să îi reglementeze dispoziția pentru cauză de moarte, cu privire la admisibilitatea și condițiile de fond ale acesteia, legea pe care acea persoană ar fi putut să o aleagă în conformitate cu art. 1623², în condițiile stabilite de respectivul articol.

(3) Dispozițiile alin. (1) se aplică, după caz, modificării sau revocării dispoziției pentru cauză de moarte, alta decât un pact asupra unei succesiuni viitoare. În eventualitatea alegerii legii în conformitate cu alin. (2), modificarea sau revocarea este reglementată de legea aleasă.

Articolul 1623⁵. Pactele asupra unei succesiuni viitoare

(1) Un pact asupra unei succesiuni viitoare referitor la succesiunea unei persoane este reglementat, în privința admisibilității sale, a condițiilor de fond ale acestuia, a caracterului obligatoriu între părți și a condițiilor pentru desfacerea sa, de legea care, în temeiul prezentului capitol, ar fi fost aplicabilă succesiunii persoanei respective, în cazul în care aceasta ar fi decedat în ziua încheierii pactului.

(2) Un pact asupra unei succesiuni viitoare referitor la succesiunea mai multor persoane este admisibil numai dacă este admisibil în conformitate cu toate legile care, în temeiul prezentului capitol, ar fi fost aplicabile succesiunii tuturor persoanelor implicate, în cazul în care acestea ar fi decedat în ziua încheierii pactului.

(3) Un pact asupra unei succesiuni viitoare care este admisibil în temeiul primului paragraf este reglementat, în ceea ce privește condițiile de fond, caracterul obligatoriu între părți și condițiile pentru desfacerea sa, de legea cu care are cea mai strânsă legătură dintre cele enumerate la primul paragraf.

(4) Fără a aduce atingere dispozițiilor alin. (1)-(3), părțile pot alege ca lege care să reglementeze pactul asupra unei succesiuni viitoare, în ceea ce privește admisibilitatea, condițiile de fond, caracterul obligatoriu între părți și condițiile pentru desfacerea sa, legea pe care persoana sau una dintre persoanele al căror patrimoniu este vizat ar fi putut să o aleagă în conformitate cu art. 1623², în condițiile stabilite de respectivul articol.

Articolul 1623⁶. Condițiile de fond ale dispozițiilor pentru cauză de moarte

(1) În sensul art. 1623⁴ și 1623⁵, următoarele elemente se referă la condițiile de fond:

- a) capacitatea persoanei care întocmește dispoziția pentru cauză de moarte de a întocmi o astfel de dispoziție;
- b) cauzele speciale care împiedică persoana care întocmește dispoziția să dispună în beneficiul anumitor persoane sau care împiedică o persoană să primească bunuri succesoriale de la persoana care întocmește dispoziția;
- c) admisibilitatea reprezentării în vederea întocmirii unei dispoziții pentru cauză de moarte;
- d) interpretarea dispoziției; sau
- e) dolul, violența, eroarea și oricare alte aspecte referitoare la consimțământul sau la intenția persoanei care întocmește dispoziția.

(2) În cazul în care o persoană are capacitatea de a întocmi o dispoziție pentru cauză de moarte în temeiul legii aplicabile în conformitate cu art. 1623⁴ sau 1623⁵, schimbarea ulterioară a legii aplicabile nu afectează capacitatea sa de a modifica sau de a revoca o astfel de dispoziție.

Articolul 1623⁷. Condițiile de formă ale dispozițiilor pentru cauză de moarte întocmite în formă scrisă

(1) O dispoziție pentru cauză de moarte întocmită în formă scrisă îndeplinește condițiile de formă în cazul în care forma sa respectă legea:

- a) statului în care a fost întocmită dispoziția sau în care a fost încheiat pactul asupra unei succesiuni viitoare;
- b) statului a cărui cetățenie o posedă testatorul sau cel puțin una dintre persoanele a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare, fie la momentul întocmirii dispoziției sau al încheierii pactului, fie la momentul decesului;
- c) statului în care își are domiciliul testatorul sau cel puțin una dintre persoanele a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare, fie la momentul întocmirii dispoziției sau al încheierii pactului, fie la momentul decesului;
- d) statului în care își are reședința obișnuită testatorul sau cel puțin una dintre persoanele a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare, fie la momentul întocmirii dispoziției sau al încheierii pactului, fie la momentul decesului; sau
- e) în ceea ce privește bunurile imobile, a statului în care acestea sunt situate.

(2) Stabilirea faptului dacă testatorul sau persoanele a căror succesiune este vizată de pactul asupra unei succesiuni viitoare au avut domiciliul într-un anumit stat este reglementată de legea statului respectiv.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică de asemenea dispozițiilor pentru cauză de moarte care modifică sau revocă o dispoziție anterioară. Modificarea sau revocarea îndeplinește de asemenea condițiile de formă dacă respectă oricare dintre legile în conformitate cu care, în temeiul dispozițiilor alin. (1), dispoziția pentru cauză de moarte care a fost modificată sau revocată era valabilă.

(4) În sensul prezentului articol, se consideră că orice dispoziție de drept care limitează formele permise de dispoziții pentru cauză de moarte prin trimitere la vîrstă, cetățenie sau alte condiții personale ale testatorului sau ale persoanelor a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare aparține chestiunilor de formă. Același lucru este valabil și pentru calificările pe care trebuie să le posedă martorii, necesare pentru validitatea unei dispoziții pentru cauză de moarte.

Articolul 1623⁸. Condițiile de formă ale unei declarații privind acceptarea sau renunțarea la succesiune

O declarație privind acceptarea succesiunii, a unui legat sau a unei rezerve succesoriale sau renunțarea la acestea sau o declarație concepută să limiteze răspunderea declarantului este valabilă, în ceea ce privește forma, dacă respectă cerințele impuse de:

- a) legea aplicabilă succesiunii în temeiul art.1623¹ sau 1623²; sau
- b) legea statului în care declarantul își are reședința obișnuită.

Articolul 1623⁹. Norme speciale privind numirea și puterile unui administrator al patrimoniului succesoral în anumite situații

(1) Atunci când numirea unui administrator este obligatorie sau obligatorie la cerere, în temeiul legii statului în care se află instanțele judecătorești competente să se pronunțe asupra succesiunii în temeiul prezentului capitol, iar legea aplicabilă succesiunii este o lege străină, instanțele din acel stat membru pot, atunci când sunt sesizate, să numească unul sau mai mulți administratori ai patrimoniului succesoral în conformitate cu propria lor lege, cu respectarea condițiilor prevăzute în acest articol.

(2) Administratorul numit (administratorii numiți) în conformitate cu prezentul alineat este îndrituit (sunt îndrituiți) să execute testamentul defunctului și/sau să administreze patrimoniul acestuia în condițiile legii aplicabile succesiunii. În cazul în care legea respectivă nu prevede administrarea patrimoniului de o persoană care nu are calitatea de beneficiar, instanțele judecătorești din statul în care urmează să fie numit administratorul pot desemna un administrator terț în conformitate cu propria lor lege, dacă respectiva lege nu dispune altfel și dacă există un conflict grav de interese între beneficiari sau între beneficiari și creditori sau alte persoane care au garantat datoriile defunctului, un dezacord între beneficiari cu privire la administrarea patrimoniului sau un patrimoniu dificil de administrat din cauza naturii bunurilor.

(3) Administratorul numit (administratorii numiți) în conformitate cu prezentul alineat este singura persoană (sunt singurele persoane) îndrituită (îndrituite) să exercite puterile menționate la alin. (4)-(8).

(4) Persoana numită ca administrator (persoanele numite ca administratori) în conformitate cu alin.(1)-(3) exercită acele puteri de administrare a patrimoniului pe care le poate (pot) exercita în conformitate cu legea aplicabilă succesiunii. Instanța care face numirea stabilește, în cuprinsul hotărârii sale, condițiile de exercitare a acestor puteri în conformitate cu legea aplicabilă succesiunii.

(5) Atunci când legea aplicabilă succesiunii nu conferă competențe suficiente pentru prezervarea bunurilor din patrimoniul succesoral sau pentru protejarea drepturilor creditorilor sau ale altor persoane care au garantat datoriile defunctului, instanța care face numirea poate hotărî să permită administratorului (administratorilor) să exercite, pe bază reziduală, puterile prevăzute în acest scop în legea proprie și poate stabili, în hotărârea sa, condiții specifice pentru exercitarea respectivelor puteri în conformitate cu acea lege.

(6) Atunci când exercită astfel de puteri reziduale, administratorul (administratorii) trebuie însă să respecte legea aplicabilă succesiunii în ceea ce privește transferul de proprietate asupra patrimoniului succesoral, răspunderea pentru datoriile succesiunii, drepturile beneficiarilor, inclusiv, atunci când este cazul, dreptul de a accepta sau de a renunța la succesiune și puterile executorului testamentar al defunctului.

(7) Fără a aduce atingere alin. (4)-(6), instanța care numește unul sau mai mulți administratori în conformitate cu alin. (1)-(3) poate hotărî, cu titlu de excepție, atunci când legea aplicabilă succesiunii este legea unui stat terț, să confere respectivilor administratori toate puterile de administrare prevăzute în legea statului în care sunt numiți.

(8) Atunci când exercită astfel de puteri, administratorii trebuie însă să respecte, în special, vocația succesorală a beneficiarilor și stabilirea drepturilor lor succesoriale, inclusiv drepturile lor la o rezervă succesorală sau la pretenții asupra patrimoniului sau în contra moștenitorilor în conformitate cu legea aplicabilă succesiunii.

Articolul 1623¹⁰. Norme speciale impunând restricții cu privire la succesiune sau care afectează succesiunea sub anumite aspecte

În cazul în care legea statului în care sunt situate anumite bunuri imobile, anumite întreprinderi sau alte categorii speciale de bunuri conține norme speciale care, din motive economice, familiale sau sociale, stabilesc restricții privind succesiunile sau care afectează succesiunile în ceea ce privește acele bunuri, acele norme speciale se aplică succesiunii în măsura în care, în temeiul legii aceluia stat, respectivele norme sunt aplicabile indiferent de legea aplicabilă succesiunii.

Articolul 1623¹¹. Adaptarea drepturilor reale

În situația în care o persoană invocă un drept real la care este îndrituită în temeiul legii aplicabile succesiunii, iar în legislația statului unde este invocat dreptul real nu este prevăzut dreptul real în cauză, respectivul drept se adaptează, dacă este necesar și în măsura în care acest lucru este posibil, la cel mai apropiat drept real echivalent în temeiul legislației statului respectiv, luând în considerare obiectivele și interesele urmărite de dreptul real specific și efectele acestuia.

Articolul 1623¹². Comorienți

În cazul în care două sau mai multe persoane ale căror succesiuni sunt reglementate de legi diferite decedază în împrejurări în care nu se poate stabili cu precizie ordinea în care au survenit decesele și în cazul în care legile respective soluționează diferit această situație sau nu cuprind dispoziții în acest sens, niciun defunct nu are drepturi la succesiunea celuilalt sau a celorlalți defuncți.

Articolul 1623¹³. Succesiunea vacantă

În măsura în care, conform legii aplicabile succesiunii în temeiul prezentului capitol, nu există niciun moștenitor sau niciun legatar pentru bunurile desemnate printr-o dispoziție pentru cauză de moarte și nici o persoană fizică nu are calitatea de moștenitor în temeiul legii, aplicarea legii astfel determinate nu aduce atingere dreptului unui stat sau al unei entități desemnate în acest scop de respectivul stat să dobândească, în temeiul legii sale, bunurile din patrimoniul succesoral situate pe teritoriul său, cu condiția ca creditorii să aibă dreptul să solicite satisfacerea creanțelor lor din patrimoniul succesoral în ansamblul său.

Articolul 1623¹⁴. Domeniul de aplicare al capitolului

(1) Prezentul capitol se aplică succesiunilor privind patrimoniile persoanelor decedate. Prezentul capitol nu se aplică în materie fiscală, vamală sau administrativă.

(2) Sunt excluse din domeniul de aplicare al prezentului capitol:

a) statutul persoanelor fizice, precum și relațiile de familie și relațiile care, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, sunt considerate ca având efecte comparabile;

b) capacitatea juridică a persoanelor fizice, fără a aduce atingere dispozițiilor art. 1623³ alin. (2) lit. c) și art. 1623⁶;

c) chestiunile referitoare la dispariția, absența sau moartea prezumată a unei persoane fizice;

d) chestiunile legate de aspectele patrimoniale ale regimurilor matrimoniale și de aspectele patrimoniale ale relațiilor care sunt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca având efecte comparabile cu cele ale căsătoriei;

e) obligațiile de întreținere, altele decât cele pentru cauză de moarte;

f) condițiile de formă ale dispozițiilor privind aspecte patrimoniale pentru cauză de moarte întocmite în formă verbală;

g) drepturile de proprietate și bunurile constituite sau transferate altfel decât prin succesiune, de exemplu prin liberalități, prin proprietatea comună căreia i se aplică dreptul partenerului supraviețuitor, prin planurile de pensii, prin contractele de asigurare și acordurile similare, fără a aduce atingere dispozițiilor art. 1623³ alin. (2) lit. (i);

h) chestiunile reglementate de dreptul societăților comerciale și al altor organisme, constituite ca persoane juridice sau nu, cum ar fi clauzele incluse în actele constitutive și în statutele societăților comerciale și al altor organisme, constituite ca persoane juridice sau nu, care stabilesc ce anume se va întâmpla cu acțiunile în cazul decesului membrilor acestora;

i) dizolvarea, expirarea duratei și fuzionarea societăților comerciale și a altor organisme, constituite ca persoane juridice sau nu;

j) constituirea, administrarea și dizolvarea trusturilor;

k) natura drepturilor reale; și

l) orice înregistrare într-un registru al drepturilor de proprietate asupra unor bunuri imobile sau mobile, inclusiv cerințele legale pentru o astfel de înregistrare, precum și efectele înregistrării sau ale lipsei înregistrării unor astfel de drepturi într-un registru.”.

Art. II. – Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 663), cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. După clauza de adoptare se completează cu următorul text:

**„Capitolul I
Dispoziții generale”.**

2. Articolul 1¹ va avea următorul cuprins:

„Art. 1¹. Se aprobă anexele nr. 1-9 la prezenta lege”.

3. După articolul 4 se completează cu capitolul II cu următorul conținut:

„Capitolul II

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate prin prezenta Lege

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Art.5. – (1) Dispozițiile prezentului capitol reglementează punerea în aplicare a modificărilor și completărilor la Codul civil operate prin prezenta Lege.

(2) Dispozițiile articolului 6 al Codului civil, cu modificările și completările operate prin Prezenta Legese și dispozițiile Legii privind actele legislative nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 se aplică în partea nereglementată de dispozițiile prezentului capitol.

Art.6. – (1) Modificările și completările la Codul civil operate prin prezenta Lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2018.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni din data publicării legii indicate la alin. (1), va asigura republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Codului civil și a prezentei legi, cu modificările operate inclusiv prin legea indicată la alin.(1), dându-le titlurilor, capitolelor, secțiunilor, paragrafelor, articolelor și alineatelor o nouă numerotare și corectînd, după caz, toate referințele la articolele și la alineatele Codului civil.

(3) Ori de cîte ori actele legislative sau normative fac trimitere la Codul civil, la un anumit articol al acestuia, sau la dispoziții abrogate ori modificate, ori la numere de articole ale Codului civil ulterior renumerotate prin legea indicată la alin.(1), trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare care le înlocuiesc sau la numărul nou al articolului după noua numerotare.

Secțiunea 2

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate la Cartea 1 a Codului civil

Art.7. – Dispozițiile art. 16¹ din Codul civil, introdus prin Prezenta Legese aplică notificărilor expediate începînd cu 1 ianuarie 2018, indiferent de momentul apariției situației juridice la care se referă notificarea.

Art.8. – Dispozițiile art. 68¹-68²⁰ din Codul civil, introduse prin Prezenta Legese aplică faptelor și actelor săvîrșite începînd cu 1 ianuarie 2018, chiar dacă administratorul a fost numit în funcție înainte de 1 ianuarie 2018.

Art.9. – Modificările și completările operate prin prezenta Lege la dispozițiile din Cartea 1 a Codului civil privitoare la reorganizarea sau lichidarea persoanei juridice nu se

aplică procedurilor de reorganizare sau lichidare dacă hotărîrea organului competent privind inițierea reorganizării sau lichidării a fost adoptată înainte de 1 ianuarie 2018.

Art.10. – (1) Persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova și filialele și reprezentanțele persoanelor juridice străine sunt obligate, pînă la 1 ianuarie 2023:

a) să-și aducă actele de constituire și/sau statutele sale și regulamentele filialelor și reprezentanțelor în concordanță cu modificările și completările operate la art. 102 și 103 din Codul civil;

b) să ceară operarea modificărilor necesare conform lit. a) în registrul de stat al persoanelor juridice sau în alt registru în care sunt înregistrate conform legii.

(2) Dacă persoana juridică operează, din proprie inițiativă, o modificare sau completare a actului de constituire și/sau a statutului înainte de termenul prevăzut la alin.(1), ea trebuie să asigure executarea dispozițiilor alin.(1) în aceeași dată.

(3) Modificările și completările operate prin prezenta Lege la art. 102 și 103 din Codul civil se aplică din 1 ianuarie 2018, indiferent dacă au fost sau nu efectuate modificările prevăzute de dispozițiile alin.(1). În special, din 1 ianuarie 2018 se vor aplica următoarele reguli:

a) filialele și reprezentanțele ale unei persoane juridice, înregistrate înainte de 1 ianuarie 2018 se vor considera, în sensul legislației în vigoare, sucursale ale respectivei persoane juridice;

b) informațiile din registrul de stat al persoanelor juridice sau din alt registru prevăzut de lege privitoare la filialele și/sau reprezentanțele persoanei juridice se consideră informații privitoare la sucursalele persoanei juridice.

(4) În cazul în care filiala persoanei juridice străine, înregistrată în Republica Moldova înainte de 1 ianuarie 2018, are statut de persoană juridică distinctă de persoana juridică străină, ea încetează să aibă statut de persoană juridică distinctă din momentul efectuării modificărilor conform dispozițiilor alin.(1) sau, după caz, (2). Cu toate acestea, în termenul prevăzut de dispozițiile alin.(1) sau, după caz, (2), persoana juridică străină cu scop lucrativ sau cu scop nelucrativ poate să inițieze transformarea filialei înregistrate în Republica Moldova în societate cu răspundere limitată cu asociat unic, respectiv, în una din formele organizatorico-juridice corespunzătoare pentru persoanele juridice cu scop nelucrativ din Republica Moldova.

(5) Trimiterile din legislația în vigoare, la filiala sau reprezentanța persoanei juridice, se consideră trimiteri la sucursala persoanei juridice pînă la aducerea legislației în concordanță cu dispozițiile art. 102 și 103 din Codul civil cu modificările și completările operate prin prezenta Lege.

Art.10. – (1) Instituțiile private sunt considerate fudații de la data înregistrării în vigoare a prezentei legi și își vor aduce actele sale constitutive în conformitate cu legislația în vigoare obligate pînă la 1 ianuarie 2023.

(2) Pînă la efectuarea transformării conform dispozițiilor alin.(1) instituția private este guvernată de dispozițiile legale cu privire la fundații.

(3) Trimiterile din legislația în vigoare, la instituția privată se consideră trimiteri la fundație pînă la aducerea legislației în concordanță cu dispozițiile din Codul civil.

Art.11. – Dispozițiile art. 214 din Codul civil în redacția introdusă prin prezenta Lege se aplică dacă obligația de a încheia actul juridic a fost contractată începînd cu 1 ianuarie 2018 sau a apărut în baza legii începînd cu aceeași dată.

Art.12. – Dispozițiile art. 241⁵ din Codul civil, introdus prin Prezenta Legese aplică consimțămîntului dat de terț începînd cu 1 ianuarie 2018, chiar dacă actul juridic pentru care se dă consimțămîntul a fost încheiat înainte de 1 ianuarie 2018.

Art.13. – Modificările și completările dispozițiilor Codului civil privitoare la termenele de decădere nu se aplică termenelor care au început să curgă înainte de 1 ianuarie 2018.

Art.14. – Părțile unui contract încheiat înainte de 1 ianuarie 2018, pot, începînd cu această dată, deroga prin contract de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă în conformitate cu art. 270 al Codului civil cu modificările și completările operate prin prezenta Lege.

Art.15. – Dispozițiile art. 279¹ al Codului civil, în redacția introdusă prin Prezenta Lege se aplică termenelor de prescripție extinctivă care au început să curgă (inclusiv ca urmare a întreruperii cursului anterior) începînd cu 1 ianuarie 2018.

Art.16. – Formalitățile de publicitate sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data efectuării acestora.

Art.17. – Pînă la ajustarea tehnică a registrelor de publicitate cu caracter constitutiv (art. 283/12 din Codul civil), deținătorii acestor registre aplică dispozițiile Capitolului 2 (Registrele de publicitate cu caracter constitutiv) din Titlul V al Cărții întâi din Codul civil, în redacția introdusă prin Prezenta Lege începînd cu 1 ianuarie 2018 cu adaptările corespunzătoare.

Art.18. – (1) Dispozițiile Capitolului 2 (Registrele de publicitate cu caracter constitutiv) din Titlul V al Cărții 1 din Codului civil, în redacția introdusă prin Prezenta

Legenu afectează drepturile dobândite anterior datei de 1 ianuarie 2018 și care nu au fost înregistrate de către dobânditor înainte de 1 ianuarie 2018. Dobânditorul dreptului anterior datei de 1 ianuarie 2018 poate cere înregistrarea dreptului său.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică doar în privința registrului de stat al transporturilor, registrului navelor sau catalogului naval și altor registre de publicitate cu caracter constitutiv (art. 283¹² din Codul civil), cărora înainte de 1 ianuarie 2018 legea nu le recunoștea caracter constitutiv.

Secțiunea 3

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate la Cartea 2 a Codului civil

Art. 19. – Modificările și completările dispozițiile art. 288 alin.(2) din Codul civil operate prin prezenta Lege nu afectează dispozițiile art. 59 din Legea cadastrului bunurilor imobile, nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998, care vor continua să se aplice.

Art.20. – Construcția sau alte lucruri ori lucrări atașate solid de teren înregistrate în capitolul B al registrului bunurilor imobile (împreună denumite în prezenta Secțiune „bunuri imobile înregistrate separat în capitolul B”), încetează, din data de 1 ianuarie 2018, a fi bun imobil separat și devine parte componentă din teren, cu condiția că la acea dată aceeași persoană sau aceleași persoane dețin în proprietate atât bunul imobil înregistrat separat în capitolul B cât și terenul.

Art.21. – (1) Bunurile imobile înregistrate separat în capitolul B care, conform legislației anterioare nu constituie parte componentă a terenului pe care sunt amplasate, și care la 1 ianuarie 2018 aparțineau unei alte persoane decât proprietarul terenului, nu devine parte componentă a terenului și continuă să se considere bun imobil. Aceeași regulă se aplică bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B aflate în proprietate comună, dacă oricare dintre coproprietari este și proprietar al terenului sau dacă doar unii coproprietari ai terenului sunt proprietari ai bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B care urmează a fi ridicate pe terenul altei persoane în virtutea unui drept al constructorului apărut înainte de 1 ianuarie 2018 sau pe baza unui contract încheiat înainte de 1 ianuarie 2018.

Art.22. – (1) Proprietarul terenului pe care sunt amplasate bunuri imobile înregistrate separat în capitolul B și care nu devin parte componentă a terenului la 1 ianuarie 2018 conform dispozițiilor art. 21, deține un drept de preemțiune în caz de vânzare a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B, iar proprietarul bunului imobil înregistrat separat în capitolul B deține un drept de preemțiune în caz de vânzare a terenului.

(2) Dacă bunul imobil înregistrat separat în capitolul B se află pe o parte din teren, și el poate fi folosit fără dificultăți pe acea parte a terenului, atunci dreptul de preemțiune se aplică doar în privința părții de teren necesare pentru exercitarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil înregistrat separat în capitolul B.

(3) Orice clauză încheiată după 1 ianuarie 2018 care exclude sau limitează dreptul de preemțiune prevăzut de dispozițiile prezentului articol este nulă (4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care terenul aparține statului sau unității administrativ-teritoriale.

Art.23. Dacă după 1 ianuarie 2018 terenul și bunul imobil înregistrat separat în capitolul B devine proprietatea aceleiași persoane sau acelorași persoane, din data dobândirii, bunul imobil înregistrat separat în capitolul B încetează a fi bun imobil și devine parte componentă a terenului pe care este amplasat. Aceasta nu se aplică dacă bunul imobil înregistrat separat în capitolul B deja este parte componentă a terenului conform prezentei Secțiuni.

Art.24. – (1) Faptul că, în temeiul dispozițiilor art. 20-23, bunul imobil înregistrat separat în capitolul B încetează a fi bun imobil și devine parte componentă a terenului pe care este amplasat, nu atrage modificări în mențiunile din registrul bunurilor imobile, iar părțile componente ale terenului, înregistrate separat în capitolul B, își păstrează această înregistrare.

(2) Dispozițiile prezentei Secțiuni și modificările și completările dispozițiilor art. 288-288⁴ din Codul civil operate prin Prezenta Legenu afectează dispozițiile art. 278, 287³ din Codul fiscal și alte dispoziții ale legislației fiscale, conform cărora anumite bunuri imobile, părți componente ale bunurilor imobile ori părți din ele, drepturi asupra lor sau cote-părți din dreptul asupra lor, sunt obiect al impunerii.

Art.25. – (1) Prin efectul prezentei legi, din 1 ianuarie 2018, se instituie drept de suprafață, asupra terenului care aparține unei persoane alta decât statul sau unitatea administrativ-teritorială, în folosul proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul B (cu excepția construcțiilor provizorii) și proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul C, dacă proprietarul bunului imobil respectiv, la data de 1 ianuarie 2018, se află în una din următoarele situații:

a) are un drept de posesie sau folosință asupra terenului născut din lege sau contract, altul decât un drept de suprafață;

b) nu are nici un drept asupra terenului.

(2) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(1) lit. b) dreptul de suprafață se instituie doar asupra părții din teren necesare pentru deservirea bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. Dimensiunile concrete ale sectoarelor de teren se stabilesc de către proprietarul terenului la cererea suprafațiarului sau la inițiativa proprietarului.

(3) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(1) lit. a) dacă proprietarul bunului imobil respectiv are dreptul menționat doar asupra părții din terenul respectiv, dreptul de suprafață se extinde doar asupra părții din teren asupra căruia el are dreptul menționat.

Art.26. – (1) Dreptul de suprafață prevăzut de dispozițiile art. 25 se instituie pe termen determinat.

(2) În cazul în care actul juridic sau administrativ ori legea care guvernează dreptul menționat la alin.(1) lit. a) stabilesc un termen de existență a dreptului menționat după expirarea căruia proprietarul terenului devine proprietar deplin al bunului imobil

respectiv înregistrat separat în capitolul B, dreptul de suprafață prevăzut de dispozițiile art. 26 se stinge la expirarea termenului de existență al dreptului menționat.

(3) În cazurile care nu cad sub incidența alin.(2), sunt obligați să negocieze și să convină prin contract cu proprietarul terenului și suprafațiarul urmează a conveni asupra termenului suprafației. Dispozițiile privind contractul de constituire a suprafației se aplică în mod corespunzător contractului prin care se determină termenul suprafației.

(4) Suprafațiarul are dreptul de a cere ca termenul dreptului de suprafață să fie nu mai scurt decât durata de funcționare prezumată a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. Proprietarul terenului are dreptul de a cere ca termenul dreptului de suprafață să fie nu mai lung decât durata de funcționare prezumată a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B.

(5) În cazul în care suprafațiarul și proprietarul terenului nu au ajuns la un comun acord privind termenul dreptului de suprafață conform dispozițiilor alin.(3), oricare din ei poate introduce acțiune în instanța de judecată pentru a se stabili termenul suprafației prin hotărâre judecătorească conform criteriilor prevăzute de dispozițiile alin.(4), ținând cont de toate circumstanțele cazului.

(6) Faptul dacă proprietarul terenului are dreptul de a cere plata unei redevențe de la suprafațiar și mărimea acestei redevențe se stabilesc de legislația aplicabilă raportului între ei.

Art.27. – (1) Prin efectul prezentei legi, din 1 ianuarie 2018, se instituie drept de suprafață, asupra terenului care aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale (indiferent că face parte din domeniul public sau privat), în folosul proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul B (cu excepția construcțiilor provizorii) și proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul C, dacă proprietarul bunului imobil respectiv, la data de 1 ianuarie 2018, se află în una din următoarele situații:

- a) are un drept de locațiune cu drept de construire asupra terenului;
- b) are un drept de concesiune asupra terenului;
- c) are un drept de folosință asupra terenului pe baza parteneriatului public-privat;
- d) are un drept de posesie sau folosință asupra terenului altele decât cele prevăzute la lit. a)-c);
- e) nu are nici un drept asupra terenului.

(2) Suprafațiarul care deține suprafață legală în temeiul alin.(1) lit. d) sau e) este obligat să achite în bugetul de stat sau, după caz, în bugetul local o redevență anuală în mărime egală cu chiria pentru locațiunea terenului statului, prevăzută de legea anuală a bugetului de stat. Categoriile de persoane scutite de a plăti redevenței anuale se specifică în legea anuală a bugetului de stat. Această obligație incumbă și dobânditorului subsecvent al bunului înregistrat separat și al dreptului de suprafață.

(3) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(1) lit. e) dreptul de suprafață se instituie doar asupra părții din teren necesare pentru deservirea bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. Dimensiunile concrete ale sectoarelor de teren se stabilesc de către proprietarul terenului la cererea suprafațiarului sau la inițiativa proprietarului.

(4) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(1) lit. a)-d) dacă proprietarul bunului imobil respectiv are dreptul menționat doar asupra părții din terenul respectiv, dreptul de suprafață se extinde doar asupra părții din teren asupra căruia el are dreptul menționat.

(5) Dreptul de suprafață prevăzut de dispozițiile prezentului articol este perpetuu. Cu toate acestea, în care actul juridic sau administrativ ori legea care guvernează dreptul menționat la alin.(1) lit. a)-d) stabilesc un termen de existență a dreptului menționat după expirarea căruia proprietarul terenului devine proprietar deplin al bunului imobil respectiv înregistrat separat în capitolul B, dreptul de suprafață prevăzut de dispozițiile prezentului articol se stinge la expirarea termenului de existență al dreptului menționat.

Art. 28. Dispozițiile art. 25 și 26 nu afectează dreptul proprietarului terenului sau altei autoități competente de a cere, conform legislației în vigoare, demolarea bunului imobil înregistrat separat în capitolul B pe temeiurile prevăzute de legea aplicabilă.

Art. 29. Drepturile de suprafață prevăzute prin art. 25-27 se nasc de plin drept fără înregistrarea lor în registrul bunurilor imobile. Orice persoană interesată poate cere înregistrarea acestor drepturi în registrul bunurilor imobile.

Art. 30. Dispozițiile art. 288¹ din Codul civil, introdus prin Prezenta Legene afectează drepturile, de orice natură, ale persoanei, care nu este proprietar al terenului, de a construi și de a deveni proprietar al construcției sau lucrărilor ridicate, dobândite înainte 1 ianuarie 2018 și care vor continua să producă efecte juridice până la stingerea lor conform conținutului lor, stabilit înainte de 1 ianuarie 2018.

Art. 31 – (1) La aplicarea dispozițiilor art. 330¹, 330³, 332 și 333 din Codul civil, în redacția prevăzută de Prezenta Legese permite invocarea perioadei de posesie exercitate înainte de înainte de 1 ianuarie 2018 dacă ea întrunește celelalte condiții ale uzucapiunii invocate

(2) La aplicarea dispozițiilor art. 330¹ din Codul civil, introdus prin Prezenta Legese permite invocarea înregistrării în registrul respectiv efectuate înainte de înainte de 1 ianuarie 2018 dacă, conform legii în vigoare la data înregistrării, înregistrarea avea efect constitutiv. În caz contrar, se consideră că înregistrarea are efect constitutiv din 1 ianuarie 2018.

(3) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), la aplicarea dispozițiilor art. 330³ din Codul civil, introdus prin Prezenta Legese permite invocarea doar perioadei de posesie exercitate după 1 ianuarie 2011.

(4) Dreptul uzucapantului de a invoca uzucapiunea împlinită înainte de 1 ianuarie 2018 rămâne neafectat.

Art. 32. – (1) Gajul constituit înainte de 1 ianuarie 2018:

a) este guvernat de legea în vigoare la data constituirii lui;

b) începând cu 1 ianuarie 2018 are același rang de prioritate ca și ordinea de prioritate pe care o avea înainte de 1 ianuarie 2018;

c) începând cu 1 ianuarie 2018 se exercită în condițiile Codului civil, cu modificările și completările prevăzute de prezenta Lege.

(2) Creditorul gajist care a intrat în posesiunea bunului gajat înainte de 1 ianuarie 2018, exercită dreptul de a vinde, achiziționa bunul gajat sau alte drepturi în condițiile Codului civil, cu modificările și completările prevăzute de prezenta Lege.

(3) Gajul constituit înainte de 1 ianuarie 2018 asupra mijloacelor bănești, începând cu 1 ianuarie 2018 se consideră gaj asupra dreptului privind mijloacele bănești.

(4) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în egală măsură ipotecii.

Art. 33. – (1) Art. 490 din Codul civil în redacția introdusă prin prezenta Lege nu se aplică dreptului de ipotecă constituit înainte de 1 ianuarie 2018.

(2) Notificările de executare a dreptului de ipotecă transmise și preavizele de executare a dreptului de ipotecă înregistrate înainte de 1 ianuarie 2018 conform Legii nr. 142-XVI din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă, se consideră avize de executare transmise sau, după caz, înregistrate în sensul art.497 din Codul civil, în redacția introdusă prin prezenta Lege.

Art. 34. – (1) În cazul în care ipoteca constituită înainte de 1 ianuarie 2018 are ca obiect doar bunul imobil înregistrat separat în capitolul B, iar terenul, pe care este amplasat bunul imobil ipotecat înregistrat separat în capitolul B, aparține unui terț și a fost transmis debitorului ipotecar în folosință, după exercitarea dreptului de ipotecă noul proprietar al bunului imobil înregistrat separat în capitolul B se subrogă în drepturile și obligațiile debitorului ipotecar, conform actului juridic prin care sînt stabilite condițiile folosinței.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și ipotecii constituite începînd cu data de 1 ianuarie 2018 în privința bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B care continuă să se considere bunuri imobile conform dispozițiilor art. 21.

Secțiunea 4

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate la Cartea 3 a Codului civil

Art. 35. – Dispozițiile art. 601¹-601⁶ din Codul civil, introduse prin prezenta Lege se aplică actelor juridice încheiate debitor începînd cu 1 ianuarie 2018, chiar dacă creanța creditorului s-a născut înainte de 1 ianuarie 2018.

Art. 36. – Dispozițiile art. 623²⁰-623²³ din Codul civil, introduse prin prezenta Lege se aplică, începînd cu 1 ianuarie 2018, și obligațiilor izvorîte din contracte încheiate înainte de 1 ianuarie 2018 sau din alte temeuri survenite înainte de 1 ianuarie 2018.

Art. 37. – (1) În cazul în care un contract încheiat după data de 1 ianuarie 2018 face referință la rezilierea sau denunțarea unui contract se consideră că referința este la rezoluțiunea raportului contractual izvorît din acel contract.

(2) În cazul în care un act normativ, indiferent de momentul adoptării sale, face referință la rezilierea sau denunțarea unui contract se consideră că, din acea dată, referința este la rezoluțiunea raportului contractual izvorât din acel contract.

Art. 38. – (1) Modificările și completările operate prin prezenta Lege la dispozițiile art. 792¹-797 din Codul civil se aplică, în cazul dreptul de preemțiune creat prin contract, numai în situația în care acel contractul a fost încheiat după data de 1 ianuarie 2018.

(2) Modificările și completările operate prin prezenta Lege la dispozițiile art. 792¹-797 din Codul civil se aplică dreptului de preemțiune prevăzut la alin. (1), precum și dreptul de preemțiune prevăzut de lege numai cu privire la contractele de vânzare-cumpărare încheiate după data de 1 ianuarie 2018.

(3) Prin derogare de la dispozițiile alin.(2), dacă persoana obligată a înaintat titularului dreptului de preemțiune o ofertă de vânzare corespunzătoare, iar dreptul de preemțiune al titularului în privința acelei oferte s-a stins înainte de data de 1 ianuarie 2018, acel drept de preemțiune nu se aplică contractului de vânzare-cumpărare încheiat după data de 1 ianuarie 2018 care conține condiții de vânzare ce nu sunt mai favorabile pentru cumpărător decât condițiile de vânzare prevăzute în oferta de vânzare menționată. Aceeași regulă se aplică în mod corespunzător dacă titularul dreptului de preemțiune a renunțat la el în privința unei oferte de vânzare înainte de data de 1 ianuarie 2018.

Art. 39. Contractele de investiții în construcții încheiate începând cu 1 ianuarie 2018 se consideră contracte de vânzare-cumpărare a bunului imobil în curs de construire în sensul art. 808⁶ al Codului civil, introdus prin Prezenta Lege și se supun dispozițiilor legale aplicabile acestor din urmă contracte.

Secțiunea 5

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate la Cartea 4 a Codului civil

Art. 40. – (1) Modificările și completările operate la dispozițiile Cărții 4 din Codul civil prin prezenta Lege se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 1 ianuarie 2018 sau după data respectivă.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu afectează validitatea dispozițiilor testamentare întocmite anterior datei de 1 ianuarie 2018, conform legii în vigoare la data întocmirii lor.

Secțiunea 5

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate la Cartea 5 a Codului civil

Art. 41. – Modificările și completările operate la dispozițiile Cărții 5 a Codului civil prin prezenta Lege se aplică numai raporturilor juridice de drept privat cu elemente de extraneitate rezultate din acte juridice încheiate începând cu 1 ianuarie 2018 sau din faptele juridice produse începând cu 1 ianuarie 2018.”.

4. Se completează cu anexele 6-9 cu următorul cuprins:

**Formular-tip standard de revocare a contractului la distanță sau a contractului negociat în afara spațiului comercial
(completați rubricile relevante și restituiți prezentul formular doar dacă doriți să revocați contractul)**

1. Către	[Aici profesionistul introduce denumirea sa, adresa sediului său și, dacă sînt disponibile, numărul său de fax și adresa sa de poștă electronică]
2. Vă informez/Vă informăm prin prezenta cu privire la revocarea de către mine/noi a contractului referitor la vânzarea următoarelor produse/prestarea următoarelor servicii	
3. Comandat(e) la data/ primit(e) la data	
4. Numele consumatorului (consumatorilor)	
5. Adresa consumatorului (consumatorilor)	
6. Semnătura consumatorului (doar în cazul în care acest formular este notificat pe hîrtie)	
7. Data	

Anexa nr.7

**INSTRUCȚIUNI
privind exercitarea dreptului de revocare a contractului la distanță sau a contractului negociat în afara spațiului comercial**

1. Dreptul de revocare

Aveți dreptul de a revoca prezentul contract, fără a preciza motivele, în termen de 14 zile calendaristice.

Perioada de revocare expiră după 14 zile calendaristice începînd din ziua [se introduce una din formulările potrivit **pct.1** din Instrucțiuni de completare].

Pentru a vă exercita dreptul de revocare trebuie să ne informați [se introduc informațiile potrivit **pct.2** din Instrucțiuni de completare] cu privire la decizia dumneavoastră de revocare a contractului, utilizînd o declarație neechivocă (de exemplu, o scrisoare trimisă prin poștă, fax sau poșta electronică). În acest scop, puteți folosi

modelul de revocare alăturat; folosirea lui nu este însă obligatorie [se introduce formularea potrivit **pct.3** din Instrucțiuni de completare].

Pentru a respecta termenul-limită de revocare este suficient să trimiteți comunicarea privind exercitarea dreptului de revocare înainte de expirarea perioadei de revocare.

2. Consecințele revocării

Dacă revocați contractul, vom rambursa orice sumă pe care am primit-o de la dumneavoastră, inclusiv costurile livrării (cu excepția costurilor suplimentare determinate de faptul că ați ales o altă modalitate de livrare decât cel mai ieftin tip de livrare standard oferit de noi), fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai târziu de 14 zile calendaristice de la data la care sîntem informați cu privire la decizia dumneavoastră de revocare a contractului. Vom efectua această rambursare folosind aceeași modalitate de plată ca și cea folosită pentru tranzacția inițială, cu excepția cazului în care v-ați exprimat acordul expres pentru o altă modalitate de rambursare; în orice caz, nu vi se vor percepe comisioane ca urmare a unei astfel de rambursări [se introduce formularea potrivit **pct.4** din Instrucțiuni de completare].

[Se introduce una din formulările potrivit **pct.5** din Instrucțiuni de completare].

[Se introduce formularea potrivit **pct.6** din Instrucțiuni de completare].

3. Instrucțiuni de completare

1. Introduceți una din următoarele formulări între ghilimele:

a) în cazul unui contract de prestări servicii, al unui contract pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, al unui contract de furnizare a gazelor naturale, al unui contract de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu prevăd vînzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, al unui contract de furnizare a energiei termice sau al unui contract de furnizare de conținuturi digitale care nu sînt livrate pe un suport material: „încheierii contractului”;

b) în cazul unui contract de vînzare-cumpărare: „în care dumneavoastră sau o parte terță, alta decât transportatorul, indicată de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a produselor sau obțineți controlul asupra produselor”;

c) în cazul unui contract privind produse multiple comandate de consumator printr-o singură comandă și livrate separat: „în care dumneavoastră sau o parte terță, alta decât transportatorul, indicată de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a ultimului produs”;

d) în cazul unui contract privind livrarea unui produs constînd din mai multe loturi sau părți: „în care dumneavoastră sau o parte terță, alta decât transportatorul, indicată de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a ultimului lot sau a ultimei piese”;

e) în cazul unui contract pentru livrarea periodică de produse pe o perioadă de timp determinată: „în care dumneavoastră sau o parte terță, alta decât transportatorul, indicată de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a primului produs”.

2. Introduceți numele dvs., adresa sediului dvs. și, dacă este cazul, numărul dvs. de telefon, numărul dvs. de fax și adresa dvs. de poștă electronică.

3. Dacă pe pagina dvs. web oferiți consumatorului opțiunea de a completa și transmite electronic informațiile privind revocarea contractului, introduceți formularea: „De asemenea, puteți completa și transmite pe cale electronică, de pe pagina noastră web [introduceți adresa de Internet], formularul-tip de revocare sau orice altă declarație

neechivocă. Dacă folosiți această opțiune, vă vom transmite fără întârziere, pe un suport durabil (de exemplu, prin poșta electronică), confirmarea de primire a cererii de revocare.”

4. Pentru contractele de vânzări, în care nu v-ați oferit să recuperați produsele, în caz de revocare, introduceți următoarea formulare: „Putem amîna rambursarea pînă la data la care primim înapoi produsele sau pînă în momentul în care ne-ați furnizat dovada că ați trimis înapoi produsele, fiind valabilă data cea mai apropiată.”

5. În cazul în care consumatorul a recepționat produse în legătură cu contractul, introduceți una din următoarele formulări:

a) „Vom recupera produsele.”; sau

„Expediați produsele sau înmînați-le direct nouă sau ... [se introduce numele și adresa sediului persoanei autorizate de dumneavoastră să primească produsele, dacă este cazul], fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, în decurs de maximum 14 zile calendaristice de la data la care ne-ați comunicat despre revocarea contractului. Termenul este respectat dacă produsele sînt trimise înapoi înainte de expirarea perioadei de 14 zile calendaristice.”;

b) „Vom suporta costul returnării produselor.”;

„Va trebui să suportați costul direct al returnării produselor.”

Într-un contract la distanță, dacă nu vă oferiți să suportați costul returnării produselor, iar produsele, prin natura lor, nu pot fi în mod normal returnate prin poștă: „Va trebui să suportați costul direct al returnării produselor, [introduceți cuantumul] lei.”; sau, dacă costul returnării produselor nu poate fi calculat în mod rezonabil, în avans: „Va trebui să suportați costul direct al returnării produselor. Costul aproximativ este estimat la maximum [introduceți cuantumul] lei.”; sau

În cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale, dacă produsele, prin natura lor, nu pot fi returnate în mod normal prin poștă și au fost livrate la domiciliul consumatorului în momentul încheierii contractului: „Vom recupera produsele și vom suporta costurile aferente.”; și

c) „Sînteți responsabil doar pentru diminuarea valorii produselor care rezultă din manipulări, altele decît cele necesare pentru determinarea naturii, calităților și funcționării produselor.”

6. În cazul unui contract de prestări servicii, al unui contract privind furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, al unui contract de furnizare a gazelor naturale, a unui contract de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu prevăd vânzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, sau al unui contract de furnizare a energiei termice, introduceți formularea: „Dacă ați solicitat începerea prestării serviciilor, a furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare/furnizării gazelor naturale/furnizării energiei electrice/furnizării energiei termice [țăiați mențiunile inutile] în perioada de revocare, ne datorați o sumă proporțională cu serviciile furnizate pînă în momentul în care ne-ați comunicat exercitarea dreptului privind revocarea contractului, în raport cu totalul de prestații prevăzute de contract.”

Partea A

Formular standard de informații pentru contractele privind pachete de servicii de călătorie atunci când este posibilă utilizarea de hyperlinkuri

Combinatia de servicii de călătorie pusă la dispoziția dvs. este un pachet în înțelesul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, veți beneficia de toate drepturile prevăzute de legislație care se aplică pachetelor. Societatea (societățile) XY va (vor) fi pe deplin responsabilă (responsabile) pentru executarea corespunzătoare a pachetului în ansamblu.

În plus, conform legislației, societatea (societățile) XY deține (dețin) protecție pentru a vă rambursa plățile și, în cazul în care transportul este inclus în pachet, pentru a asigura repatrierea dvs. în cazul în care devine (devin) insolubilă (insolubile).

Informații suplimentare referitoare la principalele drepturi în temeiul Codului civil al Republicii Moldova [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

Drepturi principale în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

- Călătorii vor primi toate informațiile esențiale privind pachetul anterior încheierii contractului privind pachetul de servicii de călătorie.

- Există întotdeauna cel puțin un profesionist care răspunde pentru executarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract.

- Călătorilor li se pune la dispoziție un număr de telefon de urgență sau detaliile unui punct de contact unde pot lua legătura cu organizatorul sau cu intermediarul de pachete.

- Călătorii pot transfera pachetul unei alte persoane, în urma unei înștiințări efectuate în mod rezonabil și eventual a plății unor costuri suplimentare.

- Prețul pachetului poate fi mărit numai dacă cresc costurile specifice (de exemplu, prețurile carburanților) și dacă acest lucru este prevăzut în mod expres în contract, și în orice caz nu mai târziu de 20 de zile înainte de începerea executării pachetului. În cazul în care creșterea prețului este mai mare de 8 % din prețul pachetului, călătorul poate declara rezoluțiunea raportului contractual. În cazul în care organizatorul își rezervă dreptul de a crește prețul, călătorul are dreptul la o reducere de preț dacă apare o scădere a costurilor relevante.

- Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata unui comision de rezoluțiune și pot obține rambursarea integrală a oricăror plăți în cazul în care oricare dintre elementele esențiale ale pachetului, altul decât prețul, s-a modificat în mod semnificativ. În cazul în care, înainte de începerea executării pachetului, profesionistul răspunzător de pachet anulează pachetul, călătorii au dreptul la rambursare și, după caz, la o despăgubire.

- Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata unui comision de rezoluțiune, înainte de începerea executării pachetului, în circumstanțe excepționale, de exemplu în cazul unor probleme grave de securitate la destinație care sunt susceptibile de a afecta pachetul.

- În plus, călătorii au posibilitatea de a declara rezoluțiunea raportului contractual în orice moment înainte de începerea executării pachetului, în schimbul achitării unui comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.

- În cazul în care, după începerea executării pachetului, elemente importante ale pachetului nu pot fi executate astfel cum s-a convenit, vor trebui oferite călătorului servicii alternative corespunzătoare, fără a implica plata unor costuri suplimentare. Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata de rezoluțiune, în cazul în care serviciile nu sunt executate în conformitate cu contractul și acest fapt afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul nu remediază problema.

- Călătorii au de asemenea dreptul la o reducere a prețului și/sau la plata unor despăgubiri pentru prejudiciul suferit în cazul în care serviciile de călătorie nu sunt executate sau sunt executate în mod necorespunzător.

- Organizatorul trebuie să ofere asistență în cazul în care călătorul se află în dificultate.

- În cazul în care organizatorul sau intermediarul de pachete devine insolubil, plățile vor fi rambursate. În cazul în care organizatorul sau, după caz, intermediarul de pachete devine insolubil după începerea executării pachetului, iar transportul este inclus în pachet, repatrierea călătorilor este garantată. XY a contractat protecția în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecția în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern]. Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sunt refuzate din cauza insolabilității XY.

Art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova [[hyperlink](#)]

Partea B

Formular standard de informații pentru contractele privind pachete de servicii de călătorie în alte situații decât cele care fac obiectul părții A

Combi-nația de servicii de călătorie pusă la dispoziția dvs. este un pachet în înțelesul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, veți beneficia de toate drepturile prevăzute de legislație care se aplică pachetelor. Societatea (societățile) XY va (vor) fi pe deplin responsabilă (responsabile) pentru executarea corespunzătoare a pachetului în ansamblu.

În plus, conform legislației, societatea (societățile) XY deține (dețin) protecție pentru a vă rambursa plățile și, în cazul în care transportul este inclus în pachet, pentru a asigura repatrierea dvs. în cazul în care devine (devin) insolubilă (insolubile).

Drepturi principale în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova

- Călătorii primesc toate informațiile esențiale privind pachetul anterior încheierii contractului privind pachetul de servicii de călătorie.

- Există întotdeauna cel puțin un profesionist care răspunde pentru executarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract.

- Călătorilor li se pune la dispoziție un număr de telefon de urgență sau detaliile unui punct de contact unde pot lua legătura cu organizatorul sau cu intermediarul de pachete.
- Călătorii pot transfera pachetul unei alte persoane, în urma unei înștiințări efectuate în mod rezonabil și eventual a plății unor costuri suplimentare.
- Prețul pachetului poate fi mărit numai dacă cresc costurile specifice (de exemplu, prețurile carburanților) și dacă acest lucru este prevăzut în mod expres în contract, și în orice caz nu mai târziu de 20 de zile înainte de începerea executării pachetului. În cazul în care creșterea prețului este mai mare de 8 % din prețul pachetului, călătorul poate declara rezoluțiunea raportului contractual. În cazul în care organizatorul își rezervă dreptul de a crește prețul, călătorul are dreptul la o reducere de preț dacă apare o scădere a costurilor relevante.
- Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata unui comision de rezoluțiune și pot obține rambursarea completă a oricăror plăți în cazul în care oricare dintre elementele esențiale ale pachetului, altul decât prețul, s-a modificat în mod semnificativ. În cazul în care, înainte de începerea executării pachetului, profesionistul răspunzător de pachet anulează pachetul, călătorii au dreptul la rambursare și, după caz, la o despăgubire.
- Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata unui comision de rezoluțiune, înainte de începerea executării pachetului, în circumstanțe excepționale, de exemplu în cazul unor probleme grave de securitate la destinație care sunt susceptibile de a afecta pachetul.
- În plus, călătorii au posibilitatea de a declara rezoluțiunea raportului contractual în orice moment înainte de începerea executării pachetului, în schimbul achitării unui comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.
- În cazul în care, după începerea executării pachetului, elemente importante ale pachetului nu pot fi executate astfel cum s-a convenit, vor trebui oferite călătorului servicii alternative corespunzătoare, fără a implica plata unor costuri suplimentare. Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata de rezoluțiune, în cazul în care serviciile nu sunt executate în conformitate cu contractul și acest fapt afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul nu remediază problema.
- Călătorii au de asemenea dreptul la o reducere a prețului și/sau la plata unor despăgubiri pentru prejudiciul suferit în cazul în care serviciile de călătorie nu sunt executate sau sunt executate în mod necorespunzător.
- Organizatorul trebuie să ofere asistență în cazul în care călătorul se află în dificultate.
- În cazul în care organizatorul sau intermediarul de pachete devine insolubil, plățile vor fi rambursate. În cazul în care organizatorul sau, după caz, intermediarul de pachete devine insolubil după începerea executării pachetului, iar transportul este inclus în pachet, repatrierea călătorilor este garantată. XY a contractat protecția în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecția în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern]. Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care anumite serviciile sunt refuzate din cauza insolabilității XY.

[Site-ul internet pe care este accesibil textul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova]

Partea C

Formular standard de informații în cazul în care organizatorul transmite date unui alt profesionist în conformitate cu art. 1134 alin.(3)

Dacă încheiați un contract cu societatea AB în termen de maximum 24 de ore de la primirea confirmării de rezervare din partea societății XY, serviciul de călătorie prestat de XY și AB va constitui un pachet în înțelesul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, veți beneficia de toate drepturile prevăzute de legislație care se aplică pachetelor. Societatea XY va fi pe deplin responsabilă pentru executarea corespunzătoare a pachetului în ansamblu.

În plus, conform legislației, societatea XY deține protecție pentru a vă rambursa plățile și, în cazul în care transportul este inclus în pachet, pentru a asigura repatrierea dvs. în cazul în care devine insolubilă.

Informații suplimentare referitoare la principalele drepturi în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

Drepturi principale în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova

- Călătorii primesc toate informațiile esențiale cu privire la serviciile de călătorie înainte de încheierea contractului privind pachetul de călătorie.

- Există întotdeauna cel puțin un profesionist care răspunde pentru executarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract.

- Călătorilor li se pune la dispoziție un număr de telefon de urgență sau detaliile unui punct de contact unde pot lua legătura cu organizatorul sau cu intermediarul de pachete.

- Călătorii pot transfera pachetul unei alte persoane, în urma unei înștiințări efectuate în mod rezonabil și eventual a plății unor costuri suplimentare.

- Prețul pachetului poate fi mărit numai dacă cresc costurile specifice (de exemplu, prețurile carburanților) și dacă acest lucru este prevăzut în mod expres în contract, și în orice caz nu mai târziu de 20 de zile înainte de începerea executării pachetului. În cazul în care creșterea prețului este mai mare de 8 % din prețul pachetului, călătorul poate declara rezoluțiunea raportului contractual. În cazul în care organizatorul își rezervă dreptul de a crește prețul, călătorul are dreptul la o reducere de preț dacă apare o scădere a costurilor relevante.

- Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata unui comision de rezoluțiune și pot obține rambursarea completă a oricăror plăți în cazul în care oricare dintre elementele esențiale ale pachetului, altul decât prețul, s-a modificat în mod semnificativ. În cazul în care, înainte de începerea executării pachetului, profesionistul răspunzător de pachet anulează pachetul, călătorii au dreptul la rambursare și, după caz, la o despăgubire.

- Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata unui comision de rezoluțiune, înainte de începerea executării pachetului, în circumstanțe

excepționale, de exemplu în cazul unor probleme grave de securitate la destinație care sunt susceptibile de a afecta pachetul.

- În plus, călătorii au posibilitatea de a declara rezoluțiunea raportului contractual în orice moment înainte de începerea executării pachetului, în schimbul achitării unui comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.

- În cazul în care, după începerea executării pachetului, elemente importante ale pachetului nu pot fi executate astfel cum s-a convenit, vor trebui oferite călătorului servicii alternative corespunzătoare, fără a implica plata unor costuri suplimentare. Călătorii pot declara rezoluțiunea raportului contractual fără plata de rezoluțiune, în cazul în care serviciile nu sunt executate în conformitate cu contractul și acest fapt afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul nu remediază problema.

- Călătorii au de asemenea dreptul la reducerea prețului și/sau la plata unor despăgubiri pentru prejudiciul suferit în cazul în care serviciile de călătorie nu sunt executate sau sunt executate în mod necorespunzător.

- Organizatorul trebuie să ofere asistență în cazul în care un călător se află în dificultate.

- În cazul în care organizatorul sau intermediarul de pachete devine insolubil, plățile vor fi rambursate. În cazul în care organizatorul sau, după caz, intermediarul de pachete devine insolubil după începerea executării pachetului, iar transportul este inclus în pachet, repatrierea călătorilor este garantată. XY a contractat protecție în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern]. Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sunt refuzate din cauza insolabilității XY.

Art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova [hyperlink]

Anexa nr. 9

Partea A

Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art. 1144⁹ alin.(1) lit. a) este un transportator care vinde un bilet dus-întors

Dacă, după alegerea și efectuarea plății pentru un serviciu de călătorie, rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dvs. prin intermediul societății noastre/XY, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, societatea noastră/XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a acestor servicii de călătorie suplimentare. În cazul unor probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii relevant.

Totuși, dacă rezervați orice servicii de călătorie suplimentare în cadrul aceleiași vizite pe site-ul de rezervare al societății noastre/site-ul de rezervare al XY, serviciile de călătorie vor deveni parte a unui serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dvs. către XY pentru servicii neprestate din cauza insolabilității XY și, după caz, pentru repatrierea dvs. Vă rugăm să

rețineți că acest lucru nu înseamnă furnizarea unei rambursări în cazul insolabilității prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolabilitate [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sunt refuzate din cauza insolabilității XY.

Notă: Această protecție în caz de insolabilitate nu acoperă contractele cu alte părți decât XY, care pot fi executate în ciuda insolabilității XY.

Art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova [hyperlink]

Partea B

Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art. 1144⁹ alin.(1) lit. a) este un profesionist altul decât un transportator care vinde un bilet dus-întors

Dacă, după alegerea și efectuarea plății pentru un serviciu de călătorie, rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dvs. prin intermediul societății noastre/XY, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, societatea noastră/XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a acestor servicii de călătorie individuale. În cazul unor probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii relevant.

Totuși, dacă rezervați orice servicii de călătorie suplimentare în cadrul aceleiași vizite pe site-ul de rezervare al societății noastre/site-ul de rezervare al XY, serviciile de călătorie vor deveni parte a unui serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dvs. către XY pentru servicii neprestate din cauza insolabilității XY. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolabilității prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolabilitate [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sunt refuzate din cauza insolabilității XY.

Notă: Această protecție în caz de insolabilitate nu acoperă contractele cu alte părți decât XY, care pot fi executate în ciuda insolabilității XY.

Art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova [hyperlink]

Partea C

Formular standard de informații în cazul serviciilor de călătorie asociate în înțelesul art. 1144⁹ alin.(1) lit. a) în cazul în care contractele sunt încheiate în prezența fizică simultană a profesionistului (altul decât un transportator care vinde un bilet dus-întors) și a călătorului

Dacă, după alegerea și efectuarea plății pentru un serviciu de călătorie, rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dvs. prin intermediul societății noastre/XY, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, societatea noastră/XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a acestor servicii de călătorie individuale. În cazul unor probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii relevant.

Totuși, dacă rezervați orice servicii de călătorie suplimentare în cadrul aceleiași vizite sau al aceluiași contact cu societatea noastră/societatea XY, serviciile de călătorie vor deveni parte a unui serviciu de călătorie asociate. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dvs. către XY pentru servicii neprestate din cauza insolvenței XY. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolvenței prestatorului de servicii relevant.

XY a contractat protecție în caz de insolvență cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecția în caz de insolvență, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sunt refuzate din cauza insolvenței XY.

Notă: Această protecție în caz de insolvență nu acoperă contractele cu alte părți decât XY, care pot fi executate în ciuda insolvenței XY.

[Site-ul internet pe care este accesibil art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova.]

Partea D

Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art. 1144⁹ alin.(1) lit. b) este un transportator care vinde un bilet dus-întors

Dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dvs. prin intermediul acestui link/acestor linkuri, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, societatea noastră/societatea XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a serviciilor de călătorie suplimentare respective. În caz de probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii competent.

Totuși, dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare prin intermediul acestui link/acestor linkuri în termen de maximum 24 de ore de la primirea confirmării rezervării de către societatea noastră/societatea XY, serviciile de călătorie respective vor deveni parte dintr-un serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dvs. către XY pentru servicii neprestate din cauza insolvenței XY și, după caz, pentru repatrierea dvs. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolvenței prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolvabilității [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolvabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecția în caz de insolvabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sunt refuzate din cauza insolvabilității XY.

Notă: Această protecție în caz de insolvabilitate nu acoperă contractele cu alte părți decât XY, care pot fi executate în ciuda insolvabilității XY.

Art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova [hyperlink]

Partea E

Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art. 1144⁹ alin.(1) lit. b) este un profesionist altul decât un transportator care vinde un bilet dus-întors

Dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dvs. prin intermediul acestui link/acestor linkuri, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art. 1131–1145 ale Codului civil al Republicii Moldova.

Prin urmare, societatea noastră/societatea XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a respectivelor serviciilor de călătorie suplimentare. În caz de probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii competent.

Totuși, dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare prin intermediul acestui link/acestor linkuri în termen de maximum 24 de ore de la primirea confirmării rezervării de către societatea noastră/societatea XY, serviciile de călătorie respective vor deveni parte dintr-un serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dvs. către XY pentru servicii neprestate din cauza insolvabilității XY. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolvabilității prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolvabilitate [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolvabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecția în caz de insolvabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (datele de contact, inclusiv numele, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sunt refuzate din cauza insolvabilității XY.

Notă: Această protecție în caz de insolvabilitate nu acoperă contractele cu alte părți decât XY, care pot fi executate în ciuda insolvabilității XY.

Art. 1131–1145 ale Codul civil al Republicii Moldova [hyperlink]”.

Art. III. Articolul 220 din **Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003** (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatele (5) și (6) cu următorul conținut:

„(5) În cazul în care persoana care a înaintat acțiunea civilă a fost recunoscută în calitate de parte civilă, însă ulterior, prin ordonanță s-a dispus încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire, din data când această ordonanță devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile.

(6) În cazul în care instanța de judecată a admis în principiu acțiunea civilă sau a lăsat-o fără soluționare, din data când această sentință devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile.”

Art. IV. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130–134, art.415), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 39, alineatul (4) se abrogă.

2. Articolul 40 alineatul (1), după cuvintele „fixate de pământ,” se completează cu cuvintele „acțiunile posesorii privitoare la aceste bunuri,”.

3. Se completează cu articolul 41, cu următorul cuprins:

„Articolul 41. Competența în materie de moștenire

(1) În instanța de la locul deschiderii moștenirii, se înaintează următoarele acțiuni:

a) privind dreptul la moștenire, privind mărimea cotei succesoriale, precum și privind acceptarea sau renunțarea la moștenire;

b) privind constatarea nedemnității;

c) moștenitorului față de posesorul masei succesoriale (petiția de ereditate);

d) privind nevalabilitatea dispozițiilor testamentare;

e) de partaj judiciar și privind planul de partaj, contractul de partaj sau a contractul de amânare a partajului;

f) întemeiate pe dreptul rezultat dintr-un legat sau o sarcină testamentară;

g) privind tragerea la răspundere a custodelui ori administratorului masei succesoriale sau a executorul testamentar, ori încetarea atribuțiilor acestora;

h) de intentare a procesului de insolvență al masei succesoriale.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică cu prioritate față de dispozițiile art. 40 alin.(1).

(3) Acțiunile creditorilor defunctului și altor creditori ai masei succesoriale se înaintează în instanța de la locul deschiderii moștenirii. Această regulă nu exclude competența altor instanțe, la alegerea reclamantului conform art. 39 și nu înlătură competența excepțională conform art. 40.

(4) În cazul în care locul deschiderii moștenirii este în afara teritoriului Republicii Moldova, dar, conform legii, instanțele judecătorești naționale au competență jurisdicțională asupra pricinii, acțiunea în materiile prevăzute de alin.(1) și (3) se

înaintează în instanța de la locul unde se află majoritatea bunurilor situate pe teritoriul Republicii Moldova sau, în lipsa acestora, în instanța competentă conform art. 38.”.

4. La articolul 87 alineatul (1):

1) litera b) cuvântul „revindicate” se substituie cu cuvântul „cerute”, iar cuvintele „de revendicare” se substituie cu cuvântul „transmiterea”;

2) litera i) și j) se abrogă;

3) se completează cu literele j¹⁾ și j²⁾ cu următorul conținut:

„j¹⁾ în mărime de 20% din valoarea bunului – în acțiunile posesorii;

j²⁾ din valoarea dreptului real sau de creanță – acțiunea în efectuarea înregistrării, acțiunea în justificare și acțiunea în rectificare a registrului de publicitate prevăzut de lege;”.

5. La articolul 111:

1) alineatul (3) se modifică și are următorul conținut:

„(3) Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.”

2) se completează cu alineatul (4) cu următorul conținut:

„(4) Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.”.

6. La articolul 112:

1) alineatul (1) se modifică și are următorul conținut:

„(1) Termenul stabilit în săptămâni, luni sau o perioadă care cuprinde mai multe luni (ani, semestre, trimestre) expiră, în cazul prevăzut de dispozițiile art. 111 alin. (3), în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a survenit evenimentul sau momentul în timp respectiv, iar în cazul prevăzut de dispozițiile art. 111 alin.(4), el expiră în acea zi a ultimei săptămâni sau ultimei luni care precede ziua în care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a început să curgă termenul.”;

2) se completează cu alineatul (1¹⁾ cu următorul conținut:

„(1¹⁾ Dacă ultima lună nu are ziua respectivă determinată conform dispozițiilor alin.(1), termenul expiră în ultima zi a lunii.”.

7. La articolul 175:

1) alineatul (1) se completează cu litera a¹⁾ cu următorul conținut:

„a¹⁾ să noteze acțiunea în registrele de publicitate prevăzute de lege în raport cu drepturile pîrîtului;”;

2) se completează cu alineatul (4) cu următorul conținut:

„(4) Sechestrul sau interdicția aplicată în privința unui drept înregistrat într-un registru de publicitate prevăzut de lege nu împiedică titularul dreptului să încheie acte juridice de dispoziție cu privire la drept cu condiția că actul juridic stipulează expres că

este încheiat sub condiția suspensivă a ridicării sechestrului sau interdicției. În acest caz, dreptul dobânditorului doar se înregistrează provizoriu.”.

8. Se completează cu articolul 175¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 175¹**. Notarea acțiunii în registrul de publicitate prevăzut de lege

(1) În cazurile prevăzute de art. 283²⁷ din Codul civil și alte cazuri prevăzute de lege acțiunea este notată în registrul de publicitate prevăzut de lege la cererea reclamantului fără intervenția instanței de judecată.

(2) Reclamantul poate cere instanței de judecată să dispună notarea acțiunii pentru alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile alin.(1).

(3) Dacă legea nu prevede altfel, notarea acțiunii efectuată în raport cu un drept înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege nu împiedică efectuarea înregistrărilor, înregistrărilor provizorii sau altor notări în folosul terților fără consimțământul solicitantului sau beneficiarului notării.

(4) Instanța de judecată va dispune notarea acțiunii și nu sechestrul sau interdicția dreptului înregistrat într-un registru de publicitate prevăzut de lege dacă notarea acțiunii constituie o măsură de asigurare suficientă pentru a proteja interesele legitime ale reclamantului.

(5) Dispozițiile art. 176 privind ordinea aplicării sechestrului se aplică în mod corespunzător ordinii dispunerii notării acțiunii de către instanța de judecată.”.

9. La articolul 262 alineatul (1) litera a) se modifică și are următorul conținut:

„a) pînă la determinarea succesorului în drepturi a persoanei juridice ieșite din proces sau pînă la determinarea moștenitorului sau desemnarea persoanei împuternicite să acționeze din numele masei succesoriale (executorul testamentar care are împuterniciri de administrare, custodele sau administratorul masei succesoriale desemnat de notarul public sau a administratorul insolvabilității masei succesoriale) – în cazurile prevăzute la art.260 lit. a). Moștenitorul nu este obligat să continue procesul pînă la acceptarea moștenirii sau pînă la expirarea termenului de renunțare la moștenire.”.

10. Titlul II se completează cu compartimentul B² cu următorul cuprins:

„B². PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII

Capitolul XXII²

PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII

Articolul 278³. Domeniul de aplicare al capitolului

(1) În procedura privind acțiunile posesorii se judecă acțiunile prin care se apără posesia întemeiate pe dispozițiile art. 308-311 ale Codului civil (acțiunile posesorii).

(2) Acțiunile posesorii se judecă în instanță conform regulilor generale de examinare a acțiunilor civile, cu excepțiile stabilite de dispozițiile prezentului capitol.

Articolul 278⁴. Examinarea acțiunii și căile de atac

(1) Acțiunile posesorii se judecă de urgență și cu precădere.

(2) Sunt inadmisibile acțiunea reconvențională și orice alte cereri, inclusiv măsuri asigurătorii, prin care se solicită protecția unui drept în legătură cu bunul în litigiu.

(3) Hotărîrea dată asupra acțiunii posesorii este supusă numai recursului.

Articolul 278⁵. Autoritatea lucrului judecat

(1) Hotărîrea judecătorească prin care s-a soluționat o acțiune posesorie are autoritate de lucru judecat într-o acțiune posesorie ulterioară între aceleași părți și întemeiată pe aceleași fapte. Ea nu are însă o astfel de autoritate într-o acțiune ulterioară privitoare la fondul dreptului.

(2) Hotărîrea judecătorească prin care s-a soluționat o acțiune privitoare la fondul dreptului are autoritate de lucru judecat într-o acțiune posesorie ulterioară în legătură cu același bun între aceleași părți.

(3) Pîrîtul în procesul privind acțiunea posesorie nu poate introduce o acțiune privind fondul dreptului pînă cînd hotărîrea judecătorească prin care se admite acțiunea posesorie nu rămîne definitivă și nu este executată.

(4) Cu toate acestea, pîrîtul poate introduce o acțiune privitoare la fondul dreptului înainte de momentul prevăzut de dispozițiile alin.(3) dacă demonstrează că el nu a putut executa hotărîrea judecătorească prin care se admite acțiunea posesorie din culpa reclamantului în acțiunea posesorie.”.

11. La articolul 279 alineatul (1) litera i) se modifică și are următorul conținut:
„i) uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate;”.

12. Capitolul XXXII se modifică și are următorul conținut:

„Capitolul XXXII

UZUCAPIUNEA DREPTULUI CONTRAR CUPRINSULUI REGISTRULUI DE PUBLICITATE

Articolul 327. Domeniul de aplicare și competența

(1) Dispozițiile prezentului capitol sunt aplicabile cererilor de constatare a uzucapiunii în temeiul dispozițiilor art. 330³ din Codul civil și efectuării înregistrării corespunzătoare în registrul de publicitate prevăzut de lege.

(2) Cererea de uzucapiune se depune la instanța judecătorească de la locul de aflare a bunului imobil, iar în cazul altor bunuri – la sediul sau oficiul teritorial respectiv al autorității competente să efectueze înregistrări și radieri în registrul de publicitate corespunzător prevăzut de lege.

Articolul 328. Cuprinsul cererii

(1) Petiționarul va arăta în cererea data de la care posedă bunul sub nume de proprietar, temeiul uzucapiunii, faptul dacă bunul posedat este sau nu înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, precum și numele ori denumirea vechiului proprietar sau a succesorului acestuia, dacă îl cunoaște.

(3) La cerere se vor anexa:

a) un certificat de deces care atestă că titularul dreptului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege este decedat sau, după caz, un certificat (confirmare, extras etc.) emis de autoritatea competentă, care atestă faptul că persoana juridică titulară a dreptului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege și-a încetat existența;

b) un certificat eliberat de autoritatea abilitată, din care să rezulte faptul dacă moștenirea titularului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege a fost sau nu deschisă, iar în caz afirmativ, care sunt moștenitorii;

c) în cazul imobilelor, un certificat eliberat de primăria în a cărei rază teritorială este situat imobilul, din care să rezulte că acesta nu face parte din domeniul public al statului sau al unității administrativ-teritoriale;

d) certificatul privind absența datoriilor la bugetul public național al petiționarului;

e) înscrisul constatator al actului juridic pe care solicitantul și-a întemeiat posesia, atunci când este cazul;

f) în cazul imobilelor, documentația tehnică cadastrală a imobilului, realizată, pe cheltuiala celui interesat, de o persoană fizică sau juridică autorizată, potrivit legii;

g) extrasul din registrul de publicitate prevăzut de lege pentru informare, cu arătarea titularului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege ori a înregistrării declarației de renunțare la proprietate, precum și a faptului dacă bunul este sau nu grevat de sarcini, eliberat de autoritatea competentă care deține registrul respectiv; în cazul în care imobilul nu este înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege în folosul altei persoane și nici grevat de sarcini, un certificat emis de oficiul cadastral teritorial, care atestă acest fapt, inclusiv faptul că nu a fost alocat un număr cadastral pentru înregistrarea imobilului;

h) lista cuprinzând numele, prenumele și domiciliul a cel puțin 2 martori.

Articolul 329. Examinarea cererii și căile de atac

(1) După depunerea cererii, instanța dispune, prin încheiere, citarea titularului dreptului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege sau a succesorilor acestuia, dacă sunt cunoscuți, precum și emiterea unei somații și, după caz, afișarea acesteia la imobilul vizat, la sediul instanței, al sediul autorității competente prevăzute la art. 327 alin.(2), precum și publicarea ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în alt ziar de largă răspândire în Republica Moldova.

(2) Afișele și publicația vor cuprinde:

a) denumirea instanței care a emis somația, numărul și data încheierii prin care s-a dispus emiterea;

b) numele, prenumele sau denumirea posesorului și domiciliul sau, după caz, sediul acestuia;

c) precizarea că acesta invocă dobândirea proprietății sau a unui alt drept real prin uzucapiune;

d) indicarea precisă a bunului. În cazul imobilelor, indicarea precisă a imobilului, cu adresa poștală și, dacă este cazul, cu număr cadastral sau topografic, iar în lipsa acestora, cu precizarea vecinătăților;

e) somația către toți cei interesați să facă opoziție, cu precizarea că, în caz contrar, în termen de 6 luni de la emiterea celei din urmă publicații se va trece la judecarea cererii.

(3) Cheltuielile necesare efectuării formalităților de afișare și publicare sunt în sarcina petiționarului.

(4) Îndeplinirea acestor formalități va fi constatată într-un proces-verbal, întocmit de grefier, ce se va depune la dosarul cauzei.

(5) Dacă nu s-au făcut opoziții în termenul prevăzut de dispozițiile alin. (2) lit. e) sau dacă persoana înregistrată în registrul de publicitate prevăzut de lege este decedată ori și-a încetat existența juridică sau a renunțat la proprietate, instanța se va pronunța prin hotărâre, după ascultarea petiționarului și a martorilor și verificarea îndeplinirii condițiilor cerute de lege pentru dobândirea dreptului reclamat în temeiul uzucapiunii.

(6) Dacă s-au formulat opoziții la cererea de uzucapiune, acestea vor fi comunicate petiționarului, pentru a formula referință potrivit dispozițiilor de drept comun. După primirea referinței se va fixa termen pentru soluționarea cererii de uzucapiune, cu citarea petiționarului și a oponentilor, cărora li se va comunica și câte o copie de pe cererea de uzucapiune și referința depusă de petiționar.

(7) În toate cazurile, instanța va cerceta dacă sunt îndeplinite cerințele prevăzute de Codul civil pentru dobândirea dreptului reclamat în temeiul uzucapiunii în temeiul dispozițiilor art. 330³ din Codul civil.

(8) Hotărârea judecătorească este supusă numai recursului.

Articolul 330. Înregistrarea în registrul de publicitate prevăzut de lege a dreptului uzucapat

(1) Petiționarul va putea cere înregistrarea provizorie a dreptului ce a uzucapat, în temeiul hotărârii judecătorești prin care s-a admis cererea de uzucapiune, înainte de rămânerea definitivă a acesteia. Justificarea înregistrării provizorii se va face pe baza hotărârii judecătorești rămase definitivă.

(2) În toate cazurile, registratorul de registrul de publicitate prevăzut de lege nu va putea dispune înregistrarea dreptului, în temeiul uzucapiunii, dacă acesta a fost înregistrat sau înregistrat provizoriu în folosul unei alte persoane, chiar după împlinirea termenului de uzucapiune; în cazul în care s-a făcut numai o notare, se va putea dispune înregistrarea dreptului, fără ca înregistrarea să fie opozabilă celui care a cerut notarea.

(3) Petiționarul este considerat proprietar de la data înregistrării, în condițiile legii, în registrul de publicitate prevăzut de lege a dreptului de proprietate dobândit în temeiul uzucapiunii conform dispozițiilor art. 330³ din Codul civil.”.

13. La articolul 461, alineatul (1) lit. h) se abrogă.

14. Se completează cu articolele 462¹-462⁷, cu următorul conținut:

„Articolul 462¹. Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în materie de moștenire

Instanțele judecătorești naționale sunt competente în procesele cu privire la moștenire dacă locul deschiderii moștenirii, conform Codului civil al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova, se află pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 462². Competența contractuală în procesele cu privire la moștenire

(1) În cazul în care cel care a lăsat moștenirea a ales în mod valabil legea Republicii Moldova pentru a governa moștenirea sa, părțile la proces pot conveni ca instanțele judecătorești naționale să aibă competență exclusivă de a se pronunța cu privire la orice chestiune referitoare la moștenire dacă aceasta nu afectează drepturile terților care obțin drepturi din respectiva moștenire.

(2) Un astfel de acord de prorogare convențională trebuie redactat în scris, datat și semnat de părțile interesate. Orice comunicare sub formă electronică care permite consemnarea acordului, este considerată echivalentă formei scrise.

Articolul 462³. Declinarea competenței în cazul în care s-a optat pentru o lege în materie de moștenire

În cazul în care cel care a lăsat moștenirea, alege legea unui stat străin pentru a governa moștenirea sa, instanța judecătorească națională sesizată în temeiul art. 462¹:

a) poate, la solicitarea unei părți la proces, să își decline competența în cazul în care consideră că instanțele judecătorești din statul pentru a cărui lege s-a optat sunt mai competente să hotărască cu privire la moștenire, având în vedere natura acesteia, precum reședința obișnuită a părților și locul unde sunt situate bunurile; sau

b) este obligată să își decline competența în cazul în care părțile au convenit, în conformitate cu art. 462², să confere competența instanțelor judecătorești din statul străin pentru a cărui lege s-a optat.

Articolul 462⁴. Competența în cazul în care s-a optat pentru o lege în materie de moștenire

Instanțele judecătorești naționale, pentru a cărei lege a optat cel care a lăsat moștenirea, sunt competente să hotărască cu privire la moștenire în cazul în care:

a) o instanță judecătorească dintr-un stat străin sesizată anterior și-a declinat competența cu privire la aceeași cauză în temeiul împrejurărilor prevăzute la art. 462³;

b) părțile la proces au convenit, în conformitate cu art. 462², să ofere competența instanțelor judecătorești naționale; sau

c) părțile la proces au recunoscut în mod expres competența instanței judecătorești naționale.

Articolul 462⁵. Competența întemeiată pe înfățișare în materie de moștenire

(1) În cazul în care, în cursul desfășurării procesului în fața instanței judecătorești naționale care își exercită competența în temeiul art. 462⁴, rezultă că nu toate părțile au fost și părți la acordul de alegere a forului, instanța continuă să își exercite competența dacă aceste părți se înfățișează fără a contesta competența instanței.

(2) În cazul în care părțile care nu au fost părți la acordul de alegere a forului, contestă competența instanței judecătorești menționate la alin. (1), instanța își declină competența.

În această situație, competența de a hotărî cu privire la succesiune revine instanțelor judecătorești competente în temeiul art. 462¹ sau al art. 462⁶.

Articolul 462⁶. Competența subsidiară în materie de moștenire

(1) În cazul în care reședința obișnuită a celui care a lăsat moștenirea în momentul decesului nu este situată în Republica Moldova, instanțele judecătorești naționale sunt competente să se pronunțe asupra moștenirii, dacă în Republica Moldova sunt situate bunuri care fac parte din masa succesorală, în măsura în care:

a) cel care a lăsat moștenirea avea cetățenia Republicii Moldova la data decesului;
b) dacă nu este îndeplinită condiția prevăzută la lit. a), cel care a lăsat moștenirea își avea anterior reședința obișnuită în Republica Moldova, cu condiția ca, în momentul sesizării instanței, să nu fi trecut mai mult de 5 ani de la schimbarea reședinței obișnuite.

(2) În cazul în care nu sunt întrunite condițiile prevăzute la alin.(1), instanțele judecătorești naționale sunt competente să se pronunțe asupra bunurilor care fac parte din masa succesorală și sunt situate pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 462⁷. Limitarea procedurilor în materie de moștenire

(1) În cazul în care masa succesorală conține bunuri situate într-un stat străin, la cererea uneia dintre părți la proces, instanța judecătorească națională sesizată să hotărască cu privire la moștenire, poate decide să nu se pronunțe cu privire la unul sau mai multe dintre bunuri, dacă s-a demonstrat că hotărîrea sa cu privire la acele bunuri nu va fi recunoscută și, după caz, declarată executorie în acel stat străin.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu afectează dreptul părților de a delimita obiectul litigiului pornit în fața instanțelor judecătorești naționale.”.

Art. V. Legea nr. 131-XVI din 7 iunie 2007 privind siguranța traficului rutier (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 103–106, art. 443), cu modificările ulterioare, se completează cu art. 31¹-31³ cu următorul cuprins:

„Articolul 31¹. Registrul de stat al transporturilor

(1) Registrul de stat al transporturilor descrie vehiculele supuse înmatriculării și arată drepturile reale ce au ca obiect aceste bunuri.

(2) În cazurile prevăzute de lege în registrul de stat al transporturilor pot fi notate drepturi, fapte sau raporturi juridice dacă au legătură cu vehiculele cuprinse în acel registru.

(3) Procedura de înregistrare, înregistrare provizorie, notare sau radiere în registrul de stat al transporturilor și alte aspecte legate de funcționarea sa se reglementează prin hotărîre de Guvern.

Articolul 31². Înregistrările în registrul de stat al transporturilor

(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra vehiculelor înmatriculate în registrul de stat al transporturilor se constituie, se transmit, se grevează cu alte drepturi reale numai prin înregistrare în registrul de stat al transporturilor, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii. Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra vehiculelor înmatriculate în registrul de stat al transporturilor se sting numai prin radierea lor din registrul prevăzut de lege, cu consimțămîntul titularului, dat forma prevăzută de lege

(2) Dispozițiile alin.(1):

a) nu împiedică recunoașterea dreptului de proprietate asupra vehiculelor dobîndite în mod legal în afara Republicii Moldova înainte de înmatricularea în registrul de stat al transporturilor;

b) nu se aplică grevărilor cu acele drepturi reale care, conform legii, se supun înregistrării în registrul garanțiilor reale mobiliare.

Articolul 31³. Drepturile, actele sau faptele supuse notării

(1) În afara altor cazuri prevăzute de lege, sunt supuse notării în registrul de stat al transporturilor:

- a) reutilizarea care a condus la modificarea datelor de evidență a vehiculului;
- b) prezența la vehicul a unui număr de identificare nimicit intenționat, falsificat sau contrafăcut;
- c) aflarea vehiculului în căutare națională și internațională.

(2) Faptele prevăzute la alin.(1) lit. b) și c) nu împiedică înmatricularea vehiculului în registrul de stat al transporturilor și nici efectuarea înregistrărilor în folosul dobânditorilor de drepturi dacă nu sunt notate interdicții conform legii.

Art. VI. Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135-XVI din 14 iunie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 127–130, art. 548), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolele 7 și 8 se modifică și au următorul conținut:

„Articolul 7. Sucursalele societății

(1) Societatea este în drept să înființeze sucursale în Republica Moldova în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative, iar în străinătate – și în conformitate cu legislația statului străin, dacă tratatul internațional la care Republica Moldova este parte nu prevede altfel.

(3) Sucursala se dotează cu bunuri din patrimoniul societății care le-a înființat.

(4) Sucursalele nu sînt persoane juridice și acționează în numele societății, în baza regulamentelor aprobate de societate. De activitatea sucursalei răspunde societatea care le-a înființat.

(6) Administratorul sucursalei își exercită atribuțiile în temeiul regulamentului sucursalei, aprobat de societate, și al mandatului eliberat de societate.

Articolul 8. Grupul

(1) În sensul prezentei legi, persoanele afiliate societății, asociatului, administratorului sau unui alt subiect prevăzut de prezenta lege sunt determinate de Codul civil.

(2) Societatea poate face parte dintr-un grup de persoane juridice în modul determinat de Codul civil.”

2. Articolul 9 alineatul (3) prima propoziție se completează cu cuvintele „cu excepția cazurilor prevăzute de lege”.

3. Articolul 10:

a) alineatul (1) lit. f), cuvintelor „filialelor și ale reprezentanțelor” se substituie cu cuvintele „sucursalelor”.

b) la alineatul (4), cuvîntul „Orice” se substituie cu cuvintele „În condițiile legii orice”.

4. Articolul 13, alineatul (1) lit. e) și f), cuvântul „asociaților” se substituie în ambele cazuri cu cuvântul „fondatorilor”, iar la lit. k) cuvintele „filialele și reprezentanțele” se substituie cu cuvintele „sucursalele”.

5. La articolul 16 alineatul (5), cuvintele „filialele și/sau reprezentanțe” se substituie cu cuvintele „sucursale”.

6. Articolul 18 alineatul (2) se abrogă.

7. Articolul 19 alineatul (3) se abrogă.

8. Articolul 22 alineatul (2) ultima propoziție se exclude.

9. Articolul 24, alineatul (1), cuvântul „indivizibilă” se substituie cu cuvântul „divizibilă”.

10. Articolul 25:

a) alineatul (1) se modifică și are următorul conținut: „(1) Partea socială sau o fracțiune a părții sociale poate fi înstrăinată liber persoanei afiliate asociatului, celorlalți asociați și societății, dacă actul de constituire nu prevede altfel.”;

b) la alineatul (3) și (4), cuvintele „înstrăinării”, „înstrăinarea” și „înstrăineze” se substituie cu cuvintele „vînzării”, respectiv, „vînzarea” și „vîndă”.

c) alineatul (7) cuvântul „procurat” se substituie cu cuvântul „cumpărat”, iar cuvântul „înstrăinată” se substituie cu cuvântul „vîndută”;

d) alineatul (8) se modifică și are următorul conținut: „(8) În cazul vînzării părții sociale sau a unei fracțiuni din aceasta cu încălcarea dreptului de preemțiune, fiecare asociat poate, în decursul unui termen de prescripție de 3 luni de la data înregistrării cumpărătorului în calitate de titular al părții sociale vîndute, să ceară pe cale judiciară ca drepturile și obligațiile cumpărătorului să treacă la el.”;

e) alineatul (9) se completează cu o nouă propoziție cu următorul conținut: „Această regulă nu se aplică testamentului.”;

f) se completează cu alineatul (11) cu următorul conținut: „(11) Asociatul poate renunța la dreptul de preemțiune în raport cu o anumită vînzare de către un alt asociat, fie în cadrul adunării generale a asociaților ori prin declarație scrisă.”.

11. Articolul 27 alineatul (2), după cuvintele „puse în gaj” se completează cu cuvintele „, inclusiv a achiziționării ei de către creditorul gajist,”.

12. Se completează cu articolul 27¹ cu următorul conținut:

„Articolul 27¹. Partea socială a soților în societatea cu răspundere limitată

(1) Asupra părții sociale a soților în societatea cu răspundere limitată dobîndite în timpul căsătoriei se aplică regimul juridic al proprietății comune în devălmășie dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.

(2) Soțul asociatului nu poate cere divizarea părții sociale și nici primirea sa în societate dacă actul de constituire nu prevede altfel.”.

13. Articolul 28 alineatul (1) se modifică și are următorul conținut: „(1) Dacă partea socială este deținută în comun de către mai multe persoane, acestea pot să-și exercite drepturile cu privire la partea socială numai în mod unanim.”.

14. Articolul 29 alineatul (1) cuvintele „numai în temeiul titlului executoriu” se exclud.

15. Articolul 30 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 30.** Înregistrarea dobândirii părții sociale

(1) Partea socială se consideră de drept a dobânditorului de la data înregistrării în Registrul de stat al persoanelor juridice a modificărilor operate în informația privind asociații acelei societăți dacă legea nu prevede altfel.

(2) Pentru înregistrarea în Registrul de stat al persoanelor juridice a modificărilor operate în informația privind asociații acelei societăți și părțile lor sociale, dobânditorul va prezenta la Camera Înregistrării de Stat actul juridic de înstrăinare autentificat notarial sau, după caz, alt act de proprietate prevăzut de lege.

(3) Schimbarea componenței asociațiilor și/sau mărimii părților sociale care le revin nu se reflectă în actul de constituire și nu atrage modificarea acestuia.”.

16. Articolul 44 se completează cu alineatul (4) cu următorul conținut:

„(4) Prin actul de constituire sau regulamentele societății se poate reglementa modul și volumul dezvăluirii informației către asociați, ținând cont de nevoia de transparență a activității față de asociat, precum și de nevoia de a proteja informația confidențială, secretul comercial, datele cu caracter personal și alte interese legitime.”.

17. Articolul 47, alineatul (1), după cuvintele „vărsat aportul subscris” se completează cu cuvintele „după expirarea unui termen suplimentar de 1 lună care i-a fost stabilit prin notificare pentru vărsarea aportului”.

18. Articolul 49:

a) alineatul (1) litera m) cuvintele „în prealabil a” se exclud;

b) alineatul (2) se completează cu litera f¹) cu următorul conținut: „f¹) aprobarea încheierii actelor juridice și altor operațiuni dintre administrator sau o persoană afiliată administratorului, pe de o parte, și societate, pe de altă parte;”.

19. Art. 58 alineatul (1) subpunctul 2) lit. d), cuvântul „prealabil” se exclude.

20. Articolul 61 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 61.** Atacarea hotărârilor adunării generale a asociațiilor în instanța de judecată

Hotărârile adunării generale a asociațiilor ori deciziile asociatului unic pot fi nule sau declarate nule în condițiile Codului civil.”.

21. Articolul 71 alineatul (1) lit. c) se modifică și are următorul conținut: „c) să elibereze altor persoane mandat din numele societății, dacă aceasta nu este interzis prin actul de constituire;”.

22. Articolul 73 alineatul (3) se abrogă.

23. Articolul 76 alineatele (3) – (5) se abrogă.

24. Articolul 77 alineatul (3) lit. b) se modifică și are următorul conținut: „b) persoanele afiliate administratorului;”.

Art. VII. Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 184–187, art. 711), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În întreg conținutul legii sintagma „filiale și reprezentanțe”, în toate formele gramaticale, se substituie cu cuvântul „sucursală”, în forma gramaticală corespunzătoare.

2. La articolul 12 alineatul (2), după cuvintele „specificate în” se completează cu cuvintele „Codul civil și”.

3. Articolul 19¹ se abrogă.

Art. VIII. Articolul 45 alineatul (1) din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78–84, art. 100), se modifică și are următorul conținut:

„(1) Persoana al cărui drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Ea are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură și în cazul în care, în sensul art. 30 alin. (6), se consideră că făptuitorul nu a fost supus răspunderii contravenționale.”.

Art. IX. Legea nr. 149 din 29 iunie 2012 a insolvențității (Monitorul Oficial, 2012, nr. 193-197, art. 663), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 1 alineatul (2) prima propoziție se completează în final cu cuvintele „, precum și masele succesoriale lăsate de persoanele fizice care desfășurau și care nu desfășurau activitate de întreprinzător”.

2. Articolul 36 va avea următorul cuprins:

„Articolul 36. Continuarea procesului în cazul decesului debitorului

(1) Dacă debitorul persoană fizică decedează după ce s-a depus cerere introductivă sau după intentarea procesului de insolvență, procesul va continua conform dispozițiilor aplicabile procesului de insolvență al masei succesoriale.

(2) În cazul existenței mai multor moștenitori, aceștia au drepturi egale în cadrul procesului de insolvență.”

3. La articolul 48:

alineatul (3), a doua propoziție va avea următorul cuprins:

„(4) Dacă se partajează o masă succesorală, instanța va stabili obligațiile masei succesoriale, datoriile și creanțele comoștenitorilor față de defunct, sarcinile masei succesoriale.”

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„Instanța de insolvență va face separarea sau partajarea în natură a masei debitoare prin formarea unor loturi de atribuire. Dispozițiile Codului civil al Republicii Moldova privind partajul bunului comun sau, după caz, a masei succesoriale se aplică în mod corespunzător.”

alineatul (5) se abrogă.

4. După Capitolul IX, se completează cu Capitolul IX¹, cu următorul cuprins:

„Capitolul IX¹ PARTICULARITĂȚILE INSOLVABILITĂȚII MASEI SUCCESORALE

Articolul 235¹. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei legi se aplică în mod corespunzător insolvenței masei succesoriale cu derogările prevăzute de prezentul capitol și dispozițiile Codului civil al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova în materie de insolvență a masei succesoriale.

(2) În scopul aplicării corespunzătoare a dispozițiilor prezentei legi:

a) masa credală este formată din pasivul masei succesoriale, iar masa debitoare este formată din activul masei succesoriale;

b) referințele în adresa debitorului înainte de deschiderea moștenirii se consideră referințe la cel care a lăsat moștenirea, iar cele care se referă la debitor după deschiderea moștenirii se consideră lăsate la moștenitori.

Articolul 235². Admisibilitatea intentării procesului de insolvență

(1) Cererea introductivă nu poate fi respinsă în temeiul că un moștenitor încă nu a acceptat moștenirea sau că acesta poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) În cazul în care există mai mulți moștenitori, procesul de insolvență poate fi intentat și după efectuarea partajului masei succesoriale.

(3) Procesul de insolvență nu se poate limita doar la o parte din masa succesorală.

Articolul 235³. Dreptul de a depune cerere introductivă

(1) Dreptul de a depune cererea introductivă îl au următoarele persoane:

a) oricare moștenitor;

- b) creditorul oricărui moștenitor pe cale oblică în condițiile legii;
 - c) administratorul masei succesoriale sau custodele, executorul testamentar care are dreptul de a administra masa succesorală;
 - d) oricare creditor al masei succesoriale.
- (2) Dacă nu toți moștenitorii au depus cererea introductivă, procesul de insolabilitate al masei succesoriale se intentează doar dacă temeiul intentării este demonstrat în fața instanței. Instanța de insolabilitate va audia ceilalți moștenitori.
- (3) În cazul în care administrarea masei succesoriale revine executorului testamentar, instanța de insolabilitate îl va audia doar la cererea moștenitorului, iar moștenitorul la rîndul său va fi audiat doar la cererea executorului testamentar.
- (4) Planul procedurii de restructurare poate fi propus doar de către toți moștenitorii.

Articolul 235⁴. Termenul de depunere a cererii introductive

Cererea introductivă a creditorului masei succesoriale nu poate fi depusă dacă au expirat 2 ani din momentul acceptării moștenirii de către cel puțin un moștenitor.

Articolul 235⁵. Temeiurile intentării procesului de insolabilitate

- (1) Drept temei de intentare a procesului de insolabilitate, constituie incapacitatea de plată a masei succesoriale sau supraîndatorarea acesteia.
- (2) Dacă cererea introductivă este depusă de către moștenitor, administratorul masei succesoriale, custode sau executorul testamentar, constituie temei de intentare a procesului de insolabilitate, pericolul intrării masei succesoriale în incapacitate de plată cînd, în mod previzibil, nu se vor putea executa obligațiile pecuniare devenite scadente.

Articolul 235⁶. Procedura de executare după data deschiderii moștenirii

Procedura de executare silită, inițiată față de masa succesorală după data deschiderii moștenirii nu acordă creditorului, care a inițiat-o, dreptul de satisfacere separată a creanței.

Articolul 235⁷. Recuperarea prestațiilor pentru satisfacerea legatelor și sarcinilor testamentare

Înainte de intentarea procesului de insolabilitate pentru satisfacerea legatelor și sarcinilor testamentare, prestațiile executate din contul masei succesoriale, pot fi contestate în aceleași condiții ca și transferurile cu titlu gratuit efectuate din contul masei succesoriale.

Articolul 235⁸. Cheltuielile suportate de moștenitor

Moștenitorul nu poate refuza satisfacerea obligațiilor care îi revin, invocînd cheltuieli care trebuie să-i fie rambursate din contul masei succesoriale conform art. 1575⁹ și 1575¹⁰ din Codul civil al Republicii Moldova.

Articolul 235⁹. Obligațiile masei succesoriale

- (1) Pe lîngă obligațiile prevăzute de dispozițiile art. 52, următoarele obligații se consideră obligații ale masei succesoriale se consideră:
- a) cheltuielile care trebuie să fie rambursate moștenitorului din contul masei succesoriale conform art. 1575⁹ și 1575¹⁰ din Codul civil al Republicii Moldova;

b) cheltuielile de îngrijire și de înmormântare conform art. 1572¹¹⁸ din Codul civil al Republicii Moldova;

c) cheltuielile care revin masei succesoriale suportate pentru procesul de declarare a decesului celui care a lăsat moștenirea;

d) cheltuielile suportate pentru deschiderea testamentului, pentru administrarea masei succesoriale, custodia acesteia, pentru procedura de somare publică a creditorilor în vederea înaintării pretențiilor și pentru întocmirea inventarului;

e) obligațiile care rezultă din actele juridice încheiate de către custodele masei succesoriale sau executorul testamentar;

f) remunerația și cheltuielile datorate administratorului masei succesoriale, custodelui, executorului testamentar sau moștenitorului care înainte de a renunța la moștenire a gestionat-o, doar în măsura în care remunerația și cheltuielile erau necesare.

(2) În caz de insuficiență de bunuri, obligațiile prevăzute la dispozițiile alin.(1) se satisfac după satisfacerea cheltuielilor masei debitoare, dar înainte de satisfacerea creanțelor chirografare conform art. 43.

Articolul 235¹⁰. Creditorii masei succesoriale

(1) În cadrul procesului de insolabilitate a masei succesoriale doar creditorii masei succesoriale își pot înainta creanțele.

(2) Creditorii moștenitorilor, care nu sunt creditori ai masei succesoriale, nu pot înainta creanțe.

Articolul 235¹¹. Creanțele moștenitorului

(1) Moștenitorul își poate înainta creanțele sale față de defunct.

(2) Dacă moștenitorul a executat o obligație a masei succesoriale și dacă nu se consideră că executarea s-a făcut din contul masei succesoriale în sensul art. 1575¹⁰ din Codului civil al Republicii Moldova, moștenitorul poate înainta creanța care aparține acelui creditorului cu excepția cazului în care moștenitorul poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale.

(3) Dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată față de un creditor separat, moștenitorul poate înainta creanța care aparține acelui creditor atâta timp cât acesta din urmă nu își înaintează creanța proprie.

Articolul 235¹². Obligațiile cu rang inferior

(1) Creanțele care rezultă din legate și sarcinile testamentare se satisfac după satisfacerea creanțelor chirografare prevăzute la art. 43 alin.(2) pct. 6).

(2) Dacă testatorul a dispus prin dispoziție testamentară ca un legat sau o sarcină testamentară să fie îndeplinită înainte de un alt legat sau o altă sarcină testamentară, atunci primele vor fi satisfăcute cu prioritate.

(3) Creanța care aparține creditorului, care în temeiul art. 1575⁴ din Codul civil al Republicii Moldova, a fost exclus din cadrul procedurii somării publice, sau care, în temeiul art. 1575⁵ din Codul civil al Republicii Moldova, se asimilează creditorului exclus, va fi satisfăcută doar după satisfacerea creanțelor chirografare prevăzute la dispozițiile art. 43 alin.(2) pct. 6), precum și a celor prevăzute la alin.(1) al prezentului articol. În alte aspecte, aceste restricții nu afectează rangul de prioritate al creanțelor.

Articolul 235¹³. Bunurile restituite

(1) Bunurile restituite masei succesoriale ca urmare a contestării unui act juridic sau prestații a moștenitorului efectuate față de el nu pot fi folosite pentru satisfacerea creanțelor prevăzute la art. 235¹² alin.(1).

(2) Bunurile restituite masei succesoriale de către moștenitor conform art. 1575⁹-1575¹¹ din Codul civil al Republicii Moldova pot fi folosite pentru a satisface creanțele care aparțin creditorului exclus, în temeiul art. 1575⁴, din cadrul procedurii somării publice, sau care, în temeiul art. 1575⁵, se asimilează creditorului exclus, în măsura în care moștenitorul este ținut să restituie bunurile respective conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

Articolul 235¹⁴. Moștenirea subsecventă

Dispozițiile art. 235⁸, 235⁹ alin. (1) lit. a) și 235¹¹ alin. (2) și (3) de asemenea se aplică moștenitorului prealabil după ce a survenit moștenirea subsecventă.

Articolul 235¹⁵. Planul procedurii de restructurare

Suplimentar la celelalte elemente prevăzute de lege, planul procedurii de restructurare va stabili dacă, conform Codului civil al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova al Republicii Moldova, moștenitorul poartă sau nu poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale guvernate de plan.

Articolul 235¹⁶. Vânzarea cotei succesoriale

(1) Dacă moștenitorul și-a vândut cota succesorală, el va fi substituit de către cumpărător în procesul de insolvență.

(2) Moștenitorul poate depune o cerere introductivă în condițiile în care o poate face un creditor al masei succesoriale în privința unei obligații a masei succesoriale care, potrivit condițiilor vânzării-cumpărării, trebuia satisfăcută de cumpărător. Moștenitorul are același drept în privința celorlalte obligații ale masei succesoriale, cu excepția cazului în care moștenitorul poartă răspundere nelimitată sau dacă s-a dispus administrarea masei succesoriale. Dispozițiile art. 235⁸, 235⁹ alin. (1) lit. a) și art. 235¹¹ se aplică moștenitorului și după vânzarea cotei sale succesoriale.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător cazurilor în care o persoană a vândut cota succesorală dobândită prin contract sau pe altă cale s-a obligat să vândă cota succesorală dobândită în temeiul legii ori pe altă cale. ”.

Art. X. – Se abrogă:

1) art. 21 din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi;

2) Legea nr.171-XIII din 6 iulie 1994 cu privire la secretul comercial;

3) art. 40¹ și 40⁶ din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998;

4) Legea nr. 449-XV din 30 iulie 2001 cu privire la gaj;

5) art. 51¹ din Legea nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat;

6) Legea nr. 198-XV din 15 mai 2003 cu privire la arenda în agricultură;

- 7) art. 19 din Legea nr. 81-XV din 18 martie 2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător;
- 8) Legea nr. 59-XVI din 28 aprilie 2005 cu privire la leasing;
- 9) Legea nr. 142-XVI din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;
- 10) art. 13-19 din Legea nr. 407-XVI din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări;
- 11) Legea nr. 256 din 9 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii;
- 12) Legea nr. 8 din 26 februarie 2016 privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor.